

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis

L 307

Izdevums
latviešu valodā

Tiesību akti

49. sējums
2006. gada 7. novembris

Saturs

I Tiesību akti, kuru publicēšana ir obligāta

.....

II Tiesību akti, kuru publicēšana nav obligāta

Komisija

2006/736/EK:

- ★ **Komisijas lēmums (2004. gada 20. oktobra), par Vācijas piešķirto atbalstu Landesbank Berlin-Girozentrale (izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3924) ⁽¹⁾ .....** 1

2006/737/EK:

- ★ **Komisijas lēmums (2004. gada 20. oktobra), par Vācijas atbalstu bankai Westdeutsche Landesbank Girozentrale, tagad WestLB AG (izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3925) ⁽¹⁾ .....** 22

2006/738/EK:

- ★ **Komisijas lēmums (2004. gada 10. oktobra), par Vācijas Valsts Atbalstu Norddeutsche Landesbank -Girozentrale (izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3926) ⁽¹⁾ .....** 58

2006/739/EK:

- ★ **Komisijas (2004. gada 20. oktobra), lēmums par Vācijas atbalstu Bayerischen Landesbank – Girozentrale (izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3927) ⁽¹⁾ .....** 81

2006/740/EK:

- ★ **Komisijas lēmums (2004. gada 20. oktobra), ko Hamburgische Landesbank – Girozentrale, tagad HSH Nordbank AG, labā veic Vācija (izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3928) ⁽¹⁾ .....** 110

2006/741/EK:

- ★ **Komisijas lēmums (2004. gada 10. oktobra), par Vācijas piešķirto atbalstu Landesbank Schleswig-Holstein Girozentrale ar tagadējo nosaukumu HSH Nordbank AG (izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3930) ⁽¹⁾ .....** 134

Cena: EUR 38

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ

(Turpinājums nākamajā lapā)

LV

Tiesību akti, kuru virsraksti ir gaišajā drukā, attiecas uz kārtējiem jautājumiem lauksaimniecības jomā un parasti ir spēkā tikai ierobežotu laika posmu.

Visu citu tiesību aktu virsraksti ir tumšajā drukā, un pirms tiem ir zvaigznīte.

2006/742/EK:

- ★ Komisijas (2004. gada 20. oktobra), lēmums par Vācijas atbalstu Landesbank Hessen – Thüringen – Girozentrale (izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3931) ⁽¹⁾ 159

2006/743/EK:

- ★ Komisijas lēmums (2006. gada 25. janvārī), par valsts atbalstu, ko Nīderlande sniedz AZ un AZ Vastgoed BV (izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 80) ⁽¹⁾ 194

2006/744/EK:

- ★ Komisijas lēmums (2006. gada 8. marta), par Valsts Atbalstu, ko Vācija sniegusi uzņēmumam “Magog Schiefergruben GmbH & Co. KG” (izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 641) ⁽¹⁾ 196

2006/745/EK:

- ★ Komisijas lēmums (2006. gada 8. marta), par valsts atbalstu – Francija – Atbalsts uzņēmuma Air Lib glābšanai un pārstrukturēšanai (izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 649) ⁽¹⁾ 205

2006/746/EK:

- ★ Komisijas lēmums (2006. gada 4. aprīļa), par valsts atbalstu Nr. C 33/2005 (ex N 277/2004), kuru Nīderlande paredzējusi īstenot saskaņā ar *Marktpassageplan* projektu Hāksbergenā (izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 1184) ⁽¹⁾ 207

2006/747/EK:

- ★ Komisijas lēmums (2006. gada 26. aprīļa), par valsts atbalstu, ko Francija plāno piešķirt *Euromoteurs* (C 1/2005 (ex N 426/2004)) (izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 1540) ⁽¹⁾ 213

2006/748/EK:

- ★ Komisijas lēmums (2006. gada 4. jūlija), par valsts atbalstu Nr. C 30/2004 (ex NN 34/2004), ko īstenojusi Portugāle, atbrīvojot no uzņēmumu ienākuma nodokļa par kapitāla pieaugumu atsevišķas publisku uzņēmumu darbības/darījumus (izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 2950) ⁽¹⁾ 219

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ

II

(Tiesību akti, kuru publicēšana nav obligāta)

KOMISIJA

KOMISIJAS LĒMUMS

2004. gada 20. oktobris

par Vācijas piešķirto atbalstu Landesbank Berlin-Girozentrale

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3924)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/736/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA -

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta 1. apakšpunktu;

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu;

pēc tam, kad dalībvalsts un visas ieinteresētās personas tika uzaicinātas saskaņā ar augstākminēto noteikumu prasībām sniegt savu atzinumu ⁽¹⁾, un balstoties uz izteiktajiem aizrādījumiem;

tā kā:

I. PROCEDŪRA

- (1) Procedūras priekšmets ir Berlīnes pavalsts veiktā *Wohnungs-baukreditanstalt Berlin*, ieskaitot visu tās īpašumu, nodošana *Landesbank Berlin-Girozentrale*. Procedūra ir saistīta ar vēl sešām citām procedūrām, kas tiek īstenotas pret Vāciju sakarā ar īpašumu nodošanu pavalstu bankām, it īpaši *Westdeutsche Landesbank-Girozentrale* jeb *WestLB*.
- (2) Komisija 1993. gada 12. janvārī vērsās pie Vācijas ar lūgumu sniegt informāciju par apstākļiem un iemesliem saistībā ar *WestLB* kapitāla palielināšanu, integrējot tajā *Wohnungsbauförderanstalt* jeb *WfA*, kā arī par līdzīgiem pavalstu banku pašu līdzekļu palielināšanas pasākumiem citās pavalstīs. 1993. gada martā un septembrī Vācija sniedza rakstiskas atbildes, kurās bija aprakstīta *Wohnungs-bau-Kreditanstalt Berlin* nodošana *Landesbank Berlin-*

Girozentrale. 1993. gada novembrī un decembrī Komisija pieprasīja sīkāku informāciju, kas tika saņemta no Vācijas 1994. gada martā. Pirmajā no augšminētajiem informācijas pieprasījumiem Berlīne tika minēta it īpaši.

- (3) Ar 1994. gada 31. maija vēstules starpniecību *Bundesverband deutscher Banken e.V.* jeb *BdB*, kas pārstāv Vācijā rezidējošās privātās bankas, Komisijai cita starpā paziņoja, ka kopš 1992. gada 31. decembra *Wohnungsbau-Kreditanstalt Berlin* jeb *WBK* kopā ar visu tās īpašumu ir nodota *Landesbank Berlin-Girozentrale*, vienlaikus nododot *WBK* uzdevumus pirms tam nodibinātajai *Investitionsbank Berlin* jeb *IBB*, kas darbojās kā *Landesbank Berlin* apakšnodaļa. *BdB* saskatīja ar to saistītajā *Landesbank Berlin* pašu kapitāla paaugstināšanā tai labvēlīgus konkurences grozījumus, jo neesot notikusi vienošanās par atlīdzību, ko šādā gadījumā būtu pieprasījis investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Tādēļ ar otro no augšminētajām vēstulēm *BdB* iesniedza formālu sūdzību un uzaicināja Komisiju uzsākt pret Vāciju procedūru saskaņā ar EK Līguma 93. panta 2. punktu (tagadējās redakcijas 88. panta 2. punkts). Turklāt sūdzība tika attiecināta arī uz līdzīgiem īpašuma nodošanas gadījumiem, kuru rezultātā ieguvējas attiecīgi bija *Westdeutsche Landesbank*, *Norddeutsche Landesbank*, *Landesbank Schleswig-Holstein*, *Hamburger Landesbank* un *Bayerische Landesbank*. 1995. gada februārī un martā, kā arī 1996. gada decembrī sūdzībai pievienojās arī vairākas *BdB* ietilpstošas atsevišķas bankas.

⁽¹⁾ OV C 239; 4.10.2002., 12. lpp.

- (4) Komisija vispirms pārbaudīja īpašuma nodošanu *WestLB*. Visbeidzot, 1999. gadā tā ar lēmumu 2000/392/EK ⁽²⁾ pasludināja atbalsta pasākumus – starpību starp samaksāto atlīdzību un tirgus situācijai atbilstošiem procentiem – par kopējam tirgum neatbilstošiem un pieprasīja atmaksāt šo atbalstu. Tomēr šo lēmumu Eiropas Kopienų Pirmās instances tiesa ar savu 2003. gada 6. marta spriedumu ⁽³⁾ atcēla sakarā ar to, ka nebija pietiekami pamatota divu atbalsta elementu noteikšana, kaut gan pārējā ziņā pilnībā to atbalstīja. Vienlaikus ar šo lēmumu Komisija, būdama informēta par vienošanos starp sūdzības iesniedzēju un visām septiņām pavalstu bankām, kas bija iesaistītas atbilstošajās procedūrās, pieņēma jaunu lēmumu, kurā bija ņemti vērā tiesas kritizētie aspekti.
- (5) 1999. gada 1. septembrī Komisija lūdza Vācijai sniegt informāciju attiecībā uz īpašumu nodošanu citām pavalstu bankām, to skaitā arī *Landesbank Berlin (LBB)*.
- (6) Vācija uz šo lūgumu atbildēja ar 1999. gada 8. decembra vēstuli, kurā bija ietverta informācija par *WBK* nodošanu *Landesbank Berlin*, un papildināja šo informāciju arī savā 2001. gada 22. janvāra vēstulē. Turklāt, īpašuma nodošanas problemātika un iespējamā eventuālā atbalsta atprasīšana Vācijas pārstāvju un Komisijas starpā tika apspriesta saistībā ar *Bankgesellschaft Berlin AG* jeb *BGB*, kurā kopš 1994. gada ietilpst arī *Landesbank Berlin*, piešķirtā pārstrukturēšanas atbalsta pārbaudi.
- (7) Ar 2002. gada 2. jūlija vēstules starpniecību Komisija paziņoja Vācijai savu lēmumu par EK Līguma 88. panta 2. punktā paredzētās procedūras uzsākšanu.
- (8) Pēc tam, kad Vācija bija lūgusi un saņēmusi termiņa pagarinājumu, tā 2002. gada 9. septembrī iesniedza rakstiskas piezīmes un papildu informāciju. Tālākie jautājumi tika izskatīti 2002. gada 27. septembrī, tiekoties ar Vācijas pārstāvjiem.
- (9) Lēmums par procedūras uzsākšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽⁴⁾ 2002. gada 4. oktobra numurā. Komisija uzaicināja citas ieinteresētās puses izteikt savu viedokli. Uz šo uzaicinājumu atsaucās kāds konkurents, kā arī *BdB*; Vācija 2002. gada novembrī tika informēta un uzaicināta sniegt savu atzinumu par abiem viedokļiem. Vācijas atbilde tika saņemta ar 2002. gada 16. decembra vēstules starpniecību.
- (10) Pēc pieprasījuma Vācija savās 2003. gada 22. un 27. janvāra, 28. februāra un 19. augusta vēstulēs sniedza papildus ziņas par potenciālajiem atbalsta pasākumiem.
- (11) Ar 2004. gada 18. februāra lēmumu Komisija akceptēja pārstrukturēšanas atbalsta piešķiršanu *Bankgesellschaft Berlin AG*, kurā ietilpst arī *LBB*. Šis lēmums attiecas arī uz 2002. gada 23. decembrī Berlīnes pavalsts un *BGB* noslēgto vienošanos par eventuālo Berlīnes pavalsts pretenziju izskatīšanu sakarā ar atmaksāšanu, kas varētu izrietēt no šeit aplūkotās atbalsta pārbaudes procedūras ⁽⁵⁾, kur tas tika uzskatīts par pārstrukturēšanas atbalstu.
- (12) 2004. gada 7. aprīļa vēstulē Komisija pieprasīja Vācijai papildu informāciju par visām pavalstu banku procedūrām un saņēma uz saviem pieprasījumiem atbildes 2004. gada 1., 2. un 28. jūnijā.
- (13) Ar 2004. gada 31. augustu *Berliner Investitionsbank* (agrākā *WBK*) tika atdalīta no *LBB* īpašuma. Ar to saistīto detalizēto dokumentāciju par tiesību aktiem un citiem nosacījumiem Vācija iesniedza Komisijai 2004. gada 25. augustā.
- (14) 2004. gada 27. septembrī Vācija iesniedza vienošanās projektu, ko paredzēts noslēgt starp sūdzības iesniedzēju *BdB*, Berlīnes pavalsti un *Landesbank Berlin*, ko jau parakstītā versijā Komisija saņēma 2004. gada 8. oktobrī. Vienošanās attiecas uz atbilstošu atlīdzību par kapitāla daļām, kas 1993. gada 1. janvārī tika nodotas *LBB*. Parāli tika noslēgtas un iesniegtas Komisijai vēl piecas vienošanās saistībā ar īpašuma nodošanu citām pavalstu bankām.

II. DETALIZĒTS PASĀKUMU APRAKSTS

1. LANDESBANK BERLIN-GIROZENTRALE (LBB)

- (15) *LBB* tika izveidota 1990. gadā, vienlaikus kopējās tiesību pēctecības ceļā iekļaujot tajā toreizējo *Sparkasse der Stadt Berlin West*. Pēc neilga laika *LBB* tika pievienota arī *Sparkasse der Stadt Berlin*, kas darbojās pilsētas austrumu daļā. Kopš tā laika ar krājbanku darījumiem Berlīnes pilsētas teritorijā nodarbojas atsevišķa, bet juridiski nepatstāvīga *LBB* nodaļa ar nosaukumu *Berliner Sparkasse*.
- (16) *LBB* ir sabiedrisko tiesību subjekts, kura institūcijas uzturētājs un garantiju bāze ir Berlīnes pavalsts. *WBK* īpašuma nodošanas brīdī, t.i., 1992. gada beigās, *LBB* simtprocentīgi piederēja Berlīnes pavalstij, tās bilances summa bija 85 miljardi DEM, un tā nodarbināja gandrīz 7 000 darbiniekus. *LBB* ir universāla banka, kuras darījumi ietver privāto klientu un uzņēmumu apkalpošana, *retailbanking*, nekustamo īpašumu finansēšana un valsts sektora apkalpošana. Tā veic darījumus arī ārvalstīs. 1992. gadā *Berliner Sparkasse* vadībā veiktie *retailbanking* darījumi bija galvenā *LBB* darbības joma.

⁽⁵⁾ Komisijas lēmuma par pārstrukturēšanas atbalstu, kas piešķirts *Bankgesellschaft Berlin AG* 32. un 141. rindkopa (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts).

⁽²⁾ OV L 150; 23.6.2000., 1. lpp.; tiesiskus līdzekļus izmantoja Vācija (Lieta C 376/99), Ziemeļreina-Vestfālene (Lieta T 233/99) un *WestLB* (Lieta T 228/99); Komisija uzsāka procedūru sakarā ar Līguma noteikumu pārkāpumu (Lieta C 209/00).

⁽³⁾ 2003. gada izdevums, II-435. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 239; 4.10.2002., 12. lpp.

- (17) Kopš 1994. gada LBB ietilpst BGB koncernā – tā saucamajā “Institūciju grupā”, kas tika nodibināta tajā pašā gadā, apvienojoties vairākām kredītiestādēm, ko agrāk kontrolēja Berlīnes pavalsts. Kā holdinga kompānija BGB kopš 1994. gada ar netipisku slēpto līdzdalību 75 % apmērā piedalās kapitālā un peļņas sadalē LBB – izņemot centrālo pavalsts riska institūciju IBB. Pēc tam, kad 1998. gadā pavalsts kā pavalsts bankas uzturētāja atteicās no pretenzijām uz peļņu par labu BGB, BGB ekonomiski ieguva simtprocentīgas īpašumtiesības. BGB koncerna bilances summa 2001. gadā bija nepilni 190 miljardi EUR, 2002. gadā – 175 miljardi EUR, bet 2003. gadā – 153 miljardi EUR. LBB bilances summa 2001. gadā bija 87 miljardi EUR, 2002. gadā – 85 miljardi EUR un 2003. gadā – 93 miljardi EUR. Berlīnes pavalsts patlaban ir 81 % BGB kapitāla daļu turētāja. Pārējie daļu īpašnieki ir *Norddeutsche Landesbank*, kam pieder 11 %, un *Gothaer Finanzholding AG* (*Parion* apdrošinātāju grupa), kam pieder 2 %. Apmēram 6 % kapitāla daļu ir izkliedētas un pieder dažādiem akcionāriem.
- (18) 2001. gada laikā BGB – galvenokārt agrāk veikto riskanto nekustamo īpašumu darījumu dēļ – iekļuva akūtā krīzē, un sakarā ar nepietiekamajiem pašu līdzekļiem jeb pamatkapitāla koeficientu tai bija jāreķinās ar *Bundesaufsichtsamt für Kreditwesen* (*BAKred*, tagad *BAFin*)⁽⁶⁾ uzraudzības pasākumiem Tādēļ 2001. gada augustā BGB saņēma iepludinātu kapitālu 2 miljardu EUR apmērā, no kuriem 1,8 miljardi EUR bija Berlīnes pavalsts ieguldījums, ko Komisija sākotnēji akceptēja kā īstermiņa sanācijas atbalstu. Pēc jaunu risku atklāšanas BGB saņēma no Berlīnes pavalsts papildu atbalstu, kas kopā ar kapitāla ieguldījumu kā pārstrukturēšanas pasākumi tika pieteikti Komisijai, kura šai sakarībā veica padziļinātu pārbaudi⁽⁷⁾.
- (19) 2004. gada 18. februārī Komisija pabeidza pārbaudes procedūru un akceptēja atbalsta pasākumus ar kopējo ekonomisko vērtību apmēram 9,7 miljardi EUR. Šis lēmums attiecās ne tikai uz kapitāla ieguldījumu un plašām garantijām, kas bija apkopotas tā saucamajā riska nodrošinājumā, bet arī uz Berlīnes pavalsts un BGB 2002. gada 23. decembrī noslēgto vienošanos par eventuālo Berlīnes pavalsts pretenziju izskatīšanu sakarā ar atmaksāšanu, kas varētu izrietēt no šeit aplūkotās atbalsta pārbaudes procedūras (“Vienošanās par atmaksu”)⁽⁸⁾.
- (20) Šī vienošanās ir paredzēta gadījumam, ja Komisija aplūkojamās procedūras ietvaros pieņems lēmumu par atbalsta atmaksāšanu, un regulē Berlīnes pavalsts pienākumu, izdarot ieguldījumu LBB, izmaksāt sanācijas pabalstu tāda

apmērā, kāds ir nepieciešams, lai novērstu iespēju, ka draudošās atmaksāšanas rezultātā netiks nodrošinātas vienošanās ietvaros atrunātās LBB un/vai BGB koncerna kapitāla kvotas⁽⁹⁾. Šādi pasākumi tika uzskatīti par nepieciešamiem BGB koncerna rentabilitātes atjaunošanai 2002. gadā, kad pastāvēja ievērojams risks, ka tiks pieprasīta atbalsta atmaksāšana. Precīzu šī pasākuma ekonomisko vērtību BGB lēmuma pieņemšanas laikā nebija iespējams noteikt, jo aktuālā pārbaudes procedūra tobrīd vēl nebija pabeigta. Lai nodrošinātu pārstrukturēšanas atbalsta atzīšanu no konkurences viedokļa, it īpaši, lai novērtētu Vācijas piedāvāto kompensējošo pasākumu, respektīvi, tirgus klātbūtnes samazināšanas, atbilstību, šo pasākumu teorētiskā maksimālā robeža tika aplēsta 1,8 miljardu EUR apmērā.

- (21) Kopumā ņemot, jāpiezīmē, ka atmaksāšanas vienošanās, ņemot vērā Vācijas kompensējošo pasākumu apmērus, tika ņemta vērā kā papildu atbalsts, kas piešķirts BGB koncernam, kaut arī šīs vienošanās izmantošana bija ierobežota un attiecās tikai uz gadījumu, kad Komisija pieprasīs atmaksāt atbalstu un tā rezultātā vairs netiks nodrošinātas vienošanās ietvaros noteiktās kapitāla kvotas.

2. WBK NODOŠANA LBB

- (22) Veicot Berlīnes banku līdzdalības pārstrukturēšanu, kuras rezultātā tika nodibināta BGB grupa 1994. gadā, vispirms 1990. gadā tika izveidota LBB, kurā pēc tam tika iekļautas abas pilsētas krājkašes – vispirms Berlīnes Rietumu daļas, pēc tam Austrumu daļas krājkaše. Par nākamo soli Berlīnes pavalsts izšķīrās 1992. gadā, kad tā LBB ietvaros izveidoja IBB kā organizatoriski un ekonomiski neatkarīgu sabiedrisko tiesību institūciju bez patstāvīgas rīcības spējas un pavalsts centrālo veicināšanas institūciju. Līdz tam WBK bija patstāvīga sabiedrisko tiesību institūcija, kuras uzturētāja un garantiju nodrošinātāja bija Berlīnes pavalsts. Tās kompetencē ietilpa sabiedrisko interešu uzdevuma izpilde – dzīvojamā fonda izveide un saglabāšana. Līdz ar to WBK kopā ar tās funkcijām bija jānodod IBB, kas saņēma paplašinātus veicināšanas uzdevumus, piemēram, infrastruktūras un vides aizsardzības jomā. Šis darījums tika īstenots 1992. gada 31. decembrī, un tās ietvaros WBK kopā ar visu tai piederošo īpašumu tiesību pēctecības ceļā tika nodota LBB.
- (23) Īpašuma nodošanas laikā LBB pamatkapitāls tika palielināts, ieskaitot tajā kādreizējo WBK pamatkapitālu 187,5 miljonu DEM apmērā. Kopš tā laika šī summa vairs netiek pieskaitīta IBB īpašumam. WBK peļņas rezerves 1992. gada 31. decembrī sastādīja 1,9058 miljardus DEM. Šīs WBK rezerves tika un joprojām tiek uzrādītas kā IBB mērķa rezerves.
- (24) *BAKred* par saistības nosedzošo LBB kapitālu 1992. gada 31. decembrī apstiprināja 3,127714 miljardus DEM, kas atbilda kapitāla palielināšanai par 1,902714 miljardiem DEM. *BAKred* ņēma vērā pamatkapitāla palielinājumu 187,5 miljonu DEM apmērā un WBK peļņas rezerves, neskaitot 1992. gada pārskata rezultātus. Turpmākajos

⁽⁶⁾ Kopš 2002. gada 1. maija, pēc banku, apdrošināšanas un biržu uzraudzības apvienošanas *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht* (*BAFin*).

⁽⁷⁾ OV C 141; 14.6.2002., 2. lpp.

⁽⁸⁾ Komisijas lēmuma par pārstrukturēšanās atbalstu, kas piešķirts *Bankgesellschaft Berlin AG* 32. un 141. rindkopa (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts).

⁽⁹⁾ Komisijas lēmuma par pārstrukturēšanās atbalstu, kas piešķirts *Bankgesellschaft Berlin AG* 32. un 141. rindkopa (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts).

gados *IBB* saistības nosedzošais pašu kapitāls, kas tika veidots kā mērķa rezerves, pastāvīgi turpināja palielināties.

3. PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ KAPITĀLU SASKAŅĀ AR PAŠU LĪDZEKĻU DIREKTĪVU UN MAKSĀTSPĒJAS DIREKTĪVU

- (25) Padomes 1989. gada 18. decembra Direktīva 89/647/EEK par kredītiestāžu maksātspējas koeficientu⁽¹⁰⁾ (turpmāk saukta "Maksātspējas direktīva") un Padomes 1989. gada 17. aprīļa Direktīva 89/299/EEK par kredītiestāžu pašu kapitālu⁽¹¹⁾ (turpmāk saukta "Pašu kapitāla direktīva"), saskaņā ar kurām tika pārstrādāts Likums par kredītiestādēm (*KWG*), paredz, ka banku statūtkapitālam ir jābūt 8 % no to riskam pakļautā aktīva. No tā vismaz 4 procentpunktiem jābūt tā saucamajam pamatkapitālam ("1. klases" kapitālam), kurā ietilpst tādi kapitāla instrumenti, kas ir neierobežotā un tūlītējā kredītiestādes rīcībā, lai nosegtu izvērto risku vai zaudējumus, tiklīdz tādi rastos. No banku uzraudzības viedokļa pamatkapitālam ir izšķiroša nozīme kredītiestādes pašu kapitāla nodrošinājumā, jo papildu kapitāls ("2. klases" kapitāls) tiek atzīts par riskantu darījumu segumu tikai tās rīcībā esošā pamatkapitāla apmērā. Savulaik, pēc *KWG* ceturrtās redakcijas stāšanās spēkā ar 30.06.1993. Vācijas bankām jau bija jāpielāgo to saistības nodrošinošais kapitāls jaunām prasībām.

4. ĪPAŠUMA NODOŠANAS IETEKME UZ LBB NODROŠINĀJUMU AR PAŠU KAPITĀLU

- (26) Saskaņā ar Vācijas apgalvojumiem jaunie tiesību akti nebija izšķirošais faktors, kas noteica *WBK* nodošanu *LBB*, jo bija skaidri redzams, ka *LBB* pašu kapitāls spēj izpildīt jaunās prasības arī bez *WBK* peļņas rezervju palīdzības. Tomēr deviņdesmito gadu sākumā – galvenokārt Berlīnē – visi cerēja uz ekonomisko izaugsmi, ko nesīs Vācijas atkalapvienošanās un kas pavērs jaunas darījumu izvēršanas perspektīvas arī finansu sektorā. Tomēr, ja bankas vēlējās būtiski palielināt savu darījumu apjomu, tām – it īpaši, jaunās Maksātspējas direktīvas kontekstā – bija nepieciešama lielāka kapitāla bāze. *WBK* nodošanas rezultātā *LBB* ieguva krietni spēcīgāku kapitāla bāzi saviem komerciālajiem, uz konkurenci orientētajiem kredītu darījumiem, kas ļāva tai ievērojami paplašināt darbību.

- (27) Par *IBB* mērķa rezervju izmantošanu *LBB* maksāja vai maksā vidēji 0,25 %⁽¹²⁾, tomēr atlīdzība tiek maksāta tikai par faktiski izmantoto summu. Maksājumi tiek veikti nevis Berlīnes pavalstij, bet gan *IBB*. Šeit jāņem vērā, ka tā *IBB* mērķa rezervju daļa, kas ir izmantojama kā saistības nosedzošā pašu līdzekļu bāze, ievērojami pārsniedza faktiski izmantotās summas. Turklāt, to izmantošana tika uzskata tikai 1995. gadā.

III. PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAS PAMATOJUMS

- (28) Pārbaudes pamatā bija tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības princips. Saskaņā ar to tikai fakts, ka uzņēmums ir valsts īpašumā un tajā tiek iepludināti valsts līdzekļi, vēl nav uzskatāms par valsts piešķirtu atbalstu. Tikai tad, ja šādam uzņēmumam līdzekļi tiek piešķirti ar nosacījumiem, kādi tam normālos tirgus apstākļos netiktu nodrošināti, ir uzskatāms, ka ar valsts līdzekļu iepludināšanu šis uzņēmums saņem atbalstu.

- (29) Tādēļ Komisija uzskatīja, ka šajā gadījumā ir jāpārbauda, vai Berlīnes pavalsts ir nodevusi šos līdzekļus uzņēmuma rīcībā ar tādiem nosacījumiem, kuriem, investējot līdzekļus kādā privātā uzņēmumā, būtu piekritis arī jebkurš privāts investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem. No kapitāla daļu īpašnieka viedokļa līdzekļu investēšana īpaši neakceptējama ir tad, ja viņš pārredzamā perspektīvā par savām investīcijām nevar sagaidīt atbilstošus procentus.

- (30) Komisija izklāstīja, ka vidējo procentu likmi 0,25 % par attiecīgo izmantoto summu nevar uzskatīt par atbilstošu atlīdzību pavalstij, jo jau 1992. gadā ilgtermiņa bezriskā likme (federālajiem aizņēmumiem ar 10 gadu termiņu) bija vismaz 7 %. Turklāt, Komisija norādīja, ka atlīdzība netiek maksāta tieši pavalstij, bet gan *IBB*, kas ir *LBB* nodaļa – neskatoties uz to, ka tā ir sabiedrisko tiesību institūcija bez patstāvīgas tiesībspējas un darbojas kā organizatoriski un ekonomiski neatkarīga pavalsts centrālā veicināšanas institūcija *LBB* ietvaros. Turklāt, cik zināms, konkrētās, izmantotās summas un mērķa rezervju daļas esot ievērojami mazākas nekā summas, ko *LBB* varēja izmantot kā saistības nodrošinošo pašu kapitāla bāzi. Jo tieši palielinātā pašu kapitāla bāze deva *LBB* iespējas paaugstināt savas kredītu kapacitātes un tādējādi izvērst darbību plašumā.

- (31) Pagaidu novērtējuma ietvaros Komisija konstatēja, ka informācija par konkrēto saistību neseģšanai izmantojamā *IBB* kapitāla apmēru, faktiski izmantotajām summām un atlīdzību ir nepilnīga vai nav iesniegta vispār, tādēļ sākotnēji

⁽¹⁰⁾ OV L 386; 30.12.1989., 14. lpp.; aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK (OV L 126; 26.5.2000., 1. lpp.).

⁽¹¹⁾ OV L 124; 5.5.1989., 16. lpp.; aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK.

⁽¹²⁾ Acīmredzot 0,25 % pirms nodokļiem un 0,11 % pēc nodokļiem saskaņā ar piezīmi atbilstošajā tabulā, kas iesniegta par laikposmu no 1995. līdz 1998. gadam; taču bez paskaidrojumiem, par kādiem nodokļiem ir runa.

pieņēma, ka rīcībā nodoto un izmantojamo līdzekļu pagaidu vērtība ir "tieši 2 miljardi DEM".

- (32) Tomēr Komisija atzina, ka LBB mērķa rezerves nerada likviditāti, jo kā IBB mērķa rezerves norādītās WBK peļņas rezerves saskaņā ar 1992. gada 25. novembra Likumu par IBB izveidošanu, nemazinot to saistības nosedzošā pašu kapitāla funkcijas KWG izpratnē, prioritāri ir izmantojamas IBB veicināšanas uzdevumu finansēšanai un LBB nevar tiešā veidā izmantot saņemtos līdzekļus savu kredītu darījumu finansēšanai. Tādēļ, lai faktiski varētu paplašināt komercdarbību, LBB ir jāveic pilnīga kredītu papildapjoma refinansēšana kapitāla tirgū, līdz ar ko zemes nevar pretendēt uz tādiem pašiem procentiem kā likvida kapitāla investētājs.
- (33) Sakarā ar atbildības aprēķinu, pamatojoties uz tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības principu, Komisija paziņoja, ka tā aplūkojamā gadījuma īpašo apstākļu dēļ šajā stadijā esot nolēmusi pielietot lēmumā 2000/392/EK izskaidrotās metodes.
- (34) Atbilstoši šai metodei atbildība par kapitālu, kas ir izmantojams konkurences darījumu noseģšanai, tiek aprēķināta, vadoties pēc normālas, tirgus apstākļiem atbilstošas pielietotas atbildības par parastām, likvidām pamatkapitāla investīcijām. Uz šīs bāzes tiek noteikts uzcenojums vai atlaide (pirms investora nodokļu nomaksas), ko prasa aktuālā pasākuma specifiskās īpatnības. Lai ņemtu vērā likviditātes trūkumus, kas piemīt šīm nelikvidajām pamatkapitāla investīcijām, Turklāt ir jāatvelk arī neto refinansēšanas izmaksas (bruto refinansēšanas izmaksas mīnus nodokļi, it īpaši, uzņēmumu nodoklis).
- (35) Vācija paskaidroja, ka gan pirms, gan pēc īpašuma nodošanas LBB bija procentu ziņā spēcīgs uzņēmums un ka pašu kapitāla procenti esot bijuši 5,37 % 1991. gadā, 13,5 % 1992. gadā un 30,83 % 1993. gadā. Šai sakarībā Komisija piezīmēja, ka neesot ticis izskaidrots, uz kāda pamata šāds aprēķins ir veikts. Bez papildu informācijas nebija iespējama šī argumenta pārbaude, lai noskaidrotu, ka pasākumam tiešām nepiemīt atbalsta raksturs, kā to apgalvoja Vācija. Vācijas iestādes apgalvoja arī to, ka Berlīnes pavalsts, pārdodot slēpto līdzdalību BGB 1994. gadā un pretenzijas uz peļņas daļu 1998. gadā (neviens no gadījumiem neiekļauj IBB), ir saņēmusi atbilstošu atbildību par saistību noseģšanas funkcijām, kas piemīt IBB kapitālam no uzraudzības normu viedokļa. Taču arī par trūka sīkākās informācijas un datu.
- (36) Kopsavilkumā Komisija konstatēja, ka pietrūkst svarīgu datu, lai atbilstoši un pietiekami detalizēti novērtētu līdzekļu iepludināšanu. Tādēļ savā lēmumā par formālās pārbaudes procedūras uzsākšanu tā lūdza Vāciju sniegt trūkstāšo informāciju, piemēram, kā pilnīgu pārskatu par visiem rīcībā nodotajiem līdzekļiem, to daļu, kas ir izmantojama kā saistības nosedzošais LBB pašu kapitāls, izmantotajām summām, kā arī atbildību, tās pamatojumu, LBB pašu kapitāla procentu aprēķina bāzi, un iesniegt aktualizētus skaitļus un visu to faktoru uzskaitījumu, kas pēc Vācijas domām varētu nodrošināt tirgum atbilstošus procentus.
- (37) Pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem faktiem, Komisija tomēr izteica nopietnas šaubas par to, vai Berlīnes pavalsts par veselu 2 miljardu DEM ieguldīšanu, kas acīmredzot gandrīz pilnībā bija LBB rīcībā kā saistības nosedzošā kapitāla bāze un tādējādi uzlaboja tās pozīcijas salīdzinājumā ar konkurentiem, ir saņēmusi tirgum atbilstošu atbildību/procentus. Komisija nonāca pie pagaidu secinājuma, ka ir eventuāli notikusi vai sagaidāma konkurences sagrozīšana un – sakarā ar arvien pieaugošo finanšu pakalpojumu tirgus integrāciju – arī ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Līdz ar to pasākums, visticamāk, bija atzīstams par valsts piešķirtu atbalstu EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē. Ņemot vērā faktu, ka neviens no EK Līguma 87. panta 2. un 3. punktā paredzētajiem izņēmuma nosacījumiem šajā situācijā nav piemērojams, Komisija pieņēma, ka atbalsta piešķiršanas fakta apstiprināšanās gadījumā tas ir uzskatāms par nesaderīgu ar kopējo tirgu.
- (38) Sakarā ar to, ka ne Vācija, ne citas juridiskās vai fiziskās personas ir informējušas par to, ka LBB sniedz vispārējo sabiedrisko interešu nozīmes pakalpojumus EK Līguma 86. panta 2. daļas izpratnē, Komisijai nebija iemesla secināt, ka atbalsta pasākumi būtu akceptējami saskaņā ar EK Līguma 86. panta 2. daļas nosacījumiem. Komisija pieņēma, ka šis punkts nav pielietojams, lai pieņemtu galīgo lēmumu par aplūkojamiem pasākumiem, ja vien šie lietas apstākļi nemainīsies.
- (39) Tālāk Komisija paskaidroja, ka tā sava pagaidu novērtējuma ietvaros un saskaņā ar Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai⁽¹³⁾, 1. panta b) apakšpunktu pieņem, ka, ja īstenotais pasākums tiks uzskatīts par atbalstu, tad tas ir jauns un pirms tam nepastāvējis atbalsts. Šai sakarībā Komisija norādīja uz augšminētās Regulas 15. panta 2. daļu un vērš uzmanību uz to, ka noilguma termiņš ir pārtraukts ar lēmumā par procedūras uzsākšanu aprakstītajiem pasākumiem, piemēram, Komisijas 1993. gada 12. janvāra, 2003. gada 10. novembra, 1993. gada 13. decembra un 1999. gada 1. septembra paziņojumiem, pašu šeit pieminēto lēmumu par procedūras uzsākšanu, kā arī lēmumu par procedūras uzsākšanu un galīgo lēmumu 2000/392/EK WestLB gadījumā. Tā kā potenciālais atbalsts netika pieteikts un kopš tā īstenošanas joprojām ir spēkā, Komisija konstatē arī to, ka lēmums par procedūras uzsākšanu neatceļ EK Līguma 88. panta 3. punkta 3. teikuma nosacījumus par Vācijas pienākumu neīstenot pasākumu līdz Komisijas galīgā lēmuma pieņemšanai.

⁽¹³⁾ OV L 83; 27. 3. 1999., groījumi izdarīti ar 2003. gada Pievienošanās aktu.

IV. VĀCIJAS NOSTĀJA

- (40) Vispirms Vācija izklāstīja iemeslus, dēļ kuriem tika LBB tika nodota toreizējā WBK (pēc tam IBB) un paskaidroja, ka zemes mērķis savulaik bija saistīts ar “spēcīga banku koncerna” izveidošanu, kas šķita vēlams risinājums gan apvienotajām kredītiestādēm, gan Berlīnes pavalstij kā īpašnieci un tās banku pozīcijām. Tā ietvaros Vācija atkārtoti uzsvēra, ka kapitāla kvotu nodrošināšana saskaņā ar jaunajiem maksāspējas tiesību aktiem LBB – atšķirībā no WestLB gadījuma – neesot bijis izšķirošais īpašuma nodošanas faktors, ko apliecināja arī tas, ka līdz 1995. gada beigām LBB neizmantoja saistības nosedzošo IBB (agrākās WBK) pašu kapitālu.
- (41) Vācija apstiprināja, ka no banku uzraudzības viedokļa 1992. gada 31. decembrī noteiktais LBB saistības nosedzošais pašu kapitāls bija 1,902714 miljardi DEM atbilst īpašuma nodošanas rezultātā notikušajam palielinājumam. No minētās summas 187,5 miljoni DEM bija LBB pamatkapitāla palielinājums⁽¹⁴⁾ un 1,715214 miljardi DEM – WBK peļņas rezerves, neņemot vērā aktuālā gada rezultātu 190,586 miljonu DEM apmērā. Pēc 1992. gada 31. decembra, respektīvi, sākot ar 1993. gada 1. janvāri, visa WBK kompetence tika nodota IBB, kas savukārt tika iekļauta LBB. Nodotais kapitāls mērķa rezerves pēc 1992. gada 31. decembra, respektīvi, sākot ar 1993. gada 1. janvāri, bija LBB rīcībā kā saistības nosedzošais pamatkapitāls.
- (42) Saskaņā ar Vācijas apgalvojumiem turpmākajos gados IBB mērķa rezervju apjoms nepārtraukti palielinājās. Tomēr IBB mērķa rezerves neesot pilnā apmērā bijušas LBB rīcībā, jo katru gadu daļa no tām bija nepieciešama IBB veicināšanas darījumu nosegšanai. Vācija iesniedza precīzus datus par laikposmu no 1993. līdz 2003. gadam, kas ir apkopoti 149. rindkopas tabulā.
- (43) Atdalot IBB no LBB, 2004. gada 1. septembrī mērķa rezerves tika nodotas atpakaļ Berlīnes pavalstij, turklāt no šīm mērķa rezervēm apmēram 1,1 miljardu EUR zemes ieguldīja LBB kā savu slēptu līdzdalību.
- (44) Savulaik iekļautais IBB pamatkapitāls 187,5 miljonu DEM apmērā palika LBB pamatkapitālā. Savukārt LBB 1994. gadā (75,01 % daļu) un 1998. gadā (24,99 % daļu) esot pārdota BGB.
- (45) Vācija papildināja arī pārējos datus. Piemēram, tā atkārtoti paskaidroja, ka tikai daļa no mērķa rezervēm ir faktiski izmantota saistību nosegšanai. Saskaņā ar šiem paskaidrojumiem attiecīgā summa kopš saistību seguma funkciju daļējās izmantošanas sākuma 1995. gada decembrī ir svārstījies robežās no apmēram 212 miljoniem DEM 1995. gadā līdz vismaz [...] (*) miljardiem DEM pēdējos gados. Atlīdzība, kas tikai par izmantotajām summām kopš
1995. gada decembra ir maksāta IBB (robežās no vismaz 1 miljona DEM par 1995./1996. gadu līdz [...] miljoniem DEM par 2001. gadu), tika aprēķināta reizi mēnesī, par pamatu ņemot bāzes procentu likmi, kas aplūkojamajā laikposmā svārstījās robežās starp 0,2 % (1998. gadā) un 0,35 % (1996. gadā). Vācijas norādītās precīzās summas ir atspoguļotas 147. rindkopas tabulā.
- (46) Kā pamatojumu atlīdzības noteikšanai par eventuālo IBB mērķa rezervju izmantošanu Vācija iesniedza 1993. gada jūnija valdes lēmumu. Tajā bija minēts, ka “...*Investitionsbank Berlin* šis pašu kapitāla apgrūtinājums (izmantošana) esot jāatlīdzina tādā apmērā, kāds būtu nepieciešams, lai piesaistītu otrā ranga saistību nosegšanas kapitālu”. 1995. gadā šis lēmums tika konkretizēts, nosakot, ka atlīdzība ir jāpielīdzina otrā ranga piemaksai. Kā pamatojums tika minēts tas, ka LBB varētu kā alternatīvu izmantot otrā ranga līdzekļu piesaistīšanu tirgū, kas LBB pilnā apjomā pildītu ne tikai saistību nosegšanas funkciju, bet arī peļņas funkciju.
- (47) Tomēr sakarā ar to, ka IBB mērķa rezerves pildot tikai saistību nosegšanas funkciju, starpība starp procentu likmi par normāla ārējā kapitāla piesaistīšanu, kam nepiemīt šāda saistību nosegšanas funkcija, un kapitālu, kam saistību seguma funkcija piemīt, ir jānosaka kā “cena” par iegādāto lietošanas funkciju. Šis uzcenojums tika aprēķināts, vadoties pēc bāzes punktiem salīdzinājumā ar LIBOR (*London Interbank Offered Rate*), uz otrā ranga aizņēmumu iekšējo nosacījumu vai ārējo tirgus datu bāzes. Aprēķina pamatojums un statistikas dati pievienoti pielikumā.
- (48) Lēmumu par atlīdzības noteikšanu tikai par izmantoto IBB mērķa rezervju daļu Vācija pamato arī ar to, ka mērķa rezerves prioritāri bija IBB rīcībā un ka gadījumā, ja tās būtu nepietiekamas, LBB būtu pirmā, kam vajadzētu samazināt savus riska aktīvus vai iegādāties tirgū otrā ranga līdzekļus. Berlīnes pavalstij kā īpašnieci esot tiesības jebkurā brīdī paņemt mērķa rezerves atpakaļ.
- (49) Šai sakarībā Vācija izklāstīja arī to, ka IBB mērķa rezervju likviditāte kopumā esot piesaistīta pastāvošajiem IBB darījumiem un pēc finansējuma rakstura neesot LBB rīcībā. IBB pašai esot ar saviem pašu līdzekļiem jānodrošina tās izsniegtie kredīti un jāizmanto šim nolūkam mērķa rezerves. Vācija paskaidroja, ka WBK īpašums šo īpatnību dēļ nav pielīdzināms brīvi apgrozāmam finanšu ieguldījumam un tādēļ runa var būt tikai par saistību nosegšanas un līdz ar to – darījumu izvēršanas funkcijām.
- (50) Tas, vai atlīdzība tiek maksāta pavalstij vai IBB, šeit neesot no svara, jo zemes gan kā IBB, gan LBB kapitāla daļu turētāja labumu gūst jebkurā gadījumā – vai nu no LBB vērtības pieauguma un peļņas sadales, vai līdzekļu pieplūduma pavalstij piekrītošajās IBB mērķa rezervēs.

⁽¹⁴⁾ Kopš tā laika šī summa vairs netiek ierēķināta IBB īpašuma aprītē.

(*) Konfidenciāla informācija; turpmāk [...].

investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Līdz ar to atkrīstis jautājums par to, vai atlīdzība 0,6 % ir atbilstoša, tomēr pavalsts neizvēlējās šādu rīcības veidu ⁽¹⁷⁾.”

(59) Turklāt, Vācija šajā sakarā paskaidroja, ka LBB vērtības palielinājums ar WBK īpašuma palīdzību pēc LBB iekļaušanas BGB ir nonācis pie pavalsts. 1994. un 1998. gadā trīs etapos veiktā LBB ekonomiskā īpašuma nodošana BGB 100 % apmērā esot notikusi, balstoties uz dažādu ekonomikas ekspertu un kādas investīciju bankas slēdzieniem, kas attiecās uz zemes ieguldītās slēptās līdzdalības vērtības saglabāšanos un ekvivalentu – nodoto BGB akciju, tai skaitā attiecībā pret citiem akcionāriem – atbilstību tirgum. Vācija iesniedza atbilstošus fragmentus no minētajiem slēdzieniem un ar tiem saistītās sarakstes ar ekonomikas ekspertiem. Tie liecināja, ka LBB vērtība 1993. gadā ir novērtēta veselu 3,5 miljardu DEM apmērā (neskaitot pašu IBB, bet ieskaitot mērķa rezervju palielināto LBB pamatkapitāla kvotu), un uz 1997. gada 31. decembri vēl kāds eksperts to ir novērtējis par nepilniem 6 miljardiem DEM.

(60) Starp citu, Vācija pārstāvēja uzskatu, ka lēmumā 2000/392/EK pielietotā metode esot kļūdaina, jo tā balstās uz salīdzināmību ar likvidām, parastām pamatkapitāla investīcijām. Šāds princips neatbilstot aplūkojamās transakcijas īpatnībām. Pareizi būtu bijis jau sākotnējo vērtību orientēt uz salīdzināmiem pašu kapitāla instrumentiem. Taču, kā Komisija esot norādījusi jau *WestLB* gadījumā, tas varētu būt grūti; tomēr šīs grūtības nav novēršamas, pamatojoties pilnīgi nepiemērotu pašu kapitāla instrumentu, kas tiek izmantoti kā “aplīnku ceļš”.

(61) Turklāt, nav pareizi par novērtējuma mērauklu izmantot vidējo procentu lielumu. Tikai procenti, kas ir mazāki par tā diapazona zemāko robežu, kas ir investora rīcībā lēmuma pieņemšanai, vairs neesot pieņemami arī privātam investoram. Visbeidzot, nepareizi ir arī atskaitīt neto refinansēšanas izmaksas, nevis pilnās refinansēšanas izmaksas. Eventuāli nodokļu ietaupījumi, kas rodas uzņēmumam, no investora viedokļa nav svarīgi. Arī vēl kāds kontroles apsvēruma parāda, ka šāds princips neesot akceptējams, jo nelikvīda kapitāla nodošanas gadījumā investors joprojām varētu izmantot kapitālam piemītošās peļņas funkcijas, jo viņš to varot ieguldīt vēlreiz un saņemt vismaz bezriskā procentus, respektīvi, “divkāršu” peļņu.

(62) Vācija pārstāvēja arī uzskatu, ka Komisija sakarā ar termiņa notecējumu (Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 1. punkts) neesot bijusi pilnvarota pieprasīt atpakaļ eventuālo atbalstu. Pamata lēmums attiecībā uz WBK nodošanu esot pieņemts jau 1992. gada 16. jūnijā, respektīvi, vairāk kā desmit gadus pirms procedūras uzsākšanas, par kuru paziņots 2002. gada 4. jūlijā. Tajā esot aplūkots principiālais nodoms zemes

līdzdalību bankās apvienot ar WBK vienā holdinga sabiedrībā (vēlākā BGB), ar nosacījumu, ka tiks nodrošināta WBK riska darījumu turpināšana, suverēno uzdevumu izpilde un brīvība no nodokļiem. Lēmums kopš tā laika esot bijis publiski zināms, un Komisija 1999. gadā tikusi informēta par lēmuma pieņemšanas datumu.

(63) Komisija vairākos lēmumos jau ir novērtējusi par atbalsta īstenošanas brīdi augšminētā nodoma deklarāciju – kaut arī ar zināmiem nosacījumiem. Piemēram, tā to Komisija esot novērtējusi arī savā lēmumā par sanācijas atbalsta piešķiršanu BGB ⁽¹⁸⁾, kaut arī aktuālajam 2002. gada 22. maija lēmumam vēl bija jāsaņem deputātu padomes un Komisijas akcepts.

(64) Vēl, pēc Vācijas domām, neesot bijis pārtraukts termiņš saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 2. daļas otro teikumu. Tas paredz, ka termiņu var pārtraukt tikai Komisijas īstenoti pasākumi. Tas esot noticis tikai ar 2002. gada 4. jūlija vēstuli par procedūras uzsākšanu, nevis vienkārtīgi ar uzaicinājumiem sniegt informāciju, kas nesot uzskatāmi par Komisijas vai kāda tās pilnvarotā locekļa īstenotiem pasākumiem. Šeit esot jāņem vērā arī, ka noilguma termiņš kalpo juridiskai drošībai, un, proti, ne tikai juridiskajai drošībai Komisijas un dalībvalstu attiecībās, bet arī atbalsta saņēmēja juridiskajai drošībai. Tā kā Vācija tikai procedūras uzsākšanas laikā pirmoreiz saņēmusi uzaicinājumu vienu vēstules kopiju nodot arī atbalsta saņēmējam, kas tika izdarīts 2002. gada 9. jūlijā, noilguma termiņa pārtraukums varēja iestāties tikai ar šo brīdi. Sakarā ar to, ka aplūkojamais pasākums, kas jāpakļauj atbalsta piešķiršanas kontrolei, ir 1992. gada 16. jūnija lēmums, tad, ja tas vispār būtu uzskatāms par atbalsta pasākumu, tad tikai par esošu atbalstu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 3. daļu.

V. CITU IEINTERESĒTO PUŠU VIEDOKLIS

(65) Pēc lēmuma par procedūras publicēšanas uzsākšanu Oficiālajā Vēstnesī ⁽¹⁹⁾ Komisija oktobrī saņēma *Berliner Volksbank (BV)* viedokli un novembrī – *Bundesverband der deutscher Banken* jeb *BdB* viedokli.

(66) BV pārstāvēja uzskatu, ka WBK nodošana ir uzskatāma par atbalsta pasākumu, jo kapitāla līdzekļi tiek nodoti bankas rīcībā ar tādiem nosacījumiem, kādiem nepiekrīstu investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Maksājumus LBB ir veikusi IBB, kas pati darbojās kā LBB nodaļa; Turklāt, atrunāta procentu likme 0,25 % esot krietni zemāka par tirgū parastajām likmēm, ko apliecinātu, piemēram, lēmumi 2000/392/EK (*WestLB*), kā arī 95/547/EK ⁽²⁰⁾ un 98/490/EK ⁽²¹⁾ (*Crédit Lyonnais*), kuros par pamatu ņemti sagaidāmie pašu kapitāla ieņēmumi vismaz 12 % apmērā. Šāds atbalsts novedot pie ļoti būtiskiem

⁽¹⁸⁾ NN 53/2001; Komisijas 2001. gada 25. jūlija lēmums.

⁽¹⁹⁾ Skat. 1. atsauci.

⁽²⁰⁾ OV L 308; 21.12.1995., 92. lpp.

⁽²¹⁾ OV L 221; 8.8.1998., 28. lpp.

⁽¹⁷⁾ Skat. 3. atsauci, 182. rindu.

konkurences sagrozījumiem Kopienā, kam ir it īpaši spēcīga ietekme uz konkurences situāciju Berlīnē, kur BGB un tai skaitā arī LBB ir tirgus līderis privāto klientu un uzņēmumu apkalpošanas jomā (ieskaitot *Berliner Bank* un *Berliner Sparkasse*). Turpretī BV esot mazs konkurents, kura tirgus daļa ir tikai 5-7 %, tādēļ tas cietīs no piešķirtā atbalsta sekām īpaši smagi. Paustais viedoklis noslēdzas ar Komisijai adresētu lūgumu ar lēmuma starpniecību pieprasīt atbalsta atmaksāšanu.

(67) *BdB* sākumā paskaidroja, ka aplūkojamā procedūra esot tikai daļa no Komisijas veiktās kompleksās izmeklēšanas, kas attiecas uz pavalstu dzīvokļu celtniecības veicināšanas institūciju nodošanu pavalstu bankām, kas nodarbojas ar konkurences darījumiem. Pretēji Vācijas apgalvojumiem, arī LBB gadījumā izšķirošas esot Maksāspējas direktīvā noteiktās stingrākās prasības attiecībā uz pašu kapitālu. Par šādu motivāciju liecinot jau pats īpašuma nodošanas brīdis, kā arī toreizēja kompetentā senatora izteikumi, kuros arī esot pieminēti tolaik sagaidāmie stingrākie Eiropas tiesību akti kapitāla jomā. Tāpēc no atbalstu regulējošo tiesību viedokļa nepastāvēt nekāda relevanta atšķirība starp šeit aplūkoto WBK nodošanu LBB un *WfA* nodošanu *WestLB*, kas nozīmē, ka arī šeit ir piemērojamas Komisijas lēmumā 2000/392/EK minētās metodes.

(68) Tālāk *BdB* piezīmēja, ka šeit runa nav tikai par mērķa rezervēm, bet arī par WBK kapitāla nodošanu 187,5 miljoni DEM apmērā, kas esot pievienots LBB parakstītajam kapitālam un radot naudai pielīdzināmas priekšrocības, jo ietekmējot reitingu un ārējā kapitāla piesaistīšanas nosacījumus. Taču ievērojami lielāka nozīme esot no banku uzraudzības viedokļa atzītajai pamatkapitāla palielināšanai, kas ir kopumā saistīta ar minēto īpašuma nodošanu. Tā kā tas, neskatoties uz prioritāro mērķa rezervju izmantošanu veicināšanas uzdevumiem, pilnībā esot bijis bankas rīcībā kā saistības nosedzošais kapitāls, mērķa piesaistei neesot izšķirošas nozīmes. Izšķirošas esot ekonomiskās priekšrocības, ko nodrošina darījumu izvēršanas funkcija, it īpaši tādēļ, ka tieši pamatkapitālam piemīt ļoti spēcīgs sviras efekts (12,5 reizes lielākas kredītu izsniegšanas iespējas aktīviem ar riska svērumu 100 %, piemēram, uzņēmumu kredītiem; 25 reizes lielākas kredītu izsniegšanas iespējas aktīviem ar riska svērumu 50 %, piemēram, kredītiem sabiedriskām institūcijām). Neskaitot papildu kapitālu, ar pamatkapitālu (hipotētiski) 1 miljarda EUR apmērā un riska svērumu 50 % varēja tikt izsniegti par 50 miljardus EUR lieli kredīti.

(69) Saistībā ar tirgum atbilstošas atlīdzības aprēķināšanu *BdB* norādīja uz Lēmumā 2000/392/EK pieminēto, praksē pārbaudīto Komisijas metodiku un tajā izmantoto tirgum

atbilstošu procentu etalonu 12 % apmērā, kā arī otrajā etapā veikto piemaksas un atlaides aprēķinu transakcijas specifisko īpašību dēļ. Katrā gadījumā, par tirgum atbilstošu atlīdzību nevar uzskatīt ne *IBB* maksātos 0,25 %, ne slēptās līdzdalības un peļņas daļas tiesību pārdošanu BGB 1994. un 1998. gadā.

(70) Pirmkārt, samaksa tikai par izmantoto daļu nav pamatots risinājums, otrkārt, *IBB* ietilpst LBB, kā rezultātā iznāk, ka LBB it kā veic samaksu pati sev, nevis pavalstij. Turklāt, nav pārlicinošs Vācijas arguments, ka mērķa rezervju saistību nosegšanas funkcija ir tikusi atbilstoši kompensēta 1994. gadā, izveidojot neraksturīgi slēptu BGB līdzdalību LBB, jo būtiska lietišķā informācija dati par vērtībām un summām neesot pieejama un principiālā viedokļa reducēšana līdz atbalsta piešķirējam esot aplama. No atbalstu regulējošo tiesību viedokļa ir svarīga WBK nodošana LBB pēc 1992. gada 31. decembra, ar to saistītās priekšrocības, ko ieguva LBB un no tām izrietošie konkurences sagrozījumi, nevis tas, vai pēc tam ir nokārtots ar atbalstu saistītais parāds. Turklāt, LBB iekļaušana BGB esot tikai koncerna iekšējais process, jo BGB vairākuma paketi kontrolējot pavalsts. Tas pats attiecoties uz atteikšanos no atlikušajām pretenzijām uz peļņu 24,99 % apmērā par labu BGB 1998. gadā. Taču jebkurā gadījumā līdz 1998. gadam nebija notikusi vispār nekāda atbalsta pasākumu novēršana.

(71) Vēlāk, ievērojami pārsniedzot Regulā (EK) Nr. 659/1999 paredzēto termiņu trešo pušu viedokļa izteikšanai, *BdB* papildināja šo punktu un īpaši norādīja, ka BGB dibināšanas vajadzībām noteiktā LBB vai slēptās līdzdalības LBB pārdošanas vērtība nebija ietverta *IBB*, tādēļ *BdB* uzskata, ka ir izslēdzams, ka slēptās līdzdalības LBB pārdošanas vērtībā esot bijusi ietverta *IBB* mērķa rezervēm piemītošā saistību nosegšanas funkcija.

(72) Attiecībā uz 10 gadus ilgo atprasīšanas termiņu, kas paredzēts Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 1. daļā, *BdB* paskaidroja, ka tas esot aizsācies tikai ar Likumu par *IBB* izveidošanu, respektīvi, ar 1992. gada 31. decembri, un tādējādi nevarot beigties ātrāk kā 2002. gada 31. decembrī. Piedevām, šis termiņš saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 2. daļu ir ticis pārtraukts ar Komisijas pasākumiem. Šis nosacījums esot pietiekami plašs un ietverot jebkuru Komisijas darbību, kas veikta izmeklēšanas ietvaros, tai skaitā, piemēram, informācijas pieprasījumu. Pieturas punktu šī nosacījuma plašākai interpretācijai dodot Padomes 1974. gada 26. novembra Regula (EEK) Nr. 2988/74 attiecībā uz noilguma termiņiem procesuālās darbības un sankciju piemērošanā atbilstīgi Eiropas Ekonomikas kopienas transporta un konkurences noteikumiem⁽²²⁾, saskaņā ar kuru pārtraukšana ir paredzēta "lai veiktu

⁽²²⁾ OV L 319; 29.11.1974., 1. lpp.; Regula grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1/2003 (OV L 1; 4.1.2003., 1. lpp.)

iepriekšēju izmeklēšanu vai procesuālu darbību attiecībā uz pārkāpumu". Starp citu, Vācija pati esot lūgusi Komisiju vispirms sagaidīt strīdīgā *WestLB* jautājuma izlemšanu un jau tādēļ vien nevarētu atsaukties uz noilgumu.

VI. VĀCIJAS ATBILDE UZ CITU IEINTERESĒTO PUŠU NOSTĀJU

(73) Savos 2002. gada 16. decembra izteikumos Vācija principiālā ziņā norādīja uz savu atzinumu par procedūras uzsākšanas lēmumu un paskaidrojumiem par to, ka šajā gadījumā nav runa par atbalsta piešķiršanu. Turklāt tā aprobežojās ar apkopojošiem izteikumiem attiecībā uz īpašiem abu viedokļu punktiem.

(74) Ņemot vērā to, ka *BV* un *BdB* novērtēja *WBK* nodošanu kā atbalsta pasākumu, Vācija paskaidroja, ka tikai ar ikmēneša atbildības aplūkošanu esot par maz, lai veiktu analīzi. Daudz lielāka nozīme – atkarībā no kapitāla piešķiršanas veida – ir atsaucies rādītājiem, piemēram, procentu uzrēķināšanas (aizņēmumam), ieskaitot drošības līdzekļus, dividendēm vai kapitāla pieauguma. Taču *LBB* aktuālajā laikposmā, respektīvi, 1992./1993. gadā bija institūcija ar spēcīgu peļņas potenciālu, tāpēc *WBK* īpašuma iekļaušana *LBB* saistības nosedzošajā pašu kapitālā no ekonomiskā viedokļa esot bijis saprātīgs risinājums. Līdz ar to – pretēji, kā to vēlētos apgalvot *BdB* un *BV* – *WestLB* un *LBB* nekādā gadījumā neesot savstarpēji salīdzināmas. Neskatoties uz to, esot nepareizi sakarā ar (savulaik) paralēlo tiesas procesu *WestLB* lietā nodēvēt tajā pielietoto metodiku par praksē pārbaudītu metodi, kā to dara *BdB*.

(75) Pretēji *BdB* apgalvojumiem, esot neapstrīdams un tīkiet apstiprināts arī lēmumā par procedūras uzsākšanu tas, ka *WBK* nodošanas rezultātā līdzās mērķa rezervēm piemītošās saistību nosešanas funkcijas izmantošanas iespējām *LBB* ieguva arī bilancē uzrādītā pašu kapitāla palielinājumu par 187,5 miljoniem DEM un ka tas par saistības nosedzošo pašu kapitālu tika atzīts arī no banku uzraudzības viedokļa. Problēma, kas saistīta ar jautājumu, cik lielā mērā bilancē uzrādītais pašu kapitāls ir uzskatāms par naudas vērtu priekšrocību, šeit – atšķirībā no *WestLB* gadījuma – nerodoties, jo neesot jāizšķir no uzraudzības viedokļa atzītā un neatzītā kapitāla daļa. Ņemot vērā bilances pašu kapitāla palielināšanu, kā arī nodotās rezerves, atbalsta piešķiršana šeit neesot notikusi (skat. 40. līdz 64. rindkopu).

(76) Starp citu, esot nepareizi pieņemt, ka ar hipotētisku pamatkapitālu 1 miljards EUR varētu izsniegt kredītus 50 miljardu EUR apmērā. Nevar apstrīdēt, ka *IBB* mērķa rezervēm sakarā ar to atzīšanu no uzraudzības viedokļa piemita saistību nosešanas un darījumu izvēršanas funkcijas, tomēr šīs priekšrocības aprobežojas ar *LBB* faktiski izmantoto apmēru. Arī principiālā ziņā uzkonstruētajam sviras efektam 1:50 trūkstot jebkāda pamatojuma.

(77) Ja tiek pielietots tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības princips, tad ir jāvadās pēc tāda investora, kas atrodas līdzīga situācijā. Šajā gadījumā pavalsts kā investors esot izlēmusi iesaistīt mērķa rezervju likviditāti *IBB* darījumos un šo kapitālu ar tam piemītošo finansējuma raksturu nenodot *LBB* rīcībā. Pavalsts no šī kapitāla iegūstot pati savu rentabilitāti (skat. 40. līdz 64. rindkopu). Turklāt, *IBB* speciālais īpašums joprojām pienākas tikai un vienīgi pavalstij – arī pēc *LBB* iekļaušanas *BGB*. Tādēļ būtu nepareizi apgalvot, ka *LBB* esot maksājusi *IBB* samaksāto atbildību it kā pati sev. Turklāt, tā ir normāla parādība, ka investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, atkāpjas no savām tiesībām uz atbildību kādas trešās personas labā, it īpaši, ja šī trešā persona ir uzņēmums vai īpašuma masa, kuras vienīgais īpašnieks ir šis investors pats.

(78) Visbeidzot, attiecībā uz *BV* nostāju un tās veikto *BV* un *BGB* tirgus daļu salīdzinājumu tiek paskaidrots, ka *BV* Berlīnes tirgū esot spēcīgākas pozīcijas, nekā tā apraksta. Tā esot otrā lielākā kredītiestāde, un tās aizņemtā tirgus daļa varētu sasniegt 60-70 % no atbilstošajiem *BGB* rādītājiem un pat privāto klientu ieguldījumu sektorā veidot apmēram 1/3 no *BGB* tirgus daļas.

VII. VIENOŠANĀS STARP *BDB*, BERLĪNES PAVALSTI UN *LBB*

(79) 2004. gada 7. oktobrī Vācija paziņoja Komisijai rezultātus, ko deva vienošanās starp sūdzības iesniedzēju *BdB*, Berlīnes pavalsti un *LBB*. Neskatoties uz joprojām pastāvošo principiāli atšķirīgo juridisko interpretāciju, puses bija vienojušās vismaz par to, ko tās uzskata par piemērotiem parametriem atbilstošas atbildības noteikšanai par *WBK* īpašuma nodošanu. Puses lūdza, lai Komisija ņem vērā vienošanās rezultātus sava lēmuma pieņemšanā.

(80) Vispirms uz bāzes, kas ir detalizēti aprakstīta jau lēmumā 2000/392/EK, puses nosaka atbilstošu minimālo atbildību par *WBK* mērķa rezervēm 10,19 % apmērā. Sakarā ar to, ka Berlīnes zemes ir vienīgā īpašniece, netiek atrunāta nekāda papildu piemaksa, piemēram, par nepiešķirtām balsstiesībām. Beigās tiek noteikta atlaide 3,62 % apmērā (uz bezriskā procentu likmes bāzes kā bruto refinansējuma izmaksām, no kurām 50 % veido korporācijas nodoklis plus solidaritātes piemaksa, lai noteiktu neto refinansējuma izmaksas) sakarā ar kapitālam nepiemītošo likviditāti. Rezultātā tiek aprēķināts, ka atbilstošā atbildība ir 6,57 %.

(81) Attiecībā uz atbildību par to *WBK* īpašuma daļu, ko *LBB* nevar izmantot konkurences darījumiem, vienošanās ietvaros nekas netiek minēts.

(82) Par *LBB* pamatkapitālā ieguldīto *IBB* kapitālu 187,5 miljonu DEM apmērā netika aprēķināta nekāda atlaide sakarā ar refinansējuma izmaksām, jo šeit ir runa par likvīdiem līdzekļiem. Sakarā ar to, ka pamatkapitāls tika iepludināts *BGB* divos etapos – 1994. un 1998. gadā, puses vienojās, ka

atlīdzība par pamatkapitālu ir jāaprēķina tikai līdz minētajiem brīžiem – attiecīgajās proporcijās.

- (83) Strīdīgs jautājums, par kuru puses nespēja vienoties, bija tas, vai ir jāierēķina eventuāls vērtības palielinājums LBB iekļaušanas rezultātā. Pēc *Landesbank* domām, LBB atsavināšana 1994. un 1998. gadā radīja vērtības pieaugumu.

VIII. PASĀKUMU NOVĒRTĒJUMS

1. PRINCIPIĀLAIS JAUTĀJUMS PAR NOILGUMU

- (84) Attiecībā uz iespējamo atbalsta atprasīšanas tiesību noilguma termiņa iestāšanos Vācija par noteicošo laika brīdi pasludināja Berlīnes Senāta 1992. gada 16. jūnija lēmumu par Berlīnes banku holdinga sabiedrības izveidošanu. Taču šajā lēmumā, kas ir Komisijas rīcībā, tiek nolemts vienīgi "pārstrukturēt Berlīnes līdzdalību bankās". Tā ietvaros tiek paredzēts "nodibināt *Berliner Banken-Holding AG*, kuras paspārnē apvienot *Landesbank Berlin – Girozentrale, Berliner Bank AG* un ... *Berliner Pfandbrief-Bank*". Īpašuma nodošana šajā lēmumā netiek paredzēta.

- (85) Aplūkojamais pasākums, t.i., *WBK* īpašuma nodošana LBB, notika tikai pēc 1992. gada 31. decembra. Līdz ar to šī pasākuma ekonomiskais efekts, respektīvi, LBB pašu kapitāla palielināšanās un no tās izrietošās lielākās kredītu izsniegšanas iespējas iestājās tikai 1993. gada 1. janvārī. Pirms šī datuma nekāds valsts atbalsts nevar būt piešķirts.

- (86) Pat tad, ja pasākuma īstenošanas brīdis būtu noteikts vairākus mēnešus pirms īpašuma nodošanas, respektīvi, 1992. gada 16. jūnijā, nav pamata pieņemt, ka ir iestājies Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 1. daļā paredzētais noilguma termiņš un Komisija vairs nevar pieprasīt piešķirt atbalsta atmaksāšanu, kā to apgalvo Vācija. Vācija uzskata, ka par Komisijas īstenošanu pasākumu, kas pārtrauc noilguma termiņu, ir uzskatāma tikai lēmuma par procedūras uzsākšanu 2002. gada 4. jūlijā – arī tādēļ, ka Vācija tikai ar šī lēmuma starpniecību esot uzaicināta nosūtīt vienu tā kopiju arī piešķirtā atbalsta saņēmējam.

- (87) Pret šādu viedokli ir jāiebilst. Regulas (EK) Nr. 658/1999 15. panta 2. daļa attiecas uz "jebkuru Komisijas īstenošanu pasākumu", nevis tikai uz formālu procedūras uzsākšanu. Šajā gadījumā ar dažādajiem Komisijas pasākumiem, it īpaši, informācijas pieprasījumiem attiecībā uz LBB un – jebkurā gadījumā – 1999. gada septembra informācijas pieprasījumu pietiek, lai noilguma termiņu varētu uzskatīt par pārtrauktu. Tam nav nepieciešams, lai LBB būtu informēta par Komisijas veiktajiem pasākumiem. Pirmās instances tiesa savā 2003. gada 10. aprīļa spriedumā, kas pasludināts lietā T-366/00 (*Département du Loiret/Kommission*)⁽²³⁾, konstatēja, ka fakts, ka atbalsta saņēmējs neko nav zinājis

par dalībvalstij adresētajiem Komisijas pieprasījumiem sniegt informāciju, nepadara tos atbalsta saņēmējam juridiski nesaistošus. Komisijas pienākums neesot informēt potenciāli iesaistītās personas, tai skaitā atbalsta saņēmēju, par pasākumiem, ko tā īsteno saistībā ar prettiesiski piešķirtu atbalstu pirms administratīvās procedūras uzsākšanas. Tādēļ tiesa nonāca pie secinājuma, ka minētais informācijas pieprasījums Regulas (EK) Nr. 659/1999 izpratnē ir uzskatāms par pasākumu, kas priekšlaicīgi pārtrauca noilguma termiņu, arī tajā gadījumā, ja atbalsta saņēmējs savulaik nav neko zinājis par attiecīgo saraksti⁽²⁴⁾. Turklāt nešķiet ticami, ka LBB nekas nebija zināms par Komisijas informācijas pieprasījumiem, kad Vācija 1999. gada decembrī uz tiem sniedza atbildes.

- (88) Visbeidzot, ir jākonstatē, ka Komisija šajā gadījumā ir pilnvarota pieprasīt piešķirt atbalsta atmaksāšanu.

2. VALSTS PIEŠKIRTS ATBALSTS EK LĪGUMA 87. PANTA 1. PUNKTA IZPRATNĒ

- (89) EK Līguma 87. panta 1. daļa nosaka, ka ar kopējo tirgu nav savienojams nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences traucējumus, dodot priekšroku īpašiem uzņēmumiem vai atsevišķu preču ražošanai, ciktāl šāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

2.a VALSTS LĪDZEKĻI

- (90) Veicot īpašuma nodošanu, Berlīnes zemes izšķirās par LBB kapitāla palielināšanu, iekļaujot *WBK/IBB*, kas pildīja sabiedriski lietderīgus uzdevumus un kuru uzturētāja un īpašniece bija Berlīnes zemes. Šis iekļaušanas rezultātā ar 1993. gada 24. februāra vēstules starpniecību no banku uzraudzības viedokļa tika atzīts, ka saistības nosedzošais LBB pašu kapitāls ir palielināts par 1,9 miljardiem DEM. No šīs summas 187,5 miljoni DEM veidojās no LBB pamatkapitāla palielināšanas, iekļaujot agrākās *WBK* pamatkapitālu⁽²⁵⁾, un 1,715 miljardi DEM – no *WBK* peļņas rezervēm (neskaitot 1992. gada darbības rezultātus nepilnu 200 miljonu DEM apmērā), kas kopš tā laika tika uzrādītas kā *IBB* mērķa rezerves un nepārtraukti palielinājās.

- (91) Iekļaujot īpašumu veselu 1,9 miljardu DEM vērtībā, kas no uzraudzības viedokļa tika atzīts par pamatkapitālu, ievērojami palielinājās LBB kredītu kapacitātes un līdz ar to arī darbības paplašināšanas iespējas. Pie riska svēruma 100 % visiem prasījumiem (piemēram, no kredītiem klientiem, kas nav bankas) un bez papildu līdzekļu piesaistīšanas šis darījumu izvēršanas potenciāls teorētiski ir 12,5 reizes lielāks par saistības nosedzošo papildu pašu kapitālu (respektīvi, šajā gadījumā nepilni 24 miljardi DEM). To, cik

⁽²³⁾ Izdevums 2003, S.II-1789.

⁽²⁴⁾ Turpat, 60. rinda.

⁽²⁵⁾ Kopš tā laika šī summa vairs netiek ierēķināta *IBB* īpašuma apritē.

liels šis potenciāls faktiski ir katrā konkrētā gadījumā, nav iespējams precīzi noteikt, jo tas ir atkarīgs no klientu struktūras, stratēģiskās plānošanas un neparedzamiem ārējiem faktoriem. Arī jautājums par to, vai un kā tieši kredītiestāde izmanto jaunus pašu līdzekļus, uz šo pārbaudi neattiecas.

- (92) Neskatoties uz to, ka *IBB* daļa līdzekļu joprojām bija nepieciešama savu atbalsta darījumu nosegšanai, rīcībā nodotie līdzekļi no uzraudzības viedokļa tika atzīti, līdz ar ko ar citām kredītiestādēm konkurējošā *LBB* tos varēja izmantot saistību nodrošināšanai. Nav apšaubāms tas, ka tādējādi *LBB* tika piešķirti valsts līdzekļi, ar kuru palīdzību *LBB* ieguva ekonomiskas priekšrocības salīdzinājumā ar konkurentiem, ja vien tā nav saņēmusi šos līdzekļus saskaņā ar tirgus ekonomikai atbilstošiem nosacījumiem.

2.b NOTEIKTA UZŅĒMUMA ATBALSTĪŠANA

- (93) Lai pārbaudītu, vai valsts līdzekļu piešķiršana publiskam uzņēmumam nenostāda šo uzņēmumu labvēlīgākā situācijā un tādējādi nav uzskatāma par valsts piešķirtu atbalstu EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē, Komisija pielietoja "tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības" principu. Šo principu akceptēja un attīstīja tālāk arī Eiropas Kopienų Tiesu palāta un pirmās instances tiesa vairāku lietu izskatīšanas ietvaros, it īpaši, aplūkojamā gadījuma kontekstā relevantajā pirmās instances tiesas 2003. gada 6. marta spriedumā *WestLB* lietā ⁽²⁶⁾.

(1) *Tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības princips*

- (94) Saskaņā ar tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības principu nav uzskatāms, ka uzņēmums tiek nostādīts labvēlīgākā situācijā, ja tam tiek piešķirti kapitāla līdzekļi ar tādiem nosacījumiem, "ar kādiem privāts investors, kas darbojas normālos tirgus ekonomikas apstākļos, būtu gatavs ieguldīt savus līdzekļus kādā privātā uzņēmumā" ⁽²⁷⁾. Turpretī, labvēlīgākas situācijas nodrošināšana EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē ir notikusi tad, ja paredzētie nosacījumi par atlīdzību un/vai uzņēmuma finansiālais stāvoklis ir tādi, ka atbilstošā termiņā normāli procenti nav sagaidāmi.

(2) *EK Līguma 295. pants*

- (95) Saskaņā ar EK Līguma 295. pantu īpašuma jautājumus dalībvalstis izlemj pašas. Tomēr tas nav attaisnojums rīcībai, kas ir pretrunā ar Līguma nosacījumiem par konkurenci.
- (96) Vācija apgalvo, ka sakarā ar *WBK* īpašuma piesaisti noteiktam mērķim šie līdzekļi nebūtu rentabli izmantojami

nekādā citā veidā, kā tikai ieguldot tos līdzīgā publiskā institūcijā. Tādēļ īpašuma nodošana no komerciālā viedokļa bija vissaprātīgākais šī īpašuma izmantošanas risinājums. Līdz ar to jebkāda atlīdzība par ieguldīšanu, respektīvi, jebkādi papildu procenti, ko ienes bankai nodotais īpašums, ir pietiekami, lai attaisnotu īpašuma nodošanu no "tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības" principa viedokļa.

- (97) Šādai argumentācijai nevar piekrist. Var gadīties, ka *WBK* iekļaušana *LBB* un no tās izrietošā iespēja *LBB* izmantot daļu *WBK* kapitāla konkurences darījumu nodrošināšanai no ekonomiskā viedokļa bija saprātīgākais kapitāla pielietojuma veids. Tomēr tiklīdz sabiedriskie naudas līdzekļi un citi aktīvi tiek izmantoti komerciālām, uz konkurenci orientētām aktivitātēm, ir jāpiemēro tirgū pieņemtie noteikumi. Tas nozīmē, ka valstij, līdzko tā nolemj izmantot sabiedriskiem mērķiem noteiktu īpašumu (arī) komerciāli, ir jāpieprasa par to tirgus apstākļiem atbilstoša atlīdzība.

(3) *Īpašnieku struktūra*

- (98) Šīs pārbaudes galvenais jautājums ir tāds, vai sabiedriskā sektora pārvaldes institūcijām pielīdzināma lieluma privātais investors normālos tirgus ekonomikas apstākļos pie tādiem pašiem nosacījumiem būtu ar mieru ieguldīt kapitālu, kā to noformulēja pirmās instances tiesa savā spriedumā par *WestLB*, norādot uz līdzšinējo tiesu praksi ⁽²⁸⁾. Visbeidzot, kā tiesa paskaidroja ar norādi uz citiem spriedumiem, "publiska investora rīcība ir jāsaldzina ar privāta investora rīcību, nosakot to, kā privātais investors būtu rīkojies aplūkojamā gadījumā, ņemot vērā aktuālajā brīdī pieejamo informāciju un attīstības prognozes" ⁽²⁹⁾. Ar to tiek skaidri pateikts, ka pārbaudei jābalstās uz investīciju izdarīšanas brīdi un šajā brīdī ar saprātīgiem līdzekļiem pieejamo, respektīvi, rīcībā esošo informāciju, pēc kuras ir nosakāms investora gaidītais rezultāts. Būtībā tas attiecas uz iespējamajiem peļņas procentiem.

- (99) Berlīnes pavalsts bija vienīgā *LBB* (*WBK*) īpašniece. Pat tad, ja šis apstāklis ļautu atkāpties no citāda viedokļa par atrunāto fiksēto atlīdzību – vidēji 0,25 % par *LBB* faktiski izmantoto mērķa rezervju daļu, sākot ar 1995. gada decembri – šajā gadījumā Berlīnes pavalsts īpašumtiesības nevarētu būt par pamatu tik niecīgās tiešās atlīdzības attaisnošanai.

- (100) Lai atsauktos uz pavalsts īpašumtiesībām, nepieciešamais priekšnoteikums ir pietiekams biznesa plāns, vērtību novērtējums vai no aplūkojamām investīcijām sagaidāmo procentu prognozes. Taču toreiz šādi dokumenti nebija sastādīti. Tādēļ Komisijai trūkst jebkādas norādes, kas ļautu pārbaudīt zemes izklāsta pamatotību.

⁽²⁸⁾ Skat. 3. atsauci, 245. rindkopu.

⁽²⁹⁾ Skat. 3. atsauci, 246. rindkopu.

⁽²⁶⁾ Skat. 3. atsauci

⁽²⁷⁾ Komisijas paziņojums dalībvalstīm: EK Līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārskatāmību 5. panta pielietojums, OV C 307; 13.11.1993., 3. lpp., skat. 11. punktu. Kaut gan šajā direktīvā runa viennozīmīgi ir par apstrādājošo rūpniecību, pamatprincips neapšaubāmi ir attiecināms uz visām tautsaimniecības nozarēm. Attiecībā uz finanšu pakalpojumiem tas ir apstiprināts arī virknē Komisijas lēmumu, piemēram, *Crédit Lyonnais* (OV L 221; 8.8.1998., 28. lpp.) un *GAN* (OV L 78; 16.3.1998., 1. lpp.) gadījumos.

(101) Tādēļ Komisija uzskata, ka šajā gadījumā piemērojamā atlīdzība ir jānosaka uz tiešās, tirgus situācijai atbilstošās atlīdzības bāzes.

(4) *Atlīdzība un atlīdzības elementi*

Atlīdzības noteikšanai izmantojamā kapitāla bāze

(102) Lēmumā 2000/392/EK ir pieņemts un arī pirmās instances tiesa ir apstiprinājusi, ka principā atlīdzība ir maksājama par visu rīcībā nodotā kapitāla vērtību. Tā kā BAKred ieguldītos līdzekļus pilnā apmērā jau uzreiz atzina par pamatkapitālu, tie kopš 1993. gada 1. janvāra bija LBB rīcībā kā saistību nodrošinājums, izņemot summas, kas katru gadu riska darījumiem bija nepieciešamas pašai IBB. Taču no summām, kas kopš tā laika ar katru gadu palielinājās, bija jāatskaita tikai no riska darījumiem izrietošo saistību noseģšanai nepieciešamais kapitāls, ko LBB nevarēja izmantot.

(103) WBK/IBB mērķa rezervju un IBB veicināšana darījumiem nepieciešamā kapitāla vērtība kopš 1993. gada bija mainīga jeb nepārtraukti palielinājās. Attiecīgie skaitļi ir atspoguļoti 142. rindkopas tabulā.

(104) LBB pamatkapitālā iekļautais WBK/IBB pamatkapitāls 187,5 miljonu DEM apmērā bija likvīds kapitāls. 1994. gadā 75,01 % LBB tika atsavināti BGB, bet 1998. gadā par cenu 1,5 miljardi DEM BGB tika pārdoti arī atlikušie 24,99 %. Līdz ar to viss pamatkapitāls kopš 1998. gada bija iekļauts BGB.

(105) Tiktāl ir noskaidrots, ka atbilstošās atlīdzības aprēķināšanai ir izmantojamas trīs bāzes vērtības: pirmkārt, likvīdais kapitāls 187,5 miljonu DEM apmērā 1993. gadā un, pieņemot, ka no 1994. līdz 1997. gadam tā apjoms bija 46,9 miljoni DEM (atbilstoši 24,99 % kapitāla daļu); otrkārt, mērķa rezerves, un, treškārt, riska darījumiem nepieciešamie līdzekļi. Tā kā abiem pirmajiem instrumentiem ir piemērojami vieni un tie paši minimālie procenti, tie turpmākajā daļā vispirms tiks aplūkoti kopā.

Atbilstoši atlīdzība par pamatkapitālu un mērķa rezervēm

(106) Dažādas ekonomiskās kvalitātes finansu ieguldījumiem ir jānosaka dažādi procenti. Tādēļ, lai noskaidrotu, vai kāds ieguldījums būtu pieņemams investoram, kas darbojas normālos tirgus apstākļos, jāvadās pēc aplūkojamā kapitāla ieguldīšanas pasākuma specifiskā rakstura un kapitāla vērtības no LBB viedokļa.

Salīdzinājums ar citiem pašu kapitāla instrumentiem

(107) Nosakot piemērojamo atlīdzību, svarīga nozīme ir tam, ar kādiem alternatīviem pašu kapitāla instrumentiem var salīdzināt WBK līdzekļu iekļaušanu, jo atlīdzība par

dažādiem instrumentiem tirgū ir atšķirīga. Lai būtu vieglāk vienoties, *BdB*, zemes un *LBB* balstās uz salīdzinājumu ar investīcijām pamatkapitālā.

(108) Arī Komisija uzskata, ka WBK iekļaušana visdrīzāk līdzinās pamatkapitāla investīcijai. Pirmkārt, to neapšaubāmi var izmantot kā pamatkapitālu, un tas šeit sīkāk nav jāizklāsta. Otrkārt, tas attiecas arī uz mērķa rezervēm, kuras arī BAKred atzina par pamatkapitālu.

(109) Šai sakarībā jāuzsver arī, ka relatīvi daudzveidīgs instrumentārijs, ko veido no bāzes un papildu pašu līdzekļiem sastāvoši, inovatīvi pašu kapitāla instrumenti un kas mūsdienās ir pieejams kredītiestādēm vairākās valstīs, 1993. gadā, kad notika WKB iekļaušana LBB, Vācijā vēl neeksistēja. Daži no minētajiem instrumentiem tika izstrādāti tikai pēc tam, savukārt citi pastāvēja jau tolaik, taču Vācijā vēl nebija atzīti. Līdz ar to mērķa rezervju salīdzināšana ar šāda veida inovatīvajiem instrumentiem, kas lielākoties tika ieviesti tikai vēlāk un daļēji bija pieejami tikai citās valstīs, nepārliecina.

(110) Komisija uzskata arī, ka salīdzinājums ar slēptajiem ieguldījumiem nav piemērots, lai noteiktu atbilstošu atlīdzību par mērķa rezervēm, kuras ir atzītas par pamatkapitālu. Par svarīgu aspektu Komisija šeit uzskata to, ka investīcija notika nevis slēpto ieguldījumu, bet gan mērķa rezervju formā. Arī BAKred atzina ieguldīto kapitālu par rezervēm, nevis par slēpto ieguldījumu saskaņā ar KWG pantu. Ja Vācijas banku uzraudzība uzskata rīcībā nodoto kapitālu par rezervēm, tas nozīmē, ka šis kapitāls drīzāk ir jāsalīdzina ar pamatkapitālu, nevis ar slēpto ieguldījumu.

(111) Turklāt, arī risks maksātnespējas vai likvidācijas gadījumā vismaz daļēji zaudēt ieguldīto kapitālu nav mazāks kā pamatkapitāla investīcijām, jo WBK īpašums veido ievērojamu LBB pašu kapitāla daļu un LBB tās rīcībā nodoto īpašumu arī daudzus gadus ilgā periodā ir rezervējusi riska aktīvu noseģšanai.

Mērķa rezervju likviditātes nepietiekamība

(112) "Normālas" kapitāla iepludināšanas gadījumā banka iegūtu gan likviditāti, gan pašu līdzekļu bāzi, kas no uzraudzības normatīvu viedokļa ir nepieciešama darījumu paplašināšanai. Lai pilnībā varētu izmantot kapitālu, respektīvi, palielināt aktīvus ar riska svērumu 100 % 12,5 reizes (šo koeficientu iegūst, dalot 100 maksātnespējas koeficientu 8 %), bankai nepieciešams 11,5 reizu refinansējums finanšu tirgos. Vienkāršāk sakot, starpība starp 12,5 reizes saņemtajiem un 11,5 reizes samaksājamiem procentiem no šī kapitāla, no kuras atņemtas bankas pārējās izmaksas (piemēram, administratīvie izdevumi) veido no pašu kapitāla iegūtā peļņa⁽³⁰⁾.

⁽³⁰⁾ Reāla situācija, protams, ir daudz sarežģītāka, piemēram, sakarā ar ārpusbilances posteņiem, dažādiem aktīva risku svērumiem un posteņiem ar nulles risku. Tomēr apsvērumu būtību tas nemaina.

(113) Neskatoties uz pamatkapitālu 187,5 miljonu DEM apmērā, WBK īpašuma nodošana LBB uzreiz nekādu likviditāti neradīja. Tādēļ LBB radās papildu finansējuma izmaksas attiecīgās kapitāla summas apmērā, ja tā būtu uzņēmusi nepieciešamos līdzekļus finanšu tirgos, lai pilnībā izsmeltu komercdarbības iespējas, ko tai pavēra papildu pašu kapitāls, respektīvi, lai riskantās īpašuma vērtības padarītu 12,5 reizes lielākas par kapitāla summu (vai saglabātu esošās īpašuma vērtības šādā apmērā) ⁽³¹⁾.

(114) Šo papildu izmaksu dēļ, kuras nerastos, ja pašu kapitāls tiktu palielināts citā formā, ir jāparedz atbilstošs samazinājums, nosakot maksājamo atlīdzību. Investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, šajā gadījumā nevar cerēt uz tādu pašu atlīdzību kā tad, ja tiek investēts kapitāls skaidrā naudā.

(115) Tomēr Komisija uzskata, ka aprēķinā nav jāiekļauj pilna refinansējuma likme. Refinansēšanas izmaksas ir uzņēmējdarbības izdevumi, par kuriem tiek samazināti ar nodokli apliekamie ienākumi. Tas nozīmē, ka bankas darbības neto rezultāts nesamazinās par papildus samaksāto procentu summu. Daļa no šiem izdevumiem tiek kompensēta ar mazāku korporācijas nodokli. Līdz ar to kā papildu apgrūtinājums, kas sakarā ar iepludinātā kapitāla specifisko raksturu rodas LBB, ir jāņem vērā tikai neto izdevumi. Tātad, kopumā ņemot, Komisija atzīst, ka LBB rodas papildu "likviditātes izmaksas" tādā apmērā, kas atbilst "refinansēšanas izmaksām, no kurām atņemti uzņēmuma nodokļi".

(116) Vienošanās sarunu laikā puses, tāpat, kā tas notika arī saistībā ar vienošanos *Hamburger Landesbank* gadījumā, kur īpašuma nodošana notika tajā pašā laikā, vienojās par to, ka par pamatu tiks ņemta ilgtermiņa bezriskā likme 7,23 %. Turklāt, puses vienojās par to, ka tiks piemērota nemainīga nodokļu likme 50 % ⁽³²⁾. Rezultātā puses nonāca pie neto refinansējuma likmes 3,62 % un atbilstoša samazinājuma neesošās likviditātes dēļ. Šis samazinājums attiecas tikai uz mērķa rezervēm.

Paredzamās minimālās atlīdzības par mērķa rezervēm un pamatkapitālu aprēķināšana

(117) Lai noteiktu no investīcijām sagaidāmos procentus, investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, kā bāzi izmanto vēsturiskos vidējos procentus, kas, kopumā ņemot, veido pieturas punktu arī prognozēm par attiecīgā uzņēmuma darbības efektivitāti nākotnē, kā arī investīciju izdarīšanas brīža aktuālā komercdarbības modeļa, uzņēmuma vadības stratēģijas un kvalitātes analīzi vai relatīvās prognozes par attiecīgās ekonomikas nozares attīstības perspektīvām. Ja uzņēmumam ir nepieciešams kapitāls, tam ir jāpārlicina potenciālais investors par to, ka uzņēmums spēs ilgtermiņā nopelnīt vismaz tādus pašus procentus, kādus tirgū caurmērā var gaidīt no riska un

tautsaimniecības nozares ziņā līdzīga uzņēmuma. Ja uzņēmums nevar attaisnot šādas cerības vismaz uz vidējiem procentiem, investors no kapitāla ieguldīšanas atteiksies un apsvērs iespēju investēt citā uzņēmumā, kam pie tāda paša riska ir labākas peļņas izredzes.

(118) Pastāv dažādas metodes, ar kuru palīdzību var aprēķināt atbilstošo minimālo atlīdzību. To spektrs sniedzas no dažādiem finansējuma likmes variantiem līdz *Capital Asset Pricing Model* (CAPM) metodei. Lai attēlotu dažādos pamatprincipus, ir svarīgi izšķirt divus komponentus – bezriskā procentus un projekta specifiskai atbilstošu riska prēmiju: atbilstoši minimālie procenti par riskam pakļautām investīcijām = bezriskā bāzes likme + riska prēmija par riskam pakļautām investīcijām. Tas nozīmē, ka atbilstošus minimālos procentus par riskam pakļautām investīcijām iespējams aprēķināt kā bezriskā procentu likmes un papildu riska prēmijas par konkrēto investīciju specifiskā riska uzņemšanos summu.

(119) Līdz ar to jebkura procentu aprēķina fundamentu veido bezriskā ieguldījumu formas eksistence ar pieņēmumu par bezriskā procentiem. Parasti, lai noteiktu bāzes procentu likmi, sagaidāmo procentu aprēķināšanā tiek izmantoti valsts emitentu izdoti vērtspapīri ar fiksētiem procentiem (vai no šādiem vērtspapīriem izrietošs indekss), jo tie ir uzskatāmi par ieguldījumu formu, kas ir pakļauti relatīvi niecīgam riskam. Taču dažādas metodes atšķiras riska prēmijas noteikšanas ziņā:

— *Finansējuma likme*: Pašu kapitāla procenti, ko sagaida investors, no kapitālu izmantojošās bankas viedokļa ir uzskatāmi par turpmākajām finansēšanas izmaksām. Ja tiek izmantots šis princips, vispirms tiek noteiktas vēsturiskās caurmēra pašu kapitāla izmaksas, kas rastos bankai, kas pēc būtības līdzinās aplūkojamai zemes bankai. Pēc tam vēsturiskā griezumā noteiktā kapitāla izmaksu vidējā aritmētiskā vērtība tiek salīdzināta ar nākotnē sagaidāmajām pašu kapitāla izmaksām un līdz ar to – arī ar investora pieprasītajiem procentiem.

— *Finansējuma likme ar Compound Annual Growth Rate*: Šī principa pamatā veido vidējās ģeometriskās, nevis aritmētiskās vērtības pielietojums.

— *CAPM*: CAPM ir pazīstamākais un visvairāk pārbaudītais mūsdienu finanšu ekonomikas modelis, ar kura palīdzību sagaidāmos investora procentus aprēķina pēc sekojošas formulas: sagaidāmie procenti = bezriskā bāzes likme + tirgus riska prēmija x beta. Beta koeficients izsaka kāda uzņēmuma risku attiecībā pret kopējo visu uzņēmumu risku. Riska prēmija par specifiskajām investīcijām tiek iegūta, reizinot tirgus riska prēmiju ar beta koeficientu.

⁽³¹⁾ Situācija saglabājas tāda pati kā tad, ja tiek ņemta vērā iespēja izveidot papildu pašu līdzekļus līdz bāzes pašu līdzekļu apmēram (bāzes pašu līdzekļiem koeficienta 25 vietā tiek piemērots koeficients 12,5).

⁽³²⁾ Saskaņā ar Vācijas iesniegtajiem dokumentiem korporācijas nodoklis 1992. gadā bija 46 %, kam jāpieskaita vēl 3,75 % solidaritātes piemaksa (respektīvi, kopā 49,75 %). Kopējā nodokļu likme 1993. gadā samazinājās līdz 46 % un no 1994. līdz 2000. gadam bija 49,5 %. Kopš 2001. gada kopējā nodokļa likme bija 30 %.

- (120) CAPM ir vadošā metode, ar kuru tiek aprēķināti investīciju procenti biržās kotētajiem lielajiem uzņēmumiem. Taču sakarā ar to, ka LBB nav biržā kotēts uzņēmums, šādi nav iespējams tiešā veidā atvasināt tās beta koeficientu. Tāpēc CAPM metodi var pielietot tikai uz aptuveni novērtēta beta koeficienta bāzes.
- (121) Vācija principiāli kritiski nostājas pret CAPM pielietošanu. Visbeidzot, puses tomēr vienojās par CAPM izmantošanu un nonāca pie tā, ka atlīdzības likme par pamatkapitāla un mērķa rezervju iekļaušanu LBB ir 10,19 %.
- (122) Puses balstīja savu aprēķinu uz CAPM un kā bezriskā bāzes procentu likmi LBB uz 1992. gada 31.decembri pielietoja 7,23 %. Šāda procentu likme tika noteikta, pieņemot, ka WBK īpašums tiks nodots LBB rīcībā ilgstoši. Tādēļ puses attiecās piemērot ieguldījuma izdarīšanas brīža aktuālos tirgus bezriskā procentus fiksēta ieguldījuma termiņa pēdējā dienā (piemēram, valsts aizņēmumu procentus ar 10 gadu termiņu), jo šādas interpretācijas gadījumā netiktu ņemts vērā tīrais investīciju risks, respektīvi, risks, ka pēc investīciju termiņa beigām vairs nevarēs izdarīt jaunas investīcijas bezriskā procentu likmes apmērā. Puses uzskata, ka investīciju risks tiek novērtēts visoptimālāk, ja par pamatu izmanto *Total Return Index*. Tādēļ tās piemēroja *Deutsche Börse AG* noteikto *REX10 Performance Index*, kas atspoguļo rādītājus ieguldījumam Vācijas Federatīvās Republikas aizņēmumos ar tieši desmit gadus ilgu termiņu. Šeit izmantotā indeksu virkne attiecīgos gada noslēguma *REX10 Performance Index* kopš 1970. gada. Pēc tam puses noteica gada procentus, kas atspoguļo tendences, kas izriet no pamatu ņemtajiem *REX10 Performance Index* laikposmā no 1970. līdz 1992. gadam, un rezultātā nonāca pie bezriskā bāzes procentu likmes 7,23 % (1992. gada 31. decembrī).
- (123) Tā kā ieguldījums faktiski ilgstoši tika nodots LBB rīcībā, bezriskā bāzes procentu likmes noteikšanas veids šajā gadījumā ir uzskatāms par piemērotu. Arī izmantotais *REX10 Performance Index* ir uzskatāms par vispāratzītu informācijas avotu. Līdz ar to aprēķinātā bezriskā bāzes procentu likme ir uzskatāma par atbilstošu.
- (124) Beta koeficients 0,74 tika iegūts, pamatojoties uz KPMG slēdzieni par visu Vācijas biržās kotēto kredītiestāžu tā saucamajiem "adjusted" beta koeficientiem, kas ir iesniegts arī Komisijai. Uz ekspertu slēdziena bāzes un, ņemot vērā LBB komercdarbības orientāciju, šis beta koeficients ir uzskatāms par atbilstošu.
- (125) Turklāt, no Komisijas viedokļa arī tirgus riska prēmija 4,0 % ir pamatota. Jau *WestLB* procedūras laikā, kuras rezultātā tika pieņemts lēmums 2000/392/EK, vairākkārt tika aplūkota tā dēvētā vispārējā tirgus ilgtermiņa riska prēmija, respektīvi, starpība starp ilgtermiņa caurmēra procentiem no parastās akciju paketes un no valsts aizņēmumiem. Attiecīgajos ekspertu slēdzienos, kas tika izmantoti procedūras ietvaros, atkarībā no metodēm, aplūkotā laikposma

un izmantotās datu bāzes tika noteikts aptuvenais diapazons no 3 % līdz 5 %. Piemēram, vienā ekspertu slēdzienā, kas tika sastādīts *BdB* uzdevumā, kā alternatīvās robežas bija minēti 3,16 % un 5 %, bet citā slēdzienā, ko tās pašas procedūras ietvaros bija pasūtījusi *WestLB*, piedāvātās alternatīvās bija robežas no 4,5 % līdz 5 %, un *Lehman Brothers*, kas arī darbojās *WestLB* uzdevumā, par pamatu ņēma likmi 4 %. Šādā kontekstā Komisijai, aplūkojot šo gadījumu, nav nekāda iemesla apšaubīt vienošanās rezultātā noteikto tirgus riska prēmiju. Balstoties uz CAPM, pēc Komisijas domām, nepastāv nekādas šaubas, ka vienošanās pušu noteiktā minimālā atlīdzība šajā gadījumā ir uzskatāma par atbilstošu.

- (126) Tādēļ Komisija kā atbilstošu minimālo atlīdzību par mērķa īpašumu nosaka 10,19 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas).

Procentu uzcenojuma nepiemērošana sakarā ar 100 % īpašumtiesībām

- (127) Jāpārbauda, vai pastāv iemesli korigēt aprēķināto minimālo atlīdzību. Saskaņā ar citu pavalstu banku procedūru ietvaros veiktajām pārbaudēm šādu uzcenojumu par transakcijas īpatnībām var pamatot ar trim raksturīgiem apstākļiem: pirmkārt, izpalikušo jaunu sabiedrības kapitāla daļu un ar tām saistīto balsstiesību izdošanu, otrkārt, ārkārtīgi lielos rīcībā nodotā īpašuma apmērus, un, treškārt, neesošās ieguldījuma aizstāšanas iespējas.
- (128) Tāpat kā citās procedūrās, Komisija neuzskata uzcenojumu sakarā ar abiem pēdējiem aspektiem par pamatotu. Arī saistībā ar jaunu kapitāla daļu neizdošanu un līdz ar to arī papildu balsstiesību nepiešķiršanu nekāds uzcenojums nav iespējams, jo Berlīnes pavalstij jau piederēja visi 100 % kapitāla.

Atlīdzības nesamazināšana sakarā ar vienošanos par fiksētu atlīdzību

- (129) Akcijām atlīdzība ir tiešā veidā atkarīga no uzņēmuma darbības rezultātiem un izpaužas galvenokārt kā dividendes un līdzdalība uzņēmuma vērtības pieaugumā (piemēram, akciju kursa paaugstināšanās veidā). Zemes saņem fiksētu atlīdzību, kuras apmērā būtu jābūt ietvertiem abiem "normālas" kapitāla ieguldīšanas aspektiem. Varētu argumentēt, ka fiksētā atlīdzība, ko pavalsts saņem LBB darbības rezultātiem tieši piesaistītas atlīdzības vietā, ir uzskatāma par priekšrocību, kas attaisno samazināto atlīdzības likmi. Tas, vai šāda fiksētā atlīdzība patiešām būs izdevīgāka par mainīgu, peļņai piesaistītu atlīdzību, ir atkarīgs no uzņēmuma darbības rezultātiem nākotnē. Ja tie pasliktināsies, fiksētā likme investoram būs izdevīgāka, taču ja tie uzlabosies, izdevīgums pazudīs. Taču faktisko atbilstību nevar vēlāk izmantot, lai pārvērtētu pieņemto lēmumu par ieguldījumu. Ņemot to visu vērā, Komisija uzskata, ka atlīdzības likme šī iemesla dēļ nav jāsamazina.

Kopējā atlīdzība par pamatkapitālu un mērķa rezervēm

(130) Pamatojoties uz visiem minētajiem apsvērumiem, Komisija nonāk pie secinājuma, ka tirgum atbilstoša minimālā atlīdzība par kapitālu un mērķa rezervēm būtu 10,19 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas). Ņemot vērā nelikvidās mērķa rezerves, no tās jāatskaita 3,62 % par neto finansējuma izmaksām.

Atbilstoša atlīdzība par riska darījumiem nepieciešamajām summām

(131) Arī riska darījumiem nepieciešamajām summām no LBB viedokļa piemita materiāla vērtība, un to ekonomiskās funkcijas varētu salīdzināt ar galvojuma vai saistību nodrošinājuma funkcijām. Par šāda veida riska uzņemšanas investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, pieprasītu atbilstošu atlīdzību. Vienošanās starp BdB, pavalsti un LBB šo jautājumu neaplūko.

(132) WestLB gadījumā⁽³³⁾ Vācija par atsaucē likmi pieņēma atlīdzību 0,3 % gadā pirms nodokļiem. Sakarā ir principiālo WestLB un LBB salīdzināmību, kā arī to, ka trūkst citu pieturas punktu, Komisija pieņem, ka šāda likme atbilst atlīdzībai, ko LBB 90. gadu sākumā būtu jāmaksā arī tad, ja tā izmantotu savā labā tirgū saņemtu avāla galvojumu.

(133) Turpretī, iemesli, ar kādiem lēmumā 2000/392/EK tika pamatota sākotnējās likmes palielināšana, uz aktuālo gadījumu neattiecas. Lēmumā 2000/392/EK augšminētā likme 0,3 % gadā tika palielināta vēl par 0,3 % gadā, jo, pirmkārt, avāla galvojumi parasti ir saistīti ar noteiktām transakcijām un darbojas ierobežotā termiņā (kā tas nebija WestLB gadījumā) un, otrkārt, WestLB rīcībā nodotā summa vairāk kā 3,4 miljardu DEM apmērā, ir lielāka par summu, kas normālā gadījumā tiek nosepta ar šāda veida bankas garantijām.

(134) 0,3 % atlīdzības palielināšana sakarā ar "galvojuma" īpaši lielo apmēru no 170 līdz 350 miljoniem DEM gadā nešķiet piemērota. Šīs likmes palielināšana sakarā ar apstākli, ka WBK īpašums principā ir neierobežotā LBB rīcībā, arī ir apšaubāma to pašu iemeslu dēļ, sakarā ar kuriem netika piemēros uzcelts atlīdzībai par konkurences darījumiem izmantojamo kapitālu, jo pavalstij bija iespēja faktiski šo īpašumu atkal atņemt LBB, ko tā 2004. gada augusta beigās arī izdarīja.

(135) Garantiju prēmija ir LBB uzņēmuma darbības izmaksas, tādēļ samazina ar nodokli apliekamo peļņu. Atlīdzība par WBK īpašumu tiek maksāta no peļņas pēc nodokļu nomaksas. Tādēļ likme 0,3 % principā ir jāpiekorigē, piemērojot nodokļu likmi. Tāpat kā pie refinansēšanas izmaksām, Komisija – šajā gadījumā atbilstīgi LBB interesēm – par pamatu pieņem vienotu nodokļu likmi 50 %. Rezultātā Komisija nosaka likmi 0,15 % gadā pēc nodokļu nomaksas.

(5) Piešķirtā atbalsta elements

(136) Saskaņā ar iepriekš aprakstītajiem aprēķiniem Komisija uzskata, ka atlīdzība 10,19 % gadā pēc nodokļu nomaksas par pamatkapitālu, 6,57 % gadā pēc nodokļu nomaksas par to mērķa rezervju daļu, ko LBB varēja izmantot savas komercdarbības noseģšanai, un 0,15 % gadā pēc nodokļu nomaksas par riska darījumiem nepieciešamo, bet bilancē kā pašu kapitālu uzrādīto daļu, ir atbilstoša tirgum.

(137) No iepriekš minētajiem aprēķiniem un atlīdzības par dažādiem rīcībā nodotā kapitāla veidiem izriet 142. rindkopas tabulā apkopotās vērtības, kas būtu jāmaksā kā atbilstoša atlīdzība par īpašiem elementiem pa gadiem.

(138) No tām jāatņem summas, kas investīciju izdarīšanas brīdī jau bija atrunātas kā fiksēta atlīdzība. Pēc Komisijas domām, šeit runa var būt tikai par atrunāto fiksēto atlīdzību mainīgā apmērā (skat. 142. rindkopas tabulu) par mērķa rezervju izmantošanu. Turpretī, citas sastāvdaļas, piemēram, Vācijas pieminētos, realizētos vērtības palielinājumus un peļņas sadali 238 miljonu DEM apmērā 1993. gadā šeit pieskaitīt nevar.

(139) Vācija apgalvoja, ka sakarā ar abiem pārdošanas darījumiem, kas notika 1994. un 1998. gadā, realizētais vērtības palielinājums, kā arī 238 miljonu DEM peļņas daļa esot jāatvelk no maksājamās atlīdzības. Arī pēc investīciju izdarīšanas veiktās izmaksas un realizētā vērtības palielināšanās nebūs svarīgas investoram, kurš rīkosies saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem un, vadoties pēc investīciju izdarīšanas brīdī pēc viņa rīcībā esošās informācijas, vai nu pieprasīs atbilstošus procentus, vai vienosies par tiešas atlīdzības saņemšanu. Līdz ar to sākotnēji neapreķināma peļņas sadale vai vērtības palielināšanās nevar būt izšķirošs faktors. Arī jautājums par to, vai vērtības palielināšanās pārdošanas rezultātā radīs peļņu vai neradīs, nav izšķirošs. Visbeidzot, nemaz nav saprotams, kāpēc 238 miljonu DEM lielas peļņas daļas izmaksa sakarā ar iekļautajām mērķa rezervēm būtu bijusi jāveic; to visu jebkurā gadījumā papildina arī maksājumu proporcionalitātes ievērošana, un, proti, tādās proporcijās, kādās mērķa rezerves bija salīdzinājumā ar pārējo LBB pašu kapitālu.

(140) Vācija apgalvoja arī, ka īpašuma nodošanas iemesls bija potenciāls sinerģijas efekts, nevis LBB pašu kapitāla palielināšana. Tā kā šīs sinerģijas rezultātā nemazinās LBB iespējas izmantot saņemto kapitālu, kā arī nepalielinās izmaksas, kas LBB ir jāsedz sakarā ar kapitāla pārvietošanu, sinerģijai nevar būt nekāda ietekme uz tās atlīdzības apmēru, ko par piešķirto pašu kapitālu no bankas varētu pieprasīt jebkurš investors, kas rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Arī tad, ja pavalsts no sinerģijas gūtu reālu labumu, arī jebkurš konkurents būtu

⁽³³⁾ Skatīt 2. atsauci, 221.r.

spiests papildus atbilstošajai "atlīdzībai" par pašu kapitāla piešķiršanu "maksāt" pavalstij par nodrošināto pašu kapitālu "atlīdzību" šāda labuma formā. Tātad, Komisija pārstāv uzskatu, ka eventuālie sinerģijas efekti nav uzskatāmi par atlīdzību, ko LBB maksā par WBK nodošanu.

(141) Līdz ar to starpība starp atrunāto atlīdzību apmēram 0,25 % gadā un atbilstošu atlīdzību 6,57 % gadā (par to IBB

mērķa rezervju daļu, kas ir izmantojama konkurences darījumiem) vai 10,19 % gadā par WBK pamatkapitālu, kā arī 0,15 % gadā (par to īpašuma daļu, kas ir pielīdzināma bankas galvojumam) ir uzskatāma par atbalsta pasākumu EK Līguma 87. panta 1 punkta izpratnē.

(142) Atbalsta elementu aprēķina šādi:

Vērtība(miljonos DEM gada beigās)	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ⁽¹⁾	Summa	Summa EUR
1. IBB mērķa rezerves	1 715,2	2 005,8	2 105,8	2 206,0	2 306,0	2 356,0	2 406,0	2 456,5	2 600,0	2 623,8	2 625,4	2 625,4		
Izmantots riska darījumiem	168,7	180,1	273,2	323,8	346,4	233,6	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		
Atlikusī mērķa rezervju daļa	1 546,5	1 825,7	1 832,6	1 882,2	1 959,6	2 122,4	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		
Procentu likme	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %	6,57 %		
Maksājamā atlīdzība	101,6	119,9	120,4	123,7	128,7	139,4	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2. WBK pamatkapitāls	187,5	46,9	46,9	46,9	46,9									
Procentu likme	10,19 %	10,19 %	10,19 %	10,19 %	10,19 %									
Maksājamā atlīdzība	19,1	4,8	4,8	4,8	4,8								38,2	19,5
Avāla komisijas maksa	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %	0,15 %		
Maksājamā atlīdzība	0,253	0,270	0,410	0,486	0,520	0,350	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
3. Jau samaksātā atlīdzība	0,0	0,0	0,0	1,2	3,4	3,6	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
4. Atlīdzība, kas vēl jāmaksā	121,0	125,0	125,6	127,7	130,6	136,2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	1 584,5	810,14

⁽¹⁾ 1.1.-31.8.2004. Sekojoša IBB mērķa rezervju 1,1 miljardu EUR apmērā pārvēršana zemes slēptajā līdzdalībā LBB pie tirgum atbilstošas atlīdzības Kopš 1999. gada 1. janvāra DEM pēc kursa 1,95583 jāpārrēķina eiro. Atbilstoši jāveic arī DEM norādīto summu pārrēķins eiro.

(143) Atdalot IBB no LBB, 2004. gada 1. septembrī mērķa rezerves tika nodotas atpakaļ Berlīnes pavalstij, pie kam no šīm mērķa rezervēm 1,1 miljards EUR tika iemaksāts kā zemes slēptais ieguldījums LBB kapitālā. Līdz ar minēto atdalīšanu šeit aplūkots atbalsta pasākums no 2004. gada 1. septembra bija beidzies.

2.c KONKURENCES TRAUCĒJUMI UN IETEKME UZ TIRDZ- NIECĪBU STARP DALĪBVALSTĪM

(144) Finanšu pakalpojumu liberalizācijas un finanšu tirgu integrācijas rezultātā Kopienas banku nozare kļūst arvien jūtīgāka pret konkurences sagrozījumiem. Šādu attīstības tendenci patlaban vēl vairāk saasina ekonomikas un valūtas vienotība, kas ir likvidējusi pēdējos konkurences šķēršļus finanšu pakalpojumu tirgos.

(145) Atbalsta saņēmēja – *Landesbank Berlin* – darbojas gan reģionālā, gan starptautiskā līmenī. *LBB* tiek uzskatīta par universālu komercbanku, centrālo krājbanku, kā arī valsts un komunālo banku. Neskatoties uz tās nosaukumu, tradīcijām un likumā noteiktajiem uzdevumiem, *LBB* nekādā gadījumā nebija tikai vietēja vai reģionāla mēroga banka.

(146) Līdz ar to ir viennozīmīgi skaidrs, ka *LBB* sniedz bankas pakalpojumus, kas konkurē ar citām Eiropas bankām gan ārpus Vācijas, un – ņemot vērā to, ka citu Eiropas valstu bankas darbojas arī Vācijā – Vācijas teritorijā.

(147) Jānorāda arī, ka pastāv ļoti cieša saistība starp kredītiestādes pašu kapitālu un tās izvērsto bankas darbību. Banka var strādāt un paplašināt savu komercdarbību tikai tad, ja tai ir pietiekams pašu kapitāls. Tā kā *LBB* valsts īstenotu pasākumu rezultātā saņēma augšminēto pašu kapitālu, ko tā varēja izmantot maksāspējas nodrošināšanai, tas tiešā veidā ietekmēja bankas iespējas izvērst komercdarbību.

(148) Līdz ar to ir konstatēts, ka *LBB* piešķirtais atbalsts sagroza konkurenci un nelabvēlīgi iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

3. PASĀKUMA SADERĪBA AR EK LĪGUMU

(149) Pamatojoties izklāstītajiem apsvērumiem, var konstatēt, ka visi EK Līguma 87. panta 1. punktā paredzētie kritēriji ir izpildīti un līdz ar to *WBK* īpašuma nodošana ir uzskatāma par valsts piešķirtu atbalstu minētā panta izpratnē. Vadoties no tā, ir jāpārbauda, vai atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu. Tomēr jāpiezīmē, ka Vācija saistībā ar eventuāliem atbalsta elementiem īpašuma nodošanas ietvaros nepretendēja ne uz kādu izņēmuma nosacījumu piemērošanu.

(150) Neviens no EK Līguma 87. panta 2. punkta izņēmuma nosacījumiem šajā gadījumā nav piemērojams. Atbalstam nepiemīt sociāls raksturs, un tas arī netiek piešķirts

individuāliem patērētājiem. Tikpat maz uz to attiecas arī nosacījums par dabas katastrofu vai citu ārkārtas notikumu izraisītu zaudējumu likvidēšanu vai Vācijas sadalīšanas izraisītu ekonomisko seku kompensēšanu.

(151) Sakarā ar to, ka atbalstam nav reģionālas ievirzes – tas netiek piešķirts ekonomikas attīstības veicināšanai reģionos ar ārkārtīgi zemu dzīves vai nodarbinātības līmeni vai noteiktu tautsaimniecības jomu attīstības veicināšanai, nav piemērojami ne EK Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunkta nosacījumi, ne 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzētie reģionālie aspekti. Atbalsts netiek piešķirts arī tādēļ, lai veicinātu svarīgu projektu visas Eiropas interesēs. Tāpat, par atbalsta mērķi nav uzskatāma ne kultūras veicināšana, ne kultūras mantojuma saglabāšana.

(152) Tā kā pasākumu īstenošanas brīdī nebija apdraudēta *LBB* turpmākā ekonomiskā eksistence, bija lieks jautājums par to, vai tādas atsevišķas, lielas kredītiestādes, kāda bija *LBB*, sabrukums izraisītu vispārēju krīzi Vācijas banku sektorā, kas varētu kalpot kā pamatojums atbalsta piešķiršanai būtisku Vācijas tautsaimniecības problēmu novēršanai saskaņā ar EK Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunkta nosacījumiem.

(153) Saskaņā ar EK Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu, ja tas tiek piešķirts noteiktu tautsaimniecības nozaru attīstībai. Principā tas varētu attiekties arī uz atbalstu, kas tiek piešķirts pārstrukturēšanās pasākumiem banku sektorā. Tomēr šajā gadījumā nav izpildīti šī izņēmuma nosacījuma piemērošanai nepieciešamie priekšnoteikumi. *LBB* nav uzskatāma par grūtībās nonākušu uzņēmumu, kura rentabilitātes atjaunošana nav iespējama bez valsts atbalsta.

(154) EK Līguma 86. panta 2. punkts, kas noteiktos apstākļos pieļauj izņēmumus, uz kuriem neattiecas Līguma noteikumi par valsts piešķirto atbalstu, principā attiecas arī uz finansu pakalpojumiem. Komisija to ir apstiprinājusi savā ziņojumā "Sabiedrisko interešu pakalpojumi banku nozarē" ⁽³⁴⁾.

(155) Vācija nav minējusi, ka eventuālais atbalsts *LBB*, nododot tai *WBK*, ir tikai izmaksu kompensācija par tās pildītajiem sabiedrisko interešu uzdevumiem. Pēc Komisijas domām, ir skaidrs, ka īpašuma nodošanas mērķis bija nodrošināt *LBB* pašu kapitāla atbilstību jaunajām prasībām un tā nebija nekādā veidā saistīta ar kompensāciju par sabiedrisko interešu pakalpojumu sniegšanu.

(156) Sakarā ar to, ka neviens no izņēmumiem, uz kuriem neattiecas EK Līguma 87. panta 1. punktā noteiktais principiālais valsts atbalsta aizliegums, nav piemērojams, jāuzskata, ka aplūkojamais atbalsts ir pretrunā ar Līguma nosacījumiem.

⁽³⁴⁾ Šis ziņojums 1998. gada 23. novembrī tika iesniegts Ekonomikas un finanšu padomei, taču netika publicēts. Tas ir pieejams Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātā, kā arī Komisijas tīmekļa vietnē.

4. ATBALSTA NEESAMĪBA

- (157) WBK īpašuma nodošanu nevar uzskatīt arī par atbalstu, kam būtu piemērojami esošie atbalsta tiesību akti kategorijā "iestāžu uzliktās saistības un atbildība par dotajām garantijām".
- (158) Pirmkārt, jau no paša sākuma nav izpildīti nosacījumi, kas nepieciešami atbildībai par dotajām garantijām attiecībā pret kreditoriem, ja bankas īpašums vairs nav pietiekams viņu prasījumu apmierināšanai. Kapitāla iepludināšana nebija paredzēta LBB kreditoru prasību segšanai, un arī LBB īpašums nebija izsmelts.
- (159) Otrkārt, nav piemērojami arī iestāžu uzlikto saistību izpildes nosacījumi. Iestāžu uzliktās saistības uzliek institūciju uzturētājam par pienākumu nodrošināt LBB ar līdzekļiem, kas nepieciešami nevainojamai *Landesbank* darbībai, ja tā izlemj darbību turpināt. Taču kapitāla iepludināšanas brīdī LBB nekādā gadījumā neatradās situācijā, kurā nebūtu iespējama nevainojama darbības turpināšana līdzekļu nepietiekamības dēļ. Tātad, kapitāla iepludināšana nevainojamas LBB darbības uzturēšanai nebija vajadzīga. Tādēļ, izejot no zemes kā līdzīpašnieka apzinīgi veiktās kalkulācijas, LBB arī turpmāk varēja izmantot visas iespējas tirgus konkurences apstākļos. Tomēr šādam, ekonomiskā ziņā normālam zemes kā līdzīpašnieka lēmumam nevar piemērot "ārkārtas nosacījumus" par iestāžu saistībām. Tā kā saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu un 88. panta 1. punktu nepastāv nekādi citi atbalstu regulējoši noteikumi, kapitāla ieguldīšana ir uzskatāma par jaunu atbalsta pasākumu EK Līguma 87. panta 1. punkta un 88. panta 3. punkta izpratnē.

5. SECINĀJUMS

- (160) Atbalstu, kas tiek piešķirts kā *WBK/IBB* iekļaušana 1993. gada 1. janvāra, nevar uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu ne saskaņā ar EK Līguma 87. panta 2. vai 3. punktu, ne citiem Līguma nosacījumiem. Tādējādi tiek pasludināts, ka, tā kā atbalsts ir nesaderīgs ar kopējo tirgu, tas ir jāatceļ, un Vācijas valdībai jāpieprasa šī prettiesiskā pasākuma atbalsta elementa atmaksāšana -

PIEŅĒMA ŠĀDU LĒMUMU:

1. pants

Valsts atbalsts EUR 810,14 miljonu apmērā, ko Vācija laikposmā no 1993. gada 1. janvāra līdz 2004. gada 31. augustam ir piešķirusi *Landesbank Berlin – Girozentrale*, nav saderīgs ar kopējo tirgu.

2. pants

Vācija veiks visus nepieciešamos pasākumus, lai atprasītu 1. pantā minēto, prettiesiski piešķirtā atbalstu, no tā saņēmēja.

3. pants

Atbalsts tiek atprasīts nekavējoši un saskaņā ar valstī noteikto procedūru, ar nosacījumu, ka šī procedūra nodrošina tūlītēju un faktisku šī lēmuma izpildi.

Atmaksājamā summa ietver procentus, kas ir jāmaksā kopš prettiesiskās atbalsta nodošanas saņēmēja rīcībā līdz brīdim, kad būs veikta faktiskā atmaksāšana.

Procenti tiek aprēķināti saskaņā ar Komisijas (EK) Regulas Nr. 794/2004 ⁽³⁵⁾ V nodaļas nosacījumiem.

4. pants

Vācija divu mēnešu laikā pēc šī Lēmuma pasludināšanas ar pielikumā pievienotās anketas starpniecību paziņos Komisijai par lēmuma īstenošanas ietvaros veiktajiem pasākumiem.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2004. gada 20. oktobris.

Komisijas vārdā
Komisijas loceklis
Mario MONTI

⁽³⁵⁾ OV L 140; 30.04.2004., 1. lpp.

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR KOMISIJAS LĒMUMA ĪSTENOŠANU

1. Pieprasāmās atmaksas summas kalkulācija

- 1.1. Lūdzu, paziņojiet sekojošu informāciju par prettiesiski piešķirtā atbalsta summām, kas ir nodotas atbalsta saņēmēja rīcībā:

Izmaksas datums (°)	Atbalsta apjoms (*)	Valūta	Atbalsta saņēmēja identitāte

(°) Datums, kurā saņēmējam ir izsniegts atbalsts vai atsevišķas tā daļas (ja atbalsta pasākumu veido vairākas daļas un atbildības, jāaizpilda atsevišķas rindas)

(*) Atbalsta apmērs, kas nodots saņēmēja rīcībā (bruto atbalsta ekvivalents)

Piezīmes:

- 1.2. Lūdzu, detalizēti izskaidrojiet, kā tiek aprēķināti procenti, kas jāmaksā par atprasīto atbalstu.

2. Pasākumi, kas jau ir īstenoti vai tiek plānoti, lai pieprasītu atbalsta atmaksu

- 2.1. Lūdzu, detalizēti aprakstiet, kādi pasākumi jau ir īstenoti un kādi tiek plānoti, lai nodrošinātu tūlītēju un efektīvu piešķirtā atbalsta atmaksāšanu. Lūdzu, izskaidrojiet arī, kādus alternatīvus pasākumus paredz valsts tiesību akti, lai realizētu atmaksāšanu. Lūdzu, paziņojiet īstenoto/plānoto pasākumu tiesisko pamatojumu, ja tāds ir.

- 2.2. Līdz kādam datumam tiks pabeigta atbalsta atmaksāšana?

3. Jau īstenotā atmaksāšana

- 3.1. Lūdzu, paziņojiet sekojošas detaļas par atbalstu, ko tā saņēmēja jau ir atmaksājusi:

Datums (°)	Atmaksātā summa	Valūta	Atbalsta saņēmēja identitāte

(°) Datums, kurā veikta atbalsta atmaksāšana

- 3.2. Lūdzu, aplieciniet 3.1. punkta tabulā norādīto atbalsta summu atmaksāšanu.

KOMISIJAS LĒMUMS

2004. gada 20. oktobris

par Vācijas atbalstu bankai Westdeutsche Landesbank Girozentrale, tagad WestLB AG

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3925)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/737/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, jo īpaši tā 88. panta 2. punkta 1. apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu, jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad iesaistītās puses aicinātas izteikt apsvērumus saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem ⁽¹⁾, un ņemot vērā šos apsvērumus,

tā kā

I. PROCEDŪRA

1. ADMINISTRATĪVAIS PROCESS

(1) Vācijas Federālā banku apvienība ("BdB"), kas pārstāv aptuveni 300 privātbankas Vācijā, 1993. gada 23. martā iesniedza sūdzību Komisijā, aicinot uzsākt procesu pret Vāciju atbilstoši EK Līguma 226. pantam. Apvienība izvirzīja prasību par to, ka Federālā kredītiestāžu uzraudzības pārvalde ("BAKred"), pretēji direktīvas 89/299/EEK 4. panta 1. punktam, ir atzinusi Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Dzīvokļu būvniecības federālās apvienības ("Wfa"), kura bija apvienota ar Westdeutsche Landesbank Girozentrale ("WestLB"), īpašumu par WestLB pašu kapitālu.

(2) BdB 1994. gada 31. maija vēstulē informēja par Konkurences ģenerāldirektorātu IV par kapitāla pārskaitīšanu un šajā sakarā puda viedokli par konkurences izkropļojumiem, kuros labumu gūst WestLB. BdB 1994. gada 21. decembrī iesniedza oficiālu sūdzību un aicināja Komisiju uzsākt procesu, ņemot vērā EK Līguma 88. panta 2. punktu. 1995. gada februārī un martā, kā arī 1996. gada decembrī savas apvienības sūdzībai pievienojās desmit bankas.

(3) Lai varētu noskaidrot, vai kapitāla pārskaitīšana ir valsts atbalsts, Komisija savās vēstulēs 1993. gada 12. janvārī, 9. februārī, 10. novembrī un 13. decembrī, kā arī 1996. gada 16. janvārī lūdza Vācijas iestādēm papildu informāciju. Tā tika saņemta rakstiski 1993. gada 9. februāra un 16. marta, 1994. gada 8. marta, 1996. gada 12. aprīļa un 26. aprīļa vēstulēs. Tika saņemtas arī vēstules un dokumenti no dažādām iesaistītajām pusēm. Laikā no 1994. līdz 1997. gadam Komisijas pārstāvis daudzkārt tikās ar Vācijas iestāžu, bankas WestLB un citu reģionālo zemju banku, kā arī sūdzības uzturētājas pārstāvjiem.

(4) Pēc šīs informācijas apmaiņas Komisija uzskatīja par nepieciešamu uzsākt procesu, ņemot vērā EK Līguma 88. panta 2. punktu. Šo lēmumu tā pieņēma 1997. gada 1. oktobrī. Komisija secināja, ka izskatāmais pasākums, iespējams, ir atbalsts saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu un, lai pārbaudītu pasākuma norisi, ir nepieciešama papildu informācija. Turklāt, galvenokārt runa bija par informāciju par pasākumiem, ar kuriem Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme (turpmāk: federālā zeme) nosaka, ka tā atbilstošā veidā piedalās papildu peļņā, kuru WestLB var gūt sakarā ar kapitāla palielinājumu, informāciju par ieskaitītā kapitāla trūkstošo likviditāti, par to, ka nav palielinājusies federālās zemes ietekme uz banku WestLB, un par nemainīgas atbildības priekšrocības izpaušmēm, kā arī iespējamiem citiem faktoriem, nosakot piemērotu atbildību, informāciju par Wfa kapitāla lielumu WestLB saimnieciskās darbības nodrošināšanai, par summu, kas ir lielāka par WestLB bilancē uzrādīto summu, par atbrīvojumu no nodokļiem, par atbrīvojumu no saistībām, par WestLB rentabilitāti un iespējamo kopdarbību.

(5) Komisijas lēmums par procesa uzsākšanu tika publicēts Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī ⁽²⁾. Ar šo publikāciju Komisija uzaicināja iesaistītās puses izteikt savu viedokli. Komisija saņēma atbildes no WestLB (1998. gada 19. maijs), Association Française des Banques (1998. gada 26. maijs), British Bankers' Association (1998. gada 2. jūnijs) un BdB (1998. gada 4. jūnijs). 1998. gada 15. jūnijā šīs atbildes tika

⁽¹⁾ OV C 140, 5.5.1998., 9. lpp.

⁽²⁾ Salīdz. ar 1.zemsvētras piezīmi.

nosūtītas Vācijai, lai tā izteiktu savas piezīmes. Pēc atbildes termiņa pagarināšanas tās tika saņemtas 1998. gada 11. augusta vēstulē.

- (6) 1998. gada 15. janvārī un 16. septembrī notika tikšanās ar *BdB* pārstāvjiem un 1998. gada 9. septembrī ar *WestLB* pārstāvjiem. 1998. gada 22. septembra vēstulē Komisijas instances uzaicināja Vācijas iestādes, *WestLB* un *BdB* uz kopēju sēdi par dažādiem šīs lietas aspektiem. *BdB* 1998. gada 30. oktobrī iesniedza vēstuli ar informatīvu materiālu. Sēde, kurā piedalījās trīs iesaistītās puses, notika 1998. gada 10. novembrī. Pēc tam Komisijas dienestī ar 1998. gada 16. novembra vēstuli lūdza Vācijas iestādes un *BdB* iesniegt papildu ziņas un dokumentus.
- (7) *BdB* pēc termiņa pagarinājuma vēlamo informāciju iesniedza 1999. gada 14. janvāra vēstulē. Vācijas iestādes pēc termiņa pagarinājuma iesniedza dažas ziņas 1999. gada 15. janvāra un 1999. gada 7. aprīļa vēstulēs.
- (8) Tā kā Vācijas iestādes nevēlējās paziņot Komisijai noteiktus datus, Komisija 1999. gada 24. marta vēstulē, kurā bija ietverts 1999. gada 3. marta lēmums, pieprasīja Vācijai sniegt nepieciešamo informāciju. Vācijas valdība izpildīja šo rīkojumu pēc termiņa pagarinājuma 1999. gada 22. aprīļa vēstulē.
- (9) Komisija pasūtīja neatkarīgu pētījumu par piemērotu atlīdzību, ko Ziemeļreinas-Vestfālenes federālajai zemei vajadzēja pieprasīt par *Wfa* pārskaitījumu bankā *WestLB*. Šis piesaistītais konsultāciju uzņēmums arī piedalījās 1998. gada 10. novembra sēdē kopā ar trim iesaistītajām pusēm, un 1999. gada 18. jūnijā tas iesniedza Komisijai savu pētījumu. Komisija 1999. gada 8. jūlijā pieņēma lēmumu 2000/392/EK par jautājumu, kas attiecas uz Vācijas veikto pasākumu par labu *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* (turpmāk tekstā: pārsūdzētais lēmums) ⁽¹⁾. Lēmums Vācijai tika paziņots 1999. gada 4. augustā, ko tā 1999. gada 6. augusta vēstulē nosūtīja federālajai zemei. Federālā zeme informēja *WestLB* 1999. gada 9. augusta vēstulē, kuru tajā pašā dienā *WestLB* arī saņēma. Šī lēmuma 1., 2. un 3. pantā ir teikts:

“1. pants

Valsts atbalsts aptuveni 1 579 700 000 DEM (807 700 000 EUR) apmērā, ko Vācija piešķirusi *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* laikā no 1992. līdz 1998. gadam, nav saderīgs kopējo tirgu.

2. pants

(1) Vācija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu 1. pantā minēto prettiesiski sniegto atbalstu un pieprasītu to no saņēmēja.

(2) Atbalsta piedziņa tiek veikta atbilstoši valstī noteiktajai kārtībai. Atgūstamā atbalsta summa palielinās par procentiem, kuri tiek aprēķināti par laika periodu kopš atbalsta izmaksas dienas saņēmējam līdz tā pilnīgai atmaksāšanai, ņemot vērā izmantoto atsaucies likmi, ko pielieto, aprēķinot reģionālā atbalsta subvencijas ekvivalentu.

3. pants

Vācija divu mēnešu laikā no šī lēmuma saņemšanas brīža paziņo Komisijai par paveiktajiem pasākumiem lēmuma izpildē.”

2. TIESAS PROCESS

- (10) 1999. gada 12. oktobrī *WestLB* un Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme iesniedza prasību pret šo lēmumu Eiropas Kopienų Pirmās instances tiesā. *WestLB*, federālā zeme un Vācija kā trešā persona civilprocesā pieprasīja atzīt apstrīdēto lēmumu par spēkā neesošu un piespriest Komisijai segt tiesas procesa izmaksas. Bez tam vēl federālā zeme pieprasīja uzlikt *BdB* segt tās izmaksas. Komisija un *BdB* kā trešā persona civilprocesā ierosināja noraidīt abas sūdzības kā nepamatotas un uzlikt sūdzētājiem nesegt tiesas procesa izmaksas (turklāt *BdB* iekļāva arī savas izmaksas).
- (11) Turklāt 1999. gada 8. oktobrī Vācija pret šo lēmumu cēla sūdzību Eiropas Kopienų tiesā ar tādu pašu prasību lēmumu atzīt par spēkā neesošu un uzlikt Komisijai segt tiesas procesa izmaksas. Šis process tomēr tika atlikts, ņemot vērā vienādo saturu ar Pirmās instances tiesas procesu.
- (12) Ar 2000. gada 22. augusta tiesas lēmumu Vācija piedalījās procesā kā prasītāju atbalstītāja un *BdB* – Komisijas kā atbildētājas atbalstītāja. Ar 2001. gada 11. jūlija tiesas lēmumu abas tieslietas tika apvienotas kopējā mutiskā izskatīšanā un kopēja lēmuma pieņemšanā. Mutiskā izskatīšana notika 2002. gada 5. un 6. jūnijā.
- (13) 2003. gada 6. martā Pirmās instances tiesa pasludināja spriedumu ⁽²⁾, ar ko Komisijas apstrīdētais lēmums tika atzīts par spēkā neesošu un piespriests Komisijai segt prasītāja, kā arī pašai savus izdevumus, un Vācijai savus, kā arī *BdB* segt pašai savus izdevumus.
- (14) Tiesa pasludināja Komisijas lēmumu par spēkā neesošu, sakarā ar nepietiekamu pamatojumu divos punktos attiecībā uz tirgum atbilstošas atlīdzības lieluma piemērošanu. No vienas puses par spēkā neesošu tika pasludināts lēmums par atlīdzības lieluma noteikšanu par likvidu pamatkapitālu

⁽¹⁾ OV L 150, 23.6.2000., 1. lpp.

⁽²⁾ 2003. gada 6. marta spriedums saistītajās tiesas prāvās T-228/99 un T-233/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme/Komisija, Krājums 2003, II-435.

kā aprēķina izejas punktu, par ko Komisija bija noteikusi 12 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas). No otras puses, par spēkā neesošu tika pasludināts pamatojums par atlīdzības piemaksas lielumu, ko Komisija bija noteikusi 1,5 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas). Citādi tiesa Komisijas lēmumu apstiprināja par visaptverošu.

3. ATSĀKTAIS ADMINISTRATĪVAIS PROCESS

- (15) 2004. gada 20. un 29. janvāra, 6. februāra un 28. maija vēstulēs Komisija lūdza Vācijas iestādes aktualizēt lēmumam nozīmīgus datus, kas pēc termiņa pagarinājuma 2004. gada 10. martā un 14. jūnijā tika paziņoti un 2004. gada 28. jūlijā mutiski apspriesti. 2004. gada 26. augustā tika saņemts nākamais Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes paustais viedoklis. 2004. gada 6. oktobra vēstulē Vācija sniedza lūgto informāciju.
- (16) 2004. gada jūlijā sūdzības uzturētāja *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un banka *WestLB* panāca pagaidu vienošanos attiecībā uz piemērotu atlīdzību, kas Komisijai tika paziņots 2004. gada 19. jūlijā, kuru, pēc viņu ieskatiem, Komisijai vajadzēja izmantot abos divos tiesas noprotētajos punktos. Šīs vienošanās galīgo formulējumu Komisija saņēma 2004. gada 13. oktobrī.
- (17) Komisija šajā jaunajā lēmumā bija atbilstoši izlabojusi abus tiesas kritizētos punktus kā nepietiekamus (pamatatlīdzības pamatojums un iespējamā piemaksa). Citādi Komisija palika pie sava principiālā novērtējuma, kuru tā bija izteikusi sākotnējā lēmumā. Tajā, protams, ir iekļauti sarunu rezultāti par piemērotu atlīdzību starp sūdzības uzturētāju *BdB* un Ziemeļreinas-Vestfālenes federālo zemi, resp., akciju sabiedrību *WestLB AG*. Šajā lēmumā, salīdzinājumā ar pirmo lēmumu, Komisija, starp citu, ir ņēmusi vērā aizvadītajā laikā par nozīmīgām kļuvušās aktualitātes attiecībā uz procesu, uzņēmuma atspoguļojumu, kā arī atbalsta elementu aprēķinu, iekļaujot atbalsta tiesiskā nodarījuma izbeigšanos, Vācijas jaunos datus, kas kļuvuši aktuāli laika posmā pēc vecā lēmuma, respektīvi, jaunajā lēmumā vairs netika iekļautas dažas nianšes, kas vairs nav nepieciešamas.

II. PASĀKUMA DETALIZĒTS APRAKSTS

1. WESTDEUTSCHE LANDESBANK GIROZENTRALE (WESTLB)

- (18) Šim lēmumam nozīmīgajā laika posmā no *Wfa* kapitāla ieskaitīšanas, kas notika 1991. gada 31. decembrī, līdz *WestLB* sadalīšanās brīdim 2002. gada 1. augustā, kad izbeidzās tiesiskās attiecības par atbalsta sniegšanu, *WestLB* bija kredītiestāde ar publiskajām tiesībām atbilstoši Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes tiesiskajiem priekšrakstiem. 1991. gada 31. decembrī tās atzītais pašu kapitāls sasniedza 5,1 miljardu DEM. Atbilstoši likumam tā izpildīja trīs

uzdevumus: tā bija centrālā banka šīs federālās zemes vietējām krājkasēm un kopš 1992. gada 17. jūlija arī Brandenburgas federālās zemes krājkasēm. *WestLB* pildīja valsts un komunālās bankas uzdevumus, veicot finanšu darījumus savu kapitāldaļu īpašnieku uzdevumā. Visbeidzot – tā pildīja vispārējos bankas pienākumus. Nekaitējot federālās zemes speciālajiem priekšrakstiem, *WestLB* bija pakļauta Vācijas Likumam par bankām un tam atbilstošajai banku uzraudzībai.

- (19) *WestLB* ar 100 % kapitāldaļām bija publiskajā īpašumā. Nominālkapitāla lielākā daļa (43,2 %) piederēja federālajai zemei. Pārējo akciju īpašnieki bija: Reinzemes un Vestfālenes-Lippes reģionālās apvienības (katrai pa 11,7 %), kā arī Reinas un Vestfālenes-Lippes Krājkasu un žiroapvienība (katrai pa 16,7 %). Šāds kapitāldaļu sadalījums bez izmaiņām ir saglabājies arī nozīmīgajā laika periodā no 1991. gada 31. decembra līdz 2002. gada 1. augustam.
- (20) Publiskie īpašnieki bija atbildīgi par *WestLB* kā par publiski tiesisku institūciju gan iestādes funkcionālās slodzes nodrošinājuma ziņā, gan kā galvotāji. Iestādes funkcionālā slodze nozīmē, ka *WestLB* īpašnieku pienākums ir nodrošināt iestādes saimniecisko bāzi un funkcionalitāti visas tās pastāvēšanas laikā. Šī garantija neietvēra īpašnieku atbildību pret bankas kreditoriem, bet tikai regulēja bankas attiecības ar iestādēm. Garantētāju atbildības ziņā īpašnieki ir atbildīgi par visām bankas saistībām, ja tās nevar nokārtot ar bankas īpašumu. Garantētāji ir atbildīgi bankas kreditoru priekšā. Abas garantijas nebija ierobežotas ne laika, ne vērtības ziņā.
- (21) Sākotnēji *WestLB* bija reģionāla kredītiestāde, kas koncentrējās uz lokālo krājkasu darbības papildināšanu, kas sākotnēji pārsvarā pildīja sociālo funkciju, piedāvājot finanšu pakalpojumus sfērās, kurās nepietiekami funkcionēja tirgus. Taču jau ilgu laiku krājkašes ir attīstījušās par universāli darbīgām kredītiestādēm. Tas pats sakāms par *WestLB*, kura pēdējās desmitgadēs ir kļuvusi arvien spēcīgāka un attīstījies par neatkarīgu komercbanku, un laika periodā, par kuru tiek pieņemts lēmums, bija kļuvusi Vācijas un Eiropas banku tirgos par spēcīgu konkurentu.
- (22) Ar savu bilances summu *WestLB* concerns laika periodā, par kuru tiek pieņemts lēmums, bija Vācijas 5 lielāko kredītiestāžu skaitā. *WestLB* concerns piedāvāja uzņēmumiem un publiskajām institūcijām finanšu pakalpojumus un darbojās starptautiskajos kapitāla tirgos gan uz sava rēķina, gan arī citu parādzīmju emitentiem. Tāpat kā daudzām citām Vācijas universālajām bankām, arī *WestLB* bija līdzdalība citos finanšu institūtos un uzņēmumos. Starp citu, tā nozīmīgu savu darījumu daļu veica ārpus Vācijas.
- (23) Ņemot vērā speciālus tiesiskos priekšrakstus, *WestLB* līdz savai sadalīšanai 2002. gada augustā atšķīrās no privātbankām, taču darbojās tādā pašā veidā kā citas publiskās kredītiestādes un bez tam spēja veikt hipotekāro kredītu darījumus, krājkašes

darījumus zem tā paša organizatoriskā jumta, zem kura tika veikti arī citi darījumi. Līdz ar to *WestLB* laika periodā, par kuru tiek pieņemts lēmums, līdz tās sadalīšanai tika pieskaitīta Vācijas visuniversālākajām bankām.

- (24) No otras puses, *WestLB* neuzturēja plašu filiāļu tīklu privātajiem klientiem. Šajā tirgus segmentā darbojās lokālās krājīkases, kurām *WestLB* bija centrālais finanšu institūts.
- (25) *WestLB* rentabilitāte, kuru noteica peļņas pirms nodokļu nomaksas procentuālā attiecība pret pašu līdzekļiem koncerna līmenī, vidēji bija 6,6 %, neuzrādot augšupejas tendenci, laika posmā astoņus gadus pirms *Wfa* (1984.–1991.) iekļaušanas. Salīdzinājumā ar Vācijas un arī Eiropas vidējo līmeni, šis rezultāts tika atzīts par ārkārtīgi zemu.
- (26) *WestLB* koncerna bilances summa no 1991. gada, tātad pirms pārskaitījuma, līdz 2001. gada beigām pēdējais noslēgtais gads pirms koncerna sadalīšanas, bija pieaugusi no 270 miljoniem DEM līdz 840 miljoniem DEM un līdz ar to vairāk nekā trīskāršojusies.
- (27) Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme ar 2002. gada 2. jūlija likumu sadalīja *WestLB* uz 2002. gada 1. augustu (ar bilances tiesisko atpakaļejošo spēku uz 2002. gada 1. janvāri) šādi: publiski tiesiskā mātes uzņēmumā, Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālajā bankā un privāttiesiskā meitas uzņēmumā, akciju sabiedrībā *WestLB AG*. Akciju sabiedrībā *WestLB AG* kādreizējās *WestLB* konkurences darījumi tika apvienoti ar Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālās bankas publiskajiem darījumiem. Akciju sabiedrība *WestLB AG* saskaņā ar Vācijas informāciju ir tiesiski identiska ar *WestLB* un uzskatāma par kopējo atbalsta atmaksāšanas summu parādnieci⁽¹⁾. *Wfa* tika ieskaitīta Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālajā bankā un līdz ar to atšķirta no konkurences darījumiem, ar ko apvienoti nodarbojas akciju sabiedrība *WestLB AG*. Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālās bankas statūtos ir noteikts, ka *Wfa* kapitālu nedrīkst izmantot kā galvojumu atlikušajos ķīlas zīmes darījumos un par to nākotnē jāmaksā atlīdzība 0,6 % gadā federālajai zemei par iespējamu galvojuma funkciju.

2. DZĪVOKĻU BŪVNICĪBAS FEDERĀLĀ APVIENĪBA (WFA)

- (28) *Wfa* ir dibināta 1957. gadā un darbojās kā publisko tiesību iestāde līdz 1991. gada 31. decembrim. Tā bija institūcija ar juridiskas personas statusu ar pamatkapitālu 100 miljoni DEM (50 milj. EUR), un federālā zeme bija vienīgais kapitāldaļu īpašnieks. Saskaņā ar agrākā Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Dzīvokļu būvniecības veicināšanas likuma⁽²⁾ 6. panta 1. punktu, *Wfa* pienācās pildīt tikai

vienu uzdevumu – veicināt dzīvokļu būvniecību par aizdevumiem ar samazinātu procentu likmi vai pat bezprocentu aizdevumiem. Saistībā ar sabiedrībai derīgā darba veikšanu iestāde bija atbrīvota no juridiskās personas ienākumu, īpašuma un rūpala kapitāla nodokļiem.

- (29) *Wfa* kā publisku tiesību iestādei spēkā bija Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes galvojums par garantijām un visām iestādes saistībām, un funkcionālās bāzes, un darbības nodrošinājumu. Šis garantijas palika spēkā arī pēc pārskaitījuma.
- (30) Dzīvokļu būvniecības veicināšanas galvenais finansēšanas avots bija un ir federālās zemes dzīvokļu būvniecības īpašums ("*Landeswohnungsbauvermögen*"), kas radies uz procentu ieņēmumu bāzes no *Wfa* izdotajiem dzīvokļu būvniecības aizdevumiem un ikgadējiem federālās zemes budžeta ieskaitījumiem. Pēc agrākā dzīvokļu būvniecības veicināšanas likuma 16. panta finansējums, kas paredzēts tikai dzīvokļu būvniecības aizdevumiem uz 1991. gada 31. decembri bija 75 % no *Wfa* refinansēšanas summas, t.i. 24,7 miljardi DEM (12,6 mljrd. EUR).
- (31) Pirms *Wfa* ieskaitīšanas Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes saistības par dzīvokļu būvniecības veicināšanu garantēja *Wfa*. Katru gadu *Wfa* garantija federālās zemes atmaksas prasībās attiecībā pret *Wfa* tika izmainīta par tādu summu kā federālā zeme izlīdzināja saistības, līdz ar to atbilstoši reducējās federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitāla vērtība. Šis *Wfa* saistības būtu atmaksājamas tikai tad, ja *Wfa*, lai izpildītu savus publiskos uzdevumus, nebūtu jānodarbojas ar procentu ieņēmumiem un aizdevumu atmaksāšanu. Uz 1991. gada beigām to apjoms bija 7,4 miljardi DEM (3,78 mljrd. EUR) un bilancē netika norādītas tieši, bet tikai "zem svītras".

3. PRASĪBAS PAR PAŠU KAPITĀLU SASKAŅĀ AR DIREKTĪVU PAR PAŠU KAPITĀLU UN DIREKTĪVU PAR MAKSĀTSPĒJU

- (32) Atbilstoši Padomes Direktīvai 89/647/EEK⁽³⁾ un Direktīvai par pašu kapitālu, banku rīcībā jābūt vismaz 8 %⁽⁴⁾ viņu riska izsvērto aktīvu un risku nesošo ārpusbilances finanšu darījumu⁽⁵⁾. Šis direktīvas noteica Likuma par bankām grozījumi, kas tika veikti 1992. gada 1. janvārī. Jaunās

⁽³⁾ OV L 386 30.12.1989. 14. lpp., atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK, OV Nr. L 126, 26.5.2000.

⁽⁴⁾ Prasības par pašu kapitālu kredītiestādēm jāpilda uz konsolidētas, daļēji konsolidētas un nekonsolidētas bāzes.

⁽⁵⁾ Jēdziens "risku izsvērti aktīvi" turpmāk ietver visas risku nesošās un risku izsvērtās pozīcijas.

⁽¹⁾ Vācijas viedoklis 2004. gada 10. martā, 2. lpp.

⁽²⁾ Dzīvokļu būvniecības veicināšanas likums 1979. gada 30. septembra publicētajā redakcijā (Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes likumu un rīkojumu kodekss, 630. lpp.).

prasības stājās spēkā 1993. gada 30. jūnijā⁽¹⁾. Līdz tam Vācijas kredītiestāžu rīcībā pašu kapitālam bija jābūt 5,6 % apmērā no riska izsvērtajiem aktīviem⁽²⁾.

- (33) Kas attiecas uz jauno normu – vismaz 8 % – vismaz pusei no tā ir jābūt “bāzes pašu kapitālam”, kas aptver kapitāla daļu, kas neierobežoti un tieši ir kredītiestādes rīcībā, lai nosegtu zaudējumus, tiklīdz tādi rastos. Bāzes pašu kapitālam bankas apgādē ar pašu līdzekļiem ir izšķirīga nozīme kredītiestāžu uzraudzības jomā, jo “papildu pašu kapitāls”, proti, pārējais pašu kapitāls ar ierobežotāku kvalitāti tiek atzīts tikai tādos apmēros, kādos ir bāzes pašu līdzekļi bankas risku nesošu darījumu galvojumam.
- (34) Turklāt bankas lielo kredītu izdošana tiek ierobežota, vadoties no pašu līdzekļu apjoma. *Wfa* ieskaitīšanas brīdī atbilstoši Likumam par bankām (13. pants) bija norma – viens, atsevišķs kredīts 50 % apmērā no kredītiestādes pašu kapitāla un visu kredītu kopums, kas sasniedza pāri par 15 % pašu līdzekļu, tā, lai kredītiestāde astoņas reizes nepārsniegtu pašu līdzekļus. Pēc Likuma par bankām grozījuma 1994. gadā ar mērķi piemērot to Padomes Direktīvai 92/121/EEK⁽³⁾, maksimālais kredīta apjoms tika ierobežots uz 25 % no bankas pašu līdzekļiem, un visi lieli kredīti kopā nedrīkstēja pārsniegt 10 % bankas pašu līdzekļus, tātad nedrīkstēja astoņkārt pārsniegt⁽⁴⁾ bankas pašu līdzekļus.
- (35) Padomes 1989. gada 15. decembra Otrā direktīva 89/646/EEK, kas koordinē normatīvos un administratīvos aktus attiecībā uz kredītiestāžu darbības sākšanu un izvēršanu un groza Direktīvu 77/870/EEK⁽⁵⁾ 12. pants turpmāk ierobežo līdzdalības apjomu citās kredītiestādēs un banku institūtos. Pēc Likuma par bankām (12. pants) speciālā noteikuma, kas nepamatojas uz Kopienas tiesībām, taču ir spēkā arī citās dalībvalstīs, tiek noteikts, ka ilgtermiņa ieguldījumu kopējā summa – ieskaitot arī līdzdalību uzņēmumos ārpus finanšu sektora – nedrīkst pārsniegt bankas pašu kapitāla kopējo summu.
- (36) Līdz 1993. gada 30. jūnijam Vācijas bankām bija jāpiemērojas jaunajām pašu kapitāla prasībām. Jau pēc Direktīvas par maksāspēju iekļaušanas Vācijas tiesībās daudzām reģionālajām bankām, to vidū arī *WestLB*, bija relatīvi maz pašu līdzekļu. Pēc izmēģinājuma aprēķiniem, ko 1991. gada decembrī veica Vācijas Centrālā banka (*Deutsche Bundesbank*), piemērojot Direktīvas priekšrakstus, reģionālajās bankās vidējais maksāspējas koeficients bija 6,3 %, kaut kopš 1993. gada 30. jūnija koeficientam bija

jābūt 8 %⁽⁶⁾. Šīm kredītiestādēm līdz ar to bija absolūti nepieciešams palielināt pašu kapitāla bāzi, lai aizkavētu sava uzņēmuma paplašināšanās ierobežošanu un lai vispār noturētu līmenī savu pašreizējo darījumu apjomus. Ja banka nevar pierādīt nepieciešamo pašu kapitāla bāzi, tad uzraudzības iestādes uzdod tai nekavējoties veikt pasākumus, lai panāktu atbilstību maksāspējas priekšrakstiem, kaut vai pieņemot papildu pašu līdzekļus vai samazinot riska izsvērtos aktīvus.

- (37) Kamēr privātbankas vajadzību pēc papildu pašu līdzekļiem var apmierināt kapitāla tirgū, publiskās bankas nevar iet šo ceļu, jo to publiskie kapitāldaļu īpašnieki nolēma bankas darbību pilnībā vai daļēji paralizēt. Sakarā ar vispārēji saspringto budžeta stāvokli, publiskie kapitāldaļu īpašnieki nevarēja nodrošināt kapitāla pieplūdumu⁽⁷⁾. Tā vietā tika atrasti risinājumi pašu kapitāla iegūšanai. *WestLB* gadījumā Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme nolēma *Wfa* iekļaut *WestLB* sastāvā un tādā veidā palielināt pašu kapitāla bāzi. Līdzīgas kapitāla operācijas tika īstenotas arī dažās citās federālajās zemēs par labu attiecīgajām reģionālajām bankām.

4. PĀRSKAITĪJUMS UN TĀ IZPAUSMES

a) PĀRSKAITĪJUMS

- (38) Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes landtāgs 1991. gada 18. decembrī izdeva likumu dzīvokļu būvniecības veicināšanas noregulēšanai⁽⁸⁾. Šā likuma 1. pants pauda rīkojumu par *Wfa* pārskaitīšanu bankā *WestLB*. Ar 1992. gada 1. janvārī šis pārskaitījums stājās spēkā.
- (39) Pārskaitījums tiek pamatots, pirmkārt, ar *WestLB* pašu kapitāla palielinājumu, lai kredītiestādei nodrošinātu pašu kapitāla apjoma prasības, kas pastiprinājušās kopš 1993. gada 30. jūnija. Ar pārskaitījumu bija iespējams kredītiestādes pašu kapitāla palielinājums bez federālās zemes budžeta finansiāla aprūtinājuma. Kā blakusefekts jāatzīst *Wfa* dzīvokļu būvniecības veicināšanas fonda apvienošana ar bankas *WestLB* analogu fondu, izveidojot spēcīgāku ekonomiski pamatotu apvienību.
- (40) Federālā zeme, veicot pārskaitījumu, palielināja *Wfa* garantijas par federālās zemes saistībām par 7,4 miljardiem DEM (3,78 mljrd. EUR), pamatojoties uz kapitāla pieaugumu dzīvokļu būvniecības veicināšanai (skat. II sadaļas 2) apakšpunktu).

⁽¹⁾ Faktiski jaunajām pašu kapitāla prasībām būtu jāstājas spēkā jau ar 1993. gada 1. janvāri; Vācijā tās ir stājušās spēkā novēloti.

⁽²⁾ Šis skaitlis visādā ziņā attiecas uz šaurāku pašu līdzekļu definīciju nekā to pašu līdzekļu definīciju, kas iekļauta Direktīvā par pašu līdzekļiem.

⁽³⁾ OV L 29 5.2.1993., 1. lpp.

⁽⁴⁾ Tomēr jāsecina, ka izmainīta tika ne tikai norma, bet arī jēdziens “pašu līdzekļi” un “riska izsvērtie aktīvi”.

⁽⁵⁾ OV L 386 30.12.1989., 1. lpp.

⁽⁶⁾ Vācijas Centrālās bankas (*Deutsche Bundesbank*) mēnešraksts, 1993. gada maijs, 49. lpp.

⁽⁷⁾ Skat. Ziemeļreinas-Vestfālenes landtāga biļetenu 11/2329.

⁽⁸⁾ 1991. gada 18. decembra Likums par dzīvokļu būvniecības veicināšanas regulēšanu (Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes likumu un rīkojumu kodekss, Nr. 61, 1991. gada 30. decembrī, 561. lpp.).

- (41) *WestLB* kļuva par *Wfa* kopējo tiesību pārņēmēju (izņemot to *Wfa* atbildības daļu, kas pirms pārskaitīšanas tika atcelta, t.i. *Wfa* atbildību pret federālo zemi par federālās zemes parādiem saistībā ar dzīvokļu būvniecības veicināšanu). *Wfa* kļuva par organizatoriski un ekonomiski neatkarīgu publiski tiesisku iestādi bez tiesībspējas *WestLB* iekšienē. *Wfa* pamatkapitāls un uzkrājumi *WestLB* bilancē tika uzrādīti kā sevišķi uzkrājumi. Federālā zeme uzņēma atbildību par iestādes tiesiskās bāzes un funkciju nodrošinājumu, un garantiju, un arī turpmāko galvojumu par *Wfa* saistībām.
- (42) Pārskaitītā kapitāla vērtības – pamatkapitāls, uzkrājumi, federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitāls un citas *Wfa* prasības, kā arī nākotnē paredzamie būvēšanas aizdevumu atmaksāšanas maksājumi – arī pēc pārskaitījuma palika bankā *WestLB* dzīvokļu būvniecības veicināšanai saskaņā ar minētā likuma 16. panta 2. punkta 2. daļu, ar mērķi veicināt dzīvokļu būvniecību. Šis pats priekšraksts noteica, kā pārskaitītās kapitāla vērtības vienlaikus var kalpot par pašu kapitālu saskaņā ar Likumu par bankām (turpmāk Direktīvu par pašu līdzekļiem), uz kura pamata tiek aprēķināts bankas maksātspējas koeficients. Tātad tās kalpo arī *WestLB* konkurences darījumiem.
- (43) Saistībā ar pārskaitījumu *WestLB* īpašnieki mainīja galveno līgumu un vienojās par to, ka dzīvokļu būvniecībai paredzētais kapitāls tiks pastāvīgi saglabāts, pat ja *WestLB* būtu jācieš zaudējumi, kuru dēļ sākotnējais kapitāls tiktu patērēts. *Wfa* kapitālam *WestLB* iekšienē jāgarantē tikai par pārējiem *WestLB* pašu līdzekļiem. Galvenajā līgumā tika paredzēts, ka ar *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem tiks nodrošināta arī *WestLB* īpašnieku iestādes izmaksas un funkcionēšana. *WestLB* likvidēšanas gadījumā federālajai zemei būtu prioritāras tiesības uz *Wfa* kapitālu. Turklāt tika nolemts, ka *WestLB* pašu kapitāla pārskaitīšana ir federālās zemes ļoti vērtīgs darījums, un par tā atbildības lielumu īpašniekiem ir jāvienojas, tiklīdz būs pirmie saimnieciskā gada rezultāti par 1992. gadu ⁽¹⁾. Šie fakti bija galvenās piezīmes saturs 1993. gada 11. novembra galvenā līguma protokolā. Neraugoties uz šo iekšējo vienošanos, par *Wfa* kapitāla nodrošinājumu un *Wfa* kapitāla iekšējās subordinācijas noteikšanu, *WestLB* ārējās attiecībās netika izšķirts par *Wfa* funkciju kā dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādi no vienas puses, un *Wfa* tās pašu līdzekļu kā *WestLB* garantētāja pašu kapitālu no otras puses. Pārskaitītais kapitāls visā kopumā un tieši atradās *WestLB* rīcībā zaudējumu segšanai vai bankrota gadījumā kreditoru prasību apmierināšanai.
- (44) Starp federālo zemi un *WestLB* noslēgtajā darījumā izpildes līgumā saistībā ar dzīvokļu būvniecības veicināšanas likumu ir paredzēts, ka *WestLB* drīkst izmantot speciālos uzkrājumus savu darījumu galvojumam tikai tādā mērā, lai tiktu garantēta *Wfa* likumā paredzēto uzdevumu izpilde .
- (45) Kaut arī *Wfa* zaudēja savu tiesisko neatkarību, kļūstot par *WestLB* dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļu un integrējoties *WestLB* grāmatvedībā, tā tomēr netika pilnībā iekļauta *WestLB*. *Wfa* palika kā atsevišķa struktūrvienība *WestLB* sastāvā ar nosaukumu Ziemeļreinas-Vestfālenes dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestāde – *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* iestāde. Šī jaunā *WestLB* dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļa tiek ņemta vērā *WestLB* grāmatvedībā, tomēr tai ir arī pašai sava grāmatvedība. *WestLB* kādreizējā dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļa tika apvienota ar *Wfa*.
- (46) Pamatkapitālā pārskaitītais *Wfa* kapitāls – uzkrājumi, citas īpašuma vērtības un nākamās peļņas – tiek saglabātas dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādei, tātad tas būtu jāpārvalda atsevišķi no *WestLB* citiem darījumiem. Vienlaikus šī atdalīšana veido priekšnosacījumus faktam, ka dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumi pēc Vācijas nodokļu tiesībām arī turpmāk tiek atzīti par sabiedrībai derīgiem. Tā kā Vācijas iestādes uzskatīja, ka *Wfa* arī pēc iekļaušanas faktiski palika sabiedrībai derīga iestāde, tai netika atcelts atbrīvojums no nodokļu maksāšanas atbilstoši II sadaļas 2. punktam.
- (47) *WestLB* konkurenti pretojās monopolveidīgās iestādes *Wfa* un bankas *WestLB* apvienošanai arī tādēļ, ka viņi baidījās, ka *WestLB* izmantos iegūto informāciju dzīvokļu būvniecības veicināšanas sfērā, lai iegūtu jaunus klientus saviem komercdarījumiem. Kompetentās iestādes uzņēmas nepieļaut konkurences cīņas izkropļošanu, atdalot veicināšanas nodaļu no *WestLB* komercdaļām ⁽²⁾ personāla, informācijas u.c. līmeņos.
- (48) Pēc *WestLB* sadalīšanas 2002. gada 1. augustā (bilances tiesiskais atpakaļ esošais spēks uz 2002. gada 1. janvāri) ar 2002. gada 2. jūlija Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes likumu tika aizvērta Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālās bankas *Wfa* un līdz ar to atkārtoti izslēgta no akciju sabiedrības *WestLB AG* kopējiem konkurences darījumiem.

b) WFA VĒRTĪBA

- (49) *Wfa* kapitāla nominālvērtība, ko 1991. gada 31. decembrī pārskaitīja bankā *WestLB*, bija 24,9 miljardi DEM (12,73 miljardi EUR), no kuriem gandrīz 24,7 miljardi DEM (12,68 miljardi EUR) bija paredzēti federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitālam. Tā kā šie finanšu līdzekļi kalpoja dzīvokļu būvniecības aizdevumu finansēšanai, kas bija aplikti vai nu ar nelieliem procentiem vai arī vispār kā bezprocentu aizdevumi, un ļoti bieži ar gariem aizdevuma dzēšanas termiņiem, tad nominālkapitāls būtu jādiskontē ar lieliem procentiem, lai izzinātu tā patieso vērtību.

⁽¹⁾ Pēc Vācijas informācijas, tur lietotais izteiciens “vērtīgs pakalpojums” ir neprecīzs un vēlāk tika precizēts.

⁽²⁾ Saskaņā ar pārskaitījuma likuma 13. pantu Dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādei savi uzdevumi jāveic neitrāli attiecībā uz konkurenci. Kā tas detalizēti tiks nodrošināts, likuma ceļā ir noteikts starp *WestLB* un federālo zemi.

(50) *WestLB* uz 1992. gada 1. janvāri saņēma eksperta viedokli par *Wfa* īpašumu vērtību. Šis novērtējums tika iesniegts 1992. gada 30. aprīlī. Jāpiezīmē, ka šī vērtības noteikšana tika veikta pirms federālā zeme bija nolēmusi veikt *Wfa* pārskaitījumu bankā *WestLB*.

(51) Revidenti, izvērtējot *Wfa*, atzina, ka sakarā ar to, ka *Wfa*, pildot savu ilgstošo pienākumu, visus savus turpmākos ieņēmumus investē bezprocentu dzīvokļu būvniecības aizdevumos vai attiecīgos aizdevumos ar pazeminātu procentu likmi, tad tai patiesībā nav kapitalizētas peļņas vērtības. Šis pienākums tiktu atcelts *Wfa* realizācijas gadījumā. Bankai *WestLB* *Wfa* pārskaitījums dod zināmas priekšrocības: pirmkārt, ar pašu līdzekļu palielinājumu un ar no tā izrietošās iespējas paplašināt komercdarījumus, otrkārt, ar ievērojamo pašu kapitāla palielinājumu uzlabojās bankas bonitāte. Tā kā bankai *WestLB* no normālas *Wfa* darbības nerodas nekādas priekšrocības, tad *Wfa* vērtību vajadzētu noteikt, pamatojoties uz iespējamo ieņēmumu, *Wfa* pārdodot, turklāt tikai bez iekšējās attiecībās pastāvošā kapitālieguldījuma atjaunošanas pienākuma. Tātad kapitāls būtu jānovērtē, ņemot vērā atbilstošu peļņu no kapitāla, tad tas būtu par kādu noteiktu vērtību jādiskontē, un uz šāda pamatojuma nominālo kapitāla atmaksāšanos varētu uzskatīt par normālu tirgus peļņu no kapitāla.

(52) Revidenti koriģēja *Wfa* kapitāla un saistību dažādu posteņu vērtības: dzīvokļu būvniecības aizdevumu nominālvērtību samazināja no 30,7 miljardiem DEM (15,7 miljardi EUR) uz 13,5 miljardiem DEM (6,9 miljardi EUR), kas atbilst 56 % korektūrai, un aprēķināja *Wfa* neto kapitālu – 5,9 miljardu DEM (3,02 miljardi EUR) apmērā. Tas atbilst kompleksajai diskontēšanai par 76 % salīdzinājumā ar agrāko *Wfa* nominālo neto kapitālu 24,9 miljardu DEM (12,7 miljardi EUR) apmērā. Pēc šī vērtību labojuma *WestLB* grāmatvedībā summa 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR) tika iegrāmatoti kā "speciālie uzkrājumi dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādei".

(53) Pēc tam, kad *WestLB* iesniedza Federālajai kredītiestāžu uzraudzības pārvaldei (*BAKred*) iesniegumu atzīt summu 5,9 miljardi DEM (3,02 miljardi EUR) par *WestLB* bāzes pašu līdzekļiem, *BAKred* norīkoja kādu citu auditorfirmu noskaidrot vērtības lielumu. 1992. gada 30. septembrī tas bija sagatavots. Šajā *BAKred* pasūtītajā pārbaudē tika pārbaudīta *WestLB* noteiktās vērtības ticamība, un vērtības noteikšanas metodi akceptēja. Tomēr, sakarā ar citas diskonta likmes izvēlēšanos, kā arī ar atšķirīgu pirmstermiņa aizdevumu atmaksāšanas aprēķinu, *Wfa* neto kapitāla vērtību paziņoja 4 līdz 5,4 miljardu DEM (2,05 līdz 2,76 miljardi EUR) apmērā.

(54) *BAKred*, ņemot vērā šo izvērtējumu, 1992. gada 30. decembrī beidzot atzina summu 4 miljardi DEM (2,05 miljardi EUR) par *WestLB* bāzes pašu līdzekļiem saskaņā ar Likumu par bankām. *WestLB* bilancē par pašu kapitālu

uzrādītā summa 5,9 miljardi DEM (3,02 miljardi EUR) – tāpat kā par bāzes pašu līdzekļiem atzītā summa kopš tā laika nav mainīta.

(55) Pārskaitītā kapitāla abi novērtējumi tika veikti situācijā, kāda pastāvēja pēc atbildības pienākuma pret federālo zemi atcelšanas, kas tika novērtēta par summu 7,3 miljardi DEM (3,73 miljardi EUR).

c) WFA PĀRSKAITĪJUMA IETEKME UZ WESTLB

(56) 1991. gada 31. decembrī *WestLB* rīcībā bija atzīti pašu līdzekļi 5,1 miljardi DEM (2,6 miljardi EUR), no kuriem 500 miljoni DEM (260 miljoni EUR) bija paredzēti izmantošanas tiesībām. Maksātspējas koeficients atbilstoši Likumam par bankām pirms tā atjaunošanas sakarā ar Kopienas banku direktīvu ieviešanu bija 6,1 % un līdz ar to atradās par 0,5 % punktu virs toreizējās likuma atbilstošās tirgus minimālās kvotas.

(57) Sakarā ar to, ka *BAKred* atzina *Wfa* kapitālu, *WestLB* pašu kapitāls palielinājās kopumā par 9,1 miljardiem DEM (4,65 miljardi EUR), par 79 %. Ņemot vērā 100 miljonu DEM (50 miljoni EUR) no peļņas ieskaitīšanu uzkrājumos, *WestLB* pašu līdzekļi uz 1992. gada 31. decembri palielinājās līdz 9,2 miljardiem DEM (4,7 miljardi EUR). Ņemot vērā *Wfa* kapitālu un riska izsvērtos aktīvus, maksātspējas koeficients bija 8,7 %.

(58) 1. tabula.: *WestLB* un *Wfa* nepieciešamais kapitāls un pašu līdzekļi (pēc Vācijas iestāžu ziņām)

	(milj. DEM)	
(31. decembrī)	1991	1992
<i>WestLB</i> riska izsvērtie aktīvi (bez <i>Wfa</i>)	83 000	91 209
<i>Wfa</i> riska izsvērtie aktīvi	13 497	14 398
<i>WestLB</i> riska izsvērtie aktīvi (ar <i>Wfa</i>) (*)		105 607
<i>WestLB</i> pieprasītie pašu līdzekļi (**) (= a)	4 611	5 867
<i>WestLB</i> pieprasītie pašu līdzekļi bez <i>Wfa</i> (**) (= b)		5 067
<i>WestLB</i> pašu līdzekļi (= c)	5 090	9 190
<i>WestLB</i> pašu līdzekļi bez <i>Wfa</i> (= d)		5 190
<i>WestLB</i> pašu līdzekļu noslogojums (= a/c)	91 %	64 %
<i>WestLB</i> pašu līdzekļu noslogojums bez <i>Wfa</i> (b/d)		98 %

(*) *Wfa* pārskaitījums notika 1992. gada 1. janvārī

(**) Ņemot vērā toreiz spēkā esošās prasības 5,6 %.

(59) Šajā maksātspējas koeficientā 8,7 % tika ņemta vērā *WestLB* riska izsvērtie aktīvu palielināšanās, kas nav saistīta ar

dzīvokļu būvniecības līdzekļiem 8,2 miljardu DEM (4,19 miljardi EUR) apmērā, respektīvi, 9,9 % 1992. gadā. Ja šī palielināšanās būtu notikusi bez *Wfa* pārskaitīšanas, tad *WestLB* maksāspējas koeficients uz 1992. gada 31. decembri būtu ap 5,7 %, tātad gandrīz nokrities līdz 5,6 %, kas ir zemākā prasītā norma.

- (60) Tā kā kopējais *Wfa* kapitāls ir piesaistīts noteiktam mērķizlietojumam – dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumiem – tad tikai viena *Wfa* pašu līdzekļu daļa ir nepieciešama riska izsvērtajiem aktīviem saskaņā ar maksāspējas priekšrakstu. Pēc Vācijas iestāžu informācijas, šim mērķim laikā, kad spēkā stājās jaunās prasības par pašu kapitālu, bija nepieciešami 1,5 miljardi DEM (770 miljoni EUR). Atlikušos 2,5 miljardus DEM (1,28 miljardi EUR) *WestLB* šajā laikā varēja izmantot kā pašu līdzekļus savos konkurences darījumos.
- (61) Uz 1991. gada 31. decembri *WestLB* koncerna maksāspējas koeficients bija 5,8 %, tikai par 0,2 % punktiem pārsniedzot toreizējo minimālo kvotu. Vienu gadu vēlāk, pēc tam, kad *BAKred* bija atzinusi *Wfa* kapitālu, šī kvota, ņemot vērā *Wfa* riska izsvērtos aktīvus, sasniedza 8,1 %. Ja nebūtu notikusi *Wfa* kapitāla pārskaitīšana un koncerns tomēr nebūtu paaugstinājis riska aktīvus, kas nav saistīti ar dzīvokļu

būvniecības veicināšanu, kā tas to izdarīja, tad koncerna maksāspējas koeficients būtu noslīdējis atpakaļ uz 5,3 % un līdz ar to būtu atradies par 0,3 % punktiem zem šajā laikā pieprasītās minimālās vērtības.

- (62) 1993. gada 30. jūnijā, kad Vācijas kredītiestādēm spēkā bija jaunās pašu kapitāla prasības, saskaņā ar pašu līdzekļu un maksāspējas direktīvām, koncerna maksāspējas koeficients (ieskaitot pašu kapitāla prasības pret *Wfa*) bija aptuveni 9 %, tātad par 1 % punktu virs noteiktā minimuma (turklāt uz bāzes pašu kapitālu attiecās 6,3 % punkti un uz pašu līdzekļiem 2,7 % punkti). Bez pašu kapitāla papildinājuma, kas tika veikts ar *Wfa* iekļaušanu, un bez riska aktīviem, koncerns 1993. gada 30. jūnijā būtu sasniedzis maksāspējas koeficientu 7,2 %. 1993. gada sākumā 9 % kvota tika sasniegta, piesaistot jaunus papildu pašu līdzekļus subordinēto aizdevumu formā 2,9 miljardu DEM (1,48 miljardi EUR) apmērā. 1993. gada laikā *WestLB* piesaistīja 3,1 miljardus DEM (1,59 miljardi EUR) papildu pašu līdzekļus, līdz ar to koncerna pašu līdzekļi saskaņā ar Likumu par bankām šī gada beigās sasniedza 12,9 miljardus DEM (6,6 miljardi EUR). Maksāspējas koeficienti 1993. gada beigās, salīdzinājumā ar 30. jūnija datiem, bija nedaudz zemāki.

- (63) 2. tabula: *WestLB* koncerna nepieciešamais kapitāls un pašu līdzekļi (pēc Vācijas iestāžu ziņām).

	(milj. DEM)										
(Vidējās vērtības)	1992 (*)	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002 (#)
Balances summa	271 707	332 616	378 573	428 622	470 789	603 798	693 026	750 558	782 410	844 743	519 470
Risku izsvērtie aktīvi	126 071	120 658	151 482	156 470	173 858	204 157	259 237	[...]	[...]	[...]	[...]
Pieprasītie bāzes pašu līdzekļi (= a)	4 758	4 827	6 060	6 259	6 954	8 167	10 370	[...]	[...]	[...]	[...]
Pieprasītie pašu līdzekļi kopā (= b)	9 351	9 653	12 119	12 517	13 908	16 333	20 739	[...]	[...]	[...]	[...]
Bāzes pašu līdzekļi (= c)	5 117	8 818	9 502	9 769	9 805	10 358	11 378	[...]	[...]	[...]	[...]
Papildu pašu līdzekļi	500	2 495	4 513	4 946	5 270	7 094	10 170	[...]	[...]	[...]	[...]
Pašu līdzekļi kopā (= d)	5 617	11 313	14 015	14 715	15 075	17 452	21 548	[...]	[...]	[...]	[...]
Pašu līdzekļu noslogojums (= a/c)	93 %	55 %	64 %	64 %	71 %	79 %	91 %	[...]	[...]	[...]	[...]
Pašu līdzekļu noslogojums kopā (= b/d)	166 %	85 %	86 %	85 %	92 %	94 %	96 %	[...]	[...]	[...]	[...]

(*) Pie šī gada netipiskiem gadījumiem jāmin fakts, ka brīdī, kad *Wfa* kapitālu atzina *BAKred*, *Wfa* aktīvi bilancē bija ierakstīti savādāk, pašu kapitāla definīcija un maksāspējas koeficients mainījās.

(#) Skaitļi attiecas uz *WestLB AG*, kur 2002. gadā bija apkopoti bijušās *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* konkurences darījumi.

(*) Konfidenciāla informācija, arī turpmāk atzīmēta ar [...].

(64) Ar bāzes pašu kapitālu 4 miljardu DEM (2,05 mljrd. EUR) apmērā teorētiski absolūtajos skaitļos palielinājās iespēja paplašināt darījumu apjomu ar 100 % riska izsvērtajiem aktīviem par 72 miljardiem DEM (36,8 mljrd. EUR) saskaņā ar Likumu par bankām tā vecajā redakcijā (kad minimālais maksātspējas koeficients ir 5,6 %). Ņemot vērā pielietojamo minimālo maksātspējas koeficientu 8 %, kas ir spēkā kopš 1993. gada 30. jūnija, atbilstošā vērtība būtu 50 miljardi DEM (25,6 mljrd. EUR). Ņemot vērā to, ka *WestLB* koncerna rīcībā konkurences darījumiem bija *Wfa* kapitāls 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR), paaugstinājās 100 % riska izsvērtu kredītu izsniegšanas kapacitāte par 31,3 miljardiem DEM (16 mljrd. EUR).

(65) Tomēr patiesībā pieļaujama kredītu apjoms bija lielāks, jo normālos apstākļos bankas aktīvi netiek garantēti ar 100 % risku. *WestLB* koncerna riska izsvērtie aktīvi (ieskaitot *Wfa* darījumus) 1993. gada beigās sasniedza 148,6 miljardus DEM (76 mljrd. EUR). Balances summa bija 332,6 miljardi DEM (170,1 mljrd. EUR). Tātad vidējais riska svērumus bija 45 % ⁽¹⁾. Nemainīgas riska struktūras gadījumā ar rīcībā esošo bāzes pašu kapitālu 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR), saskaņā ar bankas direktīvās noteikto pašu kapitāla daļu 8 %, bija iespējams kopējais pieaugums (resp. esošo darījumu nodrošinājums) 69,4 miljardu DEM (35,5 mljrd. EUR) apjomā. Tā kā bāzes pašu līdzekļu palielinājums pavēra iespēju *WestLB* iegādāties vēl papildu pašu līdzekļus (līdz bāzes pašu līdzekļu līmenim), *WestLB* kredītu izsniegšanas kapacitāte netieši vēl vairāk palielinājās.

(66) Var izdarīt vairākus secinājumus. Pirmkārt, bez kapitāla palielinājuma *WestLB* būtu bijis grūti pastāvēt saskaņā ar Likumu par bankām pēc tā samērošanas ar Kopienas bankas direktīvām par minimālo maksātspējas koeficientu. Otrkārt, *WestLB* koncerns bez *Wfa* ieskaitīšanas varētu sasniegt minimālo maksātspējas koeficientu, atbilstošu maksātspējas direktīvai, tikai ar savu riska izsvērtu aktīvu samazināšanu vai mobilizējot citus pašu līdzekļu avotus (piemēram, slēptās rezerves). Papildu pašu kapitāla pieņemšana būtu tikai pārejoša grūtību novēršana, jo šāda kapitāla apjoms ir ierobežots, samērojot ar rīcībā esošo bāzes pašu līdzekļu apjomu. Treškārt, kapitāla palielināšana ar 1993. gadā uzņemtajiem jaunajiem papildu pašu līdzekļiem, pārsniedza koncernam nepieciešamo summu, lai atbilstu atjaunotā Likuma par bankām paaugstinātajām pašu kapitāla prasībām.

(67) Attiecībā uz lielo kredītu uzraudzības tiesisko ierobežojumu, Likumā par bankām vecajā redakcijā noteiktajai 50 %

normai atbilda 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR) pirms vēl tika atzīts *Wfa* kapitāls. Pēc *Wfa* kapitāla atzīšanas un 100 miljonu DEM (50 milj. EUR) ieskaitīšanas uzkrājumos no peļņas, šī norma paaugstinājās līdz gandrīz 4,6 miljardiem DEM (2,35 mljrd. EUR). Noteiktā 15 % norma lielajiem kredītiem, kas kopumā nedrīkstēja astoņkārt pārsniegt bankas pašu kapitālu, 1992. gada 31. martā bija 760 miljoni DEM (390 milj. EUR). Gadu vēlāk – pēc *Wfa* kapitāla atzīšanas, šī norma palielinājās gandrīz līdz 1,4 miljardiem DEM (720 milj. EUR). *WestLB* lielo kredītu izdošanas kapacitāte palielinājās *Wfa* ieskaitīšanas rezultātā par 32 miljardiem DEM (16,4 mljrd. EUR) (tātad par astoņkārtīgu pašu kapitāla palielinājumu) ⁽²⁾.

d) ATLĪDZĪBA PAR WFA PĀRSKAITĪJUMU

(68) *Wfa* pārskaitījums neizraisīja nekādas pārmaiņas *WestLB* kapitāldaļu attiecībās. Šā iemesla dēļ Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme par pārskaitīto kapitālu nesapņēma nekādu atlīdzību, ne izmaksāto dividenžu lielāku daļu, ne arī lielāku daļu no kapitāla peļņas par līdzdalību *WestLB*.

(69) Saistībā ar *Wfa* pārskaitījumu, *WestLB* īpašnieki izmainīja bankas galveno līgumu. Atbilstoši 5. panta 2. punktam *WestLB* pašu kapitāla bāzes paplašināšana ar federālās zemes līdzdalību, pēc īpašnieku uzskata, atspoguļo bankas finansiālās priekšrocības. Atlīdzības apjoms par ieskaitīto kapitālu ir jānosaka pēc *WestLB* pirmo rezultātu paziņošanas par 1992. gada saimniecisko gadu, t.i., īsā laika periodā pēc *Wfa* ieskaitīšanas. Līdzīgu formulējumu par ieskaitījuma vērtību un atlīdzību var atrast arī pārskaitīšanas likuma pamatojumā.

(70) Visbeidzot – atlīdzību par ieskaitīto kapitālu noteica 0,6 % gadā. Atlīdzība *WestLB* ir jāizmaksā no peļņas pēc nodokļu nomaksas, kas bankai nozīmē pirms nodokļu apgrūtinājumu 1,1 % apmērā ⁽³⁾. Atlīdzība ir jāizmaksā tikai tad, ja iegūta peļņa.

(71) Atlīdzības pamatojums ir tā *Wfa* kapitāla daļa, ko atzinusi *BAKred* kā bāzes pašu līdzekļus, t.i., 4 miljardi DEM (2,05 mljrd. EUR). Atlīdzība tiks maksāta tikai par šo kapitāla daļu, kura netiek izmantota *Wfa* dzīvokļu būvniecības darījumu nodrošināšanai. Tā kapitāla daļa, kuru *WestLB* izmanto savu darījumu nodrošinājumam, sasniedza 2,5 miljardus DEM (1,28 mljrd. EUR) pēc jauno prasību par pašu kapitālu stāšanās spēkā, un pēc tam ir vēl palielinājusies ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Jāatgādina, ka līdz ar jaunajiem priekšrakstiem izmainījās ne tikai koeficienti, bet arī jēdzienu "pašu kapitāls" un "riskā izsvērtie aktīvi" definīcijas.

⁽³⁾ Vienā no Vācijas iesniegtajiem pētījumiem par *WestLB* maksāto atlīdzību juridiskās personas ienākumu nodoklis līdz 1993. gadam bija 46 % un pēc tam 42 %. Tika ieviesta solidaritātes piemaksa: 1992. gadā 3,75 %, 1993. gadā 0 % un pēc tam 7,5 %.

⁽⁴⁾ Ja turpmāk tiks apspriesta par summu, par kuru ir jāmaksā atlīdzība, tad neatkarīgi no tā, ka laika gaitā mainās atšķirība starp *Wfa* mērķdarījumiem piesaistīto kapitālu un *WestLB* rīcībā nodoto summu, skaidrības labad vienmēr tiks izmantota 1993. gada beigu situācija – tātad 1,5 miljardu DEM (770 milj. EUR) un 2,5 miljardu DEM (1,28 mljrd. EUR) starpības.

⁽¹⁾ Šajā aprēķinā nav ņemtas vērā ārpusbilances riska darījumi.

(72) 3. tabula: Speciālie uzkrājumi Dzīvokļu būvniecības veicināšanai un *Wfa* pašu līdzekļu pieprasījums (saskaņā ar Vācijas iestāžu ziņām)

(miljonos DEM)

31. decembris)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Speciālie uzkrājumi dzīvokļu būvniecībai	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900	5 900
No tiem atzītie bāzes pašu līdzekļi	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
<i>Wfa</i> aizdevumi būvniecībai	1 668	1 490	1 181	952	892	888	887	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>WestLB</i> rīcībā	13 (*)	2 510	2 819	3 048	3 108	3 112	3 113	[...]	[...]	[...]	[...] (#)

(*) Tā kā *BAKred* tikai 1992. gada 30. decembrī akceptēja *Wfa* kapitālu, kapitāla daļa 2,332 miljardi DEM (1,2 mljrd. EUR) tikai 2 dienas 1992. gadā bija *WestLB* rīcībā. Šā iemesla dēļ *WestLB* rīcībā šajā gadā bija kapitāls vidēji 13 miljonu DEM (7 milj. EUR) apjomā.

(#) Tā kā *Wfa* kapitāls konkurences darījumiem, ņemot vērā *WestLB* sadalīšanu, bankas rīcībā bija tikai līdz 2002. gada 1. augustam, tad atzīto bāzes pašu līdzekļu kopsummā [...] un *Wfa* piesaistītās summas 632 milj. DEM starpība [...] jāpareizina ar koeficientu 7/12. Tādējādi iegūst vidējo izmantojamo kapitāla apjomu [...], kas šajā gadā bija *WestLB* rīcībā konkurences darījumiem.

III. IEISAISTĪTO PUŠU VIEDOKLIS

1. BDB SŪDZĪBA UN PIEZĪMES

(73) *BdB* uzskata, ka investora, kurš darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, princips neaprobežojas tikai ar zaudējumus nesošiem vai sanācijai pakļautiem uzņēmumiem. Tāds investors, pieņemot lēmumu par sava kapitāla ieguldījumu, nerēķinātos ar attiecīgā uzņēmuma vispārējo saimniekošanas rentabilitāti, bet gan pārbaudītu, vai ienākums atbilst tirgus likmei. Ja valsts iestādes kapitāla ieguldījumi kā tiesiska atbalsta akcija tiktu pārbaudīti tikai tad, ja būtu runa par zaudējumu nesošu uzņēmumu, tad šis gadījums neatbilstu EK Līguma 86. panta 1. punktam un līdzinātos privātuzņēmumu negodīgam darījumam.

(74) Atbilstoši EK Līguma 295. pantam *Wfa* pārskaitījumu nevar uzskatīt par izņēmumu konkurences tiesību jomā. No panta jāsecina, ka nepieciešamības gadījumā valsts ir tiesīga izlemt veidot tādu speciālu īpašumu; līdzko tas kļūst par komerciāli funkcionējošu uzņēmumu, ir jāievēro konkurences noteikumi.

a) PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU

(75) *BdB* paziņoja, ka atzītos bāzes pašu līdzekļus 4 miljardu DEM (2,05 mljrd. EUR) apmērā, tāpat kā visus pārējos bāzes pašu līdzekļus, varēja izlietot darījumu nodrošinājumam, līdz ar to tie vienlaikus tāpat kā visi pārējie bāzes pašu līdzekļi ļāva piesaistīt papildu pašu līdzekļus maksātspējas nosacījumu atbilstībai. Tādējādi federālā zeme ar *Wfa* īpašumu pārskaitījumu ir palīdzējusi *WestLB*, kurai tolaik bija sevišķi maza pašu kapitāla bāze, ne tikai neierobežot savus darījumus, bet gan riska garantētos darījumus pat paplašināt. Summa, par kuru pašu kapitāls pārsniedz faktisko pašu kapitāla pieprasījumu, iespaido cita starpā

finansēšanas izmaksas kapitāla tirgos. *BdB* uzskata, ka tirgus ekonomikā darbīgs investors nebūtu savam uzņēmumam piesaistījis kapitālu, ja tā finanšu rezultāti no gada uz gadu ir slikti un nekas neliecina par jūtamu uzlabojumu, t.i., nav pazīmju par nākotnē iegūstamu augstāku atlīdzību no kapitāla.

i. Atlīdzības lielums

(76) *BdB* uzsvēra, ka *WestLB* steidzami bija nepieciešami bāzes pašu līdzekļi un ka ar *Wfa* ieskaitījumu 4,7 miljardu DEM (2,4 mljrd. EUR) apmērā tā bāzes pašu līdzekļi gandrīz dubultojās, sasniedzot 8,7 miljardus DEM (4,45 mljrd. EUR). Ņemot vērā *WestLB* tā laika sliktu peļņas situāciju, neviens privāts investors neieguldītu bankā *WestLB* tik ievērojamu pašu kapitāla summu. Lai tādos apstākļos ieguldītu kapitālu, privāts investors vismaz būtu pieprasījis piemaksu 0,5 procentpunktu apmērā pie parastās atlīdzības par kapitālu. Saskaņā ar *BdB* informāciju *WestLB* rentabilitāte desmit gadus pirms *Wfa* pārskaitījuma vidēji bija 5,6 % pirms nodokļu nomaksas. Atbilstošie rādītāji Vācijas privātajās lielajās bankās tajā laikā bija starp 12,4 % un 18,6 %, vidēji 16,8 % (pirms nodokļu nomaksas). Citās reģionālajās bankās tika gūta peļņa no kapitāla no 9 % līdz 11 %. *BdB* iesniedza Vācijas banku aprēķinu par peļņu no pašu kapitāla, kuru *BdB* uzdevumā bija veikusi kāda neatkarīga konsultantu firma.

(77) Attiecībā uz peļņas salīdzinājuma skaitļa parasto aprēķināšanas metodi *BdB* uzskatīja, ka vēsturiskā peļņa no kapitāla ir jāaprēķina kā vidējais aritmētiskais un nevis kā vidējais ģeometriskais ("Compound annual growth rate"). Pēdējā metode pieņem, ka ieguldītājs reinvestē dividendes un ieskaita no tā radušos papildu peļņu aprēķinā. To, kā dividendes tiek no jauna ieguldītas, nevar iespaidot

- sākotnējais lēmums par ieguldījumu, bet tas ir uzskatāms kā jauns patstāvīgs lēmums par ieguldījumu. Tādēļ esot jāpielieto metode ar vienu vidējo aritmētisko vērtību.
- (78) Turpretim, ja izmantotu "Compound annual growth rate" metodi, tad dažu Vācijas privāto lielo banku vidējā peļņa no kapitāla laika periodā no 1982. gada līdz 1992. gadam sasniegtu 12,54 % pēc nodokļu nomaksas. Aprēķinot šo lielumu, *BdB* ņēma vērā savus datus par visiem iespējamajiem ieguldījumu un pārdošanas nogaidīšanas laikiem laika posmā starp 1982. un 1992. gadu, lai izslēgtu izkropļojumus, kas varētu rasties, ja par bāzes gadu izvēlētos tikai vienu gadu un turklāt šis gads izceltos ar ārkārtīgi augstu vai zemu akciju kursu; daudzu nogaidīšanas laiku vienlaicīga izmantošana ir svarīga, lai izlīdzinātu akciju tirgus svārstības. *BdB* apgalvoja, ka *WestLB* atbilstošie skaitļi esot par zemu, jo neesot ņemti vērā ieņēmumi no akciju tiesību pārdošanas.
- (79) Pie *WestLB* galvenā ekspertu slēdziena, ko veica "Capital Asset Pricing Model", lai attaisnotu kapitāla atlīdzības normu 0,6 % apmērā *BdB* iesniedza savu neatkarīgo ekspertu slēdzienu. Šis pētījums nonāca pie pašu kapitāla peļņas 12,21 % apmērā (pielietojot laika posmā no 1982. līdz 1991. gadam Vācijas tirgū pieņemts riska piemaksu), respektīvi, 14,51 % (augstākas sagaidāmās riska prēmijas nodrošinājumam), kas pārsniedz *WestLB* piedāvāto vērtību. Šī atšķirība ļauj atskatīties uz diviem faktoriem: pirmkārt, *BdB* izmanto augstāku riska piemaksu pašu kapitālam (3,16 %, resp., 5 %). Otrkārt, *BdB* pielieto lielāku beta koeficientu kredītiestādēm (1,25 %). Bezriskā bāzes procentu likme ir vienāda ar *WestLB* aprēķinā izmantoto. Ņemot vērā dažādās metodes pašu kapitāla peļņas aprēķinam, *BdB* vispirms nosauc 14 % līdz 16 % kā normālos apstākļos sagaidāmo peļņu no pašu kapitāla.
- (80) Turpinājumā *BdB* secināja, ka privāts akcionārs, kuram pieder vismazāk akciju, neieguldītu papildu kapitālu bez savu kapitāldaļu palielinājuma uzņēmumā. Tikai šādā ceļā viņš varētu atbilstoši piedalīties uzņēmuma peļņas sadalē un gūt uzņēmumā lielāku ietekmi.
- (81) *BdB* uzsvēra, ka *WestLB* kapitāldaļu īpašnieku vienošanās par to, ka *Wfa* kapitāls būtu jāgarantē subordinētā secībā tikai pēc *WestLB* citu pašu kapitāla garantēšanas, patiesībā neizraisīja nekādu iedarbību, jo federālajai zemei jau saskaņā ar iestādes apgrūtinājumu ir pienākums grūtību gadījumā palielināt *WestLB* kapitālu. Līdz ar to federālā zeme kā *WestLB* īpašnieks garantē ne tikai visu *WestLB* pasīvu, bet arī pašas ieguldīto *Wfa* pašu kapitālu, nesāņemot par to nekādu pretpakalpojumu. Tas nozīmē, ka ieskaitītā kapitāla riska samazināšanās vienīgi varētu būt augstāks risks federālajai zemei kā *WestLB* daļu īpašnieci. *Wfa* kapitāla riska profils neatšķiras no parastā pašu kapitāla riska profila.
- (82) Salīdzinājumam ar finanšu tirgus pašu kapitāla instrumentiem, ar kuriem argumentēja Vācija un *WestLB*, *BdB* secināja, ka vērtspapīri un "Cumulative perpetual stock" neesot salīdzināmi ar *Wfa* kapitālu. Pirmkārt, tie nav atzīti par bāzes pašu līdzekļiem ("Cumulative perpetual stock" nekad vēl Vācijā neesot atzīta par papildu pašu līdzekļiem). *Wfa* kapitāls ar savu kvalitāti kā bāzes pašu līdzekļi ļauj *WestLB* palielināt savus pašu līdzekļus, iegādājoties turpmāk papildu pašu līdzekļus. Otrkārt, minētajiem instrumentiem ir termiņš, vērtspapīri zaudē savu kvalitāti kā papildu pašu kapitāls divus gadus pirms termiņa iestāšanās. Turpretim *Wfa* kapitāls ir *WestLB* rīcībā bez termiņa ierobežojuma. Treškārt, šāda veida instrumenti normālos apstākļos atspoguļo tikai bankas pašu kapitāla ierobežotu daļu un ir kā priekšnoteikums ievērojamai kapitāldaļu bāzes pašu līdzekļiem. Ceturtkārt, ja kapitāla tirgus instrumentus varētu pārdot tirgos, tad ieguldītāji varētu savas investīcijas izbeigt, kad vien tiem gribētos. Federālajai zemei nebūtu tādas iespējas; kā kompensāciju tam, ka šādas līdzīgas darījumu izredzes iet secen, privāts ieguldītājs pieprasītu vismaz piemaksu 0,5 procentpunktu pie normālas peļņas par kapitālu.
- (83) *BdB* iesniedza Komisijai arī datus par dažu privātu Vācijas lielo banku pašu kapitāla apvienošanu un arī to maksātspējas koeficientus, sākot ar 1990. gadu. No šiem datiem jāsecina, ka Vācijas bankas deviņdesmito gadu sākumā ar saviem bāzes pašu līdzekļiem nepārvaldīja nekādus hibridus kapitāla instrumentus (vai arī tos neizmantoja). Vēl no šiem datiem jāsecina, ka kredītiestādēs kopumā maksātspējas koeficients bija izteikti lielāks par pieprasīto minimālo vērtību 4 % – bāzes pašu līdzekļiem un 8 % – pašu līdzekļiem kopumā.
- (84) *BdB* iedziļinājās arī galvenajā līgumā starp *WestLB* kapitāldaļu īpašniekiem, kas noteica, ka *Wfa* kapitāls garantē subordinēti tikai pēc pārējā garantējošā pašu kapitāla. Tā kā jēdziens "pārējais garantējošais pašu kapitāls" attiecas arī uz papildu pašu kapitāla instrumentiem, kā izmantošanas tiesības un subordinētais aizdevums, un līdz ar to iespaido to pozīciju, tad jāatzīst šī vienošanās par "līgumu trešās personas apgrūtinājumam" un līdz ar to par spēkā neesošu. Tādējādi *Wfa* speciālo uzkrājumu risks ir lielāks nekā izmantošanas tiesību un subordinēto aizdevumu risks.
- (85) Ņemot vērā iepriekš minēto, *BdB* secināja, ka *WestLB* maksātā atlīdzība 0,6 % apmērā nav tirgum atbilstoša. Ņemot vērā apstākli, ka *WestLB* bija jāsadāda likvidie līdzekļi, lai pilnībā izmantotu *Wfa* kapitālu un lai nesekotu nekāda līdzdalība uzkrājumu palielinājumā, jo federālās zemes kapitāldaļu bankā *WestLB* netika palielināta, *BdB* vispirms pieņēma likmi 14 % līdz 17 % diapazonā, uzskatot to par korektu atlīdzību. Šādu peļņu vajadzēja izmaksāt no kopējās atzītās summas 4 miljardiem DEM (2,05 mljrd. EUR).

ii. *Nepietiekama likviditāte*

- (86) *BdB* savā apsūdzības rakstā akceptēja "likviditātes trūkumu" esamību tādējādi, ka, aprēķinot piemērotu atlīdzību no kapitāla, esot jāpiemēro atvilkums 7 procentpunktu apmērā. Taču, ņemot vērā, ka pašu kapitāls kalpo par bilances pasīvo darījumu nodrošinājumu, kam nav nepieciešami nekādi likvidi līdzekļi, šo maksājumu vajadzētu samazināt par 7 %.
- (87) *BdB* savās piezīmēs pie Komisijas lēmuma par procesa uzsākšanu atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam ierosina "likviditātes trūkumus" neņemt vērā aprēķinā par piemērotu atlīdzību par *Wfa* kapitālu. Apgalvotais likviditātes trūkums esot jau izlīdzināts ar *Wfa* kapitāla diskontēšanu uz 5,9 miljardiem DEM (3,02 mljrd. EUR). Dažādi bankas darījumi, piemēram, galvojumi bez tam neizvirza nekādus likviditātes priekšnoteikumus. Tātad, ja vispār jebkādi trūkumi būtu jāiekļauj rēķinā, tas varētu būt neliels maksājums 2,7 procentpunktu apmērā, kā izlīdzinājums tam, ka *Wfa* kapitāls ir saistīts ar neienesīgu darījumu sfēru. Turklāt *BdB* iesniedza neatkarīga eksperta viedokli.
- (88) Ziņojuma turpinājumā *BdB* skaidro, ka *WestLB* refinansēšanas izmaksas 7,5 % apmērā visādā ziņā esot noteikusi pārāk augstas. Saskaņā ar pētījumu par vidējiem tirgus procentiem dažādiem refinansēšanas instrumentiem atsevišķos gados un atbilstoši *WestLB* bilances struktūrai, *WestLB* refinansēšanas likme tirgos par laika posmu no 1992. gada līdz 1996. gadam esot jānosaka vidēji starp 6,07 % un 6,54 %. *BdB* Komisijai iesniedza arī datus par dažu Vācijas privāto lielo banku refinansēšanas izmaksām laika posmā, kad notika *Wfa* kapitāla pārskaitīšana, likmes bija ievērojami zemākas par 7,5 %, ko *WestLB* kā piemērotu refinansēšanas izmaksu lielumu bija iesniegusi jau procesa agrākajā stadijā. Turklāt *BdB* uzskata, ka vērtībām pirms un pēc nodokļu nomaksas ir jābūt atšķirīgām. Refinansēšanas izmaksas samazina ar nodokļiem aplikto peļņu. Ja refinansēšanas izmaksas ir jāņem vērā, tad atbilstošās refinansēšanas likmes būtu jānosaka tikai pēc nodokļu nomaksas.

iii. *Kapitāla bāze atlīdzības aprēķināšanai*

- (89) Kā jau minēts, *BdB* ierosināja, ka piemērotā atlīdzība būtu jāmaksā par visu par bāzes pašu līdzekļiem atzīto summu 4 miljardiem DEM (2,05 mljrd. EUR). Tomēr *BdB* savās piezīmēs norādīja, ka ne tikai *BAKred* atzītā bāzes pašu kapitāla summa esot nozīmīga bankai *WestLB*, bet arī atlikuma summa 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR). Ar šo summu gan nedrīkstēja nodrošināt nekādus darījumus, taču bilancē tā tiek uzrādīta kā pašu kapitāls. Reitingu aģentūras un ieguldītāji nepētīja atzītos bāzes pašu līdzekļus, bet gan skatījās uz bilancē norādīto pašu kapitāla

kopsummu, jo tā atspoguļo nozarē pieņemto novērtējuma bāzi par rīcībā esošajiem līdzekļiem zaudējumu segšanai. Tas nozīmē, ka summa raksturo *WestLB* bonitāti, tādēļ arī par šo summu pienāktos maksāt garantijas prēmiju, kas salīdzināma ar atlīdzību.

iv. *Sinergijas efekti*

- (90) Saskaņā ar *BdB* viedokli minētais sinergijas efekts neatspoguļoja īpašuma pārskaitīšanas patieso pamatojumu. Tas arī skaidri saprotams no pamatojuma, kas minēts pārskaitīšanas likumā, kā nepieciešamība stiprināt *WestLB* konkurences pozīcijas, kā arī esot vienošanās par šo pasākumu maksāt atlīdzību naudas izteiksmē.
- (91) Bez tam *BdB* jautā, kā ir sasniedzami sinergijas efekti, ja *Wfa* un *WestLB* komercdarbība, kā noteikts attiecīgajos tiesību priekšrakstos, saimnieciskajā, organizatoriskajā un personāla jomā paliek atdalīta. Ja *Wfa* darbībā būtu atzīstama sinergija, tad tā samazinātu dzīvokļu būvniecības veicināšanas izmaksas, nevis būtu uzskatāma par atlīdzību, ko federālā zeme saņem no *WestLB*.

b) NODOKĻU ASPEKTI

- (92) *BdB* izskaidro, ka arī pēc pārskaitīšanas *Wfa* kapitāls ir atbrīvots no juridiskās personas ienākumu nodokļa, īpašuma un rūpala nodokļa. Tomēr publiski tiesisku kredītiestāžu atbrīvošana no nodokļiem tikai tad esot attaisnojama, ja šīs institūcijas nodarbojas vienīgi ar veicināšanas darījumiem un neveido konkurenci privātām, nodokļus maksājošām institūcijām.
- (93) *BdB* izskaidro, ka parastai bankai, kas paaugstina savu kapitālu, par papildu kapitālu katru gadu jāmaksā 0,6 % īpašuma nodoklis un 0,8 % rūpala nodoklis. Tādēļ *WestLB*, salīdzinājumā ar citām bankām, esot labākā stāvoklī. Atbrīvojums no juridiskās personas ienākumu nodokļa netieši atbalsta banku *WestLB*. Atteikšanās no nodokļu ieņēmumiem esot atzīstama par valsts atbalstu saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu.

c) ATBRĪVOŠANA NO SAISTĪBĀM

- (94) Pirms pārskaitīšanas *Wfa* esot bijusi atbrīvota no saistībām 7,3 miljardu DEM (3,77 mljrd. EUR) apmērā attiecībā pret federālo zemi. Federālā zeme esot atteikusies no *Wfa* garantijas saistībām, neprasot par to nekādu atlīdzību ne no *Wfa* ne *WestLB*. Tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors par šādu atteikšanos pieprasītu atlīdzību. Atteikšanās no garantijas saistībām esot bijis izšķirīgs priekšnoteikums 4 miljardu DEM (2,5 mljrd. EUR) atzīšanai par bāzes pašu līdzekļiem no Federālās kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes (*BAKred*) puses. Līdz ar to šī atbrīvošana no saistībām ir tiešs atbalsts *WestLB*.

2. CITU IEINTERESĒTO PUŠU VIEDOKĻI

(95) Līdzās *WestLB* un *BdB* par Komisijas lēmumu uzsākt procesu atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam izteicās vēl divas ieinteresētās puses.

a) ASSOCIATION FRANÇAISE DES BANQUES

(96) Francijas banku apvienība *Association Française des Banques* izklāsta, ka pašu līdzekļu ieskaitīšana bankā *WestLB*, par ko tiek pieprasīta vienīgi nenozīmīga atlīdzība, kā arī federālās zemes pastāvošais galvojums par banku izraisa konkurences izkropļojumu, tādējādi kaitējot Francijas kredītiestādēm. Tā kā *WestLB* kapitāldaļu īpašnieki pieprasīja tādu atlīdzību par pašu kapitālu, kas bija izteikti zemāka par parasto līmeni, tad *WestLB* savus pakalpojumus varētu piedāvāt par cenu, kas ir zemāka nekā izmaksas (dempings). Galvotāju atbildības dēļ *WestLB* ieskaitāma "Triple-A" kategorijā, saskaņā ar to tirgū tā var refinansēties ar ļoti izdevīgiem nosacījumiem.

(97) Šīs *WestLB* priekšrocības kaitēja Francijas bankām, kas darbojas Vācijā. Vienlaikus *WestLB*, ņemot vērā šos sevišķos apstākļus, varot attīstīt komercdarbību Francijā, it sevišķi komunālās finansēšanas jomā. Konkurence banku sektorā Vācijā, Francijā un pārējās dalībvalstīs esot izkropļota.

b) BRITISH BANKERS' ASSOCIATION

(98) Britu baņķieru asociācija (*British Bankers' Association*) izskaidro, ka *WestLB* esot aktīvs konkurents nevācu bankām Vācijā un Eiropas kopējā tirgū. Līdz ar to atbalsts bankai *WestLB* kropļojot tirdzniecību Kopienas iekšienē. Komisija esot aicināta panākt iekšējā tirgus principu ievērošanu un nenoskirt publiskā valdījumā esošās bankas no līguma konkurences tiesību priekšrakstiem.

3. WESTLB PIEZĪMES

(99) Pēc Komisijas lēmuma publicēšanas par procesa uzsākšanu saskaņā ar EK Līguma 88. panta 2. punktu, *WestLB* puda savu viedokli kā Vācijas komentāru norakstu par šo gadījumu un izteica pilnīgu vienprātību ar šo Vācijas paziņojumu. Tā kā Vācijas argumenti kopumā atspoguļo arī *WestLB* pozīciju, tad tie tiek atferēti īsumā.

a) VISPĀRĒJAS PIEZĪMES PAR KAPITĀLA PĀRSKAITĪJUMU

(100) *WestLB* uzskata, ka tirgus ekonomikas apstākļos darbīga kapitālieguldītāja princips nav attiecināms uz ekonomiski veselū un peļņu nesoušu uzņēmumu. To esot apliecinājusī Augstākā tiesa, kas šo principu piemērojot arvien tikai tad, ja apšaubāmais uzņēmums laikā, kad tiek lemts par ieguldījumu, jau ilgāku laika posmu esot cietis ievērojamus zaudējumus un darbojas kādā sektorā ar strukturāli lieko jaudu. Jurisdikcijā neesot neviena pamatojuma šī principa pielietošanai veselū un rentablū uzņēmumā.

(101) *Wfa* īpašā uzdevuma dēļ tās kapitāls neesot salīdzināms ar parastiem pašu līdzekļiem. *Wfa* kapitāla, kas citur nav izmantojams, ieskaitīšana bankā *WestLB* esot ekonomiski saprātīgākā šā kapitāla apjoma pielietošana. Ar kapitāla pārskaitīšanu federālā zeme esot optimizējusi dzīvokļu būvniecības veicināšanai paredzētā kapitāla apjoma izmantošanu. Privātīpašnieks būtu rikojies tieši tāpat.

(102) Federālās zemes kapitāldaļu palielināšana sakarā ar kapitāla ieskaitīšanu pēc *WestLB* domām būtu ne tikai nevajadzīga, bet arī nesavienojama *Wfa* kapitāla sevišķā riska profila dēļ. Tā kā *Wfa* pārskaitījums nerada nekādu likviditāti, tas nav salīdzināms ar cita veida kapitāla ieguldīšanu. Arī citi pašu kapitāla instrumenti tirgū neesot apgādāti ar balsstiesībām.

(103) Tā kā atlīdzība, ko federālā zeme saņemot, esot atbilstoši augsta, nevajagot pieprasīt *WestLB* rentabilitātes kāpināšanu. Neesot arī saprotams, kādēļ tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors pieprasītu noteiktu peļņas lielumu, ja viņš ir investējis rentablū uzņēmumā. Tā kā *WestLB* līdz šim guvusi peļņu, nepastāvot nekādas vajadzības pēc pārstrukturēšanas plāna. Tādu plānu pieprasot Augstākā tiesa tikai pārstrukturēšanas atbalsta gadījumos uzņēmumos, kas darbojas ar zaudējumiem.

b) PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU

(104) *WestLB* uzskata, ka par *Wfa* kapitālu maksātās atlīdzības apmērs ir atbilstošs. Lai šo uzskatu pastiprinātu, *WestLB* iesniedza kādas investīciju bankas eksperta atzinumu par atlīdzības novērtējumu. Eksperta atzinumā *Wfa* kapitāla riska profils tiek salīdzināts ar citiem kapitāla instrumentiem kapitāla tirgos; jāsecina, ka *Wfa* speciālie uzkrājumi būtu piemērojami ar maržu no 0,9 % līdz 1,4 %. Tam atbilstu fakts, ka bankai *WestLB*, lai izmantotu *Wfa* kapitālu, rodas izmaksas 1,1 % apmērā pirms nodokļu nomaksas. *WestLB* uzsver, ka pilnīgai *Wfa* kapitāla izmantošanai rodas vēl papildu refinansēšanas izmaksas; tās tiek izteiktas dažādos dokumentos ar 7,5 % līdz 9,3 %.

(105) *WestLB* arī apgalvo, ka *BdB* iesniegtie dati par Vācijas banku peļņu no pašu kapitāla dažādu iemeslu dēļ esot neatbilstoši. *BdB* aprēķinā izmantotie investīciju periodi īpašās biržas kursu attīstības dēļ nosaka sevišķi augstu peļņu no kapitāla. *BdB* izmantotā vidējā aritmētiskā lieluma noteikšana dod nekorektus rezultātus; esot nepieciešams izmantot vidējo ģeometrisku ("Compound annual growth rate"). Savos aprēķinos *BdB* izmantojot investīcijas periodus, kas 1992. gadā ieguldījumu veikšanai esot bijuši nenozīmīgi, turklāt atsevišķi gadi, ņemot vērā visas iespējamās dīkstāves, esot skaitīti vairākkārt. Lai aprēķinātu vidējo peļņu no pašu kapitāla Vācijas lielajām bankām, *BdB* aprēķinos esot

izmantotas kredītiestādes, kas savu atšķirīgo galveno darījumu dēļ neesot salīdzināmas ar *WestLB*. Ja no *BdB* nosauktās vidējās peļņas no kapitāla 16,6 % atskaitītu visus šos faktorus, galā iznāktu 5,8 %.

c) SINERĢIJAS EFEKTS

(106) Saskaņā ar *WestLB* informāciju, *Wfa* iekļaušana bankā *WestLB* deva ievērojamus izmaksu ietaupījumus pašai *Wfa*. Pirmajos divos gados *Wfa* personālu varēja samazināt par 53 personām (pirms tam bija 588 personas: “*Wfa-Alt*” personāls, kā arī *WestLB* dzīvokļu būvniecības nodaļas darbinieki, kuru izmaksas pirms *Wfa* iekļaušanas bija jāsedz *Wfa*). Pirmajos gados *Wfa* iekļaušana deva sinerģijas efektu 13 miljonus DEM (7 milj. EUR) gadā. Personāla samazināšana turpinātos, tā kā varētu rēķināties ar ietaupījumiem, sākot ar 1997. gadu, ar 25 miljoniem DEM (13 milj. EUR) gadā. Šis summas tiktu novirzītas vienīgi federālās zemes dzīvokļu būvniecības veicināšanai. Kādā citā dokumentā tiek minēts sinerģijas efekts vismaz 35 miljoni DEM (18 milj. EUR) gadā.

(107) *Wfa* iekļaušanas procesā bankai *WestLB* radušies izdevumi 33 miljonu DEM (17 milj. EUR) apmērā, lai mainītu *Wfa* darbinieku pensijas sistēmu un līdz ar to veiktu atbilstošus maksājumus valsts un federālo zemju sociālās nodrošināšanas iestādei. Šie maksājumi vēlāk samazināja *Wfa* izdevumus.

d) ATBRĪVOŠANA NO NODOKĻU MAKSĀŠANAS

(108) Saskaņā ar *WestLB* skaidrojumu, *Wfa* atbrīvošana no noteiktu nodokļu maksāšanas atbilst Vācijas nodokļu tiesiskās sistēmas prasībām par attiecīgu nodokļu atlaidi institūcijām, kas kalpo publiskiem mērķiem un nepedalās konkurences cīņā ar institūcijām, kas maksā nodokļus. *WestLB* jāmaksā visi nodokļi bez ierobežojuma un no *Wfa* atbrīvošanas no nodokļiem tai nerodas nekādas priekšrocības. Īpašuma nodoklis nav piedzīts kopš 1997. gada 1. janvāra, rūpalu kapitāla nodoklis – kopš 1998. gada 1. janvāra.

e) ATBRĪVOJUMS NO SAISTĪBĀM

(109) Atbrīvošana no apstrīdamām saistībām esot notikusi pirms kapitāla pārskaitīšanas un pirms *Wfa* kapitāla novērtēšanas. Līdz ar to summa 4 miljardi DEM (2,05 mljrd. EUR) atspoguļo stāvokli bez saistībām. Tā kā atbildība attiecas uz šo summu, redzams, ka *WestLB* no šīs saistību atbrīvošanas negūst nekādas priekšrocības.

IV. VĀCIJAS PIEZĪMES

(110) Vācija uzskata, ka šis notikums saskaņā ar EK Līgumu neietver nevienu valsts atbalsta elementu par labu *WestLB*. Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme saņem piemērotu, tirgum atbilstošu atbildību. Arī pārējiem *WestLB* kapitāldaļu īpašniekiem šis notikums nesniedz nekādu valsts atbalstu, jo pēc *Wfa* iekļaušanas kapitāla struktūras saglabāšana ar *WestLB* maksāto piemērotu atbildību ir taisnīga. Arī uz *Wfa*

attiecinātā nodokļu atlaide nesatur nevienu valstiskās atbalsta elementu par labu *WestLB*, jo tā neskar bankas komercdarbību.

(111) Vācija uzskata, ka Komisija var šo gadījumu pārbaudīt, tikai rēķinoties ar apstākļiem laika posmā, kad tika pieņemts lēmums par investīciju, t.i. 1991. gada beigās. Tikai šie apstākļi varēja tikt ņemti vērā federālās zemes lēmumā par kapitālieguldījumu. Vēlākie jautājumi un iztirzājumi, piemēram, Federālās kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes atzinums par garantijas kapitālu un ikgadējie *Wfa* kapitāla un saistību uzskaitījumi un novērtējumi *WestLB* bilancē nevarot būt Komisijas pārbaudes priekšmets.

(112) Vācija uzskata, ka domas par *Wfa* iekļaušanu *WestLB* bijušas jau 70. un 80. gados. Pamatā bija motivācija izveidot dzīvokļu būvniecības veicināšanas uzņēmumu par ekonomiski izdevīgāku. Pirms *Wfa* iekļaušanas sevišķi sarežģīts bijis dzīvokļu būvniecības aizdevumu iegūšanas process, jo līdzās kompetentajām publiskajām iestādēm piedalījušās gan *Wfa*, gan arī *WestLB*. *WestLB* jau bijusi atsevišķa nodaļa “Dzīvokļu būvniecības veicināšana”, kuras izmaksas segusi *Wfa*. Šī struktūra darbojās ar dubultu darbinieku sastāvu, dubultu grāmatvedību un citiem ekonomiska rakstura zaudējumiem. Pēc *Wfa* iekļaušanas mecenātiem bija jāsadarbojas tikai ar vienu kontaktpersonu agrāko divu vietā.

(113) Turpinājumā Vācija skaidro, ka izpildīt jaunus maksātspējas kritērijus, *WestLB* varējusi arī sagādādot papildu pašu kapitālu. Lai nodrošinātu bankas ilgtermiņa darbību, saprātīgi bijis palielināt bāzes pašu kapitālu. Tas viss liecina, ka primārais iekļaušanas motīvs bija nevis *WestLB* pašu kapitāla palielinājums, bet gan iespējamo sinerģijas efektu gūšana un dzīvokļu būvniecības veicināšanas procesa uzlabošana. Maksātspējas prasību grozījumi uzskatāmi vienīgi par notikuma izraisītāju.

(114) Attiecīgajā likuma punktā noteikts, ka federālās zemes dzīvokļu būvniecības īpašumam jāsauglabā savas mērķsaistības, jānodrošina tā īpašums un jāsauglabā dzīvokļu būvniecības politikas iestāde. Atbilstoši iepriekšminētajam, *WestLB* ir jāvada *Wfa* kā organizatoriski un ekonomiski patstāvīga iestāde, kam ir pašai sava gada bilance. *WestLB* likvidēšanas gadījumā federālajai zemei ir privilēģētas tiesības uz *Wfa* tīro kapitālu. Visi *Wfa* ieņēmumi vienmēr izmantojami dzīvokļu būvniecības veicināšanai. Tikai to *Wfa* pašu kapitāla daļu, kas *Wfa* pašai nav nepieciešama sava kapitāla vērtību nodrošinājumam, var izmantot *WestLB* banku uzraudzības tiesiskajiem mērķiem. Ar īpašajām uzraudzības, informācijas un kooperācijas tiesībām federālajai zemei saglabājas sevišķa ietekme uz *Wfa*.

(115) Ārējās attiecībās ar speciālajiem uzkrājumiem tiek garantēts neierobežoti. *WestLB* bankrota vai likvidācijas gadījumā kreditoriem būtu tieša pieejamība *Wfa* speciālajiem uzkrā-

jumiem. Arī zaudējumu gadījumā būtu iespējama pilnīga norēķināšanās ar speciālajiem uzkrājumiem. Turpretim iekšējās attiecībās *WestLB* īpašnieki esot citādi noregulējuši *Wfa* garantijas kapitāla hierarhiju. Šeit *Wfa* kapitāls garantē subordinēti tikai pēc *WestLB* cita pašu kapitāla. Tā kā šī iekšējā noruna neskar tiesisko atbildību ārējās attiecībās, *BAKred* 1992. gada 30. decembrī atzinusi speciālos uzkrājumus 4,0 miljardu DEM (2,05 mljrd. EUR) apmērā par bāzes pašu kapitālu.

1. KAPITĀLIEGULDĪTĀJA PRINCIPS TIRGUS EKONOMIKAS APSTĀKĻOS

(116) Vācija piezīmē, ka federālajai zemei nekādā gadījumā nav bijis pienākums kā alternatīvu *Wfa* iekļaušanai izpētīt privatizēšanas iespēju, lai šādā veidā rastu *WestLB* iespēju pievērsties kapitāla tirgum un tur sagādāt nepieciešamo pašu kapitālu. Federālajai zemei neesot bijis pienākuma atvērt banku *WestLB* privātajam kapitālam. Šāda argumentācija būtu atzīstama par nesaderīgu ar EK Līguma 295. pantu.

(117) Neesot bijusi nepieciešamība paaugstināt *WestLB* kopējo rentabilitāti, jo peļņas no kapitāla paaugstināšanas pasākumi esot nepieciešami tikai tad, ja valsts iepludina kapitālu zaudējumus nesošā uzņēmumā. Augstākā tiesa kapitālieguldītāja principu tirgus ekonomikas apstākļos piemērojot tikai tādos gadījumos, ja notiek valsts intervences zaudējumu nesošos uzņēmumos vai ekonomikas nozarēs ar strukturāli lieku kapacitāti. No jurisdikcijas nav iespējams secināt, ka Komisija drīkstētu pārbaudīt valsts investīcijas veselā, peļņu nesošā uzņēmumā nolūkā uzziņāt, vai no kapitāla tiek iegūta vismaz vidējā peļņa. Valsts var ņemt vērā arī ilgtermiņa stratēģiskus apsvērumus, tai pieder zināma rīcības brīvība, un šajā jomā Komisija nav tiesīga pārbaudīt uzņēmēja lēmumus. Tādēļ Komisija nedrīkstētu pieprasīt noteiktu minimālo peļņu no kapitāla, kamēr attiecīgie uzņēmumi ilgstoši necieš zaudējumus. Arī vidējās peļņas no kapitāla vērtības netieši norādīja, ka daudzu uzņēmumu rentabilitāte ir zem nozares vidējā līmeņa. Neskaidrības izraisot arī jautājums, kurus uzņēmumus un kādos laika posmos vajadzēja ņemt vērā, veicot vidējās peļņas no kapitāla aprēķinu. Valstij, pieņemot lēmumus, nav pienākuma orientēties vienīgi uz rentabilitātes apsvērumiem. Arī privāts investors var ņemt vērā pavisam citus aspektus. Tas viss attiecas uz uzņēmēja brīvību, vai turpināt uzņēmuma darbību, ja tā rentabilitāte ir zem vidējā līmeņa un papildināt to ar papildu kapitālu. Valsts tikai tad būtu sasniegusi robežnormu, ja ekonomiskā ziņā vairs nevarētu tās izturēšanos salīdzināt ar iespējamo privāta investora izturēšanos.

(118) Veiktā finanšu operācija attaisnotos arī atbilstoši kapitālieguldītāja principam tirgus ekonomikas apstākļos, privāts investors tā būtu rīkojies. Ieguldītais kapitāls, ņemot vērā tā mērķizlietojumu, nav salīdzināms ar "normālu" pašu kapitāla papildināšanu; *Wfa* kapitāla ieskaitījums bankā atspoguļo komerciāli vissaprātīgāko un ekonomiski vispamatotāko *Wfa* kapitāla izmantošanu. Federālā zeme, ieskaitot *Wfa* kapitālu bankā *WestLB*, to ieguldījusi cik

izdevīgi, vien iespējams. Ja salīdzinātu *Wfa* ar kādu citu sabiedrībai derīgu kapitālu (piemēram, kādu fondu), tad šā īpašuma privāts īpašnieks būtu rīkojies tieši tāpat, lai rastu ekonomisku pielietojumu kapitālam, kas ir mērķsaistīts un kuru nedrīkst izmantot citur.

(119) Vācija uzskata, ka *Wfa* kapitāla publiskais mērķis atspoguļo vispārēju ekonomisko interesi, tādēļ to nevar uzraudzīt Komisija saskaņā ar EK Līguma 295. pantu. Dalībvalstīm ir brīva izvēle izveidot līdzīgus, mērķsaistītus kapitālus.

(120) Vācija uzskata, ka veids, kādā tiek maksāta piemērota atlīdzība, nevar būt nozīmīgs atbalsta tiesiskuma izvērtēšanā. Tā kā federālā zeme saņem piemērotu atlīdzību, tad tās kapitāldaļu palielināšana bankā *WestLB* tai nebūtu ne vajadzīga, ne attaisnojama, bet federālajai zemei būtu radītas papildu ekonomiskas priekšrocības bez papildu pretpakalpojuma. Tāda kapitāldaļu papildus saņemšana nemaz nebūtu piemērota, ņemot vērā *Wfa* kapitāla īpašo raksturu (trūkstoša likviditāte, iekšējās attiecībās subordinēta atbildība). Turklāt pastāv arī noteikti kapitāla tirgus instrumenti, ar kuriem būtu iespējams salīdzināt *Wfa* kapitālu, kas arī nav saistīti ar balsstiesībām. Tā kā norunātā atlīdzība ir piemērota, pārējie kapitāldaļu īpašnieki nesaņem papildu ienākumus, kuri tiem normālos tirgus ekonomikas apstākļos nepienāktos, un līdz ar to arī *WestLB* pievilcīgums citu kapitālieguldītāju acīs nepalielinās. Tā kā *WestLB* kapitāldaļu īpašnieki ir pastāvīgi un neviens jauns (privāts) kapitāldaļu īpašnieks nevarot iesaistīties, pārāk zema atlīdzība nevarētu iespaidot iespējamus privātus investorus. Pat ja citi kapitāldaļu īpašnieki faktiski saņemtu kādu priekšrocību, ietekme uz krājkasēm būtu pārāk niecīga, lai to sajastu.

(121) Tā kā federālā zeme saņem nemainīgu, piemērotu atlīdzību, un *WestLB* vienmēr ir bijis un turpmāk būs peļņu nesošs uzņēmums, kas norunāto atlīdzību var samaksāt bez jebkādas šaubīšanās, tad *WestLB* faktiskās peļņas lielums no kapitāla nav nozīmīgs, tā kā federālajai zemei nav nepieciešamības pieprasīt bankai augstāku rentabilitāti.

2. PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU

(122) Vācija uzskata, ka *WestLB* par pārskaitīto kapitālu maksāja piemērotu atlīdzību. To, ka *WestLB* maksās atlīdzību par tās rīcībā nodoto kapitālu, federālā zeme jau bija paredzējusi kā pārskaitīšanas priekšnoteikumu. Par atlīdzības lielumu un tās noteikšanas bāzi ieinteresētās puses esot detalizēti diskutējušas. Tā kā 1991.gadā tomēr vēl neesot bijis zināms, kādu summu *BAKred* atzīs par bāzes pašu līdzekļiem, atlīdzība esot noteikta tikai principā, taču nevis konkrēti kapitāla pārskaitīšanas brīdī. Faktiskā likme 0,6 % esot noteikta tikai 1993. gadā pēc *WestLB* kapitāldaļu īpašnieku apspriešanās⁽¹⁾. Vācija nav iesniegusi Komisijai par to nekādus dokumentus ar paskaidrojumiem, kā šī vērtība ir noteikta; drīzāk tā uzskata, ka, nevis apsvērumi par to, kas būs atlīdzības likmes pamatā, esot izšķirīgi atbalsta tiesiskuma noteikšanai, bet gan pats rezultāts, un tas esot atbilstošs. Nemainīgā atlīdzība ir jāmaksā no sadalāmās

⁽¹⁾ Atlīdzība 0,6 % gadā tika noteikta Galvenā līguma protokola piezīmēs 1993. gada 11. novembrī.

peļņas, tātad – pirms dividenžu izmaksas. Ja atlīdzība vienā gadā netiks izmaksāta negūtās peļņas dēļ, tad nav tiesību uz kompensācijas maksājumu nākamajos gados ⁽¹⁾. 0,6 % vērtības atbilst izdevumiem pirms WestLB nodokļu nomaksas, kas ir 1,1 %.

(123) Zemāk publicētajā tabulā redzami WestLB maksājumi federālajai zemei kā atlīdzība par pārskaitīto kapitālu:

(124) 4. tabula: WestLB izmaksātā atlīdzība par Wfa kapitāla ieskaitīšanu (summas norādītas; Vācijas dati)

(miljonos DEM)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Atlīdzība (pirms nodokļu nomaksas)	0,0	27,9	30,8	33,4	33,9	34,0	34,0	[...]	[...]	[...]	[...]
Maksājumi Wfa darbinieku pensiju nodrošinājumam	33,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	[...]	[...]	[...]	[...]
Federālajai zemei samaksātā atlīdzība (kopā ņemot)	33,1	27,9	30,8	33,4	33,9	34,0	34,0	[...]	[...]	[...]	[...]

(125) Vācija iesniedza kādas neatkarīgas konsultāciju firmas slēdzienu, ko bija pasūtījis WestLB, lai noskaidrotu, cik lielai būtu jābūt piemērotai atlīdzībai par kapitālieguldījumu ar tādu pašu riska profilu, kāds bija Wfa kapitālam 1991. gadā. Šajā ekspertu slēdzienā pārbaudīts riska profils kā ārējās, tā arī iekšējās attiecībās, kā arī atlīdzības maksājumu nosacījumi. Šīs pazīmes salīdzinātas ar dažādiem eksistējošiem kapitāla instrumentiem starptautiskajos kapitāla tirgos, lai tā noskaidrotu piemērotu atlīdzību. Šis salīdzinājums izskaidrots nākamajā rindkopā. Eksperti kā piemērotu noteica atlīdzības likmi no 0,9 % līdz 1,4 %. Tā kā atlīdzība 0,6 % apmērā bankai WestLB par izdevumiem pirms nodokļu nomaksas sasniedz 1,1 %, tad atlīdzība tiek uzskatīta par piemērotu. Papildu šai tiesītajai atlīdzībai jāņem vērā kapitāla ieskaitīšanas sinerģijas efekti.

pozīcija šā brīža zaudējumu gadījumā un ieguldītāja pozīcija bankrota, respektīvi, likvidācijas gadījumā. Speciālistu slēdzienos aprakstītas vairāku finanšu tirgū eksistējošu kapitāla instrumentu (parastās akcijas, netiešā līdzdalība, vērtspapīri, "Perpetual preferred share", "Trust preferred securities" un subordinētais aizņēmums) dažādas pazīmes ⁽²⁾ un salīdzinātas ar Wfa kapitālu. Saskaņā ar speciālistu slēdzieniem, Wfa kapitālu vislabāk salīdzināt ⁽³⁾ ar vērtspapīriem, "Perpetual preferred shares" un netiešo līdzdalību. No minētajiem kapitāla instrumentiem Vācijā nav atzīti "Trust preferred shares" un "Perpetual preferred shares". Saskaņā ar speciālistu slēdzieniem, Vācijā 1991. gada nogalē darbojās šādi kapitāla instrumenti ar bāzes pašu līdzekļu kvalitāti: parastās akcijas, priekšrocību akcijas un netiešā līdzdalība.

a) SALĪDZINĀJUMS AR CITIEM KAPITĀLA INSTRUMENTIEM

(126) Speciālistu slēdzienos konstatēts, ka kapitāla instrumenta peļņa atkarīga no riska profila, jo augstāks risks, jo augstāka riska piemaksa, t.i. procentu starpība, kas jāmaksā, atšķirībā no drošajiem valsts aizņēmumiem. Analizējot kapitāla instrumenta riska profilu, sevišķi nozīmīgi ir trīs faktori: šā brīža procentu maksājumu modalitāte, ieguldītāja

(127) Speciālistu slēdzienos uzsvērts, ka WestLB bankrota gadījumā Wfa kapitāls tiktu nodots kreditoru rīcībā (galvojuma funkcija). Vienlaikus varētu izlīdzināt WestLB zaudējumus ar Wfa speciālajiem uzkrājumiem neierobežotā apjomā (zaudējumu izlīdzināšanas funkcija). Iekšējās vienošanās un Wfa kapitāla mērķsaistība šādos gadījumos

⁽¹⁾ Vācija paskaidro, ka starp kapitāldaļu īpašniekiem pastāv vienošanās, kuras rezultātā vajadzētu notikt šāda veida izlīdzinājuma maksājumiem, bet WestLB tas neesot tiesisks pienākums.

⁽²⁾ Aprakstītas šādas pazīmes: emisijas un emitentu valsts, banku uzraudzības tiesiskā secība, tipiskais darbības laiks, darbība bankrota vai likvidācijas gadījumā, vai piedalīšanās zaudējumu segšanā, priekšlaicīga uzteikuma iespēja, procentu nemaksāšana vai procentu atlikšana, kumulatīvā pārtraukuma iespēja.

⁽³⁾ Vienā redakcijā Wfa kapitāls tiek salīdzināts ar vērtspapīriem un "Perpetual preferred stock", citā redakcijā ar visiem trijiem instrumentiem.

netiekot ņemta vērā. Iekšējās attiecībās tiek galvots ar speciālajiem uzkrājumiem subordinācijas kārtībā pēc *WestLB* cita pašu kapitāla, un, pieņemot lēmumu, tas ir izšķirīgi kapitālieguldītājam.

(128) Attiecībā uz zaudējumu izlīdzināšanas funkciju, var salīdzināt *Wfa* speciālos uzkrājumus ar "*Perpetual preferred shares*". Tā kā *Wfa* speciālie uzkrājumi tiktu izmantoti tikai tad un paralēli ar vērtspapīriem (kas ir papildu pašu līdzekļi), kad *WestLB* citi bāzes pašu līdzekļi jau būtu izlietoti, un arī vērtspapīri daļēji būtu izlietoti kopā ar šiem citiem bāzes pašu līdzekļiem, tad tiem ir mazāks risks nekā vērtspapīriem. Tas pats attiecas arī uz netiešo līdzdalību.

(129) Attiecībā uz galvojuma funkciju, speciālie uzkrājumi tiktu izmantoti pēc citiem bāzes pašu līdzekļiem, taču pirms netiešās līdzdalības, vērtspapīriem un citiem papildu pašu līdzekļiem. Arī attiecībā uz galvojuma funkciju var salīdzināt *Wfa* speciālos uzkrājumus, ņemot vērā to risku, ar "*Perpetual preferred shares*". Taču, tā kā *WestLB* bankrota iespējamība ir ļoti neliela, tad šis risks praktiski nav jāņem vērā, un attiecīgās riska izmaksas kapitālieguldītājam būtu ļoti zemas.

(130) Procentu maksājumi par *Wfa* kapitālu tiek maksāti no sadalāmās peļņas, un tiem ir prioritāte pirms dividenžu izmaksas. Ja peļņa nav pietiekama, tad netiek izmaksāta atlīdzība. Šāda regulēšana principiāli atbilst "*Perpetual preferred shares*". Vērtspapīriem ir mazāks risks, jo atliktie procentu maksājumi tiek uzkrāti un kumulatīvi izmaksāti vēlākajos gados. Arī netiešās līdzdalības gadījumos iespējama kumulatīva pēcizmaksa. Par *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem nesamaksāšanas risks attiecas vienīgi uz riska piemaksu ("likviditātes trūkuma" dēļ), (par to stāstīts turpmāk), kamēr diviem iepriekšējiem instrumentiem nesamaksāšanas risks attiecas uz kopējo kuponu (bezriskā peļņa no kapitāla plus riska marža). Attiecībā uz procentu maksājumiem *Wfa* speciālo uzkrājumu risks ir mazāks nekā pārējiem trim instrumentiem.

(131) Eksperti secināja, ka riska piemaksu par *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem pienākas maksāt ne tikai par vērtspapīriem un netiešo līdzdalību, bet arī par "*Perpetual preferred shares*". Vērtspapīriem tiek nosaukta "vēsturiskā marža" no 1,0 % līdz 1,2 % pirms nodokļu nomaksas, par netiešo līdzdalību – no 1,1 % līdz 1,5 % un par "*Perpetual preferred shares*",- no 1,5 % līdz 2,0 % ⁽¹⁾. Par *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem par

⁽¹⁾ Tā kā "*Perpetual preferred shares*" Vācijā netiek izmantots, tad izmantoti atbilstoši dati no amerikāņu un britu tirgiem.

laika posmu no 1993. gada līdz 1996. gadam tiek aprēķināta atlīdzība 1,1 % ⁽²⁾. Par 1992. gadu tiek nosaukti 255 % ⁽³⁾. Jāņem vērā arī sinerģijas efekts. Eksperti secināja, ka *WestLB* izmaksātā atlīdzība par 1992. gadu bijusi par augstu un laika posmā no 1993. gada līdz 1996. gadam – atbilstoša.

b) NEPIETIEKAMA LIKVIDITĀTE

(132) Vācija uzskata, ka skaidras naudas kapitāla ieguldījums nozīmē pašu kapitāla palielinājumu un rada likviditāti. Likvidos līdzekļus varētu ieguldīt no jauna, un tie nestu procentus, par ko kapitālieguldītājs pieprasītu atlīdzību. *Wfa* iekļaušana palielinājusi *WestLB* pašu līdzekļus, taču nav radījusi likviditāti. *Wfa* kapitāls ir mērķpiesaistīts dzīvokļu būvniecības veicināšanai. Atšķirībā no skaidras naudas kapitālieguldījuma, *WestLB* nevar no jauna investēt nevienu likvidu līdzekli, bet, lai sasniegtu to pašu rezultātu, tai nepieciešams sagādāt likviditāti kapitāla tirgū. Tas izraisa papildu procentu izdevumus. Federālā zeme šo trūkstošo likviditāšu dēļ var pieprasīt atlīdzību tikai riska piemaksu apmērā, t.i. investīcijas kopējās peļņas no kapitāla un atbilstoša Vācijas valsts aizņēmuma peļņas no kapitāla starpību.

(133) Turpmāk minēts, ka visām kredītiestādes risku saturošām aktīvu operācijām ir nepieciešama likviditāte, tā, piemēram, arī mijmaiņas (*swop*), nākotnes (*forward*) un atvasinātajām (*derivative*) operācijām. Tikai galvojumus un garantijas var izsniegt bez likviditātes piesaistes, attiecīgie darījumi netiktu minēti arī bankas bilancē.

(134) Pie vērā ņemamām refinansēšanas izmaksām jāmin peļņa no bezriskā ilgtermiņa (termiņš 10 gadi) Vācijas valsts aizņēmuma. 1991. gada beigās atbilstošā peļņa no apgrozījuma bijusi 8,26 %. *WestLB* faktiskās vidējās refinansēšanas izmaksas 1991. gada novembrī – ap 9,28 %.

c) KAPITĀLA BĀZE ATLĪDZĪBAS APRĒĶINAM

(135) Vācija uzskata, ka, atbilstoši Galvenā līguma protokola piezīmēm, atlīdzība jāmaksā par vidēji gadā *WestLB* pašu darījumā iesaistītajiem *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem, un, proti, pirmoreiz par 1993. gadu. Tomēr faktiski *WestLB* maksā atlīdzību nevis par izmantoto, bet gan par izmantojamo daļu, t.i., nevis par *Wfa* pašu darījumā aizņemto speciālo uzkrājumu daļu.

⁽²⁾ Šis lielums rodas no atlīdzības likmes 0,6 %, ieņēmumu nodokļa likmes 46 % līdz 1993. gadam un 42 % vēlākajos gados, kā arī solidaritātes piemaksas 3,75 % apmērā 1992. gadā, 0 % – 1993. gadā un 7,5 % -vēlākajos gados.

⁽³⁾ Šis lielums rodas, pirmkārt, no tā, ka *BAKred* tikai 1992. gada 30. decembrī atzina speciālos uzkrājumus, tādēļ aprēķins balstījās uz *WestLB* faktiski vienīgo aizņemto kapitāla daļu 2 miljonu DEM (1 milj. EUR) apmērā, un, otrkārt, tādēļ, ka *WestLB* 1992. gadā samaksāja 33 miljonus DEM (17 milj. EUR) par *Wfa* darbinieku nākamo pensiju nodrošinājumu, un šī summa tiek vērtēta kā atlīdzība, kuru *WestLB* tajā gadā izmaksājusi federālajai zemei.

(136) "Pārpalikusī kapitāla summa", t.i. speciālo uzkrājumu daļa, kas aizņemta *Wfa* pašu darījumam, kā arī 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR), kas *WestLB* bilancē parādīta kā pašu kapitāls, taču *BAKred* to nav atzinusi par bāzes pašu līdzekļiem, *WestLB* nav ekonomiska pielietojuma, jo to nevarot izmantot kā nodrošinājumu nevienam papildu risku saturošam aktīvu darījumam. Bilancē norādītie 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR) radušies tikai kā starpības summa novērtējuma gaitā. Tā kā reitingu aģentūras un tirgu pārzinoši investori orientējas tikai pēc atzītajām summām, *WestLB* summa 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR) ir ekonomiski nenozīmīga. Nevienam privātais kapitālieguldītājs par to nevar pieprasīt atbildību tirgū, jo bankai vienmēr būs citas iespējas iegādāties tirgū pašu kapitālu (piemēram, kā normālu skaidras naudas kapitāla palielinājumu), kas tiktu atzīts par bāzes pašu līdzekļiem.

(137) Vācija paskaidro, ka *Wfa* aktīvus un pasīvus katru gadu no jauna apliek ar nodokļiem, lai *WestLB* bilancē varētu norādīt skaidras naudas vērtību. Tā kā aizdevumu atmaksāšana un ilgtermiņa procentu maksājumi tika noteikti par zemākiem procentiem nekā dzīvokļu būvniecības aizdevumi, pastāv iespēja, ka *Wfa* kapitāla nominālā vērtība palielināsies, kamēr ar nodokļiem apliktā, kā arī riska izsvērtā summa samazināsies.

d) SINERĢIJAS EFEKTS

(138) Saskaņā ar Vācijas informāciju federālā zeme ar *Wfa* iekļaušanu gaidīja sinerģijas efektu, kas ilgtermiņā aprēķināts par vairāk nekā 30 miljoniem DEM (15 milj. EUR) gadā. Tas rastos, vienkāršojot veicināšanas metodiku, cita starpā, arī izbeidzot agrāko darbu dubultošanu, vienkāršojot un paātrinot komunikācijas un samazinot koordinēšanas darbu apjomu. Pēc iekļaušanas *Wfa* nepieciešams mazāk personāla un vairs nav jāveic kompensācijas maksājums par darbiem, ko iepriekš *Wfa* uzdevumā veikusi *WestLB* Dzīvokļu būvniecības attīstības nodaļa. Federālās zemes cerības attaisnojās, un *Wfa* iekļaušana *WestLB* bija uzņēmumam ekonomiski vienīgais ceļš, lai sasniegtu sinerģijas plusus. Turklāt nav svarīgs veids, kā sinerģija sasniegta federālās zemes uzņēmējdarbības brīvības ietvaros, kas aizsargāta ar EK Līguma 295. pantu.

(139) Vācija norāda, ka *WestLB* 1992. gadā samaksājusi 33 miljonus DEM (17 milj. EUR) par *Wfa* darbinieku esošajiem un nākamajiem pensiju nodrošinājumiem, līdz ar to samazinot *Wfa* nākotnes izdevumus. Šie maksājumi *WestLB* grāmatvedībā 15 gadu laikā veidotu summu 1,6 miljonus DEM (0,8 milj. EUR) gadā.

3. ATBRĪVOŠANA NO NODOKĻU MAKSĀŠANAS

(140) *Wfa* atbrīvošanu no īpašuma, rūpālu kapitāla un juridiskās personas ienākumu nodokļa nosaka Vācijas nodokļu sistēma. *Wfa* un citi publiski tiesiskie uzņēmumi ir atbrīvoti no nodokļiem, jo tie nekonkurē ar citām finanšu iestādēm, kas ir nodokļu maksātājas, bet gan izpilda valsts noteiktus veicināšanas mērķus. Saskaņā ar nodokļu atbrīvojuma

rezultātā ietaupītājām summām, valstij jāizdod mazāk līdzekļu *Wfa* darbības nodrošinājumam. *WestLB* maksā nodokļus pilnā apjomā par kopējo ieņēmumu (tātad arī par to, kas sasniegts, izmantojot *Wfa* pašu kapitālu konkurences darījumiem) un par *Wfa* atbrīvojumu no nodokļiem nesāņem nekādas finansiālas priekšrocības, jo nepaaugstinās par bāzes pašu līdzekļiem atzītā summa. Pat ja atbrīvojums no nodokļu maksāšanas izraisītu atzītā kapitāla palielināšanos, arī tad *WestLB* negūtu nekādu labumu, jo tad tai būtu jāmaksā atbilstoša atbildība par starpības summu.

(141) Kas attiecas uz īpašuma un rūpālu kapitāla nodokli, īpašuma vērtība tikai vienreiz var būt pakļauta aplīkšanai ar nodokli, un tas tiek izdarīts tieši tur, kur īpašumu izmanto. Tā kā tiešas pielietošanas ziņā dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļā *Wfa* kapitāls ir atbrīvots no nodokļiem, to nevar aplikt ar nodokļiem arī tad, ja tas tiek turpmāk izmantots sekundāri. Šis apstāklis rada pretrunas ar Vācijas nodokļu tiesību sistēmu. Tas pats attiecas arī uz privātas no nodokļiem atbrīvotas apvienības iekļaušanu privātā bankā. Tā kā šis atbrīvojums no nodokļu maksāšanas nerada bankai *WestLB* nekādas bezatlīdzības priekšrocības, tad tas arī neatspoguļo nekādu valsts atbalstu. Bez tam, vēl kopš 1997. gada, respektīvi, 1998. gada netiek piedzīti īpašuma un rūpālu kapitāla nodokļi, jo Federālā konstitucionālā tiesa tos ir pasludinājusi par esošiem pretrunā ar Konstitūciju.

4. ATBRĪVOŠANA NO SAISTĪBĀM

(142) Vācija ziņo, ka ar atbrīvojumu no galvojuma pienākuma, tiek kavēta federālās zemes dzīvokļu būvniecības veicināšanas īpašuma pastāvīga ikgadēja samazināšanās jaunu saistību dēļ. Atteikšanās nesamazina federālās zemes īpašumu, jo tai *Wfa* likvidēšanas gadījumā tiktu iepludināts atbilstoši lielāks dzīvokļu būvniecības veicināšanas kapitāls. Tā kā *Wfa* saistības, kas tika atceltas, būtu atļūzināmas tikai likvidācijas gadījumā, atbrīvojums no galvojuma pienākuma nemaina federālās zemes kopējo ekonomisko stāvokli. Tā visa rezultātā federālā zeme ir atteikusies vienīgi no pretenzijām pati pret sevi.

(143) Saistību atļūšana ņemta vērā, kad *BAKred* novērtēja *Wfa* garantijas kapitālu, un uz šā pamata *WestLB* maksā piemērotu atbildību. Līdz ar to *WestLB* nav saņēmusi nekādas finansiālas priekšrocības par galvojuma atbildības atļūšanu.

5. IEINTERESĒTO PUŠU PIEZĪMES PAR VIEDOKĻIEM

(144) Par abu banku apvienību izteikto viedokli Vācija paskaidro, ka kopējie pārmetumi nav apstiprināti ar faktiem vai kredītiestāžu konkrētām sūdzībām par *WestLB* darbību tirgos. Vienā šo viedokļu izvirzītajā jautājumā par iestādes izmaksu un funkciju nodrošinājumu, un garantētāju galvojumu neesot nekādas saistības ar iztīrājamo gadījumu, un to vajadzētu aplūkot atsevišķi.

- (145) *BdB* viedokļa sakarā Vācija uzsver, ka *Wfa* iekļaušana nav bijis *Ad-hoc* risinājums, bet gan tā balstīts uz ilgstošām stratēģiskām pārdomām, jo sevišķi, ņemot vērā *Wfa* ekonomiskā derīguma palielināšanu. Augstākās tiesas praksē nav neviena gadījuma, kad valsts investīcijas veselā, ienesīgi funkcionējošā uzņēmumā tiktu uzskatītas par valsts atbalstu. Gadījums, uz kuru norāda *BdB*, skarot uzņēmumu, kas strādājis ar zaudējumiem. Tā kā *WestLB* kopš tās dibināšanas pastāvīgi guvusi peļņu, nevar piemērot tirgus ekonomikā darbīgā kapitālieguldītāja principu. Arī Augstākās tiesas jurisdikcijā šāds princips nekad nav piemērots veselam, ienesīgam uzņēmumam. Arī privāts kapitālieguldītājs neizvērtē vienīgi gaidāmo peļņu no kapitāla, bet ņem vērā arī citus stratēģiskus apsvērumus. Glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu gadījumā jāizvirza citi apsvērumi, nekā palielinot ienesīga uzņēmuma kapitālu. Valsts investīcijas pēc notikušā nevar tā vienkārši novērtēt, vai nozarei atbilstošā vidējā rentabilitāte ir sasniegta. Citādi jebkura valsts investīcija kādā bankā, kuras rentabilitāte ir zem vidējās, būtu jāatzīst par valsts atbalstu, kamēr tajā pašā laikā privāts kapitālieguldītājs arī investē tieši tajā uzņēmumā. Kapitālieguldītājs neorientējas pēc nozares vidējā sasnieguma, bet gan uz nākotnes izredzēm.
- (146) Priekšraksti par valsts atbalstu dod tikai iespēju pārbaudīt *Wfa* kapitāla iekļaušanas nosacījumus, bet nevis *Wfa* kapitāla īpatnības, kas aizsargātas ar EK Līguma 295. pantu. Tā kā *Wfa* kapitāla īpašais raksturs ir šā panta aizsardzībā, tad iekļauto *Wfa* kapitālu nedrīkst salīdzināt ar normāla likvīda pašu kapitāla ieguldīšanu. Arī privāttiesisks fonds var tikt iekļauts tieši tāpat kā *Wfa*, neaizskarot tā peļņas mērķsaistīto pielietojumu.
- (147) Attiecībā uz *Wfa* kapitāla riska profilu vajadzētu saskatīt atšķirību starp federālo zemi kā *WestLB* īpašnieku un kā *Wfa* speciālo uzkrājumu investoru. Kā *Wfa* investoram federālajai zemei ir mazāks risks, jo starp *WestLB* kapitāldaļu īpašniekiem ir vienošanās, ka iekšējās attiecībās ar speciālajiem uzkrājumiem garantēs tikai subordinēti. Federālās zemes risks kā *Wfa* investoram ir attiecīgi ierobežots par ieskaitītā kapitāla lielumu un nevis vairāk, kā to apgalvo *BdB*.
- (148) Vācija paziņo, ka *BdB* iesniegtie aprēķini par peļņu no kapitāla (kas ņemti no neatkarīga eksperta slēdziena), ir kļūdaini. Vācija šo uzskatu pamato ar cita speciālista slēdzienu, kas veikts pēc *WestLB* pasūtījuma. Saskaņā ar pēdējo slēdzienu galvenā kļūda ir nekorektā aprēķina metode (pielietots vidējais aritmētiskais vidējā ģeometriskā vietā, "Compound annual growth rate") un atsauce uz mazsvarīgiem investīciju periodiem. Lai šīs kļūdas noregulētu, Vācijas privāto lielo banku rentabilitāte samazinās no 16,86 % pirms nodokļu nomaksas uz 7,0 %. Kļūdaina ir arī Vācijas 5 privātbanku piesaistīšana, lai noskaidrotu salīdzināmās vērtības, jo tās savu galveno darījumu būtības dēļ nav salīdzināmas ar *WestLB*. Vienā no salīdzinājumiem piesaistītajām bankām veiktajā aprēķinā peļņa no pašu kapitāla noslīdējusi uz 5,8 %. Turklāt *BdB* pētījumam izvēlēts nereprezentatīvs laika posms no 1982. gada līdz 1992. gadam, kad notika divas biržas kursa celšanās. Ja pētījumam būtu paņemts īsāks laika posms, tad peļņas no kapitāla skaitļi būtu vēl zemāki.
- (149) Vācija noraida *BdB* argumentāciju, ka trūkstošās likviditātes dēļ nerodas nekādas refinansēšanas izmaksas, jo šis likviditātes trūkums ņemts vērā, diskontējot *Wfa* kapitāla nominālvērtību. Vācija uzskata, ka šai diskontēšanai nav nekā kopīga ar apstākli, ka *Wfa* kapitāls būtībā sastāv no bezprocentu un ar zemiem procentiem apliktiem ilgtermiņa aktīviem un pasīviem. Vācija noraida arī argumentu, ka, pat pieņemot refinansēšanas izmaksas, vienīgi neliels peļņas no kapitāla samazinājums par 2,7 % pirms nodokļu nomaksas ir pamatots. *BdB* iesniegtais kāda eksperta viedoklis esot nepareizs, jo tajā nepieļaujama veidā sajauktas bankas operācijās gūtās peļņas ar kāda neatkarīga kapitālieguldītāja peļņām. Arī *BdB* ekspertu slēdziens pamatojoties uz *bruto* peļņām, kaut gan pareizi būtu salīdzināt *neto* peļņas. Vācija valdība iesniedza savu ekspertu slēdzienu, ko veikusi kāda neatkarīga konsultāciju firma.
- (150) Sinerģijas efekts izpaužas vienīgi *Wfa*, nevis *WestLB* iekšienē, jo dubultdarbs un paralēlās struktūrvienības likvidētas (ar *WestLB* agrākās dzīvokļu būvniecības nodaļas pārvietošanu). Sinerģijas efekts sasniegts pilnīgi neatkarīgi no *Wfa* un *WestLB* ekonomiskās, organizatoriskās un personāla atdalīšanas. Sinerģijas efekta rezultātā *Wfa* nepieciešamas mazākas kapitāla piemaksas no federālās zemes, un tas ir tiešā sakarā ar *Wfa* iekļaušanu *WestLB*.
- (151) Atšķirība starp *Wfa* speciālo uzkrājumu bilances pamatojumu un *BAKred* uzraudzības tiesiski atzīto summu skaidri izklāstīta attiecībā pret trešajām personām. Pēc kreditora domām uzraudzības tiesiski neatzītajam kapitālam nav galvojuma kvalitātes. Tā kā tikai tā *WestLB* kapitāla daļa, kura var tikt izmantota bankas operāciju nodrošinājumam, ir bankai ekonomiski nozīmīga, tad federālā zeme nevar prasīt atlīdzību par lielāku summu.
- (152) *Wfa* atbrīvojumu no saistībām *BAKred* ņēma vērā, novērtējot *Wfa* kapitālu un uz šā pamatojuma *WestLB* maksājot atlīdzību. Ar *Wfa* atbrīvojumu no garantēšanas pienākuma netiek ietekmēts federālās zemes kopējais ekonomiskais stāvoklis. Arī atbrīvojums no nodokļu maksāšanas neizpaužas kā *WestLB* priekšrocības.

V. VIENOŠANĀS STARP BDB, ZIEMEĻREINAS-VESTFĀLENES FEDERĀLO ZEMI UN WESTLB

- (153) 2004. gada 13. oktobrī sūdzības uzturētāja *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un akciju sabiedrība *WestLB AG* iesniedza Komisijai vienošanos jautājumā par atbalstu *WestLB* lietā. Nekaitējot turpmāk pastāvošajai principiālajai tiesiskajai izpratnei, puses vienojušās par lielumiem, kurus tās uzskata par piemērotiem atbilstošas atlīdzības noteikšanai, un par atbilstošu atlīdzību vispār. Puses lūdz Komisiju, pieņemot lēmumu, ņemt vērā šīs vienošanās rezultātus.
- (154) Puses vispirms aprēķinājušas pēc kapitāla cenu noteikšanas modeļa *Capital Asset Pricing Modell (CAPM)* sagaidāmo minimālo atlīdzību par hipotētisku pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB* nozīmīgajā *Wfa* iekļaušanas brīdī. Ņemot to vērā, atbilstošā minimālā atlīdzība par *Wfa* kapitāla daļu, ko *BAKred* ir atzinusi par pašu kapitālu un kuru *Wfa* nedrīkst izmantot par nodrošinājumu savai dzīvokļu būvniecības veicināšanas darbībai, ir 10,19 % gadā.
- (155) Turklāt minimālās atlīdzības aprēķināšanai par pamatu tika ņemtas akciju sabiedrības Vācijas birža *REX10 Performance Index* iegūtās ilgtermiņa bezriskā procentu likmes un izmantoti *beta* koeficienti, ko 2004. gada 26. maijā novērtējis *KPMG* eksperts pēc reģionālo banku pasūtījuma. Aprēķins precīzi parādīja, ka *Wfa* iekļaušanas brīdī bankas *WestLB* bezriskā bāzes procentu likme bija 7,15 %. Par *beta* koeficientu šajā brīdī, pamatojoties uz *KPMG* pētījumu, ņemts 0,76. Tirgus riska prēmija vienoti noteikta 4 % apmērā.
- (156) Pamata procentu likme 10,16 % (1991. gada 1. janvāris) aprēķināta šādi: bezriskā procentu likme 7,15 % + (vispārējā tirgus riska prēmija 4,0 % × *beta* koeficients 0,76).
- (157) Pēc tam noteikts maksājums sakarā ar mērķsaistītā kapitāla trūkstošo likviditāti. Turklāt atkal par pamatu ņemta bezriskā procentu likme 7,15 % kā paušālētas bruto refinansēšanas izmaksas. Lai aprēķinātu *neto* refinansēšanas izmaksas, tika ņemts bankas *WestLB* noteicošais nodokļu aprūtinājums, attiecināts uz *Wfa* iekļaušanas brīdi un paušālēts ar 50 %. Tādā veidā noteica trūkstošās likviditātes atvilkumu 3,57 % apmērā.
- (158) Visbeidzot noteikta piemaksa 0,3 % apmērā sakarā ar neveikto balsstiesību izlaidi.
- (159) Kopumā noteikta atbilstoša atlīdzība par mērķsaistīto kapitālu 6,92 % (pēc nodokļu nomaksas), t.i. par *Wfa* kapitāla daļu, ko *BAKred* ir atzinusi par pašu kapitālu un ko *Wfa* nedrīkst izmantot par nodrošinājumu savai dzīvokļu būvniecības veicināšanas darbībai.

- (160) Starp pusēm pastāv vienprātība, ka pēc mātes-meitas modeļa īstenošanas ar 2002. gada 1. janvāri atbalsta tiesiskais nodarījums sakarā ar *Wfa* iekļaušanu tiks likvidēts.

VI. PASĀKUMA NOVĒRTĒJUMS

- (161) Lai novērtētu pasākuma atbilstību līguma noteikumiem par valsts atbalstu, vispirms jāpārbauda, vai pasākums atzīstams par valsts atbalstu, kas atrunāta EK Līguma 87. panta 1. daļā.

1. VALSTS LĪDZEKĻI UN ATBALSTS KĀDAM NOTEIKTAM UZŅĒMUMAM

- (162) *Wfa* bija iestāde ar publiskajām tiesībām, kuras vienīgais kapitāldaļu īpašnieks bija Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un kuras uzdevums bija dzīvokļu būvniecības veicināšana ar zemu procentu vai pat bezprocentu aizdevumiem. Federālā zeme garantēja *Wfa* visas saistības attiecībā uz iestādes pastāvēšanu un darbību, kā arī garantēja atbildību. *Wfa* galvenais finansēšanas avots bija federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitāls, kas izveidots, ik gadus saņemot līdzekļus no federālās zemes budžeta un no procentu ieņēmumiem par dzīvokļu būvniecības aizdevumiem.
- (163) Ja tamlīdzīgs valsts īpašums ar komercvērtību bez pietiekamas atlīdzības tiek iekļauts citā uzņēmumā, tiek runāts par valsts līdzekļiem atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. daļai.

- (164) Pārbaudot, vai valsts līdzekļu ieskaitīšana publiskas iestādes uzņēmumā atbalsta šo uzņēmumu un līdz ar to var tikt atzīta par valsts atbalstu atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. daļai, Komisija piemēroja "kapitālieguldītāja principu, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos". Šo principu augstākā tiesa akceptējusi virknē tiesisko lietu un attīstījusi tālāk. Novērtējums pēc šī principa tiek izskatīts 3. punktā. Ja tiek atzīts valsts atbalsts, tad *WestLB*, t.i., uzņēmums atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. daļai, viennozīmīgi ir atbalstīts.

2. KONKURENCES IZKROĻOJUMS UN KAITĒJUMS TIRDZNIECĪBAI STARP DALĪBVALSTĪM

- (165) Liberalizējot finanses un integrējot banku sfērā finanšu tirgu, Kopienā ir pieaugoša jutība pret konkurences izkropļojumiem, pakāpeniski tiek nojaukti konkurenci kavējoši šķēršļi finanšu pakalpojumu tirgos.
- (166) Saskaņā ar 1997. gada darījumu pārskatu *WestLB* ir universāla un nozīmīga banka starptautiskajos kapitāla

tirgos. Tā ir krājkasu centrālā banka un darbojas kā valsts un komunālbanka. *WestLB* galvenā darbība ārpus Vācijas koncentrējas Eiropā, kur tai ir meitu uzņēmumi, filiāles un pārstāvniecības visās svarīgākajās valstīs. *WestLB concerns* ar saviem atbalsta punktiem vairāk nekā 35 valstīs ir pazīstams visā pasaulē.

(167) *WestLB* nekādā ziņā nav tikai lokāla vai reģionāla banka, neraugoties uz tās nosaukumu, tradīcijām un likumā paredzētajiem uzdevumiem. *WestLB* klātbūtne Eiropā un starptautiskajos finanšu tirgos jau aprakstīta II. nodaļas 1. punktā. 1997. gadā ārzemju darījumos *WestLB* ir guvusi 48 % nekonsolidēto ieņēmumu. Saskaņā ar 1997. gada darījumu pārskatu bankas izaugsme šajā gadā izskaidrojama, pirmkārt, ar ārzemju darījumu palielināšanu.

(168) Tas viss viennozīmīgi liecina, ka *WestLB* sniedza banku pakalpojumus konkurencē ar citām Eiropas bankām ārpus Vācijas un – tā kā citu Eiropas valstu bankas darbojas arī Vācijā – Vācijas iekšienē. Šo faktu apliecināja arī divu dalībvalstu banku apvienību viedokļi. Tādēļ nav šaubu, ka atbalsts bankai *WestLB* kropļo konkurenci un iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(169) Jānorāda arī, ka pastāv ļoti cieša sakarība starp vienas kredītiestādes pašu kapitālu un tās bankas aktivitātēm. Banka var strādāt un paplašināt savu komercdarbību tikai ar par pietiekamu atzītu pašu kapitālu. Tā kā *WestLB* valsts pasākuma ietvaros tika apgādāta ar tādu pašu kapitālu maksātspējas mērķiem, bankas darījumu iespējas tika ietekmētas tiešā veidā.

3. KAPITĀLIEGULDĪTĀJA, KAS DARBOJAS TIRGUS EKONOMIKAS APSTĀKĻOS, PRINCIPS

(170) Lai izvērtētu, vai kāda uzņēmuma publisko akciju īpašnieka veiktie kapitāla darījumi atspoguļo valsts atbalstu, Komisija pievērsās "kapitālieguldītāja, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, principam". Šo principu Komisija izmantojusi daudzos gadījumos, un Eiropas Kopienu Tiesa (EKT) vairākos lēmumos to atzina un attīstīja tālāk⁽¹⁾. Tas ļāva Komisijai ikvienā gadījumā iepazīties ar sevišķiem apstākļiem, piemēram, ar kādas holdinga kompānijas vai uzņēmumu grupas noteikto stratēģiju, vai izprast kāda investora īstermiņa un ilgtermiņa intereses. Kapitālieguldītāja, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, princips tiks izmantots arī šajā gadījumā.

⁽¹⁾ Skat., piemēram, spriedumu lietā C-303/88, Itālija/Komisija, Krājums. 1991., I-1433 un C-305/89, Itālija/Komisija, Krājums. 1991., I-1603.

(171) Saskaņā ar šo principu, valsts atbalsts nav tad, ja kapitāla līdzekļi ir gatavi ieguldījumam nosacījumos, saskaņā ar kuriem "privātais kapitālieguldītājs, kurš darbojas atbilstoši normāliem tirgus ekonomikas nosacījumiem, būtu gatavs līdzekļus nodot kāda privāta uzņēmuma rīcībā"⁽²⁾. Finanšu pasākums ir sevišķi nepieņemams investoram, kas darbojas tirgus ekonomikā, tad, ja uzņēmuma finanšu stāvoklis ir tāds, ka normāla peļņa (dividenžu vai vērtības pieaugums formā) nav sagaidāma noteiktā termiņā⁽³⁾.

(172) Komisijai savs spriedums par kādu gadījumu, protams, jāpamato ar pierādījumiem, kas bija kapitālieguldītāja rīcībā, izšķiroties par attiecīgo finansiālo pasākumu. Par *Wfa* iekļaušanu izlēma kompetentas publiskas iestādes 1991. gadā. Tādējādi Komisijai ir jāvērtē finanšu operācija, pamatojoties uz toreizējiem datiem un toreizējiem ekonomikas un tirgus apstākļiem. Šā lēmuma dati, kas attiecas uz turpmākajiem gadiem, tiks izmantoti vienīgi, lai norādītu, kā pārskaitīšana ietekmēja *WestLB* stāvokli un nevis, lai finanšu darījumu vēlāk attaisnotu vai apšaubītu.

(173) Vācija atgādināja Komisijai, ka, pārbaudot šo gadījumu, vajadzētu pamatoties vienīgi uz pārskaitījuma brīža apstākļiem, t.i., uz 1991. gada beigām un neņemot vērā turpmāko notikumu attīstību. Tas varēja nozīmēt, ka Komisija nevarētu rēķināties ne ar apstākli, ka *BAKred* atzina tikai 4 miljardus DEM (2,05 mljrd. EUR) par bāzes pašu līdzekļiem pieprasīto 5,9 miljardu DEM (3,02 mljrd. EUR) vietā, ne ar faktu, ka vienošanās par atlīdzību 0,6 % apmērā notika 1993. gadā. Pārskaitīšanas brīdī netika noteikts atlīdzības lielums, kaut arī federālā zeme un banka *WestLB* bija vienojušās par *Wfa* vērtību 5,9 miljardu DEM (3,02 mljrd. EUR) apmērā. Tādēļ arī Komisija uzskatīja, ka pareizi būtu, novērtējot finanšu operāciju, ņemt vērā arī tā brīža apstākļus, kad beidzot tika izlemts par atlīdzības lielumu.

(174) Komisija nepievienojas Vācijas un *WestLB* uzskatam, ka tirgus ekonomikā darbīga kapitālieguldītāja princips nebūtu piemērojams veselīgam, peļņu nesošam uzņēmumam un ka tas esot noprograms no Eiropas Kopienas Tiesas jurisdikcijas. Fakts, ka līdz šim šo principu galvenokārt piemēroja gadījumos ar grūtībās nokļuvušiem uzņēmumiem, neierobežo tā izmantošanu arī citu kategoriju uzņēmumiem.

(175) Piešķirt atbalstu uzņēmuma pārstrukturēšanai var tikai tad, ja pārstrukturēšanas plāns izraisa uzņēmuma dzīvotspējas atjaunošanu, t.i., "normālas" peļņas no kapitāla iegūšanu, ar kuras atbalstu uzņēmums var turpmāk pastāvēt saviem

⁽²⁾ Komisijas paziņojums dalībvalstīm: EK Līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārskatāmību 5. panta pielietojums, OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp., 11. punkts. Lai gan te runa ir par pāstrādes rūpniecību, princips neapšaubāmi līdzīgā veidā noder visām citām ekonomikas nozarēm. Finanšu pakalpojumi ir apstiprināti ar veselu virkni Komisijas lēmumu, piem., gadījumos ar *Crédit Lyonnais* (OV L 221, 08.08.1998., 28. lpp.) un *GAN* (OV L 78, 16.03.1998., 1. lpp.).

⁽³⁾ Publiskas iestādes līdzdalība uzņēmumu kapitālā – Komisijas viedoklis, OV 9-1984., 93.f lpp.

spēkiem, jo šī "tirgum atbilstošā" peļņa ir pieņemama kapitālieguldītājam, kas darbojas tirgus ekonomikā. Gadījumos, kuros EKT bija nodarbojusies ar tamlīdzīgiem lēmumiem, tā nekad nav apšaubījusi, ka Komisija pieprasa ne tikai izdevumu segšanu vai simbolisku peļņu, bet gan pilnvērtīgu "tirgum atbilstošu" peļņu.

- (176) Nav tāda likuma, saskaņā ar kuru tas, ka uzņēmums strādā ar peļņu, izslēgtu uzreiz iespēju, ka kapitāla ieguldīšana neietver valsts atbalsta elementus. Pat tad, ja uzņēmums strādā ienesīgi, tirgus ekonomikā darbīgs kapitālieguldītājs varētu atteikties no turpmākas investēšanas, ja par investēto kapitālu nevar sagaidīt atbilstošu peļņu (dividenžu vai vērtības palielinājuma formā). Ja uzņēmums investīciju brīdī nevar dot gaidāmo atbilstošu peļņu, tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs pieprasītu veikt pasākumus peļņas paaugstināšanai. Tādēļ kapitālieguldītāja, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, princips ir vienlīdz piemērojams visiem publiskajiem uzņēmumiem, un, proti, neatkarīgi no tā, vai uzņēmums nes peļņu vai zaudējumus.
- (177) Paredzamās peļņas no kapitāla atbilstība ir atkarīga no tā, ko tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors par salīdzināmu investīciju ar salīdzināmu risku var saņemt. Tas ir acīmredzams, ka uzņēmums ar ilgstoši sliktiem rezultātiem un bez uzlabošanās pazīmēm nav ilgstoši dzīvotspējīgs. Jauni investori uzņēmuma prasībām pēc kapitāla papildinājuma atteiktu, un esošie kapitāla devēji beigu beigās atsauktu savu kapitālu un vajadzības gadījumā piekristu arī zaudējumiem, lai savu kapitālu rentablāk ieguldītu cituviet. Tādējādi Komisija paziņojumā dalībvalstīm par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu publiskajiem uzņēmumiem ir norādījusi, ka tiks noskaidrots uzņēmuma finansiālais stāvoklis laika brīdī, kurā paredzēta papildu kapitāla ieguldīšana, jo tā salīdzinās valsts izturēšanos ar tirgus ekonomikas apstākļos darbīga kapitālieguldītāja izturēšanos, "jo sevišķi gadījumos, kad uzņēmums strādā bez zaudējumiem" ⁽¹⁾.
- (178) Turklāt būtu jāapsver izteikums, ka nevar pielīdzināt "veselus un ienesīgus uzņēmumus" uzņēmumiem, kas nestrādā ar zaudējumiem. Uzņēmumu ar nelielu peļņu vai uzņēmumu, kas neuzrāda ne peļņu, ne zaudējumus, faktiski nevar uzskatīt par darboties spējīgu un ienesīgu uzņēmumu. Protams, ir grūti noteikt "vidējo rentabilitāti", jo to ietekmē virkne faktoru, piemēram, ekonomikas nozares risks, kurā uzņēmums darbojas. Taču ir uzņēmumi, kas zināmu laiku gūst peļņu, kas ir zemāka par citu uzņēmumu ar salīdzināmu riska struktūru peļņu, un, kā jau minēts, ilgstošākā laika posmā tiek no tirgus izspiesti. Pozīcija, ko pārstāv Vācija un WestLB, varētu izraisīt to, kad valsts,
- nerēķinoties ar EK Līguma noteikumiem par valsts atbalstu, investētu uzņēmumos, kas gadā nopelnītu 1 EUR.
- (179) Komisijas uzdevums nav sistemātiski uzsākt procesus, ja publiska uzņēmuma rentabilitāte ir zem vidējās. Arī privātajos uzņēmumos dažbrīd rentabilitāte atrodas zem vidējās (tas ir loģiski, ka no vidējā lieluma ir pieļaujamas novirzes abos virzienos). Līdzīgā situācijā normāls kapitāltirgus uzņēmums mēģinātu savu rentabilitāti paaugstināt, veicot pārstrukturēšanas vai citus pasākumus, lai tāds stāvoklis nebūtu ilgstošs. Kapitāltirgus investori gaida, lai šajā ziņā tiktu veikti atbilstoši pasākumi.
- (180) Kā jau minēts, vajadzētu būt atšķirībai starp jau esošajām un jaunajām investīcijām, jo lēmumam par investīciju ir atšķirīgi izejas punkti – un nevis pamatprincipi. Par jau esošo investīciju kapitālieguldītājs drīzāk būtu gatavs īslaicīgi samierināties ar zemāku (vai vispār negatīvu) peļņu, ja viņš rēķinās ar stāvokļa uzlabošanos. Droši vien kapitālieguldītājs varētu arī papildināt savas investīcijas uzņēmumā ar mazāku rentabilitāti, taču viņš to nedarītu, ja neparedzētu ilgtermiņā stāvokļa uzlabošanos un piemērotu peļņu. No otras puses, ja būtu gaidāms, ka riska un peļņas kombinācija ir sliktāka nekā salīdzināmā uzņēmumā, tad tiktu plānots investīcijas atsaukums. Jaunas investīcijas gadījumā kapitālieguldītājs jau no paša sākuma iespēju robežās būtu mazāk gatavs samierināties ar zemāku peļņu ⁽²⁾. Taču, kā jau minēts, visās lēmumu pieņemšanas situācijās ir viens pamatprincips: ilgtermiņā sagaidāmajai peļņai no investīcijām (rēķinoties ar riska un citiem faktoriem) jābūt vismaz tikpat augstai kā peļņai par salīdzināmu investīciju. Ja tā nenotiks, uzņēmums nevarēs saņemt vajadzīgos līdzekļus un līdz ar to nebūs ilgtermiņā dzīvotspējīgs.
- (181) WestLB uzskata, ka principā jautājums, vai banka gados pirms ieskaitīšanas guvusi vidējās peļņas, var palikt neatbildēts, ja ir vienošanās par piemērotu nemainīgu atlīdzību un ja rentabilitāte atlīdzības saņemšanai ilgtermiņā izskatās pietiekama. Šim uzskatam principiāli var pievienoties. Taču vajadzētu arī apdomāt, ka ilgtermiņa dzīvotspēja ir atkarīga no tā, ka uzņēmums par savu pašu kapitālu gūst vidējo peļņu.
- (182) Rēķinoties ar tirgus ekonomikas apstākļos darbīga investora iespējamo izturēšanos, nav svarīgi, ka arī citas bankas uzņemtu papildu kapitālu sakarā ar Direktīvas par maksātspēju stingrāk kļuvušajām prasībām. Direktīva neuzliek bankām pienākumu pieņemt papildu kapitālu. Direktīva tikai nosaka kapitāla minimālo kvotu pret riska izvērtajiem aktīviem, tā izvirza likumīgu pieņēmumu, kas nepieciešams bankas dzīvotspējai. Tas nozīmē, ka kapitāl-

⁽¹⁾ OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp., rindkopas numurs 37.

⁽²⁾ Nevar teikt, ka kapitāla tirgū investīcijas tiktu veiktas tikai ienesīgos uzņēmumos. Pavisam parastas ir investīcijas ar augstu risku, piemēram, uzņēmumos ar jaunu tehnoloģiju vai jaunievedumiem. Taču arī šajos gadījumos investors iegulda savu kapitālu, rēķinoties ar sagaidāmo rezultātu, t.i., vai sākotnējie zaudējumi un esošie riski vēlāk izlīdzināsies ar augstu peļņu. Arī tamlīdzīgu investīciju pamatojums ir ilgtermiņā sagaidāmā peļņa.

ieguldītājs, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, pēc iespējas mudinātu savu banku tās riskus pārstrukturizēt, lai atbilstu maksātspējas priekšrakstiem, un nevis palielināt kapitālu. Tādējādi bankas darījumu apjoms netieši samazinātos un līdz ar to arī mazinātos tās klātbūtne kapitāla tirgos.

(183) Ja kāds publisko kapitāldaļu īpašnieks nolemtu, ka kapitāla ieguldījums bankā ir piemērots, lai atbilstu prasībām par pašu kapitālu, rastos jautājums, vai nodrošināti tādi īpaši apstākļi kapitāla ieguldījumam, kas būtu pieņemami tirgus ekonomikas apstākļos darbīgam investoram. Ja kapitāla ieguldīšanas pasākums ir nepieciešams, lai izpildītu maksātspējas prasības, tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs būtu šim pasākumam gatavs, tikai saglabājot jau veikto investīciju apjomu. Taču viņš pieprasītu atbilstošu peļņu par jaunu kapitālieguldījumu. Iespējams, ka tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors sagaidītu lielāku peļņu par savu kapitālieguldījumu bankā, kuras kapitāla rezerves ir izsīkušas un kurai steidzami nepieciešams jauns kapitāls, jo šajos apstākļos viņš ir pakļauts lielākam riskam.

(184) "Tirgus ekonomikas apstākļos darbīga kapitālieguldītāja principa" skatījumā svarīgs ir pamatjautājums, vai šāds investors ieguldītu bankā *WestLB* kapitālu, kam būtu *Wfa* kapitāla īpašās pazīmes, ar tiem pašiem nosacījumiem, jo sevišķi rēķinoties ar varbūtējo peļņu par investīciju. Šis jautājums turpmāk ir jāpārbauda.

a) EK LĪGUMA 295. PANTS

(185) Vācija uzskata, ka Ziemeļreinas-Vestfālenes zemei nevajadzēja plānot *WestLB* privatizēšanu, lai stiprinātu tās pašu kapitāla bāzi, federālajai zemei principā bija brīva izvēle, ieskaitīt *Wfa* kapitālu bankā *WestLB* ar sinerģijas efekta mērķi vai neieskaitīt. Federālajai zemei atbilstoši kopienas tiesībām nebija pienākuma uzmanīgi izvērtēt *Wfa* ieskaitīšanu privātā kredītiestādē. Šim viedoklim var piekrist. Vācija tālāk skaidro, ka *Wfa* publiski tiesiskais uzdevums atspoguļo vispārējo ekonomisko interešu uzdevumu un tādēļ *Wfa* atbilstoši 295. pantam nav pakļauta Komisijas uzraudzībai.

(186) Kamēr valsts iestādes pildīs vienīgi publiskos uzdevumus un nekonkurēs ar komercuzņēmumiem, tām netiks piemēroti konkurences noteikumi. Citādi notiks, ja būs konkurences izpausmes. EK Līguma 86. panta 2. daļa kalpo tam, lai orientētos situācijās, kurās būtu nepieciešams atkāpties no konkurences noteikumiem, lai nodrošinātu vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumus. EK Līguma 86. panta 2. punkts tiek apskatīts V. nodaļas 6. punktā. No citas puses, līguma 295. pants īpašumtiesības dažādās dalībvalstīs atstāj neskartas, tomēr tas neattiecas līguma konkurences noteikumu pārkāpumu.

(187) Vācijas iestādes un *WestLB* ziņo, ka saistībā ar *Wfa* kapitāla paredzēto mērķpiesaisti, kas noteikta dzīvokļu būvniecības

veicināšanas likumā, šos līdzekļus nevarēja nekā citādi ienesīgi izmantot, kā iekļaujot tos līdzīgā publiski tiesiskā iestādē. Tādēļ pārskaitīšana bija komerciāli vissaprātīgākā šā kapitāla izmantošana. Tādējādi jebkura atlīdzība par pārskaitījumu, t.i., katra papildu peļņa par *Wfa* kapitālu ir pietiekama, lai attaisnotu pārskaitīšanu, raugoties no "tirgus ekonomikas apstākļos darbīga kapitālieguldītāja principa". Šādai argumentācijai nevar piekrist. Varēja izrādīties, ka *Wfa* pārskaitījums *WestLB* un tā rezultātā radusies iespēja bankai vienu *Wfa* kapitāla daļu izmantot maksātspējas mērķiem ir ekonomiski vissaprātīgākais pielietojums. Dalībvalstīm nav aizliegts publisku naudu izmantot publiskiem augstiem mērķiem un par to nepieprasīt nekādu peļņu vai arī saņemt nelielu peļņu. Komisija neapšauba dalībvalstu tiesības veidot speciālu fondu ar vispārējām ekonomiskām interesēm saistītu uzdevumu pildīšanai. Taču – tiklīdz publiska nauda un citi aktīvi tiek izmantoti komerciālām, uz konkurenci orientētām aktivitātēm, tā jāpiemēro tirgum atbilstoši likumi. Tas nozīmē, ka valstij, tiklīdz tā nolemj publiskiem mērķiem noteikto kapitālu izmantot (arī) komerciāli, par to vajadzētu pieprasīt atlīdzību, kas piemērotos tirgum atbilstoši atlīdzībai.

b) PASĀKUMA ĪPATNĪBAS

(188) Ar *Wfa* pārskaitījumu kā atrisinājumu *WestLB* papildu bāzes pašu kapitāla vajadzībām, federālās zemes iestādes izlēma par kapitāla ar specifiskām īpašībām uzkrāšanas metodi. Pamatkonceptā bija paredzēts kādu sabiedriski derīgu kredītiestādi, kurai ir savi īpaši uzdevumi (*Wfa*), apvienot ar komercbanku, kura darbojas atbilstoši konkurences nosacījumiem, lai pārpalikušo kapitālu (saskaņā ar maksātspējas nosacījumiem) izmantotu sabiedriski derīgās institūcijas iekšienē uz konkurenci orientētās institūcijas mērķiem. Vienlaikus pārskaitītā kapitāla vērtības paliek iestādes sākotnējo mērķu izpildei. Tātad bija atrasts risinājums, izveidojot "iestādi iestādē", turklāt *Wfa* kapitāls veidoja neatkarīgu un "noslēgtu" cirkulāciju, kurā *Wfa* gūtā kapitāla peļņa tai arī tika ieskaitīta un palika šajā iestādē.

(189) Komisijas rīcībā nav neviena precedenta par kapitāla palielinājumu šāda veida "nepilnīga sakausējuma" ceļā, kas būtu nozīmīga atbalsta tiesiskuma aspektā. Komisija uzskata, ja kāda dalībvalsts izšķiras par līdzīgas konstrukcijas izveidi, tad vajadzētu detalizēti izpētīt, kā tā finansiālā un ekonomiskā ziņā izpaužas uz institūcijas kapitāldaļu, kas piedalās konkurencē. Tikai tā ir iespējams novērst to, ka šādas necaurspīdīgas konstrukcijas sāk izmantot, lai apietu EK Līguma noteikumus par valsts atbalstu. Ir jānovērtē, cik lielā mērā pārskaitījums, neskatoties uz atsevišķas cirkulācijas izveidi, dod ekonomiskas priekšrocības uz konkurenci orientētajai uzņēmuma daļai.

(190) Te jāpiezīmē, ka šā gadījuma kompleksais raksturs un tieši salīdzināmu lielu finanšu operāciju trūkums brīvajā tirgū ļoti apgrūtinā novērtējumu. Tādēļ Komisija veltīja daudz laika, lai ievāktu informāciju un analizētu šo gadījumu.

Turklāt Komisija uzticēja neatkarīgam ekspertam pētīt sakarību starp lielu finanšu operāciju un atbildību, kas būtu tirgum atbilstoša. Tikai pamatojoties uz visu rīcībā esošo informāciju un pēc rūpīgas pārbaudes Komisija visbeidzot ir izdarījusi secinājumus un sagatavojusi lēmumu.

c) NEMAINĪGA ĪPAŠNIEKU STRUKTŪRA

(191) Ja tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs palielina bankai pašu kapitālu, viņš pieprasa par to atbilstošu līdzdalību bankas peļņas sadalē. Veids, kā to sev nodrošināt, ir atbilstošu izmaiņu ieviešana līdzdalības attiecībās. Ar to viņš var atbilstoši piedalīties bankas dividenžu un iespējamo atklāto vai aizklāto vērtību pieauguma, kā lielākas peļņas iespēju rezultāta sadalē. Tādēļ viens no atbilstošas atbildības par pārskaitīto kapitālu garantijas līdzekļiem būtu federālās zemes līdzdalības atbilstoša palielināšana bankā, ciktāl kopējā bankas rentabilitāte atbilst normālai atbildībai par kapitālu, kādu par savu ieguldījumu gūtu tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors. Ar to arī būtu jautājuma apspriešana, vai atbildība 0,6 % ir atbilstoša, izbeigta. Taču federālā zeme neizšķirās par šādu rīcību.

(192) Vācijas iestādes uzskatīja, ka nebija iespējama *WestLB* kapitāldaļu jauna sadale, ievērojot finanšu operācijas īpašo raksturu, galvenokārt saistībā ar noslēgtās cirkulācijas koncepciju un federālās zemes privilēģētajām *Wfa* neto kapitāla izmantošanas tiesībām (spēkā tikai bankas iekšienē) *WestLB* likvidācijas gadījumā, par ko vienojušies *WestLB* īpašnieki.

(193) Šajā gadījumā federālā zeme, atbilstoši tirgus ekonomikas apstākļos darbīga investora principam, varēja pieprasīt par savu kapitālieguldījumu atbilstošu atbildību citā formā. Ja turpretim federālā zeme atsakās no tirgum atbilstošas atbildības, tā nerīkojas kā tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs un sagādā bankai *WestLB* atvieglojumus, kas atspoguļo valsts atbalstu.

d) KAPITĀLA BĀZE ATLĪDZĪBAS APRĒĶINĀŠANAI

(194) Vācijas un *WestLB* uzskata, ka tikai tā atzīto bāzes pašu līdzekļu daļa, ko *WestLB* var izmantot savu komercaktivitāšu nodrošinājumam, ir uzskatāma par bankas ekonomisko vērtību, un tādēļ federālā zeme tikai par šo kapitāla daļu var prasīt atbildību. *BdB* apgalvo, ka kopsumma 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR) ir apdrošināta pret risku, un tādēļ atbildība jāmaksā par šo summu. Šai atbildībai par atzītajiem bāzes līdzekļiem 4 miljardu DEM (2,05 mljrd. EUR) apmērā un par atlikumu 1,9 miljardu DEM (970 milj. EUR) apmērā būtu jābūt atšķirīgai.

(195) Komisijas konsultanti pamatoja savu vērtējumu, pieņemot, ka *Wfa* vērtība kapitāla pārskaitīšanas brīdī bija 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR), ko atzina arī federālā zeme un *WestLB* un ka tādēļ tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs kapitālieguldītājs principiāli pieprasītu atbildību tieši par šo

summu neatkarīgi no vēlākajiem notikumiem, kā, piemēram, *BAKred* kapitāla (vai tikai tā vienas daļas) atzīšanu par bāzes pašu līdzekļiem. Par kapitāla investīcijas atbildības noteikšanu izšķirīgi ir tikai investīcijas lēmuma pieņemšanas brīža apstākļi un nevis kādi vēlāk radušies notikumi. Taču Komisijas konsultanti piekrita, ka finanšu operācija varēja notikt citādi, ja būtu ievēroti tirgus ekonomikas nosacījumi.

(196) Komisija uzskata, ka pārskaitīšanas posmu secība faktiski varētu norādīt uz vienādi augstu atbildību par visu *WestLB* bilancē iegrāmatoto kapitālu. Par pārskaitījumu vispirms izlēma un pēc tam to realizēja, un tikai vēlāk *BAKred* tika lūgta atzīt *Wfa* speciālos uzkrājumus par bāzes pašu līdzekļiem, bet atbildība tika noteikta divus gadus vēlāk. Ievērojot tirgus ekonomikas nosacījumus, neviena banka nepiekrītu ieskaitīt savā grāmatvedībā *Wfa* ar 5,9 miljardiem DEM (3,02 mljrd. EUR) un par šo summu maksāt vienotu atbildību, vispirms nenoskaidrojot, vai šo summu uzraudzības tiesiskās iestādes atzīs par bāzes pašu kapitālu. Kā to uzsvēra Komisijas konsultanti, saprātīgs kapitālieguldītājs šādi nerīkosies, t.i., piekrist veikt būtisku kapitālieguldījumu, vispirms nevienojoties par atbildības aprēķināšanas piemērotu metodi. Komisija uzskata, ka notikumu gaita ir izskaidrojama ar šī gadījuma īpašajiem apstākļiem. Federālajai zemei ar banku bija ilgstošas finansiālas attiecības, un tā bija bankas galvenā īpašniece. Kapitāldaļu īpašnieku (pilnīgi visi ir publiskie) skaits bija visai neliels, kas praksē nozīmē, ka nepieciešams mazāk "caurspīdīguma" un publiskuma, nekā gadījumos, kad uzņēmumam ir liels skaits ("ārpusē esošo") kapitāldaļu īpašnieku vai arī kad uzņēmums ir reģistrēts biržā. Saskaņā ar šiem īpašajiem apstākļiem, bija iespējams īstenot kapitāla pārskaitījumu un noteikt galīgo atbildību tikai pēc tam, kad bija noskaidrota *Wfa* kapitāla faktiskā izmantošana uz konkurenci orientētajiem bankas darījumiem.

(197) Lai noteiktu piemērotu atbildību, vajadzēja ņemt vērā atšķirību starp *Wfa* speciālo uzkrājumu daļām, atbilstoši to izmantošanai *WestLB* mērķiem. 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR) bija ierakstīti *WestLB* bilancē kā pašu kapitāls. 4 miljardus DEM (2,05 mljrd. EUR) *BAKred* atzina par bāzes pašu kapitālu. Tikai 2,5 miljardus DEM (1,28 mljrd. EUR) no ieskaitītā *Wfa* kapitāla *WestLB* varēja izmantot savām aktivitātēm, un šo summu vajadzēja uzskatīt par primāro bāzi atbildības noteikšanai federālajai zemei. Atlikušo daļu, kas tika atzīta par bāzes pašu līdzekļiem 1,5 miljardu DEM (770 milj. EUR) apmērā, uzrādīja bilancē, taču tā bija nepieciešama *Wfa* dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumu nodrošinājumam. Bilancē parādās summa 1,9 miljardi DEM (970 milj. EUR), taču tā nav atzīta par pašu līdzekļiem maksātpējas mērķiem. Līdz ar to *WestLB* bilancē uzrādītā summa, kuru *WestLB* nevar izmantot savu uz konkurenci orientēto darījumu paplašināšanai, ir palielinājusies līdz 3,4 miljardiem DEM (1,74 mljrd. EUR).

(198) Taču pašu kapitāls ir nozīmīgs ne tikai no uzraudzības tiesiskā aspekta. Bilancē uzrādītais pašu kapitāla lielums sniedz bankas naudas noguldītājiem arī informāciju par bankas reputāciju un līdz ar to ietekmē nosacījumus, pēc kuriem banka var piesaistīt aizņemto kapitālu. Pretēji Vācijas un *WestLB* argumentiem, kreditori un reitingu aģentūras ņem vērā ne tikai atzītos pašu līdzekļus, bet arī bankas kopējo ekonomisko un finansiālo stāvokli. Atzītie pašu līdzekļi veido tikai vienu šādas analīzes daļu, pēc kuras nosaka bankas bonitāti. Federālā zeme un *WestLB* noteica summu 5,9 miljardus DEM (3,02 mljrd. EUR) kā iespējamo vērtību, kādu varētu saņemt gadījumā, ja *Wfa* pārdotu trešajai personai. Ja šī summa nebūtu bijusi piemērota, *WestLB* revidenti nebūtu akceptējuši tās atstāšanu bilancē. *BAKred* atzītā summa 4 miljardi DEM (2,05 mljrd. EUR) parādījās saskaņā ar uzraudzības iestāžu ļoti piesardzīgo vērtējumu. Turklāt jānorāda, ka arī *BAKred* veiktajā novērtējumā ir uzrādīts diapazons no 4 miljardiem DEM (2,05 mljrd. EUR) līdz 5,4 miljardiem DEM (2,76 mljrd. EUR). Tāpēc potenciāls kreditors par kopsummu uzskata 5,9 miljardus DEM (3,02 mljrd. EUR) kā nodrošinājumu savai naudai un uzlabo *WestLB* kredītspēju. Kapitāla pārskaitījuma pozitīvo ietekmi uz bankas bonitāti konstatēja arī *Wfa* novērtējumā, ko 1992. gadā sagatavoja bankai *WestLB*. Tā kā summu 3,4 miljardus DEM (1,74 mljrd. EUR) nevar izmantot bankas darījumu paplašināšanai, tomēr tā uzlabo bankas vērtību kreditoru skatījumā, un tās ekonomiskā funkcija – kaut arī bilancē tā uzrādīta par pašu kapitālu – ir vismaz salīdzināma ar garantiju.

(199) Tādēļ arī par šo summu 3,4 miljardiem DEM (1,74 mljrd. EUR), kas bankai dod ekonomisku labumu, tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors pieprasītu atlīdzību. Protams, ka tā būtu mazāka nekā atlīdzība par kapitāldaļu 2,5 miljardu DEM (1,28 mljrd. EUR) apmērā, kura bankai ir daudz noderīgāka, jo to atbilstoši maksātspējas noteikumiem var izmantot kā pašu līdzekļu bāzi savu konkurences darījumu paplašināšanai.

e) PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU

(200) Atšķirīgas ekonomiskās kvalitātes finanšu ieguldījumi dod atšķirīgu peļņu. Izpētot, vai kapitālieguldījumu akceptētu normālos tirgus ekonomikas nosacījumos darbīgs investors, jāņem vērā šaubīgā darījuma ar kapitālu īpašais ekonomisko raksturs un bankai *WestLB* rīcībā nodotā kapitāla vērtība.

(201) Sūdzības uzturētāja sākotnēji uzskatīja, ka attiecīgā finanšu operācija atspoguļojot Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes valsts galvojumu par *WestLB* saistībām. *WestLB* savā bilancē uzrāda ieskaitīto kapitālu par pašu kapitālu, un *BAKred* atzīst summu 4,0 miljardus DEM (2,05 mljrd. EUR) par bāzes pašu līdzekļiem, atbilstoši Direktīvai par pašu līdzekļiem, no kuriem 2,5 miljardus DEM (1,28 mljrd. EUR)

WestLB var izmantot savu uz konkurenci orientēto darījumu nodrošinājumam. Kapitāla pārskaitīšanas pasākuma novērtējumā atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. punktam tiek prasīts, lai kapitāla pārskaitīšana būtu principiāli klasificēta kā kapitāla ieguldīšana un lai par to tiktu pieprasīta piemērota atlīdzība. Vienu un to pašu pasākumu ar kapitālu nevar vērtēt dažādi: no banku uzraudzības tiesiskā redzes punkta kā kapitāla palielinājumu, un, saskaņā ar EK Līguma priekšrakstiem par valsts atbalstu, kā galvojumu. Šī principiālā klasificēšana tomēr neizslēdz iespēju, ka Komisija vienu kapitāla daļu salīdzina ar galvojumu – to, kuru *WestLB* nevar vienādā veidā izmantot kā “normālu” pašu kapitālu tā īpašā rakstura dēļ un kuru nevar izmantot piemērotas atlīdzības aprēķināšanas mērķim.

i) Salīdzinājums ar pārējiem pašu kapitāla instrumentiem

(202) Vācija pauž viedokli, tā kā nav iespējams tiešs salīdzinājums ar citām finanšu operācijām, tad piemērotu atlīdzību par bankas rīcībā nodoto kapitālu vajadzētu aprēķināt, salīdzinot kapitāla pārskaitījumu ar dažādiem tirgum atbilstošiem pašu kapitāla instrumentiem. Vācija iesniedza neatkarīga speciālista slēdzienu, kura rezultātus jau iepriekš aprakstījām un kura slēdziens noteica, ka *Wfa* kapitālu vislabāk būtu salīdzināt ar vērtspapīriem, “*Perpetual preferred stock*” un netiešo līdzdalību.

(203) Komisija uzskata, ka, protams, ir grūti salīdzināt *Wfa* iekļaušanu bankā *WestLB*, šīs finanšu operācijas īpašā rakstura dēļ, ar kādu citu toreiz kapitāla tirgū eksistējošu instrumentu. Ja arī finanšu operācija dažos aspektos līdzinātos noteiktiem instrumentiem, tad, zinot, ka katram instrumentam ir tik daudz atšķirību, jebkurš salīdzinājums varētu būt tikai daļēji noderīgs. Vācijas iesniegtais eksperta slēdziens patiesībā arī nav pilnīgs, jo tas neizskata dažus atbilstošus instrumentus, piemēram, akcijas bez balsstiesībām.

(204) Jāņem vērā, ka tie instrumenti, ko Vācija izvērza salīdzinājumam, parasti bankai sagādā tikai ļoti ierobežotu tās pašu kapitāla daļu. Tie ir papildinoši instrumenti, kas papildina “pamata pašu kapitālu”, ko galvenokārt veido pamatkapitāls un atklātās rezerves. Turpretim ar *Wfa* kapitāla ieskaitījumu *WestLB* pašu līdzekļi tika palielināti maksātspējas aprēķiniem no 5,09 miljardiem DEM (2,6 mljrd. EUR) uz 9,09 miljardiem DEM (4,65 mljrd. EUR), t.i., par 80 %. Ja ņem vērā tikai palielinājumu par 2,5 miljardiem DEM (1,28 mljrd. EUR), ko *WestLB* drīkst izmantot kā nodrošinājumu savai komercdarbībai, tad tas vienlīdz nozīmētu pašu līdzekļu uzkrājumu par 50 %. Hibrīdie instrumenti tolaik parasti tika piesaistīti tikai kādai kapitāla daļai, augstākais līdz 20 %. Ar vienu no salīdzināmajiem instrumentiem nebūtu iespējams *WestLB* kapitālu tādā pašā veidā – un uz ilgstošas bāzes – uzkrāt⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Šo aspektu izvērēja arī Komisijas neatkarīgie eksperti, kuri kritizēja Vācijas valdības eksperta slēdzienā to, ka nav norādīts veiktās finanšu operācijas lielums un tiek salīdzināts ar mazsvarīgiem instrumentiem; *Wfa* kapitālu drīzāk var salīdzināt ar bāzes pašu kapitāla instrumentiem, piemēram, akcijām bez balsstiesībām.

- (205) Jānorāda arī, ka spiedienu izdarīja reitingu aģentūras – tādu kā “brīvprātīgu pašierobežošanu”, pielietojot šos instrumentus attiecībā uz pašu līdzekļu daļu un šo daļu arī rūpīgi novērojot.
- (206) Tādējādi vispirms jāuzsver, ka bāzes pašu līdzekļu un papildu pašu līdzekļu relatīvi plašais hibrīdu pašu kapitāla instrumentu klāsts, kas tagad vairākās zemēs ir kredīties-tāžu rīcībā, toreiz Vācijā vēl neeksistēja, kad 1991. gadā tika nolemts *Wfa* kapitālu ieskaitīt bankā *WestLB*, un 1993. gadā *WestLB* tobrīd bija jāievēro spēkā esošās stingrās kapitāla prasības. Daži no šiem instrumentiem tika ieviesti kopš tā laika, citi jau eksistēja, taču tie nebija Vācijā atzīti. Tobrīd praksē galvenokārt pielietoja vērtspapīrus un subordinētas saistības (abi bija pašu līdzekļu papildinājums, otro instrumentu atzina tikai kopš 1993. gada). Līdz ar to *Wfa* kapitāla salīdzinājums ar tāda veida hibrīdiem instrumentiem, kas pa lielākai daļai tikai vēlāk tika attīstīti un daļēji izmantoti citās valstīs, nav pārlicinošs. Arī Vācija pati šādu salīdzinājumu (netieši) noraida, norādot, ka Komisijai vajadzētu šo gadījumu izvērtēt, pamatojoties uz tiem apstākļiem, kas bija lēmuma pieņemšanas brīdī 1991. gada beigās.
- (207) Vācijas ekspertu slēdzienā ziņots, ka bankas *WestLB* bankrota iespēja ir tik neticama, ka praktiski šādu risku var neņemt vērā. Ja stingri ievērotu šādu argumentu, tad tas nozīmētu, ka kapitālieguldītājs par savu ieguldījumu šādā uzņēmumā, ko raksturo kā drošu, nedrīkstētu nekādā gadījumā prasīt riska piemaksu peļņai par bezrisku valsts aizņēmumiem. Tas noteikti neatbilst tirgus apstākļiem. Pat tad, ja kādas noteiktas kredītiestādes bankrota risks ir ļoti zems, to tomēr ņems vērā tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors, kurš par šāda veida ieguldījumiem bankās, tāpat kā citu “drošu” līdzdalību gadījumos, pieprasīs ievērojamu piemaksu.
- (208) Attiecībā uz abiem pašu kapitāla instrumentiem, kam Vācijas veiktajā salīdzinājumā kā tuvākajām referenču vērtībām, galvenā nozīme ir, proti, “*Perpetual preferred shares*” un vērtspapīriem, būtu jānorāda uz dažiem specifiskiem momentiem. “*Perpetual preferred shares*” dažās valstīs tiek uzskatīts par bāzes pašu līdzekļiem (pamatkapitālu), turpretim Vācijā tas tā joprojām netiek atzīts. Vērtspapīrus atzīst vienīgi kā papildu pašu līdzekļus, taču *Wfa* kapitālam ir bāzes pašu līdzekļu kvalitāte. Tādēļ *Wfa* kapitāls bankai *WestLB* bija daudz nozīmīgāks, jo šos papildu pašu līdzekļus (kā, piemēram, vērtspapīrus) varēja palielināt līdz vienādam līmenim ar bāzes pašu līdzekļiem, tādā veidā paplašinot pašu līdzekļu bāzi. Ja pēc zaudējumu gadiem sekotu peļņu nesošī gadi, tad vispirms līdz nominālam tiktu atjaunoti vērtspapīri un tikai pēc tam *Wfa* kapitāls. Turklāt *Wfa* kapitāls ir bankas *WestLB* rīcībā bez kāda laika ierobežojuma, kamēr vērtspapīri parasti ir izdoti uz desmit gadiem. Turpinājumā jānorāda, ka liela apjoma kapitāla ieguldījums ir netipisks, un zaudējumu gadījumā jāievēro subordinācija. Tā kā *Wfa* kapitāla apjoms ir relatīvi liels, lielu zaudējumu gadījumā tas relatīvi ātri cietīs.
- (209) Saistībā ar visiem šiem pamatojumiem Komisija uzskata, ka Vācijas izmantotais salīdzinājums ar hibrīdiem pašu kapitāla instrumentiem *Wfa* kapitāla īpatnību dēļ nav piemērojams kā pamatojums piemērotas atlīdzības noteikšanai par *Wfa* kapitālu ⁽¹⁾.
- (210) *BdB* ziņo, ka, saskaņā ar attiecībām starp *Wfa* kapitālu un citiem pašu kapitāla instrumentiem, subordinācijas vienošanās starp *WestLB* kapitāldaļu īpašniekiem galvenajā līgumā automātiski atzīstama par spēkā neesošu, jo tā apgrūtina trešo personu. Vienošanās bija – *WestLB* zaudējumu gadījumā – *Wfa* speciālie uzkrājumi ir izmantojami tikai subordinētā secībā pēc cita *WestLB* pašu kapitāla. Tomēr var uzklaut Vācijas valdības un *WestLB* argumentāciju, ka vienošanās skarot vienīgi attiecības starp *Wfa* speciālajiem uzkrājumiem un citiem bāzes pašu līdzekļiem, ko ieguldījuši kapitāldaļu īpašnieki, t.i., konkrēti, pamatkapitālu un speciālos uzkrājumus, taču neesot plānots uzskatīt *Wfa* kapitālu par subordinētu salīdzinājumā ar tādiem papildu pašu līdzekļiem kā vērtspapīri un subordinētās saistības.
- ii) **Nepietiekama likviditāte**
- (211) Vācijas un *WestLB* argumentus par nepietiekamu likviditāti principā var uzklaut. “Normāls” kapitāla ieguldījums bankai sagādā gan likviditāti, gan arī pašu līdzekļu bāzi, kas pēc uzraudzības tiesiskajiem pamatiem nepieciešama komercdarbības paplašināšanai. Lai kapitālu pilnībā izmantotu, t.i., lai tā 100 % riska izsvērtos aktīvus palielinātu par koeficientu 12,5 (t.i., 100 dalīts ar maksāspējas koeficientu 8 %), bankai kapitāla tirgos ir 11,5 reizes jārefinansējas. Vienkārši sakot, starpība no 12,5 reižu saņemtajiem un 11,5 reižu samaksājajiem procentiem par šo kapitālu, atskaitot citus bankas maksājumus (piemēram, administrācijas izmaksas), dod peļņu pašu kapitālam ⁽²⁾. Tā kā *Wfa* kapitāls vispirms nerada bankai *WestLB* nekādu likviditāti –

⁽¹⁾ Komisijas pasūtītais ekspertu slēdziens apstiprina šo uzskatu; tika analizēti arī dažādi citi novērtējumi, kas ietverti Vācijas ekspertu slēdzienā. Piemēram, “kuponu efekts” tiek citādi aplūkots un tiek konstatēts, ka tekošu zaudējumu vai likvidācijas gadījumā tiek pazaudēts kopējais kapitāls un ne tikai tā viena daļa. Komisijas ekspertu slēdzienā norādīts uz diviem subjektīviem aspektiem Vācijas slēdzienā: no vienas puses, secinājumā teikts, ka tirgus dati ir selektīvi dati, un no otras puses, ka tirgus dati aizvietoti ar datiem, ko autori paņēmuši no savas pieredzes, nemaz tos skaidri neminot.

⁽²⁾ Realitātē situācija, protams, ir daudz sarežģītāka, piem, sakarā ar ārpusbilances posteņiem, dažādo aktīvu riska izvērtējumu un posteni ar nulles risku. Tomēr šos secinājumus tas neietekmē.

jo pārskaitītais kapitāls un visi *Wfa* ieņēmumi likumīgi pieder dzīvokļu būvniecības veicināšanai, tad *WestLB* rodas papildu finansēšanas izdevumi kapitāla summas apmērā, ja tā nepieciešamos līdzekļus uzņem finanšu tirgos, lai pilnībā izmantotu visas darbījumu iespējas, ko tai sniedz papildu pašu līdzekļi, t.i., lai riska izsvērtās kapitāla vērtības paplašinātu par 12,5 – kārtīgu kapitāla summu (resp., eksistējošo kapitāla vērtību noturot šajā līmenī) ⁽¹⁾. Saistībā ar šīm papildu izmaksām, kas nerodas normālam pašu kapitālam, piemērotas atbildības aprēķināšanai jāpiemēro atbilstošs maksājums. Tirgus ekonomikas apstākļos darbīgs investors nevar gaidīt, ka tiks maksāta tāda pati atbildība kā par skaidras naudas kapitāla investēšanu.

- (212) Par to, ka nav jāņem vērā visa refinansēšanas koplikme Komisijai ir atšķirīgs viedoklis nekā Vācijai un *WestLB*. Refinansēšanas izmaksas ir uzņēmuma izmaksas, un līdz ar to samazinās ar nodokļiem apliekamie ieņēmumi. Bankas neto rezultāti nesamazinās par summu, ko veido papildu maksātie procenti. Šo izmaksu viena daļa tiek izlīdzināta ar samazinātu juridiskās personas ieņēmumu nodokli. Jāņem vērā, ka tikai *neto* izmaksas ir *WestLB* papildu apgrūtinājums saistībā ar pārskaitītā kapitāla īpašo raksturu. Tādējādi kopumā Komisija atzīst, ka bankai *WestLB* rodas papildu "likviditātes izmaksas", kas līdzvērtīgas "refinansēšanas izmaksām, atskaitot nodokļus".

iii) **Piemērota atbildība par summu 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR)**

- (213) Piemērotu atbildību par summu 2,5 miljardi DEM var, bez šaubām, noteikt dažādos veidos. Kā tūlīņ secināsim, visi atbildības aprēķināšanas veidi par rīcībā nodoto pamatkapitālu ievēro vienus pamatprincipus. Saskaņā ar šiem pamatprincipiem Komisija veic aprēķinu divos paņēmienos: vispirms nosaka minimālo atbildību, kādu investors būtu gaidījis par (hipotētisku) pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB*. Turpinājumā tiek pārbaudīts, vai tirgū iepriekš bijusi vienošanās par piemaksu vai maksājumu pa daļām saistībā ar ieplānotās finanšu operācijas īpatnībām, un vai šajā gadījumā Komisija var veikt metodiski pietiekamu aprēķinu skaitļos.

Sagaidāmās minimālās atbildības par pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB* izdibināšana

- (214) Gaidāmā atbildība par investīciju un investīcijas risks ir būtiski ietekmējoši faktori, ar ko jāreķinās pirms investīcijas lēmuma pieņemšanas investoram, kurš darbojas tirgus

ekonomikas apstākļos. Lai noskaidrotu šo abu elementu lielumu, investors apsver visu iespējamo firmu un tirgus informāciju. Pie tam viņš izpēta iepriekšējā laika vidējo peļņu no kapitāla, kas kopumā dod atbalsta punktu arī par uzņēmuma nākotnes produktivitāti, kā arī analizē uzņēmuma darbības modeli, kas būs spēkā investīcijas darbības laikā, izpēta uzņēmuma vadības kvalitāti un stratēģiju, kā arī attiecīgās ekonomikas nozares relatīvās izredzes.

- (215) Investors tirgus ekonomikas apstākļos investēs tikai tad, ja tādējādi, salīdzinot ar tuvāk esošo citu iespēju alternatīvai kapitāla ieguldīšanai, būs nodrošināta augstāka atbildība, respektīvi, zemāks risks. Investors neveiks ieguldījumu uzņēmumā, kur sagaidāmā peļņa ir zemāka par vidējo sagaidāmo atbildību citā uzņēmumā ar salīdzināmu riska profilu. Šajā gadījumā var pieņemt, ka pastāv pietiekamas alternatīvas investēšanas pasākumam, turklāt ar augstāku peļņas iespējamību pie vienlīdzīga riska.
- (216) Pastāv dažādas metodes piemērotas minimālās atbildības aprēķināšanai. Ir dažādi finansēšanas veidi un varianti peļņas aprēķināšanai, arī *CAPM* metode. Lai atspoguļotu dažādas iespējas, ir svarīgi izprast atšķirību starp diviem komponentiem, bezriskā peļņa no kapitāla un projekta specifiskā riska prēmija:

Atbilstoša minimālā peļņa no riska investīcijām

=

bezriskā bāzes likme + riska prēmija no riska investīcijām.

Riska investīcijas atbilstošu minimālo peļņu var attēlot kā bezriskā peļņas likmes un papildu riska prēmijas par investīcijas specifiskā riska pārņemšanas summu.

- (217) Katras peļņas noteikšanas pamatā ir bezriskā noguldījuma formas eksistence ar pieņemamu bezriskā peļņu. Parastā veidā tiek ņemta vērā sagaidāmā peļņa no valsts emitentu vērtspapīriem ar nemainīgu procentu likmi, lai noteiktu bezriskā bāzes likmi (respektīvi, šādu vērtspapīru atbilstošs indekss), tas ir ieguldījuma veids ar salīdzinoši mazu risku. Atšķirības starp dažādām metodēm pastāv sakarā ar riska prēmijas noteikšanu:

⁽¹⁾ Situācija ir tāda pati, ja, ņem vērā iespēju, papildu pašu līdzekļus paplašināt līdz bāzes pašu līdzekļu līmenim (bāzes pašu līdzekļu koeficients 25 un nevis 12,5).

— *Finansēšanas likme*: saskaņā ar kapitāla izmantotājas bankas viedokli, investora sagaidāmā peļņa no pašu kapitāla atspoguļo nākotnes finansēšanas izmaksas.

Vispirms tiek uzzinātas vēsturiskās pašu kapitāla izmaksas, kuras bankām bijušas un kuras var salīdzināt ar interesējošās bankas izmaksām. Kapitāla vēsturisko izmaksu vidējais aritmētiskais tiek salīdzināts ar nākotnē sagaidāmām pašu kapitāla izmaksām un ar sagaidāmajām investora peļņas prasībām.

- *Finansēšanas likme pēc Compound Annual Growth Rate*: šī aprēķina pamatā ir vidējais ģeometriskais un nevis vidējais aritmētiskais lielums (*Compound Annual Growth Rate*).
- *Capital Asset Pricing Model (CAPM)*: CAPM ir vispazīstamākais un visbiežāk testētais modelis modernajā finanšu ekonomikā. Pēc tā tiek aprēķināta investoram sagaidāmā peļņa no kapitāla ar šādas formulas palīdzību:

Minimālā peļņa no kapitāla

=

bezriskā bāzes likmes + (tirgus riska prēmija × *beta*)

Riska prēmija par pašu kapitāla investīciju tiek noteikta, reizinot tirgus riska prēmiju ar *beta* koeficientu (tirgus riska prēmija × *beta*). Ar *beta* koeficientu tiek izteikts uzņēmuma risks attiecībā pret visu uzņēmumu kopējo risku.

(218) CAPM ir vadošā metode investīciju peļņas aprēķināšanai biržā reģistrētajiem lielajiem uzņēmumiem. Tā kā banka *WestLB* nav biržā reģistrēts uzņēmums, nav iespējama tās *beta* koeficienta tieša atvasināšana. CAPM metodes pielietošana ir iespējama tikai uz *beta* vērtības bāzes.

(219) Komisijai iesniegti seši ekspertu slēdzieni, kuros riska prēmija, resp., investīcijas kopējā peļņa aprēķināta pēc dažādām metodēm, turklāt visi eksperti riska prēmiju par *Wfa* ieskaitīšanu *WestLB* neaprēķina tieši, bet gan, ņemot par pamatu (hipotētisku) pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB*.

- 1995. gada 11. septembra un 1997. gada 28. augusta *Ernst&Young* viedoklis: *Ernst&Young* (1995. gads) par laika posmu no 1982. gada līdz 1992. gadam faktiskās kapitāla izmaksas tiek aprēķinātas no cenu izmaiņas pēc mēneša pēdējās dienas kursa (kursa peļņas un kursa zaudējumi) un izmaksātajām dividendēm (peļņa no dividendēm). Iepriekšējo periodu kapitāla izmaksu vidējais aritmētiskais lielums tiek pielīdzināts investora gaidītajai peļņai.

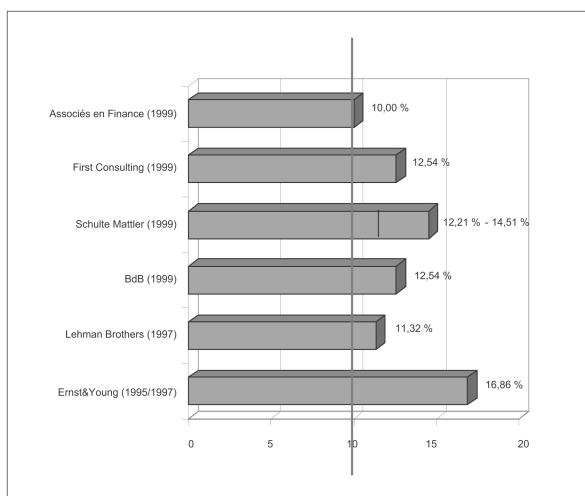
- *Associés en Finance* (1999. gada oktobris) viedoklis: aprēķins veikts *WestLB* uzdevumā, un pēc tā saucamās *Securities Market Line Modells* metodes minimālā atlīdzība noteikta no 10 % līdz 11 % par pamatkapitālam pielīdzināmu investīciju bankā *WestLB* nozīmīgajā *Wfa* kapitāla pārskaitīšanas brīdī.

- 1999. gada 14. janvāra *BdB* viedoklis: *BdB* aprēķināja atbilstoši finansēšanas metodei *Compound Annual Growth Rate* ar datu fondu no *Ernst&Young* par visiem iespējamiem investīciju periodiem laika posmā starp 1982. gadu un 1992. gadu vidējos ģeometriskos lielumus četrām lielām Vācijas komercbankām: *Deutsche Bank*, *Dresdner Bank*, *Commerzbank* un *Bayerische Vereinsbank*. Šo salīdzināmo banku vidējās pašu kapitāla izmaksas bija 12,54 %, kas atbilst investora sagaidāmajai peļņai.

- 1997. gada 8. jūlija *Lehman Brothers* ekspertu slēdziens, kas veikts *WestLB* uzdevumā, 1999. gada 14. janvāra profesora Šultes-Matlera (*Schulte-Mattler*) viedoklis – *BdB*, uzdevumā, 1999. gada 18. jūnija *First Consulting* viedoklis, aprēķins veikts Komisijas uzdevumā: visi šie eksperti ir izmantojuši CAPM metodi, vispirms ir noteikta vispārēja tirgus riska prēmija Vācijas akciju tirgū laika periodā – 1991. gada nogalē. Visi nonāk vidēji pie viena prēmijas lieluma: 4 %-5 % (*Lehman Brothers* 4 %, profesors Šulte-Matlers 5 % un *First Consulting* 4 %-5 %). Arī Komisijai iesniegtajā Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes, *WestLB* un sūdzības uzturētājas *BdB* 2004. gada 13. oktobra vienošanās par pamatu bija ņemta tirgus riska prēmija 4 % apmērā. Nobeigumā eksperti devuši novērtējumu *WestLB beta* koeficientam, t. i., tika noteikta *WestLB* individuālā riska prēmija. Ar šo lielumu tiek piemērota vispārējā tirgus riska prēmija bankai *WestLB*. Tā kā *WestLB* 1991. gada beigās nebija biržā reģistrēta kā akciju sabiedrība, tad tās *beta* vērtību statistiski nevarēja novērtēt. Šā iemesla dēļ eksperti pieņēma, ka *WestLB beta* vērtība ir tāda pati kā *beta* vērtība salīdzināmām biržā reģistrētajām bankām. Profesors Šulte-Matlers, izmantojot Vācijas Centrālās bankas (*Deutsche Bundesbank*) datus noteica *beta* koeficientu Vācijas kredītbankām 1991. gada beigās 1,25 (pamatojoties uz gada datu bāzi) un 1,1 (pamatojoties uz mēneša datu bāzi). Turpretim *WestLB* eksperts *Lehman Brothers* neizmantoja visu Vācijas kredītiestāžu *beta* koeficientus, bet gan ņēma par pamatu divu Vācijas banku – *IKB Deutsche Industriebank* un *BHF-Bank* – *beta* koeficientu 0,765 apmērā. Tādēļ arī *Lehman Brothers* nonāca pie, kopumā ņemot, viszemākās riska prēmijas bankai *WestLB*. Arī sūdzības uzturētājas *BdB* 2004. gada 13. oktobrī nosūtītajā vienošanās paziņojumā bija lietiski akceptēts *beta* koeficients 0,76, līdz ar to tai radās atšķirīgs viedoklis, salīdzinājumā ar 1999. gada 14. janvāra uzskatu, un minimālo atlīdzību noteica 10,19 % apmērā.

(220) Iepriekšminēto ekspertu rezultāti apkopoti attēlotajā grafikā. Izmantojot iepriekš minētās metodes, pret risku

nodrošinātas investīcijas sagaidāmās peļņas aprēķināšanā, iegūtas minimālās peļņas vērtības par vienu pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB*:

(221) Ekspertu viedokļu un slēdzienu rezultātā secināms, ka minimālā atlīdzība par vienu (hipotētisku) pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB* *Wfa* kapitāla pārskaitīšanas periodā bija starp 10 % un 13 % ⁽¹⁾. Vienīgi divos ekspertu slēdzienos par izejas punktu izmantota ievērojami augstāka minimālā atlīdzība. Sūdzības uzturētājas *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes un akciju sabiedrības *WestLB* AG sarunās 2004. gada jūlijā par piemērotas atlīdzības likmi uzskatīja 10,19 %. Šī vērtība atrodas tikko saņemtajā tirgus koridorā. Komisija tādēļ atsauc savu pirmo 1999. gada lēmumu par *WestLB*, kurā par pamatu bija ņemta minimālā atlīdzība 12 % gadā, un atzina ieinteresēto pušu paziņoto atlīdzības lielumu 10,19 % gadā par vienu pamatkapitālam līdzīgu investīciju bankā *WestLB* 1991. gada 31. decembrī par tirgum atbilstošu atlīdzību. Komisija apstiprina piemēroto minimālo atlīdzību par *Wfa* kapitāla pārskaitījumu 10,19 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas).

Atlīdzības samazinājums nepietiekamas likviditātes dēļ

(222) *WestLB* lietas izskatīšanas laikā, pamatojoties uz savu finanšu struktūru, vispirms nosauca 9,2 % kā savas refinansēšanas izmaksas laikā, kad notika kapitāla pārskaitījums. Procesa gaitā *WestLB* un Vācijas vairākos dokumentos un sarunās minētas refinansēšanas likmes 7,0 % un 7,5 % ⁽²⁾. Ieinteresētās puses savā vienošanās dokumentā atbilstoši paziņotajai bezriskā bāzes procentu likmei uz 1991. gada 31. decembri par pamatu izmantoja likmi 7,15 %. Turklāt puses vienojās pieņemt paušālu nodokļu likmi 50 % apmērā. Tādējādi puses nonāk pie neto refinansēšanas likmes 3,57 %, kas paredzēta *Wfa* kapitāla

daļai konkurences darījumu nodrošinājumam un līdz ar to arī pie atbilstošas likviditātes atvilkuma.

(223) Pamatojoties uz faktu, ka nosauktās summas sakrīt ar Vācijas jau iepriekš paziņotajām, Komisijai nav nekāda iemesla tās neuzskatīt par lietpratīgām, un tādēļ šīs summas tiks ņemtas vērā atbalsta elementu noskaidrošanai. Komisija gan savā pirmajā lēmumā par *WestLB* bija akceptējusi ilgtermiņa bezriskā likmi 8,26 % par Vācijas valsts aizņēmumu (ar 10 gadu termiņu) 1991. gada beigās kā minimālo *bruto* refinansēšanas izmaksu. Šāda procentu likme uzskatāma par attiecinātu uz noteiktu termiņu un ar to nevar rēķināties, jo *Wfa* kapitāls ir ilgstoši nodots *WestLB* rīcībā. Puses savās diskusijās par ilgtermiņa bezriskā bāzes procentu likmi atteicās pielietot termiņā noteiktas investīcijas bezriskā peļņu, kas ieskaitīšanas brīdī bija vērojama kapitāla tirgū, jo šāds uzskats ignorētu reinvestīcijas risku, tas nozīmē, risku, kad pēc investīciju termiņa beigšanās nav iespējams investēt ar tādu pašu bezriskā procentu likmi. Puses uzskata, ka vislabāk būtu rēķināties ar investīciju risku, ja par pamatu ņemtu "Total Return Index". Tādēļ puses nolēma izmantot akciju sabiedrības Vācijas Birža (*Deutsche Börse AG*) izstrādāto *REX10 Performance Index*, kas nosaka 10 gadu investīcijas ilgumu Vācijas Federatīvās Republikas aizņēmumam. Šeit izmantotā indeksu virkne *REX10 Performance Index* ietver stāvokli katra gada beigās kopš 1970. gada. Puses šādā veidā aprēķināja peļņu no kapitāla par gadu, kas atspoguļo tendenci, kā pamatā, ņemot *REX10 Performance Index*, notikusi attīstība laika periodā no 1970. līdz 1991. gadam, un tā nonāca pie tā saucamās bezriskā bāzes procentu likmes 7,15 % apmērā (1991. gada 31. decembrī).

(224) Tā kā ieguldījums bankā *WestLB* ir veikts ilgstošam laika periodam, šajā speciālajā gadījumā bezriskā bāzes procentu likmes aprēķins ir atzīstams. Arī piesaistītais *REX10 Performance Index* atspoguļo vispārēji atzītu datu avotu. Aprēķinātās bezriskā bāzes procentu likmes šķiet lietpratīgas.

(225) Komisija ir apņēmusies arī šajā gadījumā ieinteresēto pušu paziņoto ilgtermiņa bezriskā procentu likmi 7,15 % uz 1991. gada 31. decembri likt pamatā minimālo *bruto* refinansēšanas izmaksām. Izmantojot uz pārskaitīšanas brīdī paušālēto nodokļu likmi 50 % ⁽³⁾, Komisija noskaidro *neto* refinansēšanas likmi un līdz ar to likviditātes atvilkumu 3,75 % gadā kā nodrošinājumu par *Wfa* kapitālu, kas nodots bankas rīcībā konkurences darījumiem.

Piemaksa ienākumam no kapitāla sakarā ar *Wfa* pārskaitījuma īpatnībām

(226) Praksē, konstatējot kādas atlīdzības netipiskos apstākļus, kas atšķiras no normālas pamatkapitāla investīcijas attiecīgajā uzņēmumā, tiek piemēroti atbilstoši maksājumi. Tādēļ

⁽¹⁾ Šo rezultātu atbalsta arī investīciju bankas un konsultantu firmas saistībā ar faktisko un sagaidāmo atlīdzību par pašu kapitālu. *Salomon Brothers* novērtē atlīdzību par pašu kapitālu lielākajai daļai Eiropas banku no 10 % līdz 14 %, *Merryl Lynch* novērtē to dažādās Vācijas bankās 11,8 % apmērā, *WestLB Panmure* novērtē 11,8 % līdz 12,3 %.

⁽²⁾ Komisija lēmumā par procesa uzsākšanu, atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam, piemēroja pagaidu likmi 7 % apmērā, pamatojoties uz *WestLB* iesniegto informāciju par šo periodu.

⁽³⁾ Dokumentos, ko iesniedza Vācijas valdība, juridiskās personas ienākumu nodoklis 1995. gadā un 1996. gadā bija 42 %, pieskaitot vēl solidaritātes nodokli 7,5 % (tātad kopā 49,5 %). Kopējā nodokļu likme 1998. gadā bija 47,5 %. Tikai kopš 2001. gada kopējā nodokļu likme bija 30,5 %.

jāpārbauda, vai, atbilstoši īpatnībām, it sevišķi konkrētajam riska profilam *Wfa* pārskaitījuma gadījumā, ir pamatojumi par aprēķinātās minimālās atlīdzības 10,19 % piemērošanu, kādu privātais investors būtu sagaidījis par (hipotētisku) pamatkapitāla investīciju bankā *WestLB*, un līdz ar to Komisija var izmantot metodiski piemērotu aprēķinu. Tādējādi pārbaude atklāj trīs aspektus: pirmkārt, izpalika jaunu kapitāldaļu izlaide un ar to saistītās papildu balsstiesības, otrkārt, *Wfa* pārskaitījuma ārkārtējais apjoms, treškārt, ieguldījuma aizstājamības trūkums.

- (227) Federālā zeme, veicot pārskaitījumu, nesāņēma papildu balsstiesības. Ar atteikšanos no balsstiesībām kapitālieguldītājs neizmanto iespēju iespaidot bankas vadības lēmumus. Ja federālās zemes balsstiesības būtu uzkrātas, tad federālajai zemei piederētu vairāk par 70 % balsstiesību. Tas nozīmētu, ka federālā zeme no vismazākā kapitāldaļu īpašnieka (ar 42 % īpašuma kapitāldaļām) kļūtu par lielāko kapitāldaļu īpašnieku. Kā kompensāciju tam, ka tiek pieņemts paaugstināts zaudējumu risks, nenostādot tam pretī atbilstoši lielāku ietekmi uz uzņēmumu, kapitālieguldītājs, kas darbojas saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem (pat pavājinot risku pēc iekšējās vienošanās ar pārējiem daļu īpašniekiem), būtu pieprasījis augstāku atlīdzību. Tas izteikti redzams privilēģēto akciju bez balsstiesībām gadījumā. Par atteikšanos no balsstiesībām tiek piedāvāti augstāki procenti, kā arī privilēģijas apkalpojot. Ņemot vērā faktu, ka par privilēģētajām akcijām, salīdzinot ar parastajām akcijām, pienākas paaugstināta atlīdzība, un pēc vienošanās ar sūdzības uzturētāju *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālo zemi un akciju sabiedrību *WestLB AG*, kas panākta sarunu gaitā 2004. gada jūlijā, likme 0,3 % gadā (pēc nodokļu nomaksas) tiek atzīta par atbilstošu. Līdz ar to Komisija uzskata par lietpratīgu ieviest piemaksu vismaz 0,3 % gadā (pēc uzņēmumu nodokļa nomaksas).
- (228) Pārskaitītā īpašuma apjoms un ietekme, kādu tas radīja bankai *WestLB* attiecībā uz maksāspējas direktīvu, pieminēts jau iepriekš. Ar *Wfa* pārskaitījumu dubultojās *WestLB* pašu kapitāls un turklāt bez sākotnējām un administrācijas izmaksām. Šajā gadījumā *Wfa* kapitāla lielais apjoms – kaut arī ne vienīgais noteicošais – tika vērtēts kā netiešs pierādījums tam, ka kapitālieguldījumam ir līdzība ar pamatkapitālu. Tādā sakarā *Wfa* pārskaitījuma apjoma atkārtota pārskatīšana saistībā ar piemaksu būtu šī aspekta nepieļaujama “dubulta” izvērtēšana. Līdz ar to Komisija šajā gadījumā – atkāpjoties no sava pirmā lēmuma par *WestLB* – neparedz veikt piemaksu sakarā ar ieguldītā kapitāla apjomu.
- (229) Visbeidzot jānorāda uz iztrūkstošo ieguldījuma aizstājamību, tas nozīmē, ka iztrūkst iespēja jebkurā laikā izņemt no uzņēmuma noguldīto kapitālu. Normālos apstākļos kapitālieguldītājs var pašu kapitāla instrumentu tirgū pārdot trešajai personai un līdz ar to savu kapitālieguldījumu izbeigt. Pamatkapitāla normāls palielinājums, precīzi aplūkojot, notiek šādi: investors iegulda bilances aktīva pusē kapitālu (tie var būt gan skaidras naudas, gan materiālie ieguldījumi). Tam parasti pasīva pusē atbilst apgrozāmā daļa, kas ir investora rīcībā, piemēram, akciju sabiedrībā tās ir akcijas. Šīs akcijas viņš var pārdot trešajai personai. Viņš, protams, ar to nevar izņemt savu sākotnēji ieguldīto kapitāla vērtību, tāpēc, ka tagad tā pieder pie sabiedrības garantētā pašu kapitāla un tādēļ to pēc dispozīcijas nevar izņemt. Taču viņš, pārdodot akcijas, var realizēt ekonomisko pretvērtību. Viņa kapitālieguldījums līdz ar to ir aizvietojams. Sakarā ar *Wfa* kapitāla pārskaitīšanas īpašajiem apstākļiem federālajai zemei nav šādas iespējas. Neraugoties uz to, Komisija – atšķirībā no sava pirmā lēmuma *WestLB* lietā – šajā gadījumā nesaskata iemeslu piemaksai. Federālajai zemei gan nav iespēju ar ieguldījuma brīvu apgrozāmību realizēt ekonomisko pretvērtību, taču katrā laikā tai bija principā vismaz iespēja, atbilstoši likumam, *Wfa* kapitālu no bankas *WestLB* izņemt un eventuāli, ieguldot to citā kredītiestādē, sasniegt augstāku ienākumu no kapitāla.
- (230) Komisija kopumā uzskata par lietpratīgu noteikt piemaksu ienākumam no kapitāla vismaz 0,3 % gadā (pēc nodokļu nomaksas) par atteikšanos no papildu balsstiesībām ⁽¹⁾.

Nekāda atlīdzības samazinājuma saistībā ar vienošanos par kopatlīdzību

- (231) Akciju sabiedrībā atlīdzība ir tieši atkarīga no uzņēmuma rezultātiem, un tā galvenokārt izpaužas dividenžu formā un līdzdalībā, uzņēmuma vērtībai pieaugot (piem., akciju kursa kāpums). Federālā zeme saņem kopatlīdzību, kurā būtu jāietver abi šie atlīdzības aspekti par “normālu” kapitālieguldījumu. Tas ļauj argumentēt, ka regulārā atlīdzība, ko federālā zeme saņem mainīgas atlīdzības vietā, kas būtu tieši saistīta ar bankas *WestLB* rezultātiem, atspoguļo priekšrocību gadījumā, ja atlīdzības likme tiek reducēta. Vai tāda regulāra atlīdzība patiesi ir izdevīgāka par mainīgu atlīdzību, ko iespaido uzņēmuma peļņa, ir atkarīgs no uzņēmuma rezultātiem nākotnē. Ja tie pasliktinās, tad paušallikme kapitālieguldītājam ir izdevīga, bet, ja uzņēmuma rezultāti uzlabojas, tad tai ir trūkumi. Faktisko

⁽¹⁾ *WestLB* pirmā lēmuma 49. zemsvītras piezīmē citētais *First Consulting* ekspertu slēdziens paredz paušālu piemaksu 1–2 % apmērā par atsevišķiem minētiem faktoriem, tomēr, ņemot vērā apjomu, tā netika akceptēta, jo tas bija pielīdzināms pamatkapitālam. Kas attiecas uz aizstājamības faktoru, *First Consulting* slēdziens saistībā ar Komisijas viedokli neatzina, ka ieguldījums nav pārdodams, tomēr atbilstoši likumam var tikt atdalīts no *WestLB* un līdz ar to tikt principiāli reinvestēts.

attīstību nevar paredzēt, pieņemot lēmumu par kapitālieguldījumu. Šajā gadījumā jāvērs uzmanība faktam, ka zaudējumu gadījumos netiek maksāta atlīdzība un lēmumu par kumulatīvu pēcsamaksu pieņem *WestLB*. Līdz ar to atlīdzības paušālais raksturs vienā ziņā nenāk par labu kapitālieguldītājam, jo tam jāsamierinās ar atlīdzības samazinājumu. Ņemot to visu vērā, Komisija uzskata, ka atlīdzības likmes reducēšanai nav pamata.

(232) Jāpiebilst, ka par atlīdzību, ko pienāktos maksāt par ieguldīto kapitālu, parasti vienojas kapitālieguldītājs ar uzņēmumu. Šajā gadījumā par *WestLB* maksājamo atlīdzības lielumu acīmredzot vienojās *WestLB* kapitāldaļu īpašnieki savā starpā, kas, šķiet, ir neparasti. Atlīdzības lielumam nevajadzēja būt atkarīgam no kapitāldaļu īpašnieku lēmuma, bet gan no federālās zemes riska pakāpes un no *Wfa* kapitāla lietojamības bankā *WestLB*. Arī Vācija neiesniedza nekādus dokumentus par sarunām attiecībā uz atlīdzības lielumu un tā aprēķinu. Vācijai, protams, ir jāpiekrit, ja tiek norādīts, ka atbalsta elementu atzīšanai Komisijai esot svarīgs tikai rezultāts, t.i., izšķirīgais ir atlīdzības lielums un nevis veids, kā tas noteikts. Komisija uzskata, ka veids, kā tika noteikta atlīdzība un tās pamatojumi ir nozīmīgi, lai izvērtētu, vai federālā zeme ir rīkojusies kā kapitālieguldītājs tirgus ekonomikas apstākļos.

(233) *WestLB* kapitāldaļu īpašnieki bija vienojušies, ka atlīdzības lielumu noteiks tikai tad, kad būs zināmi *WestLB* finanšu rezultāti pa gadiem, sākot ar 1992. gadu. Komisija uzskata, ka bankas finansiālajiem rezultātiem gan vajadzētu būt mazsvarīgiem kopatlīdzības lieluma noteikšanā. Tādai atlīdzībai vajadzētu būt atkarīgai nevis no bankas *WestLB* faktiski iegūtajām peļņām, bet gan no federālās zemes riska un pārskaitītā kapitāla potenciālās noderības bankai. Kapitālieguldītājs tirgus ekonomikas nosacījumos nebūtu piekritis saņemt mazāku kopatlīdzību attiecīgā uzņēmuma slikto rezultātu dēļ. Šī vienošanās nenorāda uz izturēšanas, kas atbilstu kapitālieguldītāja rīcībai tirgus ekonomikas apstākļos.

(234) Komisijas izziņu vākšanas laikā notika sūdzības uzturētājas *BdB* un *WestLB* apspriešanās ar mērķi rast risinājumu bez EK Līguma 88. panta 2. punkta piemērošanas, t.i., rast uz kopējiem pamatojumiem atlīdzības lielumu, kas būtu atbilstošs tirgum. Šī apspriešanās tomēr nedeva rezultātu. Apspriešanās gaitā *WestLB* piedāvāja federālajai zemei pie jau pastāvošās kopatlīdzības 0,6 % apmērā vēl piešķirt tiesības *WestLB* likvidēšanas gadījumā saņemt piemērotu atlīdzību par vērtības pieaugumu, ko *Wfa* kapitāla ieskaitīšanas rezultātā *WestLB* ar saviem darījumiem ir guvusi; tas nozīmē, ka federālajai zemei piešķirtu papildu kapitāldaļu *WestLB* atklātajos uzkrājumos un slēptajās rezervēs. Šāda situācija norāda to, ka pārskaitītais kapitāls bankai *WestLB* būtībā bija lielāks un nozīmīgāks nekā norunātā atlīdzība. Nenotika arī vienošanās par likvidācijas vērtības daļu. Tirgus ekonomikas nosacījumos darbīgs kapitālieguldītājs arī neakceptētu šādu hipotētisku "atlīdzību", jo viņš, ieguldīdams kapitālu uz ilgu laiku tādā

uzņēmumā kā *WestLB* nekad nespētu veicināt bankas ienesīgumu; tādējādi viņam tā kļūtu bezvērtīga.

Kopatlīdzība

(235) Pamatojoties uz visiem šiem apsvērumiem un pēc vienošanās ar sūdzības uzturētāju *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālo zemi un akciju sabiedrību *WestLB AG*, Komisija secināja, ka atbilstoša atlīdzība par apšaubāmo kapitālu varētu būt 6,92 % (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas), proti, 10,19 % (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas) normāla atlīdzība par apšaubāmo kapitālieguldījumu, pieskaitot piemaksu 0,3 procentpunktu (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas) par finanšu operācijas īpašo raksturu, atskaitot 3,75 % (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas) par finansēšanas izmaksām, kas rodas *WestLB* ieskaitītā kapitāla trūkstošās likviditātes dēļ.

iv) **Atbilstoša atlīdzība par summu 3,4 miljardi DEM (1,74 mljrd. EUR)**

(236) Kā jau izklāstīts, arī pašu kapitāla daļa 3,4 miljardu DEM (1,74 mljrd. EUR) apmērā *WestLB* nozīmē materiālu vērtību, kuras ekonomiskā funkcija ir līdzvērtīga garantijai vai galvojumam. Lai nepakļautu sevi tādām riskam, kapitālieguldītājs, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos, būtu pieprasījis atbilstošu atlīdzību.

(237) Komisija lēmumā, uzsākot procedūru atbilstoši EK Līguma 88. panta 2. punktam, minēja likmi 0,3 %, ko Vācija nosauca par piemērotu galvotāja starpniecības maksu tādai bankai kā *WestLB*. Šajā sakarā sevišķi jāņem vērā divi faktori. Pirmkārt, summa 3,4 miljardi DEM (1,74 mljrd. EUR) pārsniedz summu, kas normāli nosedz šāda veida banku galvojumus. Otrkārt, parasti banku galvojumi ir saistīti ar noteiktu finanšu operāciju un noteiktu termiņu. Turpretim *Wfa* speciālie uzkrājumi ir nodoti *WestLB* rīcībā bez termiņa ierobežojuma. Par abiem minētajiem faktoriem atlīdzība būtu jāpaaugstina uz 0,5 līdz 0,6 %. Tā kā garantijas prēmijas parasti ir iekļautas ekspluatācijas izmaksās un līdz ar to samazinās ar nodokļiem apliekamā peļņa, tad atlīdzība, kas tiek maksāta federālajai zemei par *Wfa* kapitālu, ir no peļņas pēc nodokļu nomaksas, šī likme ir atbilstoši jāpiemēro. Apsverot visu iepriekšminēto, Komisija uzskata, ka atlīdzības likme 0,3 % pēc nodokļu nomaksas par šāda veida kapitālu būtu vērtējama kā korekta.

v) **Sinergijas efekts**

(238) Vācijas iestādes ziņo, ka kapitāla pārskaitījuma pamatā bija potenciālas kopdarbības panākšana un nevis *WestLB* pašu kapitāla palielināšana. Ir pilnīgi iespējams, ka apspriedes par dzīvokļu būvniecības veicināšanas ekonomisko pamatojumu jau bija sākušās septiņdesmitajos gados. Neraugoties uz ilgstošajām diskusijām, pārskaitījums tomēr netika veikts pirms 1991. gada, līdz radās *WestLB* kapitāla papildinājuma nepieciešamība, un tādējādi publiskie īpašnieki bija spiesti sākt rīkoties. Dokumentos – jo sevišķi par

pārskaitījuma likumu, piemēram, likuma pamatojumā vai protokolos par debatēm landtāgā – viennozīmīgi redzams, ka patiesais pārskaitījuma mērķis bija sagādāt bankai *WestLB* pašu kapitāla bāzi, kas atbilstu jaunajiem maksāspējas priekšrakstiem. Sinerģija tika uzskatīta par pozitīvu (blakus) efektu, kas tajā brīdī noteikti nebija finanšu operācijas pamatiemesls.

(239) Vācijas iestādes un *WestLB* paziņo, ka federālā zeme bija saņēmusi ne tikai atlīdzību 0,6 % par summu 2,5 miljardi DEM (1,28 mljrd. EUR), bet arī bez tam sinerģijas efekta rezultātā 30 miljonus DEM (15 milj. EUR) gadā: saskaņā ar *Wfa* kapitāla pārskaitīšanu un iekļaušanu bankā, kuras rezultātā *WestLB* pārņēmusi *Wfa* darbinieku pensiju nodrošinājuma pienākumu, kas *WestLB* izmaksāja 33 miljonus DEM (17 milj. EUR). Sinerģijas izraisītie ietaupījumi pamatojas uz *Wfa* un agrākās *WestLB* dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļas saplūšanu, kas radīja iespēju federālās zemes dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādi organizatoriski optimizēt un ietaupīt personāla skaitu.

(240) Sinerģija ir kādas apvienošanās ierastas sekas. Tomēr nav skaidrs, kā šāda veida kopdarbības efekts savienojams ar federālās zemes konceptu par *Wfa* noslēgtu cirkulāciju un neitralitāti konkurences darījumos. Cik liels bija sinerģijas efekts pēc pārskaitījuma, kad abas nodaļas skaidri palika nodalītas, un kādu sinerģijas rezultātu deva *Wfa* un *WestLB* Dzīvokļu būvniecības veicināšanas nodaļu (kuras agrāk strādāja tikai *Wfa* interesēs) apvienošana, nav iespējams pārbaudīt, kā arī, kādēļ tāda veida kopdarbība nebija iespējama bez *Wfa* pārskaitīšanas.

(241) Ja vispār *Wfa* rodas šāda veida sinerģija un ietaupījumi, kas nāk par labu dzīvokļu būvniecības veicināšanai ar tās izmaksu samazināšanu (un līdz ar to arī labums federālajai zemei), tad to nevar uzskatīt par *WestLB* pretpakalpojumu par rīcībā saņemtajiem bāzes pašu līdzekļiem. Tā kā šis kopdarbības rezultātā nesamazinās ne *WestLB* ieskaitītā kapitāla izlietojamība, ne palielinās *WestLB* izdevumi sakarā ar šo pārskaitījumu, tad kopdarbība nevarētu arī iespaidot atlīdzības lielumu, kuru varētu pieprasīt kapitālieguldītājs atbilstoši tirgus ekonomikas nosacījumiem par savu bankas rīcībā nodoto pašu kapitālu. Arī gadījumā, ja federālā zeme kopdarbības rezultātā ir patiesām guvusi labumu, tad jebkurš konkurents, konkurences cīņas spiests, federālajai zemei par finanšu instrumentu (*Wfa*) papildus pie atbilstošās atlīdzības par rīcībā nodoto kapitālu vēl būtu "pieskaitījis atlīdzību" šādu labumu formā.

(242) Vispār parasti divu uzņēmumu apvienošanās rezultātā sinerģijas efektu gūst abi uzņēmumi. Grūti izprast, kādēļ *WestLB* no tā vispār nebūtu bijis jāgūst labums.

(243) Ja *WestLB* vajadzēja pārņemt *Wfa* pensiju nodrošinājuma maksājumus, kas samazināja *Wfa* ikgadējās izmaksas, tad tāda veida maksājumus nevar uzskatīt par apvienošanās rezultātā gūtu sinerģijas efektu. To varētu gan uzskatīt par

WestLB netiešu atlīdzību federālajai zemei. Labumam būtu jārodas dzīvokļu būvniecības veicināšanas sfērā, un tāpat te būtu jāpalielinās rīcībā esošajiem līdzekļiem.

(244) Komisija tādējādi pievienojas uzskatam, ka ar minētajiem sinerģijas efektiem netiek saprasta par bankas *WestLB* maksātā atlīdzība par *Wfa* kapitāla ieskaitīšanu, bet var uzskatīt *WestLB* 1992. gadā samaksāto summu 33 miljonus DEM (17 milj. EUR) apmērā *Wfa* pensiju nodrošinājumam kā daļu no *WestLB* maksātās atlīdzības par pārskaitījumu.

f) 2002. GADA FINANŠU GADA IEKĻAUŠANA

(245) Komisija, pretēji ieinteresēto pušu vienošanās uzskatam, secinājusi, ka arī 2002. gads ir iekļaujams atbalsta elementu noskaidrošanā un, proti, periods līdz 2002. gada 1. augustam. Vācija gan ir atkārtoti paziņojusi, ka, saskaņā ar bilances, kā arī peļņas un zaudējumu aprēķina tiesisko atpakaļejošo spēku, likumiski noteiktajai *Wfa* pievienošanai Ziemeļreinas-Vestfālenes reģionālajai bankai uz 2002. gada 1. janvāri, būtu jāuzskata, ka ar 2002. gada 1. janvāri atbalsta tiesiskais nodarījuma sastāvs ir atcelts. Neņemot vērā bilances tiesisko iedarbību, faktiski *Wfa* kapitāls bija *WestLB* rīcībā konkurences darījumu nodrošinājumam līdz 2002. gada 1. augustam. Šis ir izšķirīgais skatījums šeit izvērtējamajā jautājumā.

(246) Jo sevišķi nepārliciecināma ir iebilde, ka ne tikai *Wfa* peļņas un veicināšanas sfēras, bet arī kopējie ķīlas zīmju darījumi saskaņā ar jauno kārtību, sākot ar 2002. gada 1. janvāri, pāriesot reģionālās bankas rīcībā, un līdz ar to *WestLB* peļņas zaudējumi, kas esot tiešā saistībā ar *Wfa* nākotnes risinājumu, būšot izteikti lielāki nekā piemērotā atlīdzība par *Wfa* kapitālu, ko vajadzētu atzīt par atbilstošu kompensāciju. Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka veicināšanas darījumu mīnusi, kas radušies atdalīšanas sakarā, kā arī publiskās ķīlas zīmju darījumu zaudējumi nenozīmē nekādu atlīdzību par *Wfa* kapitāla izmantošanu, kas notika līdz 2002. gada 1. augustam. Ar *Wfa* kapitālu tika nodrošināti ne tikai veicināšanas darījumi un publiskie ķīlas zīmju darījumi, bet arī *WestLB* kopējie konkurences darījumi. Tādēļ *WestLB* ir jāveic atlīdzība 6,92 % apmērā, iekļaujot arī laika posmu līdz 2002. gada 1. augustam.

g) ATBALSTA ELEMENTS

(247) Saskaņā ar iepriekšminētajiem aprēķiniem Komisija uzskata par tirgum atbilstošu atlīdzību 6,92 % gadā pēc nodokļu nomaksas par to kapitāla daļu, kuru *WestLB* var izmantot savai uzņēmējdarbībai, proti, 2,5 miljardus DEM (1,28 mljrd. EUR) līdz 1993. gada beigām, un 0,3 % gadā pēc nodokļu nomaksas par starpību starp šo daļu un to, kas *WestLB* bilancē iegrāmatota kā pašu kapitāls 5,9 miljardi DEM (3,02 mljrd. EUR), tāpat – 3,4 miljardi DEM (1,74 mljrd. EUR) līdz 1993. gada beigām.

(248) *WestLB* maksāja atlīdzību 0,6 % tikai par summu, ko tā drīkstēja izmantot savu konkurences darījumu nodrošinājumam. Šāda atlīdzība pirmo reizi tika izmaksāta par 1993. gadu. Kā jau Komisija iepriekš atzina, tā akceptē šos *WestLB* maksājumus 1992. gadā par *Wfa* pensiju nodrošinājumu kā papildu atlīdzību federālajai zemei.

(249) Atbalsta elementu var aprēķināt kā starpību starp faktiskajiem maksājumiem un maksājumiem, kas atbilstu tirgus nosacījumiem.

(250) 5. tabula: atbalsta elementu aprēķins

(miljonos DEM)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
1. Speciālo uzkrājumu daļa, kas ir <i>WestLB</i> rīcībā	13	2 510	2 819	3 048	3 108	3 112	3 113	[...]	[...]	[...]	[...]
2. Atlikuma summa (starpība no 5 900 milj. DEM, kas ir 7/12 daļa par 2002. gadu)	5 887	3 390	3 081	2 852	2 792	2 788	2 787	[...]	[...]	[...]	[...]
Atlīdzība 6,92 % (pēc nodokļu nomaksas) par 1.	0,9	173,7	195,1	210,9	215,1	215,4	215,4	[...]	[...]	[...]	[...]
Atlīdzība 0,3 % (pēc nodokļu nomaksas) par 2.	17,7	10,2	9,2	8,6	8,4	8,4	8,4	[...]	[...]	[...]	[...]
Kopējā tirgum atbilstošā atlīdzība	18,6	183,9	204,3	219,5	223,5	223,8	223,8	[...]	[...]	[...]	[...]
Faktiskā atlīdzība (pēc nodokļu nomaksas)	33,1	15,1	16,9	18,3	18,6	18,7	18,7	[...]	[...]	[...]	[...] ⁽¹⁾
Atbalsta elements	- 14,5	168,8	187,4	201,2	204,9	205,1	205,1	208,6	209,3	209,3	128,6

(Summa: 1 913,80 miljoni DEM = 978,51 milj. EUR)

⁽¹⁾ Saskaņā ar Vācijas informāciju, *WestLB* par visu 2002. gadu ir samaksājusi [...] DEM. Attiecināta uz šeit noteikto laika posmu no 2002. gada 1. janvāra līdz 1. augustam, [...] un pareizināta ar koeficientu 7/12), izveidojas summa [...], kas samaksāta kā atlīdzība.

4. ATBRĪVOJUMS NO NODOKĻU MAKSĀŠANAS

(251) Kā jau Komisija pasludināja savā lēmumā par procesa atklāšanu, saskaņā ar EK Līguma 88. panta 2. punktu, valsts atbalsts ir atzīstams gadījumos, ja kāds noteikts uzņēmums ir atbrīvots no normālas nodokļu maksāšanas, bet tā konkurentiem nodokļi ir jāmaksā. Ja konstrukcija "iestāde iestādē" noslēdzas kā sabiedrībai derīga, no nodokļiem atbrīvota uzņēmuma vienība, tad jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka šādu no nodokļiem atbrīvoto iestāžu saimnieciskā darbība tiktu ierobežota tikai savā sabiedrībai derīgajā uzņēmumā un ka tā neietekmē konkurētspējīgus uzņēmumus.

(252) *WestLB* nevajadzēja maksāt par pārskaitīto *Wfa* kapitālu ne īpašuma, ne rūpālu kapitāla nodokli. Turklāt *Wfa* saimnieciskā darbība arī pēc pārskaitījuma nebija aplikta ar juridiskās personas ienākumu nodokli. Vācija uzskata, ka ar šo nodokļu regulēšanu nevajag atbalstīt *WestLB* attiecībā pret pārējiem nodokļu subjektiem, un tas arī nenotika.

(253) Peļņa, ko *WestLB*, izmantojot *Wfa* kapitālu, guva konkurences darījumos attiecībā uz maksātspējas aprēķiniem, parasti tiek aplikta ar nodokļiem. No nodokļu maksāšanas ir atbrīvota vienīgi peļņa no dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumiem. Atbrīvojums no īpašuma nodokļa un rūpālu kapitāla nodokļa maksāšanas ir atbilstoši ierobežots un attiecas tikai uz dzīvokļu būvniecības veicināšanas darījumiem. Komisijai nav jālemj, vai pastāv pārkāpums attiecībā uz Vācijas priekšrakstiem par atbrīvošanu no nodokļu maksāšanas par labu sabiedriski derīgai iestādei, bet gan tikai jāizvērtē pasākums saistībā ar EK Līguma par valsts atbalstu noteikumiem.

(254) Ar *Wfa* (bankas *WestLB* sastāvā) atbrīvošanu no īpašuma, rūpālu kapitāla un juridiskās personas ieņēmumu nodokļu maksāšanu palielinājās *Wfa* peļņa (respektīvi, samazinājās

zaudējumi), samazinājās federālās zemes potenciālā nepieciešamība ieguldīt papildkapitālu dzīvokļu būvniecības veicināšanai, un varēja palielināties *Wfa* neto kapitāls. Tā kā *Wfa* bija nepieciešama tikai viena noteikta (paplašinātās) pašu kapitāla bāzes daļa kā bāzes pašu līdzekļi savu darbību nodrošinājumam, tad laika gaitā varēja pieaugt arī *WestLB* rīcībā nodotā kapitāla daļa, kas bija paredzēta bankas darbību nodrošinājumam. Par kādu summu šī kapitāla daļa varēja pieaugt, par tik arī varēja palielināties bāze atlīdzības maksājumiem federālajai zemei. Ja šī atlīdzība būtu noteikta atbilstošā lielumā, tad dzīvokļu būvniecības veicināšanas darbību atbrīvošana no nodokļu maksāšanas nebūtu atzīstama par konkurences izkropļojumu *WestLB* labā. Pēc iepriekšminētajiem aprēķiniem atbilstošā atlīdzība sasniedz 6,92 % gadā, respektīvi, 0,3 % gadā pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas.

5. ATBRĪVOJUMS NO SAISTĪBĀM

(255) Vācija paziņoja, ka atbrīvojums no saistību atbildības neiespaidoja federālās zemes finanšu stāvokli un nenozīmēja *Wfa* vai *WestLB* priekšrocības konkurencē. Tā kā *Wfa* kapitāls (federālās zemes dzīvokļu būvniecības kapitāls) pēc pārskaitījuma vairs ik gadu nesamazinājās attiecīgo saistību dēļ, *Wfa* likvidācijas gadījumā būtu iespējami lielāki līdzekļi, turklāt šie līdzekļi tiktu ieskaitīti federālajai zemei. Bez tam Vācijas iestādes paskaidro, ka bez šī atbrīvojuma no saistībām *BAKred* nebūtu akceptējusi 4 miljardus DEM (2,05 mljrd. EUR) par *Wfa* bāzes pašu līdzekļiem.

(256) Ar atteikšanos no atbildības *Wfa* vērtība noteikti ir pieaugusi. Tā kā *WestLB* maksājamā atlīdzība pamatojās uz *Wfa* novērtējumu pēc šīs atteikšanās, tātad rēķinoties ar šo vērtības pieaugumu, *Wfa* atteikšanās no atbildības nav devusi *WestLB* nekādas priekšrocības, ja vien atlīdzība saskanēja ar tirgus nosacījumiem.

6. PASĀKUMA SAVIENOJAMĪBA AR EK LĪGUMU

(257) Apkopojot visus šos skaidrojumus, jāsecina, ka visi EK Līguma 87. panta 1. punkta kritēriji ir izpildīti, un tātad *Wfa* pārskaitījums attiecīgā panta izpratnē satur valsts atbalstu. Tādējādi jāizpēta, vai atbalstu var uzskatīt par savienojamu ar kopējo tirgu. Tomēr ir pamanāms, ka Vācijas valdība, ņemot vērā iespējamus atbalsta elementus *Wfa* pārskaitījuma ietvaros, nav rīkojusies saskaņā ar EK Līguma izņēmumu priekšrakstiem.

(258) Nav piemērojams neviens no EK Līguma 87. panta 2. punkta izņēmuma priekšrakstiem. Atbalstam nav ne sociāls raksturs, ne arī galvojums par atsevišķiem patērētājiem. Tāpat tā ir maz piedalījusies zaudējumu novēršanā, kas radušies pēc dabas katastrofām vai izcēlušies ārkārtas atgadījumu rezultātā, vai arī palīdzējusi līdzsvarot tautsaimniecības zaudējumus, kas radās Vācijas sadalīšanas rezultātā.

(259) Tā kā atbalstam nav bijis izvirzīts nekāds reģionālais mērķis – tā nav paredzēta ne ekonomiskās attīstības veicināšanai reģionos ar neierasti zemu dzīves līmeni vai daļēju bezdarbu, ne kādas noteiktas ekonomikas jomas attīstības veicināšanai, tā nav piemērojama ne EK Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktam, ne 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam (par reģionālajiem aspektiem). Ar atbalstu nav veikti nekādi svarīgi pasākumi, kas attiektos uz Eiropas kopējām interesēm. Tāpat atbalsta mērķis nav saistīts ar kultūras un kultūras mantojumu saglabāšanas veicināšanu.

(260) Tā kā bankas *WestLB* ekonomiskā pastāvēšana nebija riska situācijā, kad tika īstenoti pasākumi, netiek izvirzīts jautājums, vai vienas atsevišķas lielas kredītiestādes kā banka *WestLB* sabrukums Vācijā varētu izraisīt banku sektora ģenerālkrīzi, kas atbilstoši EK Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktam varētu tikt attaisnots kā atbalsts Vācijas ekonomikas ievērojamu traucējumu novēršanai.

(261) Atbilstoši EK Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam par atbalstu var uzskatīt tādu atbalstu, kas saderīga ar kopējo tirgu, ja tā veicina noteiktas ekonomikas nozares attīstību. Tas principā varētu derēt arī par bankas sektora pārstrukturēšanas atbalstu. Šajā gadījumā tomēr nav doti priekšnosacījumi izņēmuma noteikumu pielietošanai. Banka *WestLB* netiek raksturota kā grūtībās nokļūvis uzņēmums, kura rentabilitātes atgūšanai nepieciešams valsts atbalsts.

(262) Tātad EK Līguma 86. panta 2. punkts pieļauj iespējamus izņēmumus līguma priekšrakstos par valsts atbalstu, kas, atkarībā no noteiktiem apstākļiem, ir attiecināmi arī uz finanšu pakalpojumu sektoru. Komisija to apliecinājusi savā ziņojumā "Vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumi banku sektorā" (1). Tomēr ir skaidrs, ka pārskaitījums noticis, lai *WestLB* spētu apmierināt jaunās pašu kapitāla prasības, un bez jebkādiem vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumiem. Vācija vispār nav paziņojusi, ka *WestLB* ar *Wfa* pārskaitījumu par noteiktu vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumu veikšanu būtu jāsaņem kompensācija. Tādēļ šajā gadījumā nav pielietojami arī šie izņēmumu priekšraksti.

(263) Tā kā neviens no izņēmumiem par principiālu valsts atbalsta aizliegumu atbilstoši EK Līguma 87. panta 1. punktam neatbilst, šo atbalstu nevar atzīt par saderīgu ar līgumu.

VII. SECINĀJUMS

(264) Komisija konstatē, ka Vācija, veicot atbalsta pasākumu, ir prettiesiski pārkāpusi EK Līguma 88. panta 3. daļu. Tādējādi atbalsts ir prettiesisks.

(265) Atbalsts nevar tikt atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu ne pēc EK Līguma 87. panta 2. punkta, respektīvi, 3. punkta, ne

(1) Šis ziņojums tika iesniegts Ekonomikas un finanšu padomē 1998. gada 23. novembrī, tomēr vēl netika publicēts. To var saņemt ģenerāldirekcijā IV – Konkurences komisijā, kā arī Komisijas interneta lapā.

pamatojoties uz kādu citu līguma noteikumu. Ievērojot to, atbalsts tiek paziņots par nesaderīgu ar kopējo tirgu, tas jāatceļ un prettiesiskā pasākuma atbalsta elements no Vācijas valdības jāatprasa.

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU:

1. pants

Valsts atbalsts EUR 978,51 miljoni, ko Vācija laika periodā no 1992. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 1. augustam bija piešķīrusi *Westdeutsche Landesbank Girozentrale*, tagad *WestLB AG*, nav saderīgs ar kopējo tirgu.

2. pants

Vācija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai 1. pantā minēto prettiesiski sniegto atbalstu atgūtu no saņēmēja.

3. pants

Atgūšana seko nekavējoties un saskaņā ar valstī noteikto kārtību, tiklīdz iespējama tūlītēja un faktiskā šī lēmuma izpilde.

Atgūstamai summai ir jāpieskaita procenti, kuri maksājami no brīža, kad prettiesiskais atbalsts bija saņēmēja rīcībā, līdz brīdim, kad faktiski veikts atmaksājums.

Procenti tiek aprēķināti atbilstoši Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 V. daļas noteikumiem ⁽¹⁾.

4. pants

Vācija divu mēnešu laikā no šī lēmuma saņemšanas brīža, izmantojot pielikumā pievienotās veidlapas, paziņo Komisijai par paveiktajiem pasākumiem lēmuma izpildē.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2004. gada 20. oktobris.

Komisijas vārdā
Komisijas loceklis
Mario MONTI

⁽¹⁾ OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR KOMISIJAS LĒMUMA IZPILDI

1. **Atmaksājamās summas aprēķins**

1.1. Atsūtiet, lūdzu, informāciju par prettiesiskā atbalsta summām, kas tika nodotas atbalsta saņēmēja rīcībā:

Maksājuma datums (°)	Summa (*)	Valūta	Saņēmējs

(°) Datums, kad atbalsts vai atbalsta daļas tika nodotas saņēmēja rīcībā (ja kāds pasākums sastāv no vairākiem atbalsta pasākumiem un atsevišķām daļām, tās rakstīt jaunā rindā).

(*) Atbalsta apjoms, kas nodots saņēmēja rīcībā (norādīt bruto atbalsta ekvivalentos).

Piezīmes:

1.2. Lūdzu, paskaidrojiet, kā tiek aprēķināti procenti, kas jāmaksā par atmaksājamo atbalstu.

2. **Jau paveiktie vai iplānotie pasākumi atbalsta atmaksāšanā**

2.1. Lūdzu, detalizēti aprakstiet, kādi pasākumi jau veikti un kādi tiek plānoti, lai veiktu tūlītēju un efektīvu atbalsta atmaksu. Lūdzu, paskaidrojiet, kādi alternatīvi pasākumi iespējami saskaņā ar valsts tiesību aktiem, lai panāktu atbalsta atgūšanu. Lūdzu, paziņojiet, ja iespējams, paveikto/plānoto pasākumu tiesisko pamatu.

2.2. Līdz kuram datumam atbalsta atgūšana tiks pabeigta?

3. **Jau īstenotā atbalsta atgūšana**

3.1. Lūdzu, atsūtiet informāciju par atbalstu, ko atbalsta saņēmējs jau atmaksājis:

Datums (°)	Atmaksātā summa	Valūta	Saņēmējs

(°) Datums, kad atbalsts ir atmaksāts.

3.2. Lūdzam pievienot dokumentus summu atmaksāšanu atbilstoši tabulai 3.1. punktā.

KOMISIJAS LĒMUMS

2004. gada 20. oktobris

par Vācijas Valsts Atbalstu Norddeutsche Landesbank -Girozentrale

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3926)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(Dokuments attiecas uz Eiropas Ekonomikas zonu)

(2006/738/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, jo īpaši tā 88. panta 2. punkta 1. apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu, jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad dalībvalstis un ieinteresētās puses aicinātas izteikt apsvērumus saskaņā ar minētajiem noteikumiem ⁽¹⁾, un ņemot vērā šos apsvērumus,

tā kā

I. PROCEDŪRA

- (1) Procedūra attiecas uz Lejassaksijas federālās zemes veikto trīs reģionālo trasta kompāniju (*LTS*) fondu pārskaitīšanu uz Norddeutsche Landesbank–Girozentrale (“*NordLB*”). Procedūra ir saistīta ar sešām citām procedūrām pret Vāciju par aktīvu pārskaitīšanu uz reģionālajām bankām, jo īpaši uz Westdeutsche Landesbank žirocentrāli (“*WestLB*”).
- (2) Komisija 1993. gada 12. janvārī nosūtīja Vācijai pieprasījumu sniegt informāciju par kapitāla palielināšanu bankā *WestLB* sakarā ar dzīvokļu celtniecības veicināšanas iestādes (“*Wfa*”) integrāciju, kā arī līdzīgiem citu federālo zemju reģionālo banku pašu līdzekļu palielinājumiem. Lūgumā tika arī jautāts, kurās reģionālajās bankās ir notikusi valsts veicināšanas programmu līdzekļu pārskaitīšana, kā arī lūgta informācija par šo darījumu tiesiskajiem pamatojumiem.
- (3) Vācija nosūtīja atbildes vēstules 1993. gada 16. martā un 1993. gada 17. septembrī. Komisija pieprasīja plašāku informāciju 1993. gada 10. novembrī un 1993. gada 13. decembrī un saņēma rakstisku atbildi no Vācijas 1994. gada 8. martā.
- (4) Federālā Vācijas banku apvienība (“*BdB*”), kas pārstāv Vācijā reģistrētās privātbankas, oficiālās vēstulēs 1994. gada

31. maijā un 1994. gada 21. decembrī paziņoja Komisijai, ka, pamatojoties uz 1991. gada 17. decembra likumu, Lejassaksijas federālajai zemei piederošās daļas aktīvos, kas paredzēti dzīvokļu celtniecības, lauksaimniecības un rūpnieciskās ražošanas veicināšanai, kopš 1991. gada 31. decembra ir pārskaitītas uz banku *Nord LB. BdB* uzskatīja šāda veida bankas *Nord LB* pašu resursu palielināšanu par konkurences traucējumiem savā labā, jo nav panākta vienošanās par atlīdzību, kas atbilstu tirgus ekonomikā strādājoša ieguldītāja principam. Ar minēto otro vēstuli *BdB* iesniedza formālu sūdzību un pieprasīja Komisijai ierosināt procesu pret Vāciju saskaņā ar EK līguma 93. panta 2. punktu (tagad EK līgums, 88. pants, 2. punkts). 1995. gada februārī un martā, un 1996. gada decembrī vairākas atsevišķas bankas pievienojās savas apvienības sūdzībai.

- (5) Komisija vispirms pārbaudīja aktīvu pārskaitīšanu uz *WestLB*, paziņojot, ka pārskaitījumi uz citām reģionālajām bankām, jo īpaši uz *NordLB*, tiks pārbaudīti, ņemot vērā *WestLB* lietas ⁽²⁾ rezultātus. Šajā lietā ar lēmumu 2000/392/EK ⁽³⁾ Komisija beidzot 1999. gadā atzina atbalsta pasākumus (starpība starp samaksāto atlīdzību un tirgū pieņemto atlīdzību) par nesavienojamiem ar kopējo tirgu un deva rīkojumu par atbalsta atprasīšanu. Šo lēmumu Eiropas Kopienų Pirmās instances tiesa atcēla ar 2003. gada 6. marta spriedumu par divu elementu nepietiekamo pamatojumu, aprēķinot atlīdzības lielumu, bet citādi to pilnā apjomā apstiprināja. Komisija 2004. gada 20. oktobrī, ņemot vērā vienošanos starp sūdzības uzturētāju, *WestLB* un Ziemeļreinas-Vestfālenes federālo zemi, publicēja jaunu lēmumu, kas ņēma vērā tiesas kritiku.
- (6) Lēmuma 2000/392/EK pielikumā Komisija 1999. gada 1. septembrī nosūtīja Vācijai pieprasījumu sniegt informāciju par pārskaitījumiem uz citām valsts reģionālajām bankām. Vācija 1999. gada 8. decembra atbildes vēstulē

⁽²⁾ OV C 140, 05.05.1998., 9. lpp.

⁽³⁾ OV L 150, 23.06.2000., 1. lpp.; tika iesniegta apelācija no Vācijas (Rs. C 376/99), no Ziemeļreinas-Vestfālenes (Rs. T-233/99) un no bankas *WestLB* (Rs. T 228/99); Komisija ierosināja procesu par līguma noteikumu pārkāpšanu (Rs. C 209/00).

⁽¹⁾ OV C 81, 04.04.2003., 2. lpp.

sniedza informāciju par reģionālo trasta kompāniju fondu pārskaitījumu uz *NordLB*, kas pēc Komisijas pieprasījuma sniegt sīkāku informāciju, tika papildināta 2001. gada 22. janvāra vēstulē.

- (7) Komisija 2001. gada 1. martā rakstiski lūdza plašāku informāciju, jo īpaši par kapitāla pārskaitījumiem, ko veikusi *Niedersächsische Sparkassen und Giroverband* ("NSGV"), uz ko Vācija nosūtīja atbildi 2001. gada 15. maijā.
- (8) Komisija ar oficiālu vēstuli 2002. gada 13. novembrī informēja Vāciju par savu lēmumu uzsākt formālu procedūru sakarā ar Lejassaksijas federālās zemes veicināšanas fondu pārskaitījumu uz *NordLB*, , balstoties uz EK līguma 88. panta 2. punktu. Vienlaikus Komisija uzsāka procedūru par līdzīgiem veicināšanas aktīvu pārskaitījumiem pret *Bayerische Landesbank – Girozentrale*, *Landesbank Schleswig-Holstein – Girozentrale*, *Hamburgische Landesbank – Girozentrale* un *Landesbank Hessen-Thüringen*. Pirms tam Komisija jau 2002. gada jūlijā bija uzsākusi procedūru par aktīvu pārskaitījumu *Landesbank Berlin*.
- (9) Lēmumi par procedūras uzsākšanu tika publicēti *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽¹⁾. Komisija aicināja citus dalībniekus izteikt savu viedokli.
- (10) Ar oficiālu vēstuli 2003. gada 11. aprīlī Vācija paziņoja savu nostāju jautājumā par procedūras uzsākšanu bankas *NordLB* lietā.
- (11) Ar oficiālu vēstuli 2003. gada 29. jūlijā *BdB* paziņoja kopēju viedokli par visiem 2002. gada 13. novembra lēmumiem. Par *BdB* viedokli Vācija ar 2003. gada 30. oktobra ziņojumu nosūtīja Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes valdības un akciju sabiedrības *WestLB AG* atbildi sakarā ar procesiem par *LTS* pārskaitījumu uz *NordLB*.
- (12) Pēc Komisijas 2003. gada 1. septembra pieprasījuma Vācija 2003. gada 24. oktobrī oficiālā vēstulē sniedza plašāku informāciju un izteica savu piekrišanu *BdB* viedoklim attiecībā uz *NordLB*.
- (13) Komisija 2004. gada 7. aprīlī un 2004. gada 3. maijā nosūtīja Vācijai pieprasījumu sniegt plašāku informāciju un saņēma atbildi 2004. gada 27. maijā un 2004. gada 28. jūnijā. Vācija 2004. gada 16. augustā un 9. septembrī papildināja iepriekšējā paziņojumā izteikto viedokli.
- (14) Sūdzības uzturētājs *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un akciju sabiedrība *WestLB AG* 2004. gada 19. jūlijā nosūtīja pagaidu vienošanos par atbilstošu atlīdzību sakarā ar pārskaitītajiem aktīviem. Saskaņā ar viņu viedokli, izpieņemot lēmumu, Komisijai šī atlīdzība jāņem vērā. Tieši tāpat *BdB*, Lejassaksijas federālā zeme un *NordLB*

nosūtīja priekšlikumu par vienošanos sakarā ar piemērotu atlīdzību par pārskaitītajiem *LTS* aktīviem. Turpmāk Komisija saņēma vairākas oficiālas vēstules no ieinteresētajām pusēm, arī no Vācijas. Galīgo vienošanās formulējumu, sakarā ar *LTS* aktīvu pārskaitījumu uz *NordLB*, Komisija saņēma 2004. gada 7. oktobrī.

II. PASĀKUMU SĪKS APRAKSTS

1. **NORDDEUTSCHE LANDESBANK (NORDBL)-GIROZENTRALE**
- (15) *NordLB*, kurā tika iekļauta *LTS*, ir valsts kredītiestāde, pēc tiesiskās formas tā ir publisko tiesību iestāde ar mītni Hannoverē, Braunšveigā, Magdeburgā un Švērinē. Koncerna bilances summa ir aptuveni 193 miljardi EUR (2003. gada 31. decembrī), un tā ir viena no Vācijas lielākajām bankām. Šobrīd *NordLB* nodarbina ap 9 500 darbinieku.
- (16) *NordLB* izveidojās 1970. gadā, apvienojoties četrām valsts kredītiestādēm (*Niedersächsische Landesbank*, *Braunschweigische Staatsbank einschließlich Braunschweigische Landessparkasse*, *Hannoversche Landeskreditanstalt und Niedersächsische Wohnungskreditanstalt-Stadtschaft*).
- (17) Brīdī, kad stājās spēkā šeit izmeklētā kapitāla pārskaitīšana, bankas *NordLB* īpašnieces bija Lejassaksijas federālā zeme ar 60 % un *Niedersächsische Sparkassen- und Giroverband* ("NSGV"), kā publisko tiesību organizācija, ar 40 %.
- (18) Ar diviem valsts līgumiem, attiecīgi 1991. un 1992. gadā, Lejassaksijas, Saksijas-Anhaltes un Meklenburgas-Priekšpomerānijas federālās zemes vienojās izmantot banku *NordLB* kā šo zemju kopēju iestādi. Ar 1993. gada 12. janvāri dalībnieku un galvotāju struktūra tika mainīta šādi: Lejassaksijas federālā zeme – 40 %, NSGV – 26,66 %, Saksijas-Anhaltes federālā zeme – 10 %, Meklenburgas-Priekšpomerānijas federālā zeme – 10 %, *Sparkassenbeteiligungsverband Sachsen-Anhalt* ("SBV") – 6,66 %, *Sparkassenbeteiligungszweckverband Mecklenburg-Vorpommern* ("SZV") – 6,66 %.
- (19) Bankai *NordLB*, atbilstoši tās Statūtiem, ir jāpilda reģionālās bankas, krājkašes centrālās bankas un komercbankas uzdevumi. Tā var veikt arī dažāda veida darījumus, kas kalpo bankas, tās īpašnieku, kā arī federālo zemju municipālo organizāciju mērķiem. Braunšveigas apgabalā banka *NordLB* darbojas kā krājkašes. Banka *NordLB* piedāvā finanšu pakalpojumus privātajiem klientiem, uzņēmumiem, organizācijām un valsts iestādēm, un ir nozīmīgs dalībnieks starptautiskajos kapitāla tirgos gan savā, gan arī citu parāda dokumentu emitentu vārdā. Tāpat kā daudzām Vācijas universālajām bankām, arī bankai *NordLB* ir dalība vairākās finanšu institūcijās un citos uzņēmumos.

(1) OV C 81, 04.04.2003., 2. lpp.

- (20) Banka *NordLB* piedalās visnozīmīgākajos pasaules finanšu un tirdzniecības forumos. Bankai ir biržas birojs Frankfurtē, filiāles Londonā, Ņujorkā, Singapūrā, Stokholmā, Helsinkos un Šanhajā, pārstāvniecības Oslo, Tallinā un Pekinā, kā arī meitas uzņēmumi Londonā, Cīrihē, Luksemburgā, Rīgā, Viļņā un Varšavā.
- (21) 2003. gadā bankas *NordLB* pašu līdzekļu daļa kredītiestādē bija 11,5 % un koncernā 10,1 %; pašu kapitāla daļa veidoja 7,1 % kredītiestādē un 6,3 % koncernā. Pašu kapitāla rentabilitāte 2003. gadā bija ap [...] (*) %.

2. REĢIONĀLĀS TRASTA AĢENTŪRAS (LTS)

- (22) 1948. gadā Lejassaksijas federālajā zemē izveidoja "Trasta aģentūru", kuras uzdevums bija sociālās dzīvokļu celtniecības veicināšana. Pamatojoties uz tā saucamo trasta līgumu starp federālo zemi un banku *NordLB*, banka pārņēma veicināšanas aktīvu pārvaldīšanu, kā arī trasta aģentūras uzdevumus. Pamatojoties uz šo un vēl diviem tāda veida trasta līgumiem, banka *NordLB* kļuva par tiesisko – bet ne saimniecisko – īpašnieku un pārvaldītāju veicināšanas aktīviem, kas paredzēti dzīvokļu celtniecības, zemes agrārās un saimnieciskās attīstības veicināšanai. Veicināšanas aizdevumi tika izsniegti bankas vārdā, bet saimnieciski – uz federālās zemes rēķina.
- (23) Trīs reģionālās trasta aģentūras (LTS) nav tiesiski patstāvīgas, taču banka *NordLB* tās vada kā suverēnas, saimnieciski, personāla ziņā un organizatoriski atdalītas komercstruktūras. Visas trīs LTS ir atbrīvotas no juridiskās personas ienākumu nodokļa, no rūpala un mantas nodokļa.
- (24) LTS–*Wohnungswesen* pārvalda dzīvokļu celtniecības mērķpašumu, kā arī federālās zemes galvojumus dzīvokļu celtniecības veicināšanai. It sevišķi tā veicina jaunceltnes, dzīvokļu īpašumu un īres dzīvokļu modernizāciju, kā arī dzīvokļu īpašumu pirkšanu un iegūšanu.
- (25) LTS–*Agrar* pārvalda publiskos aizdevumus un subsīdijas lauksaimniecības veicināšanai, jo īpaši investīcijas lauksaimniecībā un mežsaimniecībā.
- (26) LTS–*Wirtschaft* piešķir un pārvalda aizdevumus un subsīdijas ekonomikas veicināšanas jomā, galvenokārt investējot mazajos un vidējos uzņēmumos, kā arī uzņēmumu dibināšanā. Tā apkalpo ES Kopienas iniciatīvu INTERREG un ir atzīta par finanšu vidutāju "Joint European Venture" (JEV) ietvaros.

3. KAPITĀLA PRASĪBAS ATBILSTOŠI DIREKTĪVAI PAR PAŠU LĪDZEKĻIEM

- (27) Atbilstoši Padomes 1989. gada 18. decembra direktīvai 89/647/EEZ par kredītiestāžu maksātspējas koeficientu⁽¹⁾ (turpmāk tekstā "Maksātspējas direktīva") un 1989. gada 17. aprīļa Padomes direktīvai 89/299/EEZ par kredītiestāžu pašu resursiem⁽²⁾ (turpmāk tekstā "Direktīva par pašu resursiem"), tika veikti grozījumi Likumā par bankām ("KWG"), kas noteica, ka bankām ir jābūt garantētajam kapitālam ne mazākam kā 8 % no izsvērtu risku aktīvu summas. No šīs summas vismaz četriem procentu punktiem jāatspoguļo tā saucamais pamatkapitāls ("1. klase" – Kapitāls), kas ietver kapitāla daļas, kuras kredītiestādēm tieši un neierobežoti pieder, lai būtu iespējams nepieciešamības gadījumā nosegt risku vai zaudējumus. Pamatkapitāls ir izšķirīgi nozīmīgs jebkuras bankas kopējā nodrošinājumā no uzraudzības viedokļa, jo papildkapitāla ("2. klase" – Kapitāls) lielums, lai segtu riskantos darījumus, tiek atzīts tikai bankas rīcībā esošā pašu kapitāla apmēros.
- (28) 1993. gada 30. jūnijā Vācijas bankām tika noteikts obligātais garantētais kapitāls saskaņā ar jaunām prasībām atbilstoši direktīvai par maksātspēju un direktīvai par pašu resursiem⁽³⁾.
- (29) Pirms direktīvas par maksātspēju ieviešanas, atbilstoši Vācijas likumiem, daudzām reģionālajām bankām bija samērā mazs garantētais kapitāls. Tādēļ attiecīgajām kredītiestādēm bija steidzami nepieciešams pastiprināt pašu kapitāla bāzi, lai novērstu uzņēmējdarbības ekspansijas ierobežošanu vai vismaz noturētu esošo darījumu līmeni.
- (30) Saspringtās budžeta situācijas dēļ publiskie akcionāri nespēja iegūt svaigu kapitālu, no otras puses tie nevēlējās privatizēt un finansēt papildkapitālu kapitāla tirgos. Tādēļ tika nolemts īstenot aktīvu, respektīvi, kapitāla pārskaitījumus, piemēram, gadījumā ar banku *WestLB* tika ieskaitīts Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes dzīvokļu celtniecības veicināšanas fonds (*Wfa*), gadījumā ar banku *NordLB* tika ieskaitīti tā saucamie veicināšanas fondi no trim reģionālajām trasta kompānijām (LTS).

⁽¹⁾ OV Nr. L 386, 30.12.1989, atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK, OV Nr. L 126, 26.05.2000.

⁽²⁾ OV Nr. L 124, 05.05.1989., atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK, OV Nr. L 126, 26.05.2000.

⁽³⁾ Saskaņā ar maksātspējas direktīvu, kredītiestādēm pašu līdzekļiem ir jābūt viemaz 8 % apmērā no to risku izsvērtajiem aktīviem, kamēr pēc vecajiem Vācijas noteikumiem tika prasīti 5,6 %; šī kvota gan pamatojās uz pašu līdzekļu definīciju, kas bija saistošāka nekā tā, kas ir spēkā kopš pašu līdzekļu direktīvas ieviešanas.

(*) Konfidenciāla informācija.

4. LTS LĪDZEKĻU PĀRSKAITĪJUMS UN TĀ IEDARBĪBA

a. PĀRSKAITĪJUMS

- (31) Balstoties uz likumu par Lejassaksijas federālās zemes veicināšanas fondu pārskaitīšanu par garantēto pašu kapitālu bankas *NordLB* žirocentrālē ⁽¹⁾, kas tika pieņemts Lejassaksijas landtāgā 1991. gada 17. decembrī, federālās zemes Finanšu ministrija tika pilnvarota ieskaitīt šīs federālās zemes daļas no triju LTS veicināšanas fondiem bankā *NordLB* kā pašu kapitālu apgrozības līdzekļiem. Turklāt federālā zeme uzņēmās saistības pārskaitīto veicināšanas fondu tā tirgus vērtībā turēt ne zemāku par 1,5 miljardiem DEM.
- (32) Lejassaksijas federālā zeme 1991. gada 20. decembrī, atbilstoši likumam, noslēdza ar banku *NordLB* ieskaitījuma līgumu, ar kuru federālā zeme savas daļas no veicināšanas fonda pilnībā ieskaitīja *NordLB* kā garantēto pašu kapitālu. Šā veicināšanas fondu pārskaitījuma mērķis bija par 1,5 miljardiem paaugstināt DEM banku uzraudzības tiesiski noteikto *NordLB* pašu kapitālu.

b. LTS VĒRTĪBA

- (33) Banka *NordLB* 1992. gada 21. februārī paziņoja kontroles sabiedrībai "Treuarbeit AG" ieskaitīto fondu vērtību uz 1991. gada 31. decembri. Tā atzina, ka ieskaitītā īpašuma kopējā vērtība veido 1,7544 miljardus DEM un apliecināja, ka kopā ar šo ieskaitījumu un bankas *NordLB* bilancē uz 1991. gada 31. decembri, kā pašu kapitāla uzrādīto mērķnoguldījumu summa, ir 1,5 miljardi DEM, kas uzskatāmi par ievērtības cienīgiem.
- (34) Vērtības, ko Lejassaksijas federālā zeme no veicināšanas fonda ieskaitīja bankā *NordLB*, tiek tekoši uzskaitītas. Sekojošā tabula atspoguļo ieskaitītās vērtības līdz 2003. gada beigām:

Termiņš	Vērtība milj. DEM
31.12.1991	1 754,4
31.12.1992	[...]
31.12.1993	[...]
31.12.1994	[...]
31.12.1995	[...]
31.12.1996	[...]
31.12.1997	[...]
31.12.1998	[...]
31.12.1999	[...]
31.12.2000	[...]
31.12.2001	[...]
31.12.2002	[...]
31.12.2003	[...]

- (35) Pamatojoties uz kontroles sabiedrības "Treuarbeit AG" ekspertu slēdzienu, banka *NordLB* 1992. gada 26. februārī

pieprasīja Federālajai kredītiestāžu uzraudzības pārvaldei (*BAKred*) banku uzraudzības tiesisko atzinumu par mērķnoguldījumu 1,5 miljardi DEM apjomā atzīšanu par garantētajiem pašu līdzekļiem atbilstoši Likumam par bankām (*KWG*) § 10 2. punkta 2. teikumam.

- (36) 1993. gada 26. jūlijā *BAKred* atzina pagaidām 1,5 miljardus DEM kā garantēto pašu kapitālu. Pēc tam, kad *BAKred* noskaidroja Lejassaksijas federālās zemes pienākumus attiecībā uz veicināšanas fondu vērtības noturēšanu vismaz 1,5 miljardu DEM līmenī, uzraudzības iestāde 1993. gada 22. novembrī beidzot atzina, ka tai vairs nav sākotnējo šaubu par mērķnoguldījumu vērtības saglabāšanu. Pirms oficiālas LTS veicināšanas fondu atzīšanas par pašu kapitālu *BAKred* pieļāva veicināšanas fondu faktisku izmantošanu kā garantēto ieguldījumu, ciktāl tas bija nepieciešams, lai atbilstu tajā brīdī spēkā esošajiem maksātspējas priekšrakstiem.
- (37) Summa 1,5 miljardu DEM apjomā no ieskaitīšanas brīža tika iegrāmatota kā kopā saņemti mērķnoguldījumi bankas *NordLB* pašu kapitāla iedaļā, kamēr attiecīgā summas starpība pret veicināšanas fondu vērtību tika iegrāmatota kā uzkrājumi ieskaitīšanas līguma saistībām.
- (38) Vācija paziņoja, ka no ieskaitītajiem veicināšanas līdzekļiem apmēram 100 miljoni DEM nepieciešami ik gadu pašiem veicināšanas darījumiem. Kopš *BAKred* oficiālā atzinuma paziņošanas bankas *NordLB* rīcībā bija veicināšanas līdzekļu kopējais atlikums konkurences darījumiem. Pirms *BAKred* atzinuma bankas *NordLB* rīcībā bija tikai daļa no fonda līdzekļiem, kas paredzēti konkurences darījumiem, kuri faktiski bija vajadzīgi, lai izpildītu maksātspējas priekšrakstus.
- (39) Bankas *NordLB* rīcībā konkurences darījumiem bija šādas summas:

1992. gads	Vērtības, kas saskaņā ar Vācijas datiem bija bankas rīcībā konkurences darījumiem, miljonos DEM
Janvāris	120
Februāris	101
Marts	145
Aprīlis	109
Maijs	71
Jūnijs	0
Jūlijs	0
Augusts	0
Septembris	0
Oktobris	19
Novembris	63
Decembris	162

⁽¹⁾ Lejassaksijas likumu un rīkojumu oficiālais biļetens, Nr. 47/1991, 358. lpp.

1993. gads	Vērtības, kas, saskaņā ar Vācijas datiem, bija bankas rīcībā konkurences darījumiem, miljonus DEM
Janvāris	133
Februāris	133
Marts	207
Aprīlis	147
Maijs	174
Jūnijs	1 143
Jūlijs	1 222
Augusts	1 071
Septembris	1 176
Oktobris	1 204
Novembris	1 149
Decembris	1 197

Neatkarīgi no tiesiskās uzraudzības, bankai *NordLB*, atbilstoši līgumam federālajai zemei, pirms katra saimniecības gada sākuma jāpaziņo paredzētās *LTS* veicināšanas fondu summas izmantošana (tā saucamais kapitāla apliecinājums). *NordLB* 1992. gadam pieteica 180 miljonus DEM. 1993. gadam – 1,4 miljardus DEM. Kopš 1994. gada federālajai zemei pieteiktais kapitāls atmaksājās ar maksimālo vērtību, kas bija bankas rīcībā konkurences darījumiem (summas starpība no 1,5 miljardiem DEM bija nepieciešama veicināšanas darījumiem).

Termiņš	Aizņemtā kapitāls milj. DEM
31.12.1991	–
31.12.1992	180
31.12.1993	1 400
31.12.1994	1 400
31.12.1995	1 390
31.12.1996	1 390
31.12.1997	1 390
31.12.1998	1 390
31.12.1999	[...]
31.12.2000	[...]
31.12.2001	[...]
31.12.2002	[...]
31.12.2003	[...]

c. *LTS* VEICINĀŠANAS FONDU IESKAITĪJUMA IEDARBĪBA UZ BANKU *NORDLB*

(40) Saskaņā ar Vācijas datiem bankai *NordLB* uz 1991. gada 31. decembri pašu kapitāls bija 2,043 miljardi DEM un papildkapitāls 543 miljoni DEM. Attiecībā uz toreizējo pašu

kapitāla bāzi ar kopējo summu 2,586 miljardiem DEM, veicināšanas fondi ar saviem 1,5 miljardiem DEM palielināja pašu kapitāla bāzi par 58 %.

(41) Darījumu paplašināšanās iespēja ar 100 % izsvērtā riska aktīviem palielinājās ar koeficientu 12,5, tas nozīmē – par apmēram 17,5 miljardiem DEM. Patiesībā ar pašu kapitāla palielinājumu par apmēram 1,4 miljardiem DEM pieļaujamo kredītu apjomu var palielināt daudz vairāk, jo parasti bankas riska aktīvi netiek izsvērti ar 100 % risku. Tā kā bankas *NordLB* pašu kapitāla palielināšana radīja iespēju saņemt papildkapitālu, netieši vēl spēcīgāk palielinājās tās faktiskā kredītu izsniegšanas kapacitāte.

d. ATLĪDZĪBA PAR *LTS* PĀRSKAITĪJUMU

(42) 1991. gada 20. decembra ieguldījuma līguma 7.§ 1. punktā ir vienošanās par atlīdzību 0,5 % gadā pēc nodokļu nomaksas visām trim *LTS* par veicināšanas līdzekļu ieskaitījumu. Atlīdzība jāmaksā katru gadu papildus. Turklāt bankai *NordLB* līdz 31. janvārim jāpaziņo katra nākamā saimniecības gada atlīdzības lielums. Atlīdzības likme ir atkarīga no līguma nosacījuma par paziņoto izmantošanu un izveidotajiem uzkrājumiem atbilstoši ieguldījuma līgumam, tas nozīmē, tikai no rezervētā kapitāla. Atbilstoši tam tika izmaksātas sekojošas summas:

Termiņš	Aizņemtā kapitāls milj. DEM	Procentu likme	Izmaksātā atlīdzība milj. DEM
31.12.1992	180	0,5 %	0,9
31.12.1993	1 400	0,5 %	7
31.12.1994	1 400	0,5 %	7
31.12.1995	1 390	0,5 %	6,95
31.12.1996	1 390	0,5 %	6,95
31.12.1997	1 390	0,5 %	6,95
31.12.1998	1 390	0,5 %	6,95
31.12.1999	[...] (*)	0,5 %	[...]
31.12.2000	[...]	0,5 %	[...]
31.12.2001	[...]	0,5 %	[...]
31.12.2002	[...]	0,5 %	[...]
31.12.2003	[...]	0,5 %	[...]

(43) Saskaņā ar ieguldījuma līgumu Lejassaksijas federālajai zemei ir tiesības saņemt procentus un ienākumus no parādu dzēšanas, kur līdzekļi atgriežas veicināšanas fondā, tiklīdz veicināšanas fonda tirgus vērtība pārsniedz 1,5 miljardus DEM. Saskaņā ar Vācijas datiem, laika posmā līdz 2003. gada martam, kopumā izņemti 473,88 miljoni DEM (242,29 miljoni EUR). Tas atbilst procentu paaugstināju-

(*) Konfidenciāla informācija

mam salīdzinājumā ar noteikto likmi 0,5 % gadā par apmēram 2,79–2,85 % gadā.

e. KAPITĀLA IEGULDĪJUMS NO CITIEM AKCIJU ĪPAŠNIEKIEM, NO NSGV

(44) Iepriekšējās sarunās par *LTS* veicināšanas īpašumu pārskaitīšanu bankā *NordLB* Lejassaksijas federālā zeme paziņoja toreiz vienīgajam otram galvotājam, ka finansēšanas atbildība jāuzņemas abiem galvotājiem un ka *NSGV* jāveic pašiem savs maksājums atbilstoši savai kapitāldaļai 40 % apmērā. Sarežģījumu gadījumā, nepieciešama diskusija par dalības attiecību izmaiņām.

(45) Starp abiem galvotājiem tika sagatavots projekts par savstarpēju vienošanos, kuru 1991. gada 15. oktobrī pievienoja likumprojektam. Tūlītēju "Galvotāju vienošanās" parakstīšanu, saskaņā ar Vācijas informāciju, aizkavēja vienīgi tas, ka Saksijas-Anhaltes federālās zemes līdzparakstītājs *SBV* tajā brīdī vēl nebija nodibināts. 1991. gada 20. decembrī, noslēdzot Līgumu par ieskaitījumu, galvotāju sapulce, kuru tobrīd pārstāvēja Lejassaksijas federālā zeme un *NSGV*, nolēma noslēgt galvotāju vienošanos. Vienošanās tika parakstīta 1992. gada 5. martā pēc valsts līguma stāšanās spēkā, piedaloties Saksijas-Anhaltes federālajai zemei un *SBV*.

(46) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju, *NSGV* izpildīja pienākumus, kas bija atrunāti 1992. gada 5. martā noslēgtajā galvotāju vienošanās, un 1994. gada jūlijā un oktobrī palielināja banku uzraudzības tiesiski atzīto *NordLB* pašu kapitālu ar diviem turpmāk aprakstītajiem pasākumiem, kopumā par 1 miljardu DEM (atbilstoši savai toreizējai kapitāldaļai bankā *NordLB* par 40 %).

(i) **Reģionālās celtniecības krājkases (LBS) speciālās rezerves 450 milj. DEM apmērā**

(47) Līdz šim bankā *NordLB* iekļautā Reģionālās celtniecības krājkase (*LBS*) pēc 1993. gada nogalē notikušā procesa starp federālo zemi, *NSGV* un banku *NordLB* 1994. gada 6. jūnija likumu, tam stājoties spēkā ar 1994. gada 1. jūliju, no bankas *NordLB* sastāva tika atdalīta un kļuva par tiesisku patstāvīgu iestādi ar publiskām tiesībām.

(48) Līdz šim galvotāju tiesiskās attiecības bija Lejassaksijas federālajai zemei – 60 % un *NSGV* 40 % *LBS* īpašniekiem. *LBS* kapitāla vērtība bija 900 milj. DEM. Tika noslēgta vienošanās, ka banka *NordLB* pirms atdalīšanās izņems no *LBS* fondiem 450 milj. DEM un *NSGV* šādu pat summu atkal ieskaitīs *LBS*. Šis pasākums *NSGV* tika pierēķināts 450 milj. DEM apjomā, kā galvotāju savstarpējās vienošanās saistība ieskaitīt bankā *NordLB* 1 miljardu DEM ar nosacījumu, ka *NSGV* ieguldīs 550 miljonus DEM.

(49) Izņemto summu 450 milj. DEM apjomā banka *NordLB* iegrematoja peļņas uzkrājumos speciālo uzkrājumu formā

kā pašu kapitālu atbilstoši banku uzraudzības tiesiskajiem priekšrakstiem. Speciālie uzkrājumi kā tezaurācijas uzkrājumi tiek aplikti ar 7,5 % gadā pirms nodokļu nomaksas un pieder pēc galvotāju iekšējo attiecību sadalījuma federālajai zemei 60 % un *NSGV* 40 %.

(ii) **Slēptais noguldījums 550 milj. DEM**

(50) Saskaņā ar Vācijas informāciju *NSGV* un *NordLB* 1994. gada 10. oktobrī noslēdza līgumu par kapitāla ieguldījumu atbilstoši Likuma par bankām (*KWG*) 10. § 4. punktam. Pēc tam *NSGV* apņēmas līdz 1994. gada 10. oktobrim slēptās līdzdalības formā veikt kapitāla noguldījumu 550 milj. DEM apjomā pret atlīdzību, kas atkarīga no peļņas, kuras lielums veidojas no specifiskas procentu likmes 10 gadu īpašnieka ilgtermiņa saistībām 7,91 % apjomā, pieskaitot maržu 1,2 % gadā. No tā, saskaņā ar Vācijas iestāžu ziņām, secināms, ka kopējā procentu summa ir 9,11 %, kas atbilst tirgus ekonomikas atlīdzībai par netiešo līdzdalību un vienlaikus atlīdzībai, kas jāmaksā par veicināšanas fondu iekļaušanu garantētajā pašu kapitālā Lejassaksijas federālajai zemei. Noguldījums, saskaņā ar Vācijas iestāžu datiem, ieskaitīts atbilstoši līgumam un banku uzraudzības tiesiskajā nozīmē atzīts par bankas *NordLB* garantēto pašu kapitālu.

III. DALĪBNIEKU VIEDOKLIS

1. SŪDZĪBAS UZTURĒTĀJA SŪDZĪBAS UN PIEZĪMES

(51) *BdB* vērtē *LTS* veicināšanas fondu ieskaitīšanu un līdz ar to *NordLB* pašu kapitāla palielināšanu par konkurences falsifikāciju *NordLB* labā, jo *NordLB* nenodrošina atbilstošu atlīdzību investoram, kurš darbojas tirgus ekonomikā.

(52) *BdB* uzskata, ka investora, kurš darbojas tirgus ekonomikā, principi neaprobežojas tikai ar zaudējumus nesošiem vai sanācijai pakļautajiem uzņēmumiem. Investors, pieņemot lēmumu par savu kapitālieguldījumu, nebalstīts uz attiecīgā uzņēmuma vispārējo saimniekošanas rentabilitāti, bet gan pārbaudītu, vai ienākums no kapitāla atbilst tirgus likmei. Tiktu pārbaudīts, vai kapitāla ieguldījumi no valsts iestādes tiesiski atbilst kā palīdzības akcija, tikai tad, ja tas būtu zaudējumus nesošs uzņēmums, līdz ar to šis gadījums neatbilst EK līguma 86. panta 1. punktam un noved pie privāto uzņēmumu negodīga darījuma.

(53) Arī EK līguma 295. pants neļauj *LTS* pārskaitījumu uzskatīt par izņēmumu konkurences tiesību jomā. No panta iespējams secināt, ka nepieciešamības gadījumā valsts ir tiesīga izlemt veidot tādu speciālu īpašumu; līdzko tas kļūst par komerciāli funkcionējošu uzņēmumu, ir jāievēro konkurences noteikumi.

(54) *BdB* savā sūdzībā norādīja, ka jautājums, kāda atlīdzība par veicināšanas fonda ieskaitījumu būtu piemērojama, it sevišķi *NordLB* gadījumā, ir risināms atbilstoši metodikai,

uz kā Komisija pamatoja 1999. gada 8. jūlija lēmumu par banku *WestLB*. Līdz ar to pirmām kārtām būtu jāveic rīcībā nodotā kapitāla salīdzinājums ar pārējiem pašu kapitāla instrumentiem. Otrkārt, būtu jāpaziņo minimālā atlīdzība, kuru investors par konkrētu pašu kapitāla ieguldījumu reģionālajā bankā varētu saņemt. Beigās būtu jāaprēķina iespējamās piemaksas un iemaksas sakarā ar ieskaitījuma īpatnībām.

Salīdzinājums ar pārējiem paša kapitāla instrumentiem

- (55) *BdB* secināja, ka reģionālo trasta kompāniju (*LTS*) veicināšanas fondu ieskaitījums *NordLB* – tāpat kā visos pārējos procesos ar kapitāla ieskaitījumu reģionālajās bankās – ir salīdzināms ar pamatkapitāla palielinājumu.
- (56) Veicināšanas fondu ieskaitīšana neesot salīdzināma ar kapitāla izmantošanas iespēju, jo izmantošanas tiesības dod tikai papildkapitāls. Vācijā, kā pašu kapitāls laikā, kad tiek veikti ieguldījumi, it sevišķi 1991. gada beigās, bija vienīgi pamatkapitāls (un uzkrājumi, atbilstoši Likuma par bankām (*KWG*) 10. § 2. punktam), kā arī slēptie noguldījumi. Visos gadījumos turklāt ir izslēgts salīdzinājums ar netiešo līdzdalību. Pirmkārt, kapitālieguldītājs veic slēpto ieguldījumu tikai uz noteiktu termiņu. Tādēļ kapitālieguldītājs nevar par slēpto ieguldījumu saņemt tādu pašu ienākumu no kapitāla kā no banku uzraudzības tiesiski atzītiem pašu kapitāla instrumentiem, it sevišķi par pamatkapitāla ieguldījumu.
- (57) Otrkārt, tā kā ieguldītais kapitāls, pamatojoties uz vienošanos starp reģionālās bankas īpašniekiem, atbilstoši rangam garantē pamatkapitālu, investors nevar rēķināties ar reducētu risku. Ieguldītais kapitāls veido nozīmīgu pašu kapitāla daļu. Līdz ar to pastāv ļoti liela varbūtība, ka ieguldītais kapitāls zaudējumu gadījumā vismaz daļēji saglabāsies ⁽¹⁾.
- (58) Treškārt, slēpto noguldījumu atšķirīgo kvalitāti, salīdzinājumā ar to kapitālu, kas no veicināšanas fondiem tika ieguldīts reģionālajās bankās, apliecināja arī Bāzeles uzraudzības komisija, balstoties uz banku uzraudzības tiesisko pamatkapitāla definīciju. Vadoties pēc tās, par slēptajiem noguldījumiem var atzīt vienīgi tā saucamo *Lower-Tier-1* kapitālu. Šis kapitāls drīkst veidot tikai 15 % no nepieciešamās pašu kapitāla daļas, tas nozīmē, ja pašu kapitāla kvota ir 4 %, tad 3,4 % jāveido pamatkapitālam un atklātajām rezervēm (piemēram, ieguldītie mērķuzkrājumi reģionālajās bankās). Bez tam nelielā apjomā tiek pielietoti pašu kapitāla instrumenti atkarībā no ranga, piemēram, privilēģētās akcijas vai izmantošanas tiesības. Pēc reitinga aģentūru veiktā spiediena gandrīz nekad tie nedod vairāk

par 10 % bankas kopējā pašu kapitāla, atšķirībā no šeit apskatāmajiem gadījumiem. Sakarā ar to slēptā līdzdalība ar lieliem līdzekļiem, ko iegulda viens pats kapitālieguldītājs, nav pielietojama.

Minimālā atlīdzība par pamatkapitāla ieguldījumu vienā reģionālajā bankā

- (59) *BdB* secina, ka visas metodes, lai noskaidrotu piemērotu atlīdzību par ieguldīto pamatkapitālu, izriet no bezriskā ienākuma no kapitāla, tam pieskaitot riska prēmiju. Metodes noved pie šāda pamatprincipa:

Pret risku nodrošinātas investīcijas sagaidāmais ienākums no kapitāla

=

bezriskā ienākums no kapitāla + pret risku nodrošinātas investīcijas riska prēmija

- (60) Par bezriskā ienākumu no kapitāla *BdB* uzskata ienākumu par ilgtermiņa valsts aizņēmumu, jo te tiek runāts par valsts emitentu vērtspapīriem ar fiksēto procentu likmi un noguldījumu formu ar vismazāko riska pakāpi vai pat bez riska. Lai novērstu inflācijas efektus, jānosaka ienākumu likme no kapitāla par katru ieguldījuma laika periodu ilgtermiņa valsts aizņēmumam, pirmām kārtām neņemot vērā iespējamo inflāciju. Lai noteiktu ilgtermiņa bezriskā bāzes procentu likmi, "reālajai bāzes procentu likmei" attiecīgajā laika periodā jāpieskaita vidējās inflācijas gaidas novērtējumu 3,6 % apmērā.
- (61) Kā uzskata *BdB*, tirgus riska prēmija tiek noteikta pirmkārt no starpības starp ilgtermiņa vidējo ienākumu no akcijām un ienākumu no valsts aizņēmumiem.

- (62) Otrkārt, tiek noskaidrota reģionālo banku *beta* vērtība, tas nozīmē, banku individuālās riska prēmijas samērošana ar vispārējo tirgus riska prēmiju.

Piemaksas un iemaksas sakarā ar finanšu operācijas īpatnībām

- (63) *BdB* konstatēja, ka pirmās instances tiesā tika apstiprināta no minimālās atlīdzības noteiktā likme, kas minēta Komisijas lēmumā 2000/392/EK, sakarā ar *Wfa* fondiem trūkstošo likviditāti. Tādēļ neesot pamata šajos izskatāmajos gadījumos novirzīties no šīs metodes, un arī te būtu piemērojama likviditātes iemaksa. Atvilkuma lielums par trūkstošo likviditāti būtu nosakāms atbilstoši bankas *WestLB* metodikai pēc neto refinansēšanas izmaksām (no

⁽¹⁾ Citu starpā, pirmkārt tiek izmaksāta riska, resp., garantijas prēmija sakarā ar zaudējuma risku maksātnespējas gadījumā. Šajā gadījumā kapitāls ir neatgriežami zaudēts. Tekošu zaudējumu vai daļēju zaudējumu gadījumā, t.i. izņemot maksātnespēju, vienmēr pastāv izredzes, ka pašu kapitāls ar peļņas palīdzību atkal tiks atgūts.

bruto refinansēšanas izmaksām atskaitot spēkā esošos uzņēmuma nodokļus).

- (64) Komisijas lēmumā 2000/392/EK pieņemtā piemaksa esot apstiprināta arī pirmās instances tiesā. Ja arī pārējos reģionālo banku gadījumos ir tā, ka pretstatā "normālam pamatkapitāla ieguldījumam" ir risku palielinoši apstākļi, pastāv ārkārtīgi apjomīgi īpašuma pārskaitījumi, ka netiek veikta sabiedrības kapitāldaļu izlaidšana un līdz ar to netiek atteikšanās no papildu balsstiesībām, kā arī trūkst ieguldījuma apmaiņas iespējas, tas nozīmē, ka nav iespējama ieguldītā kapitāla izņemšana no uzņēmuma jebkurā laikā, tad, pēc *BdB* uzskata, arī šeit piemaksa ir attaisnojama.

2. ZIEMEĻREINAS-VESTFĀLENES FEDERĀLĀS ZEMES UN BANKAS WESTLB PIEZĪMES

- (65) Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un banka *WestLB* 2003. gada 30. oktobra vēstulē, kas tika nosūtīta no Vācijas, izsaka savus apsvērumus attiecībā uz Komisijas paziņojumu un apstrīd to, ka fondu ieguldījumi reģionālajās bankās, it sevišķi gadījumā ar *NordLB*, var būt salīdzināti ar pamatkapitālu. Gluži otrādi, jau kopš 1991. gada Vācijā slēptie noguldījumi un tā saucamais beztermiņa aizdevums (*Perpetuals*) bija atzīti par pašu līdzekļiem. Līdz ar to atlīdzība tiek noteikta nevis pēc banku tiesiskās uzraudzības noteikuma, bet gan vadoties pēc investīcijas riska profila. Tā kā ar fondiem tas tiek garantēts, tad riska struktūra būtu vairāk salīdzināma ar slēptiem noguldījumiem vai, tā saucamo, beztermiņa aizdevumu nekā ar pamatkapitāla investīcijām.

- (66) Saskaņā ar *WestLB* uzskatiem, nav nekādu iebildumu pret Kapitāla aktīvu cenu noteikšanas metodi (*CAPM*) attiecībā uz minimālās atlīdzības aprēķināšanu pamatkapitāla investīcijas gadījumā. Tomēr neesot atbilstošas *BdB* paziņotās *Beta* vērtības, kas ir ievērojami lielākas par 1. *Beta* koeficientu, kas lielāks par 1, nozīmē, ka uzņēmuma akcijām ir augstāks risks nekā kopējam tirgum. Sakarā ar toreiz neapstrīdami eksistējošo iestādes apgrūtinājumu un galvotāju garantiju, investīciju risks reģionālajā bankā tomēr esot bijis izteikti zemāks par kopējo tirgus risku.

- (67) Līdz ar to būtu kļūdaini reģionālo banku speciālajā gadījumā uz fondu ieskaitīšanas brīdi reģionālajās bankās apturēt gaidāmo ienākumu no kapitāla. Šāda rīcība privātā investora testēšanai principā gan būtu lietderīga. Šeit tas nozīmētu, ka par pamatu būtu jāņem 1991. gada gaidāmā peļņa no kapitāla. Taču tas būtu pretrunā ar jebkuru ekonomisko realitāti, ka kapitālieguldītājs saņemtu 2003. gadā sagaidāmo peļņu, kas noteikta 1991. gadā, kas būtu daudz lielāka par faktiski iegūto peļņu no kapitāla. Peļņas likmes shematiskā ilgtermiņa pielietošana esot nemotivējams kaitējums reģionālajām bankām salīdzinājumā ar privātajiem konkurentiem.

- (68) Attiecībā uz maksājumu daļu par fondu pārskaitījumu trūkstošo likviditāti banka *WestLB* un Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme uzskata, ka bezriskā valsts aizņēmumu likme pilnībā jāatdala no pamatpeļņas kapitāla. Ar fondu pārskaitījumu reģionālās bankas nesaņēma nekādu likviditāti. Neesot ekonomiska pamata šo likmi samazināt par nodokļu ietaupījumu, jo atlīdzība par kapitāla tirgus instrumentiem esot neatkarīga no nodokļu situācijas. Citādi vajadzētu, vadoties pēc nodokļu situācijas, noteikt atšķirīgas cenas par vienu kapitāla tirgus instrumentu.

- (69) Visbeidzot esot jāņem vērā riska un līdz ar to atlīdzības samazināšanās, jo tā kā fondiem nav likviditātes, likviditātei nav arī riska. To vajadzētu ieviest ar atbilstošu maksājuma daļu. Tāpat ir jāievieš viena iemaksa par tā saucamo īpašnieka efektu, jo investors, kurš jau kādā uzņēmumā ir dalībnieks, citādāk izvērtē papildinvestīciju nekā viens jaunais investors.

3. BANKAS NORDLB UN LEJASSAKSIJAS FEDERĀLĀS ZEMES PIEZĪMES

- (70) *NordLB* un Lejassaksijas federālās zemes izskaidrojumus atbalstīja arī Vācijas valdība. Tādēļ tie ir atspoguļoti kopā ar Vācijas piezīmēm.

4. VĀCIJAS PIEZĪMES

- (71) Vācija uzskata, ka arī pēc pirmās instances tiesas lēmuma pastāv pamatotas šaubas par to, ka valsts iestādes investīcijas rentablā uzņēmumā var būt pielīdzināmas privāta investora mērogam. Līdz ar to Vācija ir pārliecināta, ka veicināšanas fondu iekļaušana caur Lejassaksijas federālo zemi bankā *NordLB* arī pēc Komisijas lēmumā 2000/392/EK izteiktajiem uzskatiem nav atzīstama par palīdzību.

- (72) Bankas *NordLB* gadījumā, periodā, kad notika veicināšanas fondu iekļaušana, līdzās federālajai zemei arī vēl cits uzņēmējs – *NSGV* – apņēmas veikt noguldījumus atbilstošā apjomā un par salīdzināmiem noteikumiem ar federālo zemi, un kapitālieguldījums tika veikts. Federālā zeme, iekļaujot veicināšanas fondus bankā *NordLB*, bija privātais investors.

- (73) Bez tam banka *NordLB* esot maksājusi atbilstošu atlīdzību. Turklāt jāņem vērā, ka samaksātā atlīdzība 0,5 % apjomā pēc nodokļu nomaksas (1,2 % pirms nodokļu nomaksas) un, ņemot vērā, ka federālajai zemei kā investoram saglabātā refinansēšana aptuveni 8,3 % apjomā atbilstot indikatīvajam procentam (1,2 % + 8,3 % =) aptuveni 9,5 % pirms nodokļu nomaksas. Te vēl jāatzīmē, ka Lejassaksijas federālā zeme papildu atlīdzībai 0,5 % apmērā pēc nodokļu nomaksas tekoši saņēma atlīdzību no kapitāla atmaksāšanās par ieguldītajiem veicināšanas fondiem, kas kopumā sasniedza 242,29 miljonus EUR (473,88 miljoni DEM).

- (74) *BdB* un Komisijas lēmumā 2000/392/EK izteiktais minimālās atlīdzības aprēķināšanas veids esot kļūdainis. *CAPM* metode tirgus peļņas noskaidrošanai neesot piemērota vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, bankā *NordLB* iekļautie fondi neesot bijuši brīvā rīcībā. Līdz ar to praktiski neeksistēja alternatīvas, ko izvirza *CAPM*. Turklāt nepastāvēja *CAPM* paredzētais tirgus svārstību risks, jo reģionālās bankas nebija reģistrētas biržā, un noguldījumiem bija noteikti nemainīgi procenti, un reģionālās bankas tajā laikā vēl tika atbalstītas ar iestādes nodokļu apgrūtinājumu un akciju īpašnieku galvojumu. Neesot bijis atbilstošs vēsturiskās datu informācijas par *Beta* koeficientu.
- (75) Kā sevišķs apstāklis veicināšanas fondu iekļaušanas gadījumā jāmin fakts, ka veicināšanas fondu galvojums iekšējās attiecībās, atbilstoši Lejassaksijas federālās zemes kapitāldaļai bankas *NordLB* pamatkapitālā esot ierobežots un ka federālajai zemei pret pārējiem bankas *NordLB* galvotājiem būtu tiesības uz prasījumu par izlīdzinājumu. Investors, pieņemot lēmumu par investēšanu, nopietni izsver faktu, ka veicināšanas fondi gan neierobežoti piedalās zaudējumos ārējās attiecībās, taču garantijas iekšējās attiecībās Lejassaksijas federālās zemes kapitāla vienai daļai bankas *NordLB* pamatkapitālā attiecīgā apjomā ir ierobežotas. Līdz ar to Lejassaksijas federālajai zemei esot prasījums par izlīdzinājumu pret pārējiem *NordLB* akciju īpašniekiem – visām publisko tiesību korporācijām – kurām nav jāreķinās ar maksātnespējas risku.
- (76) Attiecībā uz piemaksu – finanšu operācijas sevišķi lielā apjoma dēļ – neesot izprotams, kā tas jādefinē un kāpēc tāda piemaksa būtu attaisnojama. Ieskaitītie fondi attiecībā pret *NordLB* koncerna kopējo uzraudzības tiesisko pašu kapitālu 1992. gadā veidoja tikai 34,89 %. Šī kapitāldaļa līdz 2001. gadam pazeminājās tikai līdz 9,62 %. Šie aprēķini ņemti no pamatojuma, ka *NordLB* pašu kapitāls 1992. gadā veidoja 4,298 miljardus DEM un 2001. gadā 15,596 miljardus DEM. Pie tam pašu kapitāla datus ir jau iekļauti *LTS* fondi.
- (77) Neesot attaisnojama arī piemaksa Lejassaksijas federālajai zemei par jaunu uzņēmuma kapitāldaļu izlaides izpalcikšanu. *NSGV* esot apņēmusies veicināšanas fondu iekļaušanas brīdī savai kapitāldaļai bankā *NordLB* atbilstoši palielināt kapitālu, kas arī vēlāk esot noticis. Taču tas neesot iemesls, lai paaugstinātu federālās zemes kapitāldaļas.
- (78) Visbeidzot neesot attaisnojama piemaksa sakarā ar veicināšanas fondu trūkstošo apmaiņas iespēju. *BdB* un Komisija, lai aprēķinātu minimālo peļņu no kapitāla, salīdzinājusi veicināšanas fondu ieskaitīšanu ar akciju kapitāla investīcijām. Bet akciju kapitāla investīcijas esot tikpat neiespējami mainīt kā *LTS* veicināšanas fondus.
- (79) Gadījumā, ja banka *NordLB* ar veicināšanas fondu iekļaušanu tomēr būtu tikusi atbalstīta, šo atbalstīšanu varētu uzskatīt tik vien kā par kompensāciju bankai *NordLB* par izmaksām, kas saistītas ar bankas publisko uzdevumu. Banka *NordLB* ir ne tikai reģionālā banka, bet tā ir arī Braunšveigas krājkase. Tā izpilda ne tikai reģionālās bankas klasiskos publiskos uzdevumus ar tās attiecīgajām izmaksām, bet arī krājkases funkcijas.
- (80) Ja tiek runāts par palīdzību, tad šeit katrā ziņā jābūt tikai tādām atbalstam, kas saistīts ar faktu, ka veicināšanas fondu ieskaitīšana izraisīja iestādes nodokļu apgrūtinājumu, pamatojoties uz 2001. gada 17. jūlija Briseles kompromisu.

5. VIENOŠANĀS STARP BDB, LEJASSAKSIJAS FEDERĀLO ZEMI UN BANKU NORDLB

- (81) 2004. gada 7. oktobrī Komisija saņēma vienošanās rezultātus no *BdB*, Lejassaksijas federālās zemes un bankas *NordLB*. 2004. gada 7. oktobrī Komisija saņēma vienošanās rezultātus no sūdzības uzturētāja *BdB*, Lejassaksijas federālās zemes un bankas *NordLB*. Nekaitējot turpmāk pastāvošajai principiālajai tiesiskajai izpratnei, puses vienojušās par to, ko tās uzskata par piemērotu, lai noteiktu atbilstošu atlīdzību, un par atbilstošu atlīdzību vispār. Puses lūdz Komisiju, pieņemot lēmumu, ņemt vērā šīs vienošanās rezultātus.
- (82) Puses vispirms pēc kapitāla cenu noteikšanas modeļa (*CAPM*) aprēķina minimālo atlīdzību par vienu hipotekārās akciju kapitāla investīciju bankā *NordLB*. Ņemot vērā to, atbilstoši minimālai atlīdzībai par *LTS* fondu ieguldījumu jābūt ap 10,03 %. Turklāt par pamatu tika ņemtas akciju sabiedrības Vācijas biržas *REX Performance Index* bezriskā procentu likmes, kā arī *Beta* koeficienta noteikšanai viens no 2004. gada 26. maija *KPMG* ekspertu slēdzieniem, ko bija pasūtījušas reģionālās bankas (slēdziens iesniegts Komisijai). Aprēķins parādīja, ka brīdī, kad tika veikts veicināšanas fondu ieskaitījums bankā *NordLB*, t.i. 1991. gada 31. decembrī, bezriskā bāzes procentu likme bija 7,15 %. Par *Beta* koeficientu bija ņemts 0,72, pamatojoties uz *KPMG* pētījumu. Tirgus riska prēmija bija noteikta 4 % (visām reģionālajām bankām vienoti).
- (83) Pēc tam tiek noteikts maksājums sakarā ar kapitāla trūkstošo likviditāti. Turklāt atkal par pamatu tika ņemta bezriskā procentu likme 7,15 % kā bruto refinansēšanas izmaksas. Lai aprēķinātu neto refinansēšanas izmaksas, tika ņemts bankas *NordLB* noteicošais nodokļu apgrūtinājums, attiecināts uz fondu ieskaitīšanas brīdi un paušalēts ar 50 %. Tādā veidā noteica likviditātes atvilkumu 3,57 % apmērā.
- (84) Beidzot nosaka piemaksu 0,3 % apjomā sakarā ar neveikto balsstiesību izlaidi.
- (85) Kopumā tiek noteikta atbilstoša atlīdzība par *LTS* veicināšanas fondiem 6,76 % gadā pēc nodokļiem par to *LTS* veicināšanas fondu daļu, kas ir bankas *NordLB* rīcībā,

konkurences darījumiem. Šī atbildība jāmaksā, sākot ar tā mēneša beigām, kad saņemts atzinums par pašu kapitālu (1993. gada 30. novembrī).

- (86) Par to *LTS* veicināšanas fondu daļu, kas nav izmantojama bankas *NordLB* konkurences darījumiem (komisija par galvojumu), pušu vienošanās netiek minēts.

IV. PASĀKUMA NOVĒRTĒJUMS

- (87) Lai novērtētu pasākuma atbilstību līguma noteikumiem par valsts palīdzību, vispirms jāpārbauda, vai pasākums atzīstams par valsts palīdzību, kas atrunāta EK līguma 87. panta 1. daļā.

1. VALSTS LĪDZEKĻI UN ATBALSTS KĀDAM NOTEIKTAM UZŅĒMUMAM

- (88) Kā norādīts iepriekš, Lejassaksijas federālās zemes daļas no trim *LTS* veicināšanas fondiem tika ieskaitītas bankā *NordLB* kā pašu kapitāls. Ja šāda veida valsts īpašums ar komercvērtību tiek ieskaitīts vienā uzņēmumā, tiek runāts par valsts līdzekļiem atbilstoši EK līguma 87. panta 1. daļai.

- (89) Pārbaudot, vai valsts līdzekļu ieskaitīšana publiskas iestādes uzņēmumā atbalsta šo uzņēmumu un līdz ar to var tikt atzīta par valsts palīdzību atbilstoši EK līguma 87. panta 1. daļai, Komisija piemēroja "kapitāla devēja principu, kas darbojas tirgus ekonomikā". Šo principu augstākā tiesa akceptēja virknē tiesisko lietu un attīstīja tālāk. Novērtējums pēc šī principa tiek izskatīts 93. ff rindkopā.

2. KONKURENCES FALSIFIKĀCIJA UN KAITĒJUMS TIRDZniecībai starp dalībvalstīm

- (90) Liberalizējot finanses un integrējot banku sfērā finanšu tirgu, Kopienā ir pieaugoša jutība pret konkurences falsifikāciju, pakāpeniski tiek nojaukti konkurenci kavējoši šķēršļi finanšu pakalpojumu tirgos.

- (91) *NordLB* ir universāla un nozīmīga banka starptautiskajos kapitāla tirgos. *NordLB* sniedz bankas pakalpojumus konkurencē ar citām Eiropas bankām gan Vācijā, gan ārpus tās. Tādēļ pabalsti bankai *NordLB* falsificē konkurenci un iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

- (92) Jānorāda arī, ka pastāv cieša sakarība starp vienas kredītiestādes pašu kapitālu un tās bankas aktivitātēm. Banka var strādāt un paplašināt savu komercdarbību tikai ar par pietiekamu atzītu pašu kapitālu. Tā kā *NordLB* valsts pasākuma ietvaros tika apgādāta ar tādu pašu kapitālu maksātspējas mērķiem, bankas darījumu iespējas tika tiešā veidā ietekmētas.

3. KAPITĀLIEGULDĪTĀJA, KAS DARBOJAS TIRGUS EKONOMIKĀ, PRINCIPS

- (93) Lai izvērtētu, vai kāda uzņēmuma publisko akciju īpašnieka veiktie kapitāla darījumi atspoguļo atbalstīšanu saistībā ar EK līguma 87. panta 1. daļu, Komisija pievērsās "kapitālieguldītāja, kas darbojas tirgus ekonomikā, principam". Šo principu Komisija bija izmantojusi daudzos gadījumos, un Eiropas Kopienas Tiesa (EKT) vairākos lēmumos to atzina un attīstīja tālāk⁽¹⁾. Tas ļāva Komisijai ikvienā gadījumā iepazīties ar sevišķiem apstākļiem, piemēram, par kādas holdinga kompānijas vai uzņēmumu grupas noteikto stratēģiju, vai izprast kāda investora īstermiņa un ilgtermiņa intereses. Investora, kas darbojas tirgus ekonomikā, princips tiks izmantots arī šajā gadījumā.

- (94) Saskaņā ar šo principu, valsts palīdzība nav tad, ja kapitāla līdzekļi ir gatavi ieguldījumam nosacījumos, saskaņā ar kuriem "privāts kapitālieguldītājs, kurš darbojas atbilstoši normāliem tirgus ekonomikas nosacījumiem, būtu gatavs līdzekļus nodot kāda privāta uzņēmuma rīcībā"⁽²⁾. Finanšu pasākums ir sevišķi nepieņemams investoram, kas darbojas tirgus ekonomikā, tad, ja paredzētie atbildības nosacījumi atpauk tiek no tirgū maksātās atbildības par salīdzināmām investīcijām.

- (95) "Tirgus ekonomikas principa" skatījumā ir svarīgs pamatjautājums, vai šāds investors kapitālu, kas uzrāda *LTS* veicināšanas fondu sevišķas pazīmes, būtu ieguldījis bankā *NordLB*, it sevišķi ņemot vērā iespējamo ticamo ienākumu no investīcijas. Šis jautājums turpmāk jāpārbauda.

a) EK LĪGUMA 295. PANTS

- (96) Atbilstoši EK līguma 295. pantam īpašumtiesību sistēma dažādās dalībvalstīs paliek neskarta. Taču tas neattieksno līguma konkurences noteikumu pārkāpumu.

- (97) Vācija paziņo, ka, sakarā ar *LTS* fondu mērķizlietojumu šos līdzekļus nevarēja izmantot ienesīgāk vienīgi kā ieskaitot līdzīgā publiskā institūcijā. Tāpēc šo līdzekļu pārskaitījums tiek atspoguļots kā komerciāli lietderīgākā līdzekļu izmantošana. Tāpēc jebkura pārskaitīto līdzekļu peļņa esot

⁽¹⁾ Skat., piemēram, spriedumu lietā C-303/88, Itālija/Komisija, Krājums 1991., I-1433 un C-305/89, Itālija/Komisija, Krājums 1991., I-1603.

⁽²⁾ Komisijas paziņojums dalībvalstīm: EK līguma 92. un 93. panta un Komisijas direktīvas 80/723/EEZ 5. panta pielietojums "Par publiskajiem uzņēmumiem pārstrādes rūpniecībā", OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp., 11. punkts. Lai gan te runa ir par pārstrādes rūpniecību, taču princips neapšaubāmi līdzīgā veidā noder visām citām ekonomikas nozarēm. Kas attiecas uz finanšu pakalpojumiem, tie ir apstiprināti ar veselu virkni Komisijas lēmumiem, piem., gadījumā ar *Crédit Lyonnais*, OV L 221, 08.08.1998., 28. lpp. un *GAN*, OV L 78, 16.03.1998., 1. lpp.

pietiekama, tas nozīmē, jebkurš papildu ienākums no *LTS* kapitāla, lai attaisnotu pārskaitījumu, vadoties no principa "par investora darbību tirgus ekonomikas apstākļos".

(98) Šāda argumentācija nevar tikt atzīta. Varēja izrādīties, ka triju *LTS* fondu ieguldījums bankā *NordLB* un līdz ar to bankai radušos iespēju vienu daļu *LTS* kapitāla izmantošana konkurences darījumā, būtu ekonomiski lietderīgākā fondu izmantošana. Tomēr publiska investora skatījumā tā būtu ierobežošana, ignorējot fundamentālo jautājumu par saņēmēja atbalstīšanu. Vai ir notikusi atbalstīšana, var noteikt, tikai pārbaudot, vai cena, ko pasākuma saņēmējs ir maksājis, atbilst tirgus cenai: tiklīdz publiskie naudas līdzekļi un citi aktīvi tiek izmantoti komerciālām, uz konkurenci orientētām aktivitātēm, jāpiemēro tirgus likumi.

b) ĪPAŠNIEKU STRUKTŪRA BEZ IZMAIŅĀM

(99) Lai garantētu atbilstošu ienākumu no rīcībā nodotā kapitāla, viens no līdzekļiem būtu bijis bankā palielināt federālās zemes līdzdalību tik daudz līdz bankas kopējā rentabilitāte kļūtu atbilstoša normāliem ienākumiem no kapitāla, kādu no saviem ieguldījumiem sagaida investors tirgus ekonomikas apstākļos. Lejassaksijas federālā zeme tomēr neizšķīrās par šādu soli.

(100) Sabiedrības daļu nepalielināšanu bankā *NordLB* Vācija skaidro ar to, ka *NSGV* uz veicināšanas fondu ieskaitīšanas brīdi esot apņēmusies attiecīgi palielināt savu kapitālu bankā *NordLB*, kas tad arī notika, izveidojot *LBS* speciālos uzkrājumus 450 miljonu DEM apmērā un slēptos noguldījumus 550 miljonus DEM apmērā. Vācija bez tam aizstāvēja uzskatu, ka augstākā tiesa *Alitalia*⁽¹⁾ lietā esot izlēmusi, ka kapitāla ieguldīšana no publiskiem līdzekļiem privātā investora principu vienmēr apmierina, ja arī kāds cits daļu īpašnieks investē, un tādā gadījumā neesot atzīstama valsts palīdzība.

(101) Ņemot vērā augstākās tiesas lēmumu *Alitalia* lietā, jānorāda, ka lēmums attiecas uz privātajām investīcijām. *NSGV* gadījumā runa nav par publiski tiesisku organizāciju. Bez tam *NSGV* kapitāla ieguldīšana nav ne laika, ne satura ziņā salīdzināma ar *LTS* veicināšanas fondu ieskaitīšanu.

(102) Kamēr *LTS* fondi 1991. gada 31. decembrī tika ieskaitīti bankā *Nord LB*, *LBS* tika atskaitīta no *NordLB* sastāva, ar iedarbību 1994. gada 1. jūlijā, un *LBS* speciālie uzkrājumi tika izveidoti 450 miljonu DEM apmērā. Slēptie ieguldījumi 550 miljonu DEM apmērā tika veikti, tiem stājoties spēkā 1994. gada 10. oktobrī. Tieši šī lielā laika distance starp finanšu operācijām izraisīja Komisijā uzskatu, ka tie nav salīdzināmi nosacījumi.

(103) Nonākam pie tā, ka katrā ziņā slēptie ieguldījumi ir pavisam cita noguldījumu forma. Toreiz visi slēptie noguldījumi bija, tā saucamais "lower tier 1"- kapitāls, tātad papildkapitāls, kuru nedrīkstēja piesaistīt vienādā līmenī ar pamatkapitālu maksāspējas priekšrakstu izpildei. Turklāt slēpto noguldījumu devēji, atšķirībā no akciju kapitāla noguldītājiem, piedalās nevis uzņēmuma vērtības pieaugumā, bet viņu atbildība tiek saņemta pilnībā tieši maksātas atbildības veidā, kas parasti ir zemāka par to, ko saņem no akciju kapitāla investīcijas.

(104) Pat ja – likvidi – slēptie ieguldījumi 550 milj. DEM apmērā būtu jāatlīdzina labāk nekā – *LTS* veicināšanas fondi, nav salīdzināmi federālās zemes veicināšanas fondu ieguldījums un *NSGV* veicināšanas fondu ieguldījums sakarā ar atšķirīgo atbildību. *LBS* speciālajiem uzkrājumiem likme ir 7,5 % gadā (pirms nodokļiem), turpretī slēptie noguldījumi pēc Vācijas valdības datiem saņem apmēram 9,11 % (pirms nodokļiem). *LTS* veicināšanas fondi turpretim saņem 0,5 % pēc nodokļu nomaksas (apmēram 1,2 % pirms nodokļiem). Līdz ar to *LTS* veicināšanas fondu atbildība ir ievērojami zemāka par *NSGV* darījuma atbildību.

(105) Tā kā federālās zemes un *NSGV* finanšu operācija ievērojami atšķiras, paliek atklāts jautājums, vai uz *LTS* veicināšanas fondu ieskaitīšanas brīdi patiešām pastāvēja obligātas saistības pret *NSGV*, ieskaitīt kapitālu bankā *NordLB* viņu līdzdalības apmērā vai arī tās tikai vēlāk kļuva obligātas.

(106) Līdz ar to nenotika nekāds proporcionāls, salīdzināms privāta investora kapitāla ieguldījums, tā kā arī netika izpildīti priekšnoteikumi, kas bija *Alitalia* gadījuma pamatā. Investīcijas tika veiktas caur vienu publisku akcionāru, *NSGV*, un kapitāla ieguldījuma nosacījumi nav salīdzināmi, jo tiem nav kopsakara laikā un arī ieguldījuma nosacījumi ir atšķirīgi.

c) ĪPAŠNIEKU EFEKTS

(107) Vācija uzsāktu atbalsta, ja investors, kurš darbojas tirgus ekonomikā, būtu ņēmis vērā paša līdzdalības vērtību pieaugumu bankā *NordLB*. Lejassaksijas federālā zeme *LTS* veicināšanas fondu ieskaitījuma laikā ar 60 % ir ņēmusi līdzdalību *NordLB*. Šo 60 % vērtība ar ieskaitījumu esot palielinājusies. Turklāt federālā zeme esot nodrošinājusi, ka arī *NSGV* atbilstoši savai daļai ieguldīs kapitālu, tā kā *NSGV* nepiedalās vērtības kāpinājumā, ko ir ierosinājusi federālā zeme viena pati.

⁽¹⁾ Eiropas Kopieniu Tiesas (EKT) spriedums, 12.12.2000., T-296/97.

- (108) No 102 ff rindkopā atspoguļotajiem pamatojumiem nevar ņemt vērā apstākli, ka federālajai zemei piederēja daļas bankā *NordLB*, un *NSGV* kapitāla ieguldījums nav uzskatāms par salīdzināmu investīciju. Ar to *NSGV* piedalās vērtības palielinājumā, neveicot atbilstošu ieguldījumu. Neviens investors, kurš darbojas tirgus ekonomikā, neaņemtu savu kā līdzīpašnieka daļību investīciju kopējos apgrūtinājumos, bet tikai daļēji realizētu no tā izrietošo labumu. Tas tika skaidri apliecināts pirmās instances tiesas *WestLB* ⁽¹⁾ lietā.
- d) ATLĪDZĪBAS APRĒĶINĀŠANAS KAPITĀLA BĀZE
- (109) Vācija uzskata, ka tikai tai bāzes īpašuma daļai, kuru *NordLB* izmanto savām komerciālajām aktivitātēm, ir ekonomiska vērtība un tāpēc federālā zeme var prasīt atlīdzību tikai par šo daļu. *BdB* apgalvo, ka kopējā summa 1,7544 miljardu DEM vērtībā esot pakļauta riskam un tādēļ par šo summu būtu jāpiemēro atlīdzība.
- (110) Kā piemērots 2000/392/EG lēmumā un apstiprināts pirmās instances tiesā, principā ieguldīto kapitālu kopējai vērtībai ir jāpiemēro atlīdzība. Turklāt atlīdzība par ieguldītā kapitāla daļām var būt atšķirīga.
- (111) Lai noteiktu piemērotu atlīdzību, vajadzētu lemt atšķirīgi starp *LTS* fondu daļām atbilstoši to izlietojumam *NordLB*.
- (112) 1991. gada beigās kapitāla vērtība sasniedza 1,7544 miljardus DEM. Īpašumu vērtība tiek katru gadu izzināta. Tomēr *NordLB* bilancē kā pašu kapitāls tika ierakstīti 1,5 miljardi DEM. *LTS* veicināšanas fondu vērtības starpība tika iegrāmatota kā uzkrājumi līguma par ieguldījumu pienākumu izpildei. Uzkrājumi tiek veidoti draudošām saistībām un neatspoguļo pašu kapitālu. Tie principā neuzlabo uzņēmuma bonitāti. Lejassaksijas federālā zeme turklāt ir tiesīga procentus un aizņēmuma dzēšanas maksājumus, kas ieplūst veicināšanas fondā, izņemt, līdz ko veicināšanas fondu aprites vērtība pārsniedz 1,5 miljardus DEM. Tā kā kapitāls, kas pārsniedz 1,5 miljardus DEM, nav *NordLB* rīcībā ne darījumu paplašināšanai, ne galvojumu izmantošanai, tad, Komisija uzskata, ka investors par šo veicināšanas fonda daļu nevarētu pieprasīt nekādu atlīdzību.
- (113) Summa 1,5 miljardi DEM kopš ieskaitīšanas brīža *NordLB* bilancē tiek dokumentēta kā pašu kapitāls. Tomēr *LTS* veicināšanas fonds pēc *BAKred* atzinuma nav pilnā mērā izmantojams kā pašu kapitāls. Līdz pagaidu atzīšanai par pašu kapitālu 1993. gada 26. jūlijā *BAKred* pieļāva veicināšanas fondu izmantošanu tikai tik daudz, cik tas bija pieprasīts saskaņā ar tobrīd spēkā esošajiem maksātspējas priekšrakstiem. Tikai kopš pagaidu atzīšanas 1993. gada 26. jūlijā 1,5 miljardus DEM varēja izmantot pilnā apjomā. Tomēr no 1,5 miljardiem DEM tikai aptuveni 1,4 miljardus DEM – vērtība katru gadu svārstās – *NordLB* varēja izmantot, lai paplašinātu savas aktivitātes konkurences darījumu jomā, jo atlikums bija nepieciešams pašam veicināšanas fondam. Tādēļ 1992. gadā un līdz 1993. gada augustam faktiski izmantoto kapitālu, un kopš 1993. gada augusta attiecīgi aizņemto kapitālu, tas ir aptuveni 1,4 miljardi DEM gadā, vajadzēja izmantot kā primāro bāzi atlīdzībai federālajai zemei.
- (114) Atlikušo pašu līdzekļu bāzes daļu (kopš 1993. gada augusta apmēram 100 miljoni DEM ik gadu, bet pirms tam vairāk) nevarēja izmantot konkurences darījumu paplašināšanai, tomēr tā deva *NordLB* labumu, jo bilancē dokumentētais pašu kapitāla lielums sniedz bankas finansiālajiem pabalstītājiem viņu potenciāla izskaidrojumu un līdz ar to iedarbojas uz nosacījumiem, par kādiem banka var saņemt aizdevu kapitālu. Galvotāji un reitingu aģentūras ņem vērā bankas ekonomisko un finansiālo kopainu. Tā kā apmēram 100 miljonus DEM katru gadu nevar tikt izmantota darījumu paplašināšanai, bet gan uzlabo bankas tēlu galvotāju acīs, tās ekonomiskā funkcija šajā ziņā var tikt salīdzināta vismaz ar garantiju.
- (115) Tā kā līdz ar to arī summa apmēram 100 milj. DEM vērtībā katru gadu bankai *NordLB* nes labumu, tirgus ekonomikā darbīgs investors pieprasītu atlīdzību arī par to. Šīs atlīdzības lielums droši būtu zemāks par 1,4 miljardi DEM daļu, kas bankai *NordLB* nes lielāku labumu, jo tā saskaņā ar maksātspējas regulām var tikt izmantota kā pašu līdzekļu bāze tās uz konkurenci orientētu darījumu paplašināšanai.
- (116) Noslēgumā jānorāda, ka vienošanās teksts starp Lejassaksijas federālo zemi, *NordLB* un *BdB* paredz, ka atlīdzība par ieskaitīt fondu var sekot tikai tā mēneša beigās, kad no *BAKred* saņemts pilnīgs atzinums par pašu kapitālu, t.i., sākot ar 1993. gada 30. novembri. Komisija tomēr nevar vienošanos šajā ziņā atbalstīt. Ieskaitītais *LTS* fonds bija bankas *NordLB* rīcībā kopš tā ieskaitīšanas 1991. gada 31. decembrī, vismaz tādā apjomā, kādā to pieļāva *BAKred*, un banka *NordLB* faktiski izmantoja šo kapitālu ievērojamā apjomā pirms vēl tika saņemts atzinums no *BAKred*.

(1) OV L 150, 23.06.2000., 1. lpp., Rz. 316.

e) PIEMĒROTA ATLĪDZĪBA PAR KAPITĀLU

(117) Atšķirīgas ekonomiskās kvalitātes finanšu ieguldījumi dod atšķirīgu peļņu. Izpētot, vai kapitālnoguldījumu akceptētu normālos tirgus ekonomikas nosacījumos darbīgs investors, jāvadās saskaņā ar šaubīga darījuma ar kapitālu ekonomiskā rakstura un bankai *NordLB* rīcībā nodotā kapitāla vērtības.

(i) **Salīdzinājums ar citiem pašu kapitāla instrumentiem**

(118) Vācija pārstāv uzskatu, ka atlīdzība par pamatkapitālu neesot pareizais salīdzināšanas mērogs, lai aprēķinātu piemērotu atlīdzību par *LTS* veicināšanas fondu. Esot pareizi, ka akciju kapitāls no uzraudzības tiesiskā viedokļa tiek pieskaitīts pašu kapitālam. Taču ne jau viss, kas tiek definēts kā pašu kapitāls, ir vienlaikus arī kādas bankas pamatkapitāls. It sevišķi pamatkapitālam, kas ir bankas pilnīgā rīcībā un ko banka var ieguldīt, ir pavisam cita kvalitāte nekā ieskaitītam no *LTS* veicināšanas fonda, kas arī turpmāk ir mērķsaistīts federālās zemes attīstībai un līdz ar to neatmaksājas *NordLB*.

(119) Uz *LTS* veicināšanas fonda iekļaušanas brīdi tas visdrīzāk ir salīdzināms ar izmantošanas tiesību kapitālu. Banka *NordLB* un Lejassaksijas federālā zeme savulaik esot salīdzinājusi atlīdzību par veicināšanas fondu ar atlīdzību no izmantošanas tiesībām. Izmantošanas tiesības nozīmē papildkapitālu, kas principā var tikt izmantots tikai līdz pašu kapitāla līmenim. *NordLB* uz 1991. gada 31. decembri pašu kapitāls esot bijis 2,043 miljardi DEM un papildkapitāls 543 miljoni DEM. Līdz ar to ir bijis iespējams tā vietā, lai reģistrētu veicināšanas fondu par pašu kapitālu, piešķirt izmantošanas tiesības 1,5 miljardu DEM apjomā, lai segtu pašu kapitāla vajadzību.

(120) Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme un banka *WestLB* apstrīd to, ka atšķirīgo fondu iekļaušanu reģionālajās bankās, it sevišķi *NordLB* gadījumā, varot salīdzināt ar pamatkapitālu. Drīzāk fondu iekļaušana esot salīdzināma ar slēptiem ieguldījumiem vai beztermiņa aizdevumu. Slēptie ieguldījumi un beztermiņa aizdevums Vācijā jau 1991. gadā esot atzīti par pašu kapitālu. Bez tam vēl atlīdzība tiekot noteikta nevis pēc banku uzraudzības iedalījuma, bet gan pēc riska profila. Tā *LTS* fondi pēc to ranga ir galvotāji, riska struktūra tuvāk salīdzināma ar slēptiem ieguldījumiem vai beztermiņa aizdevumu nekā ar pamatkapitālu.

(121) Komisijas un *BdB* izpratnē *LTS* veicināšanas fonda ieskaitīšana, ko *BAKred* atzīst par pašu kapitālu, visdrīzāk līdzinās pamatkapitāla investīcijai.

(122) Šajā sakarā vispirms jāuzsver, ka relatīvi plašais pašu kapitāla instrumentu klāsts, kas tagad vairākās zemēs ir kredītiestāžu rīcībā, toreiz Vācijā vēl neeksistēja, kad 1991. gadā tika nolemts *LTS* fondu ieskaitīt bankā *NordLB*, un 1993. gadā *NordLB* tobrīd bija jāievēro spēkā esošās stingrās kapitāla prasības. Daži no šiem instrumentiem tika ieviesti kopš tā laika, citi jau eksistēja, taču tie nebija atzīti Vācijā. Tobrīd praksē galvenokārt pielietoja izmantošanas tiesības un dažāda ranga saistības (abi bija vienīgi pašu līdzekļu papildinājums, otro instrumentu atzina tikai kopš 1993. gada).

(123) Līdz ar to *LTS* kapitāla salīdzinājums ar tāda veida jauniem instrumentiem, kas pa lielāku daļu tikai vēlāk tika attīstīti un daļēji izmantoti citās zemēs, nav pārliecinošs. Arī Vācija pati šādu salīdzinājumu (netieši) noraida, norādot, ka Komisijai vajadzētu šo gadījumu izvērtēt, pamatojoties uz tiem apstākļiem, kas bija lēmuma pieņemšanas 1991. gada beigās.

(124) Attiecībā uz "Perpetual preferred shares" un izmantošanas tiesībām, jāuzsver daži specifiski punkti. "Perpetual preferred shares" dažās valstīs tiek uzskatīts par pašu kapitālu taču Vācijā vēl joprojām tas tā netiek atzīts. Kapitāla izmantošanas tiesības uzskata vienīgi kā papildinājumu pašu kapitālam, turpretī *LTS* kapitālam piemīt pašu kapitāla kvalitāte. Tādēļ *LTS* kapitāls *NordLB* bija daudz nozīmīgāks, jo to var palielināt līdz pašu kapitāla papildinājuma līmenim (kā piem., izmantošanas tiesības), līdz ar to paplašinot pašu kapitāla bāzi. Ja pēc zaudējumu gadiem sekotu peļņu nesošie gadi, tad vispirms līdz nominālam tiktu atjaunotas izmantošanas tiesības un tikai pēc tam *LTS* kapitāls. Bez tam vēl *LTS* kapitāls ir bankas *NordLB* rīcībā bez kāda laika ierobežojuma, kamēr kapitāla izmantošanas tiesības parasti ir dotas uz 10 gadiem. Turpmāk būtu netipiski ļoti liela apjoma kapitāla ieguldījums kapitāla izmantošanas tiesībām, un zaudējumu gadījumā šajā sakarā būtu jāievēro rangu secība. Tā kā *LTS* fonds ir relatīvi liels, lielu zaudējumu gadījumā tas relatīvi ātri tiktu aizskarts.

(125) Komisija uzskata, ka atbilstošas atlīdzības noteikšanai par pašu kapitālu atzītajiem mērķuzkrājumiem nav piemērots salīdzinājums ar slēptajiem noguldījumiem. Komisijas viedokli sevišķi iespaidoja fakts, ka *LTS* veicināšanas fondu ieskaitījums nenotika tieši slēpto ieguldījumu formā, bet kā mērķuzkrājums. Arī *BAKred* šo pārskaitījumu atzina par mērķuzkrājumu, nevis slēpto ieguldījumu atbilstoši Likuma par bankām (KWG) 10. § Tas, ka Vācijas uzraudzības iestādes to apskata kā uzkrājumus, ļauj uzskatīt, ka bankas rīcībā pārskaitītais kapitāls ir drīzāk salīdzināms ar pamatkapitālu un nevis slēptajiem noguldījumiem.

(126) Turklāt paliek arī riska iespēja – maksātnespējas, resp. Likvidācijas gadījumā vismaz daļu pārskaitītā kapitāla zaudēt, nevis saglabājot pamatkapitāla investīciju riska noteikumus, jo *LTS* fonds veido nozīmīgu *NordLB* pašu kapitāla daļu, un banka *NordLB* šo savā rīcībā saņemto *LTS* fondu daudzu gadu laikā ir aplikusi ar liela apmēra riska aktīviem.

(127) Visu šo iemeslu dēļ Komisija uzskata, ka sakarā ar *LTS* kapitāla īpatnībām nav piemērojams salīdzinājums ar beztermiņa aizdevumu, izmantošanas tiesībām un slēptajiem ieguldījumiem, lai to izmantotu kā pamatojumu *LTS* kapitāla atbilstošas atbildības noteikšanā. *LTS* fonda ieskaitīšana daudzkārt uzrāda biežu sakritību ar pamatkapitāla investīciju.

(ii) **Kompensācijas prasība un neliels atbildības risks**

(128) Veicināšanas fonda atbildība iekšējās attiecībās ir ierobežota atbilstoši Lejassaksijas federālās zemes kapitāldaļām bankas *NordLB* pamatkapitālā, un federālā zeme ir vērsusies ar kompensācijas prasību pret visiem pārējiem *NordLB* galvotājiem. Vācija pārstāv uzskatu, ka investoram tas bija jāņem vērā, pieņemot lēmumu par investēšanu un izvirzot prasības par atbildību.

(129) Atbildības ierobežojums iekšējās attiecībās tomēr nevar samazināt atbildību, jo *NordLB* perspektīvā paliek pie tā, ka, lai izvairītos no konkurences iespaidošanas, ar kapitāla ieskaitīšanu saņemtās priekšrocības ir atbilstoši jāatlīdzina. Federālās zemes kompensācijas prasībā attiecībā pret pārējiem galvotājiem runa ir par vienošanos starp galvotājiem un nevis par piekāpšanos bankai *NordLB*, kas varētu attaisnot samazinātu atbildību. Ja, piemēram, pārējie galvotāji būtu piekrituši iekšēji pārņemt pilnu galvojumu par veicināšanas fondu, tas nevarētu novest pie rezultāta, *NordLB* vispār nevajadzētu izmaksāt nekādu atbildību.

(130) Bez tam Komisija uzskata, ka nav svarīgi, vai *LTS* veicināšanas fonds pēc *BAKred* atzinuma tika izmantots pastāvīgi un pilnā apjomā, lai izpildītu maksātnespējas kritērijus. Bet, ja tas tā nebūtu, tirgus ekonomikā darbīgs investors būtu pastāvējis uz atbildību pilnā mērā, jo banka varēja visu kopkapitālu pēc saviem brīviem ekonomiskiem apsvērumiem ieguldīt konkurences cīņā.

(iii) **Piemērota atbildība par summu aptuveni 1,4 miljardi DEM apmērā**

(131) Piemērotu atbildību par summu aptuveni 1,4 miljardu DEM apmērā, kas ik gadu bija bankas *NordLB* rīcībā konkurences darījumiem, var bez šaubām noteikt dažādos veidos. Kā to tūlīt konstatēsīm, visiem atbildības veidiem aprēķināšanas

par rīcībā nodoto pamatkapitālu pamatā ir vienādi principi. Komisija uz šo principu bāzes veic aprēķinu divos paņēmienos: vispirms tiek noskaidrota minimāla atbildība, kuru investors par (hipotēkas) pamatkapitāla investīciju bankā *NordLB* būtu gaidījis. Turpinājumā tiek pārbaudīts, vai tirgū, pamatojoties uz tirgus operācijas īpatnībām, iepriekš bijusi vienošanās par piemaksu vai maksāšanu pa daļām, un vai šai gadījumā Komisija var uzsākt metodiski pietiekami noslogotu aprēķinu skaitļos.

Sagaidāmās minimālās atbildības par pamatkapitāla investīciju bankā *NordLB* izdibināšana

(132) Gaidāmā atbildība par investīciju un investīcijas risks ir būtiski ietekmējoši faktori, ar ko jāreķinās pirms investīcijas lēmuma pieņemšanas investoram, kas darbojas tirgus ekonomikas apstākļos. Lai noskaidrotu šo abu elementu lielumu, investors apsver visu iespējamo firmu un tirgus informāciju. Pie tam viņš izpēta iepriekšējā laika vidējo peļņu no kapitāla, kas kopumā dod atbalsta punktu arī par uzņēmuma nākotnes produktivitāti, kā arī analizē uzņēmuma darbības modeli, kas būs spēkā investīcijas darbības laikā, izpēta uzņēmuma vadības kvalitāti un stratēģiju, kā arī attiecīgās ekonomikas nozares relatīvās izredzes.

(133) Investors tirgus ekonomikas apstākļos tikai tad investēs, ja viņam par to, salīdzinājumā ar tuvāk esošo citu iespēju alternatīvai kapitāla ieguldīšanai, būs nodrošināta augstāka atbildība, respektīvi, zemāks risks. Investors neveiks ieguldījumu uzņēmumā, kur sagaidāmā peļņa ir zemāka par vidējo sagaidāmo atbildību citā uzņēmumā ar salīdzināmu riska profilu. Šajā gadījumā var pieņemt, ka pastāv pietiekamas alternatīvas investēšanas pasākumam, turklāt ar augstāku peļņas iespējamību pie vienlīdzīga riska.

(134) Pastāv dažādas metodes piemērotas minimālās atbildības aprēķināšanai. Ir dažādi finansēšanas veidi un varianti peļņas aprēķināšanai, arī *CAPM* metode. Lai atspoguļotu dažādas iespējas, ir svarīgi izprast atšķirību starp diviem komponentiem, bezriskā peļņa no kapitāla un projekta specifiskā riska prēmija:

Atbilstoša minimālā peļņa no pret risku galvotas investīcijas
=
bezriskā bāzes likme + riska prēmija no pret risku galvotas investīcijas.

Pret risku galvotas investīcijas atbilstošu minimālo peļņu var attēlot kā bezriskā peļņas likmes un papildu riska prēmijas par investīcijas specifiskā riska pārņemšanas summu.

(135) Katras peļņas noteikšanas pamatā ir bezriskā noguldījuma formas eksistence ar pieņemamu bezriskā peļņu. Parastā veidā tiek ņemta vērā sagaidāmā peļņa no valsts emitentu vērtspapīriem ar nemainīgu procentu likmi, lai noteiktu bezriskā bāzes likmi (respektīvi, šādu vērtspapīru atbilstošs indekss), tas ir ieguldījuma veids ar salīdzinoši mazu risku. Atšķirības starp dažādām metodēm pastāv sakarā ar riska prēmijas noteikšanu:

- *Finansēšanas aprēķins*: saskaņā ar kapitāla izmantotājas bankas viedokļa investora sagaidāmā peļņa no pašu kapitāla atspoguļo nākotnes finansēšanas izmaksas. Vispirms tiek uzzinātas vēsturiskās pašu kapitāla izmaksas, kuras bankām bijušas un kuras var salīdzināt ar interesējošās bankas izmaksām. Kapitāla vēsturisko izmaksu vidējais aritmētiskais tiek salīdzināts ar nākotnē sagaidāmām pašu kapitāla izmaksām un ar sagaidāmajām investora peļņas prasībām.
- *Finansēšana pēc Compound Annual Growth Rate*: šī aprēķina pamatā ir vidējais ģeometriskais un nevis vidējais aritmētiskais lielums (*Compound Annual Growth Rate*).
- *Capital Asset Pricing Model (CAPM)*: CAPM ir vispazīstamākais un visbiežāk testētais modelis modernajā finanšu ekonomikā. Pēc tā tiek aprēķināta investoram sagaidāmā peļņa no kapitāla ar sekojošas formulas palīdzību:

Minimālā peļņa no kapitāla

=

bezriskā bāzes likmes + (tirgus riska prēmija × Beta)

Riska prēmija par pašu kapitāla investīciju tiek noteikta, reizinot tirgus riska prēmiju ar Beta koeficientu (tirgus riska prēmija × Beta). Ar Beta koeficientu tiek izteikts uzņēmuma risks attiecībā pret visu uzņēmumu kopējo risku.

(136) CAPM ir vadošā metode investīciju peļņas aprēķināšanai biržā reģistrētajiem lielajiem uzņēmumiem. Tā kā banka NordLB nav biržā reģistrēts uzņēmums, nav iespējama tās Beta koeficienta tieša atvasināšana. CAPM metodes pielietošana ir iespējama tikai uz Beta vērtības bāzes.

(137) BdB savā 2003. gada 29. jūlija izklāstā, izmantojot CAPM metodi, nonāca pie sagaidāmās minimālās atlīdzības lieluma par pamatkapitāla investīciju bankā NordLB uz LTS fonda pārskaitīšanas brīdi, 1991. gada 31. decembri, 13,34 % gadā. Vācija izteica principiālas šaubas par CAPM metodes pielietošanu. Bez tam vēl BdB esot izmantojusi pārāk augstu Beta koeficientu un turklāt esot kļūdaini aprēķinājusi bezriskā bāzes procentu likmi. Arī tirgus riska prēmija 4,6 % apmērā esot pārāk augsta. Pareizā aprēķinā,

pamatojoties uz CAPM, BdB būtu nonākusi pie ievērojami zemākas minimālās atlīdzības par hipotekāro akciju kapitāla investīciju bankā NordLB.

(138) Vienošanās ietvaros par tirgum atbilstošu atlīdzību Lejasaksijas federālā zeme, NordLB un BdB nonāca pie rezultāta, ka minimālā atlīdzība 10,03 % apmērā ir atbilstoša.

(139) Puses savos aprēķinos izmantoja CAPM metodi un par bāzes procentu likmi bankai NordLB uz 1991. gada 31. decembri pielietoja 7,15 %. Šis procentu likmju aprēķins notika ar pieņēmumu, ka LTS fonds bankai NordLB nodots ilgstošā izmantošanā. Tādēļ puses atteicās pielietot termiņā noteiktas investīcijas bezriskā peļņu (piemēram, peļņa par valsts aizņēmumu uz 10 gadiem), kas ieskaitīšanas brīdī bija vērojama kapitāla tirgū, jo šāds uzskats ignorētu reinvestīcijas risku, tas nozīmē, risku, kad pēc investīciju termiņa beigšanās nav iespējams investēt ar tādu pašu bezriskā procentu likmi. Puses uzskata, ka vislabāk būtu rēķināties ar investīciju risku, ja par pamatu ņemtu "Total Return Index". Tādēļ puses nolēma izmantot akciju sabiedrības Deutsche Börse AG (Vācijas Birža) izstrādāto REX10 Performance Index, kurš nosaka 10 gadu investīcijas ilgumu Vācijas Federatīvās Republikas aizņēmumam. Šeit izmantotā indeksu virkne ietver REX10 Performance Index stāvokli katra gada beigās kopš 1970. gada. Puses šādā veidā aprēķināja peļņu no kapitāla par gadu, kas atspoguļo tendenci, kā pamatā, ņemot REX10 Performance Index, ir notikusi attīstība laika periodā no 1970. līdz 1991. gadam, un tā nonāca pie tā saucamās bezriskā bāzes procentu likmes 7,15 % apmērā (1991. gada 31. decembri).

(140) Tā kā ieguldījums bankā NordLB ir veikts ilgstošam laika periodam, šajā speciālajā gadījumā bezriskā bāzes procentu likmes aprēķins ir atzīstams. Arī piesaistītais REX10 Performance Index atspoguļo vispārēji atzītu datu avotu. Aprēķinātās bezriskā bāzes procentu likmes šķiet lietpraktiskas.

(141) Beta koeficienta novērtējums ar 0,72 tika noteikts uz KPMG ekspertīzes bāzes, vadoties pēc, tā saucamajiem, Adjusted Beta koeficientiem, saņemot datus no visām Vācijā reģistrētajām kredītiestādēm, kas iesniegta Komisijai. Šis Beta koeficients, kas noteikts uz minētās pētījumu bāzes un ievērojot bankas NordLB darījumu jomu, atzīstams par atbilstošu.

(142) Pēc Komisijas domām arī tirgus riska prēmija 0,4 % apmērā ir pieņemama. Jau lēmumā 2000/392/EK daudzkārt tika atrunāta, tā saucamā, vispārējā ilgtermiņa tirgus riska prēmija, t.i. starpība starp ilgtermiņa vidējo peļņu, attiecinātu uz parasto akciju portfeli un valsts aizņēmumu. Attiecīgajos ekspertu slēdzienos, izvērtējot metodiku, laika

periodu un datu bāzi, tika noteikta starpība no apmēram 3 % līdz 5 %. Kāds novērtējums, kas tika izstrādāts *BdB* uzdevumā, aprēķināja alternatīvu 3,16 % un 5 %; kāds cits, kas veica alternatīvus aprēķinus bankai *WestLB* pēc tās pašas metodes noteica 4,5 % un 5 %, un *Lehman Brothers*, kas arī darbojās *WestLB* uzdevumā, noteica 4 %. Tādējādi Komisijai šeit iztirzātājā gadījumā nebija pamata atkāpties no vienošanās aktā pielietotās tirgus riska prēmijas. Vadoties pēc CAPM, Komisijai nebija šaubu, ka pušu paziņotā minimālā atlīdzība var tikt uzskatīta par atbilstošu.

- (143) Komisijai nebija nekādu pieturas punktu tam, ka pušu paziņotā minimālā atlīdzība par par hipotekārā pamatkapitāla investīciju nevar izturēt tirgus testu. Tādēļ Komisija attiecībā uz šo situāciju par piemērotu nosaka minimālo atlīdzību 10,03 % gadā (ikreiz pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļa).

(iv) **Maksājums no peļņas no kapitāla sakarā ar trūkstošo likviditāti.**

- (144) Vācija uzskata, ka banka *NordLB* esot maksājusi atbilstošu atlīdzību, jo privāts investors būtu viņam ietaupītās refinansēšanas izmaksas atskaitījis no atlīdzības. Tā kā investors kapitāla refinansēšanu ir ietaupījis, Vācija nonāk pie slēdziena, ka *LTS* fonda procentu likme ir aptuveni 9,5 %.
- (145) Komisija tomēr uzskata, ka nav svarīgi, cik daudz federālā zeme kā investors ir ietaupījusi. Federālā zeme ir ieskaitījusi *LTS* veicināšanas fondus bankā *NordLB* kā nelikvidu kapitālu. Nekāds federālās zemes ietaupījums neeksistē, jo tās pienākumos neietilpst rūpes par kapitāla likviditāti.
- (146) "Normāla" kapitāla ieguldīšana kādā bankā, protams, rada tai gan likviditāti, gan arī pašu līdzekļu bāzi, kas nepieciešams no uzraudzības tiesiskajiem pamatojumiem, lai paplašinātu darījumus. Lai kapitālu izmantotu pilnībā, tas ir, tā 100 % riska izsvērtos aktīvus paplašinātu ar koeficientu 12,5 (100 izdala ar maksātspējas koeficientu 8 %), bankai vajadzētu 11,5 reizes finanšu tirgos refinansēties. Vienkārši sakot, starpība no 12,5 reizes saņemtajiem un 11,5 reizes samaksātajiem procentiem par šo kapitālu, atskaitot citas bankai esošās izmaksas (piem., administrācijas izmaksas), veido pašu kapitāla peļņu ⁽¹⁾.

- (147) Tā kā *LTS* kapitāls bankai *NordLB* nerada nekādu likviditāti, bankai *NordLB* papildu finansēšanas izmaksas ir kapitāla summas apjomā, ja tā nepieciešamos līdzekļus iegūst finanšu tirgos, lai pilnībā izmantotu darījumu iespējas, ko tai sniedz papildu pašu kapitāls, t.i., lai riska izsvērtās

kapitāla vērtības palielinātu par 12,5 reizes lielāku kapitāla summu (resp. esošās kapitāla vērtības saglabāt šajā apjomā) ⁽²⁾. Sakarā ar šiem papildizdevumiem, kas nerodas citādā veidā palielinot pašu kapitālu, piemērotas atlīdzības noteikšanai nepieciešams radīt atbilstošus maksājumus pa daļām. Kapitāla ieguldītājs, kurš darbojas tirgus ekonomikā, nevar gaidīt tādu pašu atlīdzību, kā no skaidras naudas kapitāla ieguldījuma.

- (148) Komisija turklāt uzskata, ka aprēķinā nav jāpiemēro kopējā refinansēšanas procentu likme. Refinansēšanas maksājumi ir uzņēmuma izmaksas, un līdz ar to samazinās ar nodokli apliktie ienākumi. Bankas neto ienākumi tādā nesamazinās par papildus samaksātu procentu summu. Proti, daļa šo izmaksu izlīdzinās uz mazāka korporācijas nodokļa pamata. Tikai tīrās izmaksas bankai *NordLB* jāņem vērā kā papildu apgrūtinājums sakarā ar ieskaitītā kapitāla īpašo raksturu. Kopumā Komisija atzīst, ka bankai *NordLB* rodas papildu "likviditātes izmaksas", ko veido no "refinansēšanas izmaksām atņemot uzņēmuma nodokļus".

- (149) Pamatojoties uz *Deutschen Börse AG* aprēķināto *REX 10 Performance Index*, bezriskā procentu likme 1991. gada beigās bija 7,15 %. Divi Vācijas valsts aizņēmumi ar termiņu uz 30 gadiem, kas tika veikti 1986. gadā, aprēķina brīdī deva ienākumu no aprites peļņas 7,8 % un 7,6 %. Vācija uzrādīja, ka bankas *NordLB* individuālā refinansēšanas likme 1991. gada 31. decembrī sasniedza [...] %. Savā vienošanās aktā puses pamatojas uz ilgtermiņa bezriskā likmi 7,15 % apmērā. Bez tam puses vienojās pieņemt pašu nodokļu likmi 50 % apmērā ⁽³⁾. Līdz ar to puses nonāca pie tīrās refinansēšanas 3,57 % un pie atbilstoša likviditātes maksājuma.

- (150) Pamatojoties uz šo vienošanos un faktu, ka nosauktās summas iekļaujas normās, ko Vācija jau iepriekš bija noteikusi, Komisijai nav pamata 3,57 % neuzskatīt par atbilstošiem, un novērtējot palīdzības elementus, tā balstās uz šo vērtību..

(v) **Piemaksa ienākumam no kapitāla sakarā ar pārskaitījuma īpatnībām.**

- (151) Praksē, konstatējot kādas atlīdzības netipiskos apstākļus, kas atšķiras no normālas pamatkapitāla investīcijas attiecīgajā uzņēmumā, tiek piemēroti atbilstoši maksājumi. Tādēļ jāpārbauda, vai, atbilstoši īpatnībām, it sevišķi konkrētajam riska profilam *LTS* pārskaitījuma gadījumā, ir pamatojumi par aprēķinātās minimālās atlīdzības 10,03 % piemērošanu, kādu privātais investors būtu sagaidījis par (hipotekāru)

⁽²⁾ Situācija nemainās, ja apsver iespēju papildu pašu līdzekļus palielināt līdz pašu līdzekļu bāzes apmēram (koeficients 25 12,5 vietā pašu līdzekļu bāzei).

⁽³⁾ Dokumentos, ko iesniedza Vācija, korporācijas nodoklis 1992. gadā bija 46 %, pieskaitot vēl solidaritātes nodokli 3,75 %, kopā iznāk 49,75 %. Kopējā nodokļu likme 1993. gadā samazinājās uz 46 %, un no 1994. gada līdz 2000. gadam tā bija 49,5 %. Kopš 2001. gada kopējā nodokļu likme bija 30 %.

⁽¹⁾ Realitātē situācija, protams, ir daudz sarežģītāka, piem., sakarā ar ārpusbilances posteniem, dažādo aktīvu riska izvērtējumu un posteni ar nulles risku. Tomēr šos secinājumus tas neietekmē.

pamatkapitāla investīciju bankā *NordLB*, un līdz ar to var izmantot metodiski piemērotu aprēķinu. Tādējādi pārbaude atklāj trīs aspektus: pirmkārt, izpalika jaunu kapitāldaļu izlaide un ar to saistītās papildu balsstiesības, otrkārt, fondu pārskaitījuma ārkārtējais apjoms, treškārt, ieguldījuma aizstājamības trūkums.

- (152) Federālā zeme, veicot pārskaitījumu, nesāņēma papildu balsstiesības, un tas netika kompensēts, piesaistot kāda cita kapitāldaļu īpašnieka līdzvērtīgu investīciju. Ar atteikšanos no balsstiesībām kapitāla ieguldītājs neizmanto iespēju iespaidot bankas vadības lēmumus. Kā kompensācija tam, ka tiek pieņemts paaugstināts zaudējumu risks, nenostādot tam pretī atbilstoši lielāku ietekmi uz uzņēmumu, kapitāla ieguldītājs, kas darbojas saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem (pat pavājinot risku pēc iekšējas vienošanās ar pārējiem daļu īpašniekiem), būtu pieprasījis augstāku atlīdzību. Ņemot vērā faktu, ka par privilēģētajām akcijām, salīdzinot ar parastajām akcijām, tiek saņemta paaugstināta atlīdzība, komisija uzskata par lietpratīgu ieviest piemaksu vismaz 0,3 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļa). Arī vienošanās puses uzskata par lietderīgu piemaksu 0,3 % jo netika izlaistas jaunas balsstiesības.

- (153) Pārskaitītā īpašuma lielais apjoms un ietekme, kādu tas radīja bankai *NordLB* attiecībā uz maksāspējas direktīvu piemēriem jau iepriekš (40f rindkopa). *LTS* fondu pārskaitījums ievērojami palielinājis *NordLB* pašu kapitālu un turklāt bez sākotnējiem un administrācijas izdevumiem. Kapitālieguldītājs tirgus ekonomikā droši vien pieprasītu piemaksu par tik liela kapitāla ieguldījumu ar relatīvi un absolūti lielu summu, kā *LTS* fondu apjoms. No otras puses – pamatkapitāla palielinājums par 1,5 miljardiem DEM vienā no lielākajām Vācijas universālajām bankām, ņemot vērā Eiropas kredītiestādēm noteikto ārkārtīgi lielo obligāto kapitālu sakarā ar maksāspējas direktīvu, nav uzskatāms par kaut ko īpašāku, kā normāla izmēra darījums. Turklāt lielais apjoms var tikt uzskatīts kā netiešs pierādījums tam, ka kapitāla ieguldījumam ir līdzība ar pamatkapitālu, jo tajā brīdī, 1991. gada nogalē, nebija tipiski liela apjoma slēptie noguldījumi finanšu tirgū. Līdz ar to tas būtu nozīmējis apjoma nepieļaujamo dubultu ievērošanu, kad pārskaitītā kapitāla apjoms, kas līdzinās pamatkapitāla investīcijai, tiktu izmantots, lai attaisnotu turpmāko piemaksu. Līdz ar to Komisija par labu bankai *NordLB* neparedz veikt piemaksu sakarā ar ieguldītā kapitāla apjomu. Tāds pats lēmums izriet no pušu vienošanās, ka nav jāveic piemaksa sakarā ar ieguldītā kapitāla apjomu.

- (154) Visbeidzot jānorāda uz iztrūkstošo ieguldījuma aizstājamību, tas nozīmē, ka iztrūkst iespēja jebkurā laikā izņemt no uzņēmuma noguldīto kapitālu. Normālos apstākļos kapitālieguldītājs var pašu kapitāla instrumentu tirgū pārdot trešajai personai un līdz ar to savu kapitālieguldījumu izbeigt. Pamatkapitāla normāls palielinājums,

precīzi aplūkojot, notiek šādi: investors iegulda bilances aktīva pusē kapitālu (tie var būt gan skaidrās naudas, gan materiālie ieguldījumi). Tam parasti pasīva pusē atbilst apgrozāmā daļa, kas ir investora rīcībā, piemēram, akciju sabiedrībā tās ir akcijas. Šīs akcijas viņš var pārdot trešajai personai. Viņš, protams, ar to nevar izņemt savu sākotnēji ieguldīto kapitāla vērtību, tāpēc ka tā tagad pieder pie sabiedrības garantētā pašu kapitāla un tādēļ to pēc dispozīcijas nevar izņemt. Taču viņš, pārdodot akcijas – pēc biržas kursa – var realizēt ekonomisko pretvērtību. Viņa kapitālieguldījums līdz ar to ir aizvietojams. Sakarā ar *LTS* fonda ieguldījuma īpašajiem apstākļiem federālajai zemei nav šādas iespējas. Neraugoties uz to, Komisija nesaskata iemeslu piemaksai. Federālajai zemei gan nav iespēju ar ieguldījuma brīvu apgrozāmību realizēt ekonomisko pretvērtību, taču katrā laikā tai pastāvēja un pastāv iespēja mērķuzkrājumus, atbilstoši likumam, no bankas *NordLB* izņemt un eventuāli, ieguldot tos citā kredītiestādē, sasniegt augstāku ienākumu no kapitāla. Arī šajā jautājumā vienošanās starp *BdB*, federālo zemi un *NordLB* norāda, ka sakarā ar kapitāla trūkstošo aizstājamību nav jābūt nekādi piemaksai.

- (155) Tāpēc Komisija uzskata par lietpratīgu kopumā noteikt piemaksu ienākumam no kapitāla 0,3 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas) par atteikšanos no papildu balsstiesībām.

(vi) **Nekāds samazinājums atlīdzībai sakarā ar vienošanos par kopatlīdzību**

- (156) Akciju sabiedrībā atlīdzība ir tieši atkarīga no uzņēmuma rezultātiem, un tā galvenokārt izpaužas dividenžu formā un līdzdalībā, uzņēmuma vērtībai pieaugot (piem., akciju kursa kāpums). Federālā zeme saņem kopatlīdzību, kurā būtu jāietver abi šie atlīdzības aspekti par “normālu” kapitālieguldījumu. Tas ļauj argumentēt, ka regulārā atlīdzība, ko federālā zeme saņem mainīgas atlīdzības vietā, kas būtu tieši saistīta ar bankas *NordLB* rezultātiem, atspoguļo priekšrocību gadījumā, ja atlīdzības likme tiek reducēta. Vai tāda regulārā atlīdzība patiesi ir izdevīgāka par mainīgu atlīdzību, ko iespaido uzņēmuma peļņa, ir atkarīgs no uzņēmuma rezultātiem nākotnē. Ja tie pasliktinās, tad paaugstinātais kapitālieguldītājam ir izdevīga, bet, ja uzņēmuma rezultāti uzlabojas, tad tai ir trūkumi. Faktisko attīstību nevar paredzēt, pieņemot lēmumu par kapitālieguldījumu. Ņemot to visu vērā, Komisija uzskata, ka atlīdzības likmes reducēšanai nav pamata.

(vii) **Kopējā atlīdzība**

- (157) Pamatojoties uz visiem šiem apsvērumiem, Komisija secināja, ka atbilstoša atlīdzība par apšaubāmu kapitālu varētu būt 6,76 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas), proti, 10,03 % normāls ienākums no kapitāla par

apšaubāmu kapitālieguldījumu, pieskaitot 0,3 % par finanšu operācijas īpašo raksturu, atskaitot 3,57 % par finansēšanas izmaksām, kas rodas bankai *NordLB* sakarā ar pārskaitītā kapitāla trūkstošo likviditāti.

(viii) **Atbilstoša atbildība par summu aptuveni 100 milj. DEM**

(158) Kā jau izklāstīts, bankas *NordLB* rīcībā katru gadu ir arī pašu kapitāla daļa aptuveni 100 milj. DEM materiālās vērtības, un tās ekonomiskā funkcija ļauj to salīdzināt ar garantiju vai galvojumu. Lai nepakļautu sevi tādām riskam, kapitālieguldītājs, kas darbojas tirgus ekonomikā, būtu pieprasījis atbilstošu atbildību. Vienošanās starp *BdB*, federālo zemi un *NordLB* par šo jautājumu nekas nav minēts.

(159) Komisija lēmumā, uzsākot procedūru atbilstoši EK līguma 88. panta 2. punktam, minēja likmi 0,3 % gadā (pēc nodokļu nomaksas), ko Vācija nosauca par piemērotu galvotāja starpniecības maksu tādai bankai kā *NordLB*. Šīs atbildības paaugstināšana "galvojuma" sevišķi lielā apjoma – aptuveni 100 milj. DEM – dēļ, nav tikusi piemērota. Arī par abiem gadiem, kuros bankas rīcībā bija vairāk nekā 100 milj. DEM, par 1992. un 1993. gadu, Komisijai šķiet, ka piemaksa nav attaisnojama. Šīs likmes paaugstināšana tādēļ, ka *LTS* veicināšanas fonds principā neierobežoti bija *NordLB* rīcībā, ir apšaubāma to pašu iemeslu dēļ, kuru arī netika īstenota piemaksa atbildībai par kapitālu, kas bija bankas rīcībā konkurences darījumiem.

(160) Garantijas prēmija veido bankas *NordLB* uzņēmuma izdevumus un tādējādi samazina ar nodokli apliekamo peļņu. Atbildība, kas Lejassaksijas federālajai zemei jāsaņem par *LTS* fondu, tiek maksāta no peļņas pēc nodokļiem. Tādēļ likme 0,3 % principā jāsamēro ar nodokļu likmi. Tāpat kā saistībā ar refinansēšanas izdevumiem Komisija vadās – šoreiz par labu *NordLB* – no vienotas kopējās nodokļu likmes 50 %. Tādēļ Komisija nosaka likmi 0,15 % gadā pēc nodokļu nomaksas.

f) PALĪDZĪBAS ELEMENTS

(161) Saskaņā ar iepriekšminētajiem aprēķiniem Komisija uzskata par tirgus atbilstošu atbildību 6,76 % gadā pēc nodokļu nomaksas par to kapitāla daļu, kuru *NordLB* var izmantot savai uzņēmējdarbībai, proti, aptuveni 1,4 miljardi DEM, un 0,15 % gadā pēc nodokļu nomaksas par starpību starp šo daļu un to, kas *NordLB* bilancē iegrāmatota kā pašu kapitāls 1,5 miljardi DEM, tātad – aptuveni 100 milj. DEM.

(162) Banka *NordLB* pašreiz maksā atbildību 0,5 % gadā pēc nodokļu nomaksas par summu, kas faktiski tiek izmantota konkurences darījumos. Šī atbildība pirmo reizi tika izmaksāta par 1992. gadu.

(163) Līdzās atbildībai 0,5 % gadā pēc nodokļu nomaksas Vācija uzskata, ka federālajai zemei ir tiesības saņemt procentus

un aizņēmuma dzēšanas maksājumus, kas tiek ieskaitīti *LTS* veicināšanas fondā no veicināšanas fondu tirgus vērtības, kas pārsniedz 1,5 miljardus DEM.

(164) Komisija uzskata, ka kapitālieguldītājs tirgus apstākļos nebūtu piekritis saņemt atbildību no ieņēmumiem, kas atkarīgi no bankas darbības, kura pārvalda veicināšanas fondus. Vēl jo vairāk tādēļ, ka banka *NordLB* ekonomiski nav guvusi peļņu no kapitāla daļas, kas ir virs 1,5 miljardiem DEM (tādēļ nav arī jāmaksā atbildība). Līdz ar to summas no šīs *LTS* veicināšanas fondu daļas arī nevar uzskatīt par turpmāko atbildību, jo tā ekonomiskā ziņā nav gūta no *NordLB* darbības, bet jau no sākuma pienākas federālajai zemei.

(165) Bez tam Vācija apgalvo, ka pārskaitījuma pamatā bija potenciāla kopdarbība un nevis bankas *NordLB* pašu kapitāla paaugstināšana. Veicināšanas fondu pārskaitīšanai tomēr vismaz bija mērķis izpildīt arī maksāspējas direktīvas prasības. Gadījumā, ja *LTS* attīstās kopdarbība un ietaupījumi, *LTS* tie rodas sakarā ar izmaksu reducēšanu, tad to nevar uzskatīt par pretpakalpojumu no *NordLB* puses par pašu līdzekļu bāzes nodrošināšanu. Tā kā šīs kopdarbības rezultātā nesamazinās ne pārskaitītā kapitāla izlietojamība, ne arī paaugstinās *NordLB* izmaksas, kas saistītas ar kapitāla pārskaitījumu, kopdarbība nedrīkstētu ietekmēt atbildības lielumu, ko no bankas par ieguldīto pašu kapitālu varētu pieprasīt kapitālieguldītājs, kurš darbojas tirgus ekonomikā. Arī gadījumā, ja federālā zeme kopdarbības rezultātā gūtu faktiskas priekšrocības, jebkurš konkurents konkurences apstākļos būtu spiests federālajai zemei par finanšu instrumentu (*LTS*) papildu piemērotajai atbildībai par ieguldīto pašu "maksāt" vēl arī "atbildību" tādu priekšrocību formā. Citu starpā, parasti kādas apvienošanās rezultātā veidojas abu iesaistīto uzņēmumu kopdarbība. Grūti izprotams, kādēļ *NordLB* vispār neguva peļņu no šīm priekšrocībām. Tādējādi Komisija pārstāv uzskatu, ka pie iespējamiem kopdarbības efektiem iespējama ne tikai vienas atbildības izmaksa no bankas *NordLB* par *LTS* pārskaitījumu.

(166) Visbeidzot – arī tā saucamais īpašnieka efekts nenoved pie tā, ka jāpamatojas uz augstāku atbildību nekā 0,5 % gadā. Kā jau iepriekš norādīts, kapitālieguldītājs tirgus ekonomikas apstākļos, kuram ir jau kapitāldaļas vienā uzņēmumā, nebūtu atteicies no pilnas tiesības atbildības, ja viens vai vairāki akcionāri gūst peļņu no kapitālieguldījuma, pašiem neveicot nekādu atbilstošu ieguldījumu. Tā kā *NSGV* neveica kapitālieguldījumu, kas līdzinātos federālās zemes

Gads	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1. Bankas rīcībā esošā kapitāldaļa konkurences darījumiem	1 400	1 390	1 390	1 390	1 390	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2. Atlikusī summa (atšķirība no 1 500 milj. DM)	100	110	110	110	110	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Atlīdzība 6,76 % gadā (pēc nodokļu nomaksas) par 1.	94,64	93,96	93,96	93,96	93,96	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Atlīdzība 0,15 % gadā (pēc nodokļu nomaksas) par 2.	0,15	0,16	0,16	0,16	0,16	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tirgum atbilstoša kopējā atlīdzība	94,79	94,12	94,12	94,12	94,12	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Faktiskā atlīdzība (pēc nodokļu nomaksas) (0,5 %)	7	6,95	6,95	6,95	6,95	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Palīdzības elements	87,79	87,17	87,17	87,17	87,17	87,17	85,88	85,88	85,88	85,88

Kopš 1999. gada 1. janvāra DEM pēc kursa 1,95583 tiek aprēķināta eiro. Dati DEM atbilstoši jāpārreķina eiro.

(169) Starpība starp iepriekš norunāto 0,5 % gadā un piemēroto atlīdzību 6,76 % gadā (par to *LTS* veicināšanas fonda daļu, kura var tikt izmantota *NordLB* konkurences darījumiem), kā arī 0,15 % gadā (kas līdzinās bankas galvojumam) atspoguļo palīdzību atbilstoši EK līguma 87. panta 1. punktam.

(170) Palīdzības elements par laika posmu kopš palīdzības galvojuma līdz 2003. gada beigām ir 923,82 milj. Vācijas marku (DEM). Šī summa ir pārreķināma eiro un ir līdzvērtīga 472,34 milj. EUR. *LTS* fondi joprojām ir bankas *NordLB* rīcībā. Līdz ar to palīdzības elementa palielināšanās turpinās.

4. PASĀKUMA SAVIENOJAMĪBA AR EK LĪGUMU.

(171) Jāsecina, ka visi EK līguma 87. panta 1. punkta kritēriji ir izpildīti, un tātad *LTS* veicināšanas fondu pārskaitījums attiecīgo pantu izpratnē satur valsts palīdzību. Tādējādi jāizpēta, vai palīdzību var uzskatīt par savienojamu ar Kopējo tirgu. Tomēr ir pamanāms, ka Vācija, ņemot vērā iespējamos palīdzības elementus, veicināšanas fondu pārskaitījuma ietvaros rīkojusies tikai saskaņā ar EK līguma 86. panta 2. punkta noteikumu.

(172) Nav piemērojams neviens no EK līguma 87. panta 2. punkta izņēmuma priekšrakstiem. Palīdzībai nav ne sociāla rakstura, ne arī galvojuma par atsevišķiem patērētājiem. Tāpat tā ir maz piedalījies zaudējumu novēršanā, kas radušies pēc dabas katastrofām vai izcēlušies citādu ārkārtas atgadījumu rezultātā, vai arī palīdzējusi līdzsvarot tautsaimniecības zaudējumus, kas radās Vācijas sadalīšanās rezultātā.

(173) Tā kā palīdzībai nav bijis izvirzīts nekāds reģionālais mērķis – tā nav paredzēta ne ekonomiskās attīstības veicināšanai

reģionos ar neierasti zemu dzīves līmeni vai daļēju bezdarbu, ne kādas noteiktas ekonomikas jomas attīstības veicināšanai, tā nav piemērojama ne EK līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktam, ne 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam (par reģionālajiem aspektiem). Ar palīdzību nav veikti nekādi svarīgi pasākumi, kas attiektos uz Eiropas kopējām interesēm. Tāpat tai ir maz sakara ar kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanu.

(174) Tā kā bankas *NordLB* ekonomiskā pastāvēšana nebija riska situācijā, kad tika īstenoti pasākumi, netiek izvirzīts jautājums, vai vienas tik lielas kredītiestādes kā banka *NordLB* sabrukums Vācijā, varētu izraisīt banku sektora ģenerālkrīzi, kas, atbilstoši EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktam, varētu tikt attaisnota kā palīdzība Vācijas ekonomikas ievērojamu traucējumu novēršanai.

(175) Atbilstoši EK līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam par palīdzību var uzskatīt tādas, kas saderīgas ar kopējo tirgu, ja tās veicina noteiktas ekonomikas nozares attīstību. Tas principā varētu derēt arī par bankas sektora pārstrukturēšanas palīdzību. Šajā gadījumā tomēr nav doti priekšnosacījumi izņēmuma noteikumu pielietošanai. Banka *NordLB* netiek raksturota kā grūtībās nokļuvusi uzņēmums, kura rentabilitātes atgūšanai nepieciešama valsts palīdzība.

(176) Tātad EK līguma 86. panta 2. punkts pieļauj iespējamus izņēmumus līguma priekšrakstos par valsts palīdzību, kas, atkarībā no noteiktiem apstākļiem, ir attiecināmi arī uz finanšu pakalpojumu sektoru. Komisija to apliecinājusi savā ziņojumā "Vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumi banku sektorā" ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Šis ziņojums tika iesniegts Ekonomikas un finanšu padomē 1998. gada 23. novembrī, tomēr vēl netika publicēts. To var saņemt ģenerāldirekcijā IV – Konkurences komisijā, kā arī Komisijas interneta lapā.

(177) Vācija ziņo, ka bankas *NordLB* eventuālās atbalstīšanas *LTS* veicināšanas fondu pārskaitīšanas gadījumā tiek runāts tikai par vienu kompensāciju – izmaksām, kas radušās bankai *NordLB*, ievērojot tās publisko uzdevumu. Banka *NordLB* ir ne tikai reģionālā banka, bet arī krājkaise Braunšveigas reģionā. Tādēļ tā pilda ne tikai klasisko publisko reģionālās bankas uzdevumu ar tai saistošajām izmaksām, bet arī krājkaises funkcijas.

(178) Tomēr Vācija nav aprēķinājusi bankai *NordLB* izmaksas par norādītajiem publiskajiem uzdevumiem. Tādēļ vien Komisija nevar atzīt izņēmumu, piemērojot EK līguma 87. panta 1. punktu, pamatojoties uz EK līguma 86. panta 2. punktu. Līdz ar to ir skaidrs, ka pārskaitījums tika veikts, lai nodrošinātu bankai *NordLB* tiesisku stāvokli sakarā ar jaunajiem pašu kapitāla noteikumiem. Nevis kā kompensāciju par bankas *NordLB* publisko uzdevumu.

(179) Tā kā neviens no izņēmumiem par principiālu valsts palīdzības aizliegumu atbilstoši EK līguma 87. panta 1. punktam neatbilst, šo palīdzību nevar atzīt par saderīgu ar kopējo tirgu.

5. PALĪDZĪBA NEEKSISTĒ

(180) Pretēji Vācijas izklāstam, nevar uzskatīt *LTS* veicināšana fondu pārskaitījumu par atbilstošu palīdzības regulai par iestādes nodokļu apgrūtinājumu un galvotāju garantijām.

(181) No vienas puses, lietas būtība par galvotāju garantiju kā zaudējumu garantiju attiecībā pret kreditoriem gadījumā, ja bankas kapitāls nav pietiekams, netiek izpildīta jau no paša sākuma. Kapitāla ieguldīšana nebija vēsta *NordLB* kreditoru prasību apmierināšanai, un nebija izsmē *LTS* arī bankas *NordLB* kapitāls.

(182) No otras puses, lietas būtība neskar arī iestādes nodokļu apgrūtinājumu. Par iestādes nodokļu maksājumiem atbildīgs ir iestādes īpašnieks (Lejassaksijas federālā zeme, *NSGV*), kurš apgādāja *NordLB* ar līdzekļiem, kas bija nepieciešami reģionālās bankas pienācīgam darbam, ciktāl viņš par tās attīstību ir izšķīries. Banka *NordLB* kapitālieguldījumu brīdī nekādā ziņā neatradās situācijā, kad vairs nav iespējams pienācīgs darbs. Kapitālieguldījums nebija nepieciešams, lai *NordLB* veiktu pienācīgu darbu. Kapitālieguldījums drīzāk notika sakarā ar jaunās maksāspējas direktīvas prasībām par pašu kapitālu, lai izvairītos no reģionālās bankas darījumu apjoma samazināšanas, respektīvi, lai nodrošinātu reģionālās bankas paplašināšanos. Līdz ar to tā varētu, atbilstoši federālās zemes noteiktam ekonomiskam aprēķinam, kā līdzīpašniece arī nākotnē izmantot tirgus izredzes konkurences cīņā. Attiecībā uz

tādu federālās zemes normālu saimniecisko lēmumu nevar piemērot iestādes nodokļu "Ārkārtas priekšrakstus" ("Notvorschrift"). Tā kā nav citas piemērojamas palīdzības regulas, saskaņā ar EK līguma 87. panta 1. punktu, 88. panta 1. punktu, kapitālieguldījums, atbilstoši EK līguma 87. panta 1. punkta, 88. panta 3. punktam, jādefinē kā jauna palīdzība.

VI. SECINĀJUMS

(183) Komisija konstatē, ka Vācija, veicot jaunus palīdzības pasākumus, ir prettiesiski pārkāpusi EK līguma 88. panta 3. daļu.

(184) Palīdzība nevar tikt atzīta par saderīgu ar kopējo tirgu ne pēc EK līguma 87. panta 2. punkta, respektīvi, 3. punkta, ne pamatojoties uz kādu citu līguma noteikumu. Ievērojot to, palīdzība tiek paziņota par nesaderīgu ar kopējo tirgu, tā jāatceļ un prettiesiskā pasākuma palīdzības elements no Vācijas jāatprasa.

IR PIENĒMTS ŠĀDS LĒMUMS:

1. pants

1. Starpība starp piemērotu atlīdzību 6,76 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļiem un pirms investora nodokļiem) un starp iepriekš norunāto atlīdzību, par kuru bija vienojušās *Norddeutsche Landesbank* žirocentrālā un Lejassaksijas federālā zeme, 0,5 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļiem un pirms investora nodokļiem) par ieguldītā kapitāla daļu, ko *Norddeutsche Landesbank* žirocentrālā kopš 1992. gada 1. janvāra varēja izmantot savos konkurences darījumos, ir ar kopējo tirgu nesaderīga palīdzība.

2. Atteikšanās no piemērotas atlīdzības 0,15 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļiem un pirms investora nodokļiem) par to *Norddeutsche Landesbank* žirocentrālā ieguldīto kapitāldaļu, kuru tā kopš 1992. gada 1. janvāra varēja izmantot kā garantiju, ir ar kopējo tirgu nesaderīga palīdzība.

3. Summa no 1. un 2. punktā minētajām palīdzībām par aprēķina periodu no 1992. gada 1. janvāra līdz 2003. gada 31. decembrim ir 472,34 milj. EUR.

2. pants

1. Vācija atceļ 1. panta 1. un 2. punktā minēto palīdzību vēlākais līdz 2004. gada 31. decembrim.

2. Vācija veic visus nepieciešamos pasākumus, lai 1. panta 1. un 2. punktā minēto prettiesiski sniegto palīdzību pieprasītu atpakaļ no saņēmēja.

Atbilstoši 1. panta 1. un 2. punktā pieprasītā atmaksājamā palīdzība ietver sekojošo:

a) par aprēķināto laika periodu no 1992. gada 1. janvāra līdz 2003. gada 31. decembrim 1. panta 3. punktā minēto summu;

- b) par aprēķināto laika periodu no 2004. gada 1. janvāra līdz brīdim, kad palīdzība atmaksāta, summu, kas aprēķināma pēc 1. panta 1. un 2. punktā minētās metodes.

3. pants

Pretpasība seko nekavējoties un pēc nacionālās procedūras, tiklīdz iespējama tūlītēja un faktiskā šī lēmuma izpilde.

Pretpasības summa ir apliekama ar nodokļiem, kuri maksājami no brīža, kad prettiesiskā palīdzība bija saņēmes rīcībā līdz brīdim, kad faktiski veikts atmaksājums.

Procenti tiek aprēķināti atbilstoši Komisijas rīkojuma (EK) Nr. 794/2004 V. daļas noteikumiem ⁽¹⁾.

4. pants

Vācija divu mēnešu laikā no šī lēmuma saņemšanas brīža, izmantojot pielikumā pievienotās anketas, paziņo Komisijai par paveiktajiem pasākumiem lēmuma izpildē.

5. pants

Šis lēmums iesniegts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2004. gada 20. oktobris.

Komisijas vārdā

Komisijas loceklis

Mario MONTI

⁽¹⁾ OV L 140, 30.04.2004., 1. lpp.

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR KOMISIJAS LĒMUMA IZPILDI

1. **Atmaksājamās summas aprēķins**

1.1. Atsūtiet, lūdzu, informāciju par prettiesiskās palīdzības summām, kuras tika nodotas palīdzības saņēmēja rīcībā:

Maksājuma datums (*)	Summa (*)	Valūta	Saņēmēja identitāte

(*) Datums, kad palīdzība vai palīdzības daļas tika nodotas saņēmēja rīcībā (ja kāds pasākums sastāv no vairākām atlīdzībām un atsevišķām daļām, tās rakstīt jaunā rindā).

(*) Palīdzības apjomu, kas nodots saņēmēja rīcībā (norādīt bruto palīdzības ekvivalentos).

Piezīmes:

1.2. Lūdzu, paskaidrojiet, kā tiek aprēķināti procenti, kas jāmaksā par atmaksājamo palīdzību.

2. **Jau paveiktie vai ielānotie pasākumi palīdzības atmaksāšanā**

2.1. Lūdzu, detalizēti aprakstiet, kādi pasākumi jau veikti un kādi tiek plānoti, lai veiktu tūlītēju un efektīvu palīdzības atmaksu. Lūdzu, paskaidrojiet, kādi alternatīvi pasākumi pastāv nacionālajās tiesībās, lai izpildītu pretprasību. Lūdzu, paziņojiet, ja iespējams, paveikto/plānoto pasākumu tiesisko pamatu.

2.2. Līdz kuram datumam palīdzības pretprasība tiks pabeigta?

3. **Jau realizētā pretprasība**

3.1. Lūdzu, atsūtiet informāciju par palīdzību, kuru palīdzības saņēmējs jau atmaksājis:

Datums (*)	Atmaksātā summa	Valūta	Saņēmēja identitāte

(*) Datums, kad palīdzība ir atmaksāta.

3.2. Lūdzu, atsūtiet dokumentāru pamatojumu par palīdzības summu atmaksāšanu atbilstoši tabulai 3.1. punktā.

KOMISIJAS LĒMUMS

2004. gada 20. oktobris

par Vācijas atbalstu Bayerischen Landesbank – Girozentrale

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3927)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/739/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. panta 1. apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. panta a) apakšpunktu,

ņemot vērā uzaicinājumu ieinteresētajām pusēm izteikt savu viedokli ⁽¹⁾ un ņemot vērā izteiktos apsvērumus,

tā kā:

I. PROCEDŪRA

- (1) Procedūras priekšmets ir Bavārijas federālās zemes veiktā dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļu nodošana *Bayerische Landesbank – Girozentrale (BayernLB)*. Process ir saistīts ar šiem citiem procesiem pret Vāciju par kapitāla pārvešanas gadījumiem federālajām bankām, galvenokārt *Westdeutsche Landesbank Girozentrale (WestLB)*.
- (2) 1993. gada 12. janvārī Komisija nosūtīja Vācijai izziņas pieprasījumu attiecībā uz *WestLB* kapitāla palielināšanu par 4 miljardiem Vācijas marku, integrējot Dzīvokļu celtniecības atbalsta iestādi (*Wfa*), kā arī attiecībā uz līdzīgiem pašu līdzekļu palielināšanas gadījumiem citu federālo zemju federālajās bankās. Vācijai tika lūgts norādīt, kurās federālajās bankās veikta atbalsta līdzekļu pārvešana un kādi apstākļi var attaisnot šādu transakciju veikšanu.
- (3) Vācijas atbilstošās iestādes atbildēja 1993. gada 16. marta un 1993. gada 17. septembra vēstulēs. Savās 1993. gada 10. novembra un 1993. gada 13. decembra vēstulēs Komisija pieprasīja papildu informāciju, ko Vācija sniedza savā 1994. gada 8. marta atbildes vēstulē.

- (4) 1994. gada 31. maija un 1994. gada 21. decembra vēstulēs Vācijas Banku federālā savienība (*BdB*), kas pārstāv privātās bankas, kas atrodas Vācijā, cita starpā, informēja Komisiju, ka ar 1994. gada 23. jūlija likumu dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļi iekļauti *BayernLB* garantētajā pašu kapitālā. *BdB* ar to saistītajā *BayernLB* pašu līdzekļu palielinājumā saskatīja konkurences izkropļojumu par labu bankai, jo neesot panākta vienošanās par atlīdzību, kas atbilstu tirgus ekonomikas apstākļu kapitāla investora principam. Ar otru pieminēto vēstuli *BdB* formāli iesniedza sūdzību un saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 93. panta 2. daļu (šobrīd 88. panta 2. daļa) pieprasīja Komisijai ierosināt pret Vāciju lietu.

- (5) Sūdzība attiecās arī uz citiem līdzīgiem kapitāla pārvešanas gadījumiem par labu *Westdeutsche Landesbank*, *Norddeutsche Landesbank*, *Landesbank Schleswig – Holstein*, *Hamburger Landesbank* un *Landesbank Berlin*. 1995. gada februārī un martā un 1996. gada decembrī vairākas atsevišķas bankas pievienojās šīs savienības prasībai.

- (6) 1997. gada 6. augusta vēstulē un 1998. gada 30. jūlija vēstulē *BdB* informēja Komisiju par vēl diviem citiem kapitāla pārvešanas gadījumiem Šlēzvigā – Holsteīnā un Hesēnē par labu *Landesbank Schleswig – Holstein* un *Landesbank Hessen – Thüringen*.

- (7) Komisija vispirms pārbaudīja kapitāla pārvešanu uz banku *Westdeutsche Landesbank (WestLB)*, taču paziņoja, ka kapitāla pārvešanas gadījumus citām bankām tā pārbaudīs, pamatojoties uz *WestLB* ⁽²⁾ procesa rezultātiem. Šajā lietā Komisija 1999. gadā beidzot pieņēma lēmumu atzīt atbalsta pasākumu (starpību starp samaksāto atlīdzību un parasto tirgus atlīdzību) par neatbilstošu vienotajam tirgum un pieprasīt atbalsta atprasīšanu ⁽³⁾. 2003. gada 6. martā

⁽²⁾ OV L 140, 5.5.1998., 9. lpp. (lēmums par lietas ierosināšanu).

⁽³⁾ OV L 150, 23.6.2000., 1. lpp. Par šo lēmumu sūdzību iesniedza Vācija (EuGH; C-376/99), Ziemeļreina – Vestfālene (EuGEL; T-233/99) un *WestLB* (EuGEL; T-228/99); Komisija ierosināja lietu par līguma pārkāpumu (EuGH; C-209/00).

⁽¹⁾ OV C 81, 4.4.2003., 13. lpp.

- Pirmās instances tiesa šo lēmumu atcēla atlīdzības lieluma aprēķina divu elementu nepietiekama pamatojuma dēļ⁽⁴⁾. 2004. gada 20. oktobrī Komisija, ņemot vērā starp sūdzības iesniedzēju un visām iesaistītajām federālajām bankām (izņemot *Helaba*) un atbilstošajām federālajām zemēm panākto izlīgumu, izsludināja jaunu lēmumu, kurā tika ņemta vērā tiesas izteiktā kritika.
- (8) 1999. gada 1. septembrī Komisija nosūtīja Vācijai lūgumu sniegt informāciju saistībā ar kapitāla pārvešanu citām federālajām bankām. Vācijas federālā valdība savā 1999. gada 8. decembra vēstulē nosūtīja informāciju par federālās zemes dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļu pārvešanu bankai *BayernLB*, kas pēc Komisijas izteiktajiem lūgumiem pēc papildu informācijas tika papildināta federālās valdības 2001. gada 22. janvāra un 2001. gada 3. jūlija vēstulēs.
- (9) 2002. gada 13. novembra vēstulē Komisija informēja Vāciju par savu lēmumu ierosināt formālu procesu saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 88. panta 2. apakšpunktu par Bavārijas federālās zemes veikto dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļu pārvešanu bankai *BayernLB*. Vienlaikus Komisija ierosināja arī lietas par līdzīgiem kapitāla pārvešanas gadījumiem *Norddeutsche Landesbank – Girozentrale*, *Landesbank Schleswig – Holstein – Girozentrale*, *Hamburgische Landesbank – Girozentrale* un *Landesbank Hessen – Thüringen*. Jau pirms tam, 2002. gada jūlijā, Komisija bija ierosinājusi lietu sakarā ar līdzīgu atbalsta līdzekļu pārvešanas gadījumu Berlīnes federālajā zemē par labu *Landesbank Berlin*.
- (10) Lēmums par lietu ierosināšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*⁽⁵⁾. Komisija lūdza citiem iesaistītajiem sniegt savu viedokli.
- (11) Savā 2003. gada 15. aprīļa vēstulē Vācija pauda viedokli par lietas ierosināšanu saistībā ar *BayernLB*.
- (12) 2003. gada 29. jūlija vēstulē *BdB* pauda viedokli par visiem 2002. gada 13. novembrī pieņemtajiem lietu ierosināšanas lēmumiem kopumā.
- (13) Uz Komisijas 2003. gada 5. septembra papildu informācijas pieprasījumu Vācija atbildēja savā 24. oktobra vēstulē, sniedzot šo papildu informāciju un atbildēja uz *BdB* viedokli par *BayernLB* lietu. 2003. gada 30. oktobra vēstulē Vācija papildus nosūtīja Ziemeļreinas – Vestfāles federālās zemes valdības un *WestLB* paskaidrojumus par Vācijas Banku federālās savienības viedokli attiecībā uz dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļu pārvešanu “*BayernLB*”.
- (14) 2004. gada 15. marta vēstulē Vācija informēja Komisiju par 2004. gada 5. martā veiktajām izmaiņām *BayernLB* statūtos, saskaņā ar kurām nodoto mērķa kapitālu, neskarot šā kapitāla kā garantētā pašu kapitāla funkciju, *BayernLB* vairs nevar izmantot tirgus darījumu garantēšanai. Uz Komisijas lūgumiem pēc papildu informācijas, kas datēti ar 2004. gada 7. aprīli, 2004. gada 27. aprīli un 2004. gada 23. jūniju, Vācija atbildēja ar 2004. gada 1. jūnija un 2004. gada 6. jūlija vēstulēm. Uz Komisijas pēdējo lūgumu pēc papildu informācijas 2004. gada 27. jūlijā Vācija atbildēja 2004. gada 18. augusta vēstulē.
- (15) 2004. gada 19. jūlijā sūdzības iesniedzēja *BdB*, Ziemeļreinas – Vestfāles federālā zeme un akciju sabiedrība *WestLB* informēja par panākto iepriekšējo vienošanos atbilstošas atlīdzības jautājumā par nodoto kapitālu. Pēc iesaistīto pušu domām šī atlīdzība būtu jāņem par pamatu Komisijas lēmumam. Šīs vienošanās galīgo redakciju Komisija saņēma 2004. gada 13. oktobrī. Tāpat 2004. gada 10. septembrī *BdB*, Bavārijas federālā zeme un *BayernLB* informēja par iepriekšējo vienošanos par nodotajam mērķa kapitālam atbilstošu atlīdzību. Pēc tam Komisija saņēma vēl vairākas iesaistīto pušu, kā arī Vācijas vēstules. Vienošanās galīgo redakciju par mērķa kapitāla pārvešanu bankai *BayernLB* Komisija tāpat saņēma 2004. gada 24. septembrī. Tāpat arī citos kapitāla pārvešanas gadījumos federālajām bankām, izņemot *Helaba* gadījumu, tika panāktas atbilstošas vienošanās, par kurām Komisiju informēja.

II. PASĀKUMU DETALIZĒTS APRAKSTS

1. BAYERISCHE LANDESBANK – GIROZENTRALE

- (16) *Bayerische Landesbank Girozentrale (BayernLB)*, kuras galvenā mītne atrodas Minhenē, ar koncerna bilances summu 313 miljardiem euro (2003. gada 31. decembrī) ir viena no lielākajām Vācijas bankām. Tā izveidota 1972. gadā, apvienojot *Landesbodenkreditanstalt (LABO)* un *Bayerische Gemeindebank (Girozentrale)*⁽⁶⁾. Banka ir sabiedriski tiesiska kredītiestāde, un tās juridiskais statuss ir publiska sabiedrība. *BayernLB* īpašnieki ir – netieši – Bavārijas federālā zeme un *Bayerische Sparkassen- und Giroverband (Sparkassenverband Bayern)*, katrai pa 50 procentiem. 2002. gadā daļu īpašnieki vienojās tām piederošās *BayernLB* daļas, pretim saņemot garantētas akcijas, pārnest uz *BayernLB Holding AG*, kurā Bavārijas federālā zeme un *Sparkassenverband*, tāpat katra ir 50 % daļu īpašniece. *BayernLB Holding AG* pilnā apmērā ir iekļauta *Bayerische Landesbank* un pati nav kredītiestāde.

⁽⁶⁾ Likuma par *Bayerische Landesbank – Girozentrale* izveidošanu 1. pants.

⁽⁴⁾ 2003. gada 6. marta spriedums saistītajās lietās T-228/99 un T-233/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un Ziemeļreinas – Vestfāles federālā zeme, Slg. 2003, II-435.

⁽⁵⁾ *Norddeutsche Landesbank*: OV C 81, 4.4.2003., 2. lpp.; *Bayerische Landesbank*: OV L 81, 4.4.2003., 13. lpp.; *Hamburgische Landesbank*: OV L 81, 4.4.2003., 24. lpp.; *Landesbank Hessen – Thüringen*: OV L 73, 26.3.2003., 3. lpp., un *Landesbank Schleswig-Holstein*: OV L 76, 28.3.2003., 2. lpp.

- (17) Uzņēmuma gada pārskatā par 2003. gadu norādīts, ka garantētā pašu kapitāla kvota sasniedz 7,8 % un pašu līdzekļu kvota 11,3 %. Pašu kapitāla rentabilitāte 2002. gadā bija 4,3 %, bet 2003. gadā 4,9 %, kas nozīmē ievērojamu kritumu salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, kad pašu kapitāla rentabilitāte vēl sasniedza 15,5 % (2000. gadā) un 18,7 % (1999. gadā).
- (18) Ņemot vērā tās īpašnieku struktūru, *BayernLB* darbojas kā Bavārijas federālās zemes banka, kā arī kā Bavārijas krājkašu centrālā institūcija. Saskaņā ar pašas bankas informāciju tā ciešā sadarbībā ar partneriem dod ieguldījumu Bavārijas ekonomiskās zonas ilgstošai nodrošināšanai un stiprināšanai. Tāpat *BayernLB* darbojas kā starptautiska banka investīciju un tirdzniecības darījumu sektorā. Pēc pašas bankas ziņām tā ir viena no lielākajām emisijas institūcijām Vācijā. Tās mērķa klienti ir valsts un pašvaldību klienti, krājkašes, starptautiskie koncerni, iekšzemes uzņēmumi, privātas un ražošanas nekustamo īpašumu institūcijas, kā arī institucionālie klienti un finanšu institūcijas. Juridiski nepatstāvīgu institūciju veidā *BayernLB* uztur *Bayerische Landesbodenkreditanstalt (LABO)* kā valsts dzīvokļu politikas iestādi, kā arī *Landesbausparkasse Bayern (LBS)*.
- (19) Ar tā vairāk nekā 9.000 darbiniekiem *BayernLB* koncerns strādā svarīgākajos pasaules finanšu centros. Eiropas svarīgākajos tirgos, tai skaitā Viduseiropā un Austrumeiropā, Ziemeļamerikā un Āzijā ar filiāļu, pārstāvniecību un līdzdalības uzņēmumu palīdzību *BayernLB* piedāvā klientiem plašu bankas pakalpojumu spektru. Pēc 2003. gadā veiktās atbalsta punktu pārstrukturizācijas bankai šodien līdzās divām centrālēm Bavārijā un 15 *LBS-Bayern* pārdošanas direkcijām ir četras centrāles Eiropā un deviņas centrāles pasaulē.
- (20) 84 Bavārijas krājkašes (2003. gada 31. decembra dati), *Versicherungskammer Bayern*, *Landesbausparkasse (LBS)* un *Bayerische Landesbank* veido Bavārijas krājkašu finanšu grupu. Šīs savienības ietvaros atbilstoši "visu finanšu koncepcijai" tiek piedāvāti visi finanšu sektora pakalpojumi.

2. DZĪVOKĻU CELTNIECĪBAS ATBALSTA KREDĪTU LĪDZEKĻU PĀRNEŠANA BANKAI BAYERNLB

- (21) Stiprinot *BayernLB* nacionālo un starptautisko konkurences spēju, Bavārijas federālās zemes Landtāgs 1994. gada 23. jūlijā pieņēma "Likumu par mērķa kapitāla izveidošanu, pārnesot Bavārijas federālās zemes trasta prasības *Bayerische Landesbank Girozentrale* garantētajā pašu kapitālā (Mērķa kapitāla likums)" (7). Saskaņā ar Mērķa kapitāla likuma 1. panta 1. daļu federālās zemes valdība tiek pilnvarota nodot *BayernLB* federālās zemes līdzekļus, ko no 1957. gada līdz 1990. gadam pārvaldīja *LABO*, īpašās rezerves izveidošanai. Nodotajam mērķa kapitālam arī turpmāk ir jākalpo sociālo dzīvokļu celtniecības vajadzībām.

(7) Bavārijas Likumdošanas un rīkojumu oficiālais vēstnesis Nr. 18/1994, 602. lpp.

- (22) Atbilstoši likuma pamatojumam pašu kapitāla palielināšana bija nepieciešama, lai nodrošinātu *BayernLB* turpmāku veiksmīgu darbību (8). Par pašu kapitāla bāzes nenodrošināšanu nevarēja būt runas, jo līdz ar to tiktu ilglaicīgi ietekmēta *BayernLB* konkurences spēja. Atbilstoši likuma pamatojumam, ar līdzšinējo valsts celtniecības kredītu līdzekļu pārvešanu bankai *BayernLB* jānostiprina tās pašu kapitāla bāze (9).

- (23) Pirmā atvērto prasību daļa no atbalsta kredītiem apmēram 3 811 miljonu Vācijas marku apjomā tika nodota bankai *BayernLB* ar 1994. gada 31. decembri, pamatojoties uz 1994. gada 15. decembra ieguldījuma līgumu (10). Nākamā atvērto prasību daļa no atbalsta kredītiem 1 216 miljonu Vācijas marku apjomā tika nodota bankai *BayernLB* ar 1995. gada 31. decembri, pamatojoties uz 1995. gada 28. decembra ieguldījuma līgumu (11). Līdz ar to bankai *BayernLB* tika nodots atbalsta kapitāls ar kopējo vērtību 5 027 miljoni Vācijas marku.

3. PRASĪBAS KAPITĀLAM SASKAŅĀ AR PAŠU LĪDZEKĻU DIREKTĪVU UN MAKSĀTSPĒJAS DIREKTĪVU

- (24) Saskaņā ar Padomes Direktīvu 89/647/EEK par kredītiestāžu maksātspējas koeficientiem (12) (turpmāk tekstā "Direktīva par maksātspēju") un Padomes direktīvu 89/299/EEK par kredītiestāžu pašu līdzekļiem (13) (turpmāk tekstā "Direktīva par pašu līdzekļiem"), saskaņā ar kurām tika pārstrādāts Kredīšanas likums ("KWG"), bankām ir jānodrošina garantētais kapitāls 8 % apjomā no to riska aktīvu apjoma. Vismaz četrus procentu punktus no tā jāveido tā sauktajam garantētajam pašu kapitālam ("pirmās klases kapitālam"), kas aptver tās kapitāla daļas, kas kredītiestādei ir pieejamas neierobežoti un tieši, lai varētu segt riskus un zaudējumus gadījumos, kad tādi rastos. Garantētais pašu kapitāls ir izšķiroši svarīgs no banku uzraudzības viedokļa, jo papildinošais kapitāls ("otrās klases kapitāls") tiek atzīts tikai bankai pieejamā garantētā pašu kapitāla apjomā, kas paredzēts riskantu darījumu garantēšanai.

(8) Bavārijas Landtāgs, 12. sasaukums, 1994. gada 7. jūnija izdevums 12/15851.

(9) Bavārijas Landtāgs, 12. sasaukums, 1994. gada 7. jūnija izdevums 12/15851.

(10) 1994. gada 15. decembra ieguldījuma līgums starp Bavārijas federālo zemi un "Bayerische Landesbank Girozentrale".

(11) 1995. gada 28. decembra ieguldījuma līgums par otro ieguldījuma daļu starp Bavārijas federālo zemi un *Bayerische Landesbank Girozentrale*, kas pilnībā atbilst 1994. gada 15. decembra ieguldījuma līguma nosacījumiem.

(12) OV L 386, 30.12.1989., atcelta un aizvietota ar Direktīvu 2000/12/EK, OV L 126, 26.5.2000.

(13) OV L 124 5.5.1989., atcelta un aizvietota ar Direktīvu 2000/12/EK, OV L 126, 26.5.2000.

- (25) Līdz 1993. gada 30. jūnijam Vācijas bankām bija jāveic to nodrošinājuma ar garantēto pašu kapitālu saskaņošana ar jaunajām "Direktīvas par maksātspēju" un "Direktīvas par pašu līdzekļiem" prasībām⁽¹⁴⁾. Tieši pirms "Direktīvas par maksātspēju" iestrādāšanas Vācijas likumdošanā daudzu federālo banku nodrošinājums ar garantēto kapitālu bija salīdzinoši vājš. Tāpēc šīm kredītiestādēm bija ārkārtīgi nepieciešams steidzami nostiprināt pašu līdzekļu bāzi, lai izvairītos no to uzņēmējdarbības attīstības ierobežojumiem vai vismaz varētu noturēt līdzšinējo uzņēmējdarbības apjomu.
- (26) Taču saspringtās budžeta situācijas dēļ valsts daļu īpašnieki nevarēja piedāvāt papildu kapitālu, kā arī, no otras puses, nevēlējās privatizēt un papildu kapitālu iegūt no kapitāla tirgiem. Tāpēc tika pieņemts lēmums veikt kapitāla investīcijas, piemēram, *WestLB* gadījumā ieguldīt Ziemeļreinas – Vestfālenes federālās zemes Dzīvokļu celtniecības atbalsta iestādes ("Wfa") kapitālu. Taču *BayernLB* gadījumā minētie dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļi tika ieguldīti tikai pēc šā datuma, tātad tie neatkarīgi no šā konkrētā iemesla kalpoja kapitāla bāzes nostiprināšanai kopējo uzņēmējdarbības iespēju noturēšanai vai paplašināšanai.

4. IEGULDĪJUMA IETEKME UZ BAYERNLB NODROŠINĀJUMU AR PAŠU KAPITĀLU

- (27) Jebkuras kredītiestādes darījumu apjoms ir ļoti atkarīgs no tās pašu kapitāla bāzes. Ar LABO dzīvokļu celtniecības kreditēšanas līdzekļu ieguldīšanu bankā *BayernLB* tās pašu kapitāls palielinājās īpaši ievērojami.
- (28) Pirms investīcijas veikšanas bankā *BayernLB* ieguldāmos dzīvokļu celtniecības kreditēšanas līdzekļus 1994. gada 5. oktobrī un 1996. gada 30. aprīlī novērtēja divi auditorsabiedrības [...] (*) eksperti, un saskaņā ar šo novērtējumu rezultātiem iegūtā kredītu prasību tirā vērtība kapitāla rezerves formā tika ieguldīta *BayernLB* kā pašu kapitāls. Pirmās daļas tirā vērtība uz 1994. gada 31. decembri sasniedza 655 miljonus Vācijas marku, otrās daļas tirā vērtība uz 1995. gada 31. decembri sasniedza 542 miljonus Vācijas marku. Līdz ar to tika izveidota mērķa rezerve 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā.
- (29) 1996. gada 8. maija vēstulē Valsts kredītiestāžu uzraudzības dienests⁽¹⁵⁾ (*BAKred*) paziņoja, ka *BayernLB* izveidotā mērķa rezerve 655 miljonu Vācijas marku apjomā tiek atzīta par

garantēto pašu kapitālu atbilstoši Kreditēšanas likuma 10. paragrāfam. Iekļaujot visu mērķa rezervi 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā kā garantēto pašu kapitālu, *BAKred* savā 1996. gada 20. decembra vēstulē *BayernLB* garantēto pašu kapitālu, tai skaitā papildu kapitālu uz 1996. gada 23. decembri noteica 14,6 miljardu Vācijas marku apjomā⁽¹⁶⁾. Līdz ar to garantētā pašu kapitāla daļa sasniedza 8,8 miljardus Vācijas marku no garantētajiem pašu līdzekļiem.

- (30) Līdz ar to kapitāla ieguldījums mērķa rezerves veidā, rēķinot no pašu līdzekļiem 14,6 miljardu Vācijas marku apjomā 1995. gada 31. decembrī, sasniedza apmēram 8,8 % no 1995. gada 31. decembrī jau esošajiem garantētajiem pašu līdzekļiem un apmēram 13 % no atzītā garantētā pašu kapitāla apmēram 8,8 miljardu Vācijas marku apjomā.
- (31) Saskaņā ar esošo informāciju faktiski garantiju segšanai līdzekļi bija pieejami pēc *BAKred* apstiprinājumu saņemšanas, tas ir, 655 miljonu Vācijas marku apjomā no 1996. gada 20. maija un 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā no 1996. gada 23. decembra.

- (32) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju *BayernLB* mērķa rezervi garantiju segšanai faktiski izmantojusi tikai vienu reizi 1998. gadā un tikai uz vienu mēnesi 14 miljonu Vācijas marku apjomā.
- (33) Tālāk Vācija paskaidroja, ka *BAKred* par pašu līdzekļiem atzītās mērķa rezerves tirā vērtība 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā ir jāuzskata par *BayernLB* augšējo robežu riska aktīvu noseģšanai, nevis ka tā ilgstoši un nemainīgi šajā apjomā bijusi bankai pieejama kredītu garantēšanai. Gluži otrādi – tirā vērtība bijusi pakļauta svārstībām, ko izraisījusi galvenokārt likvido līdzekļu tekošais izmantojums jaunu kredītu izsniegšanai, par ko saskaņā ar ieguldījuma līguma 1. paragrāfa 3. daļu lemj tikai federālā zeme⁽¹⁷⁾, kā arī piešķirtās atlaides kredītu parādiem, kas pamatotas ar noteiktiem atbalsta punktiem. Tādā veidā mērķa kapitāla tirā vērtība 1998. gadā nesasniedza uzraugošo institūciju atzīto summu - 1,197 miljardus Vācijas marku par [...] Vācijas markām, savukārt 1999. gadā par [...] euro un bija jāizlīdzina, izmantojot citas kapitālu veidojošas daļas. Tātad, saskaņā ar Vācijas informāciju, šis kapitāls bankai riska aktīvu segšanai nebija nepārtraukti pieejams *BAKred* atzītajā apjomā.

⁽¹⁴⁾ Saskaņā ar "Direktīvu par maksātspēju" kredītiestādēm jānodrošina pašu līdzekļi vismaz 8 % apjomā no to riska aktīvu apjoma, turpretim agrākā Vācijas likumdošana pieprasīja 5,6 % kvotu; taču šī kvota bija balstīta uz daudz šaurāku pašu līdzekļu definīciju nekā tā, kas ir spēkā kopš "Direktīvas par pašu līdzekļiem" stāšanās spēkā.

(*) Konfidenciāla informācija

⁽¹⁵⁾ Tagad Valsts finanšu pakalpojumu dienests (*BAFin*)

⁽¹⁶⁾ *BAKred* 1996. gada 20. decembra vēstule.

⁽¹⁷⁾ Tas, kā Vācija izskaidroja, salīdzinoši ilgākā vidējā laika periodā nekā noteikts sākumā, izraisītu zemāku tīro vērtību, savukārt salīdzinoši īsākā laika periodā – augstāku tīro vērtību. Summa, par kādu faktiskā tirā vērtība pārsniedz *BAKred* atzīto un bilancē iekļauto tīro vērtību 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā, tika izmantota un iegūrata tīrās vērtības svārstību izraisīto risku izlīdzināšanai.

(34) Faktiskās svārstības Vācija attēloja tabulā (1. tabula):

	1994 tūkst. Vācijas marku	1995 tūkst. Vācijas marku	1996 tūkst. Vācijas marku	1997 tūkst. Vācijas marku	1998 tūkst. Vācijas marku ->	1998 tūkst. euro	1999 tūkst. euro	2000 tūkst. euro	2001 tūkst. euro	2002 tūkst. euro	2003 tūkst. euro
Mērķa kapitāla tīrā vērtība	655 728	1 233 164	1 229 258	1 255 390	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Mērķa kapitāla tīrās vērtības izmaiņa		577 436	- 3 906	26 132	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Kapitāla izdevumi par mērķa rezervi	655 000	1 197 000	1 197 000	1 197 000	1 197 000	612 016	612 016	612 016	612 016	612 016	612 016
Starpība starp tīro vērtību un kapitāla izdevumiem	728	36 164	32 258	58 390	[...] (¹)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

(¹) Iemesls, kāpēc samazinājuma par [...] Vācijas markām dēļ uzraudzības institūciju par augšējo robežu atzītā vērtība 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā netika sasniegta tikai par [...] Vācijas markām, esot tas (nejaušais) apstāklis, ka 1997. gadā tīrā vērtība šo augšējo robežu pārsniedza.

5. ATLĪDZĪBA PAR IEGULDĪTAJĒM PAŠU LĪDZEKĻIEM

(35) Saskaņā ar Bavārijas federālās zemes un *BayernLB* 1994. gada 15. decembrī noslēgtā ieguldījuma līguma 4. paragrāfa 1. daļu puses vienojās par atlīdzību par līdzekļiem, kas bankai kļūst pieejami ieguldījuma rezultātā, pie tam – tikai par izmantoto summu. Saskaņā ar ieguldījuma līgumu šis maksājums veidoja 0,6 % no uzņēmuma bankas darbības rezultātiem no tirgus konkurences darījumu seššanai faktiski izmantotajiem līdzekļiem, pie kam atlīdzība bija jāmaksā maksāt no brīža, kad attiecīgā summa tika iekļauta tā finanšu gada bilancē (¹⁸). Nosakot šādu atlīdzības likmi, puses saskaņā ar pieejamo informāciju un Vācijas sniegtajiem datiem ņēma vērā, ka mērķa rezerve tiek nodrošināta bez likviditātes, tā ka faktiskā uzņēmējdarbības paplašināšana būtu pilnībā jārefinansē, piesaistot likvidus līdzekļus.

(36) Tālāk, kā informēja Vācija, atlīdzība par mērķa kapitālu, ņemot vērā nodokļus, tika definēta kā peļņas izlietojums, tātad to nevarēja atvilkt kā uzņēmuma izdevumus, līdz ar to atlīdzība tika aprēķināta pēc nodokļu nomaksas.

(37) Attiecībā par maksājamās atlīdzības noteikšanas pamatu Vācija procesa laikā paskaidroja, ka mērķa rezerves pilnas izmantošanas gadījumā atlīdzība 0,6 % apjomā gadā (¹⁹), par ko puses vienojās, sasniegtu apmēram 7,2 miljonus Vācijas marku. Kā jau minēts, saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju *BayernLB* mērķa rezervi izmantojusi tikai vienu reizi 1998. gadā un tikai uz vienu mēnesi 14 miljonu Vācijas marku apjomā, par ko samaksāta atlīdzība 7000 Vācijas marku apjomā.

(38) Papildus – saskaņā ar 1994. gada 15. decembrī noslēgtā ieguldījuma līguma 6. paragrāfa 2. daļu, kas saistīta ar 1995. gada 28. decembrī noslēgtā ieguldījuma līguma 2.

paragrāfu, *BayernLB* samaksāja federālajai zemei nodevu 0,05 % apjomā par zaudējumu galvojuma pārņemšanu par mērķa kapitāla kredītiem. Samaksātās summas Vācija katru atsevišķi atspoguļoja detalizēti.

III. PROCESA IEROSINĀŠANAS IEMESLI

(39) Savā 2002. gada 13. novembra procesa ierosināšanas lēmumā Komisija secināja, ka Bavārijas federālās zemes dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļu ieguldīšanas gadījumā bankā *BayernLB* visticamāk ir runa par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktam atbilstošu valsts atbalstu.

(40) Komisijas pārbaudes izejas punkts bija tirgus ekonomikas principiem atbilstoša kapitāla investora pamatprincips. Saskaņā ar to situācija, kad publiska uzņēmuma īpašnieki šajā uzņēmumā iegulda līdzekļus, nav uzskatāma par valsts atbalstu. Tikai tad, ja šim publiskajam uzņēmumam līdzekļi tiek nodrošināti ar tādiem noteikumiem, kas nebūtu iespējami normālā tirgus situācijā, var runāt par valsts atbalstu, ieguldot valsts līdzekļus.

(41) Šajā gadījumā Komisija saskatīja *BayernLB* ekonomisko priekšrocību, ko izraisīja pašu līdzekļu palielināšana, galvenokārt *BayernLB* kreditēšanas spējas palielinājumā komerciālos, uz konkurenci orientētos kredītu darījumos (pašu kapitāla uzņēmējdarbības paplašināšanas funkcija). Normālā tirgus situācijā kapitāla piesaisti atlīdzinātu atbilstoši tā vērtībai, ņemot vērā tā funkciju un ar to saistīto risku. Viens kritērijs tirgum atbilstošas atlīdzības noteikšanai par ieguldīto kapitālu līdz ar to ir ilglaicīgā bezriskā procentu likme (valsts aizņēmumi ar 10 gadu termiņu), kas jāpapildina ar riska uzrēķinu, kas atbilst pašu

(¹⁸) 1994. gada 15. decembra ieguldījuma līguma 4. paragrāfa 3. daļa.

(¹⁹) 1994. gada 15. decembra ieguldījuma līguma 4. paragrāfa 1. daļa.

līdzekļu paaugstinātajam riskam. Tā kā Vācija laika posmam, kad tika veikts kapitālieguldījums, 1994. gada nogalei, jau bija norādījusi atbildības likmi par ilgtermiņa bezriskā kapitālieguldījumiem 7,9 % apjomā gadā, Komisijai radās pamatotas šaubas, vai atbildība 0,6 % apjomā gadā par faktiski izmantotajiem pašu līdzekļiem, pat neņemot vērā nepieciešamo riska uzrēķinu, var tikt uzskatīta par tirgum atbilstošu.

(42) Tāpat Komisija apšaubīja, ka tirgus ekonomikas principiem atbilstošs kapitāla investors būtu piekritis ierobežot sev pienākošos atbildību tikai par faktiski izmantoto ieguldītā kapitāla daļu. Tāpat šķita apšaubāmi, ka attiecībā uz citiem Vācijas nosauktajiem atbildības komponentiem, kā, piemēram, federālajai zemei samaksāto nodevu 0,05 % apjomā gadā par aizdevumu prasību zaudējumu garantijas pārņemšanu no garantētajām nodotajām prasībām par labu Bavārijas federālajai zemei, kredītu ņēmēju nodokļu maksājumiem, ko joprojām saņem federālā zeme, vai starpieguldījumu likmēm⁽²⁰⁾, tiešām var runāt par atbildību par garantētā pašu kapitāla uzņēmējdarbības paplašināšanas funkciju.

(43) Tomēr Komisija puda viedokli, ka, nosakot tirgum atbilstošu atbildību, būtu bijis jāņem vērā šajā gadījumā ieguldītā kapitāla zemā likviditāte. Saskaņā ar Mērķa ieguldījuma likuma 1. pantu mērķa rezerves veidā ieguldītie dzīvokļu celtniecības kredītesāšanas līdzekļi, tāpat kā pirms ieguldīšanas, ir jāizmanto sociālās dzīvokļu celtniecības programmas mērķiem. Līdz ar to atbalsta līdzekļu ieguldīšana nekādi neuzlaboja *BayernLB* likviditāti. Kaut gan nelikvidie līdzekļi radīja bankai apjoma palielināšanas iespēju, ir jāņem vērā, ka pilnā apjomā iespējamo darījumu apjoma pieauguma palielināšanos banka varētu sasniegt tikai tad, ja tā papildu kredītu līdzekļus pilnā apjomā refinansētu kapitāla tirgū. Tāpēc federālā zeme nevar sagaidīt tādu pašu peļņu no ieguldītā kapitāla kā likvida kapitāla investors, un līdz ar to attiecīga atlaide atbilst lietas būtībai.

(44) Komisija nevarēja atzīt, ka, veicot dzīvokļu celtniecības kredītesāšanas līdzekļu ieguldījumu, Bavārijas federālā zeme būtu ņēmusi vērā, ka tā ir atbilstoši līdzdalīga bankas izmaksātajā peļņā un bankas vērtības pieaugumā. Jo īpaši Bavārijas federālā zeme nav pieprasījusi sev par labu izmainīt līdzdalības attiecības, kas būtu bijis nepieciešams, lai nodrošinātu, ka izmaksāto dividenžu apjoms un vērtības pieaugums atbilst ieguldītā kapitāla apjomam.

(45) Tā kā šajā situācijā nebija piemērojams neviens no Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 2. un 3. daļas, ne arī Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 86. panta 2. daļas izņēmuma nosacījumiem, valsts atbalsts bija uzskatāms par nesavienojamu ar vienoto tirgu.

IV. VĀCIJAS VIEDOKLIS

(46) Atbildot uz lēmumu par lietas ierosināšanu, Vācija aizstāvēja viedokli, ka, atšķirībā no *WestLB* lietas, mērķa rezerves ieguldīšanas gadījumā bankā *BayernLB* nav runa par ieguldījumu pamatkapitālā, bet gan par pasīvo ieguldījumu atbilstoši kredītesāšanas likuma 10. paragrāfa 4. daļai, ko Komisija nav ņēmusi vērā.

(47) Vācija kā izšķirošu norādīja argumentu, ka līdz 1996. gada beigām – laikam, kad mērķa rezerves sāka tiesiski atzīt no banku uzraudzības viedokļa, Bavārijas krājokas, kā arī privāti investori pasīvo ieguldījumu veidā bankai *BayernLB* nodrošinājušas garantēto pašu kapitālu kopumā gandrīz 1,3 miljardu Vācijas marku apjomā, tai skaitā Bavārijas krājokas – apmēram 900 miljonus Vācijas marku. Šos ieguldījumus *BAKred* ir atzinusi par garantēto pašu kapitālu kredītesāšanas likuma 10. paragrāfa 4. daļas izpratnē. Līdz ar to ieguldījuma brīdī pasīvie ieguldījumi bankai *BayernLB* jau ir bijuši parasts garantētā pašu kapitāla nodrošināšanas instruments.

(48) Pie tam mērķa līdzekļu ieguldījums arī no saturiskā viedokļa ir pielīdzināms *BayernLB* pasīvajiem ieguldījumiem. Gan ekonomiskās funkcijas, gan darījumu paplašināšanas iespējas abām kapitāla formām ir identiskas, jo abas atzītas par garantēto pašu kapitālu. Ne viena, ne otra kapitāla forma netika uzreiz tieši izmantota bankas vērtības paaugstināšanai, kā arī nenodrošināja papildus balsstiesības. Arī jautājumā par zaudējumu risku nepastāv nekādas atšķirības, jo abas izmantotu zaudējumu segšanai. Vienīgo atšķirību varot saskatīt tajā, ka mērķa ieguldījums tiek nodots bankai uz neierobežotu termiņu, turpretim pasīvo ieguldījumu termiņš parasti ir ierobežots. Taču mērķa rezerve nav nepieciešami jāuzskata par laika ziņā neierobežotu, to jebkurā brīdī uz vienošanās pamata var izbeigt. Tāpat tirgū ir sastopami ne vien terminēti pasīvie ieguldījumi, bet arī laika ziņā neierobežoti. Salīdzinošie novērtējumi uzrādot, ka tirgū nav vērojamas būtiskas cenu atšķirības par terminētiem un neterminētiem pasīvajiem ieguldījumiem.

(49) Vēl Vācija norādīja, ka mērķa kapitāls nav pakļauts tāda paša veida zaudējumu riskam kā pamatkapitāls. Pretstatā *WestLB* situācijai, kad pēc *Wfa* līdzekļu ieguldīšanas tie veidoja gandrīz 50 % no bankas pašu līdzekļiem, atbilstošā ieguldītā dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļu daļa ieguldījuma brīdī veidoja tikai apmēram 8 % no *BayernLB* pašu līdzekļiem. Pie tam – atšķirībā no *WestLB* situācijas, *BayernLB* nebija atkarīga no garantētā pašu kapitāla, ko veido dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļi. Banka pastāvīgi ir bijusi peļņu nesosa un jau pirms ieguldījuma veikšanas ir uzrādījusi ievērojamus pašu līdzekļu apjomus. Tos, sākot no 1991. gada jūlija, lielā mērā nodrošinājušas gan Bavārijas krājokas, gan privātie investori ar pasīvo ieguldījumu palīdzību. Turklāt, starp Bavārijas federālo zemi

⁽²⁰⁾ 1994. gada 15. decembra ieguldījuma līguma 2. paragrāfa 1. daļa.

un *BayernLB* bija panākta vienošanās, ka mērķa kapitālu ar riska aktīviem drīkst segt tikai pēc tam, kad ir izmantoti visi citi pieejamie kapitāla veidi.

- (50) Faktu, ka federālā zeme, veicot mērķa kapitāla ieguldījumu, ir uzņēmusies mazāku risku nekā investors, kas līdzekļus iegulda pamatkapitālā, nodrošina arī tas, ka *Sparkassenverband Bayern* kā otrs daļu līdzīpašnieks saskaņā ar Bavārijas federālās zemes un *Sparkassenverband Bayern* 1994. gada 15. decembrī noslēgtā līguma 2. paragrāfu uzņēmās pienākumu segt pusi no *BayernLB* zaudējumiem, ja šo zaudējumu dēļ tiktu iztērēti mērķa rezerves līdzekļi vai ja *BayernLB* pilnvarotie tos nolemtu izmantot zaudējumu segšanai.

1. ATBILSTOŠA ATLĪDZĪBA PAR MĒRĶA KAPITĀLU

- (51) Pieņemot, ka šajā gadījumā nodrošinātais kapitāls ir pielīdzināms garantētā pašu kapitāla instrumentam pasīvajam ieguldījumam nevis pamatkapitālam, Vācija secināja, ka par mērķa kapitālu ir saņemta atbilstoša atlīdzība, līdz ar to nepastāv *BayernLB* privilēģēšana un nevar runāt par valsts atbalstu.

- (52) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju, atlīdzību, par ko puses vienojās, veidoja no līdzekļu reālā izmantojuma atkarīgā garantijas komisijas maksa 0,6 % apjomā gadā no bankas darbības rezultātiem no uzraudzības iestāžu par garantēto pašu kapitālu atzītās mērķa rezerves vērtības.

- (53) Tāpat ir jāņem vērā arī galvojuma komisijas maksa 0,05 % apjomā gadā par Bavārijas federālās zemes garantēto kredītu prasību summu kā pretpakalpojums par mērķa kapitāla ieguldījumu. Kā uzskata Vācija, tas izriet no fakta, ka garantiju pārņemšana ir tieši saistīta ar vēlmi nostiprināt federālās bankas pašu kapitālu. Atbilstoši likuma skaidrojuma galvojums bija nepieciešams, lai nodrošinātu likumā paredzēto federālās bankas pašu kapitāla nostiprināšanu, aizkavējot mērķa kapitāla vērtības samazināšanos zaudējumu gadījumā⁽²¹⁾. Tāpat Vācija, atsaucoties uz [...] ekspertu 1994. gada 5. oktobra un 1996. gada 30. aprīļa

⁽²¹⁾ Skatīt 1994. gada 23. jūlija "Likuma par mērķa kapitāla izveidošanu, pārnesot Bavārijas federālās zemes trasta prasības *Bayerische Landesbank Girozentrale* garantētajā pašu kapitālā" 3. panta, kas nosaka zaudējumu galvojumu, pamatojumu (Bavārijas Landtāga oficiālais vēstnesis 12/15851).

atzinumiem, norāda, ka tā saukto kapitalizācijas procentu bāzi prasību tūrās vērtības aprēķināšanai, kas bija noteikta 7,5 % apjomā, Bavārijas federālajai zemei nepārmērot zaudējumu galvojumu, bija nepieciešams paaugstināt par papildu riska uzrēķinu. Neapšaubāmi šā iemesla dēļ būtu samazinājusies tūrā vērtība, kā arī *BAKred* būtu varējusi atzīt zemāku summu⁽²²⁾.

- (54) Procesa gaitā Vācija nepārprotami norobežojās no savas sākotnēji aizstāvētās pozīcijas, ka par atlīdzības sastāvdaļām būtu jāuzskata arī procenti no starpieguldījumiem, kā arī procentu atmaksas no kredītiem, ko tāpat kā iepriekš saņēma federālā zeme.

- (55) Par samaksātās atlīdzības atbilstību tirgum Vācija paskaidroja – tā kā šis ieguldījums ir salīdzināms ar *BayernLB* pasīvajiem ieguldījumiem, par pamatu jāņem tā likme, kādu *BayernLB* valsts atbalsta sniegšanas laikā maksājusi saviem pasīvajiem līdzīpašniekiem, t. i., apmēram 7 – 8 % gadā no to individuālās vērtības.

- (56) Šai gadījumā trūkstošās likviditātes dēļ vien piemērojama ievērojama atlaide no šīs bāzes likmes. Šajā gadījumā jāatvelk ne vien neto refinansēšanas izdevumi, kā tas ir *WestLB* gadījumā, bet arī bruto refinansēšanas izmaksas. Privāts kapitāla investors, ņemot vērā tikai to apstākli, ka *BayernLB* pievienotais kapitāla apjoms veidoja vien 8 % no pašu līdzekļiem, nevis 50 %, kā tas bija *WestLB* gadījumā, nebūtu panācis samazinājumu tikai par neto refinansēšanas izdevumiem.

2. NENOTIKUŠĀS IZMAIŅAS ĪPAŠNIEKU STRUKTŪRĀ UN DARBĪBĀ

- (57) Tāpat Vācija, atbildot uz Komisijas procesa ierosināšanas lēmumu, norādīja – ja pieņem, ka arī mērķa kapitāla gadījumā var runāt vienīgi par kapitālu, kas pielīdzināms pasīvajiem ieguldījumiem, nebija nepieciešama *BayernLB* daļu līdzīpašnieku struktūras maiņa par labu federālajai zemei. Vēl pie tam krājkašu savienība nemaz nebūtu piekritusi īpašnieku struktūras maiņai sev par sliktu, jo ieguldījuma veikšanas laikā vispār nepastāvēja nepieciešamība pēc papildu kapitāla, un savienība pati pirms tam bija bankā ieguldījusi līdzekļus apmēram 900 miljonu Vācijas marku apjomā pasīvo ieguldījumu veidā⁽²³⁾, ko nelīdzsvaroja salīdzināms ieguldījums no Bavārijas federālās zemes puses.

⁽²²⁾ Tālāk Vācija detalizēti skaidro, ka, atbilstoši kredīšanas likuma 1. pamatprincipam, kapitāls bez galvojuma būtu jāsedz ar 8 % pašu kapitāla. Proti, kredītu prasības neizpildīja īpašos privilēģējošos priekšnosacījumus, lai tās tiktu atzītas par reāliem kredītiem kredīšanas likuma izpratnē. Atbilstoši tam ieguldītais kredītu apjoms būtu jāsedz ar pašu līdzekļiem apmēram 400 miljoniem Vācijas marku apjomā, kas atzīto summu samazinātu par apmēram 400 miljoniem Vācijas marku.

⁽²³⁾ 1995. gada nogalē – kapitāla otrās daļas ieguldīšanas brīdī – saskaņā ar Komisijas rīcībā esošo informāciju šī summa jau sasniedza 1,1 miljardu Vācijas marku.

(58) Tālāk Vācija paskaidroja, ka federālā zeme kā puses daļu īpašnieks varēja rēķināties ar to, ka iegūs peļņu no pašu kapitāla vērtspapīriem, kas salīdzinājumā ar citām kredītiestādēm uzrāda ievērojamas priekšrocības. Tas nozīmē, ka federālā zeme nav aprobežojusies ar ierobežotu vai vispār iztrūkstošu peļņu. Tas Komisijai būtu jāņem vērā, novērtējot investīciju.

V. PRASĪBAS IESNIEDZĒJA BDB VIEDOKLIS

(59) Pēc *BdB* domām *BayernLB* par pievienoto garantēto pašu kapitālu nav samaksājusi atbilstošu atlīdzību un tāpēc ir saņēmusi valsts atbalstu.

(60) 2003. gada 29. jūlijā izteiktajā viedoklī par 2002. gada 13. novembrī ierosināto procesu federālo banku lietā *BdB* paskaidroja, ka jautājums, kāda atlīdzība ir uzskatāma par atbilstošu, jāatbild, izmantojot to pašu metodiku, ko Komisija piemēroja savā 1999. gada 8. jūlija lēmumā *WestLB* lietā.

(61) Līdz ar to vispirms nodrošinātais kapitāls būtu jāsalīdzina ar citiem pašu kapitāla instrumentiem. Tad būtu jānosaka minimālā atlīdzība, ko investors saņemtu par konkrēto investīciju federālās bankas pašu kapitālā. Beigās aprēķināmas piemaksas un atlaides kapitāla pārvešanas atšķirīgo iezīmju dēļ.

1. SALĪDZINĀJUMS AR CITIEM PAŠU KAPITĀLA INSTRUMENTIEM

(62) Minētajā vēstulē *BdB* nonāca pie secinājuma, ka dzīvokļu celtniecības un atbalsta līdzekļu ieguldījums bankā *BayernLB*, kā arī citos uzskaitītajos procesos par ieguldījumiem federālajās bankās, ir pielīdzināms investīcijai pamatkapitālā.

(63) Pēc *BdB* sniegtajām ziņām gandrīz visām federālajām bankām, sākot no 1992. gada, bija nepieciešams jauns garantētais pašu kapitāls, lai nodrošinātu atbilstību ievērojami stingrākajām prasībām saskaņā ar jauno direktīvu par maksātspēju. Nepaaugstinot kapitālu, federālajām bankām nāktos samazināt savu darījumu apjomus. *BdB* uzskata, ka no tā secināms, ka pievienoto kapitālu drīkstētu salīdzināt tikai ar tādiem pašu kapitāla instrumentiem, kas ieguldījuma gadā Vācijā bija atzīti un pieejami kā garantētais pašu kapitāls ("pirmās klases" kapitāls). Šā iemesla dēļ no salīdzinājuma vispār jāizslēdz prioritārās akcijas, kam nav balsstiesību, bezmaksas akcijas un tā sauktās *Perpetual Preferred Shares*. Šie trīs pašu kapitāla instrumenti Vācijā netiek atzīti par garantēto pašu kapitālu, bet gan par papildinošo kapitālu ("otrās klases" kapitālu).

(64) Atbilstošajos kapitāla pārvešanas termiņos par garantēto pašu kapitālu Vācijā tika atzīts tikai pamatkapitāls un pasīva līdzdalība uzņēmumā. Tāpēc pielīdzināšana pasīvai līdzdalībai uzņēmumā nevienā no šiem gadījumiem nav iespējama. Pirmkārt, pasīva līdzdalība uzņēmumā, atšķirībā no ieguldījuma tā pamatkapitālā, ir laikā ierobežota vai arī to ir iespējams atsaukt, kā arī pēc termiņa beigām tā jāatmaksā investoram. Tāpēc investors nevar gaidīt, ka par pasīvo ieguldījumu tiks maksāta tāda pati atlīdzība kā par pašu kapitāla instrumentiem, ko par laikā neierobežotiem atzinušas uzraugošās institūcijas.

(65) Otrkārt, dažos gadījumos tiek izcelts, ka saskaņā ar federālo banku īpašnieku vienošanos, pievienotais kapitāls tiek garantēts pakārtoti pēc pamatkapitāla, taču no tā nav secināms, ka investoru uzņemtais risks būtu mazāks. Visu ieguldījumu gadījumos pievienotais kapitāls veido ievērojamu kopējā garantētā pašu kapitāla daļu, atsevišķos gadījumos pat vairāk nekā 50 %. Tāpēc iespējamība, ka zaudējumu gadījumā ieguldītais kapitāls varētu tikt vismaz daļēji izmantots, ir ļoti liela ⁽²⁴⁾.

(66) Treškārt, arī Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, balstoties uz garantētā pašu kapitāla definīciju no banku uzraudzības viedokļa, ir apstiprinājusi pasīvo ieguldījumu un pamatkapitāla atšķirīgās kvalitātes. Saskaņā ar to pasīvie ieguldījumi no banku uzraudzības viedokļa ir atzīstami vienīgi par tā saukto *Lower-Tier-1* kapitālu. Šis kapitāls drīkst veidot tikai 15 % no nepieciešamās garantētā pašu kapitāla kvotas, t. i., ja garantētā pašu kapitāla kvota ir 4 %, tad 3,4 % jāveido pamatkapitālam un pieejamām rezervēm (piemēram, federālajās bankās ieguldītajām mērķa rezervēm). Pie tam pakārtotus pašu kapitāla instrumentus, piemēram, prioritārās akcijas un tiesības uz līdzdalību peļņā, bankas vienmēr pieņem tikai ierobežotā apjomā. Reitinga aģentūru spiediena rezultātā – atšķirībā no šeit aplūkojamiem gadījumiem – tās gandrīz nekad nepārsniedz 10 % no bankas kopējā garantētā pašu kapitāla. Šo iemeslu dēļ liela apjoma pasīva līdzdalība uzņēmumā, ko nodrošina viens investors, nav izmantojama.

2. MINIMĀLĀ ATLĪDZĪBA PAR INVESTĪCIJU BAYERNLB PAMATKAPITĀLĀ

(67) *BdB* izklāsta, ka visas atbilstošās atlīdzības (peļņas) noteikšanas metodes par nodrošināto pašu kapitālu par pamatu pieņem bezrisku peļņu un tajās ietilpst riska prēmija. Tās atvasināmas no šāda pamatprincipa:

$$\begin{aligned} & \text{Sagaidāmā peļņa no riskam pakļautas investīcijas} \\ & = \text{bezriskā peļņa} + \text{riskā prēmija par riskam pakļautu} \\ & \quad \text{investīciju} \end{aligned}$$

⁽²⁴⁾ Pie tam riska prēmija vai galvojuma prēmija pirmkārt tiek maksāta zaudējumu riska dēļ maksātspējas gadījumā. Tādā gadījumā kapitāls tiek neatgriezeniski zaudēts. Pastāvīgu zaudējumu (vai daļēju zaudējumu) gadījumā, tātad, izņemot maksātspēju, vienmēr vēl pastāv iespēja, ka ar peļņas palīdzību pašu kapitālu atkal varēs papildināt.

- (68) Lai noteiktu bezriskā peļņu, *BdB* kā piemērus min peļņu no ilglaicīgiem valsts aizņēmumiem, jo gadījumos ar valsts emitentu vērtspapīriem ar nemainīgu procentu likmi ir runa par ieguldījuma formu ar mazāko riska pakāpi vai vispār bez riska ⁽²⁵⁾.
- (69) Lai noteiktu riska prēmijas apjomu, *BdB* vispirms nosaka tā saukto tirgus riska prēmiju – starpību starp ilgtermiņa vidējo peļņu no akcijām un ilgtermiņa vidējo peļņu no valsts aizņēmumiem. Vācijas akciju tirgū *BdB* par pamatu ņem Štēles un Hartmonda [*Stehle – Hartmond*] pētījuma (1991) datus, saskaņā ar kuriem ilglaicīga tirgus riska prēmija tiek noteikta 4,6 % apmērā.

- (70) Pēc tam *BdB* nosaka federālo banku beta vērtību, tas ir, banku individuālo riska prēmiju, ar kuru jāsaskaņo vispārējā tirgus riska prēmija. Beta vērtību *BdB* pie tam nosaka statistiski, izmantojot pašas informāciju, kas nozīmē, ka beta vērtības tiek noteiktas uz vēsturiska datu griezuma pamata. *BdB* secina, ka visu federālo banku visas beta vērtības visos aplūkotajos laika periodos ir lielākas par vienu ⁽²⁶⁾.

- (71) Par pamatu pieņemot bezriskā bāzes procentu likmi 8,37 % (pirmajai ieguldījuma daļai) un 6,57 % (otrajai ieguldījuma daļai), kā arī *BayernLB* beta faktoru 1,0803 (pirmās ieguldījuma daļas brīdī) un 1,0739 (otrās ieguldījuma daļas brīdī), *BdB* aprēķinātā minimālā atlīdzība par investīciju *BayernLB* pamatkapitālā celtniecības kredīta līdzekļu ieguldīšanas brīdī 1994. gada 31. decembrī ir 13,34 % gadā un 1995. gada 31. decembrī 12,87 % gadā.

3. PIEMAKSAS UN ATVILKUMI, ŅEMOT VĒRĀ VEIKTĀ DARĪJUMA ĪPATNĪBAS

- (72) *BdB* izklāsta, ka Komisijas lēmumā par *WestLB* no minimālās atlīdzības 12 % apjomā atvilkta likme 4,2 % apmērā *Wfa* īpašuma trūkstošās likviditātes dēļ tikusi apstiprināta Pirmās instances tiesā. Tātad, nepastāv nekādi iemesli šajos gadījumos atkāpties no šīs metodes; arī te jāpiemēro atvilkums likviditātes iemeslu dēļ. Atvilkuma apjomu trūkstošās likviditātes dēļ atbilstoši *WestLB* metodikai nosaka atbilstoši neto refinansēšanas izdevumiem (bruto refinansēšanas izdevumi mīnus piemērotā uzņēmumu nodokļa likme).

⁽²⁵⁾ Lai novērstu inflācijas ietekmi, katram ieguldījuma termiņam jānosaka peļņas likme ilgtermiņa valsts aizņēmumam, sākotnēji ņemot vērā prognozēto inflāciju. Lai tad novērtētu ilgtermiņa bezriskā bāzes procentu likmi, "reālajai bāzes procentu likmei" novērtējuma brīdī jāpieskaita sagaidāmā ilgtermiņa vidējā inflācijas likme 3,60 % apmērā.

⁽²⁶⁾ Salīdzinājumam *BdB* piedāvā arī teorētiskās beta vērtības saskaņā ar *Capital Asset Pricing Model* (CAPM), kas, kā secina *BdB*, praktiski neatšķiras no empīriski noteiktajām beta vērtībām.

- (73) Saskaņā ar *BdB* viedokli arī *BayernLB* gadījumā ir jāpielieto Komisijas *WestLB* lietā izmantotā uzrēķina likme (attiecīgi – 1,5 %), ko atzina Pirmās instances tiesa. Arī šajā gadījumā, salīdzinot ar "normālu investīciju pamatkapitālā", kapitāla pārvešanas darbībās kā risku paaugstinoši darbojas trīs aspekti: ārkārtīgi lielais investētā kapitāla apjoms, nenotikusi jaunu uzņēmuma daļu emisija un ar to saistītā nenotikusi jaunu balsstiesību veidošana, kā arī ieguldījuma zemā rīcībspēja, tas ir, iztrūkstošā iespēja investēto kapitālu jebkurā laikā atkal izņemt no uzņēmuma.

4. KAPITĀLA BĀZE UN ATLĪDZĪBAS DAĻAS

- (74) Visbeidzot *BdB* uzsver, ka, aprēķinot atbilstošu atlīdzību *BayernLB* gadījumā, par pamatu jāņem kopējā ieguldījuma vērtība, kas atzīta par garantēto pašu kapitālu tirgus darījumu garantēšanai, nevis tikai faktiski izmantotā vai izmantojamā daļa. To *BdB* pamato ar to, ka tirgus ekonomikas apstākļos strādājošs investors nepieļautu sev pienākošās atlīdzības ierobežošanu līdz faktiski izmantotajai investīcijas daļai. Privātam investoram, kas uzņemas sava ieguldījuma zaudējumu risku, nav svarīgi, vai kredītiestāde pievienoto kapitālu faktiski izmanto darījumu apjomu palielināšanai. Daudz būtiskāk ir tas, ka viņš pats vairs nevar rīkoties ar ieguldījumiem līdzekļiem un līdz ar to gūt paredzēto peļņu.

- (75) *BdB* arī uzskata, ka Vācijas norādītā galvojuma nodevu nevar uzskatīt par atlīdzības daļu. To galvenokārt nosaka apstākļi, ka atbalsta kapitāls jau sākotnēji tika investēts par tā tiro vērtību (1,197 miljardi Vācijas marku), nevis par nominālvērtību (5,027 miljardi Vācijas marku). Veicot aprēķinu par tiro vērtību, jau tikuši ņemti vērā ar kredītu prasību neizpildīšanu saistītie (zaudējumu) riski, tāpēc papildu atlīdzība par zaudējumu garantiju pārņemšanu vairs nav attaisnojama.

- (76) Pie tam saskaņā ar *WestLB* metodiku par laiku no kapitāla ieguldīšanas līdz tā atzīšanai par garantēto pašu kapitālu būtu jāmaksā galvojuma komisijas maksa 0,3 % apjomā gadā, jo arī līdz šim laikam ieguldītais kapitāls pildīja vismaz galvojuma funkciju. Par laiku līdz 1996. gada 8. maijam tā aprēķināma no kopējās summas 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā, bet laikā no 1996. gada 8. maija līdz 23. decembrim – no 542 miljoniem Vācijas marku.

VI. VĀCIJAS REAKCIJA UZ BdB PAUSTO VIEDOKLI

- (77) Atbildot uz augstāk minētajiem BdB argumentiem, Vācija norādīja, ka, veicot ieguldījumu akciju sabiedrības pamatkapitālā, nav garantētas ne dividendes, ne kursa vai vērtības pieaugums, un investors uzņemas dabisku risku par to, vai viņa cerētās peļņas prognozes arī reāli piepildās. Vienojoties par nemainīgu atlīdzību, kā tas ir *BayernLB* gadījumā, prognozes risks atkrīt, tāpēc arī peļņa ir attiecīgi mazāka. Tas parāda, ka situācija neatbilstu tirgum tad, ja *BayernLB* mērķa kapitāla ieguldīšanas brīdī Bavārijas federālajai zemei būtu līgumā garantējusi sagaidāmo peļņu un tādējādi nostādījusi mērķa kapitāla ieguldītāju labākās pozīcijās nekā akciju investoru. BdB izmantotā metode ir apšaubāma arī tāpēc, ka akciju investīcijas gadījumā investors to vērtības pieaugumu varētu realizēt tikai pārdodot savas daļas, vienlaikus neapgrūtinot situāciju uzņēmumam. Privāts investors nekad nespētu panākt vienošanos, ka uzņēmums, kurā viņš investē, no saviem līdzekļiem maksātu vērtības pieauguma ekvivalentu, ja šo vērtības pieaugumu investors pamatkapitāla investīcijas gadījumā varētu realizēt tikai pārdodot savas daļas trešajai pusei.
- (78) Arī CAPM metode tirgus peļņas noteikšanai nav piemērota, galvenokārt tāpēc, ka CAPM tirgus svārstību riska prognoze nav apstiprinājusies, jo federālo banku akcijas netika kotētas biržā. Tāpēc arī nepastāv nekādi vēsturiski dati par beta faktoriem.
- (79) Neskatoties uz to, Vācija pauda viedokli, ka arī atsevišķo CAPM komponentu noteikšanā BdB ir pieļāvuši kļūdas. Neesot pareizi, nosakot bezriskā bāzes procentu likmi, ņemt vērā ilgtermiņa inflācijas prognozi, jo vienīgais būtiskais rādītājs ir tas, kādas procentu likmes faktiski bija sasniedzamas tirgus situācijā. Mērķa kapitāla ieguldīšanas brīdī bankā *BayernLB* šīs likmes Vācijā bija tikai 7,50 % un 6,10 % gadā. Aktuālais sagaidāmais inflācijas rādītājs jau ierēķināts, nosakot šīs likmes.
- (80) BdB par pamatu pieņēmis tirgus riska prēmiju 4,6 % apjomā, kas ir nesamērīgi augsta. Starp citiem argumentiem Vācija šai jautājumā min arī to, ka Šteles un Hartmonda 1991. gada pētījumā par peļņas attīstību Vācijas akciju tirgū, uz ko atsaucas BdB, tirgus riska prēmijas Vācijas kapitāla tirgū netiek apskatītas. Pie tam pastāv dažādas tirgus riska prēmiju noteikšanas metodes, kuru rezultāti ir ievērojami atšķirīgi. Balstoties uz saviem aprēķiniem, Vācija argumentē, ka pēdējos 30 gados tirgus riska prēmija nav tuvojusies 4,6 % atzīmei.
- (81) Pie tam, aprēķinot beta vērtību, federālās bankas neesot salīdzināmas ar tā sauktajām kredītbankām, ko piedēvē

BdB nav skaidri definējusi. Daudz pareizāk būtu izmantot datus par skaidri definēto uz biržu orientēto banku grupu, tā sauktajām CDAX bankām. Vērtējot piecu gadu periodā uz ikmēneša bāzes, šai grupai beta vērtība 1994. gada 31. decembrī bija 0,85 un 1995. gada 31. decembrī 0,80, kā tas redzams pievienotajā "Datastream" datu bāzes aprēķinā, kur par pamatu beta faktora aprēķināšanai pareizi izvēlēts piecu gadu periods. BdB aplūkots periods beta faktora aprēķināšanai no 1974. gada ir par ilgu, jo gan kapitāla tirgus situācija, gan banku sektors ievērojami mainījies tieši deviņdesmitajos gados.

- (82) Līdz ar to visi CAPM aprēķiniem nepieciešamie faktori novērtēti nepareizi un pārvērtēta aplūkojamo transakciju tirgum raksturīgā minimālā peļņa.

VII. ZIEMEĻREINAS – VESTFĀLENES FEDERĀLĀS ZEMES UN WESTLB PIEBILDES

- (83) 2003. gada 30. oktobrī Vācijas nosūtītajā viedoklī par Komisijas 2002. gada 13. novembra lietas ierosināšanas lēmumu Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme un *WestLB* apstrīd, ka līdzekļu ieguldīšana federālajās bankās būtu pielīdzināma investīcijai pamatkapitālā. Gluži pretēji, jau kopš 1991. gada pasīvie ieguldījumi un tā sauktie *Perpetuals* tiekot atzīti par garantēto pašu kapitālu. Vēl pie tam atlīdzības apjoms ir atkarīgs nevis no banku uzraudzības atzinumiem, bet gan no konkrētās investīcijas riska profila. Tā kā īpašumi tiek segti pakāpeniski, riska struktūra ir drīzāk salīdzināma ar pasīvo ieguldījumu (*Stille Einlage*) vai tā sauktajiem *Perpetuals* nevis ar pamatkapitāla investīcijām.
- (84) Attiecībā uz minimālās atlīdzības aprēķinu, investējot pamatkapitālā, no *WestLB* viedokļa nav metodisku iebildumu pret CAPM metodi. Taču BdB noteiktās beta vērtības, kas ievērojami pārsniedz 1, neesot piemērojamas. Par 1 lielāks beta faktors nozīmē, ka uzņēmuma akcija uzrāda augstāku risku nekā kopējais tirgus. Taču, ņemot vērā tobrīd neapstrīdēto institūcijas slogu un galvotāja atbildību, investīciju risks federālajā bankā tomēr ir bijis ievērojami mazāks par kopējo tirgus līmeni.
- (85) Papildus konkrētajā federālo banku gadījumā tas nozīmē, arī kļūdainu novērtējumu sagaidāmajai peļņai kapitāla ieguldīšanas brīdī federālajās bankās. Principā šāda pieeja būtu pamatota privāta investora gadījumā. Tādā gadījumā tas nozīmētu, ka par pamatu būtu jāņem 1991. gadā sagaidāmā peļņa. Taču tas, ka 2003. gadā investors saņemtu

1991. gadā prognozēto peļņu, kas ievērojami pārsniedz reāli sasniegto peļņas līmeni, esot pilnīgā pretrunā ar jebkuru ekonomikas realitāti. Ilgstoši shematiski piemērojot peļņas likmi apmēram 12 % apjomā, salīdzinot ar privātajiem konkurentiem, federālajām bankām tiktu nodarīti nepamatoti zaudējumi.

- (86) Attiecībā uz atvilkumu pievienotā kapitāla zemās likviditātes dēļ *WestLB* un Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme ir vienotas pārliecībā, ka bezriskā valsts aizņēmumu likme ir pilnībā jāatskaita no pamata peļņas. Kapitāla pārņemšanas rezultātā federālās bankas nebūtu paaugstinājušas likviditāti. Esot ekonomiski nepamatoti šo likmi samazināt par nodokļu ietaupījumu, jo kapitāla tirgus instrumentu cenas nav atkarīgas no nodokļu situācijas. Pretējā gadījumā, atkarībā no situācijas nodokļu jomā viena kapitāla tirgus instrumenta cena būtu atšķirīga.
- (87) No riska un līdz ar to atbildības samazinājuma viedokļa jāpatur prātā, ka ieguldīto kapitālu zemās likviditātes dēļ šī likviditāte arī nav pakļauta riskam, kam jāatspoguļojas atbilstošā atlaidē. Tāpat atlaidē jāparedz arī tā sauktā īpašnieku efekta dēļ, jo investors, kas jau ir kāda uzņēmuma dalībnieks, papildu investīciju novērtē citādāk nekā jauns investors.

VIII. VIENOŠANĀS STARP BDB, BAVĀRIJAS FEDERĀLO ZEMI UN BAYERNLB

- (88) 2004. gada 24. septembrī prasības iesniedzēja *BdB*, Bavārijas federālā zeme un *BayernLB* paziņoja Komisijai, ka ir panākušas vienošanos jautājumā par valsts atbalstu bankai *BayernLB*. Katrai vienošanās pusei nemainot savu principiālo tiesisko izpratni, puses panākušas vienošanos, ko tās uzskata par piemērotu, vispār nosakot atbilstošu atbildību par hipotētisku investīciju *BayernLB* pamatkapitālā. Puses lūdza Komisiju ņemt vērā vienošanās rezultātus, pieņemot lēmumu.
- (89) Pirmkārt, puses, izmantojot CAPM metodi, aprēķināja sagaidāmo minimālo atbildību par hipotētisku investīciju *BayernLB* pamatkapitālā. Saskaņā ar šo aprēķinu atbilstošā minimālā atbildība par pirmo mērķa kapitāla daļu būtu 9,87 % gadā, bet par otro daļu – 8,0 % gadā.
- (90) Šīs minimālās atbildības aprēķināšanai izmantotas federālo banku ar Vācijas biržas *Deutsche Börse AG REX10 performance index* palīdzību noteiktās ilgtermiņa bezriskā procentu likmes un beta vērtības, ko pēc federālo banku pasūtījuma 2004. gada 24. maijā izsniedza [...] eksperti. Konkrēti *BayernLB* gadījumā ieguldījuma veikšanas brīdī 1994. gada 31. decembrī bankas bezriskā bāzes procentu likme bija 7,5 %, savukārt 1995. gada 31. decembrī bezriskā bāzes procentu likme bija 6,1 %. Balstoties uz [...] ekspertu atzinumu, beta vērtība tika noteikta 0,593 (1994. gada 31. decembrī) un 0,475 (1995. gada 31. decembrī). Tirgus
- riska prēmija visām federālajām bankām tika noteikta vienota – 4 %.
- (91) Tātad izejas procentu likme 9,87 % apjomā (1994. gada 31. decembrī) tika aprēķināta šādi: bezriskā procentu likme 7,5 % + (kopējā tirgus riska prēmija 4,0 % x beta faktors 0,593).
- (92) Tātad izejas procentu likme 8,00 % apjomā (1995. gada 31. decembrī) tika aprēķināta šādi: bezriskā procentu likme 6,1 % + (kopējā tirgus riska prēmija 4,0 % x beta faktors 0,475).
- (93) Pēc tam tika noteikta atlaide mērķa kapitāla trūkstošās likviditātes dēļ. Tās noteikšanai par pamatu bruto refinansēšanas izmaksām izmantotas minētās bezriskā procentu likmes 7,5 % un 6,1 % apjomā. Lai aprēķinātu noteicošās neto refinansēšanas izmaksas, *BayernLB* noteicošais nodokļu apgrūtinājums abos ieguldījuma brīžos tika noteikta cietā likme 50 % apjomā, tādā veidā iegūstot atlaides 3,75 % (1994. gada 31. decembrī) un 3,05 % (1995. gada 31. decembrī) apmērā.
- (94) Beigās tika noteikts uzrēķins – piemaksa 0,3 % apjomā par jaunu balsstiesību neveidošanu.
- (95) Kopumā šo aprēķinu rezultātā iegūta atbilstošā atbildība par mērķa kapitālu – 6,42 % (par pirmo daļu) un 5,25 % (par otro daļu) pēc nodokļu nomaksas, kas aprēķināma no visas *BAKred* atzītās summas, un, proti, abos gadījumos no tā mēneša beigām, kad *BAKred* to atzinusi par garantēto pašu kapitālu (par 655 miljoniem Vācijas marku, sākot ar 1996. gada 31. maiju, bet par kopējo ieguldījuma apjomu 1,197 miljardiem Vācijas marku, sākot ar 1996. gada 31. decembri). 1998. gadā un 1999. gadā, kad *BAKred* atzītās summas tīrā vērtība svārstību dēļ faktiski netika sasniegta, par pamatu atbildības noteikšanai jāizmanto šī samazinātā tīrā vērtība.
- (96) Saskaņā ar vienošanos valsts atbalsts saskatāms starpībā starp *BayernLB* faktiski samaksāto atbildību 0,6 % apjomā gadā no mērķa kapitāla ar riska aktīviem segtās daļas un atbilstoši aprēķināto atbilstošo atbildību 6,43 % apjomā (par pirmo daļu) un 5,25 % apjomā (par otro daļu), kas bankai *BayernLB* jāatmaksā atpakaļ.
- (97) Puses nespēja panākt vienošanos par to, vai *BayernLB* samaksātā komisijas maksa 0,05 % apjomā par Bavārijas federālās zemes pārņemto galvojumu par mērķa kapitāla nominālvērtību arī uzskatāma par jau samaksātu atbildības daļu.
- (98) Pati vienošanās gan nesatur atsauci uz galvojuma komisijas maksu, kas bankai jāmaksā par laiku no kapitāla ieguldīšanas brīža bankā līdz *BAKred* atzinumam. Tomēr vieno-

šanās pielikumā puses pievienojušas tabulu, kurā aprēķināts valsts atbalsta elements, un tajā abām ieguldījuma daļām par minēto laika posmu piemērota galvojuma komisijas maksa 0,15 % apjomā gadā pēc nodokļiem.

IX. PASĀKUMI ATZĪŠANA

1. VALSTS ATBALSTS SASKAŅĀ AR EIROPAS KOPIENAS DIBINĀŠANAS LĪGUMA 87. PANTA 1. PUNKTU

(99) Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu, ja Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā nav noteikts citādi, valsts atbalsts vai ar valsts līdzekļiem nodrošināta palīdzība, kas noteiktu uzņēmumu vai ražošanas nozaru privileģēšanas ceļā kropļo vai draud kropļot konkurences situāciju, nav savienojama ar vienotā tirgus principiem, ja tā ietekmē darījumus starp dalībvalstīm.

1.1. VALSTS LĪDZEKĻI

(100) Izšķiroties par iepriekš aprakstīto kapitāla ieguldījumu, Bavārijas federālā zeme pieņēma lēmumu izmantot kapitāla palielināšanas metodi, kuras būtība ir sabiedriskā celtniecības kredītēšanas atbalsta līdzekļu ieguldīšana *BayernLB* tās pašu kapitāla bāzes stiprināšanai⁽²⁷⁾. Neskatoties uz to, ka ieņēmumus no šā ieguldījuma arī turpmāk izmantotu atbalsta programmas mērķiem un līdz ar to kalpotu sabiedrības labuma mērķiem, kapitāls bija pieņemams no banku uzraudzības viedokļa un līdz ar to varēja tikt izmantots "BayernLB", kas konkurē ar citām kredītiestādēm, garantiju mērķiem. Turklāt saskaņā ar Landtāga pieņemto likumu federālā zeme tika pilnvarota uz līguma pamata nodot bankai *BayernLB* dzīvokļu celtniecības atbalstam izmantotos sabiedriskos līdzekļus. Līdz ar to *BayernLB* saņēma valsts līdzekļus.

1.2. NOTEIKTA UZŅĒMUMA PRIVILEĢĒŠANA

(101) Lai pārbaudītu, vai valsts līdzekļu ieguldīšana vienā publiskā uzņēmumā ir uzskatāma par priekšrocību radīšanu šim uzņēmumam un līdz ar to valsts atbalstu tam Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē, Komisija piemēro "tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora" pamatprincipu. Šo pamatprincipu atzinusi un attīstījuši augstākā tiesu instance un Pirmās instances tiesa vairākās lietās, jo īpaši ar šo lietu salīdzināmā pirmās instances Eiropas Tiesas 2003. gada 6. marta spriedumā *WestLB* lietā⁽²⁸⁾.

a) *Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora pamatprincipi*

(102) Saskaņā ar šo pamatprincipu par viena uzņēmuma privileģēšanu nav uzskatāms fakts, kad kapitāla līdzekļi nonāk uzņēmuma rīcībā ar tādiem noteikumiem "pie

kādiem privāts kapitāla investors, kas strādā saskaņā ar normāliem tirgus ekonomikas noteikumiem, būtu gatavs piešķirt līdzekļus privātam uzņēmumam"⁽²⁹⁾. Turpretim par privileģēšanu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē var runāt tad, ja paredzētie atbilstības noteikumi un/vai uzņēmuma finanšu situācija liecina, ka atbilstošā laika periodā nav sagaidāma parastā peļņa⁽³⁰⁾.

(103) Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora pamatprincipi ir vienādi attiecināms uz visiem publiskajiem uzņēmumiem, proti, neatkarīgi no tā, vai tie strādā ar peļņu vai zaudējumiem. Šo Komisijas viedokli *WestLB* spriedumā apstiprināja Pirmās instances tiesa⁽³¹⁾.

(104) Ir skaidrs, ka Komisijai jebkuras lietas izvērtējums jābalsta uz tiem datiem, kas kapitāla devējam bija pieejami, kad viņš pieņēma lēmumu par apspriežamo finanšu darbību. Lēmumu par mērķa kapitāla nodošanu bankai atbildīgās pārvaldes institūcijas pieņēma 1994. un 1995. gadā. Tāpēc Komisijai par veiktajiem darījumiem jāspriež, balstoties uz tajā laikā pieejamajiem datiem, tā laika ekonomisko un tirgus situāciju. Šajā lēmumā norādītie dati, kas attiecas uz vēlāku laika periodu, tiek izmantoti tikai tāpēc, lai parādītu veiktās investīcijas atstātās sekas uz *BayernLB* situāciju, nevis lai pēc tam attaisnotu vai apšaubītu veikto darījumu.

(105) Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora principa pielietošanu, saskaņā ar kuru, kā norādīts, ir jāpārbauda, vai sagaidāmā peļņa no ieguldītajiem līdzekļiem vai peļņa, par kuru puses vienojušās, nav mazāka par tirgū sastopamām atbilstībām par salīdzināmām investīcijām, nekavē arī apstākļi, ka federālā zeme jau bija kredītiestādes puses daļu līdzīpašnieks. Šai jautājumā Vācija norāda, ka šajā gadījumā federālās zemes investīcija nav salīdzināma ar jebkuras trešās puses veiktu investīciju, jo trešajai pusei noteicoša būtu vienīgi iespēja tās ieguldītajam kapitālam piemērot iespējami izdevīgu procentu likmi. Kā puses uzņēmuma īpašniekam federālajai zemei bija ļoti svarīgi saglabāt tās "mājas" un valsts bankas ilgtermiņa konkurences spēju un ar jaunu papildu līdzekļu piesaistes palīdzību nodrošināt, lai "viņas" banka arī nākotnē saglabātu un varētu apkalpot līdzšinējos klientus. Galu galā lēmumu par investīcijas veikšanu ietekmējis arī tēla jautājums. Arī privāts daļu īpašnieks, piemēram, privāta holdinga kompānija vai uzņēmumu grupa toreizējā situā-

⁽²⁹⁾ Komisijas paziņojums dalībvalstīm: Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 92. un 93. panta un 1993. gada 13. novembra Komisijas Direktīvas par publiskiem uzņēmumiem pārstrādājošajā rūpniecībā 80/723/EEK 5. panta, 3. lpp., skatīt Nr. 11., izmantojums. Šajā paziņojumā gan ir runa vienīgi par pārstrādājošo rūpniecību, taču pamatprincipi, bez šaubām, tāpat attiecas arī uz visām pārējām tautsaimniecības nozarēm. Attiecībā uz finanšu pakalpojumiem tas apstiprināts veselā virknē Komisijas lēmumu, piemēram, *Crédit Lyonnais* lietā (OV L 221, 8.8.1998., 28. lpp.) un *GAN* lietā (OV L 78, 16.3.1998.1. lpp.).

⁽³⁰⁾ Publiska līdzdalība uzņēmumu kapitālā – Komisijas nostāja, OV 9-1984, 93. lpp. un sekojošās.

⁽³¹⁾ 2003. gada 6. marta spriedums saistītājās lietās T-228/99 un T-233/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme/Komisija, 2003, II-435, 206. punkts un sekojošie.

⁽²⁷⁾ Bavārijas Landtāgs, 12. sasaukums, 1994. gada 7. jūnija izdevums 12/15851.

⁽²⁸⁾ Spriedums saistītājās lietās T-228/99 un T-233/99, "Westdeutsche Landesbank Girozentrale" un Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme/Komisija, 2003, II-435.

cijā būtu ieguldījusi bankā jaunu kapitālu, un peļņas rādītāju uzlabošana nebūtu vienīgais ieguldījuma iemesls.

- (106) Tomēr Komisija nevar piekrist Vācijas viedoklim. Tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors arī tad, ja viņš jau ir uzņēmuma daļu īpašnieks, pārbaudīs investīciju iespējas ārpus uzņēmuma. Normāli šāds investors par papildu līdzekļu ieguldīšanu publiskā uzņēmumā izšķirsies tikai tad, ja viņš no šiem papildu līdzekļiem var saņemt atbilstošu peļņu. Tādējādi daļu īpašnieka ilgtermiņa peļņas iespējas vai arī vienkārši rūpes par uzņēmuma tēlu nav ņemamas vērā, vērtējot, vai kapitāla ieguldījums ir vai nav valsts atbalsts. Tā vietā arī daļu īpašnieka kapitāla investīcija, neatkarīgi no tā, kādu motīvu dēļ tā veikta, ir jāvērtē pēc tā, vai investors atbilstošā laika periodā var sagaidīt normālu peļņu no papildu ieguldītajiem līdzekļiem.
- (107) Pret šādu tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora principu, ko Komisija izmantoja kā pamatu jau savā *WestLB* lēmumā 1999. gadā (161. punkts un nākamie), neprotējā Eiropas Kopienu tiesa. Tā vadījās pēc principa, ka arī privāts kapitāla investors, kas jau ir līdzdalīgs kāda uzņēmuma pamatkapitālā, normālā situācijā neaprobežotos ar to, ka ieguldījums nerada zaudējumus vai arī dod ierobežotu peļņu. Gluži otrādi – viņš censtos nodrošināt savam ieguldījumam atbilstošu peļņu, kas atkarīga no vispārējās situācijas un investora īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa interesēm⁽³²⁾.
- (108) Tāpēc šajā pārbaudē, vai tirgus ekonomikai atbilstošs investors būtu ieguldījis kapitālu, kas salīdzināms ar Bavārijas federālās zemes atbalsta kapitālu, ar tādiem pašiem noteikumiem, galvenokārt attiecībā uz prognozēto peļņu no investīcijas, "tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora" princips ir izšķiroši būtisks.

b) *Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 295. pants*

- (109) Saskaņā ar 295. pantu īpašumu kārtība dažādās dalībvalstīs paliek nemainīta. Taču tas neattiecināms rīcības, kas ir pretrunā ar līguma konkurences normām.
- (110) Saistībā ar federālo banku lietām Vācija norādīja, ka ieguldītos līdzekļus nebija iespējams izmantot citādāk, lai tie nestu peļņu, kā vien ieguldot tos līdzīgā publiskā uzņēmumā. Tāpēc kapitāla ieguldīšana bijusi ekonomiski saprātīgāka kapitāla izmantošanas veids. Tāpēc jebkura atbildība par ieguldījumu, tas ir, jebkura papildu peļņa no ieguldītā kapitāla ir pietiekama, lai pamatotu ieguldījuma atbilstību "tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora principam".
- (111) Šai argumentācijai nevar piekrist. Var būt, ka atbalsta kapitāla ieguldīšana bankā *BayernLB* un no šā ieguldījuma

izrietošā iespēja bankai šo kapitālu izmantot maksātspējas mērķiem bija ekonomiski saprātīgāka kapitāla izmantošanas veids. Taču tiklīdz publiski līdzekļi un citi aktīvi tiek izmantoti komerciālām, uz konkurenci orientētām aktivitātēm, ir jāpiemēro tirgū pieņemtie noteikumi. Tas nozīmē, ka tiklīdz valsts pieņem lēmumu sabiedriskiem mērķiem paredzētu kapitālu izmantot (arī) komerciāli, tai ir jāpieprasa arī atbildība, kas atbilstu tirgū pieņemtajam atbildības līmenim.

c) *Neizmainītā īpašnieku struktūra*

- (112) Līdzeklis atbilstošas peļņas nodrošināšanai no ieguldītā kapitāla būtu federālās zemes līdzdalības bankā *BayernLB* atbilstoša palielināšana, tā kā bankas kopējā rentabilitāte atbilst normālai peļņai, kādu no sava ieguldījuma sagaidītu tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors. Taču federālā zeme neizšķirās par labu šādai metodei.
- (113) Vācija iebilst, ka arī privāts investors šajā situācijā nebūtu panācis līdzdalības proporciju maiņu. Krājkašu savienība kā otrs puses daļu īpašnieks nebūtu piekritis līdzdalības proporcijas izmaiņām, jo mērķa kapitāla ieguldīšanas brīdī bankai *BayernLB* nebija vajadzības pēc papildu garantētā pašu kapitāla, lai esošajā līmenī saglabātu kredītēšanas apjomus un saskaņā ar ieguldījuma līguma 2. paragrāfu mērķa kapitāla iztērēšanas gadījumā krājkašu savienībai būtu jāsedz puse. Vēl pie tam pirmās daļas ieguldīšanas brīdī *Bayerische Sparkassen* kopā pasīvo ieguldījumu veidā jau bija investējušas bankā apmēram 900 miljonus Vācijas marku, bet otrās daļas ieguldīšanas brīdī šī summa jau sasniedza 1,1 miljardu Vācijas marku, pie kam to nelīdzsvaroja salīdzināms ieguldījums no Bavārijas federālās zemes puses.
- (114) Pēc Komisijas domām, ja nav iespējams vienoties par jaunu daļu sadalījumu, tirgus ekonomikai atbilstošs investors būtu piekritis investīcijai tikai tad, ja puses vismaz vienotos par atbilstošu tiešo atbildību. Privāts investors normālā situācijā neapmierinātos ar to, ka iespējams izvairīties no zaudējumiem vai arī iegūt ierobežotu peļņu no ieguldījuma. Privāts investors censtos, ievērojot esošo situāciju un aizstāvot savas intereses, iespējami palielināt sava kapitāla nesto peļņu⁽³³⁾. Tāpēc parasti arī privāts kapitāla investors, kuram jau pieder daļas atbilstīgā uzņēmumā, pieprasīs vai nu līdzdalības proporcijas izmaiņas, vai arī atbilstošu tūlītēju atbildību. Pretējā gadījumā viņš atteiktos no daļas papildu peļņas, kas tiek iegūta no kapitāla investīcijas, jo labumu no augstākām dividendēm un uzņēmuma vērtības palielināšanās gūtu arī citi daļu līdzīpašnieki, lai gan viņu pašu ieguldījuma tajā nebūtu.

⁽³²⁾ Eiropas Kopienu tiesas 2003. gada 6. marta spriedums saistītajās lietās T-228/99 un T-233/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme/Komisija*, 2003, II-435, 241. un 314. punkts

⁽³³⁾ Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2003. gada 6. marta spriedums saistītajās lietās T-228/99 un T-233/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme/Komisija*, 2003, II-435, 320. un 335. punkts

(115) Nekāds cits novērtējums šajā situācijā nav iespējams arī tāpēc, ka otrās ieguldījuma daļas investēšanas brīdī 1995. gadā arī *Bayerische Sparkassen* bankā *BayernLB* pasīvo ieguldījumu veidā jau bija ieguldījušas kapitālu ar kopējo vērtību apmēram 1,1 miljards Vācijas marku. Jautājums, vai privāts investors atteiktos no līdzdalības proporcijas maiņas vai tiešas tūlītējas atlīdzības sev par labu, ja tajā pašā laikā un tiešā saistībā ar viņa kapitāla ieguldījumu arī citi uzņēmuma daļu īpašnieki atbilstoši daļu sadalījuma proporcijām veiktu tādu pašu kapitāla ieguldījumu, kas tādā pašā veidā ir spējīgs izraisīt peļņas pieaugumu, šeit var palikt neatbildēts, jo pēc Komisijas domām šajā gadījumā trūkst vajadzīgās tiešas saistības starp pasīvajiem ieguldījumiem un atbalsta kapitāla ieguldījumu. Pasīvie ieguldījumi, kas tikai daļēji bija neterminēti, mērķa kapitāla ieguldīšanas brīdī jau bija notikuši. Tie tika ieguldīti bankā *BayernLB* pakāpeniski nelielu atsevišķu daļu veidā laikā no 1991. gada līdz 1995. gada beigām. Tātad – ne laika ziņā, ne arī pēc būtības tie nav saistīti ar atbalsta kapitāla ieguldīšanu. Šāda saistība, ciktāl ļauj spriest izpētes rezultāti, nav izveidota arī vēlāk – atbalsta kapitāla investīcijas brīdī. Tā, piemēram, puses nevienojās par nosacījumu krājkasēm ilglaicīgi nodrošināt nemainīgu to ieguldījumu kopējo apjomu⁽³⁴⁾. Arī citādi nav redzams, ka federālā zeme, nosakot atlīdzību par savu pievienoto kapitālu, būtu ņēmusi vērā krājkašu ieguldījumus.

(116) Tāpat trūkst arī iespējas saturiski salīdzināt šos ieguldījumus, jo saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju par pasīvajiem ieguldījumiem noteikta vienīgi tirgum atbilstoša nemainīgā atlīdzība, turpretim Bavārijas federālās zemes kapitāla investīcija tika atlīdzināta ar nemainīgo atlīdzību, bet daļēji – saskaņā ar Vācijas sniegtajiem datiem – prognozētā vērtības pieauguma veidā. Tātad abi salīdzināmie kapitāla ieguldījuma veidi neuzrāda atlīdzības elementu simetriju, jo vienā gadījumā ir runa par tiešu atlīdzību, bet otrā – par atlīdzību iespējama vērtības pieauguma veidā. Līdz ar to jāuzskata, ka Bavārijas federālās zemes kapitāla investīcija bija fundamentāli atšķirīga no krājkašu veiktajiem pasīvajiem ieguldījumiem.

(117) Komentējot šajā sakarā Vācijas citēto Pirmās instances tiesas lēmumu *Alitalia* lietā⁽³⁵⁾, jāuzsver, ka šis lēmums attiecas uz privātu investīciju. Savukārt krājkašu savienības un krājkašu gadījumā runa ir nevis par privātu uzņēmumu, bet gan par publisku sabiedrisku organizāciju. Pie tam, kā jau norādīts, krājkašu savienības vai krājkašu veiktās kapitāla investīcijas ne laika ziņā, ne arī saturiski nav salīdzināmas ar mērķa kapitāla ieguldījumu.

(118) Rezultātā nav saskatāms, ka privāts investors situācijā, kas salīdzināma ar atbalsta kapitāla nodošanu bankai *BayernLB*, atteiktos no atbilstošas tiešas atlīdzības.

Īpašnieku efekts

(119) Vācija tālāk izklāsta, ka vismaz atbalsta kapitāla ieguldīšanas laikā bankā *BayernLB* Bavārijas federālā zeme kā puses daļu īpašnieks varēja rēķināties ar to, ka varēs gūt salīdzinājumā ar citām kredītiestādēm ļoti izdevīgu peļu no pašu kapitāla, ko tajā laikā brīdī droši garantēja sasniegtā peļņa no pašu kapitāla. Tātad Bavārijas federālā zeme nav aprobežojusies ar ierobežotu vai pat vispār iztrūkstošu peļņu, bet gan izšķīrās par investīciju uzņēmumā ar paaugstinātu rentabilitāti. Tā sauktais īpašnieku efekts, tas ir, apstākļi, ka kapitāla devējs jau ir daļu īpašnieks uzņēmumā, kurā tiek veikta investīcija, ir jāņem vērā vismaz tad, ja uzņēmuma rentabilitātes rādītājs pārsniedz vidējo. To savā *WestLB* spriedumā esot atzinusi arī Pirmās instances tiesa.

(120) Komisija nevar piekrist Vācijas viedoklim. Investīcijas veikšanas brīdī Bavārijas federālā zeme bija tikai puses daļu īpašnieks. Tas nozīmē, ka tikai puse no investīcijas izraisītā nākotnē iespējamā uzņēmuma vērtības pieauguma un puse no palielinātās peļņas nonāks Bavārijas federālajai zemei, lai gan šo investīciju tā veikusi viena pati. Nevienam tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors kā līdzīpašnieks nepiekrītu uzņemt visu investīcijas smagumu, bet pretim saņemt tikai daļu no iegūtā labuma. To pretēji Vācijas paustajam viedoklim nepārprotami apstiprināja arī Eiropas Kopienu tiesas pirmā instance savā *WestLB* spriedumā⁽³⁶⁾. Saskaņā ar to tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors nepieļautu situāciju, kad kapitāla palielinājums izraisa peļņas pieaugumu arī citiem uzņēmuma līdzīpašniekiem, kas vispār nav bijuši līdzdalīgi šajā ieguldījumā.

(121) Tāpēc pat attiecībā uz uzņēmumu, kura peļņas rādītāji pārsniedz vidējo līmeni, – kā Vācija apgalvo attiecībā uz *BayernLB* – runa nav par to, kādā mērā tā peļņas rādītāji pārsniedz vidējo līmeni un vai investors ieguldījuma brīdī saņem apmierinošu peļņu. Arī uzņēmumā, kura peļņas rādītāji ievērojami pārsniedz vidējos rādītājus, privāts investors rūpētos par to, lai no viņa investīcijas izrietošais papildu labums tiktu realizēts iespējami lielā apjomā. Ja ieguldījumu veic tikai viens līdzīpašnieks, tad, nemainot līdzdalības daļu proporcijas par labu šim investoram, vai arī, ja pārējie līdzīpašnieki proporcionāli paralēli neiesaistās ieguldījumā, iepriekš minēto principu var ievērot tikai tad, ja pārējie līdzīpašnieki tieši investējošajam līdzīpašniekam samaksā iepriekšēju atlīdzību pirms regulārās peļņas

⁽³⁴⁾ Šāds pienākums nav atrodams arī likumā vai statūtos. Tajos ir vienīgi noteikts, ka "pamatkapitālu" atbilstoši daļu sadalījumam jānodrošina abiem daļu īpašniekiem vai – no krājkašu savienības pozīcijām – pašām krājkašēm.

⁽³⁵⁾ 2000. gada 12. decembra spriedums, T-296/97.

⁽³⁶⁾ 2003. gada 6. marta spriedums saistītajās lietās T-228/99 un T-233/99, *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Ziemiałreinas* – *Vestfālenes* federālā zeme/Komisija, 2003, II-435, 316. punkts

izmaksas, tātad neatkarīgi no viņa īpašnieka pozīcijas šī atlīdzība nāk par labu tikai šim investoram.

d) **Atlīdzības un atlīdzības elementu kapitāla bāze**

i) **Kapitāla bāze**

(122) Rīkojoties līdzīgi kā *WestLB* lietā, Komisija atbilstošu atlīdzību par pievienoto atbalsta kapitālu nosaka, novērtējot tā komerciālo lietderību bankai *BayernLB*. Arī šajā gadījumā Komisija nodala kredītiestādes uzņēmējdarbības vajadzībām pašu kapitāla veidā nodrošināto atbalsta līdzekļu tā saukto darījumu paplašināšanas funkciju un (tīro) tā saukto galvojuma funkciju.

(123) Ar tā saukto kapitāla darījumu paplašināšanas funkciju ir jāsaprot darījumu iespēju paplašināšanu ar riska aktīviem, uzraudzības institūcijām atzīstot bankas papildu pašu kapitālu. Izejas punkts tirgū pieņemtas atlīdzības noteikšanai ir atlīdzība, ko privāts kapitāla investors, kas nodrošina kādai bankai pašu kapitāla līdzekļus, pieprasītu konkrētajā situācijā. Taču, ja nodrošinātais kapitāls bankas bilancē ir iekļauts kā pašu kapitāls, taču to kā pašu kapitālu neatzīst uzraugošās institūcijas vai arī tas paredzēts atbalsta pasākumu garantēšanai, vai citu iemeslu dēļ nav izmantojams tirgus darījumos, tas nav izmantojams darījumu paplašināšanai. Taču kapitālam ir nozīme ne tikai no uzraudzības viedokļa. Tā kā kredītiestādes kreditoriem tas pieejams vismaz garantiju mērķiem (tā sauktā galvojuma funkcija), kapitāla ekonomisko funkciju tomēr var salīdzināt ar galvojumu vai garantiju. Bilancē iekļautais pašu kapitāla apjoms bankas naudas devējiem dod ieskatu par bankas maksātspēju, tātad tas var atstāt ietekmi uz nosacījumiem, ar kādiem banka var piesaistīt svešu kapitālu. Tirgū pieņemtā atlīdzība par tā saukto kapitāla galvojuma funkciju ir nosakāma atkarībā no atlīdzības, ko privāts garantiju devējs (galvotājs) konkrētajā situācijā pieprasītu tāda lieluma un riska struktūras kredītiestādei, kāda ir *BayernLB*.

(124) Bavārijas federālā zeme ar 1994. gada 31. decembri nodeva *BayernLB* ar bezprocentu un zemu procentu aizdevumu līdzekļus apmēram 3 798 miljonu Vācijas marku vērtībā, bet ar 1995. gada 31. decembri – apmēram 1 219 miljonu Vācijas marku vērtībā. Eksperti atzina, ka šā atbalsta kapitāla pirmās daļas tīrā vērtība ir 655,7 miljoni Vācijas marku, bet otrās daļas tīrā vērtība ir 542,1 miljons Vācijas marku. Kopsummā tātad tika izveidota mērķa rezerve 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā, kas *BayernLB* bilancē tika iekļauta kā pašu kapitāls.

(125) *BAKred* atbilstošajā katras daļas līdzekļu pārņemšanas laikā noteikto un bilancē kā pašu līdzekļus iekļauto tīro vērtību kopumā 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā no

uzraudzības viedokļa atzina par bāzes pašu līdzekļiem pilnā apmērā⁽³⁷⁾. Vēl pie tam pēc Vācijas sniegtās informācijas mērķa rezervē iekļautais atbalsta kapitāls bankai *BayernLB* bija pilnā apjomā pieejams tās konkurences tirgus darījumu segšanai⁽³⁸⁾. Atšķirībā no *WestLB* darījuma nebija paredzēts, ka mērķa rezervi varētu daļēji izmantot kredītiestādes atbalsta darījumu segšanai. Līdz ar to šajā gadījumā nerodas jautājums, vai nav iespējams, ka daļa no bilancē kā pašu līdzekļi iekļautās mērķa rezerves pildītu bankas *BayernLB* garantijas funkcijas. Tāpēc uzraudzības institūciju atzītā mērķa rezerves vērtība veido pamatu, uz kura nosakāma atbilstoša atlīdzība par nodrošinātā kapitāla darījumu paplašināšanas funkciju.

(126) Vienlaikus Komisija atzīst, ka 1998. un 1999. gadā mērķa rezerves vērtība bija nokritusi zemāk par *BAKred* atzīto summu - 1,197 miljardiem Vācijas marku un tāpēc mērķa rezerve šajos gados bankas konkurences tirgus darījumu segšanai pilnajā *BAKred* atzītajā apjomā nebija pieejama. Lai gan ar federālās zemes zaudējumu garantiju par mērķa kapitāla aizdevumiem bija nodrošināti vismaz atpakaļ ienākošie līdzekļi no mērķa kapitāla aizdevumu prasībām, tomēr tīrās vērtības nesasniedzšana cita starpā varēja iestāties, ja atpakaļ ieplūstošie līdzekļi tiktu atkal izsniegti jaunu dzīvokļu celtniecības atbalstam, par ko saskaņā ar ieguldījuma līgumu varēja lemt federālā zeme viena pati. Netika noslēgta nekāda vienošanās par to, ka federālajai zemei jānodrošina, lai pievienotā kapitāla vērtība nenoslīdētu zem noteikta tīrās vērtības līmeņa. 1998. gadā un 1999. gadā, kad *BAKred* atzītā kapitāla tīrā vērtība svārstību dēļ faktiski netika sasniegta, par atbilstošas atlīdzības aprēķināšanas pamatu ir jāņem tieši samazinātā tīrā vērtība. Par to puses arī vienojās 2004. gada 24. septembrī iesniegtajā vienošanās protokolā⁽³⁹⁾.

(127) Komisija ir pilnīgi pārliecināta, ka, nosakot atbilstošu atlīdzību, nav nozīmes tam, kādā apjomā faktiski izmantots pieejamais kapitāls. Vienīgā nozīme ir kapitāla izmantošanas iespējai, paplašinot darījumus. Arī privāts kapitāla

⁽³⁷⁾ Tādejādi šī lieta atšķiras no *WestLB* procesa lietas būtības, kur tikai daļa no noteiktās un bilancē kā pašu līdzekļi iekļautās dzīvokļu celtniecības atbalsta kapitāla tīrās vērtības tika atzīta par pašu līdzekļiem banku uzraudzības izpratnē.

⁽³⁸⁾ Pie tam, ja mērķa rezerves tīrā vērtība pārsniedz no uzraudzības viedokļa atzīto vērtību, differences summa tika iekļauta pasīvos un tātad ne no ekonomiskā, ne uzraudzības viedokļa nepalīdzināja *BayernLB* pašu kapitālu.

⁽³⁹⁾ Pie tam Vācija procesa laikā aizstāvēja pozīciju, ka no *BAKred* atzītās tīrās vērtības ir jāatņem paušālā drošības atlaide 25 % apjomā. Līdzās jau minētajiem iemesliem, kas varētu izraisīt tīrās vērtības svārstības, arī federālās zemes izmainītā atbalsta politika, pārejot no atbalsta aizdevumiem uz piemaksu programmām, varēja izraisīt tīrās vērtības samazināšanos. Tāpēc drošības apsvērumu dēļ banka nekad nebūtu varējusi izmantot tirgus konkurences darījumu segšanai pilnu summu. Komisija iepazinās ar šiem argumentiem un secināja, ka bankas un federālās zemes ciešo sadarbības attiecību dēļ dramatisks tīrās vērtības samazinājums šķiet neiespējams. Tāpēc arī no šā viedokļa ir pamatoti aprēķinos izmantot vienīgi faktiski tīrās vērtības samazinājumu.

investors neapmierinātos ar atlīdzību, kas atkarīga no izmantotā kapitāla apjoma. Šai ziņā Komisija piekrīt *BdB* viedoklim, kas norādīja, ka tirgus ekonomikai atbilstošam kapitāla investoram, kas uzņemas sava ieguldījuma zaudējumu risku, nav svarīgi, vai kredītiestāde pievienoto kapitālu faktiski izmanto vai neizmanto darījumu paplašināšanai. Princīpā *BdB* pareizi norāda, ka tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investoram vienīgā nozīme ir tam, ka viņš pats ar ieguldītajiem līdzekļiem vairs nevar veikt darījumus un tātad nevar gūt atbilstošu peļņu. Līdz ar to šeit aplūkojamajā jautājumā par noteicošo kapitāla bāzi nav nozīmes tam, ka *BayernLB* pievienoto kapitālu riska aktīvu segšanai izmantoja tikai vienu reizi 1996. gada maijā un tikai ierobežotā apjomā, kā iesaistītās puses to pašas pamatojušas 2004. gada 24. septembrī Komisijai iesniegtajā vienošanās protokolā.

(128) Jāpiezīmē arī, ka noteicošais laika brīdis atlīdzības noteikšanai par kapitāla darījumu paplašināšanas funkciju ir brīdis, kad *BAKred* mērķa rezervi no banku uzraudzības viedokļa atzina par bankas garantēto pašu kapitālu. Saskaņā ar Vācijas, bankas *BayernLB* un prasības iesniedzēja ziņām tikai no šā brīža kapitālu varēja sākt izmantot riska aktīvu segšanai.

(129) Tā kā kapitāls jau iepriekš bija iekļauts bankas bilancē kā pašu līdzekļi, tas pildīja vismaz garantiju funkciju, kā tas detalizēti paskaidrots iepriekš. Tas jāņem vērā, nosakot atbilstošu atlīdzību⁽⁴⁰⁾.

ii) Faktiski samaksātā atlīdzība (atlīdzības elementi)

(130) Komisija pretēji procesa ierosināšanas lēmumā izteiktajam sākotnējam viedoklim līdzās samaksātajai atlīdzībai 0,6 % apjomā gadā par faktiski riska aktīvu segšanai izmantoto kapitālu arī garantijas nodevu 0,05 % apjomā gadā, kas *BayernLB* bija jāmaksā par federālās zemes zaudējumu nodevas pārņemšanu, atzīst par notikušu atlīdzību.

(131) Atsaucoties uz Komisijai pieejamo auditorsabiedrības [...] 1994. gada 5. oktobra un 1996. gada 30 aprīļa ekspertu atzinumu, Vācija varēja pierādīt, ka bez zaudējumu garantijas būtu jānosaka zemāka pievienotā aizdevumu prasību tīrā vērtība, jo tad izmantotajai kapitalizācijas bāzes procentu likmei 7,5 % apjomā būtu jāpierēķina riska uzrēķins. To apstiprinājusi arī BAFin savā 2004. gada 2. septembra vēstulē, ko Vācija iesniedza Komisijai. Tāpēc Komisija uzskata par pierādītu, ka arī garantiju nodeva ir tieši saistīta ar atlīdzību par garantētā pašu kapitāla darījumu paplašināšanas funkciju un tāpēc uzskatāma par atlīdzības daļu.

⁽⁴⁰⁾ Pie tam jautājumā par garantiju funkciju nav runas par bilances noslēgšanas brīdi katra finanšu gada 31. decembrī. Daudz svarīgāks ir faktiskais ieguldījuma brīdis. Ir jāpieņem, ka banka vismaz lielāku kapitāla piesaistes darījumu gadījumā informē par to savus kreditorus. Pēc Komisijas domām līdz ar to faktiskais iekļaušanas brīdis bilancē atceļ garantiju funkciju.

(132) Par citiem procesa ierosināšanas lēmumā minētajiem atlīdzības elementiem – (1) aizdevumu ņēmēju procentu maksājumiem, ko turpināja saņemt federālā zeme un (2) procentiem no starpieguldījumiem, kā arī (3) līdzdalīgi segtajiem pārvaldes izdevumiem, Vācijas procesa laikā piekrita, ka tie nav uzskatāmi par atlīdzības sastāvdaļām. Tāpēc Komisija uzskata, ka nav pamata atkāpties no procesa ierosināšanas lēmumā izteiktās pozīcijas:

(133) *Aizdevumu ņēmēju procentu maksājumi*: ieguldījuma līguma 2. paragrāfa 1. panta noteikumi, saskaņā ar kuriem nākotnē sagaidāmie un pašreizējie procentu maksājumi no prasībām, kas apvienotas mērķa kapitālā, pienākas valstij, izriet no fakta, ka mērķa kapitāls tiek nodalīts no citām bankas kapitāla formām; salīdzināt ar ieguldījuma līguma 2. paragrāfa 2. pantu. Līdz ar to nākotnē sagaidāmie un pašreizējie procentu maksājumi no prasībām, kas apvienotas pievienotajā mērķa kapitālā, nevar uzskatīt par atlīdzību par mērķa kapitāla kā pašu kapitāla darījumu paplašināšanas funkciju. Ieguldījuma līguma 2. paragrāfa 1. panta noteikumi ir mērķa kapitāla likuma 1. daļas 2. pantā aprakstītās pievienotā atbalsta kapitāla mērķa saistības izpausme. Saskaņā ar mērķa kapitāla likuma 1. daļas 2. pantu nepieciešams nodrošināt, lai pievienotais atbalsta kapitāls tāpat kā līdz ieguldījuma brīdim tiktu izmantots sociālās dzīvokļu celtniecības programmas mērķiem. Fakts, ka procentu maksājumus saņem valsts, līdz ar to ir nepārprotama atbalsta kapitāla sociālā mērķa izpausme, tāpēc to nevar ar atpakaļejošu datumu pieņemt par *BayernLB* veiktu atlīdzības maksājumu.

(134) *Procenti no vidutāju ieguldījumiem*: arī ieguldījuma līguma 2. paragrāfa 1. panta 4. un 5. daļā paredzētā vidutāju ieguldījumu aplikšana ar procentiem nav uzskatāma par atlīdzību par garantētā pašu kapitāla darījumu paplašināšanas funkciju, jo ienākošie līdzekļi, kas joprojām pastāvošās sociālās saistības dēļ tāpat ir piekritīgi mērķa kapitālam, uz Bavārijas federālās zemes direktīvu un prasību pamata ir jāizmanto atpakaļejoši – sociālās dzīvokļu celtniecības programmas aizdevumu mērķiem⁽⁴¹⁾. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju, *BayernLB* jebkurā gadījumā saņem tikai aizdevumu pamattiesības (pašu kapitāla drošības funkcija), savukārt pašu kapitāla izmantošanas vai peļņas tiesības saskaņā ar līgumu pilnā apjomā saglabājas Bavārijas federālajai zemei tās sociālo mērķu īstenošanai⁽⁴²⁾. Tā kā šajā lietā ir runa tieši par pašu kapitāla drošības funkciju, iespējami par izmantošanu maksājamā atlīdzība nevar tikt pieskaitīta atlīdzībai par drošības funkciju.

⁽⁴¹⁾ Vācijas 2001. gada 3. jūlija vēstule, 9. lpp.

⁽⁴²⁾ Vācijas 2001. gada 3. jūlija vēstule, 10. lpp.

(135) *Līdzdalīgi segtie pārvaldes izdevumi*: arī federālajai zemei piekrītošo pārvaldes izdevumu atskaitīšana no mērķa kapitāla nav nekas cits kā ieguldījuma līguma 2. paragrāfa 3. pantā aprakstītā ieguldīto līdzekļu un citu bankas kapitāla daļu nodalīšanas principa vēl viena izpausme. Fakts, ka valsts turpina saņemt daļu no aizdevuma ņēmēju maksātajiem pārvaldes izdevumiem, tāpat ir joprojām spēkā esošās mērķa saistības un pastāvošās ieguldītā kapitāla nodalīšanas izpausme. Arī šo elementu nevar ar atpakaļejošu datumu uzskatīt par *BayernLB* samaksātu atlīdzības daļu.

e) **Salīdzinājums ar citiem pašu kapitāla instrumentiem**

(136) Kā paskaidrots iepriekš, par pamatu tirgū pieņemtās atlīdzības noteikšanai šajā gadījumā uzskatāma atlīdzība, kādu pieprasītu atbilstoši tirgus ekonomikai strādājošs kapitāla investors, kas nodrošina kādai bankai pašu kapitāla līdzekļus.

(137) Šajā gadījumā neapstrīdami ir tas, ka nav iespējams tieši salīdzināt bankai *BayernLB* pārnesto atbalsta kapitālu ar citām transakcijām. Kaut gan pēc dažām pazīmēm šis darījums ir līdzīgs vairākiem kapitāla instrumentiem, tomēr pastāv tik daudz atšķirību katram no tiem, ka jebkurš salīdzinājums būtu pieļaujams tikai ierobežoti. Tāpēc, līdzīgi kā *WestLB* gadījumā, arī te atbilstošu atlīdzību var noteikt tikai salīdzinot kapitāla pārvešanu ar dažādiem citiem tirgum raksturīgiem pašu kapitāla instrumentiem, lai salīdzinājuma ietvaros noteiktu to instrumentu, kam šis darījums ir vislīdzīgākais un kas tādejādi var kalpot par pamatu atlīdzības noteikšanai.

(138) Vācija, *BayernLB* un prasības iesniedzējs ir vienoti viedoklī, ka mērķa rezervē ietvertais atbalsta kapitāls ir salīdzināms vai nu tikai ar pamatkapitālu, vai pasīvo ieguldījumu. *BAKred* mērķa ieguldījumu ir atzinu par garantēto pašu kapitālu ("pirmās klases kapitālu"), tāpēc arī to varot salīdzināt tikai ar tiem pašu kapitāla instrumentiem, kas ieguldījuma gadā Vācijā tika atzīti par garantēto pašu kapitālu. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju 1994. un 1995. gadā tādi bija tikai bankas pamatkapitāls vai akciju pamatkapitāls un rezerves, kā arī pasīvie ieguldījumi, kas atbilda īpašajiem kredītēšanas likuma 10. paragrāfa 4. panta nosacījumiem.

(139) Tiktāl arī Komisija piekrīt procesā iesaistīto pušu viedoklim. Komisija jau savā 1999. gada *WestLB* lietas lēmumā 2000/392/EK (199. punkts) skaidri norādīja, ka, līdzīgi par garantēto pašu kapitālu atzītā *Wfa* kapitāla salīdzinājums ar hibrīdiem kapitāla instrumentiem, kas tiek atzīti tikai par papildinošo kapitālu, piemēram, tiesības uz līdzdalību peļņā vai prioritārās akcijas bez balsu tiesībām, nevar kalpot par pamatu, nosakot atbilstošu atlīdzību par pievienoto kapitālu. Garantēto pašu kapitālu uzņēmums var izmantot labāk, jo ar tā palīdzību iespējams nodrošināt

papildinošos pašu līdzekļus (piemēram, bezmaksas akcijas) tādā pašā apjomā, lai tādejādi paplašinātu pašu līdzekļu bāzi. Priekšnoteikums, lai kapitāls tiktu atzīts par bāzes pašu līdzekļiem, ir nodrošinātā kapitāla paaugstināta riska ekspozīcija, kas vienmēr izpaužas arī paaugstinātā tirgus atlīdzībā par šiem instrumentiem. Līdz ar to jau sākotnēji ir izslēdzams salīdzinājums ar tā sauktajiem papildinošajiem līdzekļiem, kas darījumu paplašināšanai ir izmantojami tikai ierobežotā apjomā.

(140) Komisija joprojām ir pārliecināta, ka Vācijas un *BayernLB* veikto šā darījuma salīdzinājumu ar pasīvajiem ieguldījumiem kredītēšanas likuma 10. paragrāfa 4. panta izpratnē vai Bavārijas krājkašu un citu institucionālo investoru pasīvajiem ieguldījumiem, ko kredītiestāde pieņēmusi kopš 1991. gada, nav iespējams izmantot par pamatu atbilstošas atlīdzības noteikšanai par mērķa rezervi. Daudz lielākā mērā mērķa kapitāla ieguldījums ir salīdzināms ar ieguldījumu *BayernLB* pamatkapitālā.

(141) Komisija par būtisku uzskata apstākli, ka, lai gan abu ieguldījuma daļu investēšanas laikā *BayernLB* jau bija pieņēmusi pasīvos ieguldījumus ievērojamos apjomos un tai šāds pašu kapitāla palielināšanas instruments bija labi zināms, atbalsta kapitāla ieguldījuma tiesiskā forma neatbilda pasīvajam ieguldījumam, bet gan notika, izveidojot rezervi. Arī *BAKred* no savas puses mērķa rezervi atzina nevis par pasīvo ieguldījumu kredītēšanas likuma 10. paragrāfa 4. panta izpratnē, bet gan par rezervi kredītēšanas likuma 10. paragrāfa 2. panta 1.daļas 5. punktam un 3. panta 2. daļai, kā to apliecina Komisijas rīcībā esošās izziņas. Abi šie faktori skaidri norāda, ka nodrošinātais kapitāls drīzāk pielīdzināms pamatkapitāla investīcijai nevis pasīvajam ieguldījumam.

(142) Taču ir arī jāatzīst, ka vairākas *BayernLB* mērķa kapitāla pazīmes atbilst tipiskām pasīva ieguldījuma pazīmēm⁽⁴³⁾. Tomēr Komisija uzskata, ka pasīvā ieguldījuma gadījumā risks, ka ieguldītais kapitāls maksātnespējas vai likvidācijas gadījumā vismaz daļēji tiktu izmantots zaudējumu segšanai, kopumā neatpaliek no tāda paša riska pamatkapitāla investīcijas gadījumā.

(143) Komisija nevar piekrist Vācijas argumentam, ka salīdzinājumā ar investīciju pamatkapitālā šajā gadījumā zaudējumu risks ir mazāks, jo *BayernLB* rīcībā jau pirms mērķa kapitāla ieguldīšanas bija ievērojami pašu līdzekļi un līdz ar to tai šis kapitāls nebija obligāti nepieciešams. Mērķa rezervi banka riska aktīvu segšanai faktiski izmantojusi tikai vienu reizi un tikai un neilgu laiku. Tomēr no *ex-ante* viedokļa raugoties, no tā neizriet, ka banka nebūtu šo kapitālu izmantojusi turpmāk. Gluži pretēji, mērķa kapitāla ieguldījuma likuma projekta pamatojumā, kādu to Bavārijas Landtāgs arī pieņēma, kā kapitāla investēšanas iemesls nepārprotami ir norādīta nepieciešamība, palielinot bankas

⁽⁴³⁾ Piemēram, vienošanās par tā sauktajām tiesībām uz pēcmaksu gadījumā, ja kādā no finanšu gadiem atkristu garantijas komisijas maksa, jo tās dēļ rastos bilances zaudējumi (skatīt ieguldījuma līguma 3. paragrāfu).

pašu kapitālu, stiprināt *Bayerische Landesbank* nacionālo un starptautisko konkurences spēju, lai nodrošinātu tās veiksmīgu turpmāko uzņēmējdarbību. Arī Bavārijas Valsts ministrijas projekta uzmetumos un iekšējās piezīmēs kā darījuma mērķis definēta darījumu paplašināšanas iespēja. Vēl pie tam Vācija pati norādīja, ka gan pirmās, gan otrās daļas ieguldīšanas laikā 1994. gadā un 1995. gadā bijis paredzēts ieguldīto mērķa rezervi izmantot riska aktīvu segšanai⁽⁴⁴⁾. Tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors, kas ieguldītu savu kapitālu šādos apstākļos, būtu uzstājis par pilnu atlīdzību, jo, pirmkārt, viņš uzņemtos pilnu zaudējumu risku un, otrkārt, banka visu kapitālu – tāpat kā jebkuru citu kapitālu – var pēc saviem ekonomiskajiem aprēķiniem un ieskatiem izmantot konkurences darījumos.

(144) Lai gan Vācija un *BayernLB* norāda, ka tās ir panākušas vienošanos, ka *BayernLB* nepieciešamību pēc kapitāla tās komerciālo darījumu vajadzībām segs ar institucionālo investoru pasīvo ieguldījumu palīdzību, jāsecina, ka šis nodoms nav radis atspoguļojumu ne atbilstošos ieguldījuma līgumu nosacījumos, ne ieguldījuma likumā. Tāpēc privāts investors nebūtu varējis būt drošs, ka viņa kapitālu neizmantos šādā veidā. Arī apgalvojums, ka pastāvējusi vienošanās, ka mērķa rezervi riska aktīvu segšanai *BayernLB* izmantos tikai pēc tam, kad būs izlietoti pārējie pieejamie pašu kapitāla resursi, neiztur te atainotās riska analīzes kritiku, ja patur prātā, ka ir bijis nodoms šo kapitālu izmantot riska aktīvu segšanai. Tāpēc Komisija uzskata, ka uz šo divu punktu pamata nav iespējams noteikt kvalitatīvi zemāku zaudējumu risku maksātspējas vai likvidācijas gadījumā, nekā pamatkapitāla gadījumā.

(145) Fakts, ka *Sparkassenverband Bayern* kā otrs daļu īpašnieks atbilstoši Bavārijas federālās zemes un Bavārijas krājkašu savienības 1994. gada 15. decembra Līguma 2. paragrāfam, uzņēmās pienākumu segt pusi no *BayernLB* zaudējumiem, ja to dēļ samazinātos mērķa rezerve vai *BayernLB* kreditori mērķa rezerves līdzekļus izmantotu zaudējumu segšanai, tāpat nesamazina risku, ka maksātspējas vai likvidācijas gadījumā mērķa rezerve tiktu vismaz daļēji zaudēta, jo saskaņā ar minēto līgumu mērķa rezerve ir jāatjauno (jāpapildina) atbilstoši īpašumā esošo daļu proporcijai. Pie tam šī daļu īpašnieku vienošanās nesamazina kapitāla lietderību (izmantojamību) bankai *BayernLB*, tāpēc šis apstāklis nevar samazināt bankas *BayernLB* maksājamo atlīdzību. Tā, piemēram, nebūtu iespējams, ka *BayernLB* vispār vairs nemaksātu, ja *Sparkassenverband Bayern* uzņemtos pilnu zaudējumu segšanas risku attiecībā pret Bavārijas federālo zemi.

(146) Tāpat nepārliecina arī iebilde, ka šajā gadījumā mērķa rezerve ieguldījuma brīdī veidoja tikai 8 % no pamatkapitāla un tāpēc zaudējumu risks ir ievērojami mazāks nekā *WestLB* gadījumā, kur *Wfa* kapitāls veidoja gandrīz 50 % no bankas pašu kapitāla. *WestLB* gadījumā kapitāla investīcijas ievērojams apjoms bija tikai netiešs pierādījums, bet ne vienīgais izšķirošais arguments, lai pieņemtu tās līdzību ar investīciju pamatkapitālā. Arī *WestLB* lēmumā Komisija, veicot visaptverošu situācijas novērtējumu, nonāca pie atzinuma, ka lielāka ir novērtējamā darījuma līdzība ar investīciju pamatkapitālā.

(147) Pamatojoties uz minētajiem apsvērumiem, galvenokārt uz riska analīzi, ko aplūkojamā darījuma rezultātā uzņemas investors, Komisija secina, ka izejas punkts atbilstošas atlīdzības noteikšanai par mērķa kapitālu ir atlīdzība par bankai *BayernLB* nodrošināto pamatkapitālu. Arī 2004. gada 24. septembrī Komisijai iesniegtās vienošanās puses savos priekšlikumos par atlīdzību par pamatu ir izvirzījušas atlīdzību par pamatkapitālu.

f) **Likviditātes trūkumi**

(148) Argumentiem par likviditātes trūkumiem, kam piekrit Vācija un *BayernLB*, var piekrist tajā ziņā, ka "normāls" kapitāla papildinājums bankai nodrošina gan likviditāti, gan pašu līdzekļu bāzi, kas tai no uzraudzības viedokļa nepieciešama uzņēmējdarbības attīstībai. Lai kapitālu pilnībā izmantotu, tas ir, lai tās 100 % riska aktīvus varētu palielināt par 12,5 faktoriem (tas ir, 100 dalīts ar maksātspējas koeficientu 8 % apmērā), bankai sevi finanšu tirgos jārefinansē 11,5 reizes. Vienkāršoti izsakoties, starpība starp 12,5 reizes saņemtajiem un 11,5 reizes samaksājamiem procentiem no šā kapitāla, atņemot dažādas bankas izdevumus (piemēram, administrācijas izdevumus), veido peļņu no pamatkapitāla⁽⁴⁵⁾. Tā kā sākotnēji atbalsta kapitāls bankai *BayernLB* nenodrošināja likviditāti, jo pārnestais kapitāls un visa atbalsta līdzekļu peļņa atbilstoši likumam bija paredzēta dzīvokļu celtniecības atbalstam, bankai *BayernLB* veidojās papildu finansēšanas izdevumi kapitāla summas apjomā, ja tā nepieciešamos līdzekļus, lai pilnībā izmantotu darījumu iespējas, kas tai pavērs saistībā ar papildu pašu kapitālu, tas ir, lai riska īpašuma vērtības palielinātu par 12,5 reizēm no kapitāla summas (vai arī noturētu pastāvošo īpašumu vērtību šajā līmenī), piesaistīja finanšu tirgos⁽⁴⁶⁾. Šo papildus izdevumu dēļ, kas nerodas, ja pašu kapitāls tiek papildināts likvidā formā, atbilstošas atlīdzības noteikšanas gaitā jāveic atbilstošs samazinājums. Tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstoša kapitāla investors nevar gaidīt, ka šajā gadījumā saņemtu tādu pašu atlīdzību kā skaidras naudas kapitāla ieguldīšanas gadījumā.

⁽⁴⁵⁾ Realitātē situācija, protams, ir ievērojami sarežģītāka, piemēram, ārpusbilances posteņu dēļ, dažādas riska pakāpes aktīvu dēļ un nulles riska posteņu dēļ. Taču sprieduma būtību tas tomēr nemaina.

⁽⁴⁶⁾ Situācija nemainās, ja aplūko iespēju piesaistīt papildus pašu līdzekļus līdz bāzes pašu līdzekļu apjomam. (faktors 25 faktora 12,5 vietā par bāzes pašu līdzekļiem).

⁽⁴⁴⁾ Vācijas 2001. gada 3. jūlija vēstule, 11. lpp.

(149) Tomēr Komisija uzskata, ka nav atvelkama visa bruto refinansēšanas procentu likme. Refinansēšanas izdevumi ir uzņēmuma izdevumi un līdz ar to samazina ar nodokļiem apliekamos ienākumus. Tātad bankas neto rezultāts nesamazinās par papildus samaksāto procentu summu. Daļu no šiem izdevumiem kompensē samazināts korporācijas nodoklis. Tātad, par papildu apgrūtinājumu bankai *BayernLB* pievienotā kapitāla īpašo iezīmju dēļ jāuzskata tikai neto izdevumi. Kopumā Komisija uzskata, ka bankai *BayernLB* radušies papildu "likviditātes izdevumi", kuru lielums ir "refinansēšanas izdevumi mīnus uzņēmuma nodoklis" ⁽⁴⁷⁾.

(150) Komisija nevar piekrist arī Vācijas viedoklim, ka, ņemot vērā faktu, ka bankai *BayernLB* pievienotais kapitāls veidoja tikai 8 % no pašu līdzekļiem, nevis gandrīz 50 %, kā *WestLB* gadījumā, privāts investors nebūtu panācis tikai neto refinansēšanas izmaksu atskaitīšanu. Šis arguments nav pārliecinošs. Vienīgais izšķirošais apstāklis ir tas, ka *BayernLB* refinansēšanas izdevumus varēja kā uzņēmuma izmaksas atskaitīt no nodokļiem, līdz ar to saņemot priekšrocību, kas neatkarīgi no nodrošinātā kapitāla apjoma jāņem vērā, izvērtējot darījumu no Eiropas atbalsta jurisdikcijas viedokļa.

g) **Atbilstoša atlīdzība par 1,197 miljardiem Vācijas marku**

(151) Neapšaubāmi, atlīdzību par summu 1,197 miljardiem Vācijas marku var aprēķināt dažādos veidos. Taču, kā tūlīt tiks izklāstīts, visas aprēķina metodes atlīdzības noteikšanai par nodrošināto pamatkapitālu balstās uz vieniem un tiem pašiem principiem. Balstoties uz šiem principiem, Komisija aprēķina atlīdzību divos soļos: vispirms tiek noteikta minimālā atlīdzība, ko jebkurš investors varētu sagaidīt par (hipotētisku) investīciju *BayernLB* pamatkapitālā. Nākamajā solī tiek pārbaudīts, vai tirgū, ņemot vērā aplūkojamā darījuma specifiku, būtu panāktas vienošanās par piemaksām vai atvilkumiem un vai šajā gadījumā Komisija var sniegt pietiekami pamatotu izmantotās metodes matemātisku aprakstu.

i) **Sagaidāmās minimālās atlīdzības noteikšana par investīciju *BayernLB* pamatkapitālā**

(152) Sagaidāmā peļņa no investīcijas un investīcijas risks ir divi noteicošie argumenti tirgus ekonomikai atbilstošam kapitāla investoram, pieņemot lēmumu par investīcijas

veikšanu. Lai noteiktu abu šo elementu apjomu, investors, veicot aprēķinu, izmanto visu pieejamo informāciju par uzņēmumu un tirgu. Vērā tiek ņemti vēsturiskie vidējie peļņas rādītāji, kas kopumā ir arī uzņēmuma nākotnes peļņas spējas indikatori, tāpat arī investīcijas brīdī spēkā esošais uzņēmuma darbības modelis, stratēģija un uzņēmuma vadības kvalitāte vai attiecīgās ekonomikas nozares attīstības prognozes.

(153) Tikai tad tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla devējs izšķirsies par labu investīcijai, ja salīdzinājumā ar nākamo labāko alternatīvo kapitāla izmantojuma veidu investīcija nodrošinās augstāku peļņu vai zemāku risku. Attiecīgi – investors neieguldīs kapitālu uzņēmumā, kura peļņas prognozes ir zemākas par vidējo salīdzināmu uzņēmumu peļņas profilu. Šajā gadījumā var pieņemt, ka pastāv pietiekami daudzas alternatīvas kapitāla investēšanas iespējas, kas pie vienāda riska līmeņa uzrāda augstāku prognozēto peļņu.

(154) Pastāv dažādas metodes, kā noteikt atbilstošu minimālo atlīdzību – sākot ar dažādiem finansēšanas pamata variantiem līdz CAPM metodei. Dažādu metožu uzskatāmības dēļ ir nepieciešams nošķirt divus komponentus – bezriskā peļņu un projekta specifisko riska prēmiju:

$$\begin{aligned} &\text{atbilstoša minimālā peļņa no riskantas investīcijas} \\ &= \\ &\text{bezriskā bāzes likme} + \text{riskā prēmija par riskanto} \\ &\quad \text{investīciju.} \end{aligned}$$

No tā izriet, ka atbilstošu minimālo peļņu no riskantas investīcijas var aprakstīt kā bezriskā peļņas likmes un papildu riska prēmijas par investīcijas specifiskā riska uzņemšanos summu.

(155) Atbilstoši – jebkuras peļņas noteikšanas pamatā ir ieguldījuma formas bez zaudējumu riska pastāvēšana ar salīdzinoši bezriskā peļņu. Parasti bezriskā bāzes likmes noteikšanai izmanto valsts emitentu vērtspapīru ar nemainīgu procentu likmi sagaidāmo peļņu (vai attiecīgi uz šādiem vērtspapīriem balstītu indeksu), jo tie ir ieguldījuma forma ar salīdzinoši zemu risku. Savukārt dažādo metožu atšķirības nosaka riska prēmijas aprēķina metode:

⁽⁴⁷⁾ To apstiprina Eiropas Kopienu tiesas pirmās instances 2003. gada 6. marta spriedums saistītājās lietās T-228/99 un T-233/99, 321. – 331. punkti.

- *Finansēšana*: investora sagaidāmā pašu kapitāla peļņa kapitālu izmantojošajai bankai nozīmē finansēšanas izdevumus nākotnē. Šajā gadījumā vispirms tiek aprēķinātas vēsturiskās pašu kapitāla izmaksas, kādas bijušas ar interesējošo banku salīdzināmām bankām. Pēc tam vēsturisko kapitāla izmaksu vidējā aritmētiskā vērtība tiek salīdzināta ar prognozētajām pašu kapitāla izmaksām un līdz ar to – ar prognozējamo investora peļņas prasību.
- *Finansēšana ar "Compound Annual Growth Rate"*: šā paņēmiena pamatā tiek izmantota nevis vidējā aritmētiskā, bet gan vidējā ģeometriskā vērtība ("Compound Annual Growth Rate").
- *"Capital Asset Pricing Model" (CAPM)*: CAPM ir pazīstamākā un visbiežāk pārbaudītā modernās finanšu nozares metode, kur investora sagaidāmā peļņa tiek aprēķināta pēc šādas formulas:

minimālā peļņa

=

bezriskā bāzes likme + (tirgus riska prēmija × beta faktors)

Riska prēmija par investīciju pašu kapitālā tiek aprēķināta, sareizinant tirgus riska prēmiju ar beta faktoru (tirgus riska prēmija × beta). Ar beta faktora palīdzību viena uzņēmuma risks tiek relatīvi pielīdzināts visu uzņēmumu kopējam riskam.

- (156) CAPM ir visbiežāk lietotā investīciju peļņas aprēķina metode lieliem, biržā kotētiem uzņēmumiem. Tā kā *BayernLB* netiek kotēts biržā, šīs bankas beta vērtība nav tieši atvasināma. Tāpēc CAPM metodes izmantojums ir iespējams, tikai izmantojot aptuveni noteiktu beta vērtību.
- (157) 2003. gada 29. jūlija vēstulē *BdB*, izmantojot CAPM metodi, lai noteiktu minimālo sagaidāmo atlīdzību par investīciju *BayernLB* pamatkapitālā, būvniecības aizdevumu līdzekļu ieguldīšanas brīdī 1994. gada 31. decembrī noteica minimālo sagaidāmo atlīdzību 13,34 % gadā, bet ieguldīšanas brīdī 1995. gada 31. decembrī – 12,87 % gadā. Vācija izvirzīja būtiskus iebildumus pret CAPM metodes pielietojumu. *BdB* savos aprēķinos esot izmantojusi pārāk augstu beta faktoru, pie tam arī kļūdaini aprēķinot bezriskā bāzes procentu likmi. Arī tirgus riska prēmija 4,6 % apjomā esot noteikta pārāk augsta. Veicot pareizu aprēķinu, *BdB* ar CAPM metodes palīdzību esot bijis jāiegūst ievērojami zemāka minimālā atlīdzība par hipotētisku investīciju *BayernLB* pamatkapitālā. Panāktās vienošanās ietvaros par tirgum atbilstošu atlīdzību Bavārijas federālā zeme, *BayernLB* un *BdB* secināja, ka par pirmo ieguldījuma daļu atbilstoša atlīdzība būtu 9,87 %, bet par otro ieguldījuma daļu – 8,00 %.
- (158) Puses aprēķinu pamatā izmantoja CAPM metodi. Kā bezriskā bāzes procentu likmes tika izmantotas: uz

1994. gada 31. decembrī 7,50 % un uz 1995. gada 31. decembrī 6,10 %. Šīs procentu likmes aprēķinātas, pieņemot, ka mērķa kapitāls bankai *BayernLB* jānodrošina uz ilgu laiku. Tāpēc puses atteicās no tirgū ieguldījuma veikšanas brīdī novērojāmās attiecīgās dienas bezriskā peļņas par noteiktu investīcijas termiņu (piemēram, 10 gadu peļņa no valsts aizņēmumiem), jo šādas pieejas gadījumā netiktu ņemts vērā reinvestīcijas risks, t.i., risks, ka pēc investīcijas termiņa beigām vairs nevarēs veikt ieguldījumu bezriskā procentu likmes apmērā. Kā izskatīja iesaistītās puses, vislabāk investīcijas risks tiek novērtēts par pamatu pieņemot "Total Return Index". Tāpēc puses izmantoja Vācijas biržas "Deutsche Börse AG" noteikto "REX10 Performance" indeksu, kas precīzi atbilst investīcijas peļņai no Vācijas Federatīvās Republikas aizņēmumiem ar precīzi desmit gadu termiņu. Šajā gadījumā izmantotais indekss saraksts ietver ikgadējos *REX10 Performance* indeksus uz gada beigām, sākot no 1970. gada. Puses noteica peļņu gadā, kas uzrāda uz *REX10 Performance* bāzēto tendenci laika periodam no 1970. gada līdz 1994. gadam un attiecīgi no 1970. gada līdz 1995. gadam, tādā ceļā iegūstot minēto bezriskā bāzes procentu likmi 7,50 % (1994. gada 31. decembrī) un 6,10 % (1995. gada 31. decembrī).

- (159) Tā kā faktiski ieguldījumam vajadzēja nonākt *BayernLB* rīcībā uz ilgu laika periodu, šķiet, ka šāda bezriskā bāzes procentu likmes noteikšanas kārtība šajā konkrētajā gadījumā ir piemērojama. Tāpat arī izmantotais *REX10 Performance* indekss ir uzskatāms par vispārārstītu datu avotu. Tāpēc šādi noteiktās bezriskā bāzes procentu likmes var uzskatīt par lietas būtībai atbilstošām.
- (160) Beta faktoru novērtējums – 0,593 (1994. gada 31. decembrī) un 0,475 (1995. gada 31. decembrī) tika veikts uz [...] ekspertīzes atzinuma bāzes par visu Vācijas biržās kotēto kredītiestāžu tā sauktajiem *adjusted* (pielāgotajiem) beta faktoriem; šis atzinums ir Komisijas rīcībā. Ņemot vērā šo pētījumu un *BayernLB* darījumu virzienu, šos beta faktorus var uzskatīt par atbilstošiem.
- (161) Tāpat par pamatotu Komisija uzskata arī tirgus riska prēmiju 4,0 % apjomā. Jau *WestLB* procesa laikā tika vairākkārt apspriesta tā sauktā vispārējā ilgtermiņa tirgus riska prēmija, tas ir, starpība starp ilgtermiņa vidējo peļņu par parastu akciju portfeli un vidējo peļņu no valsts aizņēmumiem. Atbilstošajos šā procesa ekspertu atzinumos atkarībā no metodikas, aplūkotā laika perioda un izmantotajiem datiem tika noteikta robeža no apmēram 3 % līdz 5 %. Tā, piemēram, vienā no *BdB* pasūtītajām ekspertīzēm šie rādītāji bija 3,16 % un 5 %, savukārt *WestLB* šajā pašā lietā pasūtītajā ekspertīzē – 4,5 % un 5 %, bet *Lehman Brothers*, kas arī strādāja *WestLB* labā, kā likmi norādīja 4 %. Tāpēc Komisijai nav iemeslu šajā gadījumā izmantot kādu citu tirgus riska prēmijas likmi. Pēc Komisijas domām,

izmantojot CAPM metodi, nav nekādu šaubu, ka pušu aprēķinātā minimālā atlīdzība šajā gadījumā ir uzskatāma par atbilstošu.

- (162) Komisijai nav iemeslu uzskatīt, ka pušu aprēķinātā minimālā atlīdzība par hipotētisku investīciju pamatkapitālā šajā gadījumā neatbilstu tirgus situācijai. Tāpēc Komisija kā atbilstošu atlīdzību par pirmo mērķa kapitāla ieguldījuma daļu nosaka 9,87 % likmi gadā, savukārt par otro ieguldījuma daļu – 8,00 % gadā (abos gadījumos pēc uzņēmuma nodokļa un pirms investoru nodokļa).

ii) **Atreķins no peļņas trūkstošās likviditātes dēļ**

- (163) Vācija norādīja, ka faktiskās refinansēšanas izmaksas 1994. gada otrajā pusgadā un līdz ar to – pirmās daļas ieguldīšanas brīdī bankai *BayernLB* veidoja vidēji 7,71 %, savukārt 1995. gada otrajā pusgadā un līdz ar to otrās daļas ieguldīšanas brīdī – 6,78 %. Vienošanās protokolā puses aprēķināto ilgtermiņa bezriskā bāzes procentu likmi 7,50 % uz 1994. gada 31. decembri (pirmajai ieguldījuma daļai) un 6,10 % uz 1995. gada 31. decembri (otrajai ieguldījuma daļai) pieņēma par minimālajām bruto refinansēšanas izmaksām. Pie tam puses vienojās par nemainīgo procentu likmi 50 % apjomā⁽⁴⁸⁾. Šādā veidā puses aprēķināja neto refinansēšanas izmaksas – 3,75 % par pirmo daļu un 3,05 % par otro daļu, līdz ar to iegūstot atbilstošu atlaidi par likviditāti.

- (164) Ņemot vērā šo vienošanos un faktu, ka minētās summas atbilda Vācijas iepriekš norādītajām robežām, Komisijai nav iemeslu neuzskatīt tās par atbilstošām lietas būtībai, un kā atbilstošas lietas būtībai tās ir izmantojamas, aprēķinot valsts atbalsta elementus.

iii) **Piemaksa pie peļņas par darījuma specifiku**

- (165) Praksē atlīdzība par netipiskiem apstākļiem, kas pamatkapitāla investīcijas dēļ un atšķirībā no normāliem gadījumiem rodas attiecīgajā uzņēmumā, tiek noteikta ar atbilstošiem atvilkumiem vai piemaksām. Tāpēc jāpārbauda, vai atbilstoši specifikai, galvenokārt konkrētajam mērķa kapitāla pārvešanas riska profilam, pastāv piemaksu vai atvilkumu noteikšanas iemesli no iepriekš noteiktās minimālās atlīdzības 9,87 % apjomā par pirmo ieguldījuma daļu un 8 % apjomā par otro ieguldījuma daļu, ko privāts kapitāla investors sagaidītu par (hipotētisku) investīciju bankas *BayernLB* pamatkapitālā, kā arī – vai Komisija šajā gadījumā var tam sniegt pietiekami pamatotu metodisku matemātisku aprakstu. Šajā sakarā nepieciešams veikt trīs aspektu pārbaudi: pirmkārt, nenotikuši jaunu uzņēmuma līdzdalības daļu un ar tām saistīto balsstiesību emisija, otrkārt, pārnestā kapitāla neraksturīgi lielais apjoms un, treškārt, ieguldījuma zemā rīcībspēja.

⁽⁴⁸⁾ Saskaņā ar dokumentiem, ko iesniedza Vācijas valdība, korporācijas nodoklis 1995. un 1996. gadā sasniedza 42 %, kam vēl jāpieskaita solidārā piemaksa 7,5 % apjomā (tātad kopā 49,5 %). 1998. gadā kopējais nodokļu slogs samazinājās līdz 47,5 %. Tikai kopš 2001. gada kopējais nodokļu slogs sasniedza vairs tikai 30,5 %.

- (166) Ieguldījuma rezultātā federālā zeme nesaņēma papildu balsstiesības, un tas netika izlīdzināts arī ar otra daļu īpašnieka salīdzināmu investīciju. Atsakoties no balsstiesībām, kapitāla devējs atsakās no iespējas ietekmēt bankas vadības lēmumu pieņemšanas procesu. Lai līdzsvarotu to, ka tiek uzņemts lielāks zaudējumu risks, kā kompensāciju par šo paaugstināto risku nesaņemot arī lielāku ietekmi uzņēmumā, tirgus ekonomikā atbilstošs kapitāla investors pieprasītu augstāku atlīdzību (arī neskatoties uz riska samazinājumu uz iekšēju vienošanos pamata ar citiem daļu īpašniekiem). Pieņemot par pamatu palielinātu atlīdzību par prioritārajām akcijām, salīdzinot ar pamatkapitāla akcijām, Komisija uzskata par nepieciešamu šajā gadījumā noteikt piemaksu vismaz 0,3 % apjomā gadā (pēc uzņēmuma nodokļa). Arī vienošanās puses atzīst, ka piemaksa neemitētu jaunu balsstiesību dēļ 0,3 % apjomā gadā atbilst lietas būtībai.

- (167) Izvērtējot pārnestā kapitāla apjomu un ietekmi, ko tas no Maksātspējas direktīvas viedokļa atstāja uz *BayernLB*, Komisija uzskata, ka šajā gadījumā nav nepieciešams par to noteikt piemaksu. Ieguldot mērķa kapitālu, *BayernLB* garantētais pašu kapitāls palielinājās tikai par 8 %, atšķirībā no citām federālajām bankām, kur vairākos gadījumos ieguldījums izraisīja garantētā pašu kapitāla dubultošanos. Tāpat arī pamatkapitāla palielināšana vienā no lielākajām Vācijas universālajām bankām par apmēram 1,197 miljardiem Vācijas marku, jo īpaši saistībā ar Eiropas kredītiestāžu ārpuskārtas nepieciešamību pēc kapitāla, ņemot vērā "Maksātspējas direktīvas" prasības, nav uzskatāma par neatbilstošu vispārējai normālai situācijai. Tāpēc Komisija neuzskata par iespējamu, ka tirgus ekonomikā atbilstošs kapitāla investors par doto pievienotā kapitāla absolūto un relatīvo apjomu pieprasītu kādu īpašu piemaksu. Tāpēc Komisija par labu *BayernLB* atsakās noteikt piemaksu par pievienotā kapitāla apjomu. Tāpat arī vienošanās protokolā pieņemts, ka nav nepieciešama piemaksa par pievienotā kapitāla apjomu.

- (168) Nobeigumā jāaplūko ieguldījuma zemā rīcībspēja, tas ir, iztrūkstošā iespēja investēto kapitālu jebkurā laikā atkal izņemt no uzņēmuma. Normālā situācijā kapitāla investors var pašu kapitāla instrumentu pārdot tirgū kādam trešajam un tādejādi izbeigt savu investīciju. Normāla pamatkapitāla palielināšana, detalizēti aplūkojot, notiek šādi: investors iegulda kapitālu uzņēmuma bilances aktīvu daļā (tas var būt gan skaidras naudas ieguldījums, gan mantisks ieguldījums). Ieguldītajam kapitālam normālā situācijā par labu investoram atbilst kāda daļa (tās lielumu nosaka vienojoties) pasīvu pusē, piemēram, akciju sabiedrībā tās ir akcijas. Šīs akcijas investors var piedāvāt kādam trešajam, taču līdz ar to viņš

nevar no uzņēmuma izņemt sākotnēji ieguldīto kapitāla vērtību, jo tā tagad attiecas uz sabiedrības garantēto pašu kapitālu un tiek atskaitīta no šī investora pozīcijas. Taču, piedāvājot akcijas, viņš atkarībā no biržas kursa var realizēt šo akciju atbilstošo ekonomisko vērtību. Tas nozīmē, ka viņa kapitālieguldījums ir rīcībspējīgs. Īpašu mērķa kapitāla ieguldīšanas apstākļu dēļ federālajai zemei šāda iespēja ir liegta. Tomēr Komisija nesaskata pamatojumu papildu piemaksas noteikšanai. Federālajai zemei gan nebija iespējas brīvas rīcībspējas rezultātā realizēt ieguldījuma atbilstošo ekonomisko vērtību, taču principā pastāvēja un pastāv iespēja mērķa kapitālu atkal izņemt no "BayernLB", izmantojot likumu un šajā gadījumā ieguldot citā kredītiestādē, saņemt lielāku peļņu. Arī šajā jautājumā *BdB*, Bavārijas federālās zemes un *BayernLB* vienošanās neparedz, ka kapitāla zemās rīcībspējas dēļ būtu jānosaka piemaksa.

(169) Tāpēc Komisija uzskata par lietas apstākļiem atbilstošu peļņas piemaksu 0,3 % apjomā gadā (pēc uzņēmuma nodokļa un pirms investoru nodokļa) sakarā ar atteikšanos no papildu balsstiesībām.

iv) **Atlīdzības nesamazināšana saistībā ar vienošanos par nemainīgu atlīdzību**

(170) Akciju gadījumā atlīdzība ir tieši atkarīga no uzņēmuma peļņas un izpaužas galvenokārt dividenžu veidā un līdzdalībā uzņēmuma vērtības pieaugumā (kas, piemēram, tiek izteikta akciju kursa pieauguma veidā). Federālā zeme saņem nemainīgu atlīdzību, kuras lielumu nosaka abi minētie atlīdzības elementi par "normālu" kapitāla ieguldījumu. Tas pamatojams ar to, ka fiksētā atlīdzība, ko federālā zeme saņem no *BayernLB* peļņas tieši atkarīgas atlīdzības vietā, rada priekšrocību, kas attaisno atlīdzības likmes samazinājumu. Tas, vai šāda nemainīgi noteikta atlīdzība tiešām ir izdevīgāka par mainīgu, no peļņas atkarīgu atlīdzību, ir atkarīgs no uzņēmuma darbības rezultātiem nākotnē. Ja tie pasliktinās, vienotas likmes jeb fiksētā atlīdzība ir kapitāla investoram izdevīga. Taču, ja uzņēmuma darbības rezultāti uzlabojas, nemainīgā likme ir neizdevīga. Tomēr faktiskā attīstība nav izmantojama ar atpakaļejošu datumu, lai izvērtētu lēmuma par investīcijas veikšanu lietderību. Nemainīga atlīdzība jeb vienotas likme atlīdzība, tāpat, kapitāla investoram zināmā mērā ir neizdevīga, jo viņš līdz ar to ir piekritis samazinātai atlīdzībai. Izvērtējot šo situāciju, Komisija uzskata, ka nav pamata šā iemesla dēļ samazināt atlīdzības likmi.

v) **Kopējā atlīdzība**

(171) Saskaņā ar visiem minētajiem argumentiem, kā arī saskaņā ar prasības iesniedzēja *BdB*, Bavārijas federālās zemes un *BayernLB* viedokli Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka atbilstoša atlīdzība par aplūkojamā kapitāla pirmo daļu ir nosakāma 6,42 % apjomā gadā (pēc uzņēmuma nodokļa un pirms investoru nodokļa), tas ir, 9,87 % normāla peļņa

par aplūkojamo investīciju, pieskaitot 0,3 % par darījuma specifiku un atskaitot 3,75 % finansēšanas izdevumu dēļ, kas bankai *BayernLB* rodas pievienotā kapitāla trūkstošās likviditātes dēļ. Par otru ieguldījuma daļu Komisija ir nonākusi pie slēdziena, ka atlīdzība par to nosakāma 5,25 % apjomā gadā (pēc uzņēmuma nodokļa un pirms investoru nodokļa), proti, 8 % normāla peļņa, pieskaitot 0,3 % un atskaitot 3,05 % par pievienotā kapitāla nepieņemamo likviditāti.

iv) **Minimālās atlīdzības noteikšana par kapitālu 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā līdz laikam, kad to atzina BAKred**

(172) Kā iepriekš pamatots, mērķa rezerve 1,197 miljardu Vācijas marku apjomā bankai *BayernLB* bija nozīmīga materiālā vērtība, jau pirms *BAKred* to atzina par garantēto pašu kapitālu kredītiestādes likuma izpratnē, jo abas ieguldījuma daļas jau ar ieguldīšanas brīdi tika iekļautas bankas bilancē kā pašu kapitāls. Tāpēc ieguldījuma ekonomiskā funkcija ir salīdzināma ar to funkciju, kādu veic garantija vai galvojums. Lai šāda līmeņa risku uzņemtos tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors, viņš par to pieprasītu atbilstošu atlīdzību.

(173) Tāpat kā Komisija atzina⁽⁴⁹⁾ *WestLB* gadījumā, Vācija uzskata, ka sākotnējā atlīdzības likme par labu *BayernLB* 0,3 % apjomā gadā pirms nodokļiem par galvojuma funkciju ir atbilstoša. Savukārt iemeslus, kāpēc lēmumā sākotnējā atlīdzības likme jāpalielina, Vācija neatzīst. *WestLB* gadījumā sākotnējai minētajai likmei 0,3 % gadā (pirms nodokļiem) tika pieskaitīti vēl 0,3 % gadā, jo a) galvojumi parasti ir saistīti ar noteiktām transakcijām un ir laikā ierobežoti (kā tas nebija *WestLB* gadījumā), un b) bankai *WestLB* nodrošinātais kapitāls 3,4 miljardu Vācijas marku apjomā pārsniedza līmeni, kāds parasti tiek segts ar šāda veida bankas garantijām.

(174) Tā kā pēc būtības *WestLB* un *BayernLB* gadījumus ir iespējams salīdzināt, kā arī iztrūkstot pretējiem pierādījumiem, Komisija pieņem, ka šī likme atbilst atlīdzībai, kāda bankai *BayernLB* būtu bijusi tirgū jāmaksā arī deviņdesmito gadu vidū par galvojuma garantiju pārņemšanu par labu *BayernLB*. Pie tam Komisija sākotnēji piekrīt Vācijas viedoklim, ka *BayernLB* gadījumā pārnestā kapitāla apjoms ir ievērojami mazāks nekā *WestLB* gadījumā un tāpēc otrais no *WestLB* lēmumā minētajiem iemesliem šai gadījumā nav spēkā. Lai gan arī *BayernLB* darījumā galvojuma funkcija nebija terminēta vai saistīta ar kādu konkrētu transakciju, tomēr ierobežojums laikā *de facto* secināms no apstākļa, ka pēc *BAKred* atzinuma saņemšanas visa kopējā summa kā garantētais pašu kapitāls varēja tikt izmantota darījumu paplašināšanai. Līdz ar to atsevišķa galvojuma komisijas maksa vairs nebija jāmaksā. Atlīdzība par galvojuma

⁽⁴⁹⁾ Lēmums 2000/392/EK.

funkciju jau bija iekļauta atlīdzībā par darījumu paplašināšanas funkciju. Līdz ar to vienīgā galvojuma funkcija jau sākotnēji bija ierobežota, kas arī atšķir darījumu no *WestLB* lietas.

Tāpēc *BayernLB* gadījumā, atšķirībā no *WestLB* lietas, Komisija piemaksu uzskata par nepamatotu un ar to, kā atbilstošu atlīdzību par kapitāla galvojuma funkciju, nosaka 0,3 % likmi gadā (pirms nodokļiem), sākot no brīža, kad kapitāls tika iekļauts bilancē – no 1994. gada 31. decembra vai atbilstoši no 1995. gada 31. decembra līdz *BAKred* atzīšanas brīdim⁽⁵⁰⁾. Tātad, vērtējot pēc nodokļu nomaksas un par pamatu ņemot uzņēmuma nodokļa likmi, kas attiecīgajā laika brīdī bija apmēram 50 %⁽⁵¹⁾, tiek iegūta likme 0,15 % gadā. 0,15 % likmi gadā pēc nodokļiem puses izmantoja kā pamatu, arī veicot atbalsta elementu aprēķinu vienošanās protokolam pievienotajā tabulā.

h) Statūtu izmaiņas 2004. gada 5. martā

(175) Vācija norādīja, ka 2004. gada 5. martā stājās spēkā izmaiņas *Bayerische Landesbank* statūtos un saskaņā ar šīm izmaiņām – jauniekļauto 2. paragrāfa (a) apakšpunktu mērķa kapitāls, kas *Bayerische Landesbank* garantētā pašu kapitāla formā tika nodrošināts *Bayerische Landesbank* ar 1994. gada 31. decembri un attiecīgi 1995. gada 31. decembri, nemainot tā galvojuma funkciju, turpmāk vairs nav izmantojams tirgus konkurences darījumu segšanai.

(176) Līdz ar to bankai no grozījumu spēkā stāšanās brīža vairs nav tiesību *BayernLB* tirgus konkurences darījumu riska aktīvus segt ar mērķa kapitāla palīdzību. Līdz ar to tiek izbeigta mērķa kapitāla darījumu paplašināšanas funkcija, un turpina darboties vienīgi kapitāla galvojuma funkcija.

(177) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju un atbilstoši Komisijas rīcībā esošajam Bavārijas federālās zemes un *BayernLB* līgumam, galvojuma funkcija tiek atļūdzināta, maksājot galvojuma komisijas maksu 0,3 % apjomā gadā pēc nodokļu nomaksas. Vācija, atsaucoties uz atlīdzības nosacījumiem līdzīgas transakcijas gadījumā, izskaidro, ka tāda ir tirgū pieņemtā atlīdzības likme, kādu *BayernLB* šobrīd būtu jāmaksā tirgū par galvojuma garantiju pārņemšanu par labu bankai. Vācija izskaidroja, ka *BayernLB* gadījumā atlīdzība par mērķa kapitālu no nodokļu viedokļa ir uzskatāma par peļņas izlietojumu, tātad nav atvelkama kā uzņēmuma izdevumi, tāpēc atlīdzības aprēķināšana ir veicama pēc nodokļu nomaksas.

⁽⁵⁰⁾ Kā iepriekš jau tika paskaidrots, vērtējot galvojuma funkciju, svarīgs nav brīdis, kad kapitāls uz attiecīgā finanšu gada 31. decembri tiek iekļauts bilancē. Daudz svarīgāks un noteicošs ir faktiskais ieguldījums (skatīt 41. zemsvītras piezīmi).

⁽⁵¹⁾ Skatīt. 49. zemsvītras piezīmi.

(178) Komisija piekrīt Vācijas viedoklim par to, ka komisijas maksa 0,3 % apjomā gadā pēc nodokļiem ir atzīstama par atbilstošu likmi. Komisija arī šajā gadījumā 0,3 % gadā pirms nodokļiem uzskata par izejas likmi aplūkojamās transakcijas gadījumā. Komisija nesaskata pamatojumu, ka iepriekšējo gadu laikā būtu mainījusies sākotnējā likme 0,3 % gadā pirms nodokļiem, kas ir par pamatu atbilstošas atlīdzības noteikšanai par nodrošināto kapitālu līdz *BAKred* atzinuma saņemšanai, ka tas uzskatāms par garantēto pašu kapitālu, tika izmantota gan *WestLB* lēmumā 2000/392/EK, gan šajā gadījumā. Arī Vācija šajā jautājumā nepierādīja pretējo. Vēl pie tam vismaz⁽⁵²⁾ tā iemesla dēļ, ka bankai *BayernLB* kapitāls galvojumu mērķiem tiek nodrošināts ilglaicīgi un neterminēti, atbilstoši *WestLB* spriedumā izmantotajai metodikai, ir pamatota piemaksa vismaz 0,15 % apjomā gadā pirms nodokļiem. Protams, ir jāņem vērā, ka uzņēmuma nodokļa likmes 2004. gadā ir ievērojami zemākas nekā tās bija deviņdesmitajos gados⁽⁵³⁾. Aplūkojot situāciju pēc nodokļu nomaksas, jāsecina, ka Komisijai jāatzīst par atbilstošu izvēlēto atlīdzības likmi 0,3 % apjomā gadā pēc nodokļiem.

(179) Tāpēc Komisija uzskata par pierādītu, ka saskaņā ar jaunajiem nosacījumiem, ar kādiem mērķa kapitāls tiek atstāts bankā, ar 2004. gada 5. martu – dienu, kad stājās spēkā jaunie statūti, ir izbeigts šeit aplūkotais valsts atbalsta elements, tāpēc Komisijas aprēķinātā atbilstošā atlīdzība 6,42 % apjomā gadā pēc nodokļiem (par pirmo daļu) un 5,25 % gadā pēc nodokļiem (par otro daļu) ir maksājama tikai līdz šai dienai.

i) Atbalsta elements

(180) Iepriekš aprakstīto aprēķinu ceļā Komisija ir nonākusi pie secinājuma, ka bankas *BayernLB* maksājamā atlīdzība par mērķa kapitālu, ko *BAKred* tīrās vērtības apjomā ir atzinusi par garantēto pašu kapitālu, ir 6,42 % gadā par pirmo ieguldījuma daļu (1994. gada 31. decembris) un 5,25 % gadā par otro ieguldījuma daļu (1995. gada 31. decembris), un tā maksājama no tā mēneša beigām, kurā *BAKred* kapitālu atzina par garantēto pašu kapitālu (par summu 655 miljoni Vācijas marku – no 1996. gada 31. maija, bet par kopējo summu 1,197 miljardi Vācijas marku – no 1996. gada 31. decembra). Par pamatu atlīdzības noteikšanai jāizmanto kopējā mērķa kapitāla (mērķa rezerves) tīrā vērtība, ko atzinusi *BAKred*. Par 1998. gadu un 1999. gadu, kad *BAKred* atzītā tīrā vērtība svārstību dēļ faktiski netika sasniegta, par pamatu atlīdzības aprēķinam jāizmanto samazinātā tīrā vērtība.

⁽⁵²⁾ Komisija ņem vērā, ka garantiju mērķiem pieejamās summas apjoms, kas "*WestLB*" lēmumā 2000/392/EK bija vēl viens iemesls atlīdzības palielināšanai, "*BayernLB*" gadījumā ir mazāks un tāpēc šajā lietā tam ir mazāka nozīme.

⁽⁵³⁾ Saskaņā ar dokumentiem, ko iesniegusi Vācijas valdība, uzņēmumu nodoklis 1995. un 1996. gadā bija 42 %, kuram tika pieskaitīta solidaritātes piemaksa 7,5 % (tātad kopā - 49,5 %). Kopējā nodokļu likme 1998. gadā samazinājās līdz 47,5 %. Kopš 2001. gada kopējā nodokļu likme ir tikai 30,5 %.

- (181) Šī atlīdzība bija maksājama no *BAKred* atzinuma brīža līdz atbalsta fakta izbeigšanai 2004. gada 5. martā.
- (182) Tāpat Komisija atzīst par tirgus situācijai atbilstošu atlīdzību 0,15 % apjomā gadā pēc nodokļiem par mērķa rezerves summu, kas jau bija iekļauta bilancē kā pašu kapitāls, bet vēl nebija saņēmusi *BAKred* atzinumu par bāzes pašu līdzekļiem, tas ir, pirmajai ieguldījuma daļai 655 miljonu Vācijas marku apjomā – līdz 1996. gada 8. maijam un otrajai ieguldījuma daļai 542 miljonu Vācijas marku apjomā – līdz 1996. gada 20. decembrim.
- (183) Pašlaik *BayernLB* maksā atlīdzību 0,6 % apjomā gadā (pēc nodokļiem) vienīgi no summas, ko tā faktiski izmantoja riska aktīvu segšanai. Šī atlīdzība tika samaksāta tikai vienu reizi 7000 Vācijas marku apjomā 1996. gadā. Tāpat Komisija atzīst *BayernLB* federālajai zemei samaksāto galvojuma nodevu par papildu atlīdzību (skatīt iepriekš 131. punktu).
- (184) Atbalsta elements aprēķināms kā starpība starp faktiskajiem maksājumiem un tiem maksājumiem, kas atbilst tirgus nosacījumiem. Jāuzskata, ka atbalsta elements bija atbalsta saņēmēja rīcībā no brīža, kad viņam būtu bijis jāmaksā atbilstošu atlīdzību. Saskaņā ar ieguldījuma līgumu tas ir brīdis, kad attiecīgā summa tika iekļauta atbilstošā finanšu gada bilancē.

(185) 2. attēls: atbalsta elementa aprēķināšana:

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Pimā daļa											
1	pieejama garantiju mērķiem (no – līdz)	01.01.-31.12.	01.01.-31.05.								
2	pieejama garantiju mērķiem (Vācijas markas)	655 000 000	655 000 000								
3	pieejama darījumu paplašināšanas mērķiem (no – līdz)		01.06.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-05.03.
4	pieejama darījumu paplašināšanas mērķiem (Vācijas markas)		655 000 000	655 000 000	...	...	655 000 000	655 000 000	655 000 000	655 000 000	655 000 000
Otrā aļa											
5	pieejama garantiju mērķiem (no – līdz)		01.01.-31.12.								
6	pieejama garantiju mērķiem (Vācijas markas)		542 000 000								
7	pieejama darījumu paplašināšanas mērķiem (no – līdz)			01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-31.12.	01.01.-05.03.
8	pieejama darījumu paplašināšanas mērķiem (Vācijas markas)			542 000 000	...	...	542 000 000	542 000 000	542 000 000	542 000 000	542 000 000
Atbalsta elementu aprēķins											
9	Atlīdzība 0,15 % pēc nodokļiem par 2. (Vācijas markas)	982 500	408 033								
10	Atlīdzība 6,42 % pēc nodokļiem par 4. (Vācijas markas)		24 587 197	42 051 000	...	...	42 051 000	42 051 000	42 051 000	42 051 000	7 468 074
	<i>Starpsumma: atlīdzība par pirmo daļu (Vācijas markas)</i>	982 500	24 995 230	42 051 000	...	...	42 051 000	42 051 000	42 051 000	42 051 000	7 468 074
11	Atlīdzība 0,15 % pēc nodokļiem par 6. (Vācijas markas)		813 000								

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
12	Atlīdzība 6,42 % pēc nodokļiem par 8. (Vācijas markas)			28 455 000	[...]	[...]	28 455 000	28 455 000	28 455 000	28 455 000	5 053 484
	<i>Starpsumma: atlīdzība pa otro daļu (Vācijas markas)</i>	0	813 000	28 455 000	[...]	[...]	28 455 000	28 455 000	28 455 000	28 455 000	5 053 484
13	Atlīdzību summa (Vācijas markas)	982 500	25 808 230	70 506 000	[...]	[...]	70 506 000	70 506 000	70 506 000	70 506 000	12 521 557
14	jau samksātā atlīdzība (Vācijas markas)	1 722 080	2 249 846	2 217 376	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	
	tai skaitā (garantiju nodeva *) (pēc nodokļiem) Vācijas markas	1 722 080	2 242 846	2 217 376	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	
	tai skaitā galvojuma komisijas maksa (pēc nodokļiem) Vācijas markas		7 000								
15	Atbalsta elements (13 – 14) – Vācijas markas	- 739 580	23 558 383	68 288 624	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
16	Atbalsta elementu summa – Vācijas markas										509 453 993
	Atbalsta elementu summa – atbilstošā vērtība euro										260 479 690

Sākot ar 1999. gada 1.janvāri, Vācijas markas tiek pārrēķinātas euro pēc kursa 1,95583. Dati ir atbilstoši jāpārrēķina euro.

Tīrās vērtība samazinājums 1998. un 1999. gadā tika paušāli iekļauts abu daļu tīro vērtību attiecībā.

1.3. KONKURENCES KROĻOŠANA UN IETEKME UZ TIRDZ- NIECĪBU STARP DALĪBVALSTĪM

- (186) Liberalizējoties finanšu pakalpojumiem un finanšu tirgu integrācijas rezultātā banku nozare Kopienā kļūst arvien jutīgāka pret konkurences kropļojumiem. Šī tendence jo vairāk pastiprinās ekonomiskās un valūtas savienības dēļ, samazinoties atlikušajiem konkurences ierobežojumiem finanšu pakalpojumu tirgos.
- (187) Privileģētā *BayernLB* banku nozarē strādā gan reģiona, gan starptautiskā līmenī. *BayernLB* ir universāla darījumu banka, krājkašu centrālā banka un valsts, un pašvaldību banka. Neskatoties uz tās nosaukumu, tradīcijām un tiesiski noteiktajiem uzdevumiem, *BayernLB* nekādā gadījumā nav tikai vietēja vai reģionāla līmeņa banka.
- (188) Tas nepārprotami nozīmē, ka *BayernLB* banku pakalpojumus sniedz arī ārpus Vācijas, konkurējot gan ar citām Eiropas bankām, gan Vācijā, jo citu Eiropas valstu bankas strādā Vācijā.
- (189) Vēl jāuzsver arī tas, ka pastāv ļoti cieša saistība starp kredītiestādes pašu kapitālu un tās bankas aktivitātēm. Tikai pietiekama atzīta pašu kapitāla gadījumā banka var strādāt un paplašināt komercdarbību. Tā kā valsts veikto pasākumu rezultātā *BayernLB* tika nodrošināta ar šādiem pašu kapitāla līdzekļiem maksātspējas mērķu nodrošināšanai, tika tieši ietekmētas bankas darījumu iespējas.
- (190) Tas, neapšaubāmi, nozīmē, ka atbalsts bankai *BayernLB* kropļo konkurences situāciju un ietekmē darījumus starp dalībvalstīm.

1.4. REZULTĀTS

- (191) Šo iemeslu dēļ secināms, ka ir izpildīti visi Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. daļas kritēriji. Līdz ar to starpība starp atlīdzību 0,6 % apjomā gadā, pieskaitot maksājamo galvojumu garantijas nodevu 0,05 % apjomā gadā, par ko puses vienojās, un atbilstošo atlīdzību par pievienoto kapitālu, ko *BayernLB* līdz 2004. gada 5. martam varēja izmantot tirgus konkurences darījumu segšanai, 6,42 % apjomā gadā (par pirmo ieguldījuma daļu) un 5,25 % apjomā gadā (par otro ieguldījuma daļu) (abos gadījumos pēc uzņēmuma nodokļa un pirms investoru nodokļa), kā arī 0,15 % apjomā gadā (pēc uzņēmuma nodokļa un pirms investoru nodokļa) par to kapitāla daļu, kas atbilst garantijai, veido valsts atbalstu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē.

2. ATBILSTĪBA VIENOTAM TIRGUM

- (192) Tālāk ir jāveic pārbaude, vai atbalstu var uzskatīt par savienojamu ar Vienotā tirgus principiem. Nav piemērojams neviens no Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izņēmuma nosacījumiem. Atbalstam

nav ne sociāla rakstura, ne arī tas tiek nodrošināts atsevišķiem patērētājiem. Tāpat šis atbalsts nav paredzēts, lai novērstu zaudējumus, ko izraisījušas dabas katastrofas vai citas netipiskas parādības, vai izlīdzina Vācijas sadalīšanas izraisītos ekonomiskos zaudējumus.

- (193) Tā kā atbalstam nav reģionāla mērķa, tas nav paredzēts ne reģionu ar īpaši zemu dzīves līmeni ekonomiskajai attīstībai vai ievērojamu bezdarba līmeņa novēršanai, ne arī noteiktu tautsaimniecības nozaru attīstības atbalstīšanai – nav spēkā ne Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts, ne 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta reģionālie apstākļi. Ar atbalsta palīdzību netiek veicināti nekādi svarīgi Eiropas kopīgo interešu pasākumi. Tikpat mazā mērā atbalsta mērķis ir kultūras atbalstīšana un kultūras mantojuma saglabāšana.
- (194) Tā kā, veicot šo pasākumu, nebija runas par *BayernLB* tālāku ekonomisko pastāvēšanu, nerodas jautājums, vai vienas tik lielas kredītiestādes kā *BayernLB* sabrukuma gadījumā nerastos vispārēja krīze Vācijas banku nozarē, kas saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu varētu attaisnot atbalsta sniegšanu, lai novērstu ievērojamu Vācijas ekonomikas satricinājumu.
- (195) Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu var uzskatīt par savienojamu ar Vienotā tirgus noteikumiem, ja tas veicina noteiktu ekonomikas nozaru attīstību. Tas principiāli varētu attiekties arī uz atbalstu pārstrukturēšanai banku nozarē. Taču aplūkojamajā gadījumā trūkst priekšnoteikumu šo izņēmuma nosacījumu piemērošanai. *BayernLB* nebija uzņēmums, kas nonācis grūtībās un kura rentabilitātes atjaunošana būtu jāatbalsta ar valsts palīdzību.

- (196) Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 86. panta 2. daļa, kas noteiktos apstākļos pieļauj izņēmumus no līguma noteikumiem attiecībā uz valsts atbalstu, principiāli attiecas arī uz finanšu pakalpojumu sektoru. Komisija to apstiprināja ziņojumā "Pakalpojumi ar vispārēju ekonomisko nozīmību banku nozarē" ⁽⁵⁴⁾. Šis gadījums neatbilst arī tā formālajām prasībām: netiek precīzi norādīti ne uzdevumi, ko *BayernLB* veic pakalpojumu ar vispārēju ekonomisku nozīmību nodrošināšanai, ne arī izmaksas, kas rodas šīs darbības rezultātā. Tas nozīmē, ka aplūkojamais darījums ir noticis, lai nodrošinātu bankas *BayernLB* atbilstību jaunajam pašu kapitāla prasībām un bez saistības ar jebkādiem pakalpojumiem ar vispārēju ekonomisku nozīmību. Tāpēc šajā gadījumā nav izmantojami arī šie izņēmuma nosacījumi.

- (197) Tā kā saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu spēkā nav neviens izņēmums attiecībā uz principiālo valsts atbalsta aizliegumu, šajā gadījumā sniegto atbalstu nevar uzskatīt par līgumam atbilstošu.

⁽⁵⁴⁾ Šo ziņojumu iesniedza Ekonomikas un finanšu padomei 1998. gada 23. novembrī, bet nepublicēja. Tas saņemams Komisijas Konkurences ģenerāldirekcijā, kā arī aplūkojams Komisijas mājas lapā internetā.

3. NEESOŠS ATBALSTS

- (198) Pretēji Vācijas apgalvojumam citu federālo banku lietās, nav iespējams uzskatīt, ka kapitāla pievienošanu segtu pastāvošais institūcijas slogs un galvotāja atbildība, bet gan tas jāuzskata par jaunu atbalstu.
- (199) Pirmkārt, nav izpildīta kreditoru izņēmuma garantijas galvotāja atbildība būtība gadījumā, ja ar bankas īpašumiem nepietiek viņu prasību segšanai. Kapitāla papildinājums nav vērst uz federālās bankas kreditoru prasību apmierināšanu, un federālās bankas īpašumi nebija iztērēti.
- (200) Otrkārt, arī institūcijas sloga būtība nav spēkā. Institūcijas slogu uzliek atbildīgajam par institūciju, tātad Bavārijas federālajai zemei, pienākumu nodrošināt *BayernLB* ar tiem līdzekļiem, kas nepieciešami *BayernLB* normālai darbībai, ciktāl tas pieņem lēmumus par bankas darba turpināšanu. Taču *BayernLB* kapitāla pievienošanas brīdī noteikti nebija tāda stāvoklī, lai tai nebūtu iespējams normāli turpināt darbu pašu līdzekļu trūkuma dēļ. Tātad federālās bankas normālas darbības saglabāšanai kapitāla pievienošana nebija nepieciešama. Jo vairāk – kapitāla pievienošana saskaņā ar likumu notika tāpēc, lai atbilstoši no 1993. gada 30. jūnija spēkā esošajiem pastiprinātajiem nosacījumiem federālo banku garantētā pašu kapitāla un pašu līdzekļu kvotām nodrošinātu "turpmākas veiksmīgas bankas darbību aktivitātes". Tāpēc federālā banka ar federālo zemi kā (līdz-)īpašnieci arī turpmāk varēja konkurences tirgū izmantot savas iespējas. Taču šādam normālam federālās zemes kā (līdz-)īpašnieces ekonomiskam lēmumam nav piemērojami institūcijas sloga "obligātie noteikumi". Tāpēc, iztrūkstot citiem uz šo gadījumu attiecināmiem spēkā esošiem atbalstu regulējošiem noteikumiem, saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu un 88. panta 1. punktu, kapitāla pievienošana ir atzīstama par jaunu atbalstu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta un 88. panta 3. punkta izpratnē un atbilstoši arī jāizmeklē.

X. SECINĀJUMS

- (201) Komisija secina, ka Vācija pretlikumīgi veikusi atbalsta pasākumu, pārkāpjot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 88. panta 3. daļu.
- (202) Minētais atbalsts ne saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 2. un 3. punktu, ne saskaņā ar citiem

šā līguma noteikumiem nav uzskatāms par atbilstošu Vienotajam tirgum. Atbalsts ir jāatzīst par neatbilstošu Vienotajam tirgum un Vācijai jāpieprasa atmaksāt prettiesiskā darbījuma atbalsta elements,

IR PIENĒMUSI ŠĀDU LĒMUMU:

1. pants

Valsts atbalsts 260 479 690 euro apjomā, ko Vācija sniegusi laikā no 1994. gada 31. decembra līdz 2004. gada 5. martam par labu *Bayerische Landesbank – Girozentrale*, ir pretrunā ar vienoto tirgu.

2. pants

Vācijai jāveic viss nepieciešamais, lai no saņēmējas atprasītu 1. pantā minēto prettiesiski nodrošināto atbalstu.

3. pants

Atprasīšana notiek nekavējoties un saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ciktāl tie ļauj nekavējoties un faktiski izpildīt šo lēmumu.

Atprasāmajā summā ietilpst procenti, kas maksājami no brīža, kad saņēmējai kļuva pieejams prettiesiskais atbalsts, līdz faktiskai tā atmaksai.

Procenti tiek aprēķināti saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 V nodaļas nosacījumiem ⁽⁵⁵⁾.

4. pants

Divu mēnešu laikā pēc šā lēmuma izsludināšanas Vācija, izmantojot pielikumā pievienotos formulārus, informē Komisiju par veiktajiem pasākumiem lēmuma īstenošanai.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2004. gada 20. oktobris.

Komisijas vārdā

Komisijas loceklis

Mario MONTI

⁽⁵⁵⁾ OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR KOMISIJAS LĒMUMA ĪSTENOŠANU

1. **Atprasāmās summas aprēķināšana**

1.1. Lūdzu, sniedziet detalizētu informāciju par prettiesiskā atbalsta summas apmēru, kas tika nodrošināta privilīģētajam:

Maksājuma datums (*)	Palīdzības apjoms (*)	Valūta	Atbalsta saņēmēja identitāte

(*) Datums, kurā atbalsta saņēmējam tika nodrošināts atbalsts vai atbalsta daļas (ja pasākums sastāv no vairākām daļām un maksājumiem, izmantojiet atsevišķas ailes)

(*) Atbalsta apjoms, kas tika nodrošināts atbalsta saņēmējam (bruto atbalsta ekvivalenti)

Piezīmes:

1.2. Lūdzu, sniedziet detalizētu paskaidrojumu, kā tika aprēķināti procenti no atprasāmā atbalsta.

2. **Jau īstenotie vai plānotie pasākumi, lai atprasītu atbalstu**

2.1. Lūdzu, sniedziet detalizētu aprakstu, kādi pasākumi jau veikti un kādi tiek plānoti, lai nodrošinātu tiešu un efektīvu atbalsta atprasīšanu. Tāpat, lūdzu, paskaidrojiet, kādus alternatīvus pasākumus atprasīšanai paredz nacionālā likumdošana. Lūdzu, norādiet veikto/plānoto pasākumu tiesisko pamatu, ciktāl tāds pastāv.

2.2. Līdz kādam termiņam tiks pabeigta atbalsta atprasīšana?

3. **Līdz šim īstenotā atprasīšana**

3.1. Lūdzu, sniedziet detalizētu informāciju par atbalstu, kas jau ticis atprasīts atbalsta saņēmējiem:

Datums (*)	Atmaksātā summa	Valūta	Atbalsta saņēmēja identitāte

(*) Datums, kurā notikusi palīdzības atmaksa.

3.2. Lūdzu, dokumentāli apstipriniet atmaksātās atbalsta summas, kas detalizēti uzskaitītas 3.1. punktā.

KOMISIJAS LĒMUMS

2004. gada 20. oktobris

ko **Hamburgische Landesbank – Girozentrale**, tagad **HSH Nordbank AG**, labā veic Vācija

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3928)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/740/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta pirmo apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc uzaicinājuma attiecīgajai dalībvalstij un citām ieinteresētajām pusēm iesniegt savus komentārus saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem ⁽¹⁾, un ievērojot to atzinumus,

tā kā:

I. PROCEDŪRA

- (1) Procedūra attiecas uz dzīvokļu būvniecības kredītiestādes *Hamburgische Wohnungsbaukreditanstalt* (turpmāk tekstā *WK*) akciju nodošanu *Hamburgische Landesbank – Girozentrale* (turpmāk tekstā *HLB*), ko veic *Hamburgas federālās zemes* (turpmāk tekstā "FHH"). Ir sešas lietas, kurās uzsākta tiesvedība pret Vāciju saistībā ar aktīvu nodošanu federālo zemju bankām, un it īpaši *Westdeutsche Landesbank – Girozentrale* (*WestLB*).
- (2) Savā 1993. gada 12. janvāra vēstulē Komisija lūdza Vāciju sniegt informāciju par apstākļiem un iemesliem, kādēļ *WestLB* palielinājās kapitāls, kas notika pateicoties tās apvienošanai ar dzīvokļu būvniecības veicināšanas iestādi *Wohnungsbauförderanstalt* (*WfA*), un līdzīgam pašu kapitāla pieaugumam citu federālo zemju (*Länder*) bankās. 1993. gada martā un septembrī Vācija atbildēja un nākamajiem Komisijas 1993. gada 10. novembra un 13. decembra pieprasījumiem, sniedzot papildus informāciju 1994. gada martā. Papildinot informāciju par *WfA* nodošanu *WestLB*, Vācijas atbildēs bija atsauces uz līdzīgiem nodošanas gadījumiem Lejassaksijā, Berlīnē un Šlēsvīgā – Holsteīnā.
- (3) Savās 1994. gada 31. maija un 21. decembra vēstulēs Vācijā dibinātas privātās bankas pārstāvoša asociācija

Bundesverband deutscher Banken e.V. (BdB) cita starpā Komisijai paziņoja, ka laika posmā no 1986. gada 1. janvāra līdz 1993. gada 1. janvārim *FHH* ir tieši vai netieši nodevusi *WK* akcijas *HLB*. Tas palielināja *HLB* rīcībā esošo pašu kapitālu un, pēc *BdB* ieskatiem, izkropļoja konkurenci sev par labu, jo puses nebija vienojušās par atlīdzību saskaņā ar tirgus ekonomikas investoru principu.

- (4) Savā otrajā vēstulē *BdB* attiecīgi iesniedza oficiālu sūdzību un pieprasīja Komisijai uzsākt tiesvedību pret Vāciju saskaņā ar EK līguma 93. panta 2. punktu (tagad 88. panta 2. punktu). Sūdzība attiecās arī uz līdzīgiem aktīvu nodošanas gadījumiem *Westdeutsche Landesbank Ziemeļreīnā-Vestfālenē*, *Norddeutsche Landesbank Lejassaksijā*, *Landesbank Schleswig-Holstein (LSH)* Šlēsvīgā – Holsteīnā, *Landesbank Berlin* Berlīnē un *Bayerische Landesbank* Bavārijā. 1995. gada februārī un martā un 1996. gada decembrī asociācijas iesniegto sūdzību individuāli atbalstīja vairākas bankas.
- (5) Vispirms Komisija izmeklēja akciju nodošanu *WestLB*. Saskaņā ar Lēmumu 2000/392/EK ⁽²⁾, tā beidzot atklāja, ka starpība starp samaksāto atlīdzību un parasto tirgus ienākumu veido valsts atbalstu, kas nav savienojams ar vienoto tirgu, un lika veikt atbalsta atlīdzināšanu. Tā kā nebija sniegts pietiekams pamatojums diviem faktoriem, ko izmanto atbilstošas atlīdzības aprēķināšanai, šo lēmumu 2003. gada 6. martā anulēja Eiropas Kopienas Pirmās instances tiesa, bet lēmums tika apstiprināts visos pārējos punktos ⁽³⁾. Līdz ar esošo Lēmumu Komisija pieņem jaunu lēmumu par *WestLB*, ņemot vērā tiesas kritiku.
- (6) 1999. gada 1. septembrī Komisija nosūtīja Vācijai informācijas pieprasījumu par aktīvu nodošanu citām federālo zemju bankām, ieskaitot *HLB*. Ar 1999. gada 8. decembra vēstuli Vācija iesniedza informāciju par *WK* nodošanu *HLB*, informācija tika papildināta 2001. gada 22. janvāra vēstulē.

⁽²⁾ OV L 150, 23.6.2000., 1. lpp.

⁽³⁾ Saistītās lietas T-228/99 un T-233/99 [2003] EKR II-435.

⁽¹⁾ OV C 81, 4.4.2003., 24. lpp.

- (7) 2002. gada 13. novembra vēstulē Komisija paziņoja Vācijai savu lēmumu uzsākt procedūru atbalsta lietā, kā tas noteikts EK Līguma 88. panta 2. punktā.
- (8) Pēc termiņa pagarināšanas pieprasījuma un tā saņemšanas Vācija iesniedza savus komentārus un sniedza papildu informāciju attiecīgi 2003. gada 14. aprīļa un 15. maija vēstulēs. Citi jautājumi tika izskatīti, tiekoties ar Vācijas valdības pārstāvjiem 2003. gada 26. jūnijā. Pēc nākamā Komisijas pieprasījuma Vācija sniedza papildu informāciju 2003. gada 29. augustā.
- (9) Komisijas lēmums par procedūras uzsākšanu tika publicēts 2003. gada aprīlī *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽⁴⁾. Komisija aicināja ieinteresētās puses iesniegt komentārus. Tā saņēma komentārus no *BdB*, kurus tā nodeva Vācijai, lai tā izteiktu savu viedokli. Vācija sniedza atbildi savā 2003. gada 30. oktobra vēstulē.
- (10) 2004. gada 7. aprīļa vēstulē Komisija pieprasīja sīkāku informāciju no Vācijas par visiem federālo zemju banku nodošanas gadījumiem, saņemot atbildes 2004. gada 1. un 2. jūnijā. 2004. gada 1. oktobrī Vācija iesniedza precīzus skaitļus un papildu informāciju.
- (11) Pēc *HLB* un *Landesbank Schleswig-Holstein-Girozentrale (LSH)* saplūšanas, izveidojot *HSH Nordbank AG* ("HSH") 2003. gada 2. jūnijā, *WK* akcijas, ko saņēma *HLB*, tika nodotas atpakaļ *FHH*.
- (12) 2004. gada 19. jūlijā sūdzības iesniedzējs *BdB*, Ziemeļreinas-Vestfālenesfederālā zeme un *WestLB* nosūtīja pagaidu vienošanos par atbilstošu atlīdzību par nodotajiem aktīviem. Pēc viņu ieskatiem, Komisijas lēmums jāpieņem, pamatojoties uz šo atlīdzību. Komisija saņēma vienošanās gala redakciju 2004. gada 13. oktobrī. 2004. gada 29. septembrī *BdB*, *FHH* un *HSH Nordbank*, kas tika dibināta 2003. gadā apvienojot *HLB* un *Landesbank Schleswig-Holstein*, panāca arī pagaidu vienošanos par atbilstošu atlīdzību par īpaša nolūka aktīvu nodošanu. Ieinteresētās puses un Vācija pēc tam Komisijai nosūtīja vairākas vēstules. 2004. gada 14. oktobrī Komisija saņēma vienošanās par īpaša nolūka aktīvu nodošanu *HLB* gala redakciju.
- ar daļēju pārdošanu *LSH* ⁽⁵⁾. Līdz tam brīdim, *FHH* bija *HLB* akcionāre, kā arī tās finansētāja un galvotāja. 1997. gadā 1997 *LSH*, līdz ar *FHH*, kļuva par *HLB* akcionāru. Katrai piederēja 49,5 % *HLB* akciju. Turklāt, *HLB-Beteiligungs-gesellschaft mbH (HLB-BG)*, kuru kontrolē *FHH* un finanšu līdzdalības sabiedrība *Hamburger Gesellschaft für Beteiligung-sverwaltung mbH* ("HGV"), faktiski pieder 1 % akciju netipiskas pasīvās līdzdalības veidā.
- (14) 2003. gada 2. jūnijā (nodokļu un bilances nolūkā – 2003. gada 1. janvārī) *HLB* un *LSH* apvienojās, izveidojot *HSH*. Īpašnieki ir *FHH*, kam pieder 35 %, *Šlēsvigas-Holšteinas federālā zeme*, kam pieder tikai nedaudz mazāk par 20 %, *WestLB*, kam pieder tikai nedaudz mazāk par 27 %, un *Sparkassen- und Giroverband Schleswig-Holstein*, kam pieder vairāk par 18 % akciju. *HSH* šobrīd ir viena no lielākajām kredītiestādēm Vācijā, uzņēmuma bilance ir 180 miljardi euro, un tajā strādā aptuveni 4 500 darbinieku.
- (15) Kad notika abi nodošanas darījumi, *HLB* bilance bija 36,5 miljardi Vācijas marku apmērā (1986. gads) un nedaudz mazāk par 60 miljardiem Vācijas marku (1992. gads). 2002. gadā, kas bija gads pirms uzņēmumu apvienošanas, kā rezultātā tika izveidota *HSH*, *HLB* grupas bilance bija nedaudz mazāka par 93 miljardiem euro, bet pašu kapitāla indekss bija 11 %. Togad grupā strādāja 2 700 darbinieku.
- (16) *HLB* kā valstij piederoša banka pārņēma *FHH* bankas uzņēmējdarbību un tās publiskā un privātā sektora juridisko personu banku lietas. *Būdamā komercbanka*, *HLB* kā komercbankas galvenās darbības jomas bija kravas pārvaldījumu un nekustamā īpašuma jomas finansēšana, uzņēmumu un privātpersonu darījumi un starptautiskais kapitāla tirgus. Kravas pārvaldījumu finansēšanas jomā *HSH* pati sevi raksturo kā pasaules līderi.

WK AKCIJU NODOŠANA HLB

II. PASĀKUMU SĪKS APRAKSTS

HAMBURGISCHE LANDESBANK – GIROZENTRALE (HLB)

- (13) Nodrošanas laikā *HLB* bija neatkarīga publisko tiesību institūcija, kas izveidota 1938. gadā uz dekrēta pamata. Šo dekrētu 1993. gadā aizstāja ar Likumu par *Hamburgische Landesbank – Girozentrale*, kas tika grozīts 1997. gadā saistībā

- (17) Saskaņā ar 1986. gada 1. jūlija Likuma, kas groza *Hamburgische Wohnungsbaukreditanstalt* finansēšanu, 1. pantu *FHH* nodeva *HLB* 24 % no *WK* akciju kapitāla un īpaša kapitāla, šis darījums stājās spēkā 1986. gada 1. janvārī. Saskaņā ar attiecīgo līgumu, kas 1986. gada 10. jūlijā noslēgts starp *FHH* un *HLB*, tas tika veikts nolūkā palielināt pēdējās kapitālu.

- (18) Saskaņā ar 1992. gada 22. decembra Likumu par *Hamburgische Landesbank – Girozentrale* kapitāla palielināšanu, 1993. gada 1. janvārī *FHH* nodeva vēl 38 % tai

(4) Skat. zemrindas piezīmi 1.

(5) *LSH* ir neatkarīga publisko tiesību institūcija. 1998. gadā tās bilance bija 100 miljardi euro, un tai bija aptuveni 2 000 darbinieku. Kopš 1994. gada tā pieder Rietumu ZB (39,9 %), Šlesvigas – Holšteinas federālajai zemei (25,05 %), *Sparkassen – und Giroverband für Schleswig-Holstein* (25,05 %) un *Landesbank Baden-Württemberg* (10 %).

piederošo WK akciju HGV un atlikušās akcijas (vēl 38 %) tieši HLB. FHH finanšu līdzdalības sabiedrība HGV, savukārt, iegādājās HLB daļas tipiska pasīvās līdzdalības ieguldījuma veidā, jo tai tika nodoti 19,86 % akciju. Līdz ar to, saskaņā ar Vācijas iesniegto informāciju, FHH nodeva 81,86 % tai piederošo WK akciju HLB, dažas tieši, dažas netieši.

- (19) 1992. gada 22. decembra nodošanas līgums arī nodrošināja iespēju, ar kuru FHH jebkurā laikā varēja pieprasīt, lai federālās zemes banka nodod WK akcijas tieši pašai FHH vai tās norādītai trešajai pusei. Šī iespēja arī paredzēja tiesības saņemt atpakaļ 1986. gadā nodotās akcijas (salīdz. ar tā saukto 1992. gada 22. decembra "atsauces vēstuli"). Šādā gadījumā maksājumā tiktu izmantota WK akciju vērtība, kā to nosaka eksperta vērtējums par finanšu gadu pirms akciju atdošanas. 1992. gada 22. decembra līguma pielikumā, kas tika apstiprināts 1997. gada 21. aprīlī, tika noteikts, ka akciju atdošanas gadījumā slēpto rezervju pieaugums, kas radies WK atbalsta shēmas sakārtošanas rezultātā, tiktu uzkrāts nevis HLB, bet FHH.

KAPITĀLA PRASĪBAS SASKAŅĀ AR DIREKTĪVĀM PAR PAŠU KAPITĀLU UN MAKSĀTSPĒJU

- (20) Vācijas Banku likums (*Kreditwesengesetz – KWG*) ir grozīts saskaņā ar Padomes Direktīvu 89/647/EEK par kredītinstitūciju maksātspējas koeficientu ⁽⁶⁾ ("Direktīva par maksātspēju") un Padomes Direktīvu 89/299/EEK par kredītiestāžu pašu kapitālu ⁽⁷⁾ ("Direktīva par pašu kapitālu"), kas nosaka, ka banku pašu kapitālam ir jābūt vienādam ar 8 % no to aktīviem, kam piemērots riska svērumis. Vismaz 4 procentus no šī apjoma ir jāveido pamatkapitālam, vai pirmā līmeņa kapitālam, ar ko saprot kredītiestādes rīcībā esošās kapitāla vienības, ar kurām bez ierobežojumiem un nekavējoties iespējams segt riska radītos zaudējumus, līdzko tādi parādās. Uzraudzības nolūkā nosakot bankas pieejamo pašu kapitālu, pamatkapitālam ir ļoti liela nozīme, jo papildu kapitāls jeb otrā līmeņa kapitāls tiek apstiprināts kā ar risku saistītu darījumu pamats tikai līdz tam apjomam, kādā ir pieejams pamatkapitāls.

- (21) Vācijas bankām savs pašu kapitāls bija jāpielāgo jaunajām Direktīvas par maksātspēju un Direktīvas par pašu kapitālu

prasībām līdz 1993. gada 30. jūnijam ⁽⁸⁾. Pat pirms Vācijas tiesību akti tika pielāgoti Direktīvai par maksātspēju, daudzām federālo zemju bankām bija salīdzinoši vājš pašu kapitāls. Tagad tām bija steidzami jānostiprina pašu kapitāla pamats, lai izvairītos no ierobežojumiem savas uzņēmējdarbības paplašināšanai un saglabātu esošo darbības līmeni. Tomēr saspringtās budžeta situācijas dēļ valsts akcionāri nevarēja sniegt svaigu kapitālu, un nebija arī gatavi privatizācijai un papildu kapitāla iegūšanai kapitāla tirgū. Tādējādi valstij piederošās bankas nolēma veikt aktīvu un kapitāla nodošanu: WestLB gadījumā, WfA aktīvus, bet HLB gadījumā, jau minētās WK akcijas, kas tika pārveidotas par HLB kapitāla rezervēm un slēptās līdzdalības rezervēm.

NODOŠANAS IETEKME UZ LBB PAMATKAPITĀLU

- (22) Par nodošanas iemeslu tika norādītas kapitāla prasības un/vai kapitāla resursu uzlabošanas nepieciešamība HLB darbības paplašināšanas nolūkā. WK akciju nodošana ļāva to izdarīt bez papildu kapitāla ieguldīšanas no FHH budžeta.
- (23) Divdesmitā gadsimta astoņdesmitajos gados uzņēmējdarbības paplašināšana radīja stabili pieaugošu vajadzību pēc kapitāla. Saskaņā ar pieejamo informāciju, šī iemesla dēļ banka regulāri ieguldīja daļu bilances peļņas savā procentu akciju kapitālā. Tomēr, tā kā ar to bija par maz, FHH jau 1986. gadā nolēma ieguldīt 24 % tās WK akciju (212,16 miljonus Vācijas marku) HLB. Deviņdesmito gadu sākumā bija steidzami nepieciešams vēl palielināt HLB pamatkapitālu, ņemot vērā Vācijas Banku Likuma (KWG) ceturto grozījumu, jo pretējā gadījumā HLB nevarētu ievērot jaunās kapitāla prasības.
- (24) Tā kā tolaik FHH rīcībā nebija arī pietiekami likvidi budžeta fondi, tā nolēma ieguldīt nemonetāro kapitālu, un 1993. gada 1. janvārī nodeva 57,68 % WK akciju (959,362 miljonus Vācijas marku) HLB, gan tieši, gan ar HGV starpniecību.
- (25) Kopējā noteiktā nodošanas darījumu vērtība bija 1 171,552 miljoni Vācijas marku. No šī apjoma 212,16 miljoni Vācijas marku atbilda 1986. gada atklāto rezervju iemaksām (24 % no WK akcijām), 659,362 miljoni Vācijas marku atbilda 1993. gada atvērto rezervju iemaksām (38 % no WK akcijām) un 300 miljoni Vācijas marku atbilda HGV slēptās līdzdalības rezervei tajā pat gadā. Šajā aprēķinā bija izmantoti WK novērtējuma ziņojumi, ko 1986. un 1993. gadā veica divas auditorfirmas. Kopējais apjoms 1 171,522 miljonu Vācijas marku apmērā tika iekļauts 1993. gada un nākamo finanšu gadu bilanci.

⁽⁸⁾ Saskaņā ar Direktīvu par maksātspēju, kredītiestāžu kapitālam ir jābūt vienādam ar vismaz 8 % no to attaisnotā riska aktīviem, bet Vācijas iepriekšējā likumdošana paredzēja tikai 5,6 % likmi; tomēr šī likme bija noteikta, izmantojot saurāku pašu kapitāla definīciju, nekā to, kuru piemēro kopš Direktīvas par pašu kapitālu stāšanās spēkā.

⁽⁶⁾ OV L 386, 30.12.1989., 14. lpp.; aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK (OV L 126, 26.5.2000., 1. lpp. 1).

⁽⁷⁾ OV L 124, 5.5.1989., 16. lpp.; aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK.

- (26) Valsts banku pārraudzības pārvalde (*Bundesaufsichtsamt für das Kreditwesen* jeb "BAKred") atzina kapitālu 21 216 miljonu Vācijas marku apmērā 1986. gadam. Ņemot vērā vispārējo kapitāla vērtēšanu pēc turpmākām kapitāla nodošanām 1993. gadā, BAKred sākotnēji neatzina attiecīgo iesniegumu no HLB, jo uzskatīja, ka, lai WK tiktu atzīts par vērtējamu holdingu, HLB būtu jābūt tiesībām to pārdot. Pēc 1997. gada Likuma par WK grozījuma, saskaņā ar kuru lēmumu par likvidāciju akcionāri var pieņemt pēc viena akcionāra pieprasījuma (tostarp HLB), šī problēma tika atrisināta, un visa vērtība tika atzīta par HLB pašu kapitālu.
- (27) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju, pēc šiem diviem nodošanas darījumiem HLB ievērojami paplašināja savu uzņēmējdarbību. Laika posmā no 1986. līdz 1999. gadam tās bilances rezultāts pieauga no 36,5 miljardiem Vācijas marku līdz vairāk par 145 miljardiem Vācijas marku.

ATLĪDZĪBA PAR NODOTO PAŠU KAPITĀLU

- (28) Saskaņā ar rīcībā esošo informāciju, FHH nesapņēma atlīdzību par 1986. gada 1. janvārī nodotajām akcijām (24 % jeb 212,16 miljoni Vācijas marku). Tāpat netika noteikta atlīdzība par akcijām, kas tika nodotas tieši HLB 1993. gada 1. janvārī (38 % jeb 659,362 miljoni Vācijas marku); tomēr par šo ieguldījumu HGV katru gadu saņēma [...] (*) miljonus Vācijas marku no HLB.
- (29) Tika panākta vienošanās, ka par savu ieguldījumu HGV saņems [...] no peļņas, nosakot ierobežojumu 10 % apmērā gadā. Saskaņā ar iesniegto informāciju, HLB ir samaksājusi [...] miljonus Vācijas marku lielu summu, kopš minētās 1992. gada 23. decembra vienošanās (stājās spēkā 1993. gada 1. janvārī).
- (30) Par citu atlīdzību nav bijusi vienošanās. Tomēr Vācija apgalvoja, ka līdz 1997. gadam, FHH, kā HLB vienīgais akcionārs, saņēma maksimālās ikgadējās dividendes 6 % apmērā, kā noteikts pēdējās statūtos⁽⁹⁾. Turklāt, HLB regulāri konvertēja rezerves, ko tā pati bija ieguvusi, procentu akciju kapitālā (saskaņā ar Vācijas sniegtajām ziņām, pielīdzināms brīvo akciju izlaišanai), un tas, saskaņā ar iesniegtajiem datiem, radīja faktiski peļņu pēc nodokļiem, pārsniedzot [...] % (un atbilstošus ieņēmumus) no akcionāra faktiski iemaksātā kapitāla; tādējādi HLB ir federālās zemes banka ar augstāko faktisko peļņu.
- (31) Tā rezultātā Komisija veica pagaidu novērtējumu, vai FHH ir sniegusi attiecīgos līdzekļus parastos tirgus apstākļos. Parastos tirgus apstākļos tiek noteikta tās vērtībai, funkcionāri un riskam atbilstoša atlīdzība par kapitāla ieguldījumu.
- (32) Pamatojoties uz tolaik pieejamo informāciju, Komisija apšaubīja, vai FHH un tās holdinga kompānijas HGV saņemtā atlīdzība, kas sastādīja [...] miljonus Vācijas marku [...], jeb aptuveni [mazāk par 3 %] no kopā nodotajiem fondiem, ir samaksāta līdzīgi kā parastos tirgus apstākļos. Tā kā abu nodošanas gadījumu laikā pat ienākumi no neapmaksātajiem desmit gadu valsts vērtspapīriem, t.i. bezriskā aktīviem, bija robežās no vairāk par 6 % līdz 7 %, kapitāla piešķiršanu var uzskatīt par gandrīz neiespējamu parastos tirgus apstākļos. Pat tad, ja tika ņemtas vērā nodošanas īpašās pazīmes, piemēram, nodoto resursu likviditātes trūkums, FHH un HGV saņemto atlīdzību nevar uzskatīt par parastu tirgus atlīdzību.
- (33) Tiesa, Vācija apgalvoja, ka nodošanas laikā HLB bija ekonomiski stabils uzņēmums, kura vērtība ar katru gadu palielinājās. Ienākumi tika sadalīti FHH dividenžu formā vai iepludināti HLB kapitāla krājumos kā ienākumu rezerves, kas pēc viņu apgalvojumiem, palielināja to vērtību un sniedza ieguvumu FHH, kas tolaik bija vienīgais akcionārs. Pamatojoties uz ziņojumu, kas tika veikts akciju (49 %) pārdošanas laikā LSH, HLB ieņēmumu spējas vērtība tika aprēķināta [...] miljonu Vācijas marku apmērā [...]. Saskaņā ar iekšējiem aprēķiniem, tas bija [...] miljoni Vācijas marku uz 1985. gada 31. decembri un [...] miljoni Vācijas

III. PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAS PAMATOJUMS

- (31) Savā 2002. gada 13. novembra lēmumā par procedūras uzsākšanu Komisija paskaidroja, ka FHH resursu piešķiršana HLB ir jāizmeklē ņemot vērā tirgus ekonomikas investora principu. Saskaņā ar šo principu, nepastāv atbalsta elementi pat valsts investora piešķirto resursu gadījumā, ja šādi

(*) Konfidenciāla informācija: zemāk norādīta kā [...] vai robežās [].

(9) Pārstrādātais HLB likums, ko piemēro kopš 1997. gada, vairs nenosaka maksimālās dividendes. Saskaņā ar iesniegtajiem datiem, izsniegtās dividendes kopš tā laika ir vairāk kā divas reizes palielinājušās, sasniedzot aptuveni 21 % 1999. gadā.

(10) OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp. 11. p.

marku uz 1992. gada 31. decembri, uzrādot ikgadējo vērtības pieaugumu [...] % apmērā laikā no 1986. līdz 1992. gadam un [...] % apmērā laikā no 1993. līdz 1996. gadam. Šos līdzekļus FHH, kas līdz 1997. gadam bija vienīgais akcionārs, varēja izmantot savam labumam un atbilstoši realizēt, pārdodot to LSH. Tā kā nebija pieejama cita informācija vai aprēķini, piemēram, saistībā ar dividenžu pieaugumu un WK akciju ieguldījuma rezultātā radušās vērtības paaugstināšanu, Komisija nevarēja veikt vērtējumu.

- (36) Pamatojoties uz pieejamo informāciju, Komisijai bija nopietnas bažas par to, vai apstākļi, kādos FHH nodeva kapitālu, kas acīmredzot bija pilnībā pieejams HLB kā faktiskais kapitāls, bija parasti tirgus apstākļi. Tādēļ tā secināja, ka HLB iespējams saņēma priekšrocības no valsts resursiem.
- (37) Attiecībā uz atlīdzības aprēķinu, Komisija noteica, ka, ņemot vērā lietu kārtību un šī gadījuma īpašos apstākļus, tā grasās piemērot metodi, kas tika izmantota 1999. gada 8. jūlija Lēmumā par *West LB*.
- (38) Ņemot vērā, ka HLB darbojas reģionālajā, valsts un starptautiskajā mērogā, un ka pastāv sīva konkurence starp dažādu dalībvalstu finanšu iestādēm, kas radusies pieaugošās integrācijas finanšu pakalpojumu sektorā Kopienā dēļ, tika pieņemts, ka valsts atbalsts sakropļoja šo konkurenci un ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm. Līdz ar to Komisija izdarīja pagaidu secinājumu, ka attiecīgās darbības iespējams veidoja atbalstu EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē, radot bažas par to savietojamību ar vienoto tirgu, jo šajā situācijā nav piemērojams neviens no EK Līguma 87. panta 2. un 3. punkta, nedz 86. panta 2. punkta izņēmuma noteikumiem.
- (39) Kā daļu no pagaidu vērtējuma un saskaņā ar 1999. gada 22. marta Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai⁽¹¹⁾ 1. panta b) apakšpunktu, Komisija arī pieņēma, ka, ja bija atbalsts, pasākums veidoja jaunu, nevis esošu atbalsta formu, un atsaucās uz minētās Regulas 15. panta 2. punktu. Saskaņā ar to, lēmums par procedūras uzsākšanu bija nākamais Komisijas pasākums, kas pārtrauca noilgumu 15. panta 2. punkta izpratnē, un, kā tāds, apstiprināja iepriekšējos pasākumus, ieskaitot Komisijas 1993. gada 12. janvāra, 10. novembra un 13. decembra un 1999. gada 1. septembra informācijas pieprasījumus, kā arī lēmumus par procedūras uzsākšanu *WestLB* lietā⁽¹²⁾ un *Landesbank Berlin* lietā⁽¹³⁾.

IV. VĀCIJAS KOMENTĀRI

- (40) Savos komentāros Vācija pirmkārt atkārtoja viedokli, ka 1986. gada 1. janvārī notikusi 24 % WK kapitāla nodošana (rezervēs nodotā vērtība: 212,16 miljoni Vācijas marku) HLB nevar tikt atgūta kā nelikumīgs atbalsts, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 2. punktu, jo nodošanai piemērojams desmit gadu periods beidzās 1996. gada 1. janvārī.
- (41) Šī nodošana ("1986. gada nodošana") bija jāuzskata par tiesiski un ekonomiski neatkarīgu procesu, nošķirti no 1993. gada nodošanas gadījumiem. Ievērojot, ka Vācija iepriekš runāja par "vienu investēšanas nolūku", kā Komisija minēja savā lēmumā par procedūras uzsākšanu, tas attiecās tikai uz 1993. gada nodošanas darījumiem. 1992. gada 22. decembra "atsauces vēstule", kas bija minēta 1999. gada Vācijas vēstulē, arī atsaucās uz 1986. gada nodošanas gadījumu, kā arī bija saistīta tikai ar to, tādā mērā, cik tā attiecās uz atkārtota asignējuma tiesībām, lai atkārtoti asignētu akcijas, kas tika nodotas FHH 1986. un 1993. gadā. Turklāt, Vācijas apgalvojums, ka ikgadējā tiešā atlīdzība [...] miljonu Vācijas marku apmērā atbilst aptuveni [mazāk par 3 %] no visu nodošanas darījumu kopējā apjoma, bija paredzēts tikai kā ilustratīvs piemērs. Tomēr, pēc tās ieskatiem, tas nekādi nav anulējis faktu, ka gan faktiski, gan juridiski 1986. gada nodošana bija samērā atsevišķs process.
- (42) Tomēr, ja 1986. gada nodošanu aplūko atsevišķi no 1993. gada nodošanas darījumiem, Komisijas rīcība Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 2. punkta izpratnē varētu pārtraukt noilgumu tikai tad, ja tas būtu noteikts pirms 1996. gada 1. janvāra. Tomēr Komisijas informācijas pieprasījumi, kas tika veikti pirms 1999. gada 1. septembra, bija vispārīgi, pat neminot HLB, tādējādi neatbilda noteikumiem, lai tos uzskatītu par darbību, kas pārtrauc noilgumu 15. panta 2. punkta izpratnē. Attiecībā uz to Vācija arī minēja 2003. gada 10. aprīļa Pirmās instances tiesas spriedumu *Lietā T-369/00 Département du Loiret v Commission*⁽¹⁴⁾ (turpmāk tekstā "*Scott*"). Tiesa pasludināja, ka Komisijas vēstule ar informācijas pieprasījumu par iespējamo valsts atbalstu bija pasākums, kas pārtrauca noilgumu Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 2. punkta izpratnē. Tomēr attiecīgā vēstule bija informācijas pieprasījums tikai saistībā ar zemes gabalu, ko firma *Scott S.A.* bija pārdevusi uz privilēģētiem noteikumiem. Minētajā vēstulē Komisija atsaucās vienīgi uz faktu, ka tiek pārbaudīta attiecīgās atbalsta likumība, un iespējams, ka šis atbalsts būs jāatlīdzina. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju, tiesa tādējādi noteica minimālās prasības, kādām jāatbilst informācijas pieprasījumam, lai to varētu uzskatīt par darbību, kas pārtrauc noilgumu.

⁽¹¹⁾ OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp., grozīta ar 2003. gada Pievienošanās aktu.

⁽¹²⁾ OV C 140, 5.5.1998., 9. lpp.

⁽¹³⁾ OV C 239, 4.10.2002., 12. lpp.

⁽¹⁴⁾ [2003] EKR II-1789.

(52) Par pārējiem jautājumiem Vācija uzskatīja, ka pieejamo fondu likviditātes trūkuma dēļ nodošanas darījumi ir jāsalīdzina ar nemonetāra kapitāla ieguldījumu. Ieņēmumu aprēķinam bija svarīga starpība starp nemonetāro ieguldījumu un skaidras naudas ieguldījumu, ko veidoja aizdevuma izmaksu refinansēšana uzņēmējdarbības paplašināšanas nolūkā, vai kā trūkums, kas izpaudās kā depozīta vērtība skaidrā naudā, ko nevar tieši ieguldīt. Saskaņā ar sniegtajiem aprēķiniem, procentu likmes atšķirība attiecībā uz skaidras naudas ieguldījumu 1986. gadā nodotā nemonetārā kapitāla gadījumā bija aptuveni 6,8 % attiecībā pret aizdevumu, un aptuveni 6,8 % attiecībā pret ienākumus dodošiem, bezriskā ieguldījumiem. 1993. gada 1. janvārī veiktajai iemaksai šī starpība bija aptuveni 8,3 % no aizdevuma un 7,36 % bezriskā ieguldījumiem. Bruto ieņēmumu ziņā tas radīja aptuveni 6 % (1996) un 6,6 % (1993) lielu starpību starp kapitālu, kas bija jāpieskaita skaidrā naudā, un faktiski pieskaitīto nelikvidāto kapitālu. Arī tirgus ekonomikas investoram ir jāņem vērā šis trūkums, novērtējot, vai viņa atbildība ir atbilstoša.

V. BDB KOMENTĀRI

(53) BdB uzskata, ka faktiski samaksātā atbildība nav pietiekama. Nebija atbildības vienošanās par 1986. gada 1. janvārī nodotajām WK akcijām, bet par 1993. gadā nodotajām akcijām bija vienošanās tikai par procentiem, kas jāmaksā par pasīvās līdzdalības ieguldījumu. Ņemot vērā kopējo nodoto kapitālu, tas atbilda mazāk par 3 % gadā, un to nekādi nevar uzskatīt par parastu tirgus parādību. FHH prasību par atbilstošu atbildību neatceļ, piemēram, fakts, ka tā bija bijusi HLB vienīgais akcionārs. Varēja sagaidīt vismaz vidējos ienākumus, ko arī privātbankas regulāri saista ar noteikumu par pamatkapitālu savām filiālēm.

(54) Jāpiekrīt, ka tiesa, šis sagaidāmais ienākums neparādījās vienošanās par pastāvīgu procentu likmi, jo mātes uzņēmuma ienākumi varēja būt ne tikai dividenžu maksājumu formā, bet arī kā filiāles atbildības un saistītās vērtības pieaugums. Pat šādā gadījumā paredzētajai parastajai tirgus atbildībai ir jānosaka pastāvīga procentu likme.

(55) Kā tirgus ekonomikas investoram, FHH tādēļ vajadzēja cerēt uz parastu tirgus atbildību no HLB. Tomēr, tā nekādā ziņā nevarēja ar to rēķināties.

(56) Pat 1986. gada 1. janvāra nodošanas darījumā izrādījās, ka saskaņā ar 1985. gada 17. decembra federālās zemes valdības paziņojumu, bija sagaidāms atbildība, kas bija zemāka par vidējo, robežās no 0,3 miljoniem Vācijas marku līdz 0,5 miljoniem Vācijas marku (saskaņā ar BdB, atbilstoši robežās no

0,1 % līdz 0,2 %). Tā kā dividendes bija jāmaksā tikai pēc faktiskās uzņēmējdarbības paplašināšanas, pirmajos gados FHH nesapņēma nekādu atbildību. Pat turpmākajos gados FHH faktiski izmaksātās dividendes nevarēja ņemt vērā, jo šādos apstākļos privāts investors būtu pieprasījis pastāvīgu gada atbildību. Līdzīgi nevar ņemt vērā arī rezerves un ienākumus, kas tika konvertēti akciju kapitālā.

(57) Nevar sagaidīt arī iespējamu vērtības pieaugumu, jo HLB akcijas nebija apgrozāmas. Turklāt, tādēļ šo akciju vērtība netika turpmāk novērtēta. 49,5 % akciju nodošana LSH 1997. gadā neatceļ atbalsta elementu. Pārdošana notika pēc zināma laika, un tādēļ bija samērā nemateriāla attiecībā uz sagaidāmo atbildību. Valsts atbalsta izmeklēšanai bija jānoskaidro, vai darījums bija noticis parastos tirgus apstākļos.

(58) No tā visa izrietēja, ka šādos apstākļos privāts investors uzņemtos šo ieguldījumu tikai tad, ja varētu ātri iegūt ienākumus vai naudas plūsmu pastāvīgu dividenžu veidā vai alternatīvi mainīgu naudas plūsmu veidā. Šādā situācijā, tomēr, privāts investors droši vien dotu priekšroku pastāvīgiem procentu maksājumiem. Ir zināms arī fakts, ka FHH nebija tiesības atkārtoti assignēt WK akcijas bez atbildības (kompensācijas izmaksa pēc bilances vērtības).

(59) Aprēķinot parastu tirgus atbildību, BdB vispirms pieņēma, ka par nodotajiem līdzekļiem ir jāatlīdzina tāpat kā par akciju kapitālu, jo tie veidoja pamatkapitālu, kas atzīts bankas uzraudzības nolūkā. Atzinumā bija noteikts, ka pieejamā atbilstošās atbildības kapitāla noteikšanā ir jāizmanto bezriskā atbildība un riska prēmija. Citiem vārdiem, ir jāpiemēro pamatprincips "riskanta ieguldījuma paredzētā atbildība = bezriskā atbildība + riska prēmija par riskanto ieguldījumu".

(60) Tad BdB aprēķināja minimālo atbildību, izmantojot tā saukto Kapitāla aktīvu cenas noteikšanas modeli (CAPM), kas nosaka paredzēto atsevišķa riska prēmiju, izmantojot tā saukto betavērtību (statistiski mērītu atsevišķa riska prēmijas nobīdi no tirgus riska prēmijas).

(61) Nosakot bezriskā atbildību, BdB izmantoja atbildības par ilgtermiņa valsts parādāzīmēm, pastāvīgas likmes vērtspapīriem, ko izsniedz valsts iestādes, un tās ir ieguldījumu veids ar zemāku risku vai bez riska ⁽¹⁵⁾.

(62) Riska prēmijas aprēķinam BdB vispirms noteica tā saukto vispārējo tirgus riska prēmiju, t.i., starpību starp ilgtermiņa vidējo atbildību par parastu tirgus akciju portfeli un

⁽¹⁵⁾ Lai pielāgotos inflācijas ietekmei, ilgtermiņa valsts parādāzīmju atbildības procentu likmi vispirms bija jānosaka katram ieguldījuma periodam, neraugoties uz inflācijas prognozēm. Aplēšot ilgtermiņa, bezriskā procentu pamatlikmi attiecīgajā brīdī, "faktiskajai procentu pamatlikmei" pieskaitīja ilgtermiņa vidējās inflācijas likmes 3,60 % apmērā paredzēto aprēķinu.

bezriskā atlīdzību (valdības parādzīmes). 2003. gada 25. jūnija komentāros BdB vispirms ņēma vērā ilgtermiņa tirgus riska prēmiju, kuras vienotā likme bija 4,6 %.

- (63) BdB noteica, ka tā aprēķināja beta vērtības, izmantojot salīdzināmu banku vēsturisku datu paraugu. Tā secināja, ka federālo zemju banku beta vērtība visos aplūkotajos laika posmos bija lielāka par vienu. Citiem vārdiem, tā uzskatīja, ka riska prēmija investīcijām federālo zemju bankās bija augstāka par tirgus riska prēmiju.
- (64) Ņemot vērā bezriskā pamatprocentu likmi 8,05 % apmērā (1985. gada decembrī 1986. gada nodošanas darbībai) un 5,90 % apmērā (1992. gada decembrī 1993. gada nodošanas darbībai) un HLB beta faktoru 1,1660 apmērā (pirmajā datumā) un 1,0836 apmērā (otrajā datumā), BdB ieguva paredzēto minimālo atlīdzību 13,41 % apmērā par 1986. gada 1. janvārī nodotajām akcijām un 10,88 % apmērā par 1993. gada 1. janvārī nodotajām akcijām.
- (65) BdB arī piebilda, ka Komisijas noteikto atvilkumu, saskaņā ar Lēmumu 2000/392/EK no minimālās atlīdzības, ņemot vērā Wfa aktīvu likviditātes trūkumu, atbalstīja Pirmās instances tiesa. Tādēļ minētajā lietā nebija iemesla atkāpties no šīs metodes, jo arī šeit ir jāveic likviditātes atvilkums. Likviditātes trūkuma atvilkuma apjomu varētu aprēķināt, izmantojot WEST LB metodi, nosakot neto atmaksas izmaksas (bruto atmaksas izmaksas mīnuss apliekamais uzņēmuma nodoklis).
- (66) BdB arī uzskatīja, ka Pirmās instances tiesas noteiktos un saskaņā ar lēmumu 2000/392/EK Komisijas veiktos atvilkumus (1,5 %) vajadzēja līdzīgi piemērot arī HLB gadījumā. Šajā gadījumā, ja citu federālo zemju banku gadījumos būtu apstākļi, kas ietekmētu palielinātu risku salīdzinot ar "parastu akciju kapitāla ieguldījumu", piemēram, daļēji ārkārtīgi lielu aktīvu nodošanu, ar to tiktu attaisnots lēmums neizlaist jaunas uzņēmuma akcijas, un līdz ar to arī papildus balsošanas tiesības, kā arī aktīva atvietojamības trūkums.
- (67) Tā vietā, lai šādi aprēķinātu parastu tirgus atlīdzību, FHH nevienojās par atlīdzības saņemšanu, un to nesauņēma par 1986. gada nodošanas darījumu, bet atlīdzība par 1993. gada nodošanas darījumu bija pārāk maza. Par 1993. gada nodošanas darījumu, kas tika atzīts par pamatkapitālu kontroles nolūkā tikai 1997. gadā, HLB kopš 1993. gada bija izmaksājusi ikgadējo akciju peļņu, kas veidoja garantēto atlīdzību 7 % apmērā un mainīgo komponentu (pastāvīgu procentu likmi 0,5 % apmērā par dividenžu izmaksām no

attiecīgā gada neto peļņas). BdB nezināja faktisko daudzumu. Tomēr, tā kā to var salīdzināt ar akciju kapitālu, atlīdzība bija pārāk zema. Turklāt, tā tika izmaksāta HGV, kas, neraugoties uz to, ka tā bija FHH holdinga uzņēmums, izsakoties ekonomikas terminos, bija neatkarīga vienība, bet nekas netika uzkrāts tieši FHH. Par citu akciju nodošanu kapitāla rezervēs vispār netika noteikta atlīdzība.

- (68) Akciju nodošanas nolikumu 1993. gada 1. janvārī pārtrauca Komisija 1999. gada 1. septembra informācijas pieprasījuma un 2002. gada 13. novembra lēmuma par procedūras uzsākšanu rezultātā. Attiecībā uz 1986. gada 1. janvāra nodošanas darījumu BdB, noliedzot nolikumu, paļāvās uz juridisko jēdzienu par nepārtrauktu tādu darbību virkni, kam bija ekvivalentas precedentu tiesības izmantojot tradicionālo konkurences likumdošanu. Šādu saistīto darbību noteikumi tika ievēroti, jo visas nodošanas darbības bija kā atbilde uz vienotu jēdzienu par kapitāla nostiprināšanu un uzņēmējdarbības paplašināšanu, un notika pēc tā paša parauga. Līdz ar to, 1993. gada 1. janvāra nodošanas darbību nevar aplūkot nedz atsevišķi, nedz ņemot vērā jaunos maksātspējas noteikumus. Tādēļ 1986. gada un 1993. gada nodošanas darījumi ir jāizskata kā vienots kapitāla pasākums, un pilns atbalsts netika sniegts līdz 1993. gada 1. janvārim.
- (69) Līdz ar to nebija būtiski, vai Komisijas informācijas pieprasījumi 1993. gadā būtu varējuši pārtraukt nolikumu. Tomēr BdB atzīst, ka šo periodu varēja pārtraukt attiecībā uz atbalstu, ko sniedza HLB, tikai tad, ja šie pieprasījumi būtu attiekušies uz šo atbalsta pasākumu. Tā kā BdB nezināja precīzu šo vēstuļu saturu, tā nevarēja pieņemt noteiktu nostāju šajā jautājumā.

VI. VĀCIJAS ATBILDE UZ BDB KOMENTĀRIEM

- (70) Vispirms Vācija apgalvoja, ka, ja BdB bija nepareizi interpretējusi Pirmās instances tiesas 2003. gada 6. marta spriedumu WestLB lietā (turpmāk tekstā "WestLB spriedums"). Acīmredzot BdB uzskatīja, ka spriedums izskaidro, ka no kapitāla ieguldījuma gūtais vērtības pieaugums nebija parasta tirgus atlīdzība. Tomēr tiesa nekādā veidā nekoментēja šo lēmumu. Tiesas lēmums par to, ka privāts investors parastos apstākļos nebūtu apmierināts ar minimāliem zaudējumiem vai ierobežotu atlīdzību pat tad, ja viņam jau bija uzņēmuma akciju kapitāls, neko neminēja par novērtējumu valsts atbalsta likumdošanas atlīdzībai, ko veidoja nevis pastāvīga procentu likme, bet, piemēram, uzņēmuma vērtības palielināšana, viedokļa.

- (71) BdB to skaidri apstiprināja, kad apspriežot privātbanku kapitāla ieguldījumus to filiālēs, tā paziņoja, ka paredzētā atbildzība netika izteikta pastāvīgas procentu likmes veidā, bet gan dividendžu veidā, kā arī ar ienākumu palielināšanu un saistīto vērtības pieaugumu. Jāuzsver, ka BdB nezināja faktus par iespējamību, ko tā apšaubīja, ka HLB vērtība varētu pieaugt, pretēji BdB uzskatam, 49,5 % akciju nebija apgrozāmas, jo tās tika pārdotas LSH 1997. gadā.
- (72) Minimālā atbildzība 13,41 % (1986. gada nodošanas darījums) un 10,88 % (uzkrātais 1993. gada nodošanas darījums) apmērā, kas tika aprēķināta izmantojot CAPM metodi, nebija pareiza. No otras puses, tika izteiktas pamatotas bažas par CAPM metodes izmantošanu un īpašas bažas par to, ka šo metodi izmanto BdB. Cita starpā, BdB ierobežoja CDAX veidojošo Vācijas akciju tirgus portfeli, aprēķinot parametrus, izmantojot tikai daļēji novecojušus datus, nepārbaudot to atbilstību uz attiecīgo ieguldījuma datumu, aprēķināja tirgus riska prēmiju izmantojot pētījumu, kas aplūkoja tikai vidējo atbildzību par Vācijas akcijām laika posmā no 1954.-88. gadam, un aprēķinot beta faktorus, CDAX bankas uzskatīja par uzņēmumiem ar vienādu uzņēmējdarbību un riska profilu. Tā rezultātā gandrīz visi CAPM nepieciešamie faktori bija aprēķināti nepareizi, un minimālās tirgus atbildzības par attiecīgajiem darījumiem bija noteiktas pārāk augstas.
- (73) Turklāt, BdB uzskatīja, ka pieprasītā prēmija, kas bija noteikta, ņemot vērā darījumu īpatnības, bija Lēmumā 2000/392/EK noteikto kritēriju piemērošanas rezultāts, neveicot kvantitatīvu novērtējumu, kas tika kritizēta lēmumā. Turklāt, ņemot vērā nepietiekamo likviditāti, tika atvilkta pilna atkārtota finansējuma likme, jo nebija pieļaujams piemērot nodokļa samazināšanu, ko BdB uzskatīja par likviditātes samazināšanu pret atbilstošo atbildzību. Tā bija nopietna kļūda. Investoru plānotajai atbildzībai nebija nekā kopēja ar uzņēmumu bilancei piemērojamo nodokļu ietekmi.
- (74) Saskaņā ar likuma interpretāciju Vācija aprēķināja alternatīvu parasto tirgus atbildzību BdB aprēķinātajai atbildzībai. Tas tika veikts tikai 1993. gada nodošanai, jo 1986. gada nodošanai jau bija iestājies noilgums.
- (75) Vācija atbalstīja viedokli, ka riska profila analīze vispirms ir jāveic nemonētārajiem ieguldījumiem. Pasīvās līdzdalības ieguldījums ir jāsalīdzina ar citiem ieguldījumiem līdzīga termiņa (16 gadi). laika posmā. Kapitāla rezerves analīzei ir vēlams salīdzināt ar pasīvas sabiedrības neierobežota darbības laika ieguldījumu, ņemot vērā riska profilu, piem., garantiju, ja tāda ir, ko var izmantot iestādes saistībām maksātspējas gadījumā, balsošanas tiesību neatbilstības gadījumā, ņemot vērā, ka FHH bija vienīgais akcionārs, daļību zaudējumos, dividendžu pieprasījuma gradāciju un atmaksas termiņu. Izmantojot minēto informāciju, Vācija, atbildot uz BdB komentāriem, apvienoja šos abus instrumentus, aprēķinot atbildzību, bet izvērtēja vispārējā ieguldījuma akcijas atkarībā no tā, vai to darbības laiks bija ierobežots vai neierobežots. Pilnībā atvelkot atkārtotas finansēšanas izmaksas, tā ieguva aptuveno atbildzību 1,48 % apmērā par visu ieguldījuma summu.
- (76) Līdz ar likuma interpretāciju Vācija savā atbildē arī aprēķināja, kapitāla rezerves, izmantojot CAPM metodi. Pieņemot, ka tirgus riska prēmija ir 3 %, HLB beta vērtība ir 0,7861, tika iegūta hipotētiska minimuma atbildzība par skaidras naudas ieguldījumiem 9,74 % apmērā attiecībā uz kapitāla rezerves pieaugumu, lai gan bija jāatvelk atkārtotas finansēšanas izmaksas, ņemot vērā likviditātes trūkumu. Rezultātā ieguva faktisko minimālo parasto tirgus atbildzību 2,36 % apmērā. Pasīvās līdzdalības iemaksai, ņemot vērā to, ka šie instrumenti netika apgrozīti sekundārajā tirgū, Vācija neizmantoja CAPM metodi, bet gan salīdzinājumu ar līdzīgiem finansēšanas instrumentiem. Pēc visu atkārtotas finansēšanas izmaksu atvilkšanas tika iegūta prēmija 1,29 % apmērā par neierobežota darbības termiņa pasīvās līdzdalības ieguldījumiem, līdzīgi kā HLB ieguldījumam. Tā tika iegūta uzkrātā atbildzība 2,08 % apmērā.
- (77) Par noilgumu, kas saskaņā ar BdB, nav pārtraukts laikā starp diviem minētajiem gadījumiem, Vācija atkārtoja jau iepriekš izteiktos iebildumus un vēlreiz paziņoja, ka 1986. gada nodošana bija darījums, kas faktiski un juridiski bija nodalīts no 1993. gada nodošanas, kā tas jau pašā sākumā bija redzams no dokumentiem un vēlāk pierādīts. Tikmēr Federālās Konstitucionālās Tiesas krimināltiesas tiesneši apšaubīja nepārtrauktu darbību virknes juridisko jēdzienu, ko izlāstīja BdB. Ilgstošu attiecību pieeju Eiropas kartēļa likumdošanā, kas bija sīki izskatīta Regulā par tiesvedību un ieviešanu, nevar piemērot valsts atbalsta tiesību aktiem, kas attiecas uz citiem faktiem, īpaši tāpēc, ka Regula (EK) Nr. 659/1999 neatzina šo pieeju.

VII. VIENOŠANĀS STARP BDB, FHH UN HSH

- (75) Vācija atbalstīja viedokli, ka riska profila analīze vispirms ir jāveic nemonētārajiem ieguldījumiem. Pasīvās līdzdalības ieguldījums ir jāsalīdzina ar citiem ieguldījumiem līdzīga termiņa (16 gadi). laika posmā. Kapitāla rezerves analīzei ir vēlams salīdzināt ar pasīvas sabiedrības neierobežota darbības laika ieguldījumu, ņemot vērā riska profilu, piem., garantiju, ja tāda ir, ko var izmantot iestādes saistībām
- (78) 2004. gada 8. oktobrī Komisija tika informēta par rezultātu, kas panākts, vienojoties starp sūdzības iesniedzēju BdB, FHH un HSH, kas tika nodibināta 2003. gadā apvienojot LSH un HLB. Neraugoties uz tiesiskās situācijas pamatinstrumentāciju, kas palika nemainīga, puses vienojās par pamatmetodi atbildzības aprēķināšanai, nosakot to kā

- salīdzinoši tiešu, pastāvīgu atlīdzību. Ievērojot 1993. gada 38 % WK akciju nodošanu kapitāla rezervē, kas bija aptuveni 959,4 miljoni Vācijas marku apmērā, viņi vienojās par atbilstošas atlīdzības apmēru. Attiecībā uz netiešo ieguldījumu pasīvās līdzdalības rezervēs, kas arī notika 1993. gada 1. janvārī, ar 19,86 % WK akciju 300 miljonu Vācijas marku apmērā, netika panākta vienošanās par noteiktu aprēķina metodi, īpaši attiecībā uz atvilkumiem par likviditātes trūkumu (skat. 81. līdz 203. p.), lai gan varēja panākt vienošanos par pamatpieeju, izmantojot pastāvīgas atlīdzības kritēriju. Puses lūdza Komisiju tās lēmumā ņemt vērā šīs vienošanās rezultātu. Vienošanās neattiecas uz 1986. gada nodošanas darījumu. Puses paziņoja, ka tām nav iebildumu pret Komisijas galīgu lēmumu par šī nodošanas darījuma noilguma periodu.
- (79) Izmantojot CAPM metodi, puses vispirms noteica minimālu parasta tirgus atlīdzību par ieguldījumu kapitāla rezervēs, (aptuveni 959 miljoni Vācijas marku). Pieņemot, ka bezriskā procentu likme ir 7,23 %, vispārējā tirgus riska prēmija ir 4 % un beta vērtība ir 0,74, atbilstoši minimālajai atlīdzībai par kapitāla rezervēs nodotajām akcijām, saskaņā ar šo vienošanos, ir jābūt 10,19 % apmērā. Tā kā FHH bija vienīgais īpašnieks, netika noteikta cita prēmija, piem., par balsstiesību trūkumu. Visbeidzot, tika noteikts atvilkums 3,62 % apmērā par nepietiekamu likviditāti (pamatojoties uz bezriskā procentu likmi kā bruto atkārtota finansējuma izmaksām, no kurām aptuveni 50 % ir uzņēmuma nodokļi plus vienotais uzcenojums, lai noteiktu neto atkārtota finansējuma izmaksas). Tā tika iegūta atbilstoša atlīdzība 6,57 % apmērā.
- (80) HSH un FHH aprēķināja atlīdzības robežu 129 bāzes punktu apmērā par 300 miljonu Vācijas marku nodošanu pasīvās līdzdalības rezervēs, jo bija jāatvelk bruto atkārtotas finansēšanas izmaksas. BdB arī deva priekšroku aprēķiniem, kuros izmanto CAPM metodi, piemērojot zemāku beta faktoru (0,32) šim nodošanas darījumam, kas notika tajā pat laikā, un pēcnodokļu likviditātes atvilkumu 3,62 % apmērā, atvelkot tikai neto atkārtotas finansēšanas izmaksas, ieguva atbilstošu atlīdzību 4,89 % apmērā.
- (81) Vācija uzskata, ka ir pagājis desmit gadu noilgums, kas noteikts Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. pantā, attiecībā uz 1986. gada 1. janvāra 24 % akciju nodošanu, kas palielināja HLB kapitālu par 212 160 000 Vācijas markām, tādā mērā, ka tā ietvēra valsts atbalstu. Komisijas informācijas pieprasījumi, kas datēti ar 1993. gada 12. janvāri, 10. novembri un 13. decembri, bija vispārīgi, un līdz ar to nebija pasākumu, kas saskaņā ar Regulas 15. panta 2. punktu varētu pārtraukt šo noilgumu.
- (82) Pēc rūpīgas lietas faktu pārbaudes Komisija piekrīt šim uzskatam un neveiks tālāku valsts atbalsta izmeklēšanu 1986. gada 1. janvāra nodošanas gadījumam.
- (83) Jāatzīmē, ka Regulas, kas stājās spēkā 1999. gada 16. aprīlī, 15. panta 1. punkts, kurā noteikts nelikumīga atbalsta atlīdzināšanas termiņš, attiecas uz galīgu darbību, nosakot tāda atbalsta atlīdzināšanu, kas izmantots pēc Regulas spēkā stāšanās datuma, ieskaitot pirms šī datuma sniegto atbalstu⁽¹⁶⁾. Sākums desmit gadu laika posmam, kurā Komisija var atprasīt nelikumīgu atbalstu, ir datums, kurā tika sniegts atbalsts, pat tad, ja tolaik šī Regula nebija piemērojama⁽¹⁷⁾.
- (84) 1986. gada 1. janvāra nodošanas gadījums bija atsevišķs valsts pasākums, kuram nebija regulāra rakstura. Tādēļ tas atšķiras no valsts noteikumiem par atkārtotiem pasākumiem, piemēram, ikgadējas subsīdijas vai nodokļu atvieglojumi. Turklāt, tam nav ne faktiski, ne juridiski saistību ar 1993. gada nodošanu. 1992. gada 22. decembra atsaucis vēstule, ko Vācija piemin 1999. gada vēstulē, un kas tālāk tika nodota, nav minēts, kā tas tika sākotnēji apgalvots, par abu nodošanas gadījumu vienādu investīciju nolūku. Tā atsaucis tikai uz 1993. gada nodošanu, un šī nolūka dēļ pārņem īpašu noteikumu, kas attiecas uz 1986. gada nodošanu, un to attiecina uz 1993. gada 1. janvāra papildus akciju nodošanu, proti, FHH tiesībām pieprasīt WK akciju nodošanu.
- (85) FHH nodošanu 1986. gada 1. janvārī ir jāuzskata par laiku, kurā tika sniegts nelikumīgs atbalsts, ja tāds bija. Juridiski spēkā esošas līdzekļu iepludināšanas rezultātā iepriekš aprakstītos apstākļos, HLB radās šeit aplūkotās ekonomisko priekšrocību iespējas. HLB resursi bija pieejami no 1986. gada 1. janvāra, un tos 1986. gadam apstiprināja BAKred. Līdz ar to, desmit gadu periods beidzās 1996. gada 1. janvārī

VIII. PASĀKUMU VĒRTĒJUMS

1. PAR NOILGUMA VISPĀRĒJO JAUTĀJUMU

- (81) Vācija uzskata, ka ir pagājis desmit gadu noilgums, kas noteikts Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. pantā, attiecībā uz 1986. gada 1. janvāra 24 % akciju nodošanu, kas palielināja HLB kapitālu par 212 160 000 Vācijas markām, tādā mērā, ka tā ietvēra valsts atbalstu. Komisijas informācijas pieprasījumi, kas datēti ar 1993. gada 12. janvāri, 10. novembri un 13. decembri, bija vispārīgi, un līdz ar to nebija pasākumu, kas saskaņā ar Regulas 15. panta 2. punktu varētu pārtraukt šo noilgumu.

- (86) Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 2. punktu, šo desmit gadu periodu pārtrauc jebkura darbība, ko attiecībā uz nelikumīgo atbalstu veic Komisija vai dalībvalsts, kas darbojas pēc Komisijas lūguma. *Scott* lietā Pirmās instances tiesa nolēma, ka, lai gan pirms Regulas spēkā stāšanās veiktais Komisijas informācijas pieprasījums par skaidri noteiktu iespējamā atbalsta pasākumu nevarēja pārtraukt desmit gadu periodu tolaik, tam var piedēvēt šādu ietekmi, ja Komisija izmanto savas tiesības atgūt attiecīgo atbalstu pēc Regulas stāšanās spēkā⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ [2003] ECR II-1789 ("Scott").

⁽¹⁷⁾ Turpat.

⁽¹⁸⁾ Turpat, 57. apakšpunkts.

(87) Šajā lietā Komisijas informācijas pieprasījumi, kas veikti pirms 1996. gada 1. janvāra, neatbilst prasībām par rīcību, kas pārtrauc desmit gadu periodu, jo tie neveido rīcību attiecībā uz nelikumīgu atbalstu, kā noteikts 15. panta 2. punktā.

(88) Nevienā no savām vēstulēm Vācijai pirms 1999. gada 1. septembra informācijas pieprasījuma Komisija nav skārusi nodošanas darījumus Hamburgā un neminēja arī FHH vai HLB. 1993. gada trīs vēstulēs ir atsaucies tikai uz WfA nodošanu WestLB. Vēl vairāk, tajās ir vispārējas prasības par citiem iespējamiem nodošanas gadījumiem attiecībā uz citu federālo zemju bankām. Bez jau minētajiem jautājumiem par WestLB, 1993. gada 10. novembra informācijas pieprasījumā ir minēta tikai Berlīnes, Šlesvīgas – Holsteinas un Lejassaksijas federālā zeme. Divās 1994. gada vēstulēs un 1995. gada 3. janvāra vēstulē BdB savukārt vērta uzmanību uz FHH nodošanas darījumiem HLB. Tomēr Komisija pirmoreiz reaģēja savā 1999. gada 1. septembra vēstulē un pieprasīja informāciju par Hamburgā veiktajiem nodošanas darījumiem.

(89) Pēc desmit gadu atprasīšanas perioda beigām 1996. gada 1. janvārī, nebija zināms par Komisijas izmeklēšanu attiecībā uz HLB nodošanas darījumu. Līdzība starp WestLB gadījumu un vispārējām uzzinām par iespējamiem nodošanas gadījumiem citās federālajās zemēs nevar aizstāt informācijas pieprasījumu attiecībā uz konkrētu iespējamo atbalstu. Pretējā gadījumā vispārējie Komisijas paziņojumi, kas tiek izsūtīti ik pēc desmit gadiem, pārtrauktu šo periodu un laupītu jēgu noilgumam.

(90) Komisija uzskata, ka ņemot vērā 1986. gada nodošanas īpašos apstākļus, Vācija un HLB var paļauties uz juridisko noteiktību un konfidencialitāti, lai gan par ieguldījumu netika paziņots saskaņā ar EK Līguma 88. pantu. Jāpatur prātā, ka valsts atbalsta likumdošana un uzraudzība tolaik nebija tik sīki izstrādāta, kā tā bija kopš deviņdesmitajiem gadiem. Tas īpaši attiecas uz publiskā sektora īpašnieku kapitāla iepludināšanu un, piemēram, tirgus ekonomikas investora principu, kas tika izstrādāts un pārbaudīts praksē tikai pēc pirmā HLB nodošanas darījuma. Vācijas amatpersonas un HLB, kas 1986. gadā uzsāka akciju nodošanu starp diviem tai pilnībā piederošiem uzņēmumiem, nevarēja pieņemt iespējamā valsts atbalsta pastāvēšanu, un līdz ar to arī paziņošanas nepieciešamību.

(91) Līdz ar to Komisija uzskata, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 1. punktu, desmit gadu periods ir beidzies. Atbalstu, kas saistīts ar 24 % WK akciju ieguldījumu HLB 1986. gada 1. janvārī, ir jāuzskata par esošu atbalstu Regulas 15. panta 3. punkta izpratnē. Tālāk sniegtie novērojumi attiecas tikai uz nodošanas darījumiem, kas veikti 1993. gada 1. janvārī.

2. VALSTS ATBALSTS EK LĪGUMA 87. PANTA 1. PUNKTA IZPRATNĒ

(92) EK līguma 87. panta 1. punkts nosaka, ka, ja vien šis Līgums neparedz ko citu, ar kopējo tirgu nav saderīgs atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un, kas rada vai draud radīt konkurences traucējumus, dodot priekšroku atsevišķiem uzņēmumiem vai atsevišķu preču ražošanai, ciktāl šāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

2.1 Valsts līdzekļi un atbalsts konkrētam uzņēmumam

(93) Kā iepriekš minēts, 1993. gada 1. janvārī tieši un netieši (pasīvās līdzdalības ieguldījums caur HGV) kopā nedaudz mazāk par 58 % FHH akciju WK tika nodotas HLB rīcībā. Tie ir uzskatāmi par valsts līdzekļiem EK līguma 87. panta 1. punkta izpratnē.

(94) Ekonomiskais ieguvums no plašākas kapitāla bāzes ir lielākas kredīta iespējas un ar tām saistīto uzņēmējdarbības paplašināšanas iespējas. Ja uzņēmumam ir pieejams papildu kapitāls uz nosacījumiem, kas ir labāki par parastiem tirgus nosacījumiem, tā tiek uzskatīta par labvēlīgāku attieksmi EK līguma 87. panta 1. punkta izpratnē. Pārbaudot šo lietu, Komisija izmanto "tirgus ekonomikas investora" principu. Eiropas Kopienu tiesa un Pirmās instances tiesa ir apstiprinājušas un izmantojušas šo principu vairākās lietās, īpaši Pirmās instances tiesas 2003. gada 6. marta lēmumā⁽¹⁹⁾, kam ir būtiska loma esošajā lietā.

(a) Tirgus ekonomikas investora princips

(95) Saskaņā ar šo principu, nav jāuzskata par valsts atbalstu līdzekļu piešķiršana uz "noteikumiem, kurus privāts investors uzskatītu par pieņemamiem, piešķirot fondus līdzīgam privātam uzņēmumam, ja attiecīgais privātais investors darbojas parastos tirgus ekonomikas apstākļos"⁽²⁰⁾. Turpretim, finanšu pasākumu uzskata par tirgus

⁽¹⁹⁾ Skat. 3. zemsvītras piezīmi.

⁽²⁰⁾ Komisijas paziņojums dalībvalstīm: EK līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK 5. panta piemērošana publiskiem uzņēmumiem, kas darbojas ražošanas sektorā (OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp.; skat. 11. punktu. Lai gan šajā paziņojumā ir aplūkots tikai ražošana, šis princips neapšaubāmi vienlīdz attiecas uz visiem citiem ekonomikas sektoriem. Attiecībā uz finansu pakalpojumiem, šo pieeju apstiprināja vairāki Komisijas lēmumi, piem., *Crédit Lyonnais* (OV L 221, 8.8.1998., 28. lpp.) un *GAN* (OV L 78, 16.3.1998., 1. lpp.).

ekonomikai nepieņemamu, ja, un tas ir jāpārbauda, paredzētā vai noteiktā atlīdzība par nodotajiem līdzekļiem ir zemāka par atlīdzību, kas samaksāta par līdzīgām investīcijām tirgū.

- (96) Tirgus ekonomikas investora principu var līdzīgi piemērot visiem valsts uzņēmumiem, neraugoties uz to, vai tie ir rentabli, vai rada zaudējumus. Šo Komisijas nostāju apstiprināja Pirmās instances tiesa WestLB lietā ⁽²¹⁾.
- (97) Komisijai tās vērtējums jāpamato ar informāciju, kas investoram bija pieejama, kad tas nolēma veikt attiecīgo finanšu pasākumu. 1992. gada beigās kompetentas iestādes pieņēma lēmumu par attiecīgo nodošanas darījumu, un tas stājās spēkā 1993. gada 1. janvārī. Tādēļ Komisijai ir jāizvērtē šis darījums, izmantojot pieejamo informāciju un toreizējos tirgus un ekonomikas apstākļus. Šajā lēmumā ietvertā informācija, kas attiecas uz nākamajiem gadiem, ir izmantota tikai ilustrējošā nolūkā.
- (98) Ja publisks akcionārs nolemj, ka kapitāla iepludināšana bankai ir pieņemama, lai atbilstu kapitāla prasībām, rodas jautājums, vai īpašie apstākļi, kādos piešķir kapitālu, būtu pieņemami tirgus ekonomikas investoram. Ja kapitāla pasākums ir nepieciešams maksātspējas prasību ievērošanai, tirgus ekonomikas investors var būt sagatavojies uzsākt šādu pasākumu, lai saglabātu esošo ieguldījumu vērtību. Tomēr viņš pieprasītu atbilstošu atlīdzību par jauna kapitāla iepludināšanu, ņemot vērā riska profilu.
- (99) Pat tādā gadījumā, ja tirgus ekonomikas investoram jau pieder akcijas attiecīgajā uzņēmumā, viņš meklēs citas investēšanas iespējas ārpus šī uzņēmuma. Parasti, tad viņš izvēlēsies turpināt investēt publiskā uzņēmumā, tikai tad, ja viņš plāno saņemt samērīgu atlīdzību par papildu līdzekļiem. Parasti neņem vērā tikai izvairīšanos no zaudējumiem vai labāku nekā iepriekš attiecīgo līdzekļu izmantošanu, lemjot, vai kapitāla ieguldījums veido valsts atbalstu. Lai kāda būtu motivācija, investora veikta kapitāla iepludināšana ir jāvērtē pamatojoties uz to, vai investors saprātīgā laika posmā var sagaidīt parasto atlīdzību par papildus resursiem.
- (100) Tiesa necēla iebildumus par šādu tirgus ekonomikas investora principa interpretāciju, šo principu Komisija jau bija izmantojusi tās lēmumā 2000/392/EK ⁽²²⁾. Tā arī pieņēma par galveno principu to, ka privāts investors, kam jau pieder akciju kapitāls kādā uzņēmumā, parasti nesamierinās ar to, ka šis ieguldījums viņam tikai nerada zaudējumus vai dod ierobežotu peļņu. Tā vietā viņš meklēs

iespēju iegūt atbilstošu atlīdzību par savu ieguldījumu, saskaņā ar konkrētajiem apstākļiem un apmierinot savas īstermiņa vidēja termiņa vai ilgtermiņa intereses ⁽²³⁾.

- (101) Saskaņā ar tirgus ekonomikas investora principu, galvenais jautājums šīs lietas izskatīšanā tādēļ ir, vai tirgus ekonomikas investors tādos pašos apstākļos būtu nodevis kapitālu, kam bija tādas pašas īpašības, kā ar FHH riska darījumu aktīviem, īpaši ņemot vērā paredzēto atlīdzību par šo ieguldījumu.

(b) EK Līguma 295. pants

- (102) Līguma 295. pants nosaka, ka Līgums nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas regulē īpašumtiesību sistēmu. Tomēr tas neattiecināms Līguma konkurences noteikumu pārkāpumus.
- (103) Vācija apgalvoja, ka nodotos resursus nebija iespējams izmantots kādā citā rentablā veidā, kā vien tos iepludinot līdzīgā valsts iestādē. Līdz ar to, šis nodošanas darījums bija vislietderīgākais attiecīgo aktīvu izmantošanas veids. Atlīdzība par nodošanu, piem., papildu atlīdzība par nodotajiem aktīviem, būtu pietiekama, lai attaisnotu nodošanu no tirgus ekonomikas investora principa viedokļa.
- (104) Šāds arguments nav pieņemams. Iespējams, ka akciju ieguldīšana HLB un no tā izrietošā iespēja bankai izmantot šo kapitālu maksātspējas nolūkā, bija ekonomiski visprātīgākais izmantošanas veids, kur to ieguldīt. Tomēr, līdzko sabiedrisko naudu un citus aktīvus izmanto komerciālās, uz konkurenci vērstās darbībās, ir jāpiemēro parastie tirgus noteikumi. Tas nozīmē, ka valstij, līdzko tā nolemj izmantot noteiktus aktīvus (arī) komerciāli sabiedriskos nolūkos, ir jāpieprasa atlīdzība saskaņā ar parasto tirgus atlīdzību.

(c) Īpašumtiesību struktūra

- (105) Galvenais jautājums, kā Pirmās instances tiesa formulēja WestLB lietā, atsaucoties uz iepriekšējo precedentu, ir vai, līdzīgos apstākļos privāts investors, kas darbojas parastos tirgus ekonomikas apstākļos, un ar līdzīga lieluma uzņēmumu kā iestādēm, kas darbojas sabiedriskās interesēs, varētu būt mudināts veikt attiecīgo ieguldījumu ⁽²⁴⁾. Visbeidzot, kā atsaucoties uz precedentu, norāda tiesa, "publisko un privāto investoru uzvedības salīdzinājums ir jāizdara, atsaucoties uz attieksmi, kāda būtu privātam investoram attiecīgā nodošanas darījuma laikā, ņemot vērā pieejamo informāciju un prognozējamo attīstību laika gaitā" ⁽²⁵⁾. Tas izskaidro, ka vērtējumā jāņem vērā ieguldījuma laiks un pamatotās prognozes, kādas investoram

⁽²¹⁾ Skat. 3. zemsvītras piezīmi un 206. punktu un nākamās.

⁽²²⁾ Skat. 2. zemsvītras piezīmi un 161. punktu un nākamās.

⁽²³⁾ Skat. 3. zemsvītras piezīmi un 241. un 314. punktu.

⁽²⁴⁾ WestLB lieta, 245. rindkopa.

⁽²⁵⁾ WestLB, 246. rindkopa.

tolaik varēja būt, izmantojot pieejamo informāciju. Šis prognozes galvenokārt attiecas uz plānoto atlīdzību.

atbilstošu atlīdzību, ir jāizšķir kapitāla rezerves atšķirīgās daļās, atkarībā no to devuma HLB.

(106) FHH bija vienīgais HLB īpašnieks. Pat tad, ja šī iemesla dēļ varētu nepievērst uzmanību noteiktajai atlīdzībai (šeit [...] miljoni Vācijas marku [...]), kas atbilst [maksimāli 10 %] no pasīvās līdzdalības iemaksas), šajā gadījumā FHH īpašumtiesības nevar būt pamatojums tiešās atlīdzības zemajam līmenim.

(107) Atsauce uz to, ka FHH pieder HLB, paredzētu, ka ir jābūt biznesa plānam, eksperta ziņojumam vai vērtējumam par plānoto atlīdzību par attiecīgo ieguldījumu.

(108) Šāda informācija netika iesniegta. Ieguldījuma laikā nebija biznesa plāna, eksperta ziņojuma vai vērtējuma par plānoto atlīdzību par attiecīgo ieguldījumu. Izņemot noteikto tiešo atlīdzību, Komisijai nav drošu un uzskaitāmu pierādījumu par atlīdzību, ko tolaik plānoja saņemt FHH.

(109) Vācija apgalvoja, ka bija jāņem vērā ne vien HLB pašu izveidotās rezerves, kas regulāri tika pārveidotas par kapitālu, bet arī dividenžu maksājumi FHH, kā vienīgajam īpašniekam. Turklāt, ir jāņem vērā vērtības pieaugums, ko radīja ieguldītais kapitāls, un kas tika sasniegts arī 1997. gadā, pārdodot akcijas LSH.

(110) Ieguldītājam, kurš rīkojas tirgus ekonomikas apstākļos, plānojot vai nosakot atbilstošu atlīdzību, arī pēc ieguldījuma veikšanas var nebūt būtiski dividenžu maksājumi vai vērtības palielināšanās. Līdz ar to, dividenžu maksājumi vai vērtības palielināšanās, ko nevarēja izrēķināt iepriekš, nevar būt noteicošie faktori. Tāpat nav izšķirošs jautājums, vai vērtības palielināšanās pēc pārdošanas dod vai nedod peļņu. Turklāt, dividendes maksā par kapitālu, nevis rezervēm, pat, ja tās paaugstina akciju cenu.

(111) Tādēļ Komisija uzskata, ka šajā lietā atbilstošā atlīdzība ir jānosaka, ņemot vērā tiešo atlīdzību, kādu būtu pieprasījis tirgus ekonomikas investors.

(d) **Atlīdzība un atlīdzības elementi par 659,4 miljonu Vācijas marku lielo ieguldījumu HLB kapitāla rezervē**

Kapitāla bāze atlīdzības aprēķināšanai

(112) Līdzīgi kā WestLB gadījumā un kā ir apstiprinājusi tiesa, atlīdzību pārsvarā maksā par nodoto aktīvu visu vērtību. Tā var atšķirties par nodoto īpašumu daļām. Nosakot

(113) Nodoto akciju vērtība, kas atspoguļota bilancē, pēc 1993. gada 1. janvāra palika nemainīga – 659,4 miljoni Vācijas marku. Tomēr šo apjomu nevarēja izmantot pilnībā kā kapitālu pirms to nebija apstiprinājusi BAKred. Līdz brīdim, kad tas tika atzīts par kapitālu 1997. gada 1. janvārī, tā izmantošanu BAKred pieļāva tikai tik daudz, cik bija nepieciešams, lai atbilstu attiecīgajiem maksātspējas noteikumiem. Piemēram, no 1993. gada līdz 1996. gadam HLB sedza daļu no rezervēm (182,5 miljonus Vācijas marku 1993. gadā, vairāk kā 435,6 miljonus Vācijas marku 1994. gadā, 255,1 miljonus Vācijas marku 1995. gadā un 451,1 miljonus Vācijas marku 1996. gadā). Pēc 1997. gada uzraudzības iestāžu prasības vienmēr segt rezerves ar [...] miljonu Vācijas marku lielu kapitālu dēļ, tikai [...] miljonus Vācijas marku varēja pilnībā izmantot līdz 2003. gada maijam. 183. punktā attēlotā tabula sniedz informāciju atbilstošās atlīdzības par pašu kapitālu aprēķināšanai.

(114) Lai gan tos nevarēja izmantot konkurētspējīgas uzņēmējdarbības paplašināšanai, un tie arī netika šādi izmantoti, rezerves daļas, kas nebija nosegtas līdz 1997. gadam, un kuras vēlāk nevarēja segt (skat. tabulu 183. apakšpunktā), vēl joprojām deva labumu HLB, jo bilancē uzrādītā kapitāla apjoms sniedz bankas aizdevējiem norādi par tās stabilitāti un tādējādi ietekmē noteikumus, uz kādiem tā var aizņemties kapitālu. Kreditori un reitinga aģentūras ņem vērā bankas vispārējo ekonomisko un finanšu situāciju. Kaut arī šos apjomus katru gadu nevar izmantot uzņēmējdarbības paplašināšanai, tomēr tie uzlaboja bankas pozīciju kreditoru acīs, kapitāla ekonomisko funkciju šajā gadījumā var salīdzināt vismaz ar garantiju.

(115) Tirgus ekonomikas investors arī būtu pieprasījis atlīdzību par šiem līdzekļiem, ņemot vērā to sniegto ekonomisko ieguvumu.

Atbilstošā atlīdzība par pašu kapitālu

(116) Atšķirīgas ekonomiskās kvalitātes finanšu aktīvi sniedz atšķirīgus ienākumus. Tādēļ nosakot, vai kāds ieguldījums ir pieņemams investoram, kas darbojas parastos tirgus apstākļos, ir jāizmanto attiecīgo kapitāla pasākuma īpašās ekonomiskās iezīmes un jāņem vērā HLB pieejamā kapitāla vērtība.

Ieguldījuma līdzība ar akciju kapitālu

(117) Komisija uzskata, ka iemaksa kapitāla rezervē, ko vismaz sākot ar 1997. gadu BAKred atzina par pamatkapitālu, neņemot vērā trūkstošo likdītāti, visvairāk līdzinās ieguldījumam akciju kapitālā.

(118) Sūdzības iesniedzējs piekrīt šim uzskatam. Ņemot vērā riska profilu, Vācija bija salīdzinājusi kapitāla rezervi ar pasīvās līdzdalības iemaksu. Savā vienošanās puses izmantoja šo līdzību, lai dalītu kapitālu, to izmantojot par pamatu atbilstošas atbildības aprēķināšanā.

(119) BAKred atzina īpaša nolūka rezervi par pamatkapitālu ("1. rindas kapitālu"), un tādēļ to var salīdzināt tikai ar pašu kapitāla instrumentiem, kas nodošanas gadā Vācijā bija atzīti par pamatkapitālu. Saskaņā ar Komisijai pieejamo informāciju, 1992. gadā KWG 10. daļas 4. punktā noteiktajām īpašajām prasībām atbilda tikai bankas pamatkapitāls vai akciju kapitāls, kā arī rezerves un pasīvās līdzdalības ieguldījumi.

(120) Savā Lēmumā 2000/392/EK Komisija jau izskaidroja, ka salīdzinājums starp WfA aktīviem, kas tika arī atzīti par pamatkapitālu, un jauktiem pamatkapitāla instrumentiem, kas tika uzskatīti tikai par papildu kapitālu, piemēram, peļņas dalības sertifikāti un bezbalsošanas prioritātes akcijas, nevar būt pamatojums, nosakot atbilstošu atbildību par nodoto kapitālu⁽²⁶⁾. Pamatkapitāls uzņēmumam sniedz lielu ieguvumu, jo to var izmantot papildu pašu fondu paaugstināšanai (piem., peļņas dalības sertifikātu) līdz tādām pašām apmēram, lai palielinātu savu fondu kapitāla bāzi. Piešķirtajam kapitālam, kas jāatzīst par sākotnējiem pašu fondiem, ir jābūt lielākai riska pakāpei, ko parasti arī atspoguļo, par šādiem instrumentiem nosakot augstāku tirgus atbildību. Tādēļ jau pašā sākumā var izslēgt salīdzinājumu ar "papildu fondiem", kas piedāvā tikai ierobežotu vietu uzņēmējdarbības paplašināšanai.

(121) Komisija uzskata, ka Vācijas un HLB salīdzinājums ar pasīvās līdzdalības ieguldījumiem nav pieņemams, nosakot atbilstošu atbildību par kapitāla rezervi. Turpretim, akciju nodošanu var pielīdzināt akciju kapitāla ieguldījumam HLB.

(122) Komisijai ir būtisks viedoklis, ka ar riska darījumiem saistīto aktīvu nodošana netika veikta tiesiskā pasīvās līdzdalības ieguldījuma veidā, bet gan kā rezerves izveidošana. Lai gan jāatzīst arī tas, ka kapitāla rezervei piemīt vairākas īpašības, kas ir raksturīgi pasīvās sabiedrības

ieguldījumiem, Komisija uzskata, ka risks, ka nodotais kapitāls tiktu izmantots vismaz daļēji segšanas nolūkā maksātspējas vai likvidēšanas gadījumā, kopumā nebija mazāks par akciju kapitāla ieguldījuma apjomu.

(123) Ņemot vērā iepriekš izklāstītos viedokļus, atsaucoties uz riska, kas radies investoram veicot minēto darījumu, analīzi, Komisija secina, ka sākuma punkts atbilstošas atbildības par nodošanas darījuma HLB aprēķināšanai, ir pieejamais akciju kapitāls.

Nepietiekama likviditāte

(124) Vācija uzskata, ka ņemot vērā likviditātes trūkumu un no tā izrietošās atkārtotas finansēšanas izmaksas, WK akciju nodošanu vislabāk var salīdzināt ar faktiskā kapitāla ieguldījumu. Kā tā minēja, pauzot savu sākotnējo nostāju, tas nozīmēja, bruto ieņēmumu izteiksmē atšķirību aptuveni 6,6 % apmērā, salīdzinot ar skaidrā naudā iemaksāto kapitālu. Tirgus ekonomikas investoram šīs izmaksas ir jāņem vērā, apsverot atbilstošās atbildības apjomu.

(125) Komisija arī uzskata, ka ir jāņem vērā nepietiekamā likviditāte. "Parasta" kapitāla iepludināšana bankā to nodrošina gan ar likviditāti, gan ar pašu fondu bāzi, kas saskaņā ar uzraudzības prasībām tai ir nepieciešama uzņēmējdarbības paplašināšanai. Lai varētu pilnībā izmantot kapitālu, t.i., lai paplašinātu savus 100 % riska attaisnotos aktīvus ar faktoru 12,5 (t.i., 100 dalīts ar maksātspējas koeficientu 8 % apmērā), bankai ir nepieciešama finanšu tirgu refinansēšana vairāk kā 11,5 reīzu apmērā. Lai vienkāršotu, starpība starp 12,5 reiz saņemtie procenti un 11,5 reiz samaksātie procenti mīnus citas bankas izmaksas (piem., administratīvās izmaksas) iegūst peļņu no akciju kapitāla⁽²⁷⁾.

(126) Ievērojot to, ka sākumā tās kapitālam nebija likviditātes, HLB radās papildus finansēšanas izmaksas, kas sasniedza tāda kapitāla apjomu, ja tā būtu aizņēmusies finanšu tirgū nepieciešamos fondus, lai pilnībā izmantotu uzņēmējdarbības iespējas, ko pavēra papildus pašu kapitāls, t.i., lai paplašinātu riska atvērtos aktīvus ar 12,5 faktoru (vai, lai saglabātu esošos aktīvus šajā līmenī)⁽²⁸⁾. Ņemot vērā papildus izmaksas, kas nerodas gadījumā, ja pamatkapitāls ir piešķirts likvidā formā, atbilstošā atbildība ir attiecīgi jāsamazina. Tirgus ekonomikas investors nevar cerēt uz tādu pašu atbildību, kā tas saņemtu par skaidras naudas iepludināšanu.

⁽²⁷⁾ Protams, realitātē situācija ir daudz sarežģītāka ārpusbilances posteņu, dažādu aktīvu un nulles riska priekšmetu u.c. riska izvērtējumu dēļ. Tomēr galvenais pamatojums ir neapgājams.

⁽²⁸⁾ Situācija nemainās, ja ņem vērā iespēju palielināt savus fondus līdz sākotnējo fondu apmēram (faktors 25 nevis 12,5 par sākotnējiem pašu fondiem).

⁽²⁶⁾ Skat.2. zemteksta piezīmi un 199. punktu.

(127) Šajā jautājumā Komisija uzskata, ka ir jāņem vērā vispārējā refinansēšanas procentu likme. Refinansēšanas izmaksas veido operatīvās izmaksas, un tādējādi samazina ar nodokli apliekamos ienākumus. Tas nozīmē, ka bankas neto peļņu nemazina radušos papildu procentu izmaksu summa. Šīs izmaksas daļēji atļdzina samazinātais uzņēmuma nodoklis. Vērā var ņemt tikai neto izmaksas, nosakot papildu apgrūtinājumu HLB nodotā kapitāla īpašā rakstura dēļ. Kopumā, Komisija atdzīst, ka HLB radās papildus "likviditātes izmaksas" "atkārtotas finansēšanas izmaksu mīnus uzņēmuma nodokļi" apmērā.

(128) Panāktajā vienošanās pusēs savos aprēķinos līdzīgi izmanto neto atkārtotas finansēšanas izmaksas. Tās piemēroja ilgtermiņa, bezriskā procentu likmi 7,23 % apmērā, nosakot kopējās atkārtotas finansēšanas izmaksas⁽²⁹⁾. Puses arī vienojās apstiprināt nodokļa pamatlikmi 50 % apmērā⁽³⁰⁾.

Iespējamās minimālās atļdzības par ieguldījumu HLB akciju kapitālā noteikšana

(129) Tirgus ekonomikas investoram, pieņemot lēmumu par investēšanu, galvenās vadlīnijas ir paredzētie ienākumi no ieguldījuma un ieguldījuma risks. Lai noteiktu to līmeni, investors apkopo visu pieejamo ar firmu un tirgu saistīto informāciju, un to izmanto savos aprēķinos. Viņš paļaujas uz vidējiem vēstures rādītājiem, kas kopumā ņemot, ir firmas nākotnes rentabilitātes atskaites punkts, un *inter alia* uz uzņēmuma labākā modeļa attiecīgajā laika posmā analīzi, vadības stratēģiju un kvalitāti vai iespējas attiecīgajā sektorā.

(130) Tirgus ekonomikas investors veiks ieguldījumu tikai tad, ja tas sniedz augstākus ienākumus vai zemāku risku, nekā šī kapitāla izmantošanas nākamā labākā alternatīva. Tāpat viņš neinvestētu uzņēmumā, kura plānotie ienākumi ir zemāki par citu, līdzīga riska faktora uzņēmumu vidējiem plānotajiem ienākumiem. Šajā gadījumā var pieņemt, ka investēšanas projektam pastāv pietiekami daudz citu iespēju, kas sola augstākus plānotos ienākumus ar tādu pašu risku.

(131) Minimālās atbilstošās atļdzības noteikšanai pastāv vairākas metodes. Tās variē no atšķirīgiem finansēšanas pieejas variantiem līdz CAPM metodei. Aprakstot dažādās pieejas, ir lietderīgi izšķirt divus komponentus, t.i., bezriskā ienākumus un projektam raksturīga riska prēmiju: minimālie atbilstošie ienākumi no riskanta ieguldījuma = bezriskā pamatlikme + riska prēmija par riskantu ieguldījumu. Līdz ar to, minimālo atbilstošo atļdzību par riskantu

ieguldījumu var raksturot kā ienākumu bezriskā likmes un papildus riska prēmijas summu, ņemot vērā ieguldījumam raksturīgo risku.

(132) Tādēļ ienākumu noteikšanas princips ir ieguldījuma ar pieņemtiem bezriskā ienākumiem pasīvās bezriskā formas pastāvēšana. Nosakot bezriskā pamatlikmi (vai, kā tas var būt šajā gadījumā, koeficientu, kura noteikšanā izmantoti šādi vērtspapīri), parasti izmanto paredzētos ienākumus no valsts vērtspapīru pastāvīgas procentu likmes, bet tie ir salīdzinoši zema riska ieguldījumu veidi. Tomēr dažādās metodes atšķiras, nosakot riska prēmijas apmēru:

— *Finansēšanas likme*: investora paredzētie ienākumi no kapitāla, raugoties no kapitālu izmantojošās bankas viedokļa, atspoguļo nākotnes finansēšanas izmaksas. Saskaņā ar šo pieeju, vispirms nosaka vēsturiskās kapitāla izmaksas, kas radušās salīdzināmām bankām. To vidējo aritmētisko vērtību tad salīdzina ar nākotnes plānotā pamatkapitāla izmaksām, un tālāk ar investora plānotajām ienākumu prasībām.

— *Finansēšana ar salikto ikgadējā pieauguma likmi*: Šīs likmes būtība ir ģeometrisku, nevis aritmētisku vidējo vērtību izmantošanu.

— *CAPM*: CAPM ir vislabāk zināmais un biežāk izmantotais modelis, ko izmanto mūsdienu finansēšanā, ar kuru investora plānoto ienākumu var noteikt pielietojot šādu vienādojumu: plānotais ienākums = bezriskā procentu likme + tirgus riska prēmija x beta. Beta faktoru izmanto, lai palielinātu uzņēmuma risku kas ir līdzīgs visu uzņēmumu kopējam riskam. Noteikta ieguldījuma riska prēmiju nosaka sareizinot tirgus riska prēmiju ar beta faktoru.

(133) CAPM ir dominējošā metode ieguldījuma ienākumu aprēķināšanai biržā reģistrētu lielu uzņēmumu gadījumā. Tomēr, tā kā HLB nav biržā reģistrēts uzņēmums, nav iespējams tieši aprēķināta tās beta vērtību. Tādēļ CAPM var izmantot tikai kā beta faktora aplēsi. Tādēļ Vācija raugās kritiski uz CAPM izmantošanu, citu starpā, nodošanas darījumam federālās zemes bankai.

(134) NordLB gadījumā savos aprēķinos puses izmantoja CAPM un piemēroja bezriskā procentu pamatlikmi 7,23 % apmērā. Šāda procentu likme tika noteikta, pamatojoties uz pieņēmumu, ka LTS īpaša nolūka aktīviem bija jābūt pieejamiem pastāvīgi. Tādēļ puses nolēma izmantot tirgū

⁽²⁹⁾ Deutsche Börse AG REX10 snieguma koeficientu izmantoja kā vispārēji atzītu līdzekli bezriskā procentu pamatlikmes noteikšanai.

⁽³⁰⁾ Saskaņā ar Vācijas valdības iesniegtajiem dokumentiem, uzņēmuma nodokļa likme bija 46 % 1992. gadā, kam jāpieskaita 3,75 % vienotais uzcelojums (t.i., kopā 49,75 %). 1993. gadā vispārējā nodokļu likme pazeminājās līdz 46 %, pirms tā paaugstinājās līdz 49,5 % laika posmā no 1994. līdz 2000. gadam. Kopš 2001. gada tā ir 30 %.

iegūto bezriskā likmi kapitāla ieludināšanas laikā uz pastāvīgu ieguldījuma laiku (piem., 10 gadu ienākumus no valsts obligācijām), jo šāda pieeja neņemtu vērā atkārtota ieguldījuma risku, proti, risku, kuru pēc ieguldījuma perioda beigām nebūtu iespējams atkal investēt bezriskā procentu likmes līmenī. Puses uzskatīja, ka kopējais ienākumu koeficients bija labākais veids, lai ņemtu vērā ieguldījuma risku. Tādēļ tās izvēlējās Deutsche Börse AG REX10 rezultātu koeficientu, kas uzrāda ieguldījuma Federālajos aizdevumos rezultātu desmit gadu ilgā periodā. Šajā gadījumā izmantotā koeficientu virkne ietver būtiskus REX10 rezultātu koeficienta gada beigu rezultātus pēc 1970. gada. Tad puses noteica likmi gadā, kas atspoguļo REX10 snieguma koeficientam noteikto tendenci laika posmā no 1970. līdz 1991. gadam, un šādā veidā ieguva iepriekš minēto bezriskā procentu pamatlīkmi 7,23 % apmērā.

(135) Tā kā HLB ieludinātais kapitāls kļuva pastāvīgi pieejams, šajā konkrētajā gadījumā noderīga ir bezriskā procentu pamatlīkmes noteikšanas metode. Turklāt, REX10 snieguma koeficients ir vispārēji atzīts datu avots. Tādēļ šeit šķiet piemērota aprēķinātā bezriskā procentu pamatlīkme.

(136) Beta faktoru 0,74 apmērā aprēķināja, izmantojot Komisijai pieejamo KPMG ziņojumu par pieskaņotiem beta faktoriem visām biržā reģistrētajām kredītiestādēm Vācijā. Ņemot vērā šo ziņojumu un HLB uzņēmējdarbības profilu, beta faktors ir jāuzskata atbilstošu.

(137) Komisija par pieņemamu uzskata arī tirgus riska prēmiju 4,0 % apmērā. Iepriekš šajā procedūrā vairākos gadījumos izmantoja tā saukto vispārējo ilgtermiņa tirgus riska prēmiju, proti, starpību starp ilgtermiņa vidējo ienākumu par parastu akciju portfeli un vidējo ienākumu no valsts obligācijām. Attiecīgajā ziņojumā par procedūru piemēroja likmi aptuveni 3 % līdz 5 % robežās, atkarībā no metodes, pārbaudāmā perioda un būtiskiem pamatdatiem. BdB vajadzībām sagatavotajā ziņojumā aprēķinātie skaitļi bija 3,16 % un 5 %. Citā ziņojumā par WestLB, kas tika sastādīts pirmajā procedūrā, ieguva skaitļus 4,5 % un 5 %, savukārt Lehman Brothers, arī WestLB vajadzībām veiktajā ziņojumā aprēķināja 4 % rādītāju. Ņemot vērā šo informāciju, Komisijai nav iemesla atkāpties no tirgus riska prēmijas, kas tika izmantota vienošanās. Izmantojot CAPM metodi, Komisija uzskata, ka nav šaubu, ka pušu noteikto minimālo atlīdzību var uzskatīt par atbilstošu.

(138) Komisijai nav iemeslu uzskatīt, ka pušu noteiktā minimālā atlīdzība par pieņemto akciju kapitāla ieguldījumu neatbilst tirgus testa prasībām. Līdz ar to, tā par atbilstošu minimuma atlīdzību nosaka skaitli 10,19 % apmērā gadā

(pēc uzņēmuma nodokļa un pirms investora nodokļa nomaksas).

Peļņas piemaksas atcelšana, ņemot vērā piederību vienam īpašniekam

(139) Ir jānoskaidro, vai ir iemesli minimālās atlīdzības koriģēšanai. Līdz ar praksi citās federālo zemju banku procedūrās šādu piemaksu pamato ar darījumam raksturīgām trīs pazīmēm: i) lēmums par jaunu uzņēmuma akciju neizlaišanu un ar to saistītajām balsošanas tiesībām; ii) neparasti liela apjoma aktīvu nodošana; un iii) atvietojamības trūkums ieguldījumam.

(140) Līdzīgi kā citās procedūrās, Komisija atbalsta viedokli, ka prēmijas, kas saistītas ar iepriekš minētajiem pēdējiem diviem aspektiem, nav pamatotas. Nav iespējama prēmija arī par lēmumu par jaunu uzņēmuma akciju neizlaišanu un ar to saistītajām balsošanas tiesībām, jo FHH jau pieder visas balsošanas akcijas.

Atlīdzība nav samazināta sakarā ar vienošanos par kopēju atlīdzību

(141) Akciju gadījumā atlīdzība ir tieši atkarīga no uzņēmuma rādītājiem un to veido galvenokārt dividendes un uzņēmuma vērtības pieauguma daļa (piemēram, ko atspoguļo akcijas cenas pieaugums). FHH saņem pamatlīkmes atlīdzību, kurā jābūt ietvertiem šiem diviem atlīdzības par "parastu" kapitāla ieludināšanu aspektiem. Var iebilst, ka pastāvīgā atlīdzība, ko FHH saņem tieši ar HLB rezultātiem saistītas atlīdzības vietā, rada izdevīgumu, kas attaisno atlīdzības līmeņa samazināšanu. Neatkarīgi no tā, vai šāda pastāvīga atlīdzība faktiski ir izdevīgāka par mainīgu atlīdzību, ar peļņu saistīta atlīdzība ir atkarīga no uzņēmuma darbības rezultātiem nākotnē. Ja tie pasliktinās, investoram ir izdevīga pamatlīkmes atlīdzība, bet, ja tie uzlabojas, situācija ir pretēja. Tādēļ nevar ņemt vērā faktisko tendenci, kad ir jānovērtē investēšanas lēmums. Līdz ar to, Komisija atbalsta viedokli, ka atlīdzības likme nav jāsamazina.

Kopējā atlīdzība

(142) Ņemot vērā iepriekš minēto un nolīgumu starp sūdzības iesniedzēju BdB, FHH un HLB, Komisija secina, ka atbilstošā atlīdzība par summām, kas tika nodotas kapitāla rezervē un izmantotas līdz 1997. gadam, un kuras varēja izmantot turpmākajos gados zaudējumu segšanai, ir 6,57 % (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas), proti, parasta atmaksas 10,19 % apmērā no ieguldījuma minus 3,62 % par finansēšanas izmaksām, kas radās HLB nodoto aktīvu nepietiekamās likviditātes dēļ.

Atbilstoša atlīdzība par kapitāla rezerves nenosegto un nenosedzamo daļu

- (143) Kā minēts iepriekš, kapitāla daļai, kas netika izmantota līdz 1997. gadam, un kuru pēc tam vairs nevarēja izmantot, ir nozīmīga vērtība HLB, un tās ekonomisko funkciju var pielīdzināt garantijai vai saistībām. Tirgus ekonomikas investors pieprasītu atbilstošu atlīdzību par šāda veida riska uzņemšanos. Par šo jautājumu nolīgumā starp BdB, FHH un HSH Nordbank nekas nav minēts.
- (144) Lēmumā 2000/392/EK ⁽³¹⁾, Vācija uzskatīja atlīdzību 0,3 % apmērā gadā pirms nodokļu nomaksas par atbilstošu bāzes likmi. Uz šo gadījumu neattiecas lēmumā minētais pamatojums par bāzes likmes paaugstināšanu. Minētajā lēmumā prēmija vēl papildus 0,3 % apmērā gadā tika pieskaitīta 0,3 % gada (pirms nodokļu nomaksas) likmei tādēļ, ka garantijas parasti ir saistītas ar noteiktiem darījumiem un tām ir ierobežots izmantošanas laiks (kā nebija WestLB gadījumā), kā arī tādēļ, ka 3 400 miljonu Vācijas marku lielā summa, kas kļuva pieejama WestLB, bija augstāka par to, kādu parasti sedz šādas bankas garantijas.
- (145) Ņemot vērā salīdzināmās pamatīpašības starp WestLB un HLB, kā arī citus atsaukšanas punktus, Komisija pieņem, ka 0,3 % likme atbilst atlīdzībai, kāda HLB būtu jāmaksā tirgus situācijā deviņdesmito gadu sākumā par tai sniegto garantiju. Tā arī piebilst, ka attiecīgā kapitāla apjoms HLB gadījumā ir daudz mazāks par kapitāla apjomu WestLB gadījumā, un šī iemesla dēļ nav vērā ņemams WestLB lēmumā minētais otrais iemesls. Jāatzīst, ka HLB gadījumā garantijas funkcijai nebija ierobežots izmantošanas laiks un tā nebija piesaistīta konkrētam darījumam. No otras puses, bija *de facto* nolīgums, jo kopējo apjomu uzņēmējdarbības paplašināšanai varēja izmantot tad, kad BAKred to apstiprināja par pamatkapitālu. Tā rezultātā vairs nav jāmaksā atsevišķa komisijas maksa par garantiju. Atlīdzība par garantijas funkciju bija daļa no atlīdzības par uzņēmējdarbības paplašināšanas funkciju. Tādēļ jau no paša sākuma bija ierobežots vienas garantijas funkcijas fakts, un tas HLB gadījumu atšķir no WestLB gadījuma.
- (146) Līdz ar to Komisija uzskata, ka HLB gadījumā, pretēji WestLB gadījumam, prēmija nav pamatota, un nosaka likmi 0,3 % gadā (pirms nodokļu nomaksas) kā atbilstošu atlīdzību par kapitāla garantijas funkciju no kapitāla iekļaušanas bilancē 1993. gada 1. janvārī līdz brīdim, kad to apstiprināja BAKred. Pieņemot, ka tolaik uzņēmuma nodokļa likme bija aptuveni 50 %, pēc pēcnodokļu novērtējuma iegūst 0,15 %. Likmi šo 0,15 % pēcnodokļu likmi puses izmantoja, aprēķinot atbalsta elementu, kas attēlots nolīgumam pievienotajā tabulā.
- (147) Garantijas prēmija veido operatīvās izmaksas HLB un tādējādi samazina ar nodokli apliekamo peļņu. Atlīdzību,

kas jāmaksā FHH, iegūst no peļņas pēc nodokļiem. Līdz ar to, 0,3 % likme ir jāpieskaņo nodokļa likmei. Līdzīgi kā ar atkārtotas finansēšanas izmaksām, Komisija pieņem vietotu vispārējo nodokļa likmi 50 % apmērā. Līdz ar to, tā nosaka 0,15 % likmi gadā pēc nodokļa nomaksas.

(e) Atlīdzība par pasīvās līdzdalības ieguldījumu

- (148) Par pasīvās līdzdalības ieguldījumu kopumā tika samaksāta atlīdzība [...] miljonu Vācijas marku apmērā, proti, [lielākais 10 %] 300 miljoni Vācijas marku gadā. Komisija uzskata, ka vērtējumam nav būtiski, ka šo kompensāciju izmaksāja HGV, jo šis holdings pilnībā piederēja FHH, un netiešais ceļš tika izvēlēts tikai nodokļu dēļ. Šajā gadījumā valsts atbalsta izmeklēšanai nav svarīgi, vai investors izvēlas holdingu atlīdzības saņemšanai, vai tieši iegrāmato šo atlīdzību.
- (149) Pasīvās līdzdalības ieguldījumam bija 16 gadu termiņš, proti, to nevarēja pieprasīt agrāk. Tāpēc, par spīti šim garajam laika posmam, tā ir jāuzskata par termiņa pasīvās līdzdalības ieguldījumu.
- (150) Vācija ir paziņojusi, ka par pasīvās līdzdalības ieguldījumu būtu piemērota atlīdzība 1,29 % apmērā, ņemot vērā līdzīgus instrumentus un nepietiekamu likviditāti. BdB uzskata, ka, lai gan salīdzinot ar kapitāla rezervi, būtu jāizdara atvilkums, lielākoties šim ieguldījumam bija līdzība ar akciju kapitālu, līdz ar to, kā noteikts iepriekš, ir jāpieņem augstāka atlīdzība.

Kapitāla bāze

- (151) Kopš 1993. gada 1. janvāri pasīvās līdzdalības ieguldījuma vērtība palika nemainīga – 300 miljoni Vācijas marku. Tomēr, kā minēts iepriekš, šī summa netika izmantota kā pašu kapitāls līdz brīdim, kad to apstiprināja BAKred. Pēc 1997. gada 1. janvāra 300 miljonus Vācijas marku varēja izmantot pilnībā līdz 2003. gada maijam. 183. punktā attēlotajā tabulā ir sniegta sīka informācija par izmantotajiem aprēķinu paņēmieniem, nosakot atbilstošu atlīdzību par pašu kapitālo.
- (152) Lai gan pasīvās līdzdalības ieguldījumu, kas netika segts līdz 1997. gadam, nevarēja izmantot un tas netika izmantots konkurētspējīgas uzņēmējdarbības paplašināšanai, tā bija izdevīga HLB, jo bilancē uzrādītā akciju kapitāla apjoms sniedz bankas aizdevējiem norādi par tās stabilitāti un tādējādi ietekmē noteikumus, uz kādiem tā var aizņemties ārēju kapitālu. Kreditori un reitinga aģentūras ņem vērā bankas vispārējo ekonomisko un finanšu situāciju. Tā kā šos apjomus katru gadu nevar izmantot uzņēmējdarbības paplašināšanai, bet tie uzlaboja bankas pozīciju kreditoru acīs, kapitāla ekonomisko funkciju šajā gadījumā var salīdzināt vismaz ar garantiju.

⁽³¹⁾ Skat. 2. zemsvītras piezīmi un 221. rindu.

(153) Tirgus ekonomikas investors arī būtu pieprasījis atlīdzību par šiem līdzekļiem, ņemot vērā to sniegto ekonomisko labumu. Tomēr, līdzīgi kā kapitāla rezervei, šīs atlīdzības apjoms ir mazāks par akciju kapitāla daļas apjomu, ko HLB var izmantot tās konkurētspējīgā uzņēmējdarbībā.

Nodotā kapitāla tiesiskā un ekonomiskā klasifikācija

(154) Tāpat kā lēmumā 2000/392/EK izmantotajā pieejā, Komisija noteiks atbilstošu atlīdzību par riska darījumu aktīviem, kas tika nodoti, ņemot vērā to HLB sniegto komerciālo labumu. Kā iepriekš prognozēts, parastas tirgus atlīdzības noteikšanas sākuma punkts ir atlīdzība, ko pieprasītu tirgus ekonomikas investors piešķirot bankai pamatkapitālu.

(155) BdB uzskata, ka tas ir akciju kapitālam līdzīgs ieguldījums. Tomēr salīdzināšanu ar akciju kapitālu aprūstina apstākļi, ka šis ieguldījums ir pieprasīts, lai gan pēc ilga laika. Zaudējumu gadījumā pasīvās līdzdalības ieguldījums kotētos vienādi ar akciju kapitālu. Visbeidzot, ieguldījuma pieprasāmība mazina risku, kā rezultātā pasīvās līdzdalības ieguldījumu vajadzētu atlīdzināt ar mazu atlaidi, salīdzinājumā ar akciju kapitālu. Tomēr Vācija apstrīd pielīdzināšanu akciju kapitālam. Tā uzskata, ka kapitāls ir pasīvās līdzdalības ieguldījums, un to atspoguļo atlīdzības līmenis.

(156) Vācija, BdB un Komisija ir vienojušās, ka pasīvās līdzdalības ieguldījums veido pamatkapitālu. Kopš 1997. gada BAKred apstiprināja pasīvās līdzdalības ieguldījumu kā pamatkapitālu ("1. rindas kapitālu") un tādēļ to var salīdzināt tikai ar tādiem pamatkapitāla instrumentiem, kādus nodošanas laikā Vācijā atzina par pamatkapitālu.

(157) Šajā jautājumā Komisija piekrīt pušu viedoklim. Lēmumā 2000/392/EK tā jau izskaidroja, ka WfA aktīvu, kas tika atzīti arī par pamatkapitālu, un akciju kapitāla instrumentu, kas tika atzīti tikai par papildus kapitālu, piemēram, peļņas daļības sertifikātus un privilēģētās akcijas bez balsstiesībām, salīdzinājumu nevar izmantot par pamatu, nosakot atbilstošu atlīdzību par nodoto kapitālu⁽³²⁾. Pamatkapitāls uzņēmumam ir ļoti izdevīgs, jo to var izmantot papildus pašu fondu palielināšanai (piemēram, peļņas daļības sertifikāti) līdz tādām pašām apjomam, lai palielinātu bankas pašas fondus. Piešķirtais kapitāls, kas jāuzskata par sākotnējiem pašu fondiem, ir vairāk pakļauts riskam, ko parasti arī atspoguļo kā augstāku tirgus atlīdzību par šādiem instrumentiem. Tādēļ jau pašā sākumā var izslēgt salīdzinājumu ar "papildu fondiem", kas piedāvā tikai ierobežotas iespējas uzņēmējdarbības paplašināšanai.

(158) Komisija uzskata, ka raugoties no riska analīzes šķautnes, pasīvās līdzdalības ieguldījums ir "parasts" pasīvās līdzdalības ieguldījums, un nevis akciju kapitāls. Tik tālu Komisija piekrīt Vācijai. Maksātnespējas gadījumā gan attiecīgais pasīvās līdzdalības ieguldījums, gan citi kapitāla tirgus termiņa pasīvās līdzdalības ieguldījumi tiktu atmaksāti pirms akciju kapitāla atmaksas, un investors saņemtu attiecīgos procentus par bankrotu, bet akciju kapitāla ieguldījuma gadījumā viņš paliktu tukšām rokām. Kamēr uzņēmums nerada zaudējumus, FHH saņem kopējo noteikto atlīdzību, savukārt akciju kapitāla investoram ir tiesības tikai uz daudz mazāku ar peļņu saistītu samaksu – dividendēm.

Atbilstošas atlīdzības noteikšana par pasīvās līdzdalības termiņa ieguldījumu HLB

(159) Kā paskaidrots, Komisija uzskata attiecīgo kapitāla pasākumu par pasīvās līdzdalības ieguldījumu. Noteicošais faktors novērtējot noteiktās atlīdzības atbilstību tirgus situācijai, ir tas, vai to var uzskatīt par parastu salīdzinājumā ar tirgū noteikto atlīdzību par ekonomiski un tiesiski līdzīgiem darījumiem, kuros iesaistīti pasīvās līdzdalības ieguldījumi. Sākot ar metodi, ko izmantoja FHH un HLB, atlīdzība par attiecīgo pasīvās līdzdalības ieguldījumu būtu jānosaka, izmantojot ierobežota izmantošanas termiņa un citādi pielīdzināmu pasīvās līdzdalības ieguldījumu.

(160) Vācija paziņoja, ka deviņdesmito gadu laikā pasīvās līdzdalības ieguldījumus arvien vairāk izmantoja federālās zemes bankas nolūkā paplašināt savu kapitāla bāzi. Pasīvās līdzdalības ieguldījums, kas radās WK aktīvus ieguldot HLB, tādējādi, bija viens no pirmajiem ievērojama apjoma nodošanas gadījumiem Vācijas banku sektorā.

(161) Dažādu pamatkapitāla instrumentu riska profila analīze ir parādījusi, ka pasīvās līdzdalības ieguldījumi, ņemot vērā salīdzināmu saistību daļu un to atvietojamību kā termiņa ieguldījumam ar pastāvīgu atlīdzību, bija ļoti līdzīgi peļņas daļības sertifikātiem. Turklāt, saņēmējbankai bija nodokļu priekšrocības, jo maksājāmie procenti neietver peļņas izmantošanu, bet parasti, kā tas notika šajā gadījumā, atspoguļoja (nodokli samazinošas) operatīvās izmaksas.

(162) 1993. gada 1. janvāra pasīvās līdzdalības ieguldījums HLB bija pirmais – un gandrīz piecu gadu garumā – vienīgais šāda veida bankas darījums, un HLB neko nezināja par citu zemes banku līdzīgiem darījumiem šajā laikā. Tādēļ nebija iespējams tieši noteikt atbilstošu riska prēmiju pasīvās līdzdalības ieguldījumam, pamatojoties uz citiem noteiktiem pasīvās līdzdalības ieguldījumiem. Tomēr pieejamie

⁽³²⁾ Skat. 2. zemsvītras piezīmi un 199. punktu.

dati par pasīvās līdzdalības ieguldījumiem ar ierobežotu un neierobežotu izmantošanas laiku, par kuriem tika panāktas vienošanās ar trešajām pusēm 1997. un 1998. pieļāva netiešu aprēķinu gadījumos, kad 1992. gada beigās un 1997. gada beigās bija mainījies apmērs, līdz kuram atbilstošā riska prēmija par HLB instrumentiem līdzinājās prēmijai par pamatkapitāla instrumentiem. HLB ilgtermiņa peļņas dalības sertifikātu riska prēmijas izmaiņas varēja kalpot par etalonu. Kā parādīja iesniegtais vispārējais pārskats, investoru pieprasītā riska prēmija par HLB peļņas dalības sertifikātiem šajā laikā ievērojami pieauga⁽³³⁾. Ja šī iemesla dēļ tirgus apstākļus 1997. gada beigās pārliet uz 1992. gada 31. decembri, atbilstošā riska prēmija 1992. gada beigās vismaz nav nepietiekami novērtēta⁽³⁴⁾. Līdz ar to, riska prēmiju, kas bija atbilstoša 1992. gada beigās, par pasīvās līdzdalības ieguldījumu ar izmantošanas laiku i, var noteikt ar šādu vienādojumu: riska prēmija par pasīvās līdzdalības ieguldījumu, i, 1992 = maiņas starpība, valsts aizdevumi, i, 1992 + maiņas starpība, pasīvās līdzdalības ieguldījumi, i, 1997.

(163) Nemot vērā tirgus datus, kas savākti par 1997. gada decembri un 1998. gada februāri, un noteikto pasīvās līdzdalības ieguldījumu procentu likmes, iegūst 16 gadu ilga termiņa ieguldījumu prēmiju aptuveni 1,25 % apmērā pēc maiņas. Ņemot vērā 1992. gada 31. decembra tirgus datus (valsts aizdevumu maiņas starpība 0,04 %), atbilstošā riska prēmija par 16 gadu pasīvās līdzdalības iemaksu būtu 0,04 % + 1,25 % = 1,29 %.

(164) Pamatotu riska prēmiju var aprēķināt arī, pamatojoties uz citiem finanšu instrumentiem ar līdzīgu riska profilu, kas ir parasta prakse. Termiņa pasīvās līdzdalības ieguldījumi ierindojas starp peļņas dalības sertifikātiem un netermiņa-pasīvās līdzdalības ieguldījumiem attiecībā uz to riska profilu. Tā rezultātā šo ieguldījumu riska prēmijai parasti ir jābūt augstākai nekā peļņas dalības sertifikātu riska prēmijai, bet zemākai par netermiņa pasīvās līdzdalības ieguldījumu riska prēmiju. Jāievēro, ka netermiņa pasīvās līdzdalības ieguldījumu atsauces vērtības bija pieejamas tikai kopš 1999. gada oktobra, tirgus dati par peļņas dalības sertifikātiem bija pieejami jau deviņdesmito gadu sākumā, jo tie jau pastāvēja zināmu laiku un ar tiem ikdienā saskārās akciju biržā. Turklāt, *Lehman Brothers* izveidotajā ziņojumā izmantošanai WestLB bija noteiktas riska prēmijas par peļņas dalības sertifikātiem, ko Vācijas bankas bija izdekušas 1991. gada decembra vidū⁽³⁵⁾.

(165) Lai no HLB peļņas dalības sertifikātu situācijas 1992. gada beigās iegūtu atbilstošu riska prēmiju par termiņa pasīvās līdzdalības ieguldījumiem HLB, ir jānovērtē pamatotas atlīdzības prēmija par šiem diviem instrumentiem. Arī šeit

nepilnīgu datu dēļ var gūt atsauksmi tikai par tirgus apstākļiem 1997. gada beigās un 1998. gada sākumā, un no tā izrietošais HBL investoru riska novērtējumu var pieņemt par atbilstošu situācijai 1992. gada beigās. Tādējādi atbilstošu riska prēmiju par termiņa pasīvās līdzdalības ieguldījumiem 1992. gada beigās var noteikt, izmantojot šādu vienādojumu: riska prēmija par pasīvās līdzdalības ieguldījumiem, i, 1992 = riska prēmija par peļņas dalības sertifikātiem, i, 1992 + starpība no pasīvās līdzdalības ieguldījumiem/peļņas dalības sertifikātiem, i, 1997.

(166) Tirgus dati par 1997. gada decembri un 1998. gada februāri uzrādīja 0,35 %-0,40 % prēmiju par 10 gadu HLB peļņas dalības sertifikātiem un 16 gadu pasīvās līdzdalības iemaksām 1997. gada beigās. Izmantojot 1992. gada 31. decembra tirgus datus (riskā prēmija par 8 gadu HLB peļņas dalības sertifikātiem ir 0,91 %), iegūst aptuveno riska prēmiju par 16 gadu pasīvās līdzdalības ieguldījumiem no 1,26 % līdz 1,31 %. Izmantojot 0,90 % riska prēmiju par 10 gadu peļņas dalības sertifikātiem, kas tika izmantota *Lehman Brothers* ziņojumā, attiecībā uz 1991. gada decembra vidu iegūst pilnīgi identiskas vērtības⁽³⁶⁾.

(167) Izmantojot abas metodes, Vācijas sniegtā informācija uzrāda robežu aptuveni 1,26 %-1,31 % apmērā. Komisijai tika nosūtīti galvenie dati par jautājumiem attiecībā uz peļņas dalības sertifikātiem un veiktajiem ieguldījumiem. Komisijai ir pieejami arī pārskati par bezriskā procentu likmēm, kas attiecīgajos gados bija raksturīgas valsts aizdevumiem un maiņas darījumiem, kas attiecās uz pasīvās līdzdalības ieguldījumiem un citām būtiskām starpībām. Tādēļ Komisija secina, ka Vācijas noteiktā 1,29 % robeža kopumā ir pamatota.

(168) Komisija uzskata, ka nav nepieciešams veikt tālāku tirgus izpēti saistībā ar attiecīgās pasīvās līdzdalības iemaksas tirgus atbilstības valsts atbalsta novērtējumu. Ir pietiekami, ja Komisija nodrošinās, pamatojoties uz tendenču prognozēm, ka noteiktā atlīdzība atbilst parastajiem tirgus rādītājiem.

1.1.1. Likviditātes nepietiekamība

(169) Līdz šim izteiktos Vācijas un BdB argumentus par likviditātes izmaksām var pieņemt, ja "parasts" kapitāla ieguldījums bankā nodrošina tai gan likviditāti, gan pamatkapitāla bāzi, kas ir nepieciešama atbilstoši uzraudzības prasībām, lai paplašinātu uzņēmējdarbību. Kā iepriekš minēts, bankai, kas vēlas pilnībā izmantot kapitālu, t.i., paplašināt savus 100 % riska aktīvus ar faktoru 12,5 (t. i., 100 dalīts ar maksātpējas koeficientu 8 % apmērā), nepieciešama refinansēšana vairāk kā 11,5 reizi apmērā. Lai vienkāršotu, starpība starp 12,5 reiz saņemtie procenti

⁽³³⁾ Šeit noteicošais faktors katrā gadījumā ir atmaksas prēmija nevis par valsts aizdevumiem, bet maiņu, jo maiņas starpību valsts aizdevumu ("maiņas starpība") gadījumā galvenokārt nosaka maiņas tirgus piedāvājums un pieprasījums, nevis kredītpējas apsvērumi.

⁽³⁴⁾ Nemot vērā straujas izmaiņas finanšu tirgos (piem., tirgus krīze 1997. gada vidū) un Komisijas valsts atbalsta izmeklēšanas lietu pret WestLB, riska prēmijai, kādu 1992. gada beigās investors pieprasītu par ierobežota izmantošanas laika pasīvās sabiedrības ieguldījumu HLB, patiesībā vajadzēja būt zemākai nekā secināms no tirgus situācijas 1997. gada beigās.

⁽³⁵⁾ Salīdz. *Lehman Brothers, Analyse der Kapitalzuführung aus der Einbringung der Wohnungsbauförderungsanstalt des Landes Nordrhein-Westfalen*, 1997.g. 8. jūlijā, 4. lpp., un II pielikuma 27. lpp. Tajā galvenokārt uzskaitītas Vācijas vadošo privāto komercbanku emisijas (*Deutsche Bank, Dresdner Bank, u.c.*), kurām tolaik bija augstāks uzņēmējdarbības risks nekā HLB.

⁽³⁶⁾ Salīdz. *Lehman Brothers, Analyse der Kapitalzuführung aus der Einbringung der Wohnungsbauförderungsanstalt des Landes Nordrhein-Westfalen*, 1997.g. 8. jūlijā, 4. lpp.

un 11,5 reiz samaksātie procenti mīnus citas bankas izmaksas (piem., administratīvās izmaksas) vienāds ar peļņu no akciju kapitāla⁽³⁷⁾. Ievērojot to, ka sākumā tās kapitālam nebija likviditātes, HLB radās papildus finansēšanas izmaksas, kas sasniedza tāda kapitāla apjomu, ja tā būtu aizņēmusies finanšu tirgū nepieciešamos fondus, lai pilnībā izmantotu uzņēmējdarbības iespējas, ko pavēra papildus pašu kapitāls. Ņemot vērā papildus izmaksas, kas nerodas gadījumā, ja pamatkapitāls ir piešķirts likvidā formā, atbilstošā atlīdzība ir attiecīgi jāsamazina. Tirgus ekonomikas investors nevar cerēt uz tādu pašu atlīdzību, kā tas saņemtu par skaidras naudas ieludināšanu.

(170) Pretēji BdB viedoklim, Komisija uzskata, ka ir jāatvelk bruto refinansēšanas procenti. Refinansēšanas izmaksas veido operatīvās izmaksas, tādējādi samazinot ar nodokli apliekamos ienākumus. Tas pats attiecas uz atlīdzību par pasīvās līdzdalības ieguldījumu, kas jau pašā sākumā izdarīts likvidā formā. Salīdzinājumā ar pēdējo, kas, kā iepriekš norādīts, sniedz atbilstošu tirgus pārbaudi, tādēļ tam vairs nav tālākas nodokļu priekšrocības. Abos gadījumos bankas neto peļņu samazina par likviditāti samaksāto procentu apjomu. Tā rezultātā ir jāatvelk kopējās refinansēšanas izmaksas.

(171) Šī situācija ir līdzīga *Landesbank Hessen-Thüringen* gadījumam, bet atšķiras no citām federālo zemju bankām, kas arī tika pārbaudītas, ieskaitot WestLB, jo riska darījumu aktīvi pēdējā gadījumā bilancē ir uzrādīti kā rezerves, un kopējā atlīdzība ir jāuzskata kā peļņas izmantošana, bet nevis kā operatīvās izmaksas, un tādēļ tā ir jāatrēķina no ar nodokļiem apliktās peļņas. Citu federālo zemju bankas tādējādi gūst nodokļu priekšrocības, kur izmaksas par likviditāti, kas ir vēlreiz jānodrošina, nav apliekamas ar nodokli kā operatīvās izmaksas, bet tā nenotiek ar ieguldījumu, kas sākumā tika veikts skaidrā naudā, bet citādi ir pilnīgi tam pielīdzināms, un šāds ieguldījums var kalpot par atsaucē vērtību.

(172) Ievērojot to, ka nav (citu) nodokļu priekšrocību, HLB ir jāmaksā tikai atlīdzība par risku, kam ir pakļauta FHH, pateicoties tās riska darījumu aktīviem pasīva līdzdalības veidā, proti, garantijas atlīdzība, kas ir izteikta bāzes punktos un pārsniedz attiecīgo atsaucē procentu likmi.

Atbilstoša atlīdzība par pasīvās līdzdalības ieguldījuma nenosegto daļu

(173) Kā minēts iepriekš, pasīvās līdzdalības ieguldījums netika atzīts par pašu pamatkapitālu atbilstoši uzraudzības iestāžu prasībām laika posmā no 1993. līdz 1996. gadam.

(174) Lēmumā 2000/392/EK Komisija noteica pamatlikmi 0,3 % apmērā bilancē norādītajai summai gadā pirms nodokļu nomaksas, ar nosacījumu, ka šo summu nevar izmantot

konkurētspējīgās uzņēmējdarbības stiprināšanai. Tika uzrēķināta prēmija vēl papildus 0,3 % apmērā, ņemot vērā attiecīgo summu un termiņa trūkuma dēļ (skat. 144. apsvērumu).

(175) Turklāt, pretēji WestLB gadījumam, Komisija neuzskata par prēmiju, kas noteikta lielākai summai HLB. Tā kā citādi tie ir salīdzināmi gadījumi, Komisija nosaka 0,3 % likmi gadā (pirms nodokļu nomaksas) kā piemērotu atlīdzību par kapitāla garantijas funkciju kapitāla iekļaušanas bilancē laikā 1993. gada 1. janvārī līdz brīdim, kad to apstiprināja BAKred (skat. 145. punktu). Ievērojot to, ka atlīdzība par visu pasīvās līdzdalības ieguldījumu ir neapliekama ar nodokli, kā operatīvās izmaksas un šajā ziņā arī atšķiras no Lēmumā 2000/392/EK noteiktās atlīdzības nodokļu jautājumā, šī prēmija ir jāuzskata par pirmsnodokļu likmi, ko var pieprasīt pilnā apmērā kā darbības izmaksas.

(176) Atklājās, ka atlīdzība par pasīvās līdzdalības ieguldījumu ([...] miljonu Vācijas marku [...] apmērā gadā, kas atbilst [lielākais 10 %], kopā bija pārāk liela.

(f) Datums, no kura vairs netiek sniegts atbalsts

(177) Vācija parādīja, ka pēc HLB un LSH apvienošanās 2003. gada 2. jūnijā, izveidojot HSH Nordbank, HLB saņemtās WK akcijas tika nodotas atpakaļ FHH.

(178) Tādēļ pēc 2003. gada 2. jūnijā HSH vairs nevarēja segt HLB konkurētspējīgā uzņēmuma radītos riska aktīvus ar īpaša nolūka aktīviem vai pēdējo izmantot kā garantiju.

(179) Komisija uzskata, ka tādējādi ir parādīts, ka, sadalot īpaša nolūka aktīvus, pārbaudāmais atbalsts beidza pastāvēt 2003. gada 2. jūnijā.

(g) Atbalsta elements

(180) Nodotā kapitāla dažādo formu aprakstam izmantojot aprēķina metodes, atlīdzības komponenti un atlīdzības, ir iegūtas summas, kas attēlotas 183. punkta 1. tabulā, un būtu maksājamas kā atbilstoša atlīdzība par atsevišķiem komponentiem un gadiem.

(181) Ir jāatvelk summas, kas noteiktas kā atlīdzības komponenti ieguldījuma laikā. Komisija uzskata, ka tas attiecas tikai uz atlīdzību [...] miljonu Vācijas marku apmērā [...] par pasīvās līdzdalības ieguldījumu. Tomēr nav iespējams aprēķināt citus komponentus, piemēram, Vācijas samaksātās un noteiktās dividendes. Kā minēts iepriekš (skat. 110. apsvērumu), saskaņā ar tirgus ekonomikas investora principu, nav būtiski dividendžu maksājumi un/vai vērtības pieaugums, kas radies pēc ieguldījuma.

⁽³⁷⁾ Protams, realitātē situācija ir daudz sarežģītāka ārpus bilances posteņu, dažādu aktīvu un nulles riska priekšmetu u.c. riska izvērtējumu dēļ. Tomēr galvenais pamatojums nav apstrīdams.

(182) Komisija atbalsta viedokli, ka, neraugoties uz atšķirībām starp diviem kapitāla instrumentiem, kas saistīti ar faktu, ka 1993. gada FHH veiktais nodošanas darījums bija paredzēts kā kopēja pakete, noteikto, pārlietu lielo atlīdzību par pasīvās līdzdalības ieguldījumu var uzskatīt par atlīdzību,

kas samaksāta par visu šo ieguldījuma projektu. Tādējādi pārmaksu var salīdzināt ar kapitāla rezervi kā atlīdzību. Tomēr tā ir jāpārreķina uz pēcnodokļu vērtību, un šo jautājumu puses nolīgumā nav atrisinājušas.

(183) Līdz ar to, atlīdzības elements ir šāds ⁽³⁸⁾:

1. Tabula

Atbalsta elementa aprēķins – HLB (Vācijas markās)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
	(5 mēneši)										
HLB pieejamā pasīvās līdzdalības ieguldījuma summa	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
Maksājamā atlīdzība (1,29 %)					3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	1,6
Maksājamā garantijas komisijas maksa (0,3 %)	0,9	0,9	0,9	0,9							
Samaksāts	30,0	30,0	30,0	30,0	...	...	...	...	...	...	...
Pārmaksa (= par kapitāla rezervi)	29,1	29,1	29,1	29,1	...	...	...	...	...	...	...
Uzņēmuma nodokļi	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %
Atskaitot nodokli	- 14,6	- 14,6	- 14,6	- 14,6	...	...	...	...	...	...	...
Atgūstamā pārmaksa pēc nodokļa nomaksas	14,6	14,6	14,6	14,6	...	...	...	...	...	...	...
HLB pieejamās kapitāla rezerves no WL 1993. g. summa	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4
BAKred apstiprināts	0,0	0,0	0,0	0,0	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4	659,4
no kā nav izmantojams kā disponētais kapitāls	0,0	0,0	0,0	0,0	...	...	...	...	...	...	...
no kā izmantots/izmantojams kā disponētais kapitāls (GS I-Anrechnung) (kopš 1997. gada)	182,9	435,6	255,1	208,3	...	...	...	...	...	...	...
no kā neizmanto/nezmantotajams kā disponētais kapitāls (kopš 1997. gada)	476,5	223,7	404,2	451,1	...	...	...	...	...	...	...
Maksājamā atlīdzība (6,57 %)	12,0	28,6	16,8	13,7	...	...	...	...	...	...	...
Maksājamā garantijas komisijas maksa (0,15 %)	0,7	0,3	0,6	0,7	...	...	...	...	...	...	...
Maksājamā atlīdzība kopā	12,7	29,0	17,4	14,4	...	...	...	...	...	...	...
Atgūstamā pārmaksa no pasīvās līdzdalības	14,6	14,6	14,6	14,6	...	...	...	...	...	...	...
iemaksas											
Atbalsta elements	- 1,9	14,4	2,8	- 0,2	...	...	...	...	...	...	...

⁽³⁸⁾ 1999. gada 1. janvārī Vācijas marku aizstāja ar euro pēc likmes EUR 1 = DEM 1,95583. Lai aprēķinātu atgūstamā atbalsta kopējo summu, tabulā atspoguļotie ikgadējie atbalsta elementa dati ir atbilstoši jāpārveido.

(184) Atbalsta elements 177,5 miljonu Vācijas marku (90,75 miljonu euro) apmērā ir aprēķināts kā atšķirība starp faktiskajiem maksājumiem un maksājumiem, kādi atbilstu tirgus apstākļiem.

2.2 Konkurences izkropļošana un ietekme uz tirdzniecību dalībvalstu starpā

(185) Finanšu pakalpojumu liberalizēšanas un finanšu tirgu integrēšanas rezultātā banku darbība Kopienā ir kļuvusi ārkārtīgi jutīga pret konkurences izkropļošanu. Šāda attīstība pastiprinās, ieviešot ekonomikas un monetāro savienību, kas novērš atlikušos šķēršļus konkurencei finanšu pakalpojumu tirgū.

(186) Atbalsts saņēmēja HLB veica gan reģionālu, gan starptautisku banku darbību. Tā sevi uzskatīja par universālu komercbanku, kas cita starpā bija iesaistīta pārvaldījumu finansēšanā, un tagad darbojas ar nosaukumu HSH Nordbank. Neraugoties uz nosaukumu, tradīcijām un statūtos noteiktajiem uzdevumiem, līdz 2003. gadam HLB nevarēja uzskatīt tikai par reģionālu banku.

(187) Šie fakti skaidri norāda, ka HLB piedāvāja savas bankas pakalpojumus, konkurējot ar citām Eiropas bankām ārpus Vācijas robežām, un, tā kā citu Eiropas valstu bankas darbojas Vācijā, arī Vācijas robežās.

(188) Jāuzsver arī tas, ka starp kredītiestādes pašu kapitālu un tās banku darbību ir ļoti cieša saikne. Tikai tad, kad bankai ir pietiekams atzītais pašu kapitāls, banka var veikt uzņēmējdarbību un paplašināt savu komercdarbību. Tā kā valsts pasākuma rezultātā HLB tika piešķirts šāds kapitāls, lai nodrošinātu maksātspēju, tas tieši ietekmēja attiecīgās bankas uzņēmējdarbības iespējas.

(189) Tādēļ ir skaidrs, ka HLB sniegtais atbalsts izkropļo konkurenci un ietekmē tirdzniecību dalībvalstu starpā.

2.3 Secinājums

(190) Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, var apgalvot, ka ir ievēroti EK Līguma 87. panta 1. punktā noteiktie kritēriji, un tādēļ īpaša nolūka aktīvu nodošana ietver valsts atbalstu šī panta izpratnē.

3. ATBILSTĪBA KOPEJAM TIRGUM

(191) Nav piemērojams neviens no izņēmumiem, kas noteiktas EK Līguma 87. panta 2. punktā. Atbalstam nav sociāls raksturs, un tas nav piešķirts atsevišķiem patērētājiem. Tas arī nemazina kaitējumu, ko nodarījušas dabas katastrofas vai izņēmuma notikumi, nedz arī kompensē ekonomiski nelabvēlīgos apstākļus, ko radīja Vācijas sašķelšana.

(192) Ņemot vērā, ka šim atbalstam nav reģionāls uzdevums – tas nav domāts ne reģionu, kuros dzīves līmenis ir neparasti zems vai kuros ir nopietns bezdarbs, ekonomiskās attīstības veicināšanai, ne noteiktu ekonomisko zonu attīstības veicināšanai, attiecībā uz atbalsta reģionālo aspektu tam nav piemērojams arī EK Līguma 87. panta 3. punkts a) un c) apakšpunkts. Minētais atbalsts arī neveicina visas Eiropas interesēm svarīga projekta izpildi. Tas nav paredzēts ne kultūras veicināšanai, ne tās mantojuma saglabāšanai.

(193) Ievērojot to, ka HLB ekonomiskā izdzīvošana nebija apdraudēta, kad tika veikts šis pasākums, nav nepieciešams apsvērt, vai vienas lielas kredītiestādes, kā HLB, sabrukums varētu izraisīt vispārēju banku krīzi Vācijā, kas kaut cik varētu attaisnot atbalstu nolūkā novērst nopietnus traucējumus Vācijas ekonomikā, saskaņā ar EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

(194) Saskaņā ar EK līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu, atbalsts var būt savienojams ar kopējo tirgu, ja tas veicina noteiktu ekonomikas nozaru attīstību. Principā, to varētu piemērot arī restrukturizēšanas atbalstam banku sektorā. Tomēr šajā gadījumā nav ievēroti noteikumi par šo izņēmumu piemērošanu. HLB nebija grūtībās nonācis uzņēmums, kura dzīvotspēja būtu jāatjauno ar valsts atbalstu.

(195) EK Līguma 86. panta 2. punkts, kas noteiktos apstākļos pieļauj izņēmumus līguma valsts atbalsta noteikumos, principā ir piemērojams finanšu pakalpojumu nozarei. To Komisija apstiprināja savā ziņojumā par vispārējās ekonomikas nozīmes pakalpojumiem finanšu nozarē⁽³⁹⁾. Šajā gadījumā nepieciešamie formālie nosacījumi nav ievēroti, un Vācija uz tiem arī neatsaucās.

(196) Ievērojot to, ka nav piemērojams principa par valsts atbalstu aizlieguma izņēmums, saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu, attiecīgo atbalstu nevar uzskatīt par atbilstošu līgumam. WK akciju iemaksa HLB 1993. gada 1. janvārī nav esošs atbalsts.

(197) 1993. gada 1. janvārī veikto nodošanas darījumu nevar uzskatīt arī par tādu, ko sedz iestādes saistības un galvotāja saistības.

(198) No otras puses, galvotāja saistību, kā noklusēto saistību vis-à-vis kreditoriem, pārbaude gadījumā, ja bankas aktīvi nav pietiekami, lai tos apmierinātu, nav ievērota no paša sākuma. Kapitāla iepludināšana nebija paredzēta tam, lai apmierinātu HLB kreditorus, un HLB aktīvi nebija izsmelti.

⁽³⁹⁾ Ecofin Padomei šis ziņojums tika iesniegts 1998. gada 23. novembrī, bet tas nav publicēts. To var skatīt Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātā, kā arī Komisijas tūmekļa vietnē.

(199) Tomēr iestādes saistību pārbaude arī neattiecas uz šo gadījumu. Saskaņā ar iestādes saistībām, attiecīgajai iestādei ir jāsniedz HLB nepieciešamie līdzekļi, lai nodrošinātu tās normālu darbību tik ilgi, cik tā nolemj nodrošināt HLB nepārtrauktu pastāvēšanu. Tomēr kapitāla iepludināšanas laikā HLB nekādā veidā nevarēja raksturot kā nespējīgu turpināt HLB kārtīgu darbību, kas tādēļ varēja, izmantojot apzinātus federālo zemju kā daļas īpašnieka ekonomiskos aprēķinus, arī saskatīt nākotnes tirgus iespējas konkurences apstākļos. Šādam federālās zemes pieņemtam parastam ekonomiskam lēmumam nav piemērojams iestādes saistību "ārkārtas nosacījums". Ņemot vērā to, ka neviena cita pastāvoša atbalsta shēma, kas noteikta EK Līguma 87. panta 1. punktā un 88. panta 1. punktā, nav piemērojama, kapitāla iepludināšanu var uzskatīt par jaunu atbalstu EK Līguma 88. panta 3. punkta izpratnē.

IX. SECINĀJUMS

(200) Ievērojot, ka Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. panta 1. punktā noteiktais periods ir beidzies, atbalstu, kas varēja rasties WK akciju nodošanas 1986. gada 1. janvārī rezultātā, vairs nevar atgūt, un tas jāuzskata par esošu atbalstu saskaņā ar minētās Regulas 15. panta 2. punktu.

(201) Atbalstu, kas radās WK akciju nodošanas 1993. gada 1. janvārī rezultātā, nevar uzskatīt par savietojamu ar kopējo tirgu saskaņā ar Līguma 87. panta 2. un 3. punktu vai citiem noteikumiem. Tādēļ šis atbalsts ir pasludināts par nesaderīgu ar kopējo tirgu, un tas ir jāpārtrauc, un Vācijas valdībai ir jāatgūst nelikumīgi veiktā pasākuma atbalsta elements,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU:

1. pants

Valsts atbalsts, ko Vācija īstenoja *Hamburgische Landesbank – Girozentrale*, patreizējās *HSH Nordbank AG* labā, 90,75 miljonu euro

apmērā laika posmā no 1993. gada 1. janvāra līdz 2003. gada 2. jūnijam, nav saderīgs ar kopējo tirgu.

2. pants

Vācijai ir jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai pārtrauktu 1. pantā minēto atbalstu, kas saņēmējam kļuva pieejams nelikumīgi, un atgūtu to no saņēmēja.

3. pants

Atgūšana ir jāuzsāk nekavējoties un saskaņā ar valstī noteikto procedūru, ar nosacījumu, ka tā pieļauj nekavējošu un faktisku šā lēmuma izpildi.

Atmaksājamā atbalsta summā jāiekļauj procenti, ko aprēķina no datuma, kopš tas nonāca saņēmēja rīcībā līdz tā atbalsta atmaksāšanas datumam.

Procentus aprēķina saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 V nodaļā izklāstītajiem nosacījumiem⁽⁴⁰⁾.

4. pants

Divu mēnešu laikā pēc šā lēmuma publicēšanas Vācijai ir jāinformē Komisija par pasākumiem, kas tika veikti saistībā ar šā lēmuma izpildi.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2004. gada 20. oktobrī.

Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Mario MONTI

⁽⁴⁰⁾ OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR KOMISIJAS LĒMUMA IZPILDI

1. **Atgūstamās summas aprēķins**

1.1. Lūdzu, sniedziet šādu informāciju par saņēmēja rīcībā nodotā nelikumīgā valsts atbalsta apmēru:

Maksājuma datums (-i) (*)	Atbalsta apmērs (*)	Valūta	Saņēmējs

(*) Datums vai datumi, kuros atbalsts vai atsevišķi atbalsta maksājumi tika nodoti saņēmēja rīcībā. Ja šajā pasākumā bija vairākas iemaksas un atlīdzības, katram izmantojiet jaunu rindu.

(*) Saņēmēja rīcībā nodotā atbalsta apjoms (bruto atbalsta ekvivalents).

Komentāri:

1.2. Lūdzam precīzi aprakstīt, kā tiks aprēķināti procenti, kas jāmaksā par atgūstamo apjomu.

2. **Plānotie vai jau veiktie atgūšanas pasākumi**

2.1. Lūdzam precīzi aprakstīt, kādi pasākumi ir veikti, un kādi pasākumi ir plānoti, lai nekavējoši un efektīvi atgūtu sniegto atbalstu. Lūdzam arī paskaidrojiet, kādi alternatīvi pasākumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir iespējami, lai atgūtu sniegto atbalstu. Ja nepieciešams, lūdzu, norādiet veikto vai plānoto pasākumu tiesisko pamatojumu.

2.2. Līdz kuram datumam būs pabeigta atbalsta atgūšana?

3. **Jau īstenotā atbalsta atmaksāšana**

3.1. Lūdzu, sniedziet šādas ziņas par atbalstu, kas ir atgūts no tā saņēmēja:

Datums (-i) (*)	Atmaksātā atbalsta summa	Valūta	Saņēmēja nosaukums

(*) Datums vai datumi, kuros tika atmaksāts atbalsts.

3.2. Lūdzam pievienot atbilstošu dokumentāciju par tabulas 3.1. punktā norādītajiem maksājumiem.

KOMISIJAS LĒMUMS

2004. gada 20. oktobris

par Vācijas piešķirto atbalstu Landesbank Schleswig-Holstein Girozentrale ar tagadējo nosaukumu
HSH Nordbank AG

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3930)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/741/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA -

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta 1. apakšpunktu;

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši, tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu;

pēc tam, kad visas ieinteresētās personas tika uzaicinātas saskaņā ar augstākminēto normatīvu prasībām sniegt savu atzinumu ⁽¹⁾, un balstoties izteiktajiem aizrādījumiem;

tā kā

I. PROCEDŪRA

- (1) Procedūras priekšmets ir Šlēsvigas-Holšteinas federālās pavalsts veiktā Wohnungsbaukreditanstalt Schleswig-Holstein jeb WKA, Wirtschaftsaufbaukasse Schleswig-Holstein AG WAK un nekustamā īpašuma mērķa rezervju nodošana Girozentrale Landesbank Schleswig-Holstein jeb LSH. Procedūra ir saistīta ar vēl sešām citām procedūrām, kas tiek īstenotas pret Vāciju sakarā ar īpašumu nodošanu pavalstu bankām, sevišķi Girozentrale Westdeutsche Landesbank jeb WestLB.
- (2) Komisija 1993. gada 12. janvārī vērsās pie Vācijas ar lūgumu sniegt informāciju saistībā ar WestLB kapitāla palielināšanu par 4 miljardiem DEM, integrējot tajā Wohnungsbauförderanstalt jeb WfA, kā arī par līdzīgiem pavalstu banku pašu līdzekļu palielināšanas pasākumiem citās federālajās pavalstīs. Informācijas pieprasījumā bija ietverts jautājums, kādās pavalstu bankās ir integrēti uzņēmumi, kas ir publisko tiesību subjekti, kā arī lūgums sniegt informāciju par iemesliem, kas attaisno šādus darījumus.
- (3) Vācija deva rakstiskas atbildes, kas datētas ar 1993. gada 16. martu un 1993. gada 17. septembri. 1993. gada 10. novembra un 1993. gada 13. decembra vēstulēs Komisija pieprasīja sīkāku informāciju, ko Vācija sniedza 1994. gada 8. marta vēstulē.
- (4) 1994. gada 31. maijā Bundesverband deutscher Banken e.V. jeb BdB, kas pārstāv Vācijā rezidējošās privātās bankas,

Komisijai cita starpā paziņoja, ka kopš 1991. gada 1. janvāra WKA un WAK, ieskaitot tām piederošos īpašumus, kā vienots veselums ir iekļautas LSH. Vienlaikus WKA un WAK uzdevumu izpilde ir nodota pirms tam nodibinātajai Investitionsbank Schleswig-Holstein jeb IB). IB darbojoties kā īpaša LSH nodaļa. BdB saskatīja ar to saistītajā LSH pašu kapitāla paaugstināšanā tai labvēlīgus konkurences sagrozījumus, jo tas neesot savienojams ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem atbilstošu investora rīcību. Tādēļ ar otro no augšminētajām vēstulēm BdB iesniedza formālu sūdzību un uzaicināja Komisiju uzsākt pret Vāciju procedūru saskaņā ar EK Līguma 93. panta 2. punktu (tagadējās redakcijas 88. panta 2. punkts).

- (5) Sūdzība tika attiecināta arī uz līdzīgiem īpašuma pārvešanas gadījumiem, kuru rezultātā ieguvējas attiecīgi bija Landesbank Berlin, Westdeutsche Landesbank, Norddeutsche Landesbank, Hamburger Landesbank un Bayerische Landesbank. 1995. gada februārī un martā, kā arī 1996. gada decembrī sūdzībai pievienojās arī vairākas Asociācijā ietilpstošas atsevišķas bankas.
- (6) Ar 1997. gada 6. augusta un 1998. gada 30. jūlija vēstuļu starpniecību BdB informēja Komisiju vēl par diviem īpašuma nodošanas gadījumiem, kas notikuši Šlēsvigas-Holšteinas un Hesenes pavalstīs un kuru rezultātā ieguvējas ir LSH un Landesbank Hessen-Thüringen. Saskaņā ar BdB sniegto informāciju Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts gatavojās nodot apbūvētos, šai federālajai pavalstij piederošos zemesgabalus nodot IB un uzrādīt šos nekustamos īpašumus kā mērķa rezerves LSH pašu kapitālā. Šai sakarībā BdB norādīja uz references likumprojekta par grozījumiem Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts Likumā par investīciju bankām 20. pantu (atbilstoši statusam uz 1997. gada 26. jūniju), kas paredz, ka nekustamais īpašums pēc saistību atskaitīšanas ir iekļaujams LSH pašu kapitālā kā mērķa rezerves. BdB norādīja uz references projekta 20. panta pamatojumu, saskaņā ar kuru nekustamais īpašums, kas kalpo kā mērķa rezerves, atbilstoši Kredītiestāžu likumam esot uzskatāms par Landesbank statūtkapitālu. Likuma pamatojumā minētais mērķis – "pavalsts īpašuma mobilizācija, lai izsmeltu likviditātes potenciālu, nezaudējot pavalsts dispozīcijas un

⁽¹⁾ OV C 76; 28.3.2003., 2. lpp.

- izlemšanas tiesības” – neesot sasniegts, un LSH kā pirkuma cena par tai nodoto nekustamo īpašumu esot jāmaksā faktiskā tirgus cena.
- (7) Komisija vispirms veica izmeklēšanu saistībā ar īpašuma nodošanu WestLB, bet paskaidroja, ka tā WestLB lietā noskaidroto rezultātu kontekstā grasās pārbaudīt arī īpašuma nodošanu citām bankām⁽²⁾. 1999. gadā tā ar lēmumu 2000/392/EK⁽³⁾ beidzot pasludināja atbalsta pasākumus (starpību starp samaksāto atlīdzību un tirgus situācijai atbilstošo atlīdzību) par kopējam tirgum neatbilstošiem un pieprasīja atmaksāt atbalstu atpakaļ. Tomēr šo lēmumu Eiropas Kopienas Pirmās instances tiesa ar savu 2003. gada 6. marta spriedumu⁽⁴⁾ atcēla sakarā ar divu atlīdzība apmēra noteikšanas elementu nepietiekamību, kaut arī pārējā ziņā pilnībā atbalstīja.
- (8) Komisija 1999. gada 1. septembrī lūdza Vācijai sniegt informāciju attiecībā uz īpašumu nodošanu citām valsts bankām. Vācija uz šo lūgumu atbildēja ar 1999. gada 8. decembra vēstuli, kurā bija ietverta informācija par WKA un WAK nodošanu LSH, un papildināja šo informāciju 2001. gada 22. janvāra vēstulē. Uz vēl vienu informācijas pieprasījumu, kas tika nosūtīts 2001. gada 22. februārī, Vācija atbildēja 2001. gada 3. maijā.
- (9) Ar 2002. gada 13. novembra vēstules starpniecību Komisija paziņoja Vācijai savu lēmumu par EK Līguma 88. panta 2. punktā paredzētās formālās procedūras uzsākšanu saistībā ar WKA, WAK un Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts nekustamo īpašumu mērķa rezervju nodošanu LSH. Vienlaikus Komisija uzsāka arī analogiskas procedūras saistībā ar līdzīgiem gadījumiem, kuros īpašums tika nodots Norddeutsche Landesbank Girozentrale, Bayerische Landesbank Girozentrale, Hamburgische Landesbank Girozentrale und Landesbank Hessen-Thüringen. Pirms tam Komisija bija jau 2002. gada jūlijā uzsākusi procedūru saistībā ar Wohnungsbauförderanstalt pievienošanu Landesbank Berlin.
- (10) Lēmumi par procedūras uzsākšanu tika publicēti Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī⁽⁵⁾. Komisija uzaicināja citas ieinteresētās puses izteikt savu viedokli.
- (11) Ar 2003. gada 11. aprīļa vēstules starpniecību savu viedokli par procedūras uzsākšanu LSH lietā izteica pati LSH.
- (12) Vācija savu nostāju procedūras uzsākšanas jautājumā izteica 2003. gada 14. aprīļa vēstulē.
- (13) BdB apkopoja savu viedokli par visiem 2002. gada 13. novembra procedūras uzsākšanas lēmumiem savā 2003. gada 29. jūlija vēstulē.
- (14) Atbildot uz vēl vienu Komisijas lūgumu sniegt informāciju, kas datēts ar 2003. gada 11. septembri, Vācija savās 2003. gada 29. oktobra un 2003. gada 6. novembra vēstulēs bija norādījusi sīkāku informāciju un izskatījusi BdB pausto viedokli LSH jautājumā. Bez tam, ar 2003. gada 30. oktobra 2003 vēstules starpniecību Vācija darīja zināmus Ziemeļreinas-Vestfālenes un WestLB apsvērumus saistībā ar BdB nostāju piecu 2002. gada novembrī uzsāktu procedūru jautājumā.
- (15) Uz turpmākajiem informācijas lūgumiem, ko Komisija izteica 2004. gada 7. aprīlī, 2004. gada 30. aprīlī, 2004. gada 19. maijā un 2004. gada 12. augustā, Vācija atbildēja ar 2004. gada 1. un 28. jūnija, 27. maija, 2004. gada 23. jūnija, 2004. gada 27. augusta un 2004. gada 30. septembra vēstulēm.
- (16) 2004. gada 19. jūlijā sūdzības iesniedzēji – BdB, Ziemeļreinas-Vestfālenes pavalsts un akciju sabiedrība WestLB – informēja, ka ir panākta pagaidu vienošanās attiecībā uz atbilstošu atlīdzību par nodoto īpašumu. Pēc viņu domām, šī atlīdzība būtu ņemama par pamatu Komisijas lēmuma pieņemšanā. Minētās vienošanās galīgo redakciju Komisija saņēma 2004. gada 13. oktobrī. Bez tam, BdB, Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts un HSH Nordbank, kas 2003. gadā atdalījās no LSH un Hamburgische Landesbank, 2004. gada 29. septembrī iesniedza pagaidu vienošanos attiecībā uz atlīdzību par nodoto mērķa īpašumu. Pēc tam Komisija saņēma vēl vairākas vēstules gan no iesaistītajām institūcijām, gan Vācijas. Vienošanās par atlīdzību par mērķa īpašuma nodošanu LSH galīgā redakcija nonāca Komisijas rīcībā 2004. gada 14. oktobrī. Parāli atbilstošas vienošanās par atlīdzību tika panāktas un iesniegtas Komisijai arī citos gadījumos, kas saistīti ar īpašuma nodošanu pavalstu bankām, izņemot Landesbank Hessen-Thüringen.

II. DETALIZĒTS PASĀKUMU APRAKSTS

1. LANDESBANK SCHLESWIG-HOLSTEIN GIROZENTRALE

- (17) Landesbank Schleswig-Holstein Girozentrale (saīsinātais nosaukums LB Kiel), kuras centrālais birojs atrodas Ķīlē, ar koncerna bilances summu 145,5 miljardu eiro apmērā (noslēguma datums 2002. gada 31. decembris) bija viena no 15 lielākajām Vācijas bankām. Tā tika nodibināta 1917. gadā kā Landesbank der Provinz Schleswig-Holstein. Banka bija kredītiestāde ar sabiedrisko tiesību subjekta statusu, un tās tiesiskā forma bija sabiedrisko tiesību institūcija.

- (18) LSH īpašnieki kopš 1994. gada bija WestLB koncerns (39,9 %), Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts (25,05 %), Sparkassen- und Giroverband für Schleswig-Holstein (25,05 %), kā arī Landesbank Baden-Württemberg (10 %). Šāda īpašuma struk-

⁽²⁾ OV C 140; 5.5.1998., 9. lpp.

⁽³⁾ OV L 150; 23.6.2000., 1. lpp.; tiesiskus līdzekļus izmantoja Vācija (Lieta C 376/99), Ziemeļreina-Vestfālene (Lieta T 233/99) un WestLB (Lieta T 228/99); Komisija uzsāka procedūru sakarā ar Līguma noteikumu pārkāpumu (Lieta C 209/00).

⁽⁴⁾ 2003. gada izdevums, II-435. lpp.

⁽⁵⁾ Norddeutsche Landesbank: OV C 81; 4.4.2003., 2. lpp.; Bayerische Landesbank: OV C 81; 4.4.2003., 13. lpp.; Hamburgische Landesbank: OV C 81; 4.4.2003., 24. lpp.; Landesbank Hessen-Thüringen: OV C 73; 26.3.2003, 3. lpp.

tūra balstījās uz 1994. gada 1. janvārī notikušo Šlēsvigas-Holšteinas pavalstij un *Sparkassen- und Giroverband für Schleswig-Holstein* piederošo pamatkapitāla daļu nodošanu *WestLB* un *Landesbank Baden-Württemberg*. Pirms tam pavalstij un *Sparkassen- und Giroverband* piederēja 50 % pamatkapitāla daļu katrai.

- (19) 2003. gada 2. jūnijā *LSH* un *Hamburgische Landesbank* apvienošanās rezultātā kā akciju sabiedrība tika izveidota *HSH Nordbank*. Nodokļu maksājumu un bilances sastādīšanas ziņā apvienošanās notika ar atpakaļejošu datumu, respektīvi, 2003. gada 1. janvārī.
- (20) *LSH* komercdarbības pārskatā par 2002. gadu koncernam tika norādīta pamatkapitāla kvota 6,5 % un maksāspējas koeficients 10,3 %. Pašu kapitāla rentabilitāte 2002. gadā bija 10,4 %.
- (21) Saskaņā ar Krājkasu likuma 42. pantu *LSH* Šlēsvigas-Holšteinas pavalstī bija jāpilda valsts bankas, centrālās krājbankas, kā arī komercbankas uzdevumi. Tai bija jānodrošina pavalsts banku darījumu norise, jāatbalsta krājkašes to darbības ietvaros un jāizsniedz komunālie kredīti. Kā valsts banka tā izsniedza kredītus budžeta institūcijām, piedalījās – daļēji kā ar privātajām bankām noslēgtā konsorcijs locekle – pavalsts aizdevumu un obligāciju aizņēmumu disponēšanā. Paralēli tam *LSH* funkcionēja kā universāla komercbanka.
- (22) *LSH* strādāja 2 500 darbinieki, tā bija nostiprinājusi savas pozīcijas reģionā un darbojās arī ar starptautisku ievirzi, un kā ziemeļu reģiona banka uzskatīja par savas darbības galveno mērķa reģionu Vācijas ziemeļu daļu un Baltijas jūras piekrasti. Tai bija pašai savas pārstāvniecības, filiāles un daļas citos uzņēmumos, un tā bija starptautiska mēroga produktu un sektora speciāliste transporta, kuģubūves un nekustamo īpašumu finansējuma, banku finansējuma un – arvien vairāk – arī sindikātu darījumu jomā, kā arī starptautisko kapitāla tirgu dalībniece.

2. WKA UN WAK ĪPAŠUMA UN MĒRĶA REZERVJU NODOŠANA LSH

2.1. INVESTITIONSBANK SCHLESWIG-HOLSTEIN IZVEIDOŠANA UN ATTĪSTĪBA

- (23) Ar 1990. gada 11. decembra Likumu par *Investitionsbank Schleswig-Holstein* (*Investitionsbank* likums jeb *IBG*) 1991. gada 1. janvārī tika nodibināta *IB* kā organizatoriski neatkarīga un ekonomiski patstāvīga institūcija, kas piederošs sabiedrisko tiesību subjekts bez tiesībspējas *LSH* ietvaros. Tā rezultātā *IB* refinansēšana tika nodrošināta *LSH* vārdā un ar tās līdzdalību.
- (24) *IB* centrālā atbalsta institūcija, kas veicina Šlēsvigas-Holšteinas ekonomisko politiku un struktūrpolitiku. *IB* piedāvāto produktu spektrs aptver uzņēmējdarbības un dzīvokļu celtniecības veicināšanu, vides un enerģētiskas projektu atbalstīšanu, veicināšanas aktivitātes komunālajā

un agrārājā jomā, kā arī projektu menedžmentu pavalsts un vietējo pašvaldību uzdevumā⁽⁶⁾. Paralēli tam *IB* pilda arī infrastruktūras veicināšanas funkcijas Baltijas jūras reģionā.

- (25) Pamatojoties uz 2003. gada 7. maija likumu, kas stājās spēkā 2003. gada 1. jūnijā, *IB* tika izdalīta no *LSH* īpašuma un izveidota kā sabiedrisko tiesību subjekts ar patstāvīgu tiesībspēju, nosaukumu *Investitionsbank Schleswig-Holstein* un centrālo biroju Ķīlē – juridiski tas notika ar 2003. gada 1. jūniju, bet no bilances viedokļa fiktīvi tika piemērots atpakaļejošs datums – 2003. gada 1. janvāris. Atdalītajai *Investitionsbank Schleswig-Holstein* piekrietošais īpašums, ieskaitot visas aktīva un pasīva īpašuma pozīcijas, pārgāja Šlēsvigas-Holšteinas īpašumā, pamatojoties uz kopējo tiesību pēctecību. Neskatoties uz atpakaļejošo bilances datumu, respektīvi, 2003. gada 1. janvāri, *LSH* vēl līdz 2003. gada 1. jūnijam varēja balstīt savus konkurences darījumus uz *IB* kapitāla tādā pašā veidā kā iepriekš.
- (26) Ar juridisko spēku no 2003. gada 1. jūnija un atpakaļejošu bilances datumu no 2003. gada 1. janvāra tika izveidota arī *Liegenschaftsverwaltung Schleswig-Holstein* jeb *LVSH* kā tiesībspējīga sabiedrisko tiesību institūcija ar nosaukumu *Liegenschaftsverwaltung Schleswig-Holstein* un atrašanās vietu Ķīlē. Tā rezultātā mērķa kapitāls “nekustamais īpašums” sākot ar 2003. gada 1. jūniju tika nodots *Liegenschaftsverwaltung Schleswig-Holstein*. Tādējādi īpašums, ieskaitot visas aktīva un pasīva pozīcijas, kopējās tiesību pēctecības ceļā pārgāja *Liegenschaftsverwaltung Schleswig-Holstein* īpašumā. Neskatoties uz atpakaļejošo bilances datumu, respektīvi, 2003. gada 1. janvāri, *LSH* vēl līdz 2003. gada 1. jūnijam varēja balstīt savus konkurences darījumus uz nekustamo īpašumu mērķa kapitāla tādā pašā veidā kā iepriekš.

2.2. WKA IEKĻAUSĀNA LSH

- (27) Ar 1950. gada 31. marta Likumu *WKA* tika izveidota kā sabiedrisko tiesību korporācija ar nosaukumu *Landestreuhandstelle für Wohnungs- und Kleinsiedlungswesen in Schleswig-Holstein*. Tās uzdevums bija sniegt pavalstij atbalstu, galvenokārt veicinot sabiedrisko un nodokļu atvieglojumiem pakļauto dzīvokļu celtniecību, lai nodrošinātu iedzīvotājus ar piemērotu dzīvojamo platību. *WKA* īpašumu veidoja tā saucamais no kopējās masas nošķirtais un privātais īpašums. No kopējās masas nodalītais īpašums pēc likuma bija piesaistīts mērķim, respektīvi, tas nepārtraukti bija jāizmanto sociālās dzīvokļu celtniecības veicināšanas pasākumiem. Savukārt *WAK* privātais īpašums šādi mērķa piesaistei pakļauts nebija. Uz privātā īpašuma pamata *WKA* piešķīra celtniecības kredītus ar īpaši izdevīgiem procentiem⁽⁷⁾.
- (28) Saskaņā ar *Investitionsbank* likuma (*IBG*) 2. panta 1. daļas nosacījumiem *WKA* ar visu tās īpašumu kā vienots veselums tika iekļauta *LSH*, izslēdzot iespēju slēgt darījumus, kas ir spēkā no 1991. gada 1. janvāra. Tas nozīmē, ka *IBG* 2. panta 1. daļā būtībā ir paredzēta *WKA* apļūšana ar *LSH*. Saskaņā ar *IBG* 14. panta 1. daļu visas *IBG* uzskaitītās funkcijas un kompetences jomas ar 1. janvāri tika nodotas *IB*.

⁽⁶⁾ Salīdzinājumam: skat. Investīciju bankas pārskatu par 1998. gadu, 1. lpp.

⁽⁷⁾ Vācijas paziņojums 1999. gada 8. decembrī, 84. lpp.

2.3. WAK IEKĻĀUŠANA LSH

- (29) WAK bija speciāla kredītiestāde, ko pavalsts bija nodibinājis akciju sabiedrības formā un kuras uzdevums bija veicināt komercuzņēmumu projektus, kā arī citus ekonomikas un aprites struktūru spēcinošus pasākumus.
- (30) IBG 3. pantā ir noteikts, ka finanšu ministrs tiek pilnvarots kā vienotu veselumu pārņemt visu WAK īpašumu, ieskaitot tiesības un pienākumus. Šāds pilnvarojums bija nepieciešams, jo WAK – analogiski kā gadījumā ar WKA – nebija iespējams apvienot ar LSH kā akciju sabiedrību. Tādēļ WAK īpašums kopējās tiesību pēctecības ceļā saskaņā ar Likuma par akciju sabiedrībām 359. pantu tika vispirms nodots pavalsts rokās, lai pēc tam varētu nodot īpašuma pozīcijas tālāk LSH. Ekonomiskā ziņā tas atbilst WAK iekļaušanai LSH.
- (31) Finanšu ministrs izmantoja augšminēto pilnvarojumu un 1991. gada 2. janvārī pieņēma WAK valdes 1990. gada 19. novembrī izteikto īpašuma pārņemšanas piedāvājumu. Pamatojoties uz "Iekļaušanas līgumu", kas 1991. gada 2. janvārī tika noslēgts starp pavalsti un LSH, jautājums par WAK īpašuma nodošanu kopā ar visām tiesībām un pienākumiem 1991. gada 1. janvārī bija atrisināts⁽⁸⁾.

- (32) Saskaņā ar IBG 14. panta 1. daļu IB turpināja pildīt visas IBG 2. pielikumā uzskaitītās WAK funkcijas.

2.4. NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA MĒRĶA REZERVJU NODOŠANA LSH

- (33) Saskaņā ar IBG 17. panta 2. daļu Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts Finanšu un enerģētikas ministrija tika pilnvarota nodot nekustamos īpašumus IB. Pārdošanas rezultātā IB kļuva par pārņemto nekustamo īpašumu tiesisko un ekonomisko īpašnieku. Tomēr Vācijas sniegtā informācija liecina, ka IB nevarēja brīvi rīkoties ar pārņemtajiem nekustamajiem īpašumiem. Jo vairāk – viss nekustamais īpašums, ieskaitot eventuālo virsvērtību, bija pakļauts noteiktai mērķa piesaistei.
- (34) Kā nosaka IBG 20. panta 1. daļa, pārņemtais nekustamais īpašums atbilstoši tika uzrādīts kā mērķa rezerves "nekustamais īpašums". Saskaņā ar 20. panta 2. daļu no nekustamā īpašuma gūtie ienākumi bija jāizmanto nekustamo īpašumu saglabāšanai, iegādei un celtniecībai. Tomēr tos – uz pavalsts valdības lēmuma pamata – varēja izmantot arī Investīciju bankas uzdevumu izpildei vai novirzīt pavalsts vajadzībām.
- (35) Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts pa vairākām daļām ir pārdevusi IB kopumā [...] (*) pavalstij piederošus nekustamos

īpašumus. Konkrētu objektu pirkuma cenas noteikšanā par pamatu tika izmantota apgrozījuma vērtība, kas iepriekš tika noteikta individuālās novērtējuma procedūras rezultātā.

- (36) No iegūtās pirkuma cenas Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts tā saucamo "mērķa rezervju nekustamais īpašums" veidā ikreiz ieguldīja daļas LSH. Šāda pavalsts nekustamo īpašumu ieguldīšana ietekmēja bilancē uzrādītos LSH pašu līdzekļus sekojoši: Pēc tam, kad IB iegādājās pirmo daļu, uz 1999. gada 31. decembri sastādītajā bilancē uzrādītais LHS pašu kapitāls palielinājās par [...] miljoniem DEM. Otrās daļas iegādes rezultātā mērķa rezerves "nekustamais īpašums" bilances sastādīšanas dienā – 2000. gada 31. decembrī bija sasniedzis kopumā [...] miljonus DEM. Pēc trešās daļas noslēgšanas tas bilances sastādīšanas brīdī – 2001. gada 31. decembrī jau bija sasniedzis kopumā [...] miljonus DEM un 2002. gada 31. decembrī joprojām nebija mainījies⁽⁹⁾.
- (37) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju mērķa rezerves "nekustamais īpašums" LSH ietvaros nepildīja ne finansējuma, ne darbības paplašināšanas funkcijas. Tā kā *Bundesaufsichtsam für das Kreditwesen*⁽¹⁰⁾ (BAKred) to neatzina par pamatkapitālu banku uzraudzības izpratnē, to nevarēja izmantot darījumu segšanai.

3. KAPITĀLA PRASĪBAS SASKAŅĀ AR PAŠU LĪDZEKĻU DIREKTĪVU UN MAKSĀTSPĒJAS DIREKTĪVU

- (38) Padomes 1989. gada 18. decembra Direktīva 89/647/EEK par kredītiestāžu maksātspējas koeficientu⁽¹¹⁾ (turpmāk saukta "Maksātspējas direktīva") un Padomes 1989. gada 17. aprīļa Direktīva 89/299/EEK par kredītiestāžu pašu kapitālu⁽¹²⁾ (turpmāk saukta "Pašu kapitāla direktīva"), saskaņā ar kurām tika pārstrādāts Likums par kredītiestādēm (KWG), paredz, ka banku statūtkapitālam ir jābūt 8 % no to riskam pakļautā aktīva. No tā vismaz 4 procentpunktiem jābūt tā saucamajam pamatkapitālam ("1. klases" kapitālam), kurā ietilpst tādas kapitāla sastāvdaļas, kas ir neierobežotā un tūlītējā kredītiestādes rīcībā, lai nosegtu izsvērto risku vai zaudējumus, tiklīdz tādi rastos. No banku uzraudzības viedokļa pamatkapitālam ir izšķiroša nozīme kredītiestādes pašu kapitāla nodrošinājumā, jo papildu kapitāls ("2. klases" kapitāls) tiek atzīts par riskantu bankas darījumu nosegšanas līdzekli tikai tās rīcībā esošā pamatkapitāla apmērā.
- (39) Līdz 1993. gada 30. jūnijam⁽¹³⁾ Vācijas bankām savs statūtkapitāla nodrošinājums bija jāpieskaņo jaunajam Maksātspējas direktīvas un pašu kapitāla direktīvas prasībām⁽¹⁴⁾. Jau pirms Maksātspējas direktīvas īstenošanas

⁽⁹⁾ Vācijas paziņojums 2000. gada 30. septembrī.

⁽¹⁰⁾ Tagad: Federālā Finanšu pakalpojumu uzraudzības iestāde ("BaFin").

⁽¹¹⁾ OV L 386; 30.12.1989., 14. lpp.; aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK (OV L 126; 26.5.2000., 1. lpp.).

⁽¹²⁾ OV L 124; 5.5.1989., 16. lpp.; aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK.

⁽¹³⁾ Faktiski jaunajām prasībām attiecībā uz pašu kapitālu bija jāstājas spēkā jau no 1993. gada 1. janvāra; Vācijā tās stājās spēkā ar novēlošanos.

⁽¹⁴⁾ Saskaņā ar Maksātspējas direktīvu kredītiestādēm nepieciešami pašu līdzekļi vismaz 8 % apmērā no to riskam pakļautajiem aktīviem, bet vecie Vācijas normatīvi pieprasīja tikai 5,6 % lielu kvotu; jebkurā gadījumā šī kvota balstās uz pašu līdzekļu definīciju ar šaurāku interpretāciju nekā definīcijā, kas tiek piemērota pēc Pašu līdzekļu direktīvas stāšanās spēkā.

⁽⁸⁾ Vācijas paziņojums 1999. gada 8. decembrī, 89. lpp.

(*) Konfidenciāla informācija.

Vācijas tiesiskajos normatīvos daudzu pavalstu banku statūtkapitāla nodrošinājums bija salīdzinoši vājš. Tādēļ attiecīgajām kredītiestādēm bija nepieciešams steidzami pastiprināt pašu kapitāla bāzi, lai varētu novērst sagaidāmos komercdarbības paplašināšanas šķēršļus vai vismaz saglabāt esošos darījumu apjomus. Tomēr saspringtā budžeta stāvokļa dēļ publiskie kapitāla daļu īpašnieki nevarēja iepludināt svaigu kapitālu, kaut gan, no otras puses, nevēlējās arī privatizāciju un papildu kapitāla finansējumu ar kapitāla tirgu starpniecību. Līdz ar to tika nolemts veikt īpašuma un kapitāla pārvešanu, kā tas notika, piemēram, WestLB gadījumā ar *Wohnungsbauförderungsanstalt des Landes Nordrhein-Westfalen (WfA)* īpašumu, LSH gadījumā ar iepriekš minēto WKA un WAK īpašumu, un vēlāk arī ar nekustamajiem īpašumiem.

4. SEKAS, KO IZRAISĪJA ĪPAŠUMA NODOŠANA LSH

4.1. WKA UN WAK ĪPAŠUMA NODOŠANA LSH

(40) Saskaņā ar Vācijas sniegtajām ziņām WKAPAšu kapitāls un WAKIPAšums tika iepludināts IB mērķa rezervēs.

(42) Tomēr sakarā ar to, ka mērķa rezerves bija piesaistītas īpašiem atbalsta mērķiem, LSH ar iepludinātajiem līdzekļiem – neskatoties uz pašu kapitāla saistību nodrošinājumu – nevarēja rīkoties bez ierobežojumiem. No IB mērķa rezervēm 1 306 miljonu DEM apmērā 1991. gadā 288 miljonus DEM veicināšanas uzdevumu izpildei izmantoja pati IB. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju ar konkurences darījumiem nosedzamas summas, kas laikposmā no 1991. līdz 2003. gadam bija LSH rīcībā, vai summas, ko LSH faktiski izmantoja kā saistību nodrošinājuma bāzi, bija sekojošas:

1. diagramma:

Iepludinātais IB kapitāls, kā arī ar konkurences darījumiem nosedzamās un faktiski izmantotās kapitāla summas (gada caurmēra vērtības)

Miljonus DEM

	1991 (4 mēn.)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 (5 mēn.)
IB kapitāla kopsumma	1 306,0	1 312,2	1 337,9	1 387,0	1 472,0	1 563,0	1 665,9	1 763,0	1 814,0	1 817,0	1 849,2	1 923,9	1 967,6
No uzraudzības viedokļa atzītā summa	1 306,0	1 312,2	1 337,9	1 387,0	1 472,0	1 563,0	1 665,9	1 763,0	1 814,0	1 817,0	1 849,2	1 923,9	1 967,6
IB izmantotās summas	288,0	299,0	383,9	363,0	380,0	391,0	401,9	417,0	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
LSH izmantojamās summas	1 018,0	1 013,1	954,0	1 024,0	1 092,0	1 172,0	1 264,0	1 346,0	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
LSH faktiski izmantotās summas	0	0	347,0	326,0	161,0	508,0	815,0	1 104,0	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

(43) Vācijas sniegtā informācija liecina, ka 1990. gada 31. decembrī LSH bija pamatkapitāls 581 miljoni DEM un kapitāla papildinājums 100 miljoni DEM. Attiecībā pret toreizējo pašu kapitāla bāzi, kas tādējādi sastādīja 681 miljonus DEM, veicināšanas mērķa īpašums 1 306 miljonu DEM apmērā palielināja pašu kapitāla bāzi par apmēram 190 %.

rēķinot ar maksātspējas koeficientu 5,6 %, kas toreiz bija spēkā saskaņā ar toreizējo Kredītiestāžu likuma redakciju, bija palielinājusies vismaz par 18 000 miljoniem DEM.

(44) Ja pieņem, ka uz konkurenci orientēto darījumu sektorā LSH rīcībā 1992. gadā bija 1 013 miljoni DEM, tās kapacitāte kredītu izsniegšanā ar izsvērtu risku 100 %, rēķinot ar maksātspējas koeficientu 8 %, uz konkurenci orientēto darījumu sektorā LSH rīcībā esošā summa bija robežās no 1 024 miljoniem DEM (1994. gadā) līdz [...] miljoniem DEM (2002. gadā), tās kapacitāte simtprocentīgi riskantu kredītu izsniegšanā palielinājās par 12 800 miljoniem DEM

(45) Ja pieņem, ka kopš brīža, kad stājās spēkā Kopienas maksātspējas koeficients 8 %, uz konkurenci orientēto darījumu sektorā LSH rīcībā esošā summa bija robežās no 1 024 miljoniem DEM (1994. gadā) līdz [...] miljoniem DEM (2002. gadā), tās kapacitāte simtprocentīgi riskantu kredītu izsniegšanā palielinājās par 12 800 miljoniem DEM

⁽¹⁵⁾ Vācijas paziņojums 1999. gada 8. decembrī, 90. lpp.

⁽¹⁶⁾ Vācijas paziņojums 1999. gada 8. decembrī, 91. lpp.

⁽¹⁷⁾ Vācijas paziņojums 1999. gada 8. decembrī, 94. lpp.

1994. gadā un vairāk kā [...] miljoniem DEM 2002. gadā. 1999. gadā tās rīcībā bija pat veseli [...] miljoni DEM, kā rezultātā kapacitāte pieauga vismaz par [...] miljoniem DEM.

- (46) Taču patiesībā pieļaujama kredīta apjoms varēja tikt palielināts vēl vairāk, jo bankas riska aktīvi normālā gadījumā netiek novērtēti pēc 100 % riska⁽¹⁸⁾. Tas attiecas arī uz LSH, kas cita starpā veica arī refinansēšanas darījumus ar krājkasēm un kredītu darījumus ar pašvaldībām. Izejot no reālistiska riska svēruma, kas LSH gadījumā visticamāk varētu būt mazāks par 50 %, rodas iespēja divkāršot iepriekš minēto darījumu summas palielinājumu, sasniedzot vairāk kā 30 miljardus DEM.

4.2. PAVALSTIJ PIEDEROŠO NEKUSTAMO ĪPAŠUMU NODOŠANA LSH

- (47) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju BAKred1999. gada 25. maija vēstulē atteicās atzīt mērķa rezerves "nekustamais īpašums" par pamatkapitālu no banku uzraudzības viedokļa. Savā 1999. gada 25. maija vēstulē BAKredgan vērtēja mērķa rezerves "nekustamais īpašums" kā kapitāla rezerves, tomēr neuzskatīja tās par pašu kapitālu banku uzraudzības izpratnē. Pēc BAKred domām, iepludinātie nekustamie

- (50) LSH ir samaksājusi sekojošu atlīdzību⁽²²⁾:

īpašumi un līdz ar to arī mērķa rezerves, ko iepludināšanas rezultātā iegūst LSH, esot jebkurā laikā "atvelkamas"⁽¹⁹⁾.

- (48) Pēc šāda noraidījuma LSH – arī saistībā ar aktuālo procedūru sakarā ar atlīdzības apmēru – nav atkārtoti vērsusies pie BAKred, lai lūgtu atzīt šīs mērķa rezerves par pamatkapitālu. Pēc Vācijas domām, sekas tam ir tādas, ka mērķa rezerves "nekustamais īpašums" nevar izmantot ne LSH konkurences darījumiem, ne IB saviem darījumiem⁽²⁰⁾.

5. ATLĪDZĪBA PAR RĪCĪBĀ NODOTAJIEM PAŠU LĪDZEKĻIEM

5.1. ATLĪDZĪBA PAR WKA UN WAK ĪPAŠUMU

- (49) LSH samaksāja par tai nodoto IB kapitālu atlīdzību, taču tikai tādā apmērā, kas nepārsniedz katrā konkrētajā gadījumā izmantoto nodrošinājuma summu. Saskaņā ar rīcībā esošo informāciju par 1993. gadu tika atrunāta paušālcena 900 000 DEM apmērā. Par 1994. līdz 1996. gadu tika maksāta tā saucamā "priekšpeļņa" 0,5 % apmērā proporcionāli mērķa rezervju daļai, kas izmantota konkrētajam konkurences darījumam, kā arī paušālcena 750 000 DEM (1994. gadā) vai 200 000 DEM (1995. gadā) apmērā. 1997. līdz 2002. gadā priekšpeļņa tika aprēķināta kā [...] % proporcionāli attiecīgajam konkurences darījumam izmantotajai IB kapitāla daļai⁽²¹⁾. Par 1991. un 1992. gadu nekāda atlīdzība maksāta netika.

2. diagramma:

Samaksātā atlīdzība par izmantoto IB kapitālu, summa pēc nodokļiem

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Samaksātā atlīdzība pēc nodokļiem	0	0	0,9	2,4	1,0	2,5	5,0	6,6	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

Miljonus DEM

- (51) Tomēr saskaņā ar Vācijas izklāstu LSH jaunā Maksātspējas direktīva nebija vienīgais izšķirošais faktors, kas ietekmēja WKA un WAK īpašuma nodošanu. Iepludinot mērķim piesaistītu dzīvokļu celtniecības īpašumu, ko nav iespējams izmantot kā likvido kapitālu, bija paredzēts pēc iespējas efektīvi izmantot īpašuma masu – pirmkārt, lai palielinātu kapitāla bāzi turpmākajām atbalsta aktivitātēm, otrkārt, lai šo īpašumu varētu ekonomiski izmantot. WKA un WAK apvienošana ar LSH pavalstij esot izrādījus visekonomiskākais

risinājums – arī salīdzinājumā ar juridiski patstāvīgu atbalsta institūciju⁽²³⁾. Bez tam, WKA un WAK īpašuma pievienošana varētu stiprināt LSH kapitālu arī eventuālas LSH kapitāla daļu atsavināšanas gadījumā. Tomēr vienlaikus apvienošanās rezultātā uz ilgu laiku tiktu nodrošināta arī LSH pašu kapitāla bāze stingrāko Kopienas normatīvu kontekstā⁽²⁴⁾. Pašu pamatkapitāla palielināšanai tādējādi arī pēc pašas Vācijas domām bija izšķiroša loma WKA un WAK īpašuma nodošanā LSH.

⁽¹⁸⁾ Skat. 3. atsauci, 64. rindkopu.

⁽²²⁾ Vācijas paziņojumi 2003. gada 14. aprīlī, 1. pielikums, un 2004. gada 30. septembrī.

⁽¹⁹⁾ BAKred 1999. gada 25. maija vēstule.

⁽²⁰⁾ Vācijas paziņojums 2001. gada 3. maijā, 2. lpp.

⁽²¹⁾ Vācijas paziņojumi 1999. gada 8. decembrī, 96. lpp., un 2003. gada 29. oktobrī, 18. lpp.

⁽²³⁾ Vācijas paziņojums 1999. gada 8. decembrī, 86. lpp.

⁽²⁴⁾ Vācijas paziņojums 1999. gada 8. decembrī, 88. lpp.

5.2. ATLĪDZĪBA PAR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU

- (52) Saskaņā ar Vācijas sniegtajām ziņām par īpašuma vērtībām, kas tika nodotas kā mērķa rezerves "nekustamais īpašums", LSH Šlēsvīgas-Holšteinas pavalstij nekādu atlīdzību nav maksājusi⁽²⁵⁾.

III. PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAS PAMATOJUMS

- (53) Savā 2002. gada 13. novembra lēmumā par procedūras uzsākšanu Komisija nonāca pie secinājuma, ka WKAun WAKīpašuma nodošana, kā arī Šlēsvīgas-Holšteinas [...] miljonu EUR ieskaitīšana mērķa rezervēs "nekustamais īpašums" EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē, iespējams, ir uzskatāma par valsts piešķirtu atbalstu LSH.
- (54) Komisijas veiktās pārbaudes izejas punkts bija tirgus ekonomikas pamatprincipiem atbilstoša investora rīcība. Līdz ar to apstākļi, ka uzņēmumi ir publiskā īpašumā un tajos tiek ieludināti līdzekļi, vēl nenozīmē, ka runa ir par valsts piešķirtu atbalstu. Tikai tad, ja šādam publiskam uzņēmumam līdzekļi tiek piešķirti ar tādiem nosacījumiem, kādi tam normālos tirgus apstākļos netiktu nodrošināti, ir uzskatāms, ka ar valsts līdzekļu ieludināšanu šis uzņēmums saņem atbalstu.
- (55) Šajā gadījumā Komisija saskatīja ekonomisku labumu, ko gūst LSH pašu kapitāla papildināšanas rezultātā, sevišķi, palielinoties kredītu izsniegšanas kapacitātei komerciālo, uz konkurenci orientēto LSH kredīta darījumu jomā (pašu kapitāla darījumu paplašināšanas funkcija). Normālos tirgus apstākļos kapitāla nodošana tiek atlīdzināta atbilstoši tā vērtībai, kā arī ņemot vērā tā funkcijas un ar to saistīto risku. Par pieturas punktu, pēc kura vērtējama tirgus situācijai atbilstošā atlīdzība par ieludināto kapitālu, līdz ar to uzskatāma riskam nepakļauta procentu likme ilgtermiņā (federālajiem aizdevumiem ar 10 gadu termiņu), kam jāpievieno pašu līdzekļu palielināto risku atspoguļojošs riska uzcenojums. Tā kā īpašuma nodošanas brīdī, 1990. gada beigās, atlīdzības likme par ilgtermiņa bezriskā īpašuma ieguldījumu jau bija 9 %⁽²⁶⁾, Komisijai radās ievērojamas šaubas par to, vai samaksātā paušālcena un/vai atlīdzība 0,5 % vai attiecīgi [...] % gadā būtu uzskatāma par tirgum atbilstošu faktiski izmantoto pašu līdzekļu vērtību – pat tad, ja netiek ņemts vērā nepieciešamais riska uzcenojums.
- (56) Komisija apšaubīja arī to, vai tirgus ekonomikas pamatprincipiem atbilstoša investora rīcība ietvertu piekrišanu ierobežot sev pienākošos atlīdzību un saņemt to tikai par faktiski izmantotajiem līdzekļiem.
- (57) Tomēr Komisija jau savā lēmumā par procedūras uzsākšanu pieļāva, ka, nosakot tirgum atbilstošo atlīdzību, nedrīkstētu ignorēt aplūkojamajam pievienotajam kapitālam nepiemītošo likviditāti. Neskatoties uz to, ka šie nelikvidie pašu

līdzekļi ļāva bankai palielināt savu kredītu apjomu, jāņem vērā tas, ka nelikvidu kapitālieguldījumu gadījumā LSH var sasniegt maksimāli iespējamo darījumu paplašināšanas apjomu tikai tad, ja tā pilnībā refinansē šo papildu kredīta apjomu kapitāla tirgū. Līdz ar to pavalsts nevar cerēt uz tādiem pašiem ienākuma procentiem kā likvida investors, tādēļ ir jāpiemēro atbilstošs vērtības samazinājums.

- (58) Komisijai neizdevās konstatēt, ka Šlēsvīgas-Holšteinas pavalsts WKAun WAKīpašuma nodošanas ietvaros būtu ņēmusi vērā to, ka tā atbilstoši piedalās bankas sadalāmajā peļņā un bankas vērtības palielināšanā. Šlēsvīgas-Holšteinas pavalsti tas nekādā veidā nemudināja izmainīt līdzdalības nosacījumus par labu sev, kas gan būtu bijis nepieciešams, lai nodrošinātu, ka dividenžu izmaksas un vērtības palielinājums atbilst iemaksātā kapitāla apjomam. Bez tam, pavalsts kopš 1994. gada 1. janvāra nav palielinājusi savu līdzdalību vērtības palielināšanā, bet gluži otrādi – samazinājusi to.
- (59) Tā rezultātā Komisija savā lēmumā par procedūras uzsākšanu izdarīja secinājumu, ka minētie pasākumi par labu LSH, kas savas darbības svarīgākajās jomās darbojas ne tikai reģionālā, bet arī nacionālā un starptautiskā līmenī, iespējams, ir valsts piešķirts atbalsts EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē. Un sakarā ar to, ka šajā situācijā nav piemērojams neviens no EK Līguma 87. panta 2. un 3. punktā paredzētajiem izņēmumiem, šis valsts piešķirtais atbalsts nav savienojams ar kopējā tirgus interesēm.

IV. VĀCIJAS UN LSH NOSTĀJA

- (60) Tika apgalvots, ka LSH var izmantot IB kapitālu tikai ierobežotā mērā, jo tas atšķirībā no parasta pamatkapitāla trīs būtiskās funkcijas nepilda vispār vai pilda nepietiekamā apmērā; tās ir: (a) finansēšanas funkcija, jo tā būtu LSH rīcībā tikai pilnīgas WAKun WAKapievienošanas gadījumā; (b) saistību uzņemšanās funkcija esot ievērojami samazināta, jo IB kapitāls sedz saistības tikai otrajā rangā – aiz pārējā LSH pašu kapitāla. Bez tam, ar izpildes pienākuma palīdzību esot nodrošināts, ka arī LSH maksātnespējas gadījumā IB kapitāls netiktu izmantots; un (c) arī darījumu aktivitātēm IB kapitāls esot izmantojams tikai ierobežotā mērā, jo, pirmkārt, no tā ir jāatskaita kapitāla daļa, kas ir izmantojama IB nodoto pavalsts nekustamo īpašumu segšanai, un, otrkārt, sakarā ar pašas IB darījumu aktivitāšu paplašināšanos tā IB kapitāla daļa, ko var izmantot LSH, pēdējo gadu laikā ir samazinājusies.

- (61) No tā tika izdarīts secinājums, ka iekļautais IB kapitāls nav uzlūkojams kā normāls ieguldījums pamatkapitālā un ka šīs īpatnības samazinātu atlīdzību, ko pavalsts varētu saņemt kā atbilstošu atlīdzību par IB kapitālu.

⁽²⁵⁾ Vācijas paziņojums 2003. gada 29. oktobrī, 2. lpp.

⁽²⁶⁾ LSH pārskatā par 1990. gadu, 28. lpp., minētas vērtības no 8,8 % līdz vairāk kā 9 %. Pārskatā par 1991. gadu, 27. lpp., uz aktuālo gadu attiecināmās vērtības ir starp 8,4 % un 9,17 %. Tā kā WAK un WKA īpašuma nodošana notika 1991. gada 1. janvārī, vienošanās par tirgum atbilstošu atlīdzību būtu notikusi, vadoties pēc toreizējiem procentiem, kas attiecās uz 1990. gadu.

- (62) Tālāk tika izklāstīts, ka runa nav par atbalsta piešķiršanu EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē. Pirmkārt, *IB* kapitāla iekļaušanas brīdī attiecības starp *Landesbank* un institūciju uzturētājiem joprojām izšķirošā mērā noteica īpašās saistību nodrošināšanas institūcijas, kas darbojas Vācijas publisko banku interesēs (iestāžu uzliktās saistības un atbildība par dotajām garantijām). Ar "iestāžu uzliktajām saistībām" esot jāsaprot institūciju uzturētāju pienākums nodrošināt attiecīgo iestādi ar tās uzdevumu izpildei nepieciešamajiem finanšu līdzekļiem un tādējādi visu pastāvēšanas laiku uzturēt tās funkcionēšanas spēju. *IB* kapitāla iekļaušanas mērķis esot bijis tieši šāds. Ja iestāžu uzliktās saistības tiktu reducētas tikai līdz institūcijas uzturētāju pienākumam pasargāt savu institūciju no bankrota, tas neatbilstu vēsturiskajai izpratnei par šo saistību nodrošināšanas institūciju. Otrkārt, *LSH* pauz viedokli, ka tā sniedzot vispārējo sabiedrisko interešu pakalpojumus. Un, treškārt, prasība pēc caurmēra procentiem esot pretrunā ar EK Līguma 87. panta 1. punkta nosacījumiem kombinācijā ar to, ko paredz EK Līguma 295. pants, jo šāda veida īpašu prasību izvirzīšana publiskajam investoram būtu pretrunā ar EK Līguma 295. pantā noteikto privāto un publisko uzņēmumu vienlīdzības principu.
- Atlīdzības atbilstība, ņemot vērā tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības principus*
- (63) Tika aplūkoti trīs dažādi ekonomikas pamatprincipi, kas būtu piemērojami tirgum atbilstošas atlīdzības noteikšanā par iepludināto kapitālu: apdrošināšanas prēmijas princips, riska profilu novērtējums un pamatkapitāla aspekts.
- (64) No apdrošināšanas prēmijas principa viedokļa kā izejas punkts jāņem vērā fakts, ka *WAK* un *WKA* iekļaušana *LSH* nebija pilnīga un ka sakarā ar mērķa piesaisti likviditāte pilnībā palika pavalsts ziņā. Tādējādi atlīdzināms ir tikai pavalsts risks, ka maksātnespējas gadījumā tiks izmantots *Landesbank* nodotais *IB* kapitāls.
- (65) Tirgum atbilstošas atlīdzības aprēķināšana pēc riska profila novērtējuma ir orientēta uz risku, kam ir pakļauts investētais kapitāls, ja tas tiek ieguldīts kādas bankas pašu statūtkapitālā. Tā ietvaros kapitāla investēšana tiek salīdzināta ar *IB* kapitālam piemītošo specifiku, izmantojot tādas kapitāla tirgus instrumentus, kas ekonomiskā profila ziņā ir ielīdzināmi pavalsts izdarītajām investīcijām. Uz šī pamata tad arī būtu aprēķināma tirgum atbilstošā atlīdzība.
- (66) Kaut arī pamatkapitāla aspekts ir ievērojami sarežģītāks un jūtīgāks pret eventuālām aprēķina kļūdām, arī tas pareiza pielietojuma gadījumā novestu pie tāda paša rezultāta kā abi pārējie principi. Viedoklis par sākotnējo procentu likmi, kā arī atsevišķiem atvilkumiem un uzcenojumiem bija sekojošs:
- (67) Minimālie procenti pēc nodokļiem: Ņemot vērā peļņas situāciju banku sektorā – sevišķi, publisko banku jomā – pamata likme 12 % apmērā ir izvēlēta pārāk augsta. Jebkurā gadījumā kā izejas likmi varētu piemērot 11 %. Šai sakarā tiek norādīts uz dažādajiem ekspertu slēdzieniem, kas bija iesniegti *WestLB* procedūras ietvaros.
- (68) Riska uzcenojums: Lēmumā 2000/392/EK minētais riska uzcenojums 1,5 % esot nepamatots un no tā ir jāatsakās vispār. *LSH* netiekot iepludināts kapitāls kopumā 5,9 miljardu DEM apmērā kā tas ir *WestLB* gadījumā (liela apmēra finanšu ieguldījums), bet tikai par 1,6 miljardus DEM lielu summu. Bez tam, no investoru viedokļa jebkurā gadījumā svarīgāks ir nevis investīciju apjoms, bet gan riska struktūra. Arī arguments par to, ka nav palielinātas balsstiesības, uz *LSH* neattiecoties, jo šajā gadījumā ar balsstiesību palielināšanu vienalga nebūtu panākta ietekmes uzlabošanās. Arī trešais no minētajiem iemesliem – *IB* kapitālam nepiemītošā aizstājāmība – neesot vietā, jo, kaut arī *IB* kapitāls tiek iekļauts *LSH* bez termiņa ierobežojumiem, atsaukšanas iespējas tomēr tiem saglabātas.
- (69) Atvilkums sakarā ar neesošo likviditāti: Likviditātes trūkums esot tāds, ka *LSH* sakarā ar to, ka *IB* kapitāla iekļaušana notiek tikai ierobežotā mērā, saņem to tikai kā otrā ranga kapitālu, taču ir spiesta nodrošināt sev atbilstošu likviditāti kapitāla tirgū, jo *IB* kapitāla likviditāte paliek bezrisks rīcībā. Tādēļ papildu procenti par ārēju kapitālu pazīstams procentu likmes apmērā ir pilnībā jāatskaita no pavalsts kā investora peļņas procentu prasībām. Gandrīz divreiz mazākais atskaitījums, ko Komisija piemēroja *WestLB* procedūras ietvaros, pamatojot to ar bankas ar nodokli apliekamā ienākuma un no tā izrietošo korporācijas nodokļa samazinājumu, esot aplams. Standarta investīciju korporācijas nodoklis materiālā ziņā esot investora ienākuma vai korporācijas nodokļa avansa maksājums. Tādēļ tas atbilstoši Vācijas korporācijas nodokli regulējošo normatīvu sistēmīkai arī neesot uzskatāms par uzņēmuma apgrūtinājumu.
- (70) Korporācijas nodokļa ieskaitīšanas procedūra: *LSH* uzskata, ka ja Komisija paliek pie savas pamatkapitāla novērtējuma interpretācijas, tai ir vai nu jāatskaita no salīdzināmā privātā investora procentiem pierēķinātie aktīvi, vai arī jāpieskaita atbilstoši, fiktīvi pierēķināmie aktīvi pavalsts procentiem.
- (71) Īpašnieku efekts, kuponu efekts, atlaide par fiksēto atlīdzību: *LSH* norāda uz vēl citiem ekonomiskajiem efektiem, kuru dēļ būtu jāsamazina par "atbilstošu" nodēvētā atlīdzība par *IB* kapitālu.
- (72) Bez tam, no atbalsta piešķiršanu regulējošo normatīvu viedokļa par relevantu nav uzskatāms veids, kādā Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts pieprasa *LSH* samaksāt atlīdzību par *IB* kapitāla nodošanu. Novērtējot pavalsts saņemto atlīdzību, esot jāņem vērā arī kapitāla nodošanas izraisītais sinerģētiskais efekts. Nododot *IB* kapitālu *LSH* rīcībā, Šlēsvigas-Holšteinas pavalstij esot radusies iespēja par *WestLB* un *Landesbank Baden-Württemberg* līdzdalību *LSH* saņemt augstāku pirkuma cenu, nekā tas būtu bijis iespējams, ja šāda kapitāla iepludināšana nebūtu notikusi.

(73) Attiecībā uz mērķa rezervēm “nekustamais īpašums” tika norādīts, ka tās LSH ne finansēšanas, ne darījumu aktivitāšu atbalstīšanas funkcijas, jo BAKredītās neatzīst par pamatkapitālu no banku uzraudzības viedokļa. Atlīdzība par īpašuma vērtībām, kas LSH tika nodotas kā mērķa rezerves “nekustamais īpašums”, neesot bijusi jāmaksā, jo šīs nodošanas rezultātā LSH neiegūst nekādas ekonomiska rakstura priekšrocības, par kurām atlīdzību būtu pieprasījis investors, kas rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem.

(74) Kopumā ņemot, Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts dzīvokļu celtniecības veicināšanas īpašuma nodošana LSH neesot uzskatāma par valsts piešķirtu atbalstu. Pielīdzināmu īpašuma iepludināšanu būtu veicis arī hipotētisks privātais investors. Pavalsts par šo īpašuma nodošanu esot saņēmusi no LSH atbilstošu, tirgus apstākļiem piemērotu atlīdzību.

V. BdB NOSTĀJA

(75) Pēc BdB domām, LSH par saņemto pamatkapitālu nav samaksājusi atbilstošu atlīdzību un tādējādi ir saņēmusi no valsts atbalstu.

(76) Savā 2003. gada 29. jūlijā paustajā nostājā attiecībā uz 2002. gada 13. novembrī uzsāktu procedūru saistībā ar pavalstu bankām BdB izklāsta, ka jautājums par to, kāda atlīdzība ir piemērojama, esot jāizšķir, izmantojot Komisijas lēmumā 2000/392/EK minēto metodi.

(77) Tādējādi, vispirms rīcībā nodotais kapitāls ir jāsalīdzina ar citiem pašu kapitāla instrumentiem. Pēc tam jānosaka minimālā atlīdzība, kāda varētu pienākties investoram par konkrēto pašu kapitāla ieguldījumu pavalsts bankā. Visbeidzot, ir jāaprēķina speciālās piemaksas un atskaitījumi, kas izriet no investīciju specifiskajām īpatnībām.

Salīdzinājums ar citiem pašu kapitāla instrumentiem

(78) BdB savas nostājas izklāstā nonāca pie secinājuma, ka dzīvokļu celtniecības un veicināšanas īpašuma nodošana visām piecām augšminētajām pavalstu bankām un līdz ar to arī LSH gadījums esot jāsalīdzina ar pamatkapitāla iepludināšanu.

(79) Gandrīz visām pavalstu bankām no 1992. gada būtu bijis nepieciešams jauns pamatkapitāls, lai izpildītu stingrās prasības, ko noteica Maksātspējas direktīva. Ja nenotiktu kapitāla palielināšana, pavalstu bankas būtu spiestas ierobežot savus darījumus. Pēc BdB domām, no tā esot jāsecina, ka iepludināto kapitālu var salīdzināt tikai ar tādiem pašu kapitāla instrumentiem, kas Vācijā kapitāla palielināšanas gadā bija atzīti par pamatkapitālu (“1. klases” kapitālu) un pieejami. Šī iemesla dēļ, izdarot salīdzinājumu,

jau no paša sākuma ir jāizdala priekšrocību akcijas bez balsstiesībām, akcijas ar tiesībām uz peļņas daļu un tā saucamas *perpetual preferred* akcijas. Šie trīs pašu kapitāla instrumenti neesot Vācijā atzīti par pamatkapitālu, bet tikai papildu kapitāls (“2. klases” kapitāls). Turklāt, *perpetual preferred* akcijas deviņdesmito gadu sākumā Vācijā vēl nesot bijušas.

(80) Par pamatkapitālu attiecīgajā kapitāla nodošanas laikā Vācijā esot bijis atzīstams tikai statūtkapitāls un slēptā līdzdalība. Turklāt salīdzinājums ar slēpto līdzdalību esot atmetams jebkurā gadījumā. Pirmkārt, slēptā līdzdalība atšķirībā no rīcībā nodotā pamatkapitāla piemīt ierobežots darbības termiņš jeb atteikuma iespējas, un pēc termiņa beigām ieguldījums ir jāatmaksā atpakaļ investoram. Tādēļ investors nevarētu par slēptajiem ieguldījumiem pretendēt uz tādu pašu atlīdzību kā par banku uzraudzības ziņā atzītiem pašu kapitāla instrumentiem.

(81) Otrkārt, ja dažos gadījumos ir noteikts, ka iepludinātais kapitāls saskaņā ar vienošanos starp *Landesbank* īpašniekiem ir izmantojams saistību noseigšanai otrajā rangā pēc pamatkapitāla, no tā nevarētu izrietēt mazāks risks investoram. Visos kapitāla nodošanas gadījumos iepludinātais kapitāls veido ievērojamu kopējā pamatkapitāla daļu – dažkārt par vairāk nekā 50 %. Līdz ar to pastāv ļoti liela varbūtība, ka zaudējumu gadījumā rīcībā nodotais kapitāls vismaz daļēji tiks izmantots⁽²⁷⁾.

(82) Treškārt, slēptās līdzdalības atšķirīgo kvalitāti salīdzinājumā ar pamatkapitālu no banku uzraudzības ietvaros pielietotās pamatkapitāla definīcijas viedokļa esot apstiprinājusi arī Bāzeles Banku uzraudzības komisija. Līdz ar to slēptie ieguldījumi banku uzraudzības ziņā ir jāuzskata tikai par tā saucamo *lower-tier-1* kapitālu. Šāds kapitāls drīkst veidot tikai 15 % no nepieciešamās pamatkapitāla kvotas, respektīvi, ja pamatkapitāla kvota ir 4 %, no tās 3,4 % ir jānosedz ar statūtkapitālu un atklātām rezervēm (piemēram, pavalstu bankās ieguldītajām mērķa rezervēm). Bez tam, otrā ranga pašu kapitāla instrumenti, piemēram, priekšrocību akcijas vai tiesības uz peļņas daļu, bankām vienmēr jāparedz mazākā apjomā. Reitinga aģentūru izdarītā spiediena rezultātā tās – pretēji kā šeit aplūkotajos gadījumos – gandrīz nekad neveido vairāk par 10 % no bankas kopējā pamatkapitāla. Šī iemesla dēļ slēpto līdzdalību nevar pielīdzināt lielajiem apjomiem, ko iegulda investors.

⁽²⁷⁾ Riska vai saistību uzņemšanās prēmija galvenokārt tiek maksāta sakarā ar zaudējumu risku maksātspējas gadījumā. Ja tā notiek, tad kapitāls ir neatgriezeniski zaudēts. Nepārtrauktu (daļēju) zaudējumu gadījumā, respektīvi, citos gadījumos, kas nav maksātspēja, vienmēr vēl pastāvošas izredzes no jauna papildināt pašu kapitālu ar peļņas atbalstu.

Minimālā atlīdzība par pamatkapitāla ieguldījumu pavalsts bankā

- (83) *BdB* norāda, ka visas metodes, kas tiek pielietotas, lai noteiktu atbilstošu atlīdzību (procentus) par rīcībā nodoto pamatkapitālu, balstās uz bezriskā procentiem un paredz riska prēmijas pieskaitīšanu.

Tās ir izskaidrojamas ar sekojoša pamatprincipa palīdzību:

Sagaidāmie procenti par bezriskā investīcijām

= bezriskā procenti + riska prēmija par riskantām investīcijām

- (84) Lai noteiktu bezriskā procentus, *BdB* izvēlējās izmantot ilgtermiņa valsts aizņēmumu procentus, jo valsts emitēti vērtspapīri ar fiksētiem procentiem esot uzskatāmi par ieguldījuma formu, kurai piemīt minimāls vai nepiemīt vispār nekāds risks⁽²⁸⁾.

- (85) Lai aprēķinātu riska prēmiju, *BdB* vispirms nosaka tā saucamo tirgus riska prēmiju, respektīvi, starpību starp vidējiem ilgtermiņa procentiem akcijām un valsts aizņēmumiem. Savā 2003. gada 29. jūlija izklāstā *BdB* par pamatu izmantoja vienotu tirgus ilgtermiņa riska prēmiju 4,6 % apmērā.

- (86) Nākamajā darbībā *BdB* noteica pavalstu banku beta vērtību, respektīvi, banku individuālo riska prēmiju, kurai jāpiešķir vispārējā tirgus riska prēmija. Kā apgalvo *BdB*, minēto beta vērtību tā noteica pēc statistikas, kas nozīmē, ka beta vērtības pamatā ir vēsturiska datu pārbaude nejaušas izvēles kārtībā. Tādējādi *BdB* vispirms noskaidroja, ka visas beta vērtības visām pavalstu bankām un visos aplūkojamajos laikposmos ir lielākas par viens⁽²⁹⁾.

- (87) Piemērojot *LSH* bezriskā bāzes procentu likmi 9,74 % un beta koeficientu 1,1105, *BdB* aprēķināja, ka minimālā atlīdzība, uz kādu var pretendēt par pamatkapitāla investīšanu *LSH* brīdī, kad tika investēts *IB* kapitāls, respektīvi, 1990. gada 31. decembrī, ir 14,85 % gadā.

Piemaksas un atvilkumi sakarā ar darījumu īpatnībām

- (88) Tālāk *BdB* konstatēja, ka likmi, kas Komisijas lēmumā 2000/392/EK tika atskaitīta no minimālās atlīdzības sakarā ar dzīvokļu celtniecības veicināšanas līdzekļiem nepiemētošo likviditāti, ir apstiprinājusi arī Pirmās instances tiesa. Līdz ar to neesot nekāda iemesla aktuālajā gadījumā atteikties no šīs metodes izmantošanas, un arī šeit ir piemērojams ar likviditāti saistītais atskaitījums. Summa,

⁽²⁸⁾ Lai novērstu inflācijas efektu, katram ieguldījuma laikposmam vispirms jānosaka procenta likme ilgtermiņa valsts aizņēmumam, ņemot vērā prognozējamo inflāciju. Lai novērtētu ilgtermiņa bezriskā bāzes procentu likmi, pie "reālās bāzes procentu likmes" aplūkojamā laika brīdī esot jāpieskaita prognozētais ilgtermiņa inflācijas koeficients 3,60 %.

⁽²⁹⁾ *BdB* salīdzinājumam min arī teorētiskas beta vērtības saskaņā ar Capital Asset Pricing Model (CAPM), kas, kā tika konstatēts, gandrīz neatšķiras no empīriskā ceļā noteiktajām.

kas ir atvelkama, pamatojoties uz neesošo likviditāti, jānosaka saskaņā ar *WestLB* pielietoto metodi, respektīvi, pēc neto refinansējuma izmaksām (bruto refinansējuma izmaksas mīnus piemērojamais uzņēmuma nodoklis).

- (89) Pēc *BdB* domām, kapitāla pārvešanai piemita trīs aspekti, kam atšķirībā no "normālām investīcijām pamatkapitālā" bija risku palielinošs efekts: zināmā mērā ārkārtīgi lielais nodotā īpašuma apmērs, nenotikuši jaunu sabiedrības kapitāla daļu emisija un ar to saistītā atteikšanās no papildu balsstiesībām, kā arī ieguldījumam nepiemētošā aizstājāmība, respektīvi, tas, ka nav iespējas jebkurā laikā pieprasīt investēto kapitālu no uzņēmuma atpakaļ.

Kapitāla bāze un atlīdzības elementi

- (90) Nobeigumā *BdB* uzsvēra, ka atbilstošas atlīdzības aprēķinā *LSH* gadījumā par pamatu jāņem visa par pamatkapitālu atzītā summa, nevis tikai faktiski izmantotā daļa. Kā pamatojums tiek minēts tas, ka investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, neakceptētu, ka viņam pienākošos atlīdzību samazina līdz faktiski izmantotajai summai. Privātam investoram, kurš riskē zaudēt savus ieguldījumus, tas nav obligāti nepieciešams, lai kredītiestāde ieludināto kapitālu patiešām izmantotu komercdarbības izvēšanai. No viņa viedokļa izšķiroša nozīme drīzāk ir tam, ka viņš vairs nevarēs ar iemaksāto summu operēt pats un tādējādi neiegūs atbilstošos peļņas procentus.

- (91) Arī par mērķa rezervēm "nekustamais īpašums", ko *BAKred* līdz šim neatzina par pašu kapitālu no banku uzraudzības viedokļa, pēc *BdB* domām, būtu jāmaksā atlīdzība 0,3 % apmērā. Neskatoties uz to, ka šī summa netiek atzīta par pamatkapitālu, tā vienalga ir bankas kreditoru rīcībā zaudējumu segšana gadījumā, un ieguldītāji un reitinga aģentūras nevadās tikai pēc bankas pamatkapitāla, bet gan pēc bilancē norādītā pašu kapitāla. Saistību komisijas maksa 0,3 % gadā, ko Komisija ņēma par pamatu savā lēmumā attiecībā uz *WestLB* un aprēķināja, salīdzinot kapitāla summu ar galvojumu, esot attiecināma arī uz aplūkojamo gadījumu.

VI. VĀCIJAS REAKCIJA UZ BDB NOSTĀJU UN VĀCIJAS NO JAUNA IZTEIKTAIS VIEDOKLIS

- (92) 2003. gada 29. oktobrī Vācija vērsās pret *BdB* norādījumu, ka atlīdzība ir nosakāma arī par neizmantoto, bet no uzraudzības viedokļa atzīto *IB* kapitālu. *LSH*, pateicoties šai *IB* kapitāla daļai, neesot guvusi nekādu ekonomisku labumu

un tādēļ tās pienākums nav par to maksāt atlīdzību. Bankai jebkurš papildu kapitāls, kas ir atzīts no banku uzraudzības viedokļa, nebūt vēl automātiski nenozīmē ekonomisku labumu un priekšrocības. Bez tam, LSH netiekot iemaksāts likvidais pamatkapitāls, bet gan nelikvidā īpašuma masa, kam – jebkurā gadījumā – piemīt ierobežotas saistību nosegšanas funkcijas un kas tieši neļauj LSH izmantot šo kapitālu ieguldījumu vai aizdevumu vajadzībām.

- (93) Vācija apstrīdēja arī iebildi, ka ir maksājama atlīdzība par no uzraudzības viedokļa neatzīto ieguldītā kapitāla daļu (LSH gadījumā tās ir mērķa rezerves “nekustamais īpašums”). Šī daļa ilgtermiņa piesaistes dēļ atrodas finansiāli tehniskā apstākļos un neesot radījusi LSH nekādas ar maksāspējas palielināšanu saistītas priekšrocības. Arī reitinga aģentūras orientējoties tikai un vienīgi uz to kapitālu, kas ir atzīts par saistību segšanai izmantojamo pamatkapitālu. Tādēļ Vācijai nebija izprotams, kādēļ mērķa rezerves “nekustamais īpašums” no banku uzraudzības un kreditoru viedokļa būtu uzskatāms par vērtību rezervi.
- (94) Vācija norādīja, ka IB kapitāls līdzības ziņā atrodas ļoti tuvu perpetual preferred akcijām, peļņas daļas saņemšanas tiesībām un slēptajai līdzdalībai.
- (95) Vācijas arguments bija tāds, ka LSH saistību garantētāji 1994. gadā ir vienojušies par proporcionālām izpildes saistībām, ar kuru palīdzību tiek nodrošināts, ka arī – maz iespējamā – LSH maksātnespējas gadījumā IB kapitāls netiks izmantots. Šai ziņā investoram, kas izdara ieguldījumu pavalsts bankā, pretējā gadījumā pastāvētu atlīdzināms risks, ka ieguldītais kapitāls aizies zudībā bankas tekošo zaudējumu dēļ. Taču noslēgtā vienošanās par kapitāla izmantošanas prioritātēm nodrošina atbilstošu aizsardzību.
- (96) BdB izklāstītie minimālās atlīdzības aprēķini vairāku iemeslu dēļ esot aplami. Iemesls tam esot nepareizi noteiktu aprēķina koeficientu CAPM izmantošana, nerealistiskais pieņēmums par garantēto fiksēto atlīdzību un nerealizējamās piemaksas un atskaitījumi.
- (97) Bez tam, Vācija izteica kritisku nostāju attiecībā uz BdB piemēroto CAPM, nosakot minimālos procentus par pamatkapitāla investīcijām pavalstu bankās. Līdzās CAPM piemērotībai sagaidāmo, no investīcijām izrietošo procentu aprēķinā, pieņemot, ka par tām ir jāsaņem fiksēta atlīdzība, kritiku izpelnījās arī pielietotie koeficienti (bezriska procentu likme, tirgus riska prēmija un beta vērtība).
- (98) Arī metode, ko BdB pielieto bezriska procentu likmes noteikšanā un kurā par pamatu tiek ņemta pēdējās dienas procentu likme, esot apšaubāma. Drīzāk būtu jāizvēlas

caurmēra vērtība pēc iespējas ilgā periodā. Vācija pielietoja aritmētisku līdzekli, kas izriet no *Deutsche Börse AG* noteiktā REX10 *Performance Index* “total returns” laikposmā no 1970. gada februāra līdz 1990. gada decembrim un nonāca pie rezultāta 6,91 %.

- (99) Attiecībā uz tirgus riska prēmiju Vācija iebilda pret BdB piemērotajiem 4,6 % un uzskatīja, ka būtu jāvadās pēc vērtības 3,0 %.
- (100) LSH beta vērtības noteikšanā BdB izmantotās CDAX bankas radot reālās vērtības sagrozījumus, jo, pirmkārt, piecām lielākajām kredītbankām kopumā ir ļoti liels īpatsvars CDAX banku vidū (76 %) un, otrkārt, pastāvot atšķirības komercdarbības profilā. Lai varētu pareizi noteikt LSH beta vērtību, drīzāk būtu jāpiemēro līdzīgāka banku grupa, proti, *IKB*, *BHF* un *Vereinsbank* un *Westbank*, ka rezultātā iegūtā beta vērtība būtu 0,7894.
- (101) Tā visa rezultātā Vācija uzskata, ka kā minimālā atlīdzība par pamatkapitālam pielīdzināmām investīcijām LSH (ņemot vērā beta koeficientu 0,7894, tirgus riska prēmiju 3 % un kopējo bāzes procentu likmi 6,91 %) uz 1990. gada 31. decembri būtu jāpiemēro 9,28 %.

VII. ZIEMEĻREINAS-VESTFĀLENES PAVALSTS UN WESTLB VIEDOKLIS

- (102) Nostājas izklāstā par procedūras uzsākšanu, kas 2003. gada 30. oktobrī tika saņemts ar Vācijas starpniecību, Ziemeļreinas-Vestfālenes pavalsts un WestLB apstrīd to, ka īpašuma ieguldījums pavalstu bankās, sevišķi LSH gadījumā, ir salīdzināms ar ieguldījumu pamatkapitālā. Jo vairāk – slēptā līdzdalība un tā saucamās Perpetuals akcijas Vācijā jau kopš 1991. gada ir atzītas par pamatkapitālu. Turklāt, atlīdzība nav nosakāma pēc banku uzraudzības klasifikācijas, bet gan pēc attiecīgo investīciju riska profila. Sakarā ar to, ka aplūkojamais īpašums ir otrā ranga saistību segums, tā riska struktūra vairāk ir salīdzināma ar slēptajiem ieguldījumiem vai tā saucamajām Perpetuals akcijām, nevis pamatkapitāla investēšanu.
- (103) Attiecībā uz minimālās atlīdzības aprēķinu par pamatkapitāla investīcijām, pēc WestLB domām, metodiskā ziņā nekas nav izmantojams labāk kā CAPM metode. Tomēr BdB aprēķinātās beta vērtības, kas ievērojami pārsniedz 1, neesot atbilstošas. Beta koeficients virs 1 liecina, ka uzņēmuma akcija ir saistīta ar lielāku risku nekā tirgus kopumā. Taču sakarā ar tolaik pastāvējušajām iestāžu uzliktajām saistībām un atbildību par dotajām garantijām investīciju risks pavalsts bankā ir bijis ievērojami zemāks par kopējo tirgus riska līmeni.

- (104) Līdzās tam, specifiskajā pavalsts banku gadījumā ir aplami balstīties uz sagaidāmajiem procentiem, kas ir spēkā brīdī, kad īpašums tiek nodots pavalsts bankai. Šāda principa piemērošana gan esot pamatos mērķtiecīga privāto investoru testēšanas ietvaros. Taču šeit tas nozīmētu, ka ir jāpiemēro 1991. gadā sagaidāmie procenti. Tomēr tas būtu pretrunā ar jebkādu ekonomisko realitāti, ja investors 2003. gadā saņemtu 1991. gada procentus, kas ievērojami pārsniedz faktiski sasniegtos. Shematiski un ilgstoši pielietojot procentu likmi aptuveni 12 % apmērā, notiktu nepamatota pavalstu banku pozīciju pasliktināšanās salīdzinājumā ar to konkurentiem no privātā sektora.
- (105) Attiecībā uz atskaitījumiem sakarā ar nodotajam īpašumam nepiemērošo likviditāti *WestLB* un Ziemeļreinas-Vestfālenes pavalsts uzskata, ka bezriska valsts aizņēmumu likme ir pilnībā jāatskaita no pamata procentiem. Īpašuma pārņemšanas rezultātā pavalstu bankas likviditātes ziņā neesot neko ieguvušas. Ekonomiski nepamatota esot šīs likmes samazināšana par ietaupīto nodokļu summu, jo kapitāla tirgus instrumentu cenas tiekot noteiktas neatkarīgi no situācijas nodokļu jomā. Pretējā gadījumā no atšķirīgas nodokļu situācijas izrietētu dažāda viena un tā paša kapitāla tirgus instrumenta cenas.
- (106) Visbeidzot, esot jāņem vērā risku un līdz ar to arī atlīdzību samazinošais fakts, ka sakarā ar to, ka īpašumiem likviditāte nepiemīt, tā arī netiek pakļauta nekādam riskam. Tam būtu jāatspoguļojas atbilstošā atlīdzības samazinājumā. Tāpat esot nepieciešamas atlaides sakarā ar tā saucamo īpašnieku efektu, jo investors, kurš jau piedalās kādā uzņēmumā, vērtē papildu investīcijas pavisam citādi nekā investors, kurš izdara ieguldījumu pirmoreiz.
- (107) Ieguldīšanas brīdī, respektīvi, 1990. gada 31. decembrī, bija 6,61 %. Kā beta koeficients, pamatojoties uz KPMG pētījumu, tika piemērota vērtība 0,670. Tirgus riska prēmija bija 4 % (visām pavalstu bankām vienota likme).
- (109) Pēc tam tika noteikta atlaide sakarā ar kapitālam nepiemērošo likviditāti. Arī šeit par pamatu tika izmantota bezriska procentu likme 6,61 % kā bruto refinansēšanas izmaksas. Lai aprēķinātu neto refinansēšanas izmaksas, aktuālais *LSH* nodokļu aprūtinājums ieguldīšanas brīdī tika reizināts ar 50 %, kā rezultātā tika iegūts likviditātes atskaitījums 3,31 % apmērā.
- (110) Visbeidzot, tika piemērots 0,3 % liels uzcelojums sakarā ar to, ka netiek izdotas jaunas balsstiesības.
- (111) Kopumā ņemot, no šī aprēķina izriet, ka atbilstoša atlīdzība par mērķa īpašumu ir vienāda ar 6,28 % gadā pēc nodokļiem par to veicināšanas mērķiem paredzētā īpašuma daļu, ko *LSH* var izmantot konkurences darījumiem. Šāda atlīdzība ir jāmaksā sākot ar tā mēneša beigām, kad ieguldījums atzīts par pamatkapitālu (31.08.1991).
- (112) Saskaņā ar vienošanos piešķirtā atbalsta elements ir saskatāms starpībā starp *LSH* faktiski samaksāto atlīdzību un to, kas atbilstoši aprēķinātajai atlīdzībai 6,28 %, ir jāatmaksā *HSH Nordbank*.
- (113) Puses vienojās arī par avāla komisijas maksu 0,3 % apmērā, kas jāmaksā gan par saistību segšanai izmantojamo kapitālu, ko ir rezervējusi pati *IB*, gan par mērķa rezervēm "nekustamais īpašums". Bez tam, *HSH Nordbank* kņeizteica nekādas pretenzijas pret to, ka par laikposmu no kapitāla nodošanas līdz tā atzīšanas par pamatkapitālu mēneša beigām (no 191. gada 1. janvāra līdz 1991. gada 30. augustam) *BAKred* arī ir jāmaksā avāla komisija 0,3 % apmērā no bilancē norādītās summas 1 306,05 miljoni DEM.
- (114) Vienošanās sarunu laikā pirmoreiz tika pausts, ka līdzās jau pieminētajai atlīdzībai par *IB* kapitālu par vēl vienu atlīdzības elementu ir uzskatāma *IB* gada pārpalikuma nodošana Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts rīcībā. Šādas izmantošanas juridiskais pamatojums esot atrodams *IBG* 17. panta 2. daļā (1990. gada redakcija) vai 19. panta 2. daļā (1998. gada redakcija). Saskaņā ar šīm likumdošanas normām mērķa rezervju *IB* gada pārpalikums (katrā konkrētā gadījumā pamatojoties uz atbilstošiem *Landesbank* institūciju lēmumiem) ir izmantots pavalsts labā. Attiecīgā Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts Budžeta likuma nosacījumi paredzot peļņas izmantošanu *IB* mērķiem, respektīvi, pavalsts veicināšanas uzdevumiem, un atbilstošu ieskaitīšanu atpakaļ *IB*. Šī procedūra atbilstot pavalsts landtāga budžeta suverenitātes principam, jo par šiem līdzekļiem ir jālemj nevis izpildvarai, bet parlamentam. Ekonomiskā ziņā šī procedūra esot uzskatāma par izmaksas un atgūšanas

VIII. VIENOŠANĀS STARP BDB, ŠLĒSVIGAS-HOLŠTEINAS PAVALSTI UN HSH NORDBANK

- (107) 2004. gada 8. oktobrī Komisija saņēma rezultātus, ko deva vienošanās starp sūdzības iesniedzēju *BdB*, Šlēsvigas-Holšteinas pavalsti un no *LSH* un *Hamburger Landesbank* 2003. gadā atdalījušos *HSH Nordbank*. Neskatoties uz joprojām pastāvošo principiāli atšķirīgo juridisko interpretāciju, puses bija vienojušās vismaz par to, ko tās pašas uzskata par piemērotiem parametriem atbilstošas atlīdzības noteikšanai. Puses lūdza, lai Komisija ņem vērā vienošanās rezultātus sava lēmuma pieņemšanā.
- (108) Vispirms puses uz *CAPM* bāzes nosaka minimālo atlīdzību par hipotētisku ieguldījumu *LSH* pamatkapitālā. Tā rezultātā atbilstoša minimālā atlīdzība par mērķa īpašuma izmantošanu ir apmēram 9,29 % gadā. Šīs minimālās atlīdzības aprēķināšanā tika pielietota ilgtermiņa bezriska procentu likme, ko *Landesbank* bija noteikusi, pamatojoties uz *Deutsche Börse AG* noteikto *REX10 Performance Index*, un beta koeficientu, kas pavalsts bija ietverts 2004. gada 26. maijā bankas uzdevumā veiktā *KPMG* novērtējuma slēdzienā. Konkrētā bezriska bāzes procentu likme *LSH*

procedūru un neesot pretrunā ar ieskaitāmas peļņas sadales atzīšanas principu.

(115) Bez tam šāda cirkulācija kā (atsevišķa) likumīga mērķa piesaistes atcelšana gada pārpalikumam esot apstiprināta arī vairākos sekundārajos budžeta likumdošanas aktos. Šajos gadījumos nav notikusi atkārtota līdzekļu ieguldīšana IB. Sakarā ar mērķa piesaistes atcelšanu sadalītais peļņas

(116) Zemāk redzamajā tabulā ir atspoguļota IB peļņas dividenžu izmaksa pavalstij:

3. diagramma:

IB dividenžu izmaksa Šlēsvigas-Holšteinas pavalstij (miljonos DEM)

Miljonos DEM

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
IB dividenžu izmaksas pavalstij	0,0	0,0	1,1	2,6	1,5	2,5	3,5	47,5	[..]	[..]	[..]	[..]	[..]

(117) Norādītās gada pārpalikuma sadales summa esot ai jāņem vērā, aprēķinot atbalsta elementa vērtību, un vienošanās puses tās ņēma vērā arī savos aprēķinos.

IX. PASĀKUMU NOVĒRTĒJUMS

1. VALSTS PIEŠKIRTS ATBALSTS EK LĪGUMA 87. PANTA 1. PUNKTA IZPRATNĒ

(118) EK Līguma 87. panta 1. daļa nosaka, ka ar kopējo tirgu nav savienojama nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences traucējumus, dodot priekšroku atsevišķiem uzņēmumiem vai atsevišķu preču ražošanai, ciktāl šāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

1.1. VALSTS LĪDZEKĻI

(119) Veicot iepriekš aprakstīto īpašuma nodošanu, Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts izšķirās par tādu kapitāla palielināšanas metodi, kuras pamatkonceptija paredzēja pievienot WKA un WAK līdzekļus un nekustamo īpašumu LSH, lai stiprinātu tās pašu kapitāla bāzi. Neskatoties uz to, ka sakarā ar mērķa rezervju piesaisti noteiktam veicināšanas mērķim ieludinātie līdzekļi nebija LSH rīcībā pilnā apmērā, īpašums no uzraudzības viedokļa tika atzīts, un tādējādi LSH tos varēja izmantot kā saistību noseģšanas līdzekli konkurences cīņā ar citām kredītiestādēm. Līdz ar to nav nerodas nekādas šaubas, ka LSH saņēma valsts līdzekļus.

pārpalikums šajos gados ir pilnībā palicis Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts rīcībā, lai finansētu pavalsts budžetā iekļauto uzdevumu izpildi. Šeit esot jāņem vērā, ka sadalītās pārpalikuma summas, kas augšminētā iemesla dēļ netika ieludinātas atpakaļ IB, bet gan pilnībā palika Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts rīcībā, veido lielāko daļu no šajā kontekstā aplūkojamām peļņas sadales summām.

1.2. NOTEIKTA UZŅĒMUMA ATBALSTĪŠANA

(120) Lai pārbaudītu, vai valsts līdzekļu piešķiršana publiskam uzņēmumam nenostāda šo uzņēmumu labvēlīgākā situācijā un tādējādi nav uzskatāma par valsts piešķirtu atbalstu EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē, Komisija pielietoja "tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības" principu. Šo principu akceptēja un attīstīja tālāk arī Eiropas Kopienų Tiesu palāta un Pirmās instances tiesa vairāku lietu izskatīšanas ietvaros, sevišķi, aplūkojamā gadījuma kontekstā relevantajā Pirmās instances tiesas 2003. gada 6. marta spriedumā *WestLB* lietā⁽³⁰⁾.

a) *Tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības princips*

(121) Saskaņā ar tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības principu nav uzskatāms, ka uzņēmums tiek nostādīts labvēlīgākā situācijā, ja tam tiek piešķirti kapitāla līdzekļi ar tādiem nosacījumiem, "ar kādiem privāts investors, kas darbojas normālos tirgus ekonomikas apstākļos, būtu gatavs ieguldīt savus līdzekļus kādā privātā uzņēmumā"⁽³¹⁾. Turpretī, labvēlīgākas situācijas nodrošināšana EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē ir notikusi tad, ja paredzētie nosacījumi par atlīdzību un/vai uzņēmuma finansiālais stāvoklis ir tādi, ka atbilstošā termiņā normāli procenti nav sagaidāmi.

(122) Tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības princips ir piemērojams neatkarīgi no fakta, ka brīdī, kad LSH saņēma veicināšanas mērķiem paredzēto īpašumu, tā bija rentabls uzņēmums. Tas, ka šis princips līdz šim tika pielietots

⁽³⁰⁾ Skat. 4. zemrindas piezīmi

⁽³¹⁾ Komisijas paziņojums dalībvalstīm: EK Līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK par publiskiem apstrādājošās rūpniecības uzņēmumiem 5. panta pielietojums, OV C 307; 13.11.1993., 3. lpp., skat. 11. punktu. Kaut gan šajā direktīvā runa viennozīmīgi ir par apstrādājošo rūpniecību, pamatprincips neapšaubāmi ir attiecināms uz visām tautsaimniecības nozarēm. Attiecībā uz finansu pakalpojumiem tas ir apstiprināts arī virknē Komisijas lēmumu, piemēram, *Crédit Lyonnais* (OV L 221; 08.08.1998., 28. lpp.) un *GAN* (OV L 78; 16.03.1998., 1. lpp.) gadījumos.

galvenokārt attiecībā uz grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, nenozīmē, ka tā pielietojums aprobežojas tikai ar šo uzņēmumu kategoriju.

(123) Nepastāv nekādi noteikumi, saskaņā ar kuriem apstākļi, ka kāds uzņēmums gūst peļņu, jau no paša sākuma izslēdz iespēju, ka kapitāla iepludināšana varētu ietvert valsts piešķirta atbalsta elementus. Pat tad, ja kāds uzņēmums darbojas ar peļņu, investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, varētu atteikties no (turpmākās) kapitāla iepludināšanas, ja viņš nevarētu cerēt uz to, ka no investētā kapitāla iegūs atbilstošus procentus (dividenžu vai vērtības palielināšanās formā). Ja uzņēmums investīciju izdarīšanas brīdī nevarētu nodrošināt atbilstošas procentu likmes, investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, pieprasītu veikt pasākumus procentu palielināšanai. Tādēļ tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības princips ir vienlīdz piemērojams visiem publiskajiem uzņēmumiem, respektīvi, neatkarīgi no tā, vai tie strādā ar peļņu vai ar zaudējumiem. Šāda Komisijas nostāja tika apstiprināta arī Eiropas Pirmās instances spriedumā *WestLB* lietā⁽³²⁾.

(124) Līdz ar to minētās pārbaudes galvenais jautājums ir, vai investors, kas rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem un iegulda kapitālu, kam piemīt tādas pašas pazīmes kā veicināšanas mērķim paredzētajam īpašumam un Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts nekustamajam īpašumam, būtu veicis kapitāla ieguldīšanu pie tiem pašiem nosacījumiem, sevišķi, paredzamo procentu ziņā.

(125) Saskaņā ar Vācijas apgalvojumiem, īpaši svarīgi bija apvienot visas pavalsts īstenotās atbalsta aktivitātes un turpināt tās veikt ekonomiskāk un efektīvāk, uzlabot veicināšanas konsultācijas un pasākumu īstenošanu, kā arī radīt priekšnoteikumus elastīgam līdzekļu izlietojumam. Ar šo reorganizāciju bija saistīta arī *LSH* Pašu kapitāla palielināšana, kas paredzamo maksāspējas prasību kontekstā palīdzēja nodrošināt *LSH* darbības paplašināšanas iespējas ilgā perspektīvā. Bez tam, pavalsts bija ieplānojusi veikt principiālu pārorientāciju pavalstij piederošo un dažādu pavalsts struktūrvienību un institūciju lietošanā esošo nekustamo īpašumu apsaimniekošanas jomā, lai ierobežotu neefektīvu izmantošanu.

(126) Investors, kas rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, arī tajā gadījumā, ja viņš jau būtu kāda uzņēmuma kapitāla daļu turētājs, pārbaudītu citu investīciju iespējas ārpus šī uzņēmuma. Parasti viņš nolemtu ieguldīt papildu līdzekļus publiskā uzņēmumā tikai tadā gadījumā, ja no ieguldījuma būtu sagaidāmi atbilstoši procenti. Līdz ar to kapitāla daļu īpašnieka izredzes uz ilgtermiņa rentabilitāti vai efektivitātes un sinerģijas aspekti principā nav jāņem vērā, izšķirot jautājumu par to, vai kapitāla ieguldījums ir vai nav uzskatāms par valsts piešķirtu atbalstu. Gluži otrādi, arī kāda kapitāla daļu īpašnieka veiktais kapitāla ieguldījums – neatkarīgi no ieguldījuma motīviem – ir vērtējams pēc tā, vai investētājs no sava papildu ieguldījuma var atbilstošā laika periodā var sagaidīt normālu peļņu.

(127) Pret šādu tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības interpretāciju, pēc kuras Komisija vadījās jau savā lēmumā 2000/392/EK⁽³³⁾, Pirmās instances tiesai nekas nebija iebilstams. Pie kam tā vienlīdz lielā mērā vadījās arī no apsvēruma, ka arī privātais investors, kuram jau pieder daļas kāda uzņēmuma pamatkapitālā, normālā gadījumā nebūs apmierināts tikai ar to, ka viņa ieguldījums nenes zaudējumus vai nes tikai niecīgu peļņu. Gluži pretēji – viņš pastāvīgi centīsies panākt, lai viņa ieguldījumi nestu konkrētajiem apstākļiem un savām īstermiņa, vidējā termiņa vai ilgtermiņa interesēm atbilstošus procentus⁽³⁴⁾.

(128) Līdz ar to “tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības” principa kontekstā galvenais jautājums, kas jānoskaidro ar minētās pārbaudes palīdzību, ir tas, vai investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem, ieguldītu kapitālu ar tādām pašām pazīmēm kā Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts veicināšanas mērķiem paredzētais īpašums pie tādiem pašiem nosacījumiem, no kuriem kā galvenais ir jāmin paredzami procenti.

b) *EK Līguma 295. pants*

(129) Saskaņā ar EK Līguma 295. pantu īpašuma jautājumus dalībvalstis izlemj pašas. Tomēr tas nav attaisnojums rīcībai, kas ir pretrunā ar Līguma nosacījumiem par konkurenci.

(130) Vācija sakarā ar pavalstu banku procedūrām paziņoja, ka bankām nodotie līdzekļi nebūtu rentabli izmantojami nekādā citā veidā, kā tikai ieguldot tos līdzīgā publiskā institūcijā. Tādēļ īpašuma nodošana no komerciālā viedokļa bija vissaprātīgākais šī īpašuma izmantošanas risinājums. Līdz ar to jebkāda atbildība par ieguldīšanu, respektīvi, jebkādi papildu procenti, ko ienes bankai nodotais īpašums, ir pietiekami, lai attaisnotu īpašuma nodošanu no “tirgus ekonomikai atbilstošas investora rīcības” principa viedokļa.

(131) Šādai argumentācijai nevar piekrist. Var gadīties, ka veicināšanai paredzētā īpašuma ieguldīšana *LSH* un no tās izrietošā iespēja bankai izmantot šo kapitālu maksāspējas prasību izpildei no ekonomiskā viedokļa bija saprātīgākais risinājums. Tomēr tiklīdz sabiedriskie naudas līdzekļi un citi aktīvi tiek izmantoti komerciālām, uz konkurenci orientētām aktivitātēm, ir jāpiemēro tirgū pieņemtie noteikumi. Tas nozīmē, ka valstij, līdzko tā nolemj izmantot sabiedriskiem mērķiem noteiktu īpašumu (arī) komerciāli, ir jāpieprasa par to tirgus apstākļiem atbilstoša atbildība.

c) *Nemainīga īpašnieku struktūra*

(132) Veids, kādā bankas investors tirgus ekonomikas apstākļos var sev nodrošināt tirgum atbilstošu atbildību, ir pieprasīt atbilstošu līdzdalību bankas peļņas sadalē, kā arī vērtības palielinājumā. To ir iespējams nodrošināt, veicot ieguldītajam kapitālam proporcionālas līdzdalības attiecību izmaiņas. Līdz ar to investors kļūst par dividenžu saņēmēju un var pretendēt uz eventuālu vērtības palielinājumu lielākas

⁽³²⁾ Skat. 4. zemrindas piezīmi, 206 rindkopu.

⁽³³⁾ Skat. 3. zemrindas piezīmi, 161. rindkopu.

⁽³⁴⁾ Skat. 4. zemrindas piezīmi, 241., 314. rindkopu.

peļņas formā. Tādēļ viens no līdzekļiem, ar kādiem varētu nodrošināt atbilstošus procentus no ieguldītā kapitāla, bija proporcionāli palielināt pavalsts līdzdalību LSH, ja bankas kopējā rentabilitāte atbilst normālam procentu līmenim, kādu no saviem ieguldījumiem būtu gaidījis jebkurš investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Tā rezultātā kļūtu lieki izskatīt jautājumu par to, vai atrunātā atlīdzība par konkurences darījumu nosegšanai faktiski izmantoto kapitāla daļu ir atbilstoša. Taču Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts neizvēlējās šādu rīcības veidu.

(133) Vācija gan iebilst, ka no piešķirto atbalstu regulējošo normatīvu viedokļa neesot nekādas nozīmes tam, kādā veidā Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts no LSH pieprasa atlīdzību par IB kapitāla ieguldīšanu, jo kapitāla iepludināšanai nav obligāti jābūt saistītai ar tiesību uz peļņas daļu un balsstiesību iegūšanu. Bez tam, esot jāņem vērā arī tas, ka, nododot IB kaitālu LSH, Šlēsvigas-Holšteinas pavalstij radās iespēja par WestLB un Landesbank Baden-Württemberg līdzdalību LSH saņemt augstāku pirkuma cenu, kas nebūtu iespējams tad, ja kapitāla ieguldīšana nebūtu notikusi.

(134) Tomēr, ja jauna kapitāla daļu sadale nav īstenojama, pēc Komisijas domām, investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, piekristu izdarīt investīcijas tikai tajā gadījumā, ja pastāvētu vismaz vienošanās par atbilstošu tiešo atlīdzību. Normālā gadījumā investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, nesamierināsies tikai ar to, ka izdodas novērst zaudējumus vai iegūt no saviem ieguldījumiemniecīgus procentus, mēģinās maksimāli palielināt savus procentus atbilstoši aktuālajiem apstākļiem un savām interesēm⁽³⁵⁾. Tādēļ arī privātie investori, kuriem jau pieder daļas atbalstītajā uzņēmumā, parasti pieprasa mainīt līdzdalības attiecības vai izmaksāt atbilstošu fiksēto atlīdzību. Pretējā gadījumā viņš atteiktos no procentu daļas, kas papildus ir nopelnīta uz viņa ieguldījumu pamata, jo arī pārējie daļu īpašnieki gūst labumu no lielākām dividendēm un uzņēmuma vērtības palielināšanās, ja paši nav devuši atbilstošu ieguldījumu.

(135) Līdz ar to nav pamats uzskatīt, ka līdzīgā situācijā kā veicināšanas īpašuma nodošana LSH, kurā nav iespējama ne daļu īpašuma pārdale, ne arī otrs daļu īpašnieks ir izdarījis ar iepludināto kapitālu tiešā veidā saistītas investīcijas, investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, būtu atteicies no tiešas atlīdzības saņemšanas.

d) **Atlīdzības noteikšanai izmantotajam kapitāla bāze**

(136) Līdzīgi kā WestLB gadījumā Komisija nosaka atlīdzību par nodoto veicināšanas īpašumu un mērķa rezervēm "nekustamais īpašums", vadoties pēc to komerciālās izmantošanas iespējām, ko iegūst LSH. Komisija arī sāja gadījumā izšķir tā saucamās darījumu izvēršanas funkcijas un (tikai) tā saucamās saistību nosegšanas funkcijas, kas piemīt pašu kapitāla veidā iepludinātajam veicināšanas īpašumam kredītiestādes komercdarbības ietvaros.

(137) Ar tā saucamo darījumu izvēršanas funkciju jāsaprot riska potenciāla palielināšana ar riska aktīvu starpniecību pēc tam, kad bankas papildu pašu kapitāls ir atzīts no banku uzraudzības viedokļa. Piesaistes punkts, nosakot tirgus apstākļiem atbilstošu atlīdzību, šeit ir atlīdzība, ko pieprasītu jebkurš privātais investors par to, ka ir nodevis bankas rīcībā papildu pamatkapitālu. Taču, kamēr bankas rīcībā nodotais kapitāls ir uzrādīts kā pašu kapitāls tikai bilancē, bet netiek atzīts par pamatkapitālu no banku uzraudzības viedokļa vai ir paredzēts tikai veicināšanas aktivitātēm, tas nav izmantojams darījumu izvēršanai. Tomēr kapitāla nozīme nav vērtējama tikai no uzraudzības viedokļa. Sakarā ar to, ka tas ir kredītiestādes kreditoru rīcībā vismaz saistību nosegšanas vajadzībām (tā saucamā saistību nosegšanas funkcija), tā ekonomiskās funkcijas var pielīdzināt galvojuma vai garantiju funkcijām. Jo bilancē norādītais pašu kapitāla apmērs rada bankas naudas ieguldītājiem priekšstatu par tās bonitāti un tādējādi ietekmē nosacījumus, ar kādiem banka var saņemt kapitālu no ārienes. Tirgum atbilstošā atlīdzība par kapitālu, kas pilda tā saucamās saistību nosegšanas funkcijas, ir nosakāma, vadoties pēc atlīdzības, ko jebkurš privāts garantiju devējs būtu pieprasījis no līdzīga lieluma kredītiestādes ar līdzīgu riska orientāciju kā LSH.

(138) Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts no 1991. gada 1. janvāra nodeva LSH rīcībā IB kapitālu, kas saskaņā ar galīgajiem pārbaudes rezultātiem sastādīja 1 306 miljonus DEM. Ieguldītais IB kapitāls ar katru gadu palielinājās, un 2003. gadā tā vērtība sasniedza 1 967,6 miljonus DEM.

(139) Bilances sastādīšanas dienā, 1999. gada 31. decembrī, pavalsts nodeva LSH arī mērķa rezerves "nekustamais īpašums", kā rezultātā bilancē uzrādītais pašu kapitāls palielinājās par [...] miljoniem DEM. Pēc vēl divu ieguldījumu novirzīšanas šīs mērķa rezerves 2002. gada 31. decembrī kopumā jau sasniedza [...] miljonus DEM.

(140) Nodoto IB kapitālu BAKred katru gadu pilnā apmērā atzina par papildu pamatkapitālu⁽³⁶⁾. Taču LSH nevarēja to brīvi izmantot saviem konkurences darījumiem. Tāpat kā WestLB gadījumā daļu no mērķa rezervēm veicināšanas uzdevumi izpildei izmantoja arī pati IB. Līdz ar to, kaut gan šī mērķa rezervju daļa nebija bankas rīcībā, lai veiktu uz konkurenci orientētus darījumus, tomēr tā pildīja LSH saistību nosegšanas funkcijas. Tas pats attiecas arī uz mērķa rezervēm "nekustamais īpašums", ko BAKred par pamatkapitālu gan neatzina, taču tas nemazināja saistību nosegšanas funkcijas, ko banka ieguva.

(141) Pēc Komisijas domām, nosakot atbilstošu atlīdzību, nevar būt nekāda nozīme tam, cik lielā apmērā piešķirtais kapitāls faktiski tiek izmantots. Būtiska ir tikai iespēja izmantot kapitālu darījumu paplašināšanas vajadzībām. Arī privāts investors nesamierinātos ar atlīdzības atkarību no izlietotās

⁽³⁵⁾ Aplūkojamais gadījums tādējādi atšķiras no lietas apstākļiem WestLB procedūrā, kur no uzraudzības viedokļa par pašu kapitālu tika atzīta tikai daļa no aprēķinātās un bilancē kā pašu līdzekļiem norādītās dzīvokļu celtniecības veicināšanas īpašuma skaidrās naudas summas.

⁽³⁵⁾ Skat. 4. atsauci, 320., 335. rindkopu.

daļas. Šeit Komisija piekrīt *BdB*, kas norādīja, ka investoram, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem un uzņemas sava ieguldījuma pazaudēšanas risku, ir vienalga, vai kredītiestāde faktiski izmanto iepludināto kapitālu darījumu izvēršanai vai nē. *BdB* pareizi norāda, ka šādam investoram ir svarīgi tikai tas, ka viņš vairs nevarēs pats operēt ar ieguldīto summu un tādējādi iegūt atbilstošus procentus. Līdz ar to, lai noskaidrotu aktuālo jautājumu par noteicošo kapitāla bāzi, nav nekādas nozīmes tam, ka *LSH* rīcībā nodotais kapitāls tika pilnībā izmantots tikai laikā no 1999. līdz 2003. gadam.

(142) Tālāk jānorāda, ka noteicošais laiks, pēc kura tiek aprēķināta atlīdzība par kapitālam piemītošo darījumu paplašināšanas funkciju, ir brīdis, kad mērķa rezerves par pamatkapitālu atzīst *BAKred*. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju kapitālu tikai pēc tam bija iespējams izmantot riska aktīvu nosegšanai.

(143) Tomēr, ja kapitāls jau pirms tam ir bijis norādīts bilancē kā pašu līdzekļi, tam piemita vismaz iepriekš sīkāk aprakstītā saistību nosegšanas funkcija. Tas pats attiecas arī uz summu, ko izmantoja pati *IB*, un uz mērķa rezervēm "nekustamais īpašums". Un tas būs jāņem vērā arī nosakot atbilstošo atlīdzību.

e) **Salīdzinājums ar citiem pašu kapitāla instrumentiem**

(144) Kā jau iepriekš tika noskaidrots, piesaistes punkts, nosakot tirgus apstākļiem atbilstošu atlīdzību, ir tā atlīdzība, ko pieprasītu jebkurš privātais investors par to, ka ir nodevis bankas rīcībā pašu kapitālu.

(145) Nav apstrīdams tas, ka tiešs salīdzinājums starp *LSH* nodoto veicināšanas īpašumu un citiem darījumiem nav iespējams. Ja arī darījums dažos aspektos līdzinātos noteiktiem instrumentiem, tomēr katram instrumentam piemīt tik daudz atšķirību, ka jebkāds salīdzinājums ir spēkā tikai ierobežotā mērā. Tādēļ, tāpat kā *WestLB*⁽³⁷⁾ gadījumā, arī šeit atbilstošu atlīdzību ir iespējams noteikt tikai, salīdzinot īpašuma nodošanu ar dažādiem, tirgū izplatītiem pašu kapitāla instrumentiem, lai uz līdzības pamata atrastu to instrumentu, kuram visvairāk atbilst aplūkojamais ieguldījums un kurš tādēļ būtu izmantojams kā mēraukla atlīdzības noteikšanai.

(146) No sūdzības iesniedzēja viedokļa mērķa ieguldījumā apkopotais veicināšanas īpašums ir salīdzināms tikai ar pamatkapitālu. Mērķa ieguldījumu *BAKred* esot atzinusi par pamatkapitālu ("1. klases" kapitālu), un tādēļ to varot salīdzināt tikai ar tādiem pašu kapitāla instrumentiem, kas ieguldīšanas gadā Vācijā ir bijuši atzīti par pamatkapitālu. Turpretī, Vācijas uzskata, ka dažādu pašu kapitāla instrumentu salīdzinājums kalpo tikai, lai noteiktu, kādam riska profilam (un līdz ar to – kādam atlīdzības spektram) investīcijas visvairāk pietuvojas, skatoties no investora viedokļa. Saskaņā ar šo pieeju *IB* kapitālam piemita vistuvākā līdzība ar *perpetual preferred* akcijām, tiesībām uz peļņas daļu un slēpto līdzdalību.

(147) Jāņem vērā, ka instrumenti, ko Vācija izmanto salīdzināšanas vajadzībām, parasti veido tikai nelielu daļu no bankas pašu līdzekļiem. Tie drīzāk ir instrumenti, kas tikai papildina "pašu pamatkapitālu", ko veido galvenokārt statūtkapitāls un atklātās rezerves. Turpretī veicināšanas īpašuma nodošanas rezultātā *LSH* pašu līdzekļi, kas tiek izmantoti maksātspējas aprēķināšanā, gandrīz trīskāršojās. Ja ņem vērā tikai tās summas palielināšanos, ko *LSH* var izmantot savas komercdarbības izvēršanai, tas vienalga nozīmē pašu līdzekļu palielinājumu par vairāk kā 50 %. Iepriekšminēto "citu instrumentu" izmantošanas īpatsvars, kā norāda *BdB*, parasti ir ievērojami mazāks. Ar salīdzināmo instrumentu palīdzību nebūtu bijis iespējams palielināt *LSH* kapitālu tādā pašā veidā – un uz ilgstoši noturīgas bāzes.

(148) Šai sakarībā jāuzsver arī, ka relatīvi daudzveidīgais instrumentārijs, ko veido no bāzes un papildu pašu līdzekļiem sastāvoši, inovatīvi pašu kapitāla instrumenti un kas mūsdienās ir pieejams kredītiestādēm vairākās valstīs, 1991. gadā, kad notika *IB* kapitāla nodošana *LSH*, un 1993. gadā, kad *LSH* bija jānodrošina tobrīd spēkā stājušos stingrāko kapitāla prasību izpilde, Vācijā vēl neeksistēja. Daži no minētajiem instrumentiem tika izstrādāti tikai pēc tam, savukārt citi pastāvēja jau tolaik, taču Vācijā vēl nebija atzīti. Galvenie instrumenti, kas bija pieejami un tika izmantoti praksē, bija akcijas ar fiksēto dividendi un otrā ranga saistības (abi instrumenti bija papildinoši pašu līdzekļi, taču otrs no tiem ir atzīts tikai kopš 1993. gada). Līdz ar to *IB* kapitāla salīdzināšana ar šāda veida inovatīvajiem instrumentiem, kas lielākoties tika ieviesti tikai vēlāk un daļēji bija pieejami tikai citās valstīs, nepārliecina.

(149) Attiecībā uz abiem pašu kapitāla instrumentiem, kas Vācijas veiktajā salīdzinājumā ir nākamās svarīgākās atsaucēs vērtības, proti, *perpetual preferred* akcijas un akcijas ar fiksēto dividendi, jāakcentē daži specifiski punkti. *Perpetual preferred* akcijas dažās valstīs tiek uzskatītas par bāzes pašu līdzekļiem (pamatkapitālu), taču Vācijā joprojām par tādiem netiek atzītas. Akcijas ar fiksēto dividendi ir pieskaitāmas tikai papildu pašu līdzekļiem, taču *IB* kapitālam piemīt bāzes pašu līdzekļu kvalitāte. Tādēļ *IB* kapitāls dod *LSH* ievērojami lielāku labumu, jo, pateicoties tam, tā var veidot papildinošos pašu līdzekļus (piemēram, akcijas ar fiksēto dividendi) līdz tādām pašām apjomam un tādējādi palielināt

⁽³⁷⁾ Skat. 3. atsauci, 19. rindkopu.

pašu līdzekļu bāzi. Tad, kad gadus, kas ir atnesuši zaudējumus, atkal nomainītu peļņas gadi, līdz nominālvērtībai vispirms tiktu atjaunotas akcijas ar fiksēto dividendi un tikai pēc tam *IB* kapitāls. Bez tam, *IB* kapitāls ir *LSH* rīcībā bez jebkādiem laika ierobežojumiem, bet akcijām ar fiksēto dividendi parastais termiņš ir desmit gadi. Turklāt, ir vēlreiz jānorāda, ka nenormālais kapitāla iepludināšanas apmērs ir netipiska parādība un ka šajā kontekstā ir jāaplūko arī zaudējumu gadījumam paredzētā rangu secība. Tā kā *IB* īpašuma īpatsvars ir relatīvi liels, tas liela apjoma zaudējumu rašanās gadījumā tiks skarts relatīvi ātri.

- (150) Visu šo iemeslu dēļ Komisija uzskata, ka Vācijas izdarītais salīdzinājums ar inovatīviem pašu kapitāla instrumentiem *IB* kapitāla īpatnību dēļ nav piemērots pamats, uz kura balstoties, nosakot atlīdzību par *IB* kapitālu. Šajā ziņā arī 2004. gada 8. oktobrī noslēgtās vienošanās puses balstījās uz aplūkojamā darījuma līdzību ar pamatkapitālu.
- (151) Komisija piekrīt *BdB* viedoklim, ka ietvara līgumā iekļautā *LSH* kapitāla daļu īpašnieku vienošanās par otrā ranga izmantošanu, kuras rezultātā *IB* kapitāls tiek izmantots tikai sekundāri – pēc pārējā *LSH* pašu kapitāla, risku no investora viedokļa nemazina. Iepludinātais kapitāls veidojot ievērojamu kopējā statūtkapitāla daļu, un tādēļ pastāv liela varbūtība, ka tas zaudējumu gadījumā tiks izmantots vismaz daļēji.

f) **Nepietiekama likviditāte**

- (152) *LSH* argumentam par nepietiekamu likviditāti principā var piekrist. "Normālas" kapitāla iepludināšanas gadījumā banka iegūtu gan likviditāti, gan pašu līdzekļu bāzi, kas no uzraudzības normatīvu viedokļa ir nepieciešama darījumu paplašināšanai. Lai pilnībā varētu izmantot kapitālu, respektīvi, palielināt aktīvus ar riska svērumu 100 % 12,5 reizes (šo koeficientu iegūst, dalot 100 maksātspējas koeficientu 8 %), bankai nepieciešams 11,5 reizu refinansējums finanšu tirgos. Vienkāršāk sakot, starpība starp 12,5 reizes saņemtajiem un 11,5 reizes samaksājamiem procentiem no šī kapitāla, no kuras atņemtas bankas pārējās izmaksas (piemēram, administratīvie izdevumi) veido no pašu kapitāla iegūtā peļņa⁽³⁸⁾. Taču sakarā ar to, ka veicināšanas mērķim piesaistītais īpašums jau uzreiz nepalielina *LSH* likviditāti, jo nodotais īpašums un visi no tā gūtie ieņēmumi uz likuma pamata ir rezervēti ekonomikas attīstības un dzīvokļu celtniecības veicināšanai, *LSH* rastos papildu finansējuma izmaksas attiecīgās kapitāla summas apmērā, ja tā būtu uzņēmusi nepieciešamos līdzekļus finanšu tirgos, lai pilnībā izsmeltu komercdarbības iespējas, ko tai pavēra papildu pašu kapitāls, respektīvi, lai riskantās īpašuma vērtības padarītu 12,5 reizes lielākas par kapitāla summu (vai saglabātu esošās īpašuma vērtības šādā apmērā)⁽³⁹⁾. Šo papildu

izmaksu dēļ, kuras nerastos, ja pašu kapitāls tiktu palielināts likvidā formā, ir jāparedz atbilstošs samazinājums, nosakot maksājamo atlīdzību. Investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, šajā gadījumā nevar cerēt uz tādu pašu atlīdzību kā tad, ja tiek investēts kapitāls skaidrā naudā.

- (153) Tomēr Komisija uzskata, ka aprēķinā nav jāiekļauj pilna refinansējuma likme. Refinansēšanas izmaksas ir uzņēmējdarbības izdevumi, par kuriem tiek samazināti ar nodokli apliekamie ienākumi. Tas nozīmē, ka bankas darbības neto rezultāts nesamazinās par papildus samaksāto procentu summu. Daļa no šiem izdevumiem tiek kompensēta ar mazāku korporācijas nodokli. Līdz ar to kā papildu apgrūtinājums, kas sakarā ar iepludinātā kapitāla specifisko raksturu rodas *LSH*, ir jāņem vērā tikai neto izdevumi. Tātad, kopumā ņemot, Komisija atzīst, ka *LSH* rodas papildu "likviditātes izmaksas" tādā apmērā, kas atbilst "refinansēšanas izmaksām, no kurām atņemti uzņēmuma nodokļi"⁽⁴⁰⁾.

g) **Atbilstoša atlīdzība**

Atbilstoša atlīdzība par konkurences darījumiem izmantojamo summu

- (154) Atbilstošu atlīdzību par konkurences darījumiem izmantojamo summu, bez šaubām, ir iespējams noteikt dažādos veidos. Tomēr visas aprēķina metodes, ko izmanto, lai noteiktu atlīdzību par rīcībā nodoto pamatkapitālu, balstās uz vieniem un tiem pašiem pamatprincipiem. Uz šo pamatprincipu bāzes Komisija veica aprēķinus divos etapos: Vispirms tiek noteikta minimālā atlīdzība, ko par (hipotētisku) ieguldījumu *LSH* pamatkapitālā varētu saņemt investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Pēc tam tiek pārbaudīts, vai tirgū būtu notikusi vienošanās par piemaksu vai atlaidi sakarā ar aplūkojamo darījumu specifiskajām īpašībām, lai nepieciešamības gadījumā Komisija varētu pietiekami pamatoti kvantificēt attiecīgās summas.

Sagaidāmā minimālā atlīdzība par investīcijām *LSH* pamatkapitālā

- (155) Sagaidāmie investīciju peļņas procenti un investīciju risks ir būtiskākie faktori, kas ietekmē investora lēmumu par investīciju izdarīšanu vai neizdarīšanu normālos tirgus ekonomikas apstākļos. Lai noteiktu abu šo elementu apmēru, investors iekļauj savā kalkulācijā visu viņa rīcībā esošo informāciju par uzņēmumu un tirgu. Kā bāzi viņš izmanto vēsturiskos caurmēra procentus, kas, kopumā ņemot, veido pieturas punktu arī prognozēm par attiecīgā uzņēmuma darbības efektivitāti nākotnē, kā arī investīciju

⁽³⁸⁾ Faktiski situācija, protams, ir daudz sarežģītāka, piemēram, sakarā ar ārpusbilances posteņiem, dažādiem aktīva risku svērumiem un posteņiem ar nulles risku. Tomēr apsvērumu būtību tas nemaina.

⁽³⁹⁾ Situācija saglabājas tāda pati kā tad, ja tiek ņemta vērā iespēja izveidot papildu pašu līdzekļus līdz bāzes pašu līdzekļu apmēram (bāzes pašu līdzekļiem koeficienta 25 vietā tiek piemērots koeficients 12,5).

⁽⁴⁰⁾ Apstiprināts ar Pirmās instances tiesas spriedumu; skat. 4. atsauci, 321. līdz 331. rindkopu.

izdarīšanas brīža aktuālā komercdarbības modeļa, uzņēmuma vadības stratēģijas un kvalitātes analīzi vai relatīvās prognozes par attiecīgās ekonomikas nozares attīstības perspektīvām.

- (156) Investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, izdarītu ieguldījumu tikai tad, ja tas solītu lielākus procentus nekā nākamā salīdzinoši labākā kapitāla izmantošanas alternatīva vai būtu saistīts ar mazāku risku. Tas nozīmē, ka neviens neinvestēs uzņēmumā, kura solītie procenti ir ievērojami mazāki kā citiem uzņēmumiem ar līdzīgu riska profilu. Šajā gadījumā var pieņemt, ka līdzās aplūkotajam investīciju plānam pastāv pietiekamas alternatīvas, kas ietver lielākus procentus pie tāda paša riska līmeņa.
- (157) Pastāv dažādas metodes, ar kuru palīdzību var aprēķināt atbilstošo minimālo atlīdzību. To spektrs sniedzas no dažādiem finansējuma likmes variantiem līdz pat CAPM metodei. Lai attēlotu dažādos pamatprincipus, ir svarīgi izšķirt divus komponentus – bezriskā procentus un projekta specifiskai atbilstošu riska prēmiju:

Atbilstoši minimālie procenti par riskam pakļautām investīcijām

=

bezriskā bāzes likme + riska prēmija par riskam pakļautām investīcijām.

Tas nozīmē, ka atbilstošus minimālos procentus par riskam pakļautām investīcijām iespējams aprēķināt kā bezriskā procentu likmes un papildu riska prēmijas par konkrēto investīciju specifiskā riska uzņemšanos summu.

- (158) Līdz ar to jebkura procentu aprēķina fundamentu veido bezriskā ieguldījumu formas eksistence ar pieņēmumu par bezriskā procentiem. Parasti, lai noteiktu bāzes procentu likmi, sagaidāmo procentu aprēķināšanā tiek izmantoti valsts emitentu izdoti vērtspapīri ar fiksētiem procentiem (vai no šādiem vērtspapīriem izrietošs indekss), jo tie ir uzskatāmi par ieguldījumu formu, kas ir pakļauti relatīvi niecīgam riskam. Taču dažādas metodes atšķiras riska prēmijas noteikšanas ziņā:

- *Finansējuma likme*: Pašu kapitāla procenti, ko sagaida investors, no kapitālu izmantojošās bankas viedokļa ir uzskatāmi par turpmākajām finansēšanas izmaksām. Ja tiek izmantots šis princips, vispirms tiek noteiktas vēsturiskās caurmēra pašu kapitāla izmaksas, kas rastos bankai, kas pēc būtības līdzinās aplūkojamai pavalsts bankai. Pēc tam vēsturiskā griezumā noteiktā kapitāla izmaksu vidējā aritmētiskā vērtība tiek salīdzināta ar nākotnē sagaidāmajām pašu kapitāla izmaksām un līdz ar to – arī ar investora pieprasītajiem procentiem.

- *Finansējuma likme ar Compound Annual Growth Rate*: Šī principa kodolu veido vidējās ģeometriskās, nevis aritmētiskās vērtības pielietojums.

- *CAPM*: CAPM ir pazīstamākais un visvairāk pārbaudītais mūsdienu finanšu ekonomikas modelis, ar kura palīdzību sagaidāmos investora procentus aprēķina pēc sekojošas formulas:

Minimālie procenti =

bezriskā bāzes likme + (tirgus riska prēmija x beta)

Riska prēmija par pašu kapitāla investīcijām tiek iegūta, reizinot tirgus riska prēmiju ar beta koeficientu (tirgus riska prēmija x beta). Beta koeficients izsaka kāda uzņēmuma risku attiecībā pret kopējo visu uzņēmumu risku.

CAPM ir vadošā metode, ar kuru tiek aprēķināti investīciju procenti biržās kotētajiem lielajiem uzņēmumiem. Taču sakarā ar to, ka LSH nav biržā kotēts uzņēmums, šādi nav iespējams tiešā veidā atvasināt tās beta koeficientu. Tāpēc CAPM metodi var pielietot tikai uz aptuveni novērtēta beta koeficienta bāzes.

- (159) Savā viedokļa izklāstā 2003. gada 29. jūlijā *BdB* izmantoja CAPM un nonāca pie rezultāta, ka sagaidāmā minimālā atlīdzība par pamatkapitāla investīcijām LSH īpašuma nodošanas brīdī, t.i., 1990. gada 31. decembrī, būtu 14,85 % gadā. Vācija izteica principiālas šaubas par CAPM piemērotību. Bez tam, *BdB* esot pielietojusi aplamu beta koeficientu un nepareizi noteikusi bāzes procentu likmi. Arī tirgus riska prēmija 4,6 % esot pārāk augsta. Pareiza aprēķina gadījumā *BdB* uz CAPM pamata būtu bijis jānonāk pie krietni mazākas minimālās atlīdzības par hipotētiskām LSH pamatkapitāla investīcijām. Vienojoties par tirgum atbilstošu atlīdzību, Šlēsvīgas-Holšteinas pavalsts, *HSH Nordbank* un *BdB* nonāca pie secinājuma, ka kā minimālā atlīdzība esot piemērojami 9,29 %.

- (160) Puses savus aprēķinus balstīja uz CAPM. Tā ietvaros kā bezriskā bāzes procentu likmi tās piemēroja 6,61 %. Šāda procentu likme tika aprēķināta, pieņemot, ka mērķim piesaistītais īpašums ilgstoši būs LSH rīcībā. Tādēļ puses attiecās piemērot ieguldījuma izdarīšanas brīža aktuālos tirgus bezriskā procentus fiksēta ieguldījuma termiņa pēdējā dienā (piemēram, valsts aizņēmumu procentus ar 10 gadu termiņu), jo šādas interpretācijas gadījumā netiktu ņemts vērā tīrais investīciju risks, respektīvi, risks, ka pēc investīciju termiņa beigām vairs nevarēs izdarīt jaunas investīcijas bezriskā procentu likmes apmērā. Puses uzskata, ka investīciju risks tiek novērtēts visoptimālāk, ja par pamatu izmanto *Total Return Index*. Tādēļ tās piemēroja *Deutsche Börse AG* noteikto *REX10 Performance Index*, kas atspoguļo rādītājus ieguldījumam Vācijas Federatīvās Republikas aizņēmumos ar tieši desmit gadus ilgu termiņu. Šeit izmantotā indeksu virkne attiecīgos gada noslēguma *REX10 Performance Index* kopš 1970. gada. Pēc tam puses

noteica gada procentus, kas atspoguļo tendences, kas izriet no pamatu ņemtajiem REX10 Performance Index laikposmā no 1970. līdz 1990. gadam, un rezultātā nonāca pie bezriskā bāzes procentu likmes 6,61 %.

(161) Tā kā ieguldījums faktiski ilgstoši tika nodots LSH rīcībā, bezriskā bāzes procentu likmes noteikšanas veids šajā gadījumā ir uzskatāms par piemērotu. Arī izmantotais REX10 Performance Index ir uzskatāms par vispārārstītu informācijas avotu. Līdz ar to aprēķinātā bezriskā bāzes procentu likme ir uzskatāma par atbilstošu.

(162) Beta koeficients 0,670 tika iegūts, pamatojoties uz KPMG slēdzieni par visu Vācijas biržās kotēto kredītiestāžu tā saucamajiem "adjusted" beta koeficientiem, kas ir iesniegts arī Komisijai. Uz ekspertu slēdziena bāzes un, ņemot vērā LSH komercdarbības orientāciju, šis beta koeficients ir uzskatāms par atbilstošu.

(163) Bez tam, no Komisijas viedokļa arī tirgus riska prēmija 4,0 % ir pamatota. Jau WestLB procedūras laikā, kuras rezultātā tika pieņemts lēmums 2000/392/EK, vairākkārt tika aplūkota tā dēvētā vispārējā tirgus ilgtermiņa riska prēmija, respektīvi, starpība starp ilgtermiņa caurmēra procentiem no parastās akciju paketes un no valsts aizņēmumiem. Attiecīgajos ekspertu slēdzienos, kas tika izmantoti procedūras ietvaros, atkarībā no metodēm, aplūkotā laikposma un izmantotās datu bāzes tika noteikts aptuvenais diapazons no 3 % līdz 5 %. Piemēram, vienā ekspertu slēdzienā, kas tika sastādīts BdB uzdevumā, kā alternatīvās robežas bija minēti 3,16 % un 5 %, bet citā slēdzienā, ko tās pašas procedūras ietvaros bija pasūtījis WestLB, piedāvātās alternatīvas bija robežas no 4,5 % līdz 5 %, un Lehman Brothers, kas arī darbojās WestLB uzdevumā, par pamatu ņēma likmi 4 %. Šādā kontekstā Komisijai, aplūkojot šo gadījumu, nav nekāda iemesla apšaubīt vienošanās rezultātā noteikto tirgus riska prēmiju. Balstoties uz CAPM, pēc Komisijas domām, nepastāv nekādas šaubas, ka vienošanās pušu noteiktā minimālā atlīdzība šajā gadījumā ir uzskatāma par atbilstošu.

(164) Komisijai nav nekādu pieturas punktu uzskatam, ka vienošanās pušu noteiktā minimālā atlīdzība par hipotētiskām pamatkapitāla investīcijām konkrētajā gadījumā nevarētu izturēt tirgus testu. Tādēļ Komisija kā atbilstošu minimālo atlīdzību par mērķa īpašumu nosaka 9,29 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas).

Procentu samazinājums sakarā ar nepietiekamu likviditāti

(165) Ilgtermiņa bezriskā likme (Vācijas valsts aizņēmumi uz 10 gadus ilgu termiņu) 1990. gada beigās bija 8,98 %. LSH norādīja, ka saskaņā ar tās finanšu struktūru refinansēšanas izmaksas īpašuma nodošanas brīdī būtu bijušas apmēram 9,2 %. Vienošanās puses par pamatu izvēlējās ilgtermiņa

bezriskā likmi 6,61 %⁽⁴¹⁾. Bez tam, puses vienojās par to, ka tiks piemērota nemainīga nodokļu likme 50 %. Rezultātā puses nonāca pie neto refinansējuma likmes 3,31 % un atbilstoša samazinājuma neesošās likviditātes dēļ.

(166) Pamatojoties uz šo vienošanos un faktu, ka summa ir nesasniedz Vācijas jau iepriekš nosauktās robežas, Komisija neredz nekādu iemeslu apšaubīt tās atbilstību un tādēļ izmanto šo summu piešķirtā atbalsta elementa apmēru noteikšanā.

Procentu palielinājums sakarā ar īpašuma nodošanas īpatnībām

(167) Netipiski apstākļi, kas padara konkrētās investīcijas atšķirīgas no normālām pamatkapitāla investīcijām attiecīgajā uzņēmumā, vispārējā atlīdzības noteikšanas praksē atspoguļojas kā atbilstošas piemaksas vai atlaides. Tādēļ ir jāpārbauda, vai dēļ IB kapitāla nodošanas īpatnības, sevišķi, konkrētais riska profils, nav iemesls tam, lai koriģētu aprēķināto minimālo atlīdzību 9,29 %, ko saņemtu privātais investors par (hipotētisku) ieguldījumu LSH pamatkapitālā, kā arī vai Komisija ar pietiekami pamatojamām metodēm var izdarīt atbilstošu kvantitatīvo aprēķinu. Šai sakarībā būtu prātīgi pārbaudīt trīs aspektus: pirmkārt, izpalikušo jaunu sabiedrības kapitāla daļu un ar tām saistīto balsstiesību izdošanu, otrkārt, ārkārtīgi lielos rīcībā nodotā īpašuma apmērus, un, treškārt, neesošās ieguldījuma aizstāšanas iespējas.

(168) Īpašuma ieguldīšanas rezultātā pavalsts neieguva nekādas papildu balsstiesības. Atsakoties no balsstiesībām, investors palaiž garām iespēju ietekmēt bankas vadības pieņemtos komerciālos lēmumus. Ja pavalsts balsstiesības būtu palielinātas, tai piederētu vairāk kā 50 % no visām balsīm, respektīvi, pavalsts būtu kļuvusi par vairākuma akcionāru. Kā kompensāciju par lielāka zaudējumu riska uzņemšanos, preti nesaņemot lielāku ietekmi uzņēmumā, investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, pieprasītu lielāku atlīdzību (pat tad, ja risks tiktu samazināts, noslēdzot iekšējās vienošanās ar pārējiem kapitāla daļu īpašniekiem). Vadoties no palielinātās atlīdzības par priekšrocību akcijām salīdzinājumā ar balsstiesību akcijām un sūdzības iesniedzēja BdB, Šlēsvīgas-Holšteinas pavalsts un LSH 2004. gada augusta/septembra sarunām, kuru rezultātā par atbilstošu tika atzīta likme 0,3 % gadā (pēc nodokļiem), Komisija uzskata, ka uzcenojums vismaz 0,3 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas) ir pamatots. Arī vienošanās puses domā, ka 0,3 % piemaksa par jaunu balsstiesību nepiešķiršanu ir adekvāta.

(169) Ieguldītā īpašuma apjoms un ietekme uz LSH rādītājiem, kāda tam piemīt no Maksātspējas direktīvas viedokļa, jau tika pieminēta. Nododot IB kapitālu LSH, tās pamatkapitāls ievērojami palielinājās, turklāt, bez piesaistīšanas un administrācijas izmaksām. Ja investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, būtu ieguldījis kapitālu ar tikpat lielu relatīvo un absolūto apjomu kā IB īpašuma masai, viņš visticamāk ieprasītu par to piemaksu. No otras puses, tieši tāpēc, ka Maksātspējas direktīvas

⁽⁴¹⁾ Puses tā ietvaros par pamatu izmanto saskaņā ar Deutsche Börse AG REX10 Performance Index noteiktās bezriskā procentu likmes.

prasību kontekstā Eiropas kredītiestādēm ir radies milzīgs kapitāla deficīts, apmēram 1,3 miljardu DEM liela pamatkapitāla ieguldīšana vienā no lielākajām Vācijas universālajām bankām nav uzskatāma par ārkārtas gadījumu, kas neiekļaujas nekādās komerciālo dimensiju normās. To papildina fakts, ka lielo apjomu var izmantot kā pierādījumu īpašuma ieguldīšanas līdzībai ar ieguldījumu pamatkapitālā, jo ieguldīšanas brīdī – 1990. gada beigās – liela apjoma slēptā līdzdalība nebija tipiska tirgus parādība. Tas nozīmē, ka, ja pamatkapitālam pielīdzināmu investīciju gadījumā ieguldītā īpašuma apjoms tiktu izmantots papildu atlaides pamatošanai, nāktos uzskatīt, ka šis apjoms ir ņemts vērā divkārtīgi nepieļaujamā veidā. Tāpēc Komisija uzskata, ka trūkst drošu pierādījumu tam, ka investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, par ieguldītā kapitāla absolūto un relatīvo apjomu būtu pieprasījis kādu īpašu piemaksu. Līdz ar to Komisija šai ziņā atbalsta LSH un atsakās no papildu piemaksas noteikšanas sakarā ar nodotā īpašuma lielo apjomu. Arī vienošanās puses uzskata, ka par nodotā īpašuma lielo apjomu nekāds uzceļojums nav jānosaka.

(170) Visbeidzot, jānorāda uz ieguldījumam nepiemītošo aizstājāmību, respektīvi, neesošo iespēju jebkurā brīdī investēt kapitālu pieprasīt no uzņēmuma atpakaļ. Normālā gadījumā investors var tirgū pārdot pašu kapitāla instrumentus trešajām personām un tādējādi izbeigt investīciju. Precīzi raksturojot, pamatkapitāla ieguldīšana normālā gadījumā notiek sekojoši: investors iegulda bilances aktīva pusē īpašumu (tā var būt gan skaidras naudas iemaksa, gan mantiskais ieguldījums). Pasīva pusē tam parasti atbilst daļa, ar kuru investors var rīkoties, – piemēram, akciju sabiedrības gadījumā tās ir akcijas. Šīs akcijas viņš var atsavināt trešajām personām. Tomēr viņš tādējādi nevar dabūt atpakaļ visu ieguldījuma sākotnējo vērtību, jo ieguldījums ir kļuvis par sabiedrības saistību noseģšanai izmantojamo pašu kapitālu un investoram nav pieejams. Taču viņš var realizēt ekonomisko ekvivalentu akciju atsavināšanas veidā. Līdz ar to viņa kapitālieguldījums ir aizstājams. Taču sakarā ar IB kapitāla nodošanas īpašajiem apstākļiem pavalstij šāda iespēja netika dota. Tomēr Komisija šeit nesaskata iemeslu papildu uzceļojuma noteikšanai. Jo, kaut arī pavalsts nevarēja rīkoties ar ieguldījumu, realizējot to ekonomisko ekvivalentu, tomēr pastāvēja iespēja uz likuma pamata pieprasīt mērķa īpašumu no LSH atpakaļ un eventuāli ieguldīt to kādā citā institūcijā, lai iegūtu lielākus procentus. Arī šajā vienošanās starp *BdB*, Šlēsvigas-Holšteinas pavalsti un *HSH Nordbank* neparedz nekādu piemaksu par to, ka nodotais īpašums nav aizstājams.

(171) Tādēļ Komisija uzskata, ka kopējais procentu uzceļojums 0,3 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas un pirms investora nodokļu nomaksas) ir atbilstoša atlīdzība par atteikšanos no papildu balsstiesībām.

Kopējā atlīdzība

(172) Pamatojoties uz visiem minētajiem apsvērumiem un saskaņā ar *BdB*, Šlēsvigas-Holšteinas pavalsts un LSH viedokli Komisija nonāk pie secinājuma, ka atbilstoša atlīdzība būtu 6,28 % gadā (pēc uzņēmuma nodokļu nomaksas), ko veido 9,29 % lieli normālie procenti par aplūkojamām investīcijām, plus 0,3 % piemaksa par darījuma īpatnībām, mīnus 3,31 % sakarā ar finansējuma izmaksām, kas rodas LSH dēļ nodotajam īpašumam nepiemītošās likviditātes.

Atbilstoša atlīdzība par IB kapitālu, kamēr to nebija atzinusi BAKred, par IB izmantoto daļu un par nekustamā īpašuma mērķa rezervēm

(173) Kā jau tika izklāstīts, IB kapitālam no LSH viedokļa piemita materiāla vērtība jau pirms tam, kad BAKred to atzina par pamatkapitālu Kredītiestāžu likuma izpratnē, jo tas jau kopš ieguldīšanas brīža bilancē bija uzrādīts kā pašu kapitāls. Tas pats attiecas uz IB izmantoto summu un mērķa rezervēm "nekustamais īpašums". To ekonomiskās funkcijas ir pielīdzināmas galvojumam vai saistību segumam. Par šāda veida riska uzņemšanos investors, kurš rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem, pieprasītu atbilstošu atlīdzību. Sākumā Vācija uzskatīja, ka Komisijas lēmumā 2000/392/EK akceptētā⁽⁴²⁾ izejas likme 0,3 % gadā nav atbilstoša atlīdzība par saistību seguma funkcijām, ko iegūst LSH. Lēmumā 2000/392/EK augšminētā likme 0,3 % gadā tika palielināta vēl par 0,3 % gadā, jo, pirmkārt, avāla galvojumi parasti ir saistīti ar noteiktiem darījumiem un darbojas ierobežotā termiņā (kā tas nebija *WestLB* gadījumā) un, otrkārt, *WestLB* rīcībā nodotā summa vairāk kā 3,4 miljardu DEM apmērā, ir lielāka par summu, kas normālā gadījumā tiek noseģta ar šāda veida bankas garantijām.

(174) Sakarā ir principiālo *WestLB* un LSH salīdzināmību, kā arī to, ka trūkst citu pieturas punktu, Komisija pieņem, ka šāda likme atbilst atlīdzībai, ko LSH būtu jāmaksā arī tad, ja tā izmantotu savā labā tirgū saņemtu avāla galvojumu.

(175) Arī šajā jautājumā vienošanās starp *BdB*, Šlēsvigas-Holšteinas pavalsti un LSH paredz, ka uzceļojums 0,3 % gadā ir pamatots. Tādēļ Komisija uzskata, ka LSH uzliktā piemaksa ir attaisnojama un nosaka, ka likme 0,3 % gadā ir atbilstoša atlīdzība par saistību seguma funkcijām, ko kapitāls nodrošina no brīža, kad tā ieguldīšana tiek fiksēta bilancē, respektīvi, 1991. gada 1. janvāra, līdz brīdim, kad to atzina BAKred. Likmi 0,3 % gadā pēc nodokļiem puses izmantoja par pamatu atbalsta elementa kalkulācijas tabulā, kas pievienota kā vienošanās pielikums.

IB dividenžu sadales ignorēšana

(176) Vācija apgalvoja, ka laikā no 1993. līdz 2002. gadam pavalstij izmaksātās IB dividendes 99,9 miljonu DEM apmērā ir jāatskaita no maksājamās atlīdzības. Arī pēc

⁽⁴²⁾ Skat. 3. atsauci, 221. rindkopu.

investīciju izdarīšanas veiktās izmaksas un realizētā vērtības palielināšanās nebūs svarīgas investoram, kurš rīkosies saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem un, vadoties pēc investīciju izdarīšanas brīdī pēc viņa rīcībā esošās informācijas, vai nu pieprasīs atbilstošus procentus, vai vienosies par tiesas atlīdzības saņemšanu. Līdz ar to sākotnēji neapbrēķināma peļņas sadale vai vērtības palielināšanās nevar būt izšķirošs faktors.

(177) Tādēļ Komisija pārstāv uzskatu, ka šajā gadījumā *IB* izmaksātās dividendes nav jāatskaita no maksājamās atlīdzības summas.

h) *Sinerģētiskie efekti*

(178) *LSH* uzskata, ka, novērtējot pavalsts saņemto atlīdzību, ir jāņem vērā arī ieguldījuma sinerģētiskais efekts. Tomēr ir skaidri redzams, ka īpašuma nodošanas patiesais mērķis bija nodrošināt *LSH* jaunajiem maksātspējas normatīviem atbilstošu pašu kapitāla bāzi. Sinerģija tika uzskatīta par pozitīvu (blakus) efektu, taču tas tobrīd noteikti nebija darījuma galvenais mērķis.

(179) Gadījumā, ja cita starpā *IB* veidojas tamlīdzīgi sinerģijas efekti un ietaupījumi, tas nāk par labu *WKA* un *WAK* (un līdz ar to arī pavalstij) no izmaksu samazināšanās viedokļa, tomēr nav uzskatāms par atlīdzību no *LSH* puses par bāzes pašu līdzekļu nodrošināšanu. Tā kā šīs sinerģijas rezultātā nemazinās *LSH* iespējas izmantot saņemto kapitālu, kā arī nepalielinās izmaksas, kas *LSH* ir jāsedz sakarā ar kapitāla pārvietošanu, sinerģijai nevar būt nekāda ietekme uz tās atlīdzības apmēru, ko par piešķirto pašu kapitālu no bankas varētu pieprasīt jebkurš investors, kas rīkojas saskaņā ar tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Arī tad, ja pavalsts no sinerģijas gūtu reālu labumu, arī jebkurš konkurents būtu spiests papildus atbilstošajai atlīdzībai par finansu instrumenta (*IB* kapitāla piešķiršanu) "maksāt" pavalstij par nodrošināto pašu kapitālu "atlīdzību" šāda labuma formā.

(188) Sekojošajā tabulā ir atspoguļots piešķirtā atbalsta elementa aprēķins:

4. diagramma:

Atbalsta elementa aprēķins (miljonos DEM)

Miljonos DEM

	1991 (*)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 (5 mēneši)
<i>IB</i> kapitāls kopā	1 306,0	1 312,2	1 337,9	1 387,0	1 472,0	1 563,0	1 665,9	1 763,0	1 814,0	1 817,0	1 849,2	1 923,9	1 967,6
1. <i>LSH</i> izmantojamā summa	1 018,0	1 013,1	954,0	1 024,0	1 092,0	1 172,0	1 264,0	1 346,0	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2. <i>IB</i> izmantotā summa	288,0	299,0	383,9	363,0	380,0	391,0	401,9	417,0	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
3. Summa laikā no 01.01.1991. līdz 30.08.1991.	870,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Mērķa rezerves "nekustamais īpašums"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	[...]	[...]	[...]	[...]

(180) Starp citu, apvienošanās gadījumā sinerģijas efekts normālā gadījumā skar abus iesaistītos uzņēmumus. Ir grūti izprotams, kādēļ gan *LSH* nevarētu izmantot šīs priekšrocības.

i) *Likuma grozījumi 2003. gada 1. jūnijā*

(181) Vācija informēja, ka *IB* nodalīšana no *LSH* īpašuma juridiskā spēkā stājās ar 2003. gada 1. jūniju. Arī mērķa rezerves "nekustamais īpašums" juridiski tika nodalītas no *LSH* ar 2003. gada 1. jūniju.

(182) Līdz ar to *LSH* no 2003. gada 1. jūnija vairs nevarēja ar mērķa īpašumu nosegt no *LSH* konkurences darījumiem izrietošos riska aktīvus vai izmantot tā saistību seguma funkcijas.

(183) Tādēļ Komisija uzskata par pierādītu, ka līdz ar mērķa īpašuma nodalīšanu 2003. gada 1. jūnijā izbeidzās arī aplūkojamās priekšrocības.

j) *Piešķirtā atbalsta elements*

(184) Saskaņā ar iepriekš aprakstītajiem aprēķiniem Komisija nonāk pie secinājuma, ka atlīdzība, kas jāmaksā *LSH* par mērķa īpašumu, ko *BAKred* ir atzinusi par pamatkapitālu, ir 6,28 % gadā pēc nodokļu nomaksas un par starpību starp šo daļu un *LSH* bilancē kā pašu kapitālu norādīto summu, kā arī par mērķa rezervēm "nekustamais īpašums" – 0,3 % pēc nodokļu nomaksas.

(185) Šāda atlīdzība būtu bijusi jāmaksā laikā no 1991. gada 1. janvāra līdz privilēģiju izbeigšanās brīdim, respektīvi, 2003. gada 31. maijam.

(186) *LSH* maksāja atlīdzību tikai par summu, kuru tā varēja izmantot kā segumu savā komercdarbībā.

(187) Piešķirtā atbalsta elementu var aprēķināt kā starpību starp faktiskajiem maksājumiem un tirgus apstākļiem atbilstošajiem maksājumiem.

Miljonus DEM

	1991 (*)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 (5 mēneši)
Atlīdzība 6,28 % (pēc nodokļiem) par 1.	21,3	63,6	59,9	64,3	68,6	73,6	79,4	84,5	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Atlīdzība 0,3 % (pēc nodokļiem) par 2.	0,3	0,9	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Atlīdzība 0,3 % (pēc nodokļiem) par 3.	2,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Atlīdzība 0,3 % (pēc nodokļiem) par 4.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	[...]	[...]	[...]	[...]
Tirgum atbilstoša atlīdzība, kopā	24,2	64,5	61,1	65,4	69,7	74,8	80,6	85,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Faktiskā atlīdzība (pēc nodokļiem)	0	0	0,9	2,4	1,0	2,5	5,0	6,6	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Atbalsta elements	24,2	64,5	60,2	63,0	68,7	72,3	75,6	79,2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

(*) IB kapitāls bilances ziņā tika iemaksāts 01.01.1991. un bija LSH rīcībā ar saistību nosegšanas funkcijām 1991. gada pirmos 8 mēnešus. Pēc tam, kad to atzina BAKred, respektīvi, 1991. gada pēdējos 4 mēnešus, to varēja izmantot kā segumu arī konkurences darījumiem.

Kopš 1999. gada 1. janvāra DEM pēc kursa 1,95583 jāpārreķina eiro. Atbilstoši jāveic arī DEM norādīto summu pārreķins eiro.

(189) Tādējādi, atbalsta elementa summa laikā no tās saņemšanas līdz 2003. gada 31. maijam, ieskaitot, izteikta Vācijas markās, ir 845,6 miljoni DEM. Šī summa ir jāpārreķina eiro un rezultātā atbilst 432,3 miljoniem EUR.

(194) Līdz ar to ir konstatēts, ka LSH piešķirtais atbalsts sagroza konkurenci un nelabvēlīgi iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

1.3. KONKURENCES TRAUCĒJUMI UN IETEKME UZ TIRDZ- NIECĪBU STARP DALĪBVALSTĪM

(190) Finanšu pakalpojumu liberalizācijas un finanšu tirgu integrācijas rezultātā Kopienas banku nozare kļūst arvien jūtīgāka pret konkurences sagrozījumiem. Šādu attīstības tendenci patlaban vēl vairāk saasina ekonomikas un valūtas vienotība, kas ir likvidējusi pēdējos konkurences šķēršļus finanšu pakalpojumu tirgos.

1.4. SECINĀJUMS

(195) Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, var konstatēt, ka visi EK Līguma 87. panta 1. punktā paredzētie kritēriji ir izpildīti un līdz ar to mērķa īpašuma nodošana ir uzskatāma par valsts piešķirtu atbalstu minētā panta izpratnē.

2. SADERĪBA AR KOPĒJO TIRGU

(191) Atbalsta saņēmēja LSH bija gan nostiprinājusi savas pozīcijas reģionā, gan darbojās kā banka starptautiskā līmenī. Tā tika uzskatīta par universālu komercbanku, centrālo krājbanku, kā arī valsts un komunālo banku. Neskatoties uz tās nosaukumu, tradīcijām un likumā noteiktajiem uzdevumiem, LSH nekādā gadījumā nebija tikai vietēja vai reģionāla mēroga banka.

(196) Tālāk ir jānoskaidro, vai piešķirtais atbalsts ir uzskatāms par saderīgu ar kopējo tirgu. Šeit jāpiezīmē, ka LSH no eventuālu atbalsta elementu viedokļa IB kapitāla un nekustamo īpašumu nodošanas ietvaros ir izmantojusi tikai EK Līguma 86. panta 2. daļas izņēmuma nosacījumus.

(192) Līdz ar to ir viennozīmīgi skaidrs, ka LSH sniedza bankas pakalpojumus, kas konkurē ar citām Eiropas bankām gan ārpus Vācijas, un – ņemot vērā to, ka citu Eiropas valstu bankas darbojas arī Vācijā – Vācijas teritorijā.

(197) Neviens no EK Līguma 87. panta 2. punkta izņēmuma nosacījumiem šajā gadījumā nav piemērojams. Atbalstam nepiemīt sociāls raksturs, un tas arī netiek piešķirts individuāliem patērētājiem. Tikpat maz uz to attiecas arī nosacījums par dabas katastrofu vai citu ārkārtas notikumu izraisītu zaudējumu likvidēšanu vai Vācijas sadalīšanas izraisītu ekonomisko seku kompensēšanu.

(193) Jānorāda arī, ka pastāv ļoti cieša saistība starp kredītiestādes pašu kapitālu un tās izvērsto bankas darbību. Banka var strādāt un paplašināt savu komercdarbību tikai tad, ja tai ir pietiekams pašu kapitāls. Tā kā LSH valsts īstenotu pasākumu rezultātā saņēma augšminēto pašu kapitālu, ko tā varēja izmantot maksātspējas nodrošināšanai, tas tiešā veidā ietekmēja bankas iespējas izvērst komercdarbību.

(198) Sakarā ar to, ka atbalstam nav reģionālas ievirzes – tas netiek piešķirts ekonomikas attīstības veicināšanai reģionos ar ārkārtīgi zemu dzīves vai nodarbinātības līmeni vai noteiktu tautsaimniecības jomu attīstības veicināšanai, nav piemērojami ne EK Līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunkta nosacījumi, ne 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā

paredzētie reģionālie aspekti. Atbalsts netiek piešķirts arī tādēļ, lai atbalstītu svarīgu projektu visas Eiropas interesēs. Tāpat, par atbalsta mērķi nav uzskatāma ne kultūras veicināšana, ne kultūras mantojuma saglabāšana.

(199) Tā kā pasākumu īstenošanas brīdī nebija apdraudēta LSH turpmākā ekonomiskā eksistence, bija lieks jautājums par to, vai tādas atsevišķas, lielas kredītiestādes, kāda bija LSH, sabrukums izraisītu vispārēju krīzi Vācijas banku sektorā, kas varētu kalpot kā pamatojums atbalsta piešķiršanai būtisku Vācijas tautsaimniecības problēmu novēršanai saskaņā ar EK Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunkta nosacījumiem.

(200) Saskaņā ar EK Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu, ja tas tiek piešķirts noteiktu tautsaimniecības nozaru attīstībai. Principā tas varētu attiekties arī uz atbalstu, kas tiek piešķirta pārstrukturēšanās pasākumiem banku sektorā. Tomēr šajā gadījumā nav izpildīti šī izņēmuma nosacījuma piemērošanai nepieciešamie priekšnoteikumi. LSH nav uzskatām par grūtībās nonākušu uzņēmumu, kura rentabilitātes atjaunošana nav iespējama bez valsts atbalsta.

(201) EK Līguma 86. panta 2. punkts, kas noteiktos apstākļos pieļauj izņēmumus, uz kuriem neattiecas Līguma noteikumi par valsts piešķirto atbalstu, principā attiecas arī uz finanšu pakalpojumiem. Komisija to ir apstiprinājusi savā ziņojumā "Sabiedrisko interešu pakalpojumi banku sektorā" (43). LSH apgalvoja, ka tā sniedzot vispārējo sabiedrisko interešu pakalpojumus un ka tādā mērā, kādā eventuālais Šlēsvīgas-Holšteinas pavalsts piešķirtais atbalsts tiek izmantots sabiedrisko uzdevumu izpildes vai eksistences nodrošināšanas mērķiem, tas neesot uzskatāms par prettiesiski piešķirtu valsts atbalstu. Tomēr LSH neatbilst šeit paredzētajiem priekšnoteikumiem, jo netika norādīti ne konkrēti uzdevumi, ko LSH būtu pildījusi sabiedrisko interešu pakalpojumu sniegšanas jomā, ne šādas darbības rezultātā radušās konkrētās izmaksas. Tādēļ ir skaidrs, ka īpašuma nodošanas mērķis bija nodrošināt LSH pašu kapitāla atbilstību jaunajām prasībām un tā nebija nekādā veidā saistīta ar sabiedrisko interešu pakalpojumu sniegšanu. Tāpēc aplūkojamajā gadījumā nav pielietojami arī šie izņēmuma nosacījumi.

(202) Sakarā ar to, ka neviens no izņēmumiem, uz kuriem neattiecas EK Līguma 87. panta 1. punktā noteiktais principiālais valsts atbalsta aizliegums, nav piemērojams, jāuzskata, ka aplūkojamais atbalsts ir pretrunā ar Līguma nosacījumiem.

3. ATBALSTA NEESAMĪBA

(203) Pretēji Vācijas vai LSH apgalvojumiem, kapitāla iepludināšanu nevar uzskatīt arī par atbalstu, kam būtu piemērojami esošie atbalsta normatīvi kategorijā "iestāžu uzliktās saistības un atbildība par dotajām garantijām".

(204) Pirmkārt, jau no paša sākuma nav izpildīti nosacījumi, kas nepieciešami atbildībai par dotajām garantijām attiecībā

pret kreditoriem, ja bankas īpašums vairs nav pietiekams viņu prasījumu apmierināšanai. Kapitāla iepludināšana nebija paredzēta Landesbank kreditoru prasību segšanai, un arī bankas īpašums nebija izsmelts.

(205) Otrkārt, nav piemērojami arī iestāžu uzliktās saistības izpildes nosacījumi. Iestāžu uzliktās saistības uzliek institūciju uzturētājam (Šlēsvīgas-Holšteinas pavalstij) par pienākumu nodrošināt LSH ar līdzekļiem, kas nepieciešami nevainojamai Landesbank darbībai, ja tā izlemj darbību turpināt. Taču kapitāla nodošanas brīdī LSH nekādā gadījumā neatradās situācijā, kurā nebūtu iespējama nevainojama darbības turpināšana līdzekļu nepietiekamības dēļ. Tātad, kapitāla iepludināšana nevainojamas Landesbank darbības uzturēšanai nebija vajadzīga. Drīzāk kapitāls tika iepludināts tādēļ, lai radītu Landesbank iespēju, papildinot savu kapitāla nodrošinājumu, izvairīties no obligātās darījumu apjomu jeb riska aktīvu samazināšanas, kas pretējā gadījumā būtu nepieciešama sakarā ar 1993. gada 30. jūnijā pieņemtajiem stingrākiem normatīviem pamatkapitāla un pašu līdzekļu kvotu jomā, vai (bez tam) ļautu Landesbank paplašināt turpmāko darbību. Tādēļ, izejot no pavalsts kā līdzīpašnieka apzinīgi veiktās kalkulācijas, LSH arī turpmāk varēja izmantot visas iespējas tirgus konkurences apstākļos. Tomēr šādam, ekonomiskā ziņā normālam pavalsts kā līdzīpašnieka lēmumam nevar piemērot "ārkārtas nosacījumus" par iestāžu saistībām. Tā kā saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu un 88. panta 1. punktu nepastāv nekādi citi atbalstu regulējoši normatīvi, kapitāla ieguldīšana ir uzskatāma par jaunu atbalsta pasākumu EK Līguma 87. panta 1. punkta un 88. panta 3. punkta izpratnē un jāpakļauj attiecīgai pārbaudei.

X. SECINĀJUMI

(206) Komisija konstatē, ka Vācija ir īstenojusi atbalsta pasākumus, pārkāpjot EK Līguma 88. panta 3. punkta nosacījumus. Līdz ar to piešķirtais atbalsts ir uzskatāms par prettiesisku.

(207) Atbalstu nevar uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu ne saskaņā ar EK Līguma 87. panta 2. vai 3. punktu, ne citiem Līguma nosacījumiem. Tādējādi tiek pasludināts, ka, tā kā atbalsts ir nesaderīgs ar kopējo tirgu, tas ir jāatceļ, un Vācijas valdībai jāpieprasa šī prettiesiskā pasākuma atbalsta elementa atmaksāšana,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU:

1. pants

Valsts atbalsts EUR 432,3 miljonu apmērā, ko Vācija laikposmā no 1999. gada 1. janvāra līdz 2003. gada 31. maijam ir piešķirusi Landesbank Schleswig-Holstein Girozentrale, kuras tagadējais nosaukums ir HSH Nordbank AG, nav saderīgs ar kopējo tirgu.

2. pants

Vācija veiks visus nepieciešamos pasākumus, lai pieprasītu no atbalsta saņēmējas 1. panta minētā prettiesiski saņemtā atbalsta atmaksāšanu.

(43) Šis ziņojums 1998. gada 23. novembrī tika iesniegts Ekonomikas un finanšu lietu padomei, taču netika publicēts. Tas ir pieejams Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātā, kā arī Komisijas tīmekļa vietnē.

3. pants

Atbalsts tiek atprasīts nekavējoši un saskaņā ar valstī noteikto procedūru, ar nosacījumu, ka tā nodrošina tūlītēju un faktisku šī lēmuma izpildi.

Atmaksājamā summa ietver procentus, kas ir jāmaksā kopš prettiesiskā atbalsta nodošanas saņēmējas rīcībā līdz brīdim, kad būs veikta faktiskā atmaksāšana.

Procenti tiek aprēķināti saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 ⁽⁴⁴⁾ V nodaļas nosacījumiem.

4. pants

Vācija divu mēnešu laikā pēc šī Lēmuma pasludināšanas ar pielikumā pievienotās anketas starpniecību paziņos Komisijai par veiktajiem pasākumiem saistībā ar šā lēmuma īstenošanu.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2004. gada 20. oktobris.

Komisijas vārdā

Komisijas loceklis

Mario MONTI

⁽⁴⁴⁾ OV L 140; 30.4.2004., 1. lpp.

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR KOMISIJAS LĒMUMA ĪSTENOŠANU

1. **Pieprasāmās atmaksas summas aprēķins**

1.1. Lūdzu, paziņojiet sekojošas detaļas par prettiesiski piešķirtā atbalsta summām, kas ir nodotas atbalsta saņēmējas rīcībā:

Izmaksas datums ^(°)	Atbalsta apjoms ^(*)	Valūta	Atbalsta saņēmēja identitāte

^(°) Datums, kurā saņēmējai ir izsniegts atbalsts vai atsevišķas tā daļas (ja atbalsta pasākumu veido vairākas daļas un atbildzības, jāaizpilda atsevišķas rindas)

^(*) Atbalsta apmērs, kas nodots saņēmējas rīcībā (bruto atbalsta ekvivalentos)

Piezīmes:

1.2. Lūdzu, detalizēti izskaidrojiet, kā tiek aprēķināti procenti, kas jāmaksā par atprasīto atbalstu.

2. **Pasākumi, kas jau ir īstenoti vai tiek plānoti, lai pieprasītu atbalsta atmaksu**

2.1. Lūdzu, detalizēti aprakstiet, kādi pasākumi jau ir īstenoti un kādi tiek plānoti, lai nodrošinātu tūlītēju un efektīvu piešķirtā atbalsta atmaksāšanu. Lūdzu, izskaidrojiet arī, kādus alternatīvus pasākumus paredz nacionālie tiesību normatīvi, lai realizētu atmaksāšanu. Lūdzu, paziņojiet īstenoto/plānoto pasākumu tiesisko pamatojumu, ja tāds ir.

2.2. Līdz kādam datumam tiks pabeigta atbalsta atmaksāšana?

3. **Jau īstenotā atmaksāšana**

3.1. Lūdzu, paziņojiet sekojošu informāciju par atbalstu, ko tās saņēmēja jau ir atmaksājusi:

Datums ^(°)	Atmaksātā summa	Valūta	Atbalsta saņēmēja identitāte

^(°) Datums, kurā veikta atbalsta atmaksāšana

3.2. Lūdzu, aplieciniet 3.1. punkta tabulā norādīto atbalsta summu atmaksāšanu.

KOMISIJAS LĒMUMS**2004. gada 20. oktobris****par Vācijas atbalstu Landesbank Hessen – Thüringen – Girozentrale**

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3931)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā.)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/742/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta 1. apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc uzaicinājuma ieinteresētajām personām izteikt savu viedokli saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem un, ņemot vērā izteiktos viedokļus ⁽¹⁾,

tā kā:

I. PROCEDŪRA

(1) Savās 1994. gada 31. maija un 1994. gada 21. decembra vēstulēs Vācijas Banku federālā savienība (BdB), kas pārstāv privātās bankas, kas atrodas Vācijā, cita starpā informēja Komisiju, ka Ziemeļreinas – Vestfālenes, Lejassaksijas, Šlēzvigas – Holšteinas, Bavārijas, Hamburgas un Berlīnes federālo banku garantētajā pašu kapitālā, tas ir, par labu “Westdeutsche Landesbank”, “Norddeutsche Landesbank”, “Landesbank Schleswig – Holstein”, “Hamburger Landesbank” un “Landesbank Berlin” esot ieskaitīti vai varētu tikt ieskaitīti dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļi. Ar to saistītajā attiecīgo federālo banku pašu kapitāla pieaugumā BdB saskatīja konkurences noteikumu pārkāpumu par labu šīm bankām, jo neesot panākta vienošanās par atlīdzību, kas atbilstu tirgus ekonomikas apstākļu kapitāla investora principam. Ar otru pieminēto vēstuli BdB formāli iesniedza sūdzību un saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 93. panta 2. daļu (šobrīd 88. panta 2. daļa) pieprasīja Komisijai ierosināt pret Vāciju lietu. 1995. gada februārī un martā un 1996. gada decembrī vairākas atsevišķas bankas pievienojās šīs savienības prasībai.

(2) BdB informēja Komisiju par diviem citiem kapitāla pārvešanas gadījumiem – 1997. gada 6. augusta vēstulē Šlēzvigā – Holsteīnā par labu “Landesbank Schleswig – Holstein” un 1998. gada 30. jūlija vēstulē Hesenē par labu “Landesbank Hessen – Thüringen”. Par pēdējo minēto jautājumu Komisija savā 1998. gada 31. jūlija vēstulē lūdza Vācijai sniegt informāciju. 1998. gada 2. oktobra vēstulē Vācija sniedza atbildi, ka attiecībā uz šo jautājumu pastāv tikai ieteikuma projekts un ka šobrīd Komisijas aizdomas nav pamatotas, tādas tās nevar būt arī vēlāk.

(3) Komisija vispirms pārbaudīja kapitāla pārvešanu uz banku Westdeutsche Landesbank (“WestLB”), taču paziņoja, ka kapitāla pārvešanas gadījumus citām bankām tā pārbaudīs, balstoties uz “WestLB” ⁽²⁾ procesa rezultātiem. Šajā lietā Komisija 1999. gada 8. jūlijā beidzot izsludināja Lēmumu 2000/392 par Vācijas veikto pasākumu ⁽³⁾ par labu “Westdeutsche Landesbank Girozentrale”, ar kuru atbalsta pasākums (starpība starp samaksāto atlīdzību un parasto tirgus atlīdzību) tiek atzīts par neatbilstošu kopējam tirgum, un tiek pieprasīta atbalsta atprasišana. 2003. gada 6. martā pirmās instances tiesa šo lēmumu atcēla atlīdzības lieluma aprēķina divu elementu nepietiekama pamatojuma dēļ ⁽⁴⁾. 2004. gada 20. oktobrī Komisija izsludināja jaunu lēmumu, kurā tika ņemta vērā tiesas izteiktā kritika.

(4) 1999. gada 1. septembrī Komisija nosūtīja Vācijai lūgumu sniegt informāciju saistībā ar kapitāla pārvešanu citām federālajām bankām, tai skaitā arī “Helaba”. Savā 1999. gada 8. decembra vēstulē Vācija nosūtīja informāciju par

⁽²⁾ OV L 140, 5.5.1998., 9. lpp. (lēmums par lietas ierosināšanu).

⁽³⁾ OV L 150, 23.6.2000., 1. lpp. Par šo lēmumu sūdzību iesniedza Vācija (EuGH; C-376/99), Ziemeļreina – Vestfālene (EuGEL; T-233/99) un “WestLB” (EuGEL; T-228/99); Komisija ierosināja lietu par līguma pārkāpumu (EuGH; C-209/00).

⁽⁴⁾ 2003. gada 6. marta spriedums saistītajās lietās T-228/99 un T-233/99, “Westdeutsche Landesbank Girozentrale” un Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme, [2003] ECR, II-435.

⁽¹⁾ OV C 72 no 2003. gada 26. marta, 3. lpp.

federālās zemes speciālo līdzekļu pārvešanu "Helaba", un federālā valdība šo informāciju pēc Komisijas 2000. gada 31. oktobra vēstulē izteiktā lūguma papildināja 2001. gada 21. janvāra vēstulē.

- (5) 2002. gada 13. novembra vēstulē Komisija informēja Vāciju par savu lēmumu ierosināt formālu procesu saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 88. panta 2. apakšpunktu par federālās zemes speciālo līdzekļu ieguldīšanu "Helaba" pasīvā ieguldījuma veidā. Vienlaikus Komisija ierosināja arī lietas par līdzīgiem kapitāla pārvešanas gadījumiem "Norddeutsche Landesbank – Girozentrale" ("NordLB"), "Landesbank Schleswig – Holstein – Girozentrale" ("LSH"), "Hamburgische Landesbank – Girozentrale" ("HLB") un "Bayerische Landesbank – Girozentrale" ("BayernLB"). Jau pirms tam 2002. gada jūlijā Komisija bija ierosinājusi lietu sakarā ar līdzīgu atbalsta līdzekļu pārvešanas gadījumu Berlīnes federālajā zemē par labu "Landesbank Berlin".
- (6) Lēmums par lietu ierosināšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽⁵⁾. Komisija lūdza citiem iesaistītajiem sniegt savu viedokli.
- (7) Savā 2003. gada 9. aprīļa vēstulē Vācija puda viedokli par lietas ierosināšanu saistībā ar "Helaba".
- (8) Savā 2003. gada 29. jūlija vēstulē BdB puda viedokli par visiem tiem 2002. gada 13. novembrī pieņemtajiem lietu ierosināšanas lēmumiem kopumā, kas ar lūgumu izteikt savu viedokli tika nosūtīti Vācijai 2003. gada 28. jūlija vēstulē.
- (9) 2003. gada 10. oktobra un 4. decembra vēstulē Vācija atbildēja uz BdB pausto viedokli saistībā ar "Helaba" procesu. 2003. gada 30. oktobra vēstulē Vācija papildus nosūtīja Ziemeļreinas – Vestfālenes federālās zemes valdības un "WestLB" paskaidrojumus par Vācijas Banku federālās savienības viedokli.
- (10) 2004. gada 7. aprīļa vēstulē Komisija lūdza Vācijai papildu informāciju par visām federālo banku lietām un 2004. gada 19. maija un 2004. gada 3. augusta vēstulēs konkrēti par "Helaba". Uz to Vācija atbildēja ar 2004. gada 1. jūnija, 2004. gada 23. jūnija un 2004. gada 23. augusta vēstulēm.
- (11) 2004. gada septembrī un oktobrī notika BdB, Hesenes federālās zemes un "Helaba" sarunas par atbilstošu atlīdzību par kapitālu, kas tai tika nodots. Panākt saprašanos starp pusēm neizdevās. 2004. gada 28. septembra vēstulē BdB atkārtoti izteica viedokli par procesu. Sakarā ar to Komisija

savās 2004. gada 1. oktobra un 2004. gada 6. oktobra vēstulēs lūdza Vācijai atkal paust savu viedokli.

II. PASĀKUMU DETALIZĒTS APRAKSTS

1. "HELABA"

- (12) "Landesbank Hessen-Thüringen Girozentrale" ("Helaba"), kuras galvenā mītne atrodas Frankfurtē pie Mainas un Erfurtē, ar 140 miljardu lielu uzņēmuma bilances summu (uz 2003. gada 31. decembri) ir viena no lielajām Vācijas bankām. Bankas bilances summa ir apmēram 130 miljardi euro, kas veido vairāk nekā 90 % no uzņēmuma. Banka ir sabiedriski tiesiska kredītiestāde, un tās juridiskais statuss ir publiska sabiedrība. Bankas īpašnieki un garantiju devēji kopš 2001. gada 1. janvāra ir "Sparkassen- und Giroverband Hessen – Thüringen" pieder 85 % bankas kapitāla, šis uzņēmums 1998. gada beigās bija vienīgais īpašnieks un garantiju devējs, kā arī Hesenes federālā zeme, kam pieder 10 % bankas kapitāla, un Tīringenes federālā zeme, kurai pieder 5 % bankas kapitāla. Uzņēmuma gada pārskatā 2003. gadā pašu līdzekļi tika uzrādīti aptuveni 4,1 miljardi euro apjomā. Uz 2003. gada 31. decembri uzņēmuma garantētā pašu kapitāla kvota sasniedza 7,8 % un pašu līdzekļu kvota - 11,3 %.
- (13) Ņemot vērā tās īpašnieku struktūru, "Helaba" darbojas kā Hesenes federālās zemes un Tīringenes brīvvalsts mājas banka, kā arī kā Hesenes un Tīringenes krājkasu centrālā institūcija. Tāpat "Helaba" aktīvi darbojas kā uz klientiem un tirgu orientēta darījumu banka, kas galvenokārt nodarbojas ar lielajiem klientiem, kā arī kā to publisko klientu partneris, kas atbalsta federālās zemes un pašvaldības investīciju projektu finansēšanu un īstenošanu. Kā federālās zemes attīstības institūciju dalībniece "Helaba" atbalsta Hesenes un Tīringenes ekonomiskos un struktūrpolitiskos mērķus.
- (14) Uz 2003. gada 31. decembri "Helaba" uzņēmums nodrošināja darba vietas apmēram 3500 darbiniekiem. "Helaba" strādā pasaules nozīmīgākajos finanšu centros. Bez divām centrālajām mītnes vietām Frankfurtē pie Mainas un Erfurtē banka ir pārstāvēta starptautiskā līmenī Londonā, Ņujorkā, Čīrihē, Dublinā, Madridē, Parīzē un Luksemburgā.

2. SPECIĀLO LĪDZEKĻU "DŽĪVOKĻU NOZARE UN NĀKOTNES INVESTĪCIJAS" KĀ PASĪVĀ IEGULDĪJUMA IEGULDĪŠANA "HELABA"

- (15) Ar 1998. gada 17. decembra likumu Hesenes federālā zeme izveidoja speciālos līdzekļus ar nosaukumu "Dzīvokļu

⁽⁵⁾ NordLB: OV C 81, 4.4.2003., 2. lpp.; BayernLB: OV L 81, 4.4.2003., 13. lpp.; HLB: OV L 81, 4.4.2003., 24. lpp.; Helaba: OV L 73, 26.3.2003., 3. lpp. un LBKiel: OV L 76, 28.3.2003., 2. lpp.

nozare un nākotnes investīcijas". Likums arī pilnvaroja Hesenes Finanšu ministriju šo kapitālu pilnībā vai daļēji pasīvā ieguldījuma veidā vai citā uzraugošo institūciju atzītā formā par tirgus situācijai un speciālo līdzekļu lielumam atbilstošu atlīdzību ieguldīt kādā kredītiestādē.

- (16) Speciālos līdzekļus veido federālās zemes prasības no kredītiem, kas tikuši izsniegti laikā no 1948. līdz 1998. gadam sociālo dzīvokļu celtniecības atbalstam. Uz 1998. gada 31. decembri kredītu apjoms sasniedza 7,829 miljardus Vācijas marku (federālās zemes daļa 6,026 miljardi Vācijas marku). To tīro vērtību 2,473 miljardu Vācijas marku (1,264 miljardi euro) apmērā noteica divi neatkarīgi eksperti. Šie līdzekļi uz Hesenes federālās zemes un "Helaba" 1998. gada decembra līguma pamata ar 1998. gada 31. decembri tika ieguldīti "Helaba" kā pasīvais ieguldījums.
- (17) Uz līguma pamatiem veiktais ekspertu pārvērtējums uz 2003. gada 31. decembri uzrādīja, ka atbalsta apjoms ir [...] (*) miljoni euro. Vērtības palielinājums izriet no atbalsta kapitāla ienākošo līdzekļu pārsvara pār izejošajiem līdzekļiem kopš 1999. gada. Taču līdz galējās vienošanās panākšanai ar Valsts finanšu pakalpojumu dienestu ("BaFin"), iepriekš – Valsts kredītiestāžu uzraudzības dienestu ("BAKred") par ekspertu veikto novērtējumu uz 2003. gada 31. decembri, "Helaba" rīcībā tāpat kā iepriekš bija tikai līdzšinējā bāzes summa.
- (18) Bankas likviditātes paaugstināšanās vai peļņas pieaugums nav saistīts ar speciālo līdzekļu ieguldīšanu pasīvā ieguldījuma veidā. No dzīvokļu celtniecības kredītiem ienākošie līdzekļi (procenti un dzēšana) nenonāk bankas rīcībā, bet attiecas uz speciālajiem līdzekļiem, un arī turpmāk atgriezeniskā veidā tie jāizmanto atbalsta programmas mērķiem.
- (19) Speciālo līdzekļu ieguldīšana "Helaba" jāaplūko saistībā ar federālās zemes centieniem uzlabot tās atbalsta un strukturpolitikas instrumentus un veicināt to efektivitāti.
- (20) Kā norādīja Vācija, federālā zeme vispirms apsvēra iespēju par dzīvokļu celtniecības prasības līdzekļu ieguldīšanu izsludināt publisku konkursu un, sadalītos daļās, piedāvāt tos privātajai uzņēmējdarbībai par lielāko piedāvāto summu attiecībā pret tīro vērtību. Federālās zemes ieguvums no speciālo līdzekļu sadalīšanas vairākās daļās gan būtu iespēja tai paplašināt iespējamo banku partneru loku, jo iespējamo interesentu loks par kapitālu, kas ir aptuveni 2,5 miljardi Vācijas marku, jau sākotnēji ir ļoti ierobežots. Tomēr šādu risinājumu kavē apstākļi, ka speciālie līdzekļi tiek refinansēti no atpakaļ plūstošajiem fondiem par izsniegtajiem kredītiem, un kā tādi tie veido vienotu veselumu. Tā

rezultātā periodiskā dažādām institūcijām nodoto daļu vērtību pārvērtēšana prasītu no Vācijas ievērojamus izdevumus. Pie tam, sadalot uzmanību un uzsverot dažādus atbalsta mērķus, ciestu federālās zemes spēja rīkoties elastīgi.

- (21) Tāpēc federālā zeme pieņēma lēmumu dzīvokļu celtniecībai paredzētos līdzekļus atstāt nesadalītus, ienākošos līdzekļus arī turpmāk izmantot dzīvokļu celtniecības mērķu un ekonomikas attīstības atbalstam, iespējami efektīvi un lēti organizēt līdzekļu pārvaldīšanu un atrast veidus, kā citādāk izmantot esošos līdzekļus papildu ieņēmumu veicināšanai.
- (22) Saistībā ar šiem organizatoriskajiem un politiskajiem priekšnoteikumiem "Helaba" izteica gatavību pieņemt kopējo kapitālu ar kopējo vērtību 2,473 miljardi Vācijas marku (1,264 miljardi euro) kā ieguldījumu un to pārvaldīt. Par labu kapitāla nodošanai "Helaba" bija arī fakts, ka šī banka jau kopš 1953. gada juridiski atkarīgu darbības nozaru veidā pārvaldīja federālās zemes federālos trasta uzņēmumus un trasta veidā īstenoja atbalsta programmas. Saskaņā ar valsts līgumu un tās statūtiem "Helaba" uzņēmuma politikā ir jāievēro vispārējie ekonomiskie pamatprincipi. Šie trīs faktori veicināja federālās zemes pārliecību, ka "Helaba" ir federālās zemes labākais banku partneris speciālo līdzekļu likuma izvirzīto mērķu īstenošanai.
- (23) [...] saskaņā ar 1998. gada 30. decembra Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punktu federālā zeme iekšējas sabiedrības veidā kā "pasīvā kapitāla ieguldījumu" nodeva speciālos līdzekļus bankai. Tas nozīmē, ka federālā zeme kopā ar "Helaba" saskaņā ar Komerclikuma kodeksa 230. un turpmākajiem pantiem nodibināja pasīvo sabiedrību, tātad sabiedrību, kuras pasīvais līdzīpašnieks iegulda kapitālu citā komercstruktūrā tādā veidā, ka ieguldījums pāriet strādājošā līdzīpašnieka īpašumā.
- (24) Saskaņā ar [...] ieguldījums ir veikts ar mērķi "kalpot kā bankas pastāvīgajam garantētajam pašu kapitālam, un, proti, garantētā pašu kapitāla formā, Kreditēšanas likuma 10. panta 2. un 2.a punkta 1. apakšpunkta, kā arī 4. panta nozīmē, papildus ņemot vērā arī Bāzeles Banku uzraudzības komisijas (Starptautiskā maksājumu izlīdzinājumu banka) 1998. gada 27. oktobrī formulētās prasības".
- (25) Saskaņā ar Kreditēšanas likuma 10. panta 4. daļu, ieskaitot pasīvo ieguldījumu kredītiestādes garantētajā pašu kapitālā, ir ļoti svarīgi, ka zaudējumu gadījumā pasīvais ieguldījums pilnā apmērā tiek iesaistīta zaudējumu segšanā, un kredītiestādes bankrota vai likvidācijas gadījumā tā vērtība tiek atmaksāta tikai pēc visu kreditoru prasību apmierināšanas. Ņemot vērā panākto vienošanos par pasīvā ieguldī-

(*) Slepna informācija, arī turpmākajā tekstā apzīmēta ar [...]

juma neatsaucamību no Hesenes federālās zemes puses, saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju uz pasīvo ieguldījumu (*Stille Einlage*) neattiecas Bāzeles komisijas noteiktā finanšu instrumentu 15 % robeža, bet pilnā apjomā kā pirmās klases garantētais pašu kapitāls (garantētais pašu kapitāls) ir atzīts "BAKred".

- (26) Kā norādīja Vācija, iespēju dzīvokļu celtniecības programmas līdzekļus ieguldīt nevis kā pasīvo ieguldījumu, bet gan pamatkapitāla veidā federālā zeme neizmantoja, jo tajā laikā negribēja iesaistīties kā tiešais akciju īpašnieks un garantiju devējs, un to nevēlējās arī tobrīd vienīgais akciju īpašnieks "Sparkassen- und Giroverband Hessen-Thüringen".
- (27) Hesenes 1998. gada federālās zemes veiktā kapitāla nodošana bankai "Helaba" laika ziņā nav saistīta ar iepriekš notikušajiem atbalsta programmu kapitāla nodošanas gadījumiem Vācijas federālajām bankām, kas arī ir BdB sūdzības priekšmets un ko tāpat pārbauda Komisija. Taču saskaņā ar Vācijas pausto viedokli minētie gadījumi Hesenes federālajai zemei kalpoja kā zināms paraugs, neskatoties uz to, ka, pārnesot kapitālu bankai "Helaba", tika izmantotas jaunākās un modernākās kapitāla tirgus un banku uzraudzības instrumentu attīstības tendences, izmantojot un atzīstot hibrīdus vai jauna veida pašu kapitāla instrumentus, kas Vācijā deviņdesmito gadu pirmajā pusē šādā formā vai šādā mērogā vēl nebija pieejamas vai arī netika pieņemtas no uzraugošo institūciju puses.

3. PRASĪBAS KAPITĀLAM SASKAŅĀ AR PAŠU LĪDZEKĻU DIREKTĪVU UN MAKSĀTSPĒJAS DIREKTĪVU

- (28) Saskaņā ar Padomes Direktīvu 89/647/EEK⁽⁶⁾ (turpmāk tekstā "Direktīva par maksātspēju") un Padomes direktīvu 89/299/EEK⁽⁷⁾ (turpmāk tekstā "Direktīva par pašu līdzekļiem"), saskaņā ar kurām tika pārstrādāts Kreditēšanas likums ("KWG"), bankām ir jānodrošina garantētais kapitāls

8 % apmērā no to riska aktīvu apjoma. Vismaz četrus procentu punktus no tā jāveido tā sauktajam garantētajam pašu kapitālam ("pirmās klases kapitālam"), kas aptver tās kapitāla daļas, kas kredītiestādei ir pieejamas neierobežoti un tieši, lai varētu segt riskus un zaudējumus gadījumos, kad tādi rastos. Garantētais pašu kapitāls ir izšķiroši svarīgs no banku uzraudzības viedokļa, jo papildinošais kapitāls ("otrās klases kapitāls") tiek atzīts tikai bankai pieejamā garantētā pašu kapitāla apjomā, kas paredzēts riskantu darījumu garantēšanai.

4. IEGULDĪJUMA PAŠU KAPITĀLĀ IETEKME UZ "HELABA"

- (29) Jebkuras kredītiestādes darījumu apjoms ir ļoti atkarīgs no tās pašu kapitāla bāzes. Ar speciālo līdzekļu ieguldīšanu "Helaba" tās pašu kapitāla bāze palielinājās īpaši ievērojami.
- (30) No ekspertu novērtētās, "Helaba" bilancē iekļautās un no uzraudzības viedokļa atzītās pasīvā ieguldījuma vērtības – 2,473 miljardiem Vācijas marku (1,264 miljardi euro) – "Helaba" rīcībā tās iespējamo tirgus darījumu garantēšanai ik gadu nonāk mainīga summa apmēram 2,3 miljardu Vācijas marku (aptuveni 1,2 miljardi euro) vērtībā. Atlikusī ieguldījuma daļa saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju tiek rezervēta speciālo līdzekļu prasību pašu kapitāla garantēšanai. Taču jāatzīmē, ka pieminētajā līgumā Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās par vairākpakāpju nosacījumiem, un saskaņā ar tiem laikā no 1999. gada līdz 2002. gadam "Helaba" tirgus darījumos var izmantot tikai ik gadus pieaugošu sedzamā garantētā pašu kapitāla daļu, kas tai attiecīgi arī ir pieejama. Saskaņā ar līgumu, tikai sākot no 2003. gada būtu iespējams tirgus darījumu garantēšanai izmantot pilno BaFin atzīto summu, ja vien tā nav rezervēta atbalsta programmas darījumiem. Precīzās bankai "Helaba" garantētā pašu kapitāla formā pieejamās un tirgus darījumos izmantojamās vai faktiski segtās summas redzamas šajā tabulā:

⁽⁶⁾ OV L 386, 30.12.1989., kas atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK, OV L 126, 26.5.2000.

⁽⁷⁾ OV L 124, 5.5.1989., kas atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK.

Attēls:

Pasīvā ieguldījuma apjoms, uzraudzības atzītais apjoms un atbilstoši segtās summas vai sedzamās summas (miljonos euro; gada beigu vērtība = gada vidējā vērtība) ⁽⁸⁾

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Bilances vērtība	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4
Uzraudzības institūciju atzītais garantētais pašu kapitāls riska aktīvu garantēšanai	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4
Atbalsta programmas darījumu segtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Ar tirgus darījumiem sedzamais, bet atbilstoši vairākpakāpju modelim saskaņā ar vienošanos neseģtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Atbilstoši vairākpakāpju modelim ar tirgus darījumiem sedzamais vai faktiski segtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

- (31) Līdz gada vienošanās panākšanai ar BAFin par ekspertu veikto atbalsta programmas kapitāla novērtējumu uz 2003. gada 31. decembri "Helaba" rīcībā (tirgus darījumos izmantojamas) bāzes summas veidā tāpat kā līdz šim bija [...] miljoni euro.
- (32) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju kapitāla nodošanas gaitā BAKred, šodien BAFin, reģistrētā garantētā pašu kapitāla kvota saskaņā ar Bāzeles "Vienošanās par pašu kapitālu" palielinājās no 5,4 % (1997. gada 31. decembrī) līdz 9,3 % (1998. gada 31. decembrī), savukārt pašu līdzekļu kvota – no 9,6 % (1997. gada 31. decembrī) līdz 13,1 % (1998. gada 31. decembrī). Tātad reģistrētā garantētā pašu kapitāla kvota un pašu kapitāla kvota palielinājās apmēram par 72 % un 36 %.
- (33) Ienākot papildu līdzekļiem, darījumu paplašināšanas iespējas ar 100 % riska aktīviem, pieņemot reizinājuma faktoru 12,5, kas atbilst pašu līdzekļu kvotai 8 % apjomā, palielinājās par aptuveni 28 miljardiem Vācijas marku (14 miljardi euro). Faktiski pašu līdzekļu palielinājums par 2,3 miljardiem Vācijas marku dod iespēju pieļaujamo kredītu apjomu palielināt ievērojami vairāk, jo parasti nevienas bankas aktīvu riska vidējais līmenis nesasniedz 100 %.
- (34) Tā kā "Helaba" garantētā pašu kapitāla palielināšana deva bankai iespēju piesaistīt arī citu papildus kapitālu, tās faktiskās kredītu izsniegšanas iespējas netieši palielinājās vēl vairāk.

⁽⁸⁾ Vācijas paziņojums 2004. gada 23.jūnijā, 2.-7. lpp.

- (35) Shematiski "Helaba" garantētā pašu kapitāla absolūtā un relatīvā attīstība, tai skaitā Hesenes federālās zemes pasīvais mantiskais ieguldījums, kā arī citi pasīvie mantiskie ieguldījumi kopš 1997. gada redzami iepriekšējā attēlā, pie tam atkarībā no situācijas tiek nošķirts uzraugošo institūciju atzītais un vairāpkāpju modelis, par ko puses vienojušās līgumā.

Attēls: visas vērtības gada beigās		1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
		Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro
Saskaņā ar uzraudzības noteikumiem	Hesenes federālās zemes pasīvais manti- skais ieguldījums	—	1 023	1 264	1 264	1 264	1 264	1 264
	citi pasīvie mantiskie ieguldījumi	153	153	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Garantētais pašu kapi- tāls	1 449	2 579	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldī- juma īpatsvars, %	—	40 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Citu pasīvo ieguldī- jumu īpatsvars, %	11 %	6 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Saskaņā ar līgumā noteikto vairāpkāpju modeļi	Hesenes federālās zemes mantiskais ieguldījums	—	—	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	citi mantiskie ieguldī- jumi	153	153	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Garantētais pašu kapi- tāls	1 449	1 556	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldī- juma īpatsvars, %	—	—	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Citu pasīvo ieguldī- jumu īpatsvars, %	11 %	10 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

5. ATLĪDZĪBA PAR IEGULDĪTAJĒM PAŠU LĪDZEKĻIEM

- (36) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju par pasīvo ieguldījumu "Helaba" Hesenes federālajai zemei maksā atlīdzību (tā saukto galvojuma provīziju) 1,4 % apmērā gadā, un to veido atlīdzība par galvojuma funkciju 1,2 % apmērā gadā un uzrēķins 0,2 % apjomā par ieguldījuma nepārtrauktību un bankas vienpusējām atsaukuma tiesībām, papildu patenta nodoklis no bankas izmantotās speciālo līdzekļu daļas, kopā tātad 1,66 %. Pie tam, vienojoties par vairāpkāpju modeļi, puses ir vienojušās, ka pirmajos četros gados (no 1998. gada līdz 2002. gadam) atlīdzība tiks aprēķināta nevis no pilnās ieguldījuma vērtības, bet gan tikai no ik gadus pieaugošajām daļējām summām (bāzes summām), kas saskaņā ar ieguldījuma līguma noteikumiem jāizmanto tirgus darījumu segšanai. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju vairāpkāpju modeļi atlīdzības maksas

aprēķināšanā tiek piemērots neatkarīgi no tā, vai pasīvais ieguldījums tiek izmantots tirgus darījumu segšanai vai sabiedriskajiem pasūtījumiem, vai arī papildu iegūtais kapitāls vispār tiek izmantots maksātspējas nodrošināšanas mērķiem.

6. PROCESA IEROSINĀŠANAS IEMESLI

- (37) Savā 2002. gada 13. novembra procesa ierosināšanas lēmumā Komisija nonāca pie sākotnējā atzinuma, ka, Hesenes federālajai zemei ieguldot "Helaba" dzīvokļu celtniecības atbalsta programmas kredītu līdzekļus, visticamāk ir runa par jaunu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktam atbilstošu valsts līmeņa atbalstu, kas, iztrūkstot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 2.

un 3. punktam Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 86. panta 2. daļas izņēmuma nosacījumiem, šķita neatbilstam kopējā tirgus noteikumiem.

- (38) Komisijas pārbaudes izejas punkts bija tirgus ekonomikas principiem atbilstoša kapitāla investora pamatprincips. Saskaņā ar to par privilēģētu valsts līdzekļu saņemšanu tiek uzskatīti gadījumi, kad uzņēmumam valsts līdzekļi kļūst pieejami ar tādiem noteikumiem, kādus nevarētu saņemt normālā tirgus situācijā.
- (39) Ņemot vērā ilglaicīgo bezriska likmi (valsts aizņēmums uz desmit gadiem) 4 % apmērā 1998. gada beigās, Komisijai šķita apšaubāms atlīdzības lielums, par ko puses vienojušās, jo īpaši ņemot vērā atbilstošo riska uzrēķinu. Vienlaikus Komisija piekrita, ka, nosakot tirgus līmenim atbilstošu atlīdzību, nedrīkstētu atstāt bez ievēribas papildus pievienotā kapitāla zemo likviditāti. Pasīvā ieguldījuma veidā ieguldītie atbalsta kredītu līdzekļi tāpat kā pirms ieguldījuma būtu jāizmanto sabiedriskiem atbalsta projektiem. Līdz ar to "Helaba" ieguldītos līdzekļus nevarētu tieši izmantot savos darījumos. Taču, paplašinot pašu kapitāla bāzi, paplašinātos "Helaba" kredītu izsniegšanas spēja (pašu kapitāla darījumu paplašināšanas funkcija). Pilnu iespējamo darījumu apjomu pieaugumu banka varētu sasniegt tikai tad, ja papildu kredītu apjoms pilnā mērā tiktu refinansēts kapitāla tirgū. Tāpēc Komisija uzskatīja, ka federālā zeme nevarētu sagaidīt to pašu peļņu kā likvīda kapitāla investors, tāpēc šāda atlaide būtu atbilstoša. Taču no refinansēšanas izmaksu nodokļu atskaitījumu viedokļa ir apšaubāmi, ka tas attaisno tirgū pieņemtās atlīdzības par likvīdu pasīvā ieguldījuma samazināšanu pilnas bruto refinansēšanas kvotas apmērā.
- (40) Komisija apšaubīja, vai panāktā vienošanās par pamata atlīdzību 1,2 % apmērā gadā par pasīvā ieguldījuma atbilst tirgus koridoram līdzīgu transakciju gadījumā, jo vairāk tāpēc, ka absolūtais apjoms šķita lielāks par tirgus parasto apjomu. Tāpat Komisija apšaubīja, vai tirgū pieņemtajiem principiem atbilst 0,2 % uzrēķins par ieguldījuma ilglaicību, kā arī tas, ka "Helaba" papildus maksātais patenta nodoklis 0,26 % apmērā gadā tiek iekļauts atlīdzībā.
- (41) Tāpat Komisija apšaubīja, vai tirgus ekonomikas apstākļos kapitāla investors līdzīgā situācijā piekristu pirmajos gados saņemt ierobežotu atlīdzību tikai no daļējām summām. Šai sakarībā tāpat ir jāpārbauda, vai "Helaba" iegūst citas atlīdzināmas priekšrocības no tās pasīvā ieguldījuma daļas, no kuras atlīdzība netiek aprēķināta, galvenokārt jautājumā par tās maksātspēju, jo pasīvā ieguldījums jau no paša sākuma tika pilnā apmērā iekļauts "Helaba" bilancē un tāpat bija izmantojams galvojumu vajadzībām.

III. VĀCIJAS VIEDOKLIS

- (42) Vācija paskaidroja, ka 1997. un 1998. gadā Hesenes federālā zeme meklēja iespējas iegūt papildu ieņēmumus no tās

dzīvokļu celtniecības programmas līdzekļiem, ieguldot tos kādā kredītiestādē, saglabājot šo līdzekļu piesaisti konkrētajam mērķim. Ieguldījuma gadījumā līdzekļi bija jāsaņem nesadalīti. Uz to esot bijusi gatava tikai "Helaba". "Helaba" akciju īpašnieki nebūtu piekrituši federālās zemes ieguldījumam bankas pamatkapitālā. Tāpēc no visiem garantētā pašu kapitāla instrumentiem bija iespējams izvēlēties tikai pasīvo ieguldījumu.

- (43) Saskaņā ar Vācijas pausto uz "Helaba" neattiecoties nekas no tā, ko Komisija norādījusi gadījumos ar citām federālajām bankām, jo banka ir peļņu nesoša, tā nav salīdzinoši vāja garantētā kapitāla ziņā, kā arī tā nav bijusi ieinteresēta atbalsta programmas līdzekļu saņemšanā ne esošo darījumu apjomu saglabāšanai, ne attīstības garantēšanai. "Helaba" nepieciešamo kapitālu varētu nosegt gan ar tās daļu īpašnieka "Sparkassen- und Giroverband Hessen – Thüringen" līdzekļiem, gan kapitāla tirgū.
- (44) Pēc tam, kad Bāzeles Banku uzraudzības komiteja 1998. gada 21. oktobrī tā sauktajā "Sidnejas deklarācijā" noformulēja jaunas starptautisko kredītiestāžu kapitāla instrumentu uzraudzības atzīšanas vadlīnijas, federālā zeme un banka esot vienojušās par beztermiņa, nevis laika ziņā ierobežotu līdzekļu pieņemšanu, lai nodrošinātu atbilstību jaunajiem noteikumiem par 15 % robežu pārsniedzozošu līdzekļu atzīšanu par garantēto pašu kapitālu. Taču federālā zeme esot pieprasījusi atlīdzības uzrēķinu 0,20 % apmērā gadā par ieguldījuma nepārtrauktību un bankas vienpusējām atsaukuma tiesībām.
- (45) Saskaņā ar Vācijas pausto viedokli, pēc minētās Bāzeles banku uzraudzības komitejas "Sidnejas deklarācijas" pieņemšanas ir attīstījies rīcībaspējīgs pasīvā ieguldījuma tirgus, kas ieguldītāju ziņā izceļas ar plašu mainību un aptver visplašāko investoru spektru no privātiem ieguldītājiem līdz lielām ieguldītāju institūcijām.
- (46) Pie tam pasīvā dalība uzņēmumā pašos pamatos atšķiras no līdzdalības pamatkapitālā. Pasīvais dalībnieks nav uzņēmuma dalībnieks, un viņam ir tikai atmirstošas kontroles tiesības. Ja iezīmētais kapitāls tiek atlīdzināts ar dividendēm pēc nodokļu nomaksas, atlīdzība par pasīvo ieguldījumu ir nodokļu veidā atvelkami uzņēmuma izdevumi. Saskaņā ar Vācijas banku uzraudzības noteikumiem pasīvais ieguldījums jau pirms 1998. gada bez apjomu ierobežojumiem tika atzīts par garantēto pašu kapitālu, un arī saskaņā ar starptautiskajiem banku uzraudzības noteikumiem kopš "Sidnejas deklarācijas" 1998. gada oktobrī nepārtrauktie pasīvie ieguldījumi ir atzīti par garantēto pašu kapitālu. 1998. un 1999. gadā kredītiestādes pasīvo ieguldījumu iespējas izmantojušas arvien vairāk. Tā kopējais apjoms varētu svārstīties ap 1 miljardu ASV dolāru vai 1,2 miljardiem Vācijas marku (apmēram 0,6 miljardi euro). Ja deviņdesmito gadu sākumā pasīvie ieguldījumi vēl nebija

pārāk izplatīti, tad 1998. – 1999. gadā tie nekādā ziņā vairs nebija uzskatāmi par izņēmuma finansēšanas instrumentiem.

- (47) Tiesiskajos formulējumos, un vienojoties par atlīdzības apjomu, federālā zeme esot vadījies pēc privātu kredītiestāžu rīcības līdzīgu operāciju gadījumā. Tā, piemēram, saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju 1998. gadā “SGZ” banka vienojusies par galvojuma atlīdzību 1,2 % apmērā gadā, “HypoVereinsbank Luxemburg” par 1,6 % apmērā gadā, savukārt 1999. gadā “Dresdner Capital LLC” – par 1,65 % gadā, “HypoVereinsbank Luxemburg” par 1,25 % gadā un “Deutsche Bank” par tā saukto “perpetual” (“mūžīgo ieguldījumu”) 1,15 % gadā no katras atbilstošās bāzes procentu likmes. Privāto institūciju atlīdzības uzrēķini par pieņemtajiem līdzekļiem pamatā svārstās no 0,80 % par 12 mēnešu aizņēmumiem *Libor* gadījumā⁽⁹⁾ līdz 2,15 % par ASV valsts aizņēmumiem⁽¹⁰⁾. Pie tam Hesenes un Tīringenes krājkašes ar 1997. gada 5. decembri piešķīra bankai “Helaba” līdzekļus pasīvā ieguldījuma veidā, un atlīdzība par to tikusi noteikta 1,2 % apmērā gadā no bāzes procentu likmes.
- (48) Tālāk Vācija izskaidro, ka mainīgas procentu likmes gadījumā bāzes procentu likmes ir saistītas ar naudas tirgus instrumentiem (*Libor* un *Euribor*), nemainīgas procentu likmes gadījumā – ar vērtspapīru tirgus instrumentiem (ar nemainīgu procentu likmi apliektais valsts aizņēmumiem, piemēram, *US-Treasuries* un Vācijas valsts aizņēmumiem) vai procentu likmēm *Swap* tirgū. Euro naudas tirgū aizņēmumi banku iekšējā tirgū (starpbanku tirgū) parasti tiek veikti bez papildus uzrēķiniem uz *Libor* vai attiecīgi *Euribor* bāzes. Ja par pasīvā ieguldījuma atlīdzību tiek izvēlētas šīs bāzes procentu likmes, tad uzrēķinu apjoms esot identisks ar galvojuma atlīdzību par pasīvo ieguldījumu. Parasti vērtspapīru tirgū peļņa no valsts aizņēmumiem tiek piemērota kā bāzes procentu likme, kopš deviņdesmito gadu beigām arvien biežāk izmanto “Mid – Swaps” bāzes likmi (skaidrās naudas un vērtspapīru vidējā likme *Swap* tirgū). Arī pirmās pakāpes banku parādu norakstīšanai bankām pret ilgtermiņa valsts aizņēmumiem maksāspējas un/vai likviditātes iemeslu dēļ jāmaksā mainīga, aktuālajai tirgus situācijai atbilstoša piemaksa. Šī piemaksa tiek dēvēta par refinansēšanas uzrēķinu. Tāpēc, lai novērtētu kredītiestāžu ar nemainīgo procentu likmi apliekamos pasīvos kapitāla ieguldījumus, no atlīdzības uzrēķina jāatņem šie refinansēšanas uzrēķini.
- (49) Šie refinansējuma uzrēķini euro bankām (*Senior Bonds, JP Morgan – Index*) pret valsts aizņēmumiem pēc Vācijas sniegtās informācijas divu gadu laikā no 1998. gada līdz 1999. gadam mainījušies no gandrīz 20 līdz apmēram 40 bāzes punktiem. 1998. gada beigās tie sasnējuši nepilnus

40 bāzes punktus⁽¹¹⁾. Ja par bāzes vērtību tiek pieņemta *Swap* likme (“Mid – Swaps”), tad procentu uzrēķins par pasīvo ieguldījumu lielā mērā atbilst specifiskajai galvojuma atlīdzībai par pasīvo ieguldījumu, jo *Swap* likmes procentu uzrēķins valsts aizņēmumam atbilstoši tirgum atbilst procentu uzrēķinam par “segtajiem” banku norakstītajiem parādiem attiecībā pret valsts aizņēmumiem un tāpēc ir arī pārveidojams procentu uzrēķinā pret *Euribor*.

- (50) Sarunas par ieguldījumu un atlīdzību starp federālo zemi un banku esot notikušas kā starp diviem savstarpēji neatkarīgiem partneriem. Vienojoties par atlīdzību 1,4 % apmērā gadā (1,2 % plus uzrēķins 0,2 % apmērā par ieguldījuma nepārtrauktību un bankas vienpusējām atsaukuma tiesībām), puses vadījušās, ņemot vērā šo apstākli, un pēc virknes citu tirgus rādītāju, kādi tolaik bijuši to rīcībā.
- (51) Attiecībā uz uzrēķinu par ieguldījuma nepārtrauktību Vācija detalizēti paskaidro, ka līdzīgās transakcijās tirgū ir sastopami gadījumi ar ieguldījuma laiku uz 10 vai 12 gadiem, kā arī uz 32 gadiem un uz neierobežotu laiku. Uzrēķins 0,2 % apmērā gadā par ieguldījuma nepārtrauktību atbilst tirgus situācijai, ņemot vērā “Helaba” AAA/Aaa maksāspējas reitingu konkrētajā brīdī, kāds nav bijis nevienai citai salīdzinātajai kredītiestādei. Salīdzinājumam izvēlētie darījumi kapitāla tirgū nav uzrādījuši nekādu atlīdzības apjoma atkarību no katrā atsevišķā gadījumā piesaistīto līdzekļu summas, pie tam ne no kredītiestāžu puses (konkrētās emisijas kopējais apjoms), ne arī no ieguldītāju puses (konkrētās iezīmētās daļas summa).
- (52) Par atlīdzību 1,4 % apmērā “Helaba” papildus jāmaksā patenta nodoklis, kas nav jāmaksā Hesenes federālajai zemei, šis nodoklis ir 1,66 % no kopējās summas (pirms nodokļu nomaksas). Līdz ar to, kā uzskata Vācija, salīdzinot atlīdzību apjomus, attiecībā uz “Helaba” saņemto pasīvo ieguldījumu ir jāņem vērā patenta nodokļa efekts 0,26 % apmērā gadā. Vācijas ražošanas jomas investori maksā patenta nodokli par peļņas daļām no pasīvās līdzdalības uzņēmumā. Taču uz Hesenes federālo zemi patenta nodoklis neattiecas. Tā vietā patenta nodoklis no atlīdzības par pasīvo ieguldījumu jāmaksā “Helaba”. Tāpēc jebkurš cits institucionāls ieguldītājs, kas strādā saskaņā ar tirgus likumiem, lai izlīdzinātu viņam uzlikto patenta nodokļa slogu, būtu pieprasījis augstāku atlīdzību nekā federālā zeme. Un otrādi – “Helaba” bez iebildumiem būtu bijusi gatava maksāt atlīdzības uzrēķinu šādam investoram, jo bankai nav nekādas starpības, vai uzrēķins tiek maksāts investoram kā atlīdzība vai arī kā patenta nodoklis finanšu dienestam. Ieskaitot patenta nodokļa efektu 0,26 % apmērā gadā, “Helaba” aprūtinājums, par pasīvo ieguldījumu

⁽⁹⁾ Skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa atbildi, 25. lpp.: tā “Deutsche Bank” 1998. gada janvārī pieņemtā pasīvā ieguldījuma daļa 700 miljonu ASV dolāru apjomā uz 10 gadiem, kas tiek aplūkta ar variējamu likmi.

⁽¹⁰⁾ Skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa atbildi, 25. lpp.: “Dresdner Bank” 1999. gada maijā pieņemtā pasīvā ieguldījuma daļa 1000 miljonu ASV dolāru apjomā uz 32 gadiem

⁽¹¹⁾ Skatīt grafisko attēlu Vācijas 2003. gada 9. aprīļa atbildes 15. pielikumā.

- maksājot atlīdzību 1,40 % apmērā gadā, sasniedz 1,66 % gadā, un tas pilnībā atbilst tirgus noteikumiem un atspoguļo "Helaba" un Hesenes federālās zemes sarunu rezultātus.
- (53) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju "Helaba" samaksātā atlīdzība no nodokļu viedokļa ir uzskatāma par uzņēmuma izdevumiem. Kā pašu kapitāls pasīvie ieguldījumi tiek uzskatīti tikai banku uzraudzības maksātspējas aprēķinos, kamēr civillikuma un nodokļu likumdošanas nozīmē tie tiek pieņemti par svešu kapitālu.
- (54) Vēl pie tam bankas plānotajai gada attīstībai bija nepieciešams [...] miljonu Vācijas marku liels pašu kapitāls, savukārt atbalsta kapitāla vērtība kā garantētajam pašu kapitālam no banku uzraudzības viedokļa pārsniedza [...] miljonus Vācijas marku. Saskaņā ar Vācijas pausto viedokli "Helaba" vienlaicīgi nebūtu varējusi pieņemt pasīvo ieguldījumu apmēram 2,5 miljardu Vācijas marku apjomā, jo šī summa segtu bankas vajadzību pēc pašu līdzekļiem vairāku gadu garumā; daudz lielāka iespēja ir, ka banka atkal būtu izmantojusi kapitāla tirgu. Neskatoties uz šiem banku "Helaba" aprūtinātajiem iemesliem, puses nav vienojušās par atlaidi no atlīdzības 1,4 % apmērā. Tā vietā federālā zeme un "Helaba" kā par pārejas risinājumu vienojušās par pakāpenisku piekļuvi pasīvajam ieguldījumam un pakāpenisku atlīdzību (tā sauktais vairākpakāpju modelis). Tātad banka ticās pēc tāda risinājuma, kas dotu tai iespēju atlīdzināt ieguldījumu tikai saskaņā ar tiem attīstības mērķiem, par kuriem panākta vienošanās ar ieguldījuma īpašnieku, un tikai tajā apjomā, kāds faktiski tiek izmantots riska aktīvu veidā. Taču šāds risinājums nav bijis pietiekami izdevīgs Hesenes federālajai zemei, un tāpēc tā nepieņem šādu risinājumu. Sarunu gaitā, lai izlīdzinātu pušu pretrunīgās intereses, tās vienojušās par ik gadu pieaugošām atlīdzināmām daļām (1999. gads: [...] miljoni Vācijas marku, 2000. gads: [...] miljardi Vācijas marku, 2001. gads: [...] miljardi Vācijas marku, 2002. gads: [...] miljardi Vācijas marku, 2003. gads: [...] Vācijas marku vai izmantojamā garantētā pašu kapitāla augšējā robeža). Šis tā saucamais vairākpakāpju modelis pirmajos gados paredzēja daudz straujāku pieaugumu, nekā būtu nepieciešams bankas plānotajai attīstībai. Tāpēc valde pieprasījusi direktoru padomes atļauju papildināt speciālos līdzekļus par [...] miljoniem Vācijas marku garantēto pašu līdzekļu nodrošināšanai, no kuriem tiktu finansēta atlīdzības starpība, lai ieguldījumu varētu apsaimniekot sabalansēti. Vācijas uzskata, ka bankas "pārdotēšana" ne vien nenodrošinātu kādas papildu priekšrocības, bet gan bez papildu speciālajiem līdzekļiem ievērojami pasliktinātu bankas peļņas rādītājus, jo atlīdzību par pakāpeniski pieaugošajām daļām no bāzes summas, kas netiktu segtas ar papildu darījumiem, nelīdzsvarotu nekādi ieņēmumi.
- (55) Līdz ar to ik gadus pieaugošais atlīdzības maksājums, par ko puses vienojušās, no 2003. gada sasniegtu apmēram 33 miljonus Vācijas marku. Papildu atlīdzībai par pasīvo ieguldījumu bankai būtu jāsedz arī izsniegto kredītu refinansēšanas izdevumi.
- (56) Tālāk Vācija detalizēti aprakstīja tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstoša kapitāla investora pamatprincipu. No jurisdikcijas esot secināms, ka pakalpojuma un pretpakalpojuma atbilstība tirgus principiem esot vērtējama no investora viedokļa. Tāpēc esot pamats bažām, ka Komisija, kā tas norādīts procesa ierosināšanas lēmumā, vēlas galvenokārt no saņēmēja viedokļa pārbaudīt, vai "Helaba" nav saņēmusi ekonomiskas priekšrocības, kas nebūtu iedomājamas normālā tirgus situācijā.
- (57) Tāpēc nebūtu pareizi, ja Komisija neatkarīgi no tā, vai tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošs kapitāla investors būtu vai nebūtu piekritis pakāpeniski pieaugošai atlīdzības novērtējuma bāzei, gribētu pārbaudīt, vai no neatlīdzinātās pasīvā ieguldījuma daļas "Helaba" saņemtu papildu priekšrocības (vispārējā maksātspējas reitinga uzlabošanās). Saskaņā ar "WestLB" lēmuma 327. piezīmi nebūtu pieļaujams, ka viss tiek novelts tikai uz uzņēmumu, kas saņēmis atbalstu ieguldījuma veidā. Saņēmēja iegūtā papildu priekšrocība esot bez jebkādas nozīmes, ja atbilstoši tirgus ekonomikas apstākļiem strādājošs kapitāla investors – jebkādu iemeslu dēļ – par to nepieprasītu papildu atlīdzību. Neviens kredītiestāde nebūtu bijusi gatava tūlītējai atlīdzībai par pilnu ieguldījuma summu, ja darījumu apjomu palielināšanai tai ir pieejamas tikai lēni palielinošas daļējas summas un arī atlikušās daļas nebūtu nekādā veidā izmantojamas. Hesenes federālā zeme tai piederošo dzīvokļu celtniecības speciālo kapitālu, neskatoties uz tā apjomu, vēlējas nesadalītu ieguldīt vienā kredītiestādē. Privāts investors šādā gadījumā nebūtu pastāvējis uz tūlītēju visa ieguldījuma atlīdzināšanu; tas notiktu tikai tad, ja viņš atrastu kredītiestādi, kam vai nu ļoti plaša apjoma darījumu paplašināšanās dēļ, vai arī, lai izlīdzinātu ievērojamus draudošus zaudējumus, būtu īpaša nepieciešamība pēc tik liela apjoma kapitāla pieplūduma. Šajā gadījumā tas tā nav bijis. "Helaba" nav guvusi nekādas priekšrocības no tām pasīvā ieguldījuma daļām, ko no uzraudzības viedokļa tā pirmajos gados nemaz nevarēja izmantot un pret kuru izmantošanu iebilda arī bankas īpašnieki.
- (58) Saskaņā ar vienošanos par vairākpakāpju modeli, par kuru banka vienojās ar Hesenes federālo zemi, darījumu apjoma paplašināšanai "Helaba" izmantoja daļas, kuru apjoms sasniedza apmēram [...] miljonus Vācijas marku gadā, kā arī pieminētos speciālos līdzekļus apmēram [...] miljonu Vācijas marku apjomā gadā. Ekonomiski vairākpakāpju modelis atbildis laika ziņā sadalītai vairāku pasīvā ieguldījuma piesaistīšanai. No privātajām institūcijām piesaistītās summas līdz ar to esot salīdzināmas ar atsevišķo daļu summām. Tātad jau tāpēc vien esot iespējams runāt par normālu, tirgum atbilstošu situāciju. Federālā zeme par nesadalīta papildu kapitāla pieņemšanu, uz ko vispār ir bijusi gatava tikai "Helaba", ne vien nav varējusi pieprasīt atlīdzības uzrēķinu, bet sarunu rezultātā tai daudz lielākā mērā bija jāpieņem, ka atlīdzinātas tiks tikai pakāpeniski pieaugošas ieguldījuma daļas.

- (59) Pilnīgi loģiski, ka atlīdzība par ieguldījumu galvojuma atlīdzības veidā nav veikta ieguldījuma papildu garantējošo funkciju dēļ, jo no uzraudzības viedokļa banka to netika izmantojusi darījumu apjoma paplašināšanai. No uzņēmējdarbības viedokļa nebūtu loģiski, ja kredītiestāde ar visaugstāko iespējamo maksātspējas novērtējumu visās reitingu aģentūrās kaut ko maksātu par papildu piesaistīto līdzekļu garantijas funkciju. Priekšnoteikumi, ar kādiem kredītiestāde varētu pieņemt svešu kapitālu, no tā neuzlabotos, tātad nepastāv nekādas priekšrocības naudas izteiksmē. Tātad kapitāla avots, kura interesēs viss kapitāls nesadalītā veidā ieguldīts bankā, nebūtu palīdzējis panākt vienošanos par garantijas funkcijas atlīdzību.
- (60) Ierosināšanas lēmumā Komisijas pieminētās šaubas par kapitāla nepietiekamo likviditāti ir daļēji saistītas ar "WestLB" lēmuma metodiku, kas tomēr, ņemot vērā lietas būtiskās atšķirības, šajā gadījumā neesot izmantojama. Saskaņā ar Vācijas viedokli, šajā gadījumā no atlīdzības par citādi salīdzināmiem, bet likvidiem pasīvajiem ieguldījumiem jāatskaita bruto, nevis tikai neto finansēšanas izmaksas, jo arī privātās kredītiestādēs atlīdzība par šo kredītiestāžu pieņemto pasīvo ieguldījumu likviditātes funkciju ir apliekama ar nodokļiem. Ja "Helaba" gadījumā no fiktīvas atlīdzības par likvidu pasīvo ieguldījumu tiek atskaitītas tikai neto refinansēšanas izmaksas, tāpat reāli samaksātas atlīdzības gadījumā attiecībā uz likvidiem pasīvajiem ieguldījumiem būtu jārikojas arī privātām kredītiestādēm. Pretējā gadījumā salīdzinājums būtu mākslīgs.

IV. IESAISTĪTO PUŠU VIEDOKLIS

1. PRASĪBAS UZTURĒTĀJA BDB VIEDOKLIS

- (61) BdB uzskata, ka "Helaba" nav samaksājusi atbilstošu atlīdzību par pievienoto garantēto pašu kapitālu un līdz ar to ir saņēmusi valsts atbalstu.
- (62) Savā 2003. gada 29. jūlija vēstulē par 2002. gada 13. novembrī ierosināto federālo banku lietu BdB pauž viedokli, ka jautājums par to, kāda atlīdzība ir uzskatāma par atbilstošu, atbildams ar tās metodikas palīdzību, ko Komisija izmantoja savā "WestLB" lēmumā.
- (63) Līdz ar to vispirms nodrošinātais kapitāls būtu jāsalīdzina ar citiem pašu kapitāla instrumentiem. Tad būtu jānosaka minimālā atlīdzība, ko investors saņemtu par konkrēto investīciju federālās bankas pašu kapitālā. Beigās aprēķināmas piemaksas un atlaides kapitāla pārņemšanas atšķirīgo iezīmju dēļ.

1.1. SALĪDZINĀJUMS AR CITIEM PAŠU KAPITĀLA INSTRUMENTIEM

- (64) Pēc BdB sniegtajām ziņām gandrīz visām federālajām bankām, sākot no 1992. gada, bija nepieciešams jauns garantētais pašu kapitāls, lai nodrošinātu atbilstību ievērojami stingrākajām prasībām saskaņā ar jauno Direktīvu par maksātspēju. Nepaaugstinot kapitālu, federālajām bankām nāktos samazināt savu darījumu apjomus. BdB uzskata, ka no tā esot secināms, ka pievienoto kapitālu drīkstētu salīdzināt tikai ar tādiem pašu kapitāla instrumentiem, kas ieguldījuma gadā Vācijā bija atzīti un pieejami kā garantētais pašu kapitāls ("pirmās klases" kapitāls). Šī iemesla dēļ no salīdzinājuma vispār jāizslēdz prioritārās akcijas, kam nav balss tiesību, tiesības uz dalību peļņā un tā sauktās *Perpetual Preferred Shares*. Šie trīs pašu kapitāla instrumenti Vācijā netiek atzīti par garantēto pašu kapitālu, bet gan par papildinošo kapitālu ("otrās klases" kapitālu).
- (65) Atbilstošajos kapitāla pārņemšanas termiņos par garantēto pašu kapitālu Vācijā tika atzīts tikai pamatkapitāls un pasīvā līdzdalība uzņēmumā. BdB uzskata, ka "Helaba" vienīgā likumīgi pieejamā tiesiskā forma konkrētajai investīcijai bija tikai pamatkapitāls vai akciju pamatkapitāls. BdB gan neapstrīd minēto iestāžu faktiski veikto atzīšanu. Taču tā pārmet, ka šāda atzīšana nemaz nedrīkstēja notikt, jo konkrētais Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums, par ko puses vienojās, nav ekonomiski un juridiski salīdzināms ar "normāliem" pasīvajiem ieguldījumiem, bet gan daudz vairāk pielīdzināms akciju pamatkapitālam vai pamatkapitālam. Ja nu šāda atzīšana faktiski tomēr ir notikusi, vismaz atlīdzībai par Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu būtu jāatbilst atlīdzībai par akciju pamatkapitālu vai pamatkapitālu, jo atbilstoši tirgus ekonomikas apstākļiem kapitāla investors akciju pamatkapitāla līdzības dēļ ar pamatkapitālu un konkrētu riska struktūru dēļ būtu šādu atlīdzību pieprasījis.
- (66) Tāpat BdB, izmantojot veselu ringu kritēriju, analizē, kāpēc tā uzskata, ka Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums ekonomiski un juridiski ir pielīdzināms pamatkapitālam nevis tirgū novērojamiem pasīvajiem ieguldījumiem.
- (67) BdB atsauca uz to, ka "normāliem" pasīvajiem ieguldījumiem būtu ierobežots laiks vai arī tos varētu atsaukt un saskaņā ar Bāzeles Banku uzraudzības komitejas pamatprincipiem tie nebūtu izmantojami pāri par garantētā pašu kapitāla 15 % robežu, turpretim Hesenes federālās zemes pasīvajam ieguldījumam ir noteikts neierobežots laiks un tiek pieļauta 15 % robežas pārsniegšana. Tāpat no vienošanās par pakāpeniskumu nav izdarāms secinājums par samazinātu investora risku, jo pievienotais kapitāls veido ievērojamu kopējā garantētā pašu kapitāla daļu, vietām pat lielāku par 50 %. Līdz ar to ievērojami lielāka ir

iespējamība, ka pievienotais kapitāls tiks izmantots zaudējumu gadījumā un tāpēc būtu jāmaksā arī augstāka riska prēmija. Papildus BdB atzīmē, ka no banku uzraudzības viedokļa pasīvais ieguldījums ir jāatzīst vienīgi par tā saukto *Lower-Tier-1* kapitālu, tāpēc saskaņā ar Bāzeles Banku uzraudzības komitejas 1998. gada "Sidnejas deklarāciju" tas drīkst veidot tikai 15 % no nepieciešamās garantētā pašu kapitāla kvotas. Līdz ar to pasīvā līdzdalības forma uzņēmumā nav izmantojama pie lieliem apjomiem, kas pārsniedz šo robežu. Galu galā Vācijas nosauktie "Deutsche Bank" *perpetuals* nav izmantojami kā mērogs atbilstošas atlīdzības noteikšanai, jo uz tiem visiem attiecas 15 % robeža, un līdz ar to 1998. gada beigās tie bankai "Helaba" nebija nekāda alternatīva.

(68) Papildus esot jāpatur arī prātā, ka federālā zeme savu ieguldījumu bankai piedāvā bez tiesībām uz atsaukumu, tātad uz neierobežotu laiku. Lai gan arī akcionārs nevar "uzteikt" savu akciju kapitālu, viņš tomēr drīkst sev

piederošās akcijas pārdot un ieguldīt citur. Pat neņemot vērā atsevišķus tiesiskos formulējumus, šajā gadījumā nevarot runāt par šādām investora iespējām, jo jebkurā gadījumā praktiski nepastāvēt tirgus šāda apjoma kapitālieguldījumam uz neierobežotu laiku. Privāti kapitāla investori turpretim jebkurā gadījumā saglabātu sev iespēju ilgstošu negatīvu rezultātu gadījumā kapitālu atsaukt, lai ieguldītu rentablākā pasākumā. Ja privāts investors vispār būtu ar mieru piekrist riska kapitāla ieguldījuma nepārtrauktībai, tad tikai par atbilstoši augstu peļņu.

(69) Tāpēc šajā gadījumā izvēlēta kapitāla piesaistes forma esot uzskatāma par normālu investīciju pamatkapitālā, par kādu atbilstoši tirgus ekonomiskās apstākļiem strādājošs investors sagaidītu atbilstošu peļņu. Tāpēc nav pietiekami neierobežoto investīcijas laiku atlīdzināt tikai ar uzrēķinu, kas salīdzinoši atbilstu pamata peļņai par laika ziņā ierobežotu pasīvo ieguldījumu.

(70) Abās turpmākajās tabulās redzamas būtiskākās atšķirības starp "Helaba" "pasīvo ieguldījumu" un citām investīcijas veikšanas brīdī pieejamām pašu kapitāla formām:

	"Helaba" "pasīvais ieguldījums"	Pamatkapitāls	Pasīvā līdzda- lība uzņēmumā	Priekš-rocības akcijas	Bezmaksas akcijas	<i>Preferred Shares</i>
Pieejamība Vāci- jas tirgū 1998. gadā	jā	jā	jā	jā	jā	jā
No banku uzrau- dzības viedokļa	Garantētais pašu kapitāls	Garantētais pašu kapitāls	Garantētais pašu kapitāls tikai ar pie- ņemtajiem noteikumiem un 15 % robežu	Papildu kapi- tāls	Papildus kapitāls ar īpašiem noteikumiem	Papildu kapi- tāls vai garan- tētais pašu kapitāls ar 15 % robežu

	Pamatkapitāls	"Helaba" "Pasīvais ieguldījums"	Pasīvā līdzdalība uzņēmumā
Izmantojamība pie lieliem apjo- miem	jā	jā	nē
Neierobežots laiks	jā	jā	nē
Kapitāla investoram nav atsau- kuma tiesību	jā	jā	jā
Dalība tekošajos zaudējumos	jā	jā	jā
Atmaksa maksātnespējas gadī- jumā pēc kreditoru prasībām	jā	jā Nepastāv iekšēja pakārto- tība attiecībā pret pamat- kapitālu	jā Atmaksa pirms pamatkapi- tāla

	Pamatkapitāls	"Helaba" "Pasīvais ieguldījums"	Pasīvā līdzdalība uzņēmumā
Atlīdzība no peļņas	jā	jā	jā
Nepastāv pēcmaksa atlīdzības neizmaksāšanas gadījumā	jā	jā	nē Iespējama kumulatīva pēcmaksa

1.2. ATVILKŠANA NO NODOKĻIEM

- (71) BdB apšaubā, ka Hesenes federālās zemes peļņas daļa ir atrēķināma no nodokļiem kā uzņēmuma izdevumi. Esot pamats domāt, ka ar šo pasīvo ieguldījumu Hesenes federālā zeme uzņemas ievērojamu uzņēmējdarbības risku. Par to līdzās lielajam ieguldītā kapitāla apjomam liecina arī ieguldījuma neatsaucamība. Šādu uzņēmējdarbības risku attaisno tā sauktās netipiskā pasīvā ieguldījuma uzņēmuma pastāvēšana, "pasīvā ieguldījuma" kvalificēšana no nodokļu viedokļa par kopējās uzņēmējdarbības pašu kapitālu un pasīvā uzņēmuma dalībnieku peļņas daļas kā "Helaba" uzņēmuma izdevumu neatskaitīšanu.

1.3. MINIMĀLĀ ATLĪDZĪBA PAR INVESTĪCIJU FEDERĀLĀS BANKAS PAMATKAPITĀLĀ

- (72) BdB izklāsta, ka visas atbilstošas atlīdzības (peļņas) noteikšanas metodes par nodrošināto pašu kapitālu par pamatu pieņem bezriskā peļņu un tajās ietilpst riska prēmija. Tās atvasināmas no šāda pamatprincipa:

Sagaidāmā peļņa no riskam pakļautas investīcijas

$$= \text{bezriskā peļņa} + \text{riska prēmija par riskam pakļautu investīciju}$$

- (73) Lai noteiktu bezriskā peļņu, BdB kā piemērus min peļņu no ilglaicīgiem valsts aizņēmumiem, jo gadījumos ar valsts emitentu vērtspapīriem ar nemainīgu procentu likmi ir runa par ieguldījuma formu ar mazāko riska pakāpi vai vispār bez riska⁽¹²⁾.

- (74) Lai noteiktu riska prēmijas apjomu, BdB vispirms nosaka tā saukto tirgus riska prēmiju – starpību starp ilgtermiņa vidējo peļņu no akcijām un ilgtermiņa vidējo peļņu no valsts aizņēmumiem. Vācijas akciju tirgū BdB par pamatu ņem Štēles un Hartmonda [Stehle – Hartmond] pētījuma (1991.) datus, saskaņā ar kuriem ilglaicīga tirgus riska prēmija tiek noteikta 4,6 % apmērā.

⁽¹²⁾ Lai novērstu inflācijas ietekmi, katram ieguldījuma termiņam jānosaka peļņas likme ilgtermiņa valsts aizņēmumam, sākotnēji neņemot vērā prognozēto inflāciju. Lai tad novērtētu ilgtermiņa bezriskā bāzes procentu likmi, "reālajai bāzes procentu likmei" novērtējuma brīdī jāpieskaita sagaidāmā ilgtermiņa vidējā inflācijas likme 3,60 % apmērā.

- (75) Pēc tam BdB nosaka federālo banku beta vērtību, tas ir, banku individuālo riska prēmiju, ar kuru jānosaka vispārējā tirgus riska prēmija. Beta vērtību BdB pie tam nosaka statistiski, izmantojot pašas informāciju, kas nozīmē, ka beta vērtības tiek noteiktas uz vēsturiska datu griezuma pamata. BdB secina, ka visu federālo banku visas beta vērtības visos aplūkotajos laika periodos ir lielākas par viens⁽¹³⁾.

- (76) Saskaņā ar BdB aprēķiniem, sagaidāmās minimālās atlīdzības apjoms par investīciju "Helaba" pamatkapitālā atbalsta līdzekļu ieguldīšanas brīdī 1998. gada 31. decembrī sasniedza 11,66 % gadā.

1.4. PIEMAKSAS UN ATVILKUMI, ŅEMOT VĒRĀ VEIKTĀ DARĪJUMA (TRANSAKCIJAS) ĪPATNĪBAS

- (77) BdB izklāsta, ka Komisijas lēmumā par "WestLB" no minimālās atlīdzības 12 % apjomā atvilkta likme 4,2 % apmērā *Wfa* īpašuma trūkstošās likviditātes dēļ tikusi apstiprināta pirmās instances tiesā. Tātad nepastāvot nekādi iemesli šajos gadījumos atkāpties no šīs metodes; arī te esot jāpiemēro atvilkums likviditātes iemeslu dēļ. Atvilkuma apjomu trūkstošās likviditātes dēļ atbilstoši "WestLB" metodikai nosaka atbilstoši neto refinansēšanas izdevumiem (bruto refinansēšanas izdevumi mīnus pielietotā uzņēmumu nodokļa likme).

- (78) Atvilkums par likviditāti "Helaba" gadījumā esot jāaprēķina, par pamatu ņemot bruto refinansēšanas likmi 6,57 % gadā (atbilstoši ilgtermiņa bezriskā bāzes procentu likmei ieguldījuma veikšanas laikā 1998. gadā), tai piemērojot atbilstošo kopējo nodokļu likmi, lai saglabātu neto refinansēšanas likmi.

⁽¹³⁾ Salīdzinājumam BdB piedāvā arī teorētiskās beta vērtības saskaņā ar *Capital Asset Pricing Model* (CAPM), kas, kā secina BdB, praktiski neatšķiras no empiriski noteiktajām beta vērtībām.

(79) BdB uzskata, ka, salīdzinot ar “normālu investīciju pamatkapitālā”, kapitāla pārvešanas darbības kā risku paaugstinoši darbojas trīs aspekti: ārkārtīgi lielais investētā kapitāla apjoms, nenotikuši jaunu uzņēmuma daļu emisija un ar to saistītā nenotikuši jaunu balsu tiesību veidošana, kā arī ieguldījuma zemā rīcības spēja, tas ir, iztrūkstošā iespēja investēto kapitālu jebkurā laikā atkal izņemt no uzņēmuma. Tāpēc BdB atbilstoši “WestLB” metodikai atzīst, ka attaisnojams uzrēķins ir vismaz 1,5 % apjomā gadā.

1.5. KAPITĀLA BĀZE UN ATLĪDZĪBAS DAĻAS

(80) Vispirms BdB uzsver, ka, aprēķinot atbilstošu atlīdzību “Helaba” gadījumā, par pamatu esot jāņem kopējā ieguldījuma vērtība, kas atzīta par garantēto pašu kapitālu tirgus darījumu garantēšanai, nevis tikai faktiski izmantotā vai izmantojamā daļa. To BdB pamato ar to, ka tirgus ekonomikas apstākļos strādājošs investors nepieņemtu sev pienākošās atlīdzības ierobežošanu līdz faktiski izmantotajai investīcijas daļai. Privātam investoram, kas uzņemas sava ieguldījuma zaudējumu risku, nav svarīgi, vai kredītiestāde pievienoto kapitālu faktiski izmanto darījumu apjomu palielināšanai. Daudz būtiskāk viņam būtu tas, ka viņš pats vairs nevar rīkoties ar ieguldītajiem līdzekļiem un līdz ar to nevar gūt paredzēto peļņu.

(81) Laikā no 1998. gada līdz 2002. gadam piemērotais atlīdzības aprēķins, par pamatu ņemot ik gadus pieaugošas daļas, kā atlaide par ieguldītā kapitāla nenotikušo “sadalīšanu” vai tāpēc, ka pievienotais kapitāls “en bloc” būtu izraisījis “Helaba” apgrūtināšanas sekas, neesot pamatots. Arī tad, ja kapitāla piesaiste, iespējams, nav bijusi nepieciešama maksātspējas kritēriju izpildei, tā tomēr esot ievērojami palielinājusi “Helaba” pašu kapitāla bāzi un paplašinājusi bankas konkurētspēju. Investors, kas strādā tirgus ekonomikas apstākļos, būtu pieprasījis neierobežotu atlīdzību no pilnas ieguldījuma summas, kas atzīstama par garantēto pašu kapitālu.

(82) Komisijas “WestLB” lēmumā par pamatu pieņemtā galvojuma provīzija 0,3 % apmērā gadā, ko tā aprēķināja, salīdzinot kapitāla apjomu ar galvojumu, esot jāpalielina tai ieguldītā garantētā pašu kapitāla daļai, kas nav izmantojama tirgus darījumu garantēšanai.

(83) Par atlīdzības daļām atzīstama tikai tā sauktā “galvojuma provīzija”, kā arī “piemaksa par nepārtrauktību”. Patenta nodoklis, kas lielākoties attiecoties nevis uz federālo zemi, bet gan uz pašvaldību, neesot atlīdzības daļa. Tas ir likumīgi noteikts apgrūtinājums, kas neatkarīgi no iesaistīto pušu vēlmēm atbilst likumīgajai lietu kārtībai.

(84) Galu galā arī peļņa netiekot maksāta Hesenes federālajai zemei, bet – pēc kapitāla peļņas nodokļa atvilkšanas – “neto

summas veidā – tiek pievienota speciālajiem līdzekļiem”. Tā kā “Helaba” esot (vienīgā) speciālo līdzekļu īpašniece, tā peļņu izmaksājot pati sev. Privāts kapitāla avots šādu situāciju kā atlīdzību par veikto investīciju nepieņemtu.

2. ZIEMEĻREINAS – VESTFĀLENES FEDERĀLĀS ZEMES UN “WESTLB” PIEBILDES

(85) 2003. gada 30. oktobrī Vācijas nosūtītajā viedoklī par Komisijas 2002. gada 13. novembra lietas ierosināšanas lēmumu Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme un “WestLB” apstrīd, ka līdzekļu ieguldīšana federālajās bankās būtu pielīdzināma investīcijai pamatkapitālā. Gluži pretēji, jau kopš 1991. gada pasīvie ieguldījumi un tā sauktie *Perpetuals* tiek atzīti par garantēto pašu kapitālu. Vēl pie tam atlīdzības apjoms ir atkarīgs nevis no banku uzraudzības atzinumiem, bet gan no konkrētās investīcijas riska profila. Tā kā īpašumi tiek segti pakāpeniski, riska struktūra ir drīzāk salīdzināma ar pasīvo ieguldījumu (*Stille Einlage*) vai tā sauktajiem *Perpetuals* nevis ar pamatkapitāla investīcijām.

(86) Attiecībā uz minimālās atlīdzības aprēķinu, investējot pamatkapitālā, no “WestLB” viedokļa nav metodisku iebildumu pret CAMP metodi. Taču BdB noteiktās beta vērtības, kas ievērojami pārsniedz 1, neesot piemērojamas. Par 1 lielās beta faktors nozīmējot, ka uzņēmuma akcija uzrāda augstāku risku nekā kopējais tirgus. Taču, ņemot vērā tobrīd neapstrīdēto institūcijas slogu un galvotāja atbildību, investīciju risks federālajā bankā tomēr ir bijis ievērojami mazāks par kopējo tirgus līmeni.

(87) Papildus konkrētajā federālo banku gadījumā tas nozīmējot arī kļūdainu pievēršanos sagaidāmajai peļņai kapitāla ieguldīšanas brīdī federālajās bankās. Principā šāda pieeja būtu pamatota privāta investora gadījumā. Tādā gadījumā tas nozīmētu, ka par pamatu būtu jāņem 1991. gadā sagaidāmā peļņa. Taču tas, ka 2003. gadā investors saņemtu 1991. gadā prognozēto peļņu, kas ievērojami pārsniedz reāli sasniegto peļņas līmeni, esot pilnīgā pretrunā ar jebkuru ekonomikas realitāti. Ilgstoši shematiski piemērojot peļņas likmi apmēram 12 % apjomā, salīdzinot ar privātajiem konkurentiem, federālajām bankām tiktu nodarīti nepamatoti zaudējumi.

(88) Attiecībā uz atvilkumu pievienotā kapitāla zemās likviditātes dēļ “WestLB” un Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme ir vienotas pārliecībā, ka bezriskas valsts aizņēmumu likme ir pilnībā jāatskaita no pamata peļņas. Kapitāla pārvešanas rezultātā federālās bankas nebūtu paaugstinājušas likviditāti. Esot ekonomiski nepamatoti šo likmi samazināt par nodokļu ietaupījumu, jo kapitāla tirgus instrumentu cenas nav atkarīgas no nodokļu situācijas.

Pretējā gadījumā atkarībā no situācijas nodokļu jomā viena kapitāla tirgus instrumenta cena būtu atšķirīga.

- (89) No riska un līdz ar to atlīdzības samazinājuma viedokļa esot arī jāpatur prātā, ka ieguldīto kapitālu zemās likviditātes dēļ šī likviditāte arī nav pakļauta riskam, kam jāatspoguļojas atbilstošā atlaide. Tāpat atlaide jāparedz arī tā sauktā īpašnieku efekta dēļ, jo investors, kas jau ir kāda uzņēmuma dalībnieks, papildu investīciju novērtē citādāk nekā jauns investors.

V. VĀCIJAS REAKCIJA UZ BDB PAUSTO VIEDOKLI

- (90) Vācija uzskata, ka BdB neizdodas pierādīt, ka pasīvais ieguldījums ir pamatkapitāla investīcija, ne arī radīt bažas, ka atlīdzība, par ko puses vienojušās un ko saņēmusi Hesenes federālā zeme, būtu neatbilstoša ieguldītajiem līdzekļiem. Līdz ar to nav runas par atbalsta sniegšanu.
- (91) Neesot nekāda pamatojuma atlīdzības apjoma noteikšanai izmantot "apkārtceļu" – atlīdzību par fiktīvu investīciju pamatkapitālā. Hesenes federālā zeme jau no pašiem pirmsākumiem savus dzīvokļu celtniecības atbalsta programmas līdzekļus ieguldījusi bankā pasīvā ieguldījuma veidā. Attiecībā uz šo ieguldījumu runa ir par juridiski, nodokļu ziņā un no banku uzraudzības viedokļa definētu finanšu instrumentu, kas pēc būtības atšķiras no tāda pamatkapitāla investīcijas, kādā federālā zeme vispār nebija ieinteresēta un kādu nevēlējās arī bankas īpašnieki.
- (92) BdB, izvairoties pieminēt svarīgas atšķirības pamatkapitāla un pasīvā ieguldījuma pazīmēs, kā arī atsaucoties uz atšķirībām starp "normālu" pasīvo ieguldījumu un Hesenes federālās zemes veikto pasīvo ieguldījumu, kādu vispār neesot.
- (93) BdB uzskata, ka pasīvās dalības termiņš būtu ierobežots vai arī to varētu atsaukt, un līdz ar to atbilstoši Bāzeles Banku uzraudzības komitejas pamatprincipiem tikai līdz 15 % no kopējā kredītiestādes garantētā pašu kapitāla tiktu atzīts par garantēto pašu kapitālu. Tā kā Hesenes federālās zemes bankas "Helaba" pasīvais ieguldījums tiek nodrošināts uz neierobežotu laiku un neieklaujoties 15 % robežās, tas neesot "normāls" Pasīvais ieguldījums, bet gan veidojot funkcionālu pamatkapitālu, un tāpēc atlīdzības aprēķināšanas gaitā neesot pamata runāt par citiem pasīvajiem ieguldījumiem vai citiem moderniem kapitāla instrumentiem, bet gan esot jārūnā par pamatkapitāla investīciju.
- (94) Šis BdB galvenais arguments esot nepietiekams vairāku iemeslu dēļ. Piemēram, ierobežots termiņš vai atsaukuma tiesības neesot ne juridiska, ne no banku uzraudzības viedokļa obligāta un nepieciešama pasīvas līdzdalības

uzņēmumā būtiskā pazīme. Tieši tāpat pamatkapitālam nav obligāti jābūt laikā neierobežotam un neatsaucamam. Gluži pretēji, saskaņā ar Vācijas likumdošanu jebkura uzņēmējabsabiedrība neatkarīgi no tās juridiskās formas var tikt nodibināta uz laiku vai arī var tikt noslēgta vienošanās par terminētu ieguldījumu, kas saskaņā ar Vācijas banku uzraudzības likumdošanu nav pretrunā ar atzīšanu par garantēto pašu kapitālu.

- (95) Tāpat BdB noklusējot, ka 15 % robeža atzīšanai par garantēto pašu kapitālu saskaņā ar starptautiskajiem banku uzraudzības noteikumiem saskaņā ar Bāzeles Banku uzraudzības komitejas "Sidnejas deklarāciju" un tai atbilstošo Vācijas uzraugošo institūciju praksi neattiecas uz nepārtrauktajiem kapitāla instrumentiem, ko iespējams atsaukt vienīgi pēc emitenta ierosinājumu (un nevis pēc investora ierosinājuma). Piedevām, Vācijas banku uzraudzības institūciju praksē šobrīd tiek pieņemts, ka arī ieguldījums ar vismaz 30 gadu termiņu un skaidrām investora atsaukuma tiesībām tiek nodrošināts kā "nepārtraukts" un līdz ar to uz to neattiecas prasība par 15 % robežu. Arī tas pierādot, ka atšķirība starp terminētu un neterminētu ieguldījumu nekādā gadījumā nav tik būtiska, kā to attēlojot BdB. Katrā ziņā, kas attiecas uz atbilstošu atlīdzību, tas nekādā veidā nepieļaujot un neattaisnojot pasīvā ieguldījuma atzīšanu par pamatkapitāla investīciju.
- (96) Tikai dažus mēnešus pēc "Helaba" arī "Deutsche Bank" pieņēma "mūžīgu" ieguldījumu tā saukto *Perpetuals* veidā, pie tam kapitāla tirgū. Pretēji BdB apgalvojumam uz to saskaņā ar atbilstošu uzrādītu laikraksta ziņojumu neattiecas 15 % robeža, jo šajā gadījumā nav notikusi vienošanās par procentu likmes paaugstināšanu par to, ka banka neizmantos tai atļautās atsaukuma tiesības (nav punkta par tā saukto "step-up"). "Deutsche Bank" *perpetuals* tāpat neesot nekāda izņēmuma rakstura, jo turpmākajā laika periodā arī neskaitāmas citas kredītiestādes tirgū piesaistījušas "mūžīgos" ieguldījumus, ko Vācija uzskaitīja kā piemērus. Neviena pati emisija, kuras apjoms pie liela pieprasījuma, sasniedzot no 150 miljoniem euro līdz pāri par 2 miljardiem euro, nedodot pat ne aptuveni tādu peļņu kā pamatkapitāls; atlīdzība svārstoties starp 110 un 290 bāzes punktiem virs *Mid-Swaps*. Jau 1999. gadā tirgū atlīdzības apjoma noteikšanā neesot piešķirta izšķiroša nozīme ne tam, vai kapitāla instrumenti esot terminēti vai neterminēti, ne arī tam, vai uz emisijas ieņēmumiem attiecas vai neattiecas 15 % robeža.
- (97) Arī BdB izlases kārtā piesauktie kritēriji, kam, no vienas puses, būtu jāpierāda pamatkapitāla un Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma līdzība un, no otras puses,

atšķirība starp šo pasīvo ieguldījumu un “normālu” pasīvo ieguldījumu, neesot pamatoti. BdB ņemot vērā ne pasīvā ieguldījuma apjomu, kāds saskaņā ar pušu vienošanos ir pieļaujams, ne arī pazīmes, kas ir būtiskas un obligātas, nošķirot pamatkapitālu un pasīvā kapitāla līdzdalību uzņēmumā.

- (98) Pamatkapitāls nav “apliekams ar procentiem”, bet gan nodrošina tiesības uz dividenžu izmaksu, kas ir ne vien atkarīgas no peļņas, bet galvenokārt līdzdalīgas peļņā. Turpretim atlīdzība par pasīvo ieguldījumu ir atkarīga tikai no peļņas. Tas, vai par pasīvo ieguldījumu tiek vai netiek paredzēta pēcmaksa, esot atkarīgs tikai no pušu panāktās vienošanās un nav uzskatāms par “normālas” pasīvās līdzdalības uzņēmumā noteicošu pazīmi. Vēl pie tam saskaņā ar [...] Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punktu ir paredzēts nepārprotami definēt pasīvā ieguldījuma tipiskais pakārtotās pēcmaksas pienākums zaudējumu gadījumā. Priekšrocības kārtībā no nākotnes peļņas ieguldījums tiek papildināts līdz sākotnējam līmenim ⁽¹⁴⁾.
- (99) Apgalvojumu, ka liela apjoma ieguldījumu gadījumā izmantojams tikai ieguldījums pamatkapitālā, nevis

“normāla” pasīva līdzdalība uzņēmumā, apgāžot to pasīvo ieguldījumu mērogs, ko privātās kredītiestādes kapitāla tirgū pieņemušas gan 1998. – 1999. gadā, gan, pieņemot pašlaik. Tas sniedzoties līdz pat aptuveni 1 miljardam euro. Relatīvi skatoties, arī katrs pasīvais ieguldījums virs 15 % robežas tiek atzīts par garantēto pašu kapitālu, ja vien tiek ievēroti Bāzeles Banku uzraudzības komitejas priekšraksti un no tiem izrietošā Vācijas uzraugošo institūciju prakse.

- (100) Šobrīd pierādījumu, ka 15 % robežu iespējams pārsniegt, piedāvājot arī viens no BdB biedriem – “Deutsche Bank” un tās 2003. gada 2. decembra kapitāla darījums. Runa esot par privāto investoru pasīvā kapitāla ieguldījumiem uz neierobežotu laiku (tā sauktie “*perpetual*”), un to kopējā vērtība sasniedzot 300 miljonus euro ⁽¹⁵⁾. Tas kārtējo reizi pierādot, cik likvids un caurskatāms ir vācu banku pasīvā kapitāla ieguldījumu tirgus arī pie lieliem apjomiem. Šajā gadījumā puses vienojušās par galvojuma uzrēķinu 0,99 % apmērā, un tāpēc šis darījums ir vēl viens pierādījums tam, ka Hesenes federālās zemes un “Helaba” vienošanās par galvojuma atlīdzības noteikšanu par pasīvo ieguldījumu ir balstīta tirgus situācijā un ir tirgum atbilstoša.

- (101) Pēc Komisijas pieprasījuma Vācija sagatavoja un iesniedza tabulas veida pārskatu par pasīvā īpašuma ieguldījumu un citu hibrīdu garantētā pašu kapitāla formu attīstību izvēlētajās lielajās privātajās bankās laikā no 1998. gada līdz 2003. gadam. Kā uzskata Vācija, no tā ir skaidri secināms, ka un kādā apjomā minētās kredītiestādes pieņemušas arī hibrīdus garantētos pašu kapitālus ārpus uzraudzības noteikumos definētās 15 % robežas, jo to īpatsvars kopējā garantētajā pašu kapitālā pārsniedz 15 % robežu (*):

	[A banka]			[B banka]			[C banka]		
	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%)	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%)	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%) (*)
1998	612 (612)	15 978	4 %	—	10 623	—	614	13,0	5 %
1999	3 096 (713)	17 338	18 %	1 495	12 908	12 %	1 937	14,6	13 %
2000	3 275 (786)	21 575	15 %	1 574	12 046	13 %	2 014	21,3	9 %

⁽¹⁴⁾ [...] nozīmē: “[...]”

⁽¹⁵⁾ Skatīt laikraksta *Börsenzeitung* 2003. gada 7. novembra numuru un laikraksta *International Financial Review* 2003. gada 22. novembra numuru.

(*) Pieminēto privāto lielo banku nosaukumi ir slepena informācija, un tabulā tās tiek apzīmētas kā A banka, B banka un C banka.

[A banka]			[B banka]			[C banka]			
Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%)	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%)	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%) (*)	
2001	3 404 (811)	24 803	14 %	1 923	11 542	17 %	3 650	21,7	17 %
2002	2 973 (686)	22 742	13 %	1 732	8 572	20 %	4 164	19,1	22 %
2003	3 859 (**) (572)	21 618	18 %	1 561	7 339	21 %	4 076	14,4	28 %

(*) vadoties no pilnas ieskaitīšanas garantētajā pašu kapitālā

(**) ieskaitot kumulatīvās prioritārās akcijas pēc trasta sabiedrību rekonolidācijas.

(102) Pretēji BdB viedoklim, gan Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma, gan kapitāla tirgū piesaistīta pasīvā ieguldījuma gadījumā maksātnespējas situācijā tas tiktu atmaksāts pirms pamatkapitāla, tātad – tam ir priekšroka attiecībā pret pamatkapitālu. Pretēji BdB viedoklim Hesenes federālā zeme, tāpat kā jebkurš cita pasīvā ieguldījuma investors uzņēmuma maksātnespējas gadījumā saņemtu bankrota kvotu, turpretim īpašnieks nesaņemtu neko, kas nozīmē samazinātu risku, salīdzinot ar pamatkapitālu.

(103) Pasīvā ieguldījuma uzņēmums būtiski atšķiras no pamatkapitāla ar to, ka pasīvā ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašnieks nav līdzdalīgs uzņēmuma īpašumā un viņam nav arī balss tiesību. To, izklāstot savu viedokli, BdB noklusējo un vēl pieprasot par to uzrēķinu. Tas neatbilst tirgus loģikai.

(104) BdB šaubas par to, ka atlīdzība ir apliekama ar nodokļiem, esot nepamatotas. Hesenes federālā zeme nav uzņēmusies ne līdzsabiedrībai nepieciešamo uzņēmēja risku, ne nepieciešamo uzņēmēja iniciatīvu. Tāpēc kā jebkurš tipisks pasīvā ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašnieks Hesenes federālā zeme saskaņā ar līgumu par pasīvā ieguldījuma uzņēmuma dibināšanu ir līdzdalīgs tikai "Helaba" tekošajā peļņā un zaudējumos, bet ne tās rezervēs, tāpat arī ne uzņēmuma īpašumu darījumu vērtībā. Izbeidzot pasīvā ieguldījuma uzņēmuma darbību, tā saņemtu atpakaļ tikai savu ieguldījumu. Hesenes federālā zeme nav saņēmusi iespējas izmantot nevienas sabiedrības dalībnieka tiesības, kas atbilstu komandītsabiedrības dalībnieka balss tiesībām, kontroles tiesībām un iebildes tiesībām vai dalībnieka kontroles tiesībām atbilstoši Vācijas Federatīvās Republikas

Civillikuma 716. panta 1. punktam. Pie tam Hesenes un Tiringenes federālo zemju valsts likums par kopējas banku krājkašu organizācijas veidošanu nepieļautu netipiska pasīvā ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašnieka pieņemšanu. Līdz ar to, nepastāvot līdzsabiedrībai, arī finanšu dienesti atzītu Hesenes federālajai zemei samaksātās atlīdzības apliekamību ar nodokļiem.

(105) Arī par ietekmi uz bilanci viedokļi ir atšķirīgi. Pamatkapitāls tiek nodrošināts no bilances peļņas (aktīvu pārsvars pār pasīviem) ar pilnsapulces lēmumu. Turpretim Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma gadījumā atlīdzība samazinot bankas operatīvo peļņu, jo izraisa procentu pārpalikumu (atlīdzība ir daļa no procentu izdevumiem) un nav uzskatāma par peļņas izlietojumu, tātad par to nav nepieciešams dalībnieku pilnsapulces lēmums. Šāds pasīvā ieguldījuma obligātais atspoguļojuma veids bilancē ietekmē *Cost-Income-Ratio* un bilances pašu kapitāla rentabilitāti.

(106) Pretēji BdB viedoklim, tirgus ekonomikas apstākļos investors saņemamās atlīdzības apmēra noteikšanai pieņemtu summas ierobežojumu līdz faktiski darījumu attīstībai izmantotajiem līdzekļiem un par pārējo kapitāla daļu nepieprasītu atlīdzību 0,3 % apjomā, atsaucoties uz Komisijas lēmumu "WestLB" lietā. Ņemot vērā jau iepriekš izskaidroto "Helaba" ierobežoto nepieciešamību pēc papildu līdzekļiem, arī neviens cits investors sarunu gaitā nebūtu panācis labākus noteikumus kā Hesenes federālā zeme.

(107) Attiecībā uz atlīdzības atbilstību BdB argumentācija jau sākotnēji esot maldīga. Kā paraugu varētu izmantot tikai tās

atlīdzības, par kādām atbilstošajā laika posmā tirgū par salīdzināma lieluma investīcijām vienojušās citas kredītiestādes. Salīdzinot atlīdzību apjomus un spriežot par piemaksām vai atlaidēm no šīm atlīdzībām, būtu jāņem vērā dažādu pasīvu ieguldījumu veidu atšķirības un jo īpaši to piesaistošo kredītiestāžu kvalitāte, nevis jāsalīdzina ar atlīdzību par hipotētisku investīciju pamatkapitālā.

(108) Neatkarīgi no tā maldīgs esot arī BdB veiktais peļņas aprēķins no investīcijas pamatkapitālā. Aprēķinot beta vērtību, federālās bankas neesot salīdzināmas ar tā sauktajām kredītbankām, kuru sistemātiskais risks ir virs vidējā rādītāja. Daudz pareizāk būtu izmantot datus par skaidri definēto uz biržu orientēto banku grupu, tā sauktajām CDAX bankām. "Helaba" bilances summas lielu daļu veido komunālās, starpbanku un hipotēku prasības ar zemu riska pakāpi. Objektīvi novērtējot uzņēmumus, eksperts septiņām kredītiestādēm ar līdzīgu riska struktūru atkarībā no darījumu riska pakāpes, darījumu veida, klientu struktūras un uzņēmuma lieluma noteica vidējo beta faktoru [...] uz 1999. gada 1. janvāri, kas ir ievērojami mazāks par vienu. Eksperts par pamatu pieņēmis ilgtermiņa tirgus peļņu 5,0 % apmērā un ilgtermiņa bezriskā procentu likmi 6,0 % apmērā. Uz 1999. gada 1. janvāri tas veidojis pašu kapitāla izmaksu palielinājumu [...] % apmērā. BdB apgalvojums, ka "Helaba" pašu kapitāla peļņa uz 1998. gada 31. decembri sasniedza 11,66 %, esot balstīts uz pārāk palielinātu beta faktoru un uz, starp citu, novecojušiem vēsturiskajiem datiem. Pēdējos gadu desmitos procentu līmenis esot ievērojami mainījies, tāpēc BdB izklāsts par inflāciju un prognozēto inflāciju šajā aspektā esot pilnīgi nesaprotams.

(109) Tāpat arī atlīdzība, par ko puses vienojušās, par pasīvu ieguldījuma termiņu esot salīdzināma tikai ar mainīgo atbilstošo pamatkapitāla peļņu, nevis ar uzņēmuma pamatkapitāla peļņu investīcijas piesaistes brīdī. Nevienam bankas īpašniekam neviens nebūtu garantējis pašu kapitāla peļņu 1998. gada beigū līmenī, tā ignorējot peļņas svārstību risku.

(110) Neesot izprotams BdB viedoklis par refinansēšanas izmaksu atvilkuma apjomu. Uz neto refinansēšanas izmaksām plašāk atsaukties varētu tikai tad, ja no salīdzinājumam piesauktām atlīdzībām, ko privātas kredītiestādes maksā par kapitāla tirgū piesaistītiem salīdzināmiem pasīvajiem ieguldījumiem, tiktu atskaitīta teorētiskā vai efektīvā šo kredītiestāžu nodokļu kvota. Taču par kapitāla tirgū piesaistītiem ieguldījumiem regulāri tiek uzrādīta nevis pilnā atlīdzība, bet gan tikai atlīdzības uzrēķins, kas dažādu ar procentiem apliekamu instrumentu un mantisko ieguldījumu gadījumā esot identisks galvojuma atlīdzībai. Līdz ar to varot tieši salīdzināt Hesenes federālās zemes par pasīvu ieguldījumu saņemto atlīdzību ar atlīdzībām, kas tiek maksātas tirgū. Apkārtceļš – fiktīva pilnā atlīdzība par

fiktīvu skaidras naudas ieguldījumu, no kuras tad būtu jāatskaita refinansēšanas izdevumi – nav nepieciešams un tikai ievērojami palielina kvantitatīvā novērtējuma nedrošību, jo vairākās aprēķinu pakāpēs tiktu izmantoti pieņemti lielumi.

(111) Pretēji BdB viedoklim atlīdzībai neesot pamatoti nekādi papildu uzrēķini. Neesot empīrisku pierādījumu tam, ka tirgū par īpaši lielu ieguldījumu tiktu maksāta kāda piemaksa. Salīdzināmi privāto kredītiestāžu kapitāla piesaistes darījumi neļaujot secināt, ka ieguldījuma summu un atlīdzība ir saistīta. Vēl jo vairāk – federālajai zemei bijis jāpiekrīt izvirzītajam vairākpakāpju modelim, jo "Helaba" sākotnēji nav varējusi izmantot nesadalītos speciālos līdzekļus. Nevienam kapitāla avotam tirgū nebūtu izdevies ne vien uzreiz saņemt atlīdzību par pilnu investīcijas summu, bet vēl arī saņemt papildu piemaksu.

(112) Tāpat uz pasīvu ieguldījuma uzņēmumu nav attiecināms viedoklis, ka, investējot pamatkapitālā, papildu atlīdzības veidā būtu jākompensē neesošās balss tiesības. Jau likums paredz, ka pasīvu ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašniekam nav balss tiesību, un tirgū pasīvu ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašniekam "atteikšanās" no ietekmes iespējas netiek atlīdzināta.

(113) Principā gan esot pareizi, ka investors sava ieguldījuma iztrūkstošo rīcībspēju kompensē ar augstāku peļņu. Tāpat arī federālās zemes pasīvu ieguldījuma zemā ietekme salīdzinājumā ar labuma tiesību kapitālu tika ņemta vērā pirms transakcijas veikšanas. Tāpat puses esot ņēmušas vērā ieguldījuma nepārtrauktību, nosakot atlīdzības uzrēķinu 0,20 % apjomā gadā. Turpretim privāts investors būtu ņēmis vērā, ka šajā gadījumā tika meklēta iespēja ieguldīt nevis skaidru naudu, bet gan apjomīgus, nedalāmus speciālos līdzekļus ar konkrētu mērķi, ko iespējams veikt tikai mantiska ieguldījuma veidā. Ja BdB uzskata, ka šāda veida investīcijām tirgus praktiski neeksistē, tad tas attiecas ne vien un atkārtotiem ieguldījumiem (rīcībspēja), bet arī uz pirmreizēju ieguldījumu. Neesot arī pamatoti uzskatīt, ka privātais ieguldītājs šo iemeslu dēļ pieprasītu vai saņemtu vēl augstāku uzrēķinu nekā 0,20 % par ieguldījuma nepārtrauktību. To BdB arī neesot tuvāk ne paskaidrojusi, ne pamatojusi.

(114) Pētot tirgu, pretēji BdB viedoklim, esot jāņem vērā arī patenta nodokļa efekts. Pasīvos ieguldījumus kredītiestādēs galvenokārt veicot institucionāli ieguldītāji, kam pašiem būtu jāmaksā patenta nodoklis no saņemtās atlīdzības. Turpretim federālā zeme esot atbrīvota no patenta nodokļa, tāpēc piekristu atbilstoši mazākai atlīdzībai. Izlīdzinājumam no otras puses federālās zemes atbrīvojums no nodokļa izraisa bankai pienākumu maksāt patenta nodokli. Vai tas

tiek samaksāts federālajai zemei vai pašvaldībai, neesot svarīgi, tieši tāpat kā fakts, ka patenta nodoklis tiek aprēķināts no nodokļiem apliekamajiem ienākumiem, parasti ar to apliek atlīdzības saņēmēju, bet šajā gadījumā bankas ienākumus, kamēr vien banka vispār saņem ienākumus. Ja turpretim banka cieš zaudējumus, atkrīt ne vien patenta nodokļa maksājums, bet arī atlīdzības maksājums par ieguldījumu.

- (115) Pretēji BdB apgalvojumam "Helaba" atlīdzību nemaksājot pati sev. Saskaņā ar Hesenes federālās zemes lēmumu atlikusi peļņa no speciālo līdzekļu ieguldījuma pēc nodokļu nomaksas netiekot ieskaitīta kopējā budžetā, bet gan tāpat tiek iezīmēta mērķa īstenošanai un izmantota atbalsta darbību stiprināšanai. Tas esot jautājums par "Helaba" federālajai zemei samaksāto līdzekļu izlietojumu.

VI. PASĀKUMA ATZĪŠANA

1. VALSTS ATBALSTS SASKAŅĀ AR EIROPAS KOPIENAS DIBINĀŠANAS LĪGUMA 87. PANTA 1. PUNKTU

- (116) Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu, ja Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā nav noteikts citādi, valsts atbalsts vai ar valsts līdzekļiem nodrošināta palīdzība, kas noteiktu uzņēmumu vai ražošanas nozaru privilēģēšanas ceļā kropļo vai draud kropļot konkurences situāciju, nav savienojama ar kopējā tirgus principiem, ja tā ietekmē darbības starp dalībvalstīm.

1.1. VALSTS LĪDZEKĻI

- (117) Izšķiroties par pasīvo ieguldījumu, Hesenes federālā zeme pieņēma lēmumu izmantot līdzekļu piesaistes metodi, kuras būtība ir sabiedriskā atbalsta līdzekļu ieguldīšana "Helaba" tās pašu kapitāla bāzes stiprināšanai un vienlaikus arī Hesenes federālās zemes papildu ieņēmumu ģenerēšanai. Neskatoties uz to, ka ieņēmumi no šī ieguldījuma arī turpmāk tiktu izmantoti atbalsta programmas mērķiem un līdz ar to kalpotu sabiedrības labuma mērķiem, kapitāls bija pieņemams no banku uzraudzības viedokļa un līdz ar to varēja tikt izmantots "Helaba", kas konkurē ar citām kredītiestādēm un garantiju mērķiem. Līdz ar to "Helaba" saņēma valsts līdzekļus.

1.2. PRIEKŠROCĪBAS NOTEIKTAM UZŅĒMUMA

- (118) Lai pārbaudītu, vai valsts līdzekļu ieguldīšana vienā publiskā uzņēmumā ir uzskatāma par priekšrocību radīšanu šim uzņēmumam un līdz ar to valsts atbalstu tam Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē, Komisija piemēro "tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora" pamatprincipu. Šo pamatprincipu atzinusi un attīstījusi augstākā tiesu instance un pirmās instances tiesa

vairākās lietās, jo īpaši ar šo lietu salīdzināmajā lēmumā par "WestLB" ⁽¹⁶⁾.

a) **Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora pamatprincips**

- (119) Saskaņā ar šo pamatprincipu par viena uzņēmuma privilēģēšanu nav uzskatāms fakts, kad kapitāla līdzekļi nonāk uzņēmuma rīcībā ar tādiem noteikumiem, "pie kādiem privāts kapitāla investors, kas strādā saskaņā ar normāliem tirgus ekonomikas noteikumiem, būtu gatavs piešķirt līdzekļus privātam uzņēmumam" ⁽¹⁷⁾. Turpretim par privilēģēšanu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē var runāt tad, ja paredzētie atlīdzības noteikumi un/vai uzņēmuma finanšu situācija liecina, ka atbilstošā laika periodā nav sagaidāma normāla peļņa.

- (120) Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora pamatprincips ir vienādi attiecināms uz visiem publiskajiem uzņēmumiem, un proti, neatkarīgi no tā, vai tie strādā ar peļņu vai zaudējumiem. Šo Komisijas viedokli "WestLB" spriedumā apstiprināja pirmās instances tiesa ⁽¹⁸⁾.

- (121) Tātad šīs pārbaudes galvenais uzdevums ir noskaidrot, vai tirgus ekonomikai atbilstošs investors būtu ieguldījis "Helaba" kapitālu, kas uzrāda tādas pašas pazīmes kā Hesenes federālās zemes ieguldītie atbalsta līdzekļi, ar tādiem pašiem noteikumiem, jo īpaši attiecībā uz paredzēto peļņu no investīcijas.

b) **Ieguldītā kapitāla tiesiskais un ekonomiskais novērtējums**

- (122) Hesenes federālā zeme 1998. gada 31. decembrī pasīva ieguldījuma veidā ieguldīja bankā "Helaba" atbalsta līdzekļus ar nominālo federālās zemes daļas aizdevuma vērtību 6,026 miljardu Vācijas marku (3,081 miljardi euro) un ekspertu atzītu skaidrās naudas vērtību 2,473 miljardu Vācijas marku (1,264 miljardi euro) apjomā. BAKred to pilnā apjomā no uzraudzības viedokļa atzina par bāzes pašu līdzekļiem, kā norādīts iepriekš. Atbalsta programmas darbībām ik gadus bija nepieciešama tikai neliela ieguldījuma daļa mainīgas summas apjomā. Šī bilancē iekļautā pasīva ieguldījuma daļa pildīja vienīgi bankas "Helaba" garantijas funkciju. Lielākā atlikusi daļa bankai "Helaba" bija pieejama, lai nodrošinātu vai paplašinātu savus tirgus darbības.

- (123) Saskaņā ar savu rīcību "WestLB" lietā Komisija nosaka atbilstošu atlīdzību par pievienoto atbalsta kapitālu, ņemot vērā tā komerciālo izmantojamību bankai. Kā iepriekš

⁽¹⁶⁾ Spriedums saistītajās lietās T-228/99 un T-233/99.

⁽¹⁷⁾ Komisijas paziņojums dalībvalstīm: Eiropas Kopienas līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārskatāmību 5. panta, OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp, skatīt Nr. 11., izmantojums. Šajā paziņojumā gan ir runa vienīgi par pārstrādājošo rūpniecību, taču pamatprincips bez šaubām tāpat attiecas arī uz visām pārējām tautsaimniecības nozarēm. Attiecībā uz finanšu pakalpojumiem tas apstiprināts veselā virknē Komisijas lēmumu, piemēram, *Crédit Lyonnais* lietā (OV L 221, 8.8.1998., 28. lpp.) un *GAN* lietā (OV L 78, 16.3.1998., 1. lpp.).

⁽¹⁸⁾ "WestLB" spriedums, 206) apsvērumi un turpmākie.

paskaidrots, lai noteiktu tirgum atbilstošu atlīdzības apjomu, šajā gadījumā par pamatu tiek ņemts atlīdzības apjoms, ko atbilstoši tirgus ekonomikai strādājošs kapitāla investors pieprasītu, nodrošinot bankai pašu kapitālu šādā formā.

- (124) Prasības uzturētājs šajā sakarā norāda, ka bankai "Helaba" piešķirtā kapitāla gadījumā, tāpat kā WfA īpašuma ieguldījuma gadījumā bankai "WestLB", ir runa par investīciju, kas pielīdzināma investīcijai pamatkapitālā. Savukārt Vācija apstrīd šī ieguldījuma līdzību investīcijai pamatkapitālā. Kapitāls esot uzskatāms par pasīvo ieguldījumu, kas ietekmē arī atlīdzības apjomu.
- (125) Vācija, "Helaba" un prasības uzturētājs atzīst, ka Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma atbalsta programmas kapitāls veido garantēto pašu kapitālu. Piesaistījumu mērķim BAKred atzinusi par garantēto pašu kapitālu ("pirmās klases kapitālu"), tāpēc arī to drīkst salīdzināt tikai ar tiem pašu kapitāla instrumentiem, kas Vācijā bija atzīti garantētā pašu kapitāla ieguldījuma veikšanas gadā un ieguldījuma veikšanas brīdī bija pieejami "Helaba" tādā apjomā, kas ievērojami pārsniedza garantētā pašu kapitāla 15 % robežu.
- (126) Tiktāl Komisija piekrīt lietā iesaistīto pušu izklāstam. Jau savā 1999.gada lēmumā "WestLB" lietā Komisija skaidri norādīja, ka tāpat par garantēto pašu kapitālu atzītā WfA īpašuma salīdzinājums ar kapitāla instrumentiem, kas ir izmantojami vienīgi kā papildu kapitāls, piemēram, tiesības uz līdzdalību peļņā akcijas un prioritārās akcijas bez balss tiesībām, nevar kalpot par pamatu, lai noteiktu atbilstošu atlīdzību par ieguldīto kapitālu (Lēmums 2000/392/EK, 199 apsvērums). Garantēto pašu kapitālu uzņēmums var izmantot labāk, jo tas var nodrošināt papildus pašu līdzekļus (piemēram, bezmaksas akcijas) līdz tādai pašai vērtībai, lai tādejādi paplašinātu pašu līdzekļu bāzi. Priekšnoteikums atzīšanai par bāzes pašu līdzekļiem ir pievienotā kapitāla paaugstināta riska ekspozīcija, kas atspoguļojas arī palielinātā tirgum raksturīgā atlīdzībā par šiem instrumentiem. Līdz ar to jau sākotnēji ir izslēdzama salīdzināšanas iespēja ar tā sauktajiem papildu līdzekļiem, kas tikai ierobežotā apjomā ir pieejami darījumu paplašināšanai.
- (127) BdB uzskata, ka "Helaba" konkrētās investīcijas īstenošanai likumīgi bija pieejama vienīgi pamatkapitāla vai akciju pamatkapitāla tiesiskā forma. Kā uzskata Vācija, tāpat bija izmantojama arī pasīvā ieguldījuma tiesiskā forma ar neierobežotu termiņu (*perpetual*), kas atbilda Kredīšanas likuma 10. panta 4. punkta un vienlaikus arī Bāzeles Starptautiskās bankas Banku uzraudzības komitejas "Sidnejas deklarācijas" prasībām, kas savukārt noteica Vācijas banku uzraudzības institūcijas BAKred lēmumu pieņemšanas praksi. Tāpēc Hesenes federālās zemes un "Helaba" vienošanās priekšmets bija pasīvā ieguldījuma tiesiskā forma ar neierobežotu termiņu, ko par tādu atzina arī atbildīgā banku uzraudzības institūcija BAKred un atbildīgā nodokļu iekasēšanas institūcija.
- (128) Komisijas uzskata, ka Vācija pietiekami pamatoja to, ka BdB izteikumi nav pamatoti. BdB pamatoja to, ka Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījums esot "normāla" pasīvā ieguldījuma formas izkropļojums. No ekonomiskā viedokļa šis pasīvā ieguldījums uzrādot tik daudz un tāda veida līdzības ar pamatkapitālu, ka investors būtu pieprasījis tādu procentuālu atlīdzību, kas atbilstu investīcijai pamatkapitālā.
- (129) Komisija sākotnēji pieņēma zināšanai, ka pasīvā ieguldījums nepārprotami par tādu tika atzīts no Hesenes federālās zemes un "Helaba" puses, kā arī no atbildīgās Vācijas institūcijas. Lai varētu uzskatīt, ka noticis formas izkropļojums, būtu jābūt neapšaubāmi skaidram, ka Vācijas atbildīgās iestādes Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu par tādu atzinušas nepareizi. Taču par to nekas neliecina. Komisija piekrīt Vācijas viedoklim par to, ka terminēts ieguldījuma laiks vai pasīvā ieguldījuma atsaukuma tiesības ne juridiski, ne arī no banku uzraudzības viedokļa nav nepieciešamas pazīmes, lai pasīvā ieguldījums tiktu atzīts par garantēto pašu kapitālu Kredīšanas likuma 10. panta 4. punkta nozīmē. Tālāk Komisija Bāzeles Banku uzraudzības komitejas 1998. gada oktobra "Sidnejas deklarāciju" interpretē tādejādi, ka jo īpaši laikā ierobežotu jaunu kapitāla instrumentu atzīšanai par garantēto pašu kapitālu tā nosaka vienīgi 15 % robežu. Taču no tā nav apgriezti secināms, ka nepārtraukti jauni kapitāla instrumenti vispār nevarētu tikt atzīti par garantēto pašu kapitālu vai arī tie iekļaujas šajā robežā. Par nepārtrauktu jaunu kapitāla instrumentu izmantošanas iespēju garantētā pašu kapitāla veidā, kas pārsniedz 15 % robežu, starp citu, liecina arī pēdējo gadu privāto banku prakse, kā izsmeloši pierādījusi Vācija.
- (130) Arī BdB izlases veidā piesauktos kritērijus Komisija neuzskata par pietiekami pamatotiem. No riska analīzes viedokļa Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma tips drīzāk ir salīdzināms ar "normālu" pasīvo ieguldījumu, nevis ar investīciju pamatkapitālā. Arī šajā ziņā Komisija piekrīt Vācijas izteiktajam viedoklim.
- (131) Šajā jautājumā Komisija uzskata par būtisku to, ka gan Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījums, gan citi kapitāla tirgū veiktie "normālie", tas ir, terminētie pasīvie ieguldījumi maksātnespējas gadījumā ir sedzami pirms pamatkapitāla, līdz ar to investors saņem bankrota kvotu, kamēr pamatkapitāla investīcijas gadījumā nesaņem neko. Uzrādot juridisku apliecinājumu, Vācija pierādīja, ka saskaņā ar līguma noteikumiem Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma prasība visā tā termiņa laikā, ja tā apjomu nebūs samazinājuši zaudējumi vai arī tas nebūs izlietots, bankas maksātnespējas vai likvidācijas gadījumā no iespējamiem atlikušajiem līdzekļiem tiktu segta pirmām kārtām – pirms pamatkapitāla.
- (132) Pie tam – kamēr vien uzņēmums necieš zaudējumus – gan Hesenes federālā zeme, gan terminēta pasīvā ieguldījuma

investors saņem visu atlīdzību, par ko puses vienojušas, turpretim investējot pamatkapitālā, investoram ir tiesības tikai uz peļņas daļai atbilstošu dividenžu maksājumu. Arī šajā ziņā Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punkta izpratnē Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums ir tipisks pasīvais ieguldījums.

(133) Tāpat nepietiekams ir arī BdB iebildums, ka pasīvais ieguldījums ir pielīdzināms investīcijai pamatkapitālā jau tāpēc vien, ka ilgtermiņā tas izraisījis "Helaba" garantētā pašu kapitāla pieaugumu par gandrīz 50 %. Te vispirms jāatgādina par vairākpakāpju modeli, par kuru Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās un saskaņā ar kuru laikā no 1999. gada līdz 2000. gadam bankai "Helaba" faktiski pamatdarbības darījumu segšanai ir pieejama tikai ik gadus pieaugoša izmantojamā garantētā pašu kapitāla daļa. Pie tam šajā jautājumā Komisija nepārprotami norāda, ka arī "WestLB" gadījumā piesaistītā kapitāla lielais apjoms bija tikai pazīme, bet ne izšķirošs apstāklis, lai atzītu līdzību ar pamatkapitālu. "WestLB" Lēmumā 2000/392/EK, kā arī atjaunotajā 2004. gada 20. oktobra lēmumā Komisija, aplūkojot situāciju kopumā, ir nonākusi pie secinājuma, ka dominē apspriežamās transakcijas līdzība ar investīciju pamatkapitālā. Svarīgs aspekts minētajā gadījumā, piemēram, ir apstāklis, ka WfA līdzekļi, līdzīgi kā pamatkapitāls, bija pilnībā pakļauti pilnam zaudējumu riskam maksātne-spējas vai likvidācijas gadījumā. Papildus "WestLB" lietā Komisija ņēma vērā arī to, ka WfA līdzekļu ieguldīšanas brīdī 1991. gadā – citādāk nekā 1998. gada Hesenes federālās zemes veiktā pasīvā ieguldījuma laikā bankā "Helaba" – hibrīdu kapitāla instrumentu tirgus Vācijā vēl nebija attīstījies, un tāda kredītiestāde kā "WestLB" atbilstoša apjoma garantēto pašu kapitālu tirgū būtu varējusi piesaistīt tikai pamatkapitāla formā. Šajā aplūkotajā gadījumā "Helaba" prognozēto vajadzību pēc kapitāla laikā no 1998. līdz 2002. gadam bez problēmām būtu varējusi nosegt, piesaistot laika ziņā sadalītus, vairākus apjoma ziņā mazākus pasīvos ieguldījumus no dažādiem tirgus institucionāliem investoriem.

(134) Vēl BdB norāda, ka pēc Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma ieguldīšanas "Helaba" pamatkapitāla buferis samazinājās līdz vairs tikai 50 %, turpretim privātajām kredītiestādēm garantētā pašu kapitāla hibrīdo instrumentu īpatsvars ir mazāks par 20 %, un līdz ar to šo kredītiestāžu pamatkapitāla buferis ir lielāks par 80 %. Kā uzskata BdB, institucionāls investors, ņemot vērā lielo procentuālo īpatsvaru "Helaba" garantētajā pašu kapitālā, nebūtu piekritis līdzīgam ieguldījumam. Vācija apstiprināja, ka pasīvā ieguldījuma īpatsvars garantētajā pašu kapitālā 2003. gadā, tātad pēc tam, kad bija sasniegta vairākpakāpju

modeļa pēdējā pakāpe, veidoja [...] %, savukārt visu pasīvo ieguldījumu (tas ir, ne tikai Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma īpatsvars) 2003. gadā veidoja [...] %. Taču Komisija uzskata, ka no tā nevar secināt, ka institucionāls investors nebūtu veicis salīdzināmu pasīvo ieguldījumu šajā bankā, ņemot vērā lielo kopējā pašu kapitāla daļu, ko šis pasīvais ieguldījums veido. Vācija varēja pierādīt, ka federālās bankas principā daudz vairāk izmanto pasīvos ieguldījumus ārpus 15 % robežas kā garantētā pašu kapitāla nodrošināšanas instrumentu, un proti, galvenokārt no galvotāju, kā arī trešo pušu investīciju puses. Saskaņā ar Vācijas sniegtajiem datiem pasīvo ieguldījumu īpatsvars [...] ⁽ⁱ⁾ 2003. gadā sasniedza 72 %, [...] ⁽ⁱⁱ⁾ i – 39 %, [...] ⁽ⁱⁱⁱ⁾ ii – 33 %, [...] ^(iv) v – 39 % un [...] ^(v) – 42 % ⁽¹⁹⁾. Augstais hibrīdo instrumentu līmenis izskaidrojams ar to, ka federālajām bankām to publiski tiesiskās struktūras dēļ ir liegta iespēja piesaistīt kapitālu akciju tirgos. Tāpat šķiet, ka federālajās bankās investori ir drīzāk gatavi samierināties ar mazāku pamatkapitāla buferi, jo citādas darījumu organizācijas un ar to saistītās samazinātās kredītiestādes riska struktūras dēļ kapitāls ir pakļauts mazākam kopējam riskam. Vismaz attiecībā uz "Helaba", kas arī minēto federālo banku grupā jāizceļ kā kredītiestāde ar salīdzinoši mazāku riska pakāpi, Komisija nevar izslēgt iespēju, ka neskatoties uz pamatkapitāla buferi (tikai) aptuveni 50 % apmērā, institucionāls investors būtu ieguldījis salīdzināmu investīciju "Helaba" pasīvā ieguldījuma formā.

(135) Komisija detalizētāk pārbaudīja, kādā veidā ieguldījuma nepārtrauktība, tātad apstāklis, ka tas ir neterminēts un neatsaucams no Hesenes federālās zemes puses, ietekmē šeit veicamo riska analīzi.

(136) BdB apgalvo, ka kapitāla tirgū neeksistēja neterminēti hibrīdie instrumenti. Institucionālie investori esot principā gatavi piekrist tikai hibrīdiem pašu kapitāla instrumentiem, kas ir laikā ierobežoti, vai arī tādiem instrumentiem, no kuriem var sagaidīt atdevi, paaugstinoties tā sauktajam *Step-up*, vai arī noteiktā laika brīdī pārveidojot šo instrumentu citā ieguldījuma veidā. *Step-up* noteikumi šajā gadījumā kalpotu emitentiem kā spēcīgs ekonomiskais stimuls atmaksāt pasīvo ieguldījumu. *De facto* ar *Step-up* klauzulu *perpetual* ieguldījums faktiski tiek pārveidots par instrumentu ar precīzi noteiktu beigu termiņu. Parasti jaunus garantētā pašu kapitāla instrumentus izmantojot tikai privātie ieguldītāji.

(137) Vācija un "Helaba" uz to iebilda, ka arī *perpetuals* ar *Step-up* gadījumos investoriem jāreķinās, ka, pretēji iespējamām prognozēm, *Step-up* klauzulas spēkā stāšanās brīdī nebūs

⁽ⁱ⁾ Slepna informācija, šeit apzīmēta kā I banka

⁽ⁱⁱ⁾ Slepna informācija, šeit apzīmēta kā II banka

⁽ⁱⁱⁱ⁾ Slepna informācija, šeit apzīmēta kā III banka

^(iv) Slepna informācija, šeit apzīmēta kā IV banka

^(v) Slepna informācija, šeit apzīmēta kā V banka

⁽¹⁹⁾ Federālās valdības 2004. gada 1. oktobra paziņojums, 16. lpp.

iespējama "termiņam atbilstoša" atmaksa, tāpēc pastāvēs nepārtrauktības risks. Šī situācija, pirmkārt, saistīta ar to, ka "atsaukuma tiesības" pieder vienīgi emitentam, un, otrkārt, termiņiem atbilstošas atmaksas iespēja saistīta ar emitenta ekonomisko situāciju, sākot darboties *Step-up* klauzulai, un, treškārt, uzraudzības iestādēm ir jāpiekrīt atsaukumam, pie kam piekrišana ir iespējama tikai tad, ja emitentam atsaukuma brīdī ir no uzraudzības viedokļa pietiekams pašu kapitāla apjoms vai arī tas veic tirgū aizstājošas darbības. Arī ar piemēriem tika pamatots, ka arī institucionālie investori izmanto hibrīdus instrumentus ar neierobežotu darbības laiku un bez *Step-up*, pie kam Vācija atgādināja pakārtoto un neterminēto *Air Canada* 1987. gadā veikto aizņēmumu, kam, kā Komisija pārliecinājās, tiesām nebija noteikta *Step-up* kārtība. Tāpat Vācija pamatoja, ka atsaukuma tiesību pastāvēšana gan tiek ņemta vērā, nosakot cenas, taču atlīdzības apjoms nav liels.

(138) Komisijai, spriežot par šo gadījumu, ņēma vērā apstākli, ka ieguldījuma nepārtrauktība šajā gadījumā galvenokārt attiecas uz investora risku nespēt izmantot procentu likmju kāpumu tirgū, jo, no vienas puses investoram nav atsaukuma tiesību un, no otras puses, tas nevar paļauties uz *Step-up* klauzulu. Taču ieguldījuma nepārtrauktība neietekmē zaudējumu risku maksātspējas vai likvidācijas gadījumā. Šo iemeslu dēļ un, ņemot vērā Vācijas iesniegto tirgus aprakstu, Komisija ir secinājusi, ka šajā gadījumā arī ieguldījuma neierobežotais termiņš neattiecas aplūkojamā objekta "pasīvā ieguldījuma" maiņu uz "pamatkapitālu". Taču Komisija vēlāk pārbaudīs rūpīgāk, vai nepārtrauktības dēļ par pasīvo ieguldījumu tirgū būtu jāveic pieņemtās atlīdzības uzrēķins.

(139) Ir skaidri secināms, ka "Helaba" gadījumā līdzekļu ieguldījums neapšaubāmi tika veikts pasīvā ieguldījuma tiesiskajā formā, kas uzrāda daudz vairāk līdzību ar citiem pasīvajiem ieguldījumiem nekā ar pamatkapitālu. Tāpēc Komisija uzskata, ka nav pietiekama pamata domāt, ka, izkropļojot pasīvā ieguldījuma tiesisko formu, ir tikuši piesaistīti līdzekļi, kas patiesībā no ekonomikas viedokļa veido pamatkapitālu. Tātad izejas punkts atlīdzības aprēķināšanai par izpētāmo kapitāla instrumentu ir "normāli", tas ir, terminēti pasīvie ieguldījumi tirgum tipiskā apjomā, kuru atlīdzībai arī, iespējams, pieskaitāms uzrēķins. Tāpēc nav pamata runāt par BdB apgalvojumiem par pamatkapitālam atbilstošu atlīdzību.

c) Noteicošās kapitāla bāzes atlīdzības noteikumi

Noteicošā kapitāla bāze

(140) Lai noteiktu atlīdzināmā kapitāla bāzi, Komisija vispirms nodala kredītiestādes uzņēmējdarbības vajadzībām pašu kapitāla veidā nodrošināto atbalsta līdzekļu tā saukto darījumu paplašināšanas funkciju un (tīro) tā saukto galvojuma funkciju.

(141) Ar tā saukto kapitāla darījumu paplašināšanas funkciju ir jāsaprot darījumu iespēju paplašināšanu ar riska aktīviem, uzraudzības institūcijām atzīstot bankas papildus pašu kapitālu. Izejas punkts tirgū pieņemtas atlīdzības noteikšanai ir atlīdzība, ko privāts kapitāla investors, kas nodrošina kādai bankai pašu kapitāla līdzekļus, pieprasītu konkrētajā situācijā. Taču, ja nodrošinātais kapitāls bankas bilancē ir iekļauts kā pašu kapitāls, taču to kā pašu kapitālu neatzīst uzraugošās institūcijas vai arī tas paredzēts atbalsta pasākumu garantēšanai, vai citu iemeslu dēļ nav izmantojams tirgus darījumos, tas nav izmantojams darījumu paplašināšanai. Taču kapitālam ir nozīme ne vien no uzraudzības viedokļa. Tā kā kredītiestādes kreditoriem tas ir pieejams vismaz garantiju mērķiem (tā sauktā galvojuma funkcija), kapitāla ekonomisko funkciju tomēr var salīdzināt ar galvojumu vai garantiju. Bilancē iekļautais pašu kapitāla apjoms bankas naudas devējiem dod ieskatu par bankas maksātspēju, tātad tas var atstāt ietekmi uz nosacījumiem, ar kādiem banka var piesaistīt svešu kapitālu. Tirgū pieņemtā atlīdzība par tā saukto kapitāla galvojuma funkciju nosakāma atkarībā no atlīdzības, ko privāts garantiju devējs (galvotājs) konkrētajā situācijā pieprasītu tāda lieluma un riska struktūras kredītiestādei, kāda ir "Helaba".

(142) Tātad, lai pilnā mērā noteiktu konkrētu atlīdzības apjomu par pasīvo ieguldījumu, kas atzīts par garantēto pašu kapitālu, tas jāsadala divās atšķirīgās kapitāla bāzēs. Kapitāla bāze, kas bija "Helaba" rīcībā tirgus darījumu segšanai, jāatlīdzina tā, kā par pasīvo ieguldījumu ar tādām pašām īpašībām konkrētajā situācijā to loģiski pieprasītu tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors. Kapitāla bāze, kas nebija izmantojama "Helaba" tirgus darījumiem, ir jāatlīdzina tā, kā tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors to loģiski pieprasītu konkrētajā situācijā.

Kapitāla bāze, kas bija pieejama "Helaba" tirgus darījumu segšanai

(143) Komisija ir pilnīgi pārliecināta, ka, nosakot atbilstošu atlīdzību, nav nozīmes tam, kādā apjomā faktiski tika izmantots pieejamais kapitāls. Vienīgā nozīme ir kapitāla izmantošanas iespējai, paplašinot darījumus. Arī privāts kapitāla investors neapmierinātos ar atlīdzību, kas atkarīga no izmantotā kapitāla apjoma. Šai ziņā Komisija piekrīt BdB viedoklim, kas norādīja, ka tirgus ekonomikai atbilstošam kapitāla investoram, kas uzņemas sava ieguldījuma zaudējumu risku, nav svarīgi, vai kredītiestāde pievienoto kapitālu faktiski izmanto vai neizmanto darījumu paplašināšanai. Principā BdB pareizi norāda, ka tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investoram vienīgā nozīme ir tam, ka viņš pats ar ieguldītajiem līdzekļiem vairs nevar veikt darījumus un tātad nevar gūt atbilstošu peļņu. Uzskatāmības dēļ var minēt piemēru ar dzīvokļa izīrēšanu:

izīrētājs pieprasīs īres maksu arī tajā gadījumā, ja īrnieks jebkādu iemeslu dēļ dzīvokli nedzīvo, jo, izīrējot dzīvokli, izīrētājs liedz sev iespēju izīrēt dzīvokli kādam citam, pie kam viņš nekādi nevar kontrolēt īrnieka konkrēto uzturēšanās vietu. Līdz ar to īres līguma priekšmets ir dzīvokļa izmantošanas iespēja.

(144) Komisija pieņem zināšanai, ka saskaņā ar vienošanos atlīdzināmā kapitāla bāze, kas bija pieejama "Helaba" tās tirgus darījumu segšanai, nav atkarīga no faktiskā izmantojuma apjoma, bet gan tikai no iespējamības segt tirgus darījumus. Tātad šai jomā panāktā vienošanās atbilst nupat izklāstītajiem Komisijas kritērijiem.

(145) Tomēr Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās par iepriekš aprakstīto tā saukto vairākpakāpju modeli. Saskaņā ar to, lai atbalsta kapitāls nebūtu jāsadala, pilna atbalsta kapitāla skaidrās naudas vērtība tika iekļauta bilancē jau uz 1998. gada 31. decembri. Tātad jau no pašiem pirmsākumiem lielākā kapitāla daļa, tas ir, izņemot to daļu, kas bija nepieciešama atbalsta darījumu segšanai, *de facto* bija izmantojama bankas tirgus darījumu segšanai. Taču sākumā "Helaba" paskaidroja federālajai zemei, ka saskaņā ar bankas darbības plānu tai šie līdzekļi tirgus darījumu segšanai nepieciešami t.s. sukcesīvi, tātad atbilstoši vairākpakāpju modelim, par ko puses bija vienojušās. Saistībā ar šīm pakāpēm turpretim bija runa par kapitāla izmantošanas iespēju, tas ir, atlīdzība nebija atkarīga no faktiskā izmantojuma apjoma. Ņemot vērā šo skaidro izmantošanas plānu, Hesenes federālā zeme jau no paša sākuma varēja precīzi prognozēt atlīdzināmo kapitāla bāzi. Tāpēc Hesenes federālā zeme bankas vērtēšanā neņēma vērā kapitāla faktisko izmantojumu, bet gan saskaņā ar izprotamo bankas vēlmi piekrita šādiem noteikumiem.

(146) Komisija uzskata šādu rīcību par savienojamu ar tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstoša kapitāla investora rīcību, kas Hesenes federālās zemes situācijā arī reāli nebūtu varējis panākt straujāk pieaugošu atlīdzināmā kapitāla bāzi, jo "Helaba" tam nebūtu piekritusi sava uzņēmējdarbības plāna dēļ. Tāpēc saskaņā ar Komisijas viedokli laikā no 1999. gada līdz 2002. gadam bija jāatlīdzina iepriekš noteiktās daļas un tikai no 2003. gada – pilns pasīvā ieguldījuma apjoms, kas bija izmantojams tirgus darījumu segšanai, saskaņā ar to atlīdzību, kādu par pasīvo ieguldījumu ar tām pašām pazīmēm konkrētajā situācijā būtu pieprasījis tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošs kapitāla investors.

Kapitāla bāze, kas tika iekļauta bilancē, bet nebija pieejama "Helaba" tirgus darījumu segšanai

(147) Kā jau iepriekš aprakstīts, arī tā pasīvo ieguldījumu daļa, kuru nevarēja izmantot tirgus darījumu segšanai, "Helaba" bilancē tika iekļauta uz 1998. gada 31. decembri. Tā pilnā

apjomā bija garantētā pašu kapitāla daļa un kā tāda jau no paša sākuma bija pieejama bankas kreditoriem kā drošības garants. Vismaz teorētiski tas rada bankai priekšrocību, jo bilancē iekļautais pašu kapitāla apjoms sniedz bankas kreditoriem priekšstatu par bankas maksāspēju un līdz ar to var ietekmēt noteikumus, ar kādiem banka var piesaistīt svešu kapitālu.

(148) Vācija iebilst, ka no fakta, ka "Helaba" pasīvo kapitāla ieguldījumu pilnā tā apjomā 1 264, 4 miljardi euro uzreiz pēc saņemšanas iekļāva savā bilancē, nav atvedināma nekāda maksāspējas reitingu uzlabojoša ietekme. Kopš astoņdesmito gadu vidus "Helaba" saņēmusi augstāko maksāspējas reitingu novērtējuma kategoriju AAA/Aaa, kas ir noteicošs ilgtermiņa rādītājs bankas kreditoriem. Pasīvā ieguldījuma iekļaušana nevarēja vēl vairāk paaugstināt šo teicamo maksāspējas reitinga pakāpes rādītāju ⁽²⁰⁾.

(149) Uz Komisijas papildu jautājumiem Vācija atbild, ka, arī novērtējot tā saukto finanšu spējas reitingu *Moody's Investors' Service* un tā saukto *Fitch' Individual Ratings*, atbilstošajā laika posmā nevarēja novērot pasīvais ieguldījuma ietekmi uz bankas finanšu spējas novērtējumu. Abi minētie reitingi, neņemot vērā valsts galvojumus, vērtēja konkrētās kredītiestādes institūcijas slogus un galvotāju garantijas tikai un tieši attiecībā uz tās peļņas spēju, tās vadības kvalitāti, stāvokli tirgū un arī nodrošinājumu ar pašu kapitālu ⁽²¹⁾. Abi minētie reitingi esot publicēti 1997. – 2000. gadā, un, neskatoties uz pasīvā ieguldījuma ieguldīšanu 1998. gada nogalē palikuši nemainīgi (*Moody's* finanšu spējas reitings C+ un *Fitch Individual Rating* B/C) un no 2001. gada pasliktinājušies (*Moody's* finanšu spējas reitings C+(neg.) vai C(neg.) un *Fitch Individual Rating* C). Vācija uzskata, ka tas apstiprina, ka pasīvais ieguldījums nav ietekmējis "Helaba" maksāspējas reitingu, neskatoties arī uz valsts garantijām ⁽²²⁾.

⁽²⁰⁾ Vācijas 2004. gada 23. jūnija atbilde, 12. lpp.

⁽²¹⁾ Vācijas 2004. gada 23. jūnija atbilde, 12. lpp., pielikums 29/2004, *Fitch Ratings: Bank Rating Methodology*: 2004. gada maijs, 12. lpp.: "Principal considerations are profitability, balance sheet integrity (including capitalisation), franchise, management, operating environment, consistency, as well as size (in terms of a bank's equity capital)".

⁽²²⁾ Kā jau iepriekš paskaidrots, iemesls ir meklējams no uzraudzības viedokļa ievērojami pārsniegtajās minimālajās garantētā pašu kapitāla kvotu normās (garantētā pašu kapitāla kvota 4,0 % apmērā, pašu līdzekļu kvota 8,0 % apmērā) atbilstošajā laika posmā, kas arī nosaka būtisko atšķirību no "WestLB" situācijas. Tā 1997. gadā, tas ir, pirms ieguldījuma veikšanas, atbilstoši Kreditēšanas likuma 10. paragrāfa 10.a daļas I pamatprincipam "Helaba" koncerna garantētā pašu kapitāla kvota sasniedza 4,8 % un "Helaba" pašas garantētā pašu kapitāla kvota – 5,0 %. Saskaņā ar Starptautiskās maksājumu izlīdzinājumu bankas pamatprincipiem garantētā pašu kapitāla kvota atradās pie 5,4 % robežas. Kopējā kvota jeb pašu kapitāla kvota 1997. gadā sasniedza 8,9 % un 9,6 % koncernam un 9,2 % kredītiestādei atsevišķi. Arī, paturot prātā turpmākajiem gadiem "Helaba" plānoto darījumu attīstību, tieša nepieciešamība pēc garantētā pašu kapitāla 1 264,4 miljonus euro apmērā piesaistīšanas bankai nepastāvēja.

- (150) Komisija nevar pilnībā piekrist Vācijas apgalvojumam. Vācijas izklāsts par finanšu spējas vai tā sauktajiem *Individual Strength* reitingiem drīzāk norāda, ka finanšu institūcijas nodrošinājums ar pašu kapitālu ir būtisks rādītājs labam reitingam un līdz ar to arī maksātspējas reitingam. Skatoties no tā sauktās *ex-ante* jeb iepriekšējās perspektīvas, tas ir, laikā, kad Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās par pasīvo ieguldījumu, abām pusēm bija jāņem vērā, ka garantētā pašu kapitāla palielināšana par apmēram 1,2 miljardiem euro bija piemērota iespēja turpināt uzlabot bankas maksātspējas reitingu. Vācijas pieminētie *Moody's* un *Fitch* finanšu spējas reitingi skaidri norāda, ka turpmāks uzlabojums bija visnotaļ iespējams, jo augstākā šo reitingu pakāpe ne tuvu nebija sasniegta. Fakts, ka pēc tam nebija novērojamas finanšu spējas reitingu izmaiņas, vēl nenozīmē, ka pozitīvas ietekmes uz finanšu spējas reitingu nebija, jo tieši garantētā pašu kapitāla bāzes ievērojamā palielinājuma pozitīvā ietekme varēja aizkavēt, ka zināmos apstākļos citu iemeslu dēļ finanšu spējas reitings būtu krities vai arī kritums iestājies ātrāk, nekā tas reāli notika, proti, tikai no 2001. gada.
- (151) Novērtējot iespējamo, *ex-ante* jeb iepriekš vērtējamo kādas darbības ietekmi un jebkuras bankas maksātspējas reitingu un/vai nākotnes finansēšanas nosacījumus, Komisija jebkuras federālās bankas finanšu spējas reitingam, tāpat kā ilgtermiņa reitingam uz pastāvošās institūcijas sloga un galvotāja atbildības bāzes, piešķir patstāvīgu nozīmi.
- (152) Attiecībā uz 1998. gadā gaidāmo sveša kapitāla piesaisti "Helaba" 1998. gadā un turpmākajos gados institūcijas sloga un galvotāja atbildības dēļ saņēma augstāko iespējamo reitinga novērtējumu AAA/Aaa. Kā liecina Komisijas rīcībā esošā informācija, ko apstiprina arī pati Vācija, vienas bankas un salīdzinājumā ar citām bankām ar tādu pašu reitingu refinansēšanas izdevumi ir atšķirīgi vai svārstās noteiktā reitinga kategorijā. Citiem vārdiem sakot, no noteikta ilgtermiņa reitinga, šajā gadījumā AAA/Aaa, nav precīzi atvasināmas visām vienādu reitingu ieguvušajām bankām nemainīgas un laikā noteiktas refinansēšanas izmaksas. Šis empīriskais novērojums liek secināt, ka arī citiem ietekmējošiem faktoriem, piemēram, "Helaba" finanšu spējai ir zināma loma salīdzinājumā ar citām federālajām bankām ar tādu pašu ilgtermiņa reitingu uz institūcijas sloga un galvotāja atbildības bāzes. Jo labāka izskatās "Helaba" finanšu spēja, jo labākas ir tās izredzes AAA/Aaa reitinga kategorijas konkrētās sarunās par refinansēšanas noteikumiem atrasties bankai izdevīgajā tirgus piedāvāto refinansēšanas noteikumu AAA/Aaa banku pusē. Pie tam samazinās bankas atkarība no galvotāja reitingiem, tas ir, iespējamas, iepriekš neizslēdzamas to reitingu pasliktināšanās gadījumā "Helaba" kā argumentu tās izdevīgo refinansēšanas noteikumu aizstāvēbai var izmantot savu pašas finanšu spēju.
- (153) Kas attiecas uz 1998. gadā nākotnē plānoto papildu pašu līdzekļu piesaisti, kas 2001. gadā citu pasīvo ieguldījumu formā arī faktiski notika, tad liela apjoma bilancē iekļauts kapitāla buferis samazina iespēju, ka bankrota gadījumā šis kapitāls cietīs, ar priekšnoteikumu, ka vecais un jaunais kapitāls sniedz vienādas garantijas (tā sauktais *pari passu* princips). Vācija pierādīja, ka šāda garantija *pari passu* pasīvā ieguldījuma gadījumā ir tipiska. Saskaņā ar 1998. gada situāciju līdz ar to nav izslēdzams, ka jauna kapitāla investori būtu uz to pastāvējuši.
- (154) Atbildot uz Komisijas papildjautājumiem, Vācija arī izklāstīja, ka Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punkta izpratnē uz pasīvajiem ieguldījumiem neattiecas institūcijas sloga un galvotāja atbildības aizsardzība. Tās esot tiešas sekas līgumā noteiktajai līdzdalībai zaudējumos kā priekšnoteikumam, lai atzītu par garantēto pašu kapitālu. Līdz ar to investors neesot uzskatāms par bankas kreditoru, un galvotāja atbildība uz viņu neattiecas. Tieši tāpat viņš negūst labumu no institūcijas sloga, jo no tā izriet tikai pienākums nodrošināt kredītiestādei ekonomisko bāzi un normālas saimnieciskās darbības uzturēšanai nepieciešamos ieguldījumus. Tas nekādā gadījumā neizslēdzot trešo pušu līdzdalību zaudējumos. Principā zaudējumi esot iespējami līdz garantēto pašu līdzekļu izlietojumam. Ņemot vērā faktu, ka uz pašu līdzekļu investoriem neattiecas institūcijas sloga un galvotāja atbildības aizsardzība, pastiprinātā vai konstanti noturētā "Helaba" individuālā finanšu spēja 1998. gada situācijā, kā uzskata pēc Komisija, pozitīvi ietekmēja nākotnes nosacījumus, ar kādiem "Helaba" varēja turpmāk piesaistīt pašu līdzekļus pasīvo ieguldījumu veidā.
- (155) Komisija secina, ka ievērojami uzlabotā no uzraudzības viedokļa atzītā garantētā pašu kapitāla kvota, 1998. gadā pasīvo ieguldījumu nekavējoties iekļaujot bankas bilancē, vismaz no iepriekšējās (*ex-ante*) situācijas viedokļa bija iespējami izšķirošais faktors individuālās finanšu spējas un nākotnes finansēšanas noteikumu novērtēšanai un līdz ar to radīja bankai "Helaba" priekšrocību neatkarīgi no tā, vai šī summa tika vai netika izmantota tirgus darījumu segšanai. Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investors, kas, nekavējoties visu ieguldāmo kapitālu pilnā apjomā iekļāvis bilancē, pilnā apjomā pakļāva to zaudējumu riskam bankrota gadījumā, būtu pieprasījis šim zaudējumam riskam atbilstošu atlīdzību. No otras puses, "Helaba" tai vismaz teorētiski pastāvošās priekšrocības dēļ, kuras īstenošana bija atkarīga no 1998. gadā vēl neparedzamiem nākotnes attīstības aspektiem, būtu piekritusi atlīdzībai. Tāpēc šajā jautājumā Komisija principā piekrīt prasības uzturētājam BdB.

d) **Atbilstoša atlīdzība par ieguldīto kapitālu un tās salīdzinājums ar faktiski samaksāto atlīdzību**

(1) *Tirgū pieņemtās atlīdzības novērtējums par kapitālu, kas izmantojams tirgus darījumu segšanai*

(aa) iepriekšēja piezīme

(156) Kā norādīts, Komisija atzīst, ka kapitāla instruments, par ko vienojās Hesenes federālā zeme un "Helaba", ir pasīvais ieguldījums. Tāpēc izšķirošs aspekts, lai pārbaudītu konkrētās atlīdzības, par ko puses vienojās, atbilstību tirgus principiem, ir tas, vai šī atlīdzība ir uzskatāma par atbilstošu tirgū pieņemto atlīdzību noteikumiem ekonomiski un juridiski salīdzināmu pasīvo ieguldījumu transakciju gadījumos.

(157) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju, izpētot Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījuma tirgu, esot jāņem vērā patenta nodokļa efekts, kas "Helaba" pasīvo ieguldījuma gadījumā ir 0,26 % gadā. Par atlīdzību 1,4 % apmērā "Helaba" esot papildus jānomaksā arī patenta nodoklis, kas uz Hesenes federālo zemi neattiecas, tāpēc kopējais slogs sasniedzot 1,66 % gadā (pirms nodokļiem). Vācijā strādājošie ražošanas jomas investori maksā patenta nodokli par peļņas daļām no pasīvas līdzdalības uzņēmumos, savukārt Hesenes federālā zeme no patenta nodokļa maksāšanas ir atbrīvota. Tās vietā atbilstošais patenta nodoklis no atlīdzības par pasīvo ieguldījumu ir jāmaksā "Helaba". Lai izlīdzinātu šo slogu patenta nodokļa dēļ, tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošs institucionāls ieguldītājs par to būtu pieprasījis lielāku atlīdzību nekā federālā zeme. Un otrādi – "Helaba" bez ierunām būtu piekritusi atlīdzības uzrēķina maksāšanai šādam investoram, jo bankai nav starpības, vai šo uzrēķinu tā maksā investoram, vai arī patenta nodokļa veidā finanšu dienestam.

(158) BdB apgalvojums, ka patenta nodoklis, ko galvenokārt saņem nevis federālā zeme, bet gan pašvaldība, neesot atlīdzības daļa, bet gan likumīgi noteikts slogs, kas neatkarīgi no iesaistīto pušu gribas atbilst situācijai nodokļu jomā, kā uzskata Komisija, pats par sevi ir pareizs. Taču BdB neizprot, ka tirgus salīdzinājuma gadījumā runa vispār nav par to, vai patenta nodoklis veido vai neveido atlīdzības daļu. Daudz svarīgāk, veicot šo konkrēto tirgus salīdzinājumu, ir ņemt vērā "Helaba" īpašo situāciju, pieņemot Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu, un saistībā ar šo situāciju arī pastāvošo īpašo slogu, kāds nebūtu bijis, pieņemot ražošanas jomas investoru pasīvos ieguldījumus.

(159) Rezultātā Komisija piekrīt Vācijas viedoklim, ka, veicot tirgus salīdzinājumu, atlīdzībai 1,40 % apmērā gadā ir jāpieskaita "Helaba" maksājamais patenta nodoklis 0,26 % apmērā gadā, kas kopā veido slogu 1,66 % apjomā gadā. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju patenta nodokli var

atbilstoši sadalīt starp abām atlīdzības daļām – 0,23 % gadā no pamata atlīdzības 1,2 % apjomā gadā, par ko puses vienojušās, un 0,03 % no piemaksas par nepārtrauktību 0,2 % apjomā. Tātad tirgus salīdzinājuma veikšanai jāizmanto pamata atlīdzības likme 1,43 % apjomā gadā un piemaksas likme par nepārtrauktību 0,23 % apjomā gadā.

(bb) Pamata atlīdzības 1,2 % apjomā gadā, par ko puses vienojušās, atbilstība tirgum (tirgus salīdzinājumam izmantojamā likme 1,43 % gadā, ņemot vērā patenta nodokli)

(160) Pamata atlīdzība par aplūkojamo pasīvo ieguldījumu, vadoties pēc Hesenes federālās zemes un "Helaba" izmantotās metodikas, ir jānosaka, par pamatu ņemot terminētus, bet citādi salīdzināmus pasīvos ieguldījumus. Jautājums par atbilstošu atlīdzību Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu neierobežotā laika dēļ saistībā ar atbilstošu uzrēķinu pamata atlīdzībai atsevišķi ir aplūkots bb punktā).

(161) Vācija iesniedza visaptverošus datus par terminētu pasīvo ieguldījumu atlīdzināšanu ieguldījuma izdarīšanas laikā 1998. gada nogalē un vēlāk.

(162) Saskaņā ar Vācijas datiem, veicot uzrēķinu salīdzinājumu par pasīvajiem ieguldījumiem, kā kritērijs jāizmanto bāzes procentu likme. Ja variējamas kopējās atlīdzības gadījumā atlīdzības uzrēķins ir atkarīgs no mainīgās naudas tirgus procentu likmes banku iekšējā tirgū (*Libor* vai *Euribor*), tas ir, augstākās klases banku refinansēšanas likmes, tad tas atbilst galvojuma atlīdzībai par pasīvo ieguldījumu bez nepieciešamības veikt vēl papildu pielīdzināšanu. Savukārt, ja cietas kopējās atlīdzības gadījumā atlīdzības uzrēķins ir atkarīgs no (cietās) akciju tirgus likmes (parasti publisko aizņēmumu peļņa ar atlikušo darbības laiku uz desmit gadiem), atlīdzības uzrēķinu kopā veido bankas (vispārējais) refinansēšanas uzrēķins valstij likviditātes nodrošināšanai un specifiskā galvojuma atlīdzība par pasīvo ieguldījumu. Lai pielīdzinātu galvojuma atlīdzību atbilstoši galvojuma atlīdzībai naudas tirgū, šajā gadījumā no atlīdzības uzrēķina jāatskaita refinansēšanas uzrēķins. Turpretim mantiska ieguldījuma gadījumā, kāds ir arī Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums, atlīdzības uzrēķins, tāpat kā ar mainīgu procentu likmi apliktu naudas tirgus instrumentu gadījumā, parasti ir vienāds ar galvojuma atlīdzību.

(163) No tā izriet, ka atlīdzība par Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu kā mantisku ieguldījumu ir tieši pielīdzināma atlīdzības uzrēķiniem, kas atbilst naudas tirgum (tas ir, visiem variējamiem kopējās atlīdzības veidiem), jo tie atbilst galvojuma atlīdzībām. Turpretim, salīdzinot ar kopējām atlīdzībām akciju tirgū, no tām, lai iegūtu specifisko galvojuma atlīdzību par pasīvo ieguldījumu, jāatskaita

refinansēšanas uzrēķins (parasti apmēram 20 līdz 40 bāzes punktu apjomā, atkarībā no īslaicīgām novirzēm uz augšu

vai uz leju, atbilstošajā laika posmā un saskaņā ar Vācijas sniegtajiem datiem ⁽²³⁾).

- (164) Ņemot par pamatu Vācijas sniegto informāciju, Komisija veic tirgus salīdzinājumu, izmantojot turpmākajā pārskatā uzrādītās salīdzināmās transakcijas, kas Hesenes federālajai zemei un "Helaba" transakcijas veikšanas brīdī 1998. gada beigās vai nu bija zināmas, vai arī, ja tās notika dažus mēnešus vēlāk, tiešā termiņu tuvuma dēļ ļauj spriest par tirgum raksturīgajiem noteikumiem darījuma veikšanas laikā 1998. gada beigās:

Noteicošie salīdzināmie darījumi ⁽²⁴⁾

Transakcijas apraksts	Apjoms	Termiņš	Maksāt-spējas reitingi/izstrādājumu reitingi	Atlīdzības uzrēķins gadā (izteikts bp)	Bāzes procentu likme un iespējamā atlīdzības uzrēķina korekcija, atvelkot refinansēšanas uzrēķinu ⁽²⁵⁾	Noteicošā galvojuma atlīdzība, veicot salīdzinājumu
Hesenes un Tīringenes krājikas pasīvais ieguldījums bankā "Helaba" 1997. gada decembrī	300 miljoni Vācijas marku	10 gadu	MR: Aaa/AAA (salīdzināt ar valsts galvojumiem) PR: ?	1,2 %	Federālais aizņēmums uz 10 gadiem (korekcija, atvelkot 20 – 40 bp)	80 – 100 bp
Ar nemainīgu procentu likmi aplikta pasīvais ieguldījums daļa ASV dolāros 1998. gada janvārī "Deutsche Bank".	Pirmā daļa no 700 miljoniem ASV dolāru	10 gadu	MR: AAA/Aa1 PR: AA-	80 bp	12 mēnešu <i>Libor</i> (bez korekcijas)	80 bp
Ar mainīgu procentu likmi aplikta pasīvais ieguldījuma daļa ASV dolāros 1998. gada janvārī "Deutsche Bank".	Otrā daļa no 700 miljoniem ASV dolāru	10 gadu	MR: AAA/Aa1 PR: AA-	140 bp	<i>US-Treasuries</i> ar laiku uz 10 gadiem (korekcija, atvelkot 65 bp ⁽²⁶⁾)	75 bp
Ar mainīgu procentu likmi aplikta pasīvais ieguldījuma (<i>Stille Einlage</i>) SGZ bankā 1998. gada oktobrī	50 miljoni Vācijas marku	10 gadu	MR: A1/A+ PR: ?	120 bp	12 mēnešu <i>Libor</i> (bez korekcijas)	120 bp

⁽²³⁾ Skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 15. – 16. pielikumu. Dati attiecas uz refinansēšanas uzrēķiniem eirozonas bankām no federālajiem aizņēmumiem un banku parādizmju (ķīļu zīmes ar desmit gadu termiņu) refinansēšanas uzrēķiniem. Iztrūkstot datiem par atbilstošu refinansēšanas uzrēķinu *US-Treasuries* un, ņemot vērā to principiālo ekonomisko salīdzināmību, Komisija minēto apjomu izmanto arī attiecībā uz tiem, jo noteicošie nav precīzie skaitļi, bet gan mērogs, lai noteiktu par paraugu izmantojamam galvojuma atlīdzību apjomam.

Noteicošie salīdzināmie darījumi ⁽²⁴⁾

Transakcijas apraksts	Apjoms	Termiņš	Maksāt-spējas reitingi/izstrādājumu reitingi	Atlīdzības uzrēķins gadā (izteikts bp)	Bāzes procentu likme un iespējamā atlīdzības uzrēķina korekcija, atvelkot refinansēšanas uzrēķinu ⁽²⁵⁾	Noteicošā galvojuma atlīdzība, veicot salīdzinājumu
Pasīvais ieguldījums "Hypo-Vereinsbank" 1998. gada decembrī	Pirmā daļa no 1,2 miljardiem Vācijas marku ⁽²⁷⁾	10 gadu	MR: Aa2, Aa3/ AA- PR: A2	160 bp	Vācijas marku <i>Libor</i> (bez korekcijas)	160 bp
Pasīvā ieguldījuma daļa euro "Dresdner Bank" 1999. gada maijā	500 miljoni euro	12 gadi	MR: Aa1/AA PR: Aa2; A+	165 bp	Vācijas federālais aizņēmums ar 10 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 20 – 40 bp)	125-145 bp
Pasīvā ieguldījuma daļa ASV dolāros "Dresdner Bank" 1999. gada maijā	1 miljards ASV dolāru	32 gadi	MR: Aa1/AA PR: Aa2; A+	215 bp	<i>US-Treasuries</i> ar laiku uz 30 gadiem (korekcija, atvelkot 65 bp ⁽²⁸⁾)	150 bp
Pasīvais ieguldījums "Hypo-Vereinsbank" 1999. gada maijā	500 miljoni euro	12 gadi	MR: Aa2, Aa3/ AA- PR: ?	125 bp	12 mēnešu <i>Euribor</i> (bez korekcijas)	125 bp
<i>Perpetuals</i> euro daļa "Deutsche Bank" 1999. gada jūlijā	500 miljoni euro	neiero-bežots	MR: Aa3/AA PR: A1	kopā 6,6 % (atbilst 115 bp)	Atbilst federālajam aizņēmumam ar 30 gadu termiņu (korektūra, atvelkot 20 – 40 bp)	75-95 bp
<i>Perpetuals</i> daļa ASV dolāros "Deutsche Bank" 1999. gada jūlijā	200 miljoni ASV dolāru	neiero-bežots	MR: Aa3/AA PR: A1	kopā 7,75 % (atbilst 160 bp)	Atbilst <i>US-Treasuries</i> ar 30 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 65 bp)	95 bp

⁽²⁴⁾ Skatīt iepriekš minēto Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 2. – 4., 8. – 12., 17. – 18. pielikums.

⁽²⁵⁾ Korekciju, izmantojot atvilkumu, veic Komisija, par pamatu ņemot Vācijas iesniegtos datus.

⁽²⁶⁾ Refinansēšanas uzrēķins pret laika ziņā atbilstošu *US-Treasuries*, skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 27. lpp.

⁽²⁷⁾ Otrā daļa ar nemainīgu procentu likmi, taču ar vienādiem noteikumiem.

⁽²⁸⁾ Refinansēšanas uzrēķins salīdzinājumā ar laika ziņā atbilstošu *US-Treasuries*, skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 27. lpp.

- (165) No noteicošo salīdzināmo darījumu tabulas ir secināms noteicošo galvojuma atlīdzību apjoms no 0,75 % līdz 1,6 % gadā. Kā papildu pierādījumu šim apgalvojumam Vācija iesniedza investīciju bankas [...] pārskatu, kas atspoguļoja euro valūtā noteiktu garantētā pašu kapitāla veidā izmantojamu kapitāla instrumentu galvojuma atlīdzības attīstību laikā no 2001. gada decembra līdz 2004. gada jūlijam⁽²⁹⁾. Saskaņā ar to visās reitinga klasēs vidējā galvojuma atlīdzība (kā uzrēķins par *Libor*) šajā laikā svārstās no 2,25 % gadā (īslaicīgi ap 2002. un 2003. gada miju) kā augstākā vērtība līdz apmēram 0,8 % gadā (2004. gadā) kā zemākā vērtība, bet par šī laika perioda vidējo vērtību var uzskatīt likmi gandrīz 1,5 % apjomā gadā. Saskaņā ar šo pārskatu kredītiestādēm, kas novērtētas ar A vai augstāku reitingu, konkrētā vērtība ir par apmēram 10 līdz 20 bāzes punktiem zemāka, savukārt kredītiestādēm ar reitingu BAA – par apmēram 10 līdz apmēram 250 bāzes punktiem, kas tika sasniegti 2003. gada pavasarī (īslaicīgi), augstāka.
- (166) Komisija apzinās, ka tabulā atspoguļotie tirgus atlīdzības apjomi metodes ziņā var sniegt tikai ļoti aptuvenu atskaites punktu. Transakcijas ir atšķirīgas pēc vairākām pazīmēm, galvenokārt attiecībā uz minēto kredītiestāžu reitingiem, apjomu un par pamatu ņemtajām bāzes procentu likmēm. Taču šiem faktoriem katram ir noteicoša ietekme uz cenu veidošanos, un tāpēc katra faktora konkrētā ietekme uz cenu veidošanos būtu kvantitatīvi jānosaka ar precīzām metodēm, izmantojot plašāku tirgus pētījumu.
- (167) Tomēr Komisija uzskata, ka juridiski novērtējot Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma atbilstību tirgum no privilēģēšanas viedokļa, ir iespējams iztikt bez šāda plašāka tirgus pētījuma. Ir pietiekami, ja Komisija, par pamatu ņemot valdošās tendences, apstiprina, ka atlīdzība, par kādu puses vienojušās, atbilst tirgus apjomam.
- (168) Tātad minēto salīdzināmo transakciju apjoms atradās robežās no nepilniem 50 miljoniem Vācijas marku (apmēram 25 miljoniem euro) līdz apmēram vienam miljardam ASV dolāru (atkarībā no maiņas kursa apmēram viens miljards euro). Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums apmēram 1,2 miljardu euro apmērā gan nedaudz pārsniedz šo līmeni, tomēr Komisija piekrīt Vācijas viedoklim, ka Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu, ņemot vērā iepriekš aprakstīto vairākpakāpju modeli, var pielīdzināt četriem mazākiem pasīvajiem ieguldījumiem, katrs no tiem ir apmēram 150 miljonu euro vai 300 miljonu euro vērts. Bankai "Helaba" nebija nepieciešamības pēc tūlītējas šādas ievērojamas kopējās summas ieguldīšanas, taču tai saskaņā ar pašas uzņēmējdarbības plānu bija iespējams pakāpeniski tirgū piesaistīt šāda apjoma pasīvos ieguldījumus. Komisija pieņem zināšanai, ka galvenokārt Vācijas interesēs bija iespēja visu pasīvo ieguldījumu nedalītā veidā ieguldīt "Helaba", lai atbalsta līdzekļi nebūtu jāsadala.
- (169) No otras puses, Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma rezultātā, arī tad, ja tas tiek aplūkots vairāku secīgu pasīvo ieguldījumu izpratnē, pasīvo ieguldījumu īpatsvars "Helaba" garantētajā pašu kapitālā palielinājās līdz apmēram [...] %. Tas saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju ir ievērojami vairāk, nekā parasti novērojams hibrīdu garantētā pašu kapitāla instrumentu gadījumā privātās bankās⁽³⁰⁾. Komisija pieņem, ka privāta kapitāla investora gadījumā tendence būtu pieprasīt atbilstoši lielāku atlīdzību, jo lielāks ir esošais hibrīda garantētā pašu kapitāla īpatsvars attiecībā pret pamatkapitālu, jo tādā gadījumā pieaug arī pasīvā ieguldījuma izmantošanas iespējamība attiecībā pret pamatkapitālu, ja šī banka nonāktu grūtībās. Vācija to apstrīd, skaidrojot, ka parastajā praksē visu pasīvo ieguldījumu galvojuma spējas ir vienādi stipras un vēlāk piesaistītiem pasīvajiem ieguldījumiem nav nekādu priekšrocību. Taču Komisija, neskatoties uz visu kādas kredītiestādes pasīvais ieguldījumu savstarpējām galvojumu spēju attiecībām, paaugstinātu risku saskata arī apstākļi, ka pasīvo ieguldījumu palielināta īpatsvara dēļ kredītiestādes garantētajā pašu kapitālā bankas riska aktīvus noteikti pastiprināti jāsedz ar pasīvajiem ieguldījumiem, kas savukārt samazina pamatkapitāla bufera (amortizējošo) spēju, tāpēc palielinās iespējamība, ka zaudējumu gadījumā pasīvais ieguldījums tiks izmantots vai atbilstoši samazināsies tā atjaunošanas temps, uzlabojoties peļņas spējai. Vācija vēl norāda, ka no tirgus datiem nav secināms, ka pasīvo ieguldījumu investori uzņēmumos, kuros jau ir palielināts pasīvo ieguldījumu īpatsvars, pieprasītu augstāku galvojuma atlīdzību. Komisija to pieņem zināšanai un uzskata, ka šī lēmuma pieņemšanai nav iespējams ar precīzas metodes palīdzību atainot šāda uzrēķina kvantitatīvu noteikšanu. Taču Komisija to uzskata par svarīgu apliecinājumu tam, ka tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošs kapitāla investors visticamāk nepiekrītu atlīdzībai, kas atrodas tirgus apjoma zemākajā daļā.
- (170) Pārbaudot atlīdzību par pasīvo ieguldījumu, Komisija, pretēji Vācijas viedoklim, uz pastāvošo valsts galvojumu pamata noteiktos labākos iespējamajos "Helaba" reitingus AAA/Aaa 1998. gada beigās uzskata par nebūtiskiem. Kā iepriekš tika izklāstīts plašāk, iesaistoties galvotājam, pasīvā ieguldītāja īpašuma intereses netiek labāk aizsargātas.

⁽²⁹⁾ Vācijas 2004. gada 23. augusta atbilde, 6. pielikums.

⁽³⁰⁾ Vācijas 2004. gada 23. augusta atbilde, 11. – 12. lpp. Atbildē minētajās [...] Vācijas privātajās bankās – [...], [...] un [...] – šis īpatsvars palielinājās no apmēram 5 % 1998. gadā līdz apmēram 20 – 30 % 2003. gadā. Tomēr saskaņā ar Vācijas sniegtajiem datiem "Helaba" īpatsvars atradās federālajās bankās novērotā līmeņa – no 33 % līdz 72 % - robežās.

- (171) No tā Komisija arī par šo secina, ka uz institūcijas slogu un galvotāja atbildību balstīto reitingu nevar pieņemt par kritēriju, novērtējot risku, ko uzņemas investors. Komisija uzskata, ka šajā ziņā daudz būtiskāks ir ilglaicīgais reitings bez valsts garantijām. Uz šo Vācija paskaidro, ka šādu reitingu nav bijis iespējams noteikt 1998. gada beigās, jo atbilstošā reitingu noteikšanas metodika federālajām bankām tika izveidota tikai pēc vienošanās panākšanas par valsts galvojumu atcelšanu, tas ir, pēc 2001. vai 2002. gada. Tāpēc, pieņemot šo lēmumu, Komisija pieņem, ka tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošā kapitāla investors, investējot bankā "Helaba", būtu rēķinājies ar līdzīgu zaudējumu risku tāpat, kā investējot tirgus salīdzinājuma ziņā līdzīgā privātā lielajā bankā, kuras reitings tāpat ir A līmenī, nevis ar samazinātu risku, kas atbilstu labākajam iespējamam AAA reitingam. Līdz ar to atbilstošā atbildības uzrēķina samazinājums attiecībā pret tirgus salīdzinājumiem datiem nav uzrādāms; šos datus iespējams saistīt arī tieši.
- (172) Iepriekš minēto iemeslu dēļ Komisija atbildību par Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu, kas atbilst tirgus apjoma zemākajiem rādītājiem, uzskatītu par vairs tirgum neatbilstošu. Ņemot vērā noteikto tirgus apjomu par pasīvo ieguldījumu galvojuma atbildību robežās no 0,75 % līdz 1,6 %, noteicošais salīdzināmais atbildības apjoms par Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu 1,43 % apmērā (ņemot vērā patenta nodokļa efektu) tomēr atrodas minētā tirgus apjoma vidusdaļā vai augšdaļā. Līdz ar to attiecībā uz pamata atbildību Komisija nesaskata "Helaba" privileģēšanu un atbilstošu valsts sniegtu palīdzību.
- (cc) Nepārtrauktības piemaksas 0,2 % apmērā gadā, par ko vienojušās puses, atbilstība tirgum (tirgus salīdzinājumam izmantojamā likme 0,23 % apmērā gadā, ņemot vērā patenta nodokli)
- (173) Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums ir laikā neierobežots (neterminēts) un atbilstoši starptautiskajai praksei dēvējams par *perpetual*. Tieši ar šo aspektu minētais pasīvais ieguldījums atšķiras no vairuma citu pasīvo ieguldījumu, ko Vācija minējusi kā salīdzināmus piemērus un kas bija tipiskas transakcijas jau deviņdesmitajos gados un kuru termiņš parasti ir no 10 līdz 12 gadiem.
- (174) Abstrakti novērtējot tirgu, ieguldījuma neierobežošana laikā palielina kapitāla investora zaudējumu risku un procentu svārstību risku, ko vajadzētu segt ar uzrēķina palīdzību, turklāt procentu svārstību riska loma zemas likviditātes gadījumā ir nenozīmīga. Pie tam federālā zeme ar pasīvo ieguldījumu savu rīcībspēju ierobežoja vairāk nekā tas normāli notiktu terminēta pasīva ieguldījuma gadījumā⁽³¹⁾. Savukārt bankai "Helaba" pasīva ieguldījuma neierobežotais laiks nodrošina palielinātu ekonomisko vērtību, jo to var atzīt un šajā gadījumā arī tas tika atzīts par garantēto pašu kapitālu, pārsniedzot iepriekš minēto 15 % robežu. To precīzi nosaka iepriekš pieminētā Bāzeles Banku uzraudzības komitejas 1998. gada oktobra tā sauktā "Sidnejas deklarācija".
- (175) Šo iemeslu dēļ Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās par vēl vienu uzrēķinu pamata atbildībai, tā saukto piemaksu par nepārtrauktību 0,2 % apmērā gadā. Ņemot vērā iepriekš aplūkoto patenta nodokļa efektu, tirgus salīdzinājumam izmantojamā noteicošā likme palielinās līdz 0,23 % gadā.
- (176) Novērtējot, vai minētā 0,23 % likme gadā saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem atbilst kapitāla investora pamatprincipam, Komisija nevar vai tikai ļoti ierobežoti var balstīties uz tirgus datiem par transakcijas veikšanas laiku. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju "Helaba" un Hesenes federālā zeme, veicot minēto darījumu, bija uzskatāmas par sava veida tirgus pionieriem, lai saskaņojot ar atbildīgajām banku uzraudzības un finanšu iestādēm, panāktu pasīva ieguldījuma atzīšanu pilnā apjomā par garantēto pašu kapitālu, pārsniedzot 15 % robežu. Kā uzskata Vācija, tas acīmredzami bija pirmais šāda veida darījums. Līgumslēdzējām pusēm 1998. gada nogalē nebija izmantojamu salīdzināmo datu par tirgū pieņemtiem nepārtrauktības uzrēķinu apmēriem, jo laikā no 1998. gada 28. oktobra, kad tika pieņemta "Sidnejas deklarācija", un 1998. gada 1. decembri vēl nevarēja būt izveidojies caurskatāms nepārtrauktu pasīvo ieguldījumu tirgus.
- (177) Komisija vispirms uzsver, ka publiskam kapitāla investoram vai publiskai bankai nevar aizliegt kļūt par tirgus pionieri. Vēl jo vairāk – tirgus pionierim var atļaut plašāku darbības lauku nosacījumu definēšanā, nekā tas būtu tirgū jau nostiprinājušos to darījumu gadījumā, kuri nosaka būtiskos tirgus datus, ar kura palīdzību veikt tirgus izpēti. Taču Komisija noteikti var pārbaudīt, vai nepārtrauktības uzrēķina noteikšana nav notikusi ekonomiski nepārprotami nepareizi, tātad – ir tikusi balstīta uz kļūdainu apsvērumu pamata.
- (178) Lai veiktu šo pārbaudi, jāizmanto vēlāka laika posma tirgus dati. Komisija uzskata, ka nav pamata uzskatīt, ka nepārtrauktības uzrēķins par pasīvo ieguldījumu būtiski mainītos laikā. Vismaz tirgū nav atrodami specifiski dati par
- ⁽³¹⁾ Tas automātiski nenozīmē, ka federālā zeme ar "Helaba" saistījusies "uz mūžīgiem laikiem" vai arī nekad nevarētu rīkoties ar līdzekļiem, kas apvienoti pasīvajā ieguldījumā. Gluži otrādi, federālā zeme savas no pasīva ieguldījuma izrietošās tiesības – vismaz ar "Helaba" atļauju – par atbildību var nodot trešajai pusei. Pasīvais ieguldījuma darbība tāpēc vien netiek piespiedu kārtā samazināta līdz nullei.

nepārtrauktības uzrēķina lielumu. *Perpetual* instruments, kāds ir arī laikā neierobežots (neterminēts) pasīvais

ieguldījums, kopš 1998. gada oktobra Sidnejas deklarācijas, bet jo īpaši kopš 1999. gada ir nostiprinājies tirgū.

- (179) Tāpēc salīdzinošā tirgus pētījuma veikšanai Vācija neiesniedza atsevišķus datus par atbilstoša nepārtrauktības uzrēķina lielumu, bet gan datus par tirgū novērojamu kopējo *perpetuals* vai neterminētu pasīvo ieguldījumu cenu novērtējumu kopš 1999. gada (par laikā neierobežotiem tirgū tiek uzskatīti arī ieguldījumi ar termiņu uz 30 gadiem vai ilgāk). Šie dati ir apkopoti turpmākajā tabulā, turklāt iepriekšējā tabulā uzskaitītie 1999. gadā veiktie *perpetuals* ainas pilnības dēļ ir minēti vēlreiz:

Noteicošās salīdzināmās transakcijas ⁽³²⁾						
Transakcijas apraksts+	Apjoms	Termiņš	Maksāt-spējas reitingi/izstrādājumu reitingi	Atlīdzības uzrēķins gadā (izteikts bp)	Bāzes procentu likme un iespējamā atlīdzības uzrēķina korekcija, atvelkot refinansēšanas uzrēķinu ⁽³³⁾	Noteicošā galvojuma atlīdzība, veicot salīdzinājumu
Pasīvā ieguldījuma daļa ASV dolāros "Dresdner Bank" 1999. gada maijā	1 miljards ASV dolāru	32 gadi	MR: Aa1/AA PR: Aa2; A+	215 bp	US-Treasuries ar 32 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 65 bp ⁽³⁴⁾)	150 bp
<i>Perpetuals</i> daļa euro "Deutsche Bank" 1999. gada jūlijā	500 miljoni euro	neierobežots	MR: Aa3/AA PR: A1	fiksēts 6,6 % (atbilst 115 bp)	Atbilst valsts aizņēmumam ar 30 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 20 – 40 bp)	75-95 bp
<i>Perpetuals</i> daļa ASV dolāros "Deutsche Bank" 1999. gada jūlijā	200 miljoni ASV dolāru	neierobežots	MR: Aa3/AA PR: A1	fiksēts 7,75 % (atbilst 160 bp)	Atbilst US-Treasuries ar 30 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 65 bp)	95 bp
"Deutsche Bank" 2003. gada decembrī	300 miljoni euro	neierobežots	PR: A2/A	cieti 6,15 % (atbilst 99 bp virs Mid-Swaps)	Atbilst Mid-Swaps (bez korekcijas)	99 bp

⁽³²⁾ Skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 2. – 4., 8. – 12., 17. – 18. pielikums.

⁽³³⁾ Korekciju, izmantojot atvilkumu, veic Komisija, par pamatu ņemot Vācijas iesniegtos datus.

⁽³⁴⁾ Refinansēšanas uzrēķins salīdzinājumā ar laika ziņā atbilstošu US-Treasuries, skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 27. lpp.

- (180) Nedaudzie te minētie salīdzinošie dati par *perpetuals* neliek mainīt tirgus salīdzinājuma datus attiecībā pret terminētiem pasīvajiem ieguldījumiem (*Stille Einlage*). Saskaņā ar ekonomikas teoriju tirgus ekonomikas apstākļiem salīdzinājumā ar citu kritēriju ziņā tādiem pašiem terminētiem pasīvajiem ieguldījumiem atbilstoša kapitāla investors pašsaprotami pieprasa uzrēķinu par nepārtrauktību, lai tādejādi galvenokārt izlīdzinātu ilgāku saistību dēļ palielinājušos zaudējumu risku. Taču no minētajiem faktiem izriet, ka tirgū par *perpetuals* piespiedu kārtā netiek pieprasīta ievērojami lielāka galvojuma atlīdzība nekā par terminētiem pasīvajiem ieguldījumiem. Šis secinājums, ko gan statistiski pietiekamu salīdzināmu transakciju trūkuma dēļ noteikti nevar uzskatīt par pilnīgi pietiekamu, tāpat piešķir papildu ticamību Vācijas argumentācijai, ka pasīvā ieguldījuma neierobežošana laikā to nepārvērš cita veida kapitāla instrumentā, kā to apgalvoja BdB.
- (181) Vācija iesniedza salīdzinošus aprēķinus par nepārtrauktības uzrēķinu par "Deutsche Bank" neterminēto euro transakciju 1999. gada jūlijā salīdzinājumā ar "Dresdner Bank" terminēto transakciju 1999. gada maijā⁽³⁵⁾. "Deutsche Bank" 1999. gada jūlija *perpetual*, uzrādot kopējo atlīdzību 6,6 % apmērā gadā (skatīt iepriekšējo tabulu). 1999. gada 1. jūlijā apgrozījuma peļņa no federālā aizņēmuma ar 10 gadu termiņu sasniedza 4,66 % gadā, tātad uz to attiecināmais atlīdzības uzrēķins sasniedza 1,94 % gadā⁽³⁶⁾. Turpretim "Dresdner Bank" 1999. gada maija pasīvā ieguldījuma ar termiņu uz 12 gadiem euro daļa tiek atlīdzināta ar 1,65 % no federālā aizņēmuma ar 10 gadu termiņu. Tas veido starpību 0,29 % apmērā gadā, kas tikai nebūtiski pārsniedz šajā gadījumā panākto vienošanos par uzrēķinu 0,20 % apmērā gadā (0,23 % gadā kopā ar patenta nodokļa efektu). Starpība esot mazliet lielāka arī tāpēc, ka "Deutsche Bank" *perpetuals* "Moody's" reitingā novērtēti ar A1, kas ir sliktāks rādītājs nekā "Dresdner Bank" pieņemtā pasīvā ieguldījuma Aa2 reitings, un tāpēc arī tika augstāk atlīdzināti.
- (182) Komisija šo salīdzinošo aprēķinu uzskata par pamatotu, ievērojot pieejamo datu ierobežotību 1998. – 1999. gadā, ko nevar pārmest Hesenes federālajai zemei un "Helaba". Salīdzinošajos aprēķinos iegūtā vērtība 0,29 % tikai nebūtiski pārsniedz nepārtrauktības uzrēķinu ar noteicamo likmi 0,23 % apmērā, par ko vienotās Hesenes federālā zeme un "Helaba". Pie tam vismaz daļu no diferences summas paaugstinājuma izskaidro atšķirības izstrādājumu reitingā, kas varētu būt mazākas, alternatīvi aplūkojot
- terminētas un neterminētas "Helaba" pasīvo ieguldījumu, ņemot vērā emitenta identitāti.
- (183) Šo iemeslu dēļ Komisijai nav pamata domāt, ka nepārtrauktības uzrēķinam noteicamā salīdzinošā likme 0,23 % apmērā gadā atrastos zem tirgus apjoma līmeņa un ka saistībā ar to var runāt par "Helaba" privileģēšanu, tas ir, valsts atbalstu.
- (dd) Nepietiekamas likviditātes atbilstoša ievērošana
- (184) Argumentiem par nepietiekamu likviditāti, kam piekrit Vācija, "Helaba" un BdB, var piekrist tajā ziņā, ka "normāls" kapitāla papildinājums bankai nodrošina gan likviditāti, gan pašu līdzekļu bāzi, kas tai no uzraudzības viedokļa nepieciešama uzņēmējdarbības attīstībai. Lai kapitālu pilnībā izmantotu, tas ir, lai bankas 100 % riska aktīvus varētu palielināt par 12,5 faktoriem (tas ir, 100 dalīts ar maksāspējas koeficientu 8 % apmērā), bankai sevi finanšu tirgos jārefinansē 11,5 reizes. Vienkāršoti izsakoties, starpība starp 12,5 reizes saņemtajiem un 11,5 reizes samaksājamiem procentiem no šī kapitāla, atņemot dažādus bankas izdevumus (piemēram, administrācijas izdevumus), veido peļņu no pamatkapitāla⁽³⁷⁾. Tā kā sākotnēji Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums bankai "Helaba" nenodrošināja likviditāti, jo pārnestais kapitāls un visa atbalsta līdzekļu peļņa atbilstoši likumam bija paredzēta dzīvokļu celtniecības atbalstam, bankai "Helaba" veidojās papildu finansēšanas izdevumi kapitāla summas apjomā, ja tā nepieciešamos līdzekļus, lai pilnībā izmantotu darījumu iespējas, kas tai pavērs saistībā ar papildu pašu kapitālu, tas ir, lai riska īpašuma vērtības palielinātu par 12,5 reizēm no kapitāla summas (vai arī noturētu pastāvošo īpašumu vērtību šajā līmenī), piesaistīja finanšu tirgos⁽³⁸⁾. Šo papildu izdevumu dēļ, kas nerodas, ja pašu kapitāls tiek papildināts likvidā formā, atbilstošas atlīdzības noteikšanas gaitā jāveic atbilstošs samazinājums. Tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstoša kapitāla investors nevar gaidīt, ka šajā gadījumā saņemtu tādu pašu atlīdzību kā skaidras naudas kapitāla ieguldīšanas gadījumā.
- (185) Tomēr Komisija, pretēji BdB, taču tāpat kā Vācija un "Helaba", uzskata, ka bruto refinansēšanas procentu likme ir atvelkama. Refinansēšanas izdevumi ir uzņēmuma izdevumi un līdz ar to samazina ar nodokļiem apliekamos ienākumus. Tas attiecas arī uz atlīdzību par jau sākotnēji

⁽³⁵⁾ Vācijas 2004. gada 9. aprīļa viedoklis, 28. lpp.

⁽³⁶⁾ "Deutsche Bank" atlīdzības uzrēķins par *perpetual* (vienošanās par fiksētu atlīdzību 6,60 % apmērā) šeit tiek salīdzināta ar 1,94 % gadā par federālo aizņēmumu uz 10 gadiem, lai tādejādi to varētu labāk salīdzināt ar "Dresdner Bank" terminēto pasīvo ieguldījumu uz 12 gadiem (1,65 % par federālo aizņēmumu uz 10 gadiem) un tādejādi gūtu priekšstatu par nepārtrauktības uzrēķina apmēru. Turpretim iepriekš ievietotajā tabulā tā paša *perpetual* atlīdzības uzrēķins tiek noteikts 1,15 % apmērā gadā par valsts aizņēmumiem ar 30 gadu termiņu, jo tie attiecas uz atbilstošu aplūkojamo laika periodu (30 gadi tirgū tiek uzskatīti par "it kā nepārtrauktu" termiņu). Atlīdzības uzrēķins par valsts aizņēmumiem ar 30 gadu termiņu ir zemāks, jo, procentu likmēm attīstoties normāli, kā šajā gadījumā, aizņēmumi ar garāku termiņu (uz 30 gadiem) dod lielāku peļņu nekā īslaicīgie (uz 10 gadiem), tāpēc tie veido augstāku atvilkumu daļu no cietas atlīdzības 6,60 % apmērā gadā, par ko panākta vienošanās.

⁽³⁷⁾ Realitātē situācija, protams, ir ievērojami sarežģītāka, piemēram, ārpusbilances posteņu dēļ, dažādas riska pakāpes aktīvu dēļ un nulles riska posteņu dēļ. Taču sprieduma būtību tas tomēr nemaina.

⁽³⁸⁾ Situācija nemainās, ja aplūko iespēju piesaistīt papildus pašu līdzekļus līdz bāzes pašu līdzekļu apjomam. (Faktors 25 faktora 12,5 vietā par bāzes pašu līdzekļiem).

likvidā formā ieguldītu pasīvo ieguldījumu. Salīdzinot ar pasīvo ieguldījumu, kas nodrošina atbilstību tirgum, skaidras naudas kapitāla ieguldīšanas gadījumā citi nodokļu atvieglojumi neiestājas. Tātad abos gadījumos bankas neto rezultāts samazinās par procentiem, kas samaksāti par likviditāti. Tāpēc visi kopējie refinansēšanas izdevumi ir atvelkami.

(186) Šis apstāklis būtiski atšķir "Helaba" no "WestLB" un citām federālajām bankām, kas arī bija pārbaudes lietas priekšmeti, jo pēdējās gadījumā atbalsta līdzekļi katru reizi tika iekļauti bilancē kā ietaupījums, bet visa atlīdzība uzskatāma nevis par uzņēmuma izdevumiem, bet par peļņas izlietojumu, kas tādā gadījumā ir jāsedz no peļņas pēc nodokļiem. Tāpēc citos gadījumos, ja izdevumi par papildus nodrošināmu likviditāti ir jāsedz uzņēmuma izdevumu veidā no nodokļiem, ir spēkā nodokļu priekšrocība, turpretim skaidras naudas, bet citādi tādas pašas salīdzināma mēroga investīcijas gadījumā tā nebūtu.

(187) Tā kā (citu) priekšrocību nodokļu ziņā nav, "Helaba" jāmaksā vienīgi atlīdzība par risku, kam Hesenes federālā zeme pasīvā ieguldījuma formā pakļauj savus atbalsta līdzekļus, tas ir, bāzes punktu veidā izteiktā galvojuma atlīdzība virs noteicošās bāzes procentu likmes.

(2) *Minimālās atlīdzības noteikšana par kapitālu, kas nepieciešams atbalsta darījumu segšanai, kā arī par sākotnēji tā sauktā vairākpakāpju modeļa dēļ, par ko puses vienojušās, nevis tirgus darījumu segšanai neizmanto kapitālu*

(188) Komisija savā 1999. gada "WestLB" lēmumā par bilancē iekļauto, bet tirgus darījumu segšanai neizmantojamo summu noteica komisijas maksu galvojumam ar vekseli 0,5 – 0,6 % apmērā pirms nodokļiem jeb 0,3 % apmērā pēc nodokļiem. Šo komisijas maksu nosaka 0,3 % likme pirms nodokļiem, ko Vācija nosauca kā atbilstošu komisijas maksu galvojumam ar vekseli tādai bankai kā "WestLB" 1991. gada beigās. Komisija šo likmi palielināja uz 0,5 % līdz 0,6 % pirms nodokļiem (atbilst 0,3 % pēc nodokļiem) divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, "WestLB" gadījumā aplūkojamā summa 3,4 miljardu Vācijas marku (1,74 miljardu euro) apjomā bija lielāka par tām summām, kas normāli tiek segtas ar šāda veida bankas garantiju palīdzību. Otrkārt, banku garantijas parasti ir saistītas ar noteiktām transakcijām un ir terminētas.

(189) Tāpat arī šajā "Helaba" pārbaudes lietā Komisija lūdza Vācijai nosaukt komisijas maksu galvojumam ar vekseli, ko var uzskatīt par tirgū pieņemtu tādai bankai kā "Helaba". Vācija šo lūgumu neizpildīja, bet gan apstiprināja, ka galvojumi ar vekseli vienmēr tiek noteikti tikai konkrētām transakcijām, tāpēc nepastāv nekāds tirgus, no kura datiem varētu secināt atlīdzību par šāda veida galvojumu ar vekseli. Taču, ja Komisija, neskatoties uz minētajiem iebildumiem, pieprasītu atlīdzību, tad tās apjomu, kā uzskata Vācija, iespējams noteikt tikai individuāli, ņemot vērā īpašo risku, kādu federālā zeme uzņēmusies no šāda viedokļa un starpības summām. Tā kā, salīdzinot ar "WestLB", plānotais riska aktīvu pieaugums tikai [...] miljonu Vācijas marku apjomā liecinot par rezervētu attīstības politiku, ļoti nelielās iespējamības dēļ, ka bankas kreditori varētu izmantot ar katru gadu samazinošos starpības summu, galvojuma atlīdzība būtu jānosaka ļoti neliela. Pie tam "Helaba" esot tikai daļēji izmantojusi pakāpeniskās summas, kas bija jāatlīdzina pilnā apjomā, un, pretstatā "WestLB", ievērojami pārsniegusi uzraudzības

iestāžu noteiktās garantētā pašu kapitāla minimālās kvotas, līdz ar to "Helaba" darījumu riski bija nosegti vairāk nekā pietiekami. Šī drošības josla izslēdzot iespējamību uz "Helaba" gadījumu attiecināt gan pamata atlīdzības likmi 0,3 % apjomā pirms nodokļiem gadā, gan šīs likmes uzrēķinu 0,2 līdz 0,3 % apjomā pirms nodokļiem gadā no "WestLB" lēmuma.

(190) Šī iemesla dēļ Komisijai pašai ir jānosaka bankai "Helaba" atbilstoša komisijas maksa galvojumam ar vekseli. Ņemot vērā principiālo "WestLB" un "Helaba" līdzību, kā arī, iztrūkstot citam pamatojumam, Komisija šajā gadījumā uzskata, ka tāpat kā "WestLB" gadījumā par atbilstošu var tikt uzskatīta bāzes likme 0,3 % gadā pirms nodokļiem. Taču Komisija uzskata, ka nav pamata veikt šai likmei uzrēķinus. Pirmkārt, tas pasīvā ieguldījuma apjoms robežās no 50 līdz 100 miljoniem euro, kas ilgstošā laika periodā ir paredzēts atbalsta darījumu segšanai, ir ievērojami mazāks nekā atbilstošā summa, apmēram 1,7 miljardi euro, "WestLB" gadījumā. Otrkārt, summa, kuru saskaņā ar vairākpakāpju modeli nevarēja izmantot tirgus darījumu veikšanai, vairākpakāpju modeļa dēļ bija laikā ierobežota un atbilstoši līdz 2003. gadam samazinājās līdz nullei. Lietas saturs skaidri norāda, ka Hesenes federālās zemes risks nebija lielāks kā parasta tirgus galvojuma gadījumā bankai "Helaba" un līdz ar to neattaisno bāzes procentu likmes palielināšanu pirms nodokļiem par 0,3 % gadā. Tā kā atlīdzība par kopējo pasīvo ieguldījumu uzņēmuma izdevumu veidā atvelkama no nodokļiem un arī šajā punktā atšķiras no nodokļu jautājuma risinājuma par atlīdzību "WestLB" lēmumā, Komisija šajā lēmumā komisijas maksu galvojumam ar vekseli nosaka kā "likmi pirms nodokļiem", ko pilnā apjomā var atzīt par uzņēmuma izdevumiem.

e) *Atbalsta elements*

(191) Kā iepriekš paskaidrots, Komisija uzskata, ka atbilstoša ir atlīdzība 0,3 % apmērā pirms nodokļiem gadā par to kapitāla daļu, ko "Helaba" nevarēja izmantot savu tirgus darījumu segšanai, bet kas ar 1998. gada 31. decembri tika iekļauta "Helaba" bilancē.

(192) "Helaba" maksā atlīdzību 1,4 % apmērā gadā tikai no tās summas, kas saskaņā ar vairākpakāpju modeli ir sedzama ar riska aktīviem, bet ne no pasīvā ieguldījuma summas, kas iekļauta bilancē, bet nav tikusi izmantota tirgus darījumu segšanai.

- (193) Līdz ar to atbalsta elementu iespējams noteikt kā izstrādājumu, balstoties uz Komisijas viedokli, ka atbilstoša komisijas maksa galvojumam ar vekseli pirms nodokļiem ir 0,3 % gadā no likmes un no bilancē iekļautās, bet tirgus darījumu segšanai neizmantojot pasīvā ieguldījuma daļas, tas redzams šajā tabulā:

Gada beigu vērtība, miljoni euro	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
1) Bilances vērtība	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4
2) Atbilstoši vairākpakāpju modelim ar tirgus darījumiem faktiski sedzamais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
3) Atbalsta programmas darījumu segtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
4) Ar tirgus darījumiem sedzamais, bet atbilstoši vairākpakāpju modelim saskaņā ar vienošanos neseģtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
5) Pirmā un otrā starpība, atbilst trešajai un ceturtajai summai	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
6) Drošības atskaitījums, ņemot vērā zemāko pagaidu noteikšanu bilancē uz 1998. gada 31. decembri (*)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
7) ar komisijas maksu galvojumam ar vekseli 0,3 % apmērā gadā (pirms nodokļiem) atlīdzināmā kapitāla bāze	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
8) kā uzņēmuma izdevumi atskaitāmā maksājāmā atlīdzība, atbilst atbalsta elementam	1,92	1,95	1,34	0,73	0,15

(*) Par sesto drošības atskaitījumu, ņemot vērā zemāko pagaidu noteikšanu bilancē uz 1998. gada 31. decembri: saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju⁽³⁹⁾, uz 1998. gada 31. decembri banku uzraudzības iestādes vēl nebija beigušas atzīšanas procesu, tāpēc sākotnēji bilancē esot tikuši iekļauti 1 023 miljoni euro (2 000 miljoni Vācijas marku). Novērtēšanas procesā noteiktā vērtība 1 264 miljonu euro apmērā tika iekļauta bilancē uzreiz pēc novērtējuma, tāpēc tā atspoguļojās 1999. gada rezultātos. Ņemot vērā šo gadījumu, Komisija uzskata par pamatotu par labu "Helaba" veikt drošības atskaitījumu no atlīdzināmās kapitāla bāzes par 1999. gadu. "Helaba" kreditori bankas maksātspējas reitinga novērtēšanai 1999. gada laikā par pamatu izmantoja 1998. gada noslēguma datus, kur parādījās zemākā, pagaidām iekļautā pasīvā ieguldījuma vērtība 1 023 miljonu euro apmērā. Tāpēc 1999. gadā ar komisijas maksu galvojumam ar vekseli 0,3 % apmērā gadā (pirms nodokļiem) jāatlīdzina tikai starpība starp šo summu un saskaņā ar vairākpakāpju modeli tirgus darījumu segšanai izmantojamo garantēto pašu kapitālu, tātad [...] miljoni EUR. Turpmākajos gados summa iepriekšējā gada bilancē atbilst gada bilancē norādītajai pasīvā ieguldījuma vērtībai.

⁽³⁹⁾ Skatīt Vācijas 2004. gada 23. augusta atbildi, 6. – 7. lpp.

f) **Starprezultāts**

- (194) Līdz ar to Komisija secina, ka "Helaba" ir tikusi privileģēta tikai tajā ziņā, ka par to Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma formā nodrošināto kapitāla daļu, kas bija nepieciešama atbalsta darījumu segšanai, kā arī par to daļu, kas vairākpakāpju modeļa dēļ sākotnēji netika izmantota tirgus darījumu segšanai, banka nemaksāja atbilstošu galvojuma atlīdzību. Komisija uzskata, ka šajā gadījumā atbilstoša galvojuma atlīdzība būtu bijusi 0,3 % apmērā gadā (pirms nodokļiem). Turpretim par kapitālu, ko varēja izmantot tirgus darījumu segšanai, galvojuma atlīdzība par pasīvo ieguldījumu, kas saskaņā ar vienošanos bija noteikta 1,43 % apmērā gadā (ņemot vērā patenta nodokli), bija atbilstoša. Šajā ziņā privileģēšana nav notikusi.

1.3. KONKURENCES KROPLĒŠANA UN IETEKME UZ TIRDZ-
NIECĪBU STARP DALĪBVALSTĪM

- (195) Liberalizējoties finanšu pakalpojumiem, un finanšu tirgu integrācijas rezultātā banku nozare Kopienā kļūst arvien jutīgāka pret konkurences kropļojumiem. Šī tendence jo vairāk pastiprinās ekonomiskās un valūtas savienības dēļ, samazinoties atlikušajiem konkurences ierobežojumiem finanšu pakalpojumu tirgos.
- (196) Privileģētā "Helaba" banku nozarē strādā gan reģiona, gan starptautiskā līmenī. "Helaba" ir universāla darījumu banka, krājisku centrālā banka un valsts un pašvaldību banka. Neskatoties uz tās nosaukumu, tradīcijām un tiesiski noteiktajiem uzdevumiem, "Helaba" nekādā gadījumā nav tikai vietēja vai reģionāla līmeņa banka.
- (197) Tas nepārprotami nozīmē, ka "Helaba" banku pakalpojumus sniedz arī ārpus Vācijas, konkurējot ar citām Eiropas bankām, gan Vācijā, jo citu Eiropas valstu bankas strādā Vācijā. Tāpēc nav apšaubāms, ka atbalsts "Helaba" kropļo konkurences situāciju un ietekmē darījumus starp dalībvalstīm.

1.4. REZULTĀTS

- (198) Tā kā "Helaba" par to bankai nodrošinātā kapitāla daļu, kas bija nepieciešams atbalsta darījumu segšanai un vairākpakāpju modeļa dēļ sākotnēji netika izmantots tirgus darījumu segšanai, nemaksāja atbilstošu galvojuma atlīdzību, visas pazīmes liecina par valsts atbalstu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē. Attiecībā uz to kapitāla daļu, kas tika izmantota tirgus darījumu segšanai, par šo summu maksājamā atlīdzība 1,43 % apmērā gadā (ņemot vērā patenta nodokli) uzskatāma par vēl atbilstošu tirgum. Šajā ziņā privileģēšana

nav notikusi, un Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē līdz ar to nav ticis sniegts valsts atbalsts par labu "Helaba".

2. ATBILSTĪBA KOPĒJAM TIRGUM

- (199) Ja pasīvais ieguldījums ir uzskatāms par valsts atbalstu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu, ir jāpārbauda, vai atbalstu var uzskatīt par savienojamu ar kopējā tirgus principiem.
- (200) Nav piemērojams neviens no Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izņēmuma nosacījumiem. Atbalstam nav ne sociāla rakstura, ne arī tas tiek nodrošināts atsevišķiem patērētājiem. Tikpat mazā mērā šis atbalsts novērš zaudējumus, ko izraisījušas dabas katastrofas vai citas netipiskas parādības, vai izlīdzina Vācijas sadalīšanas izraisītos ekonomiskos zaudējumus.
- (201) Tā kā atbalstam nav reģionāla mērķa, – tas nav paredzēts ne reģionu ar īpaši zemu dzīves līmeni ekonomiskajai attīstībai vai ievērojamu bezdarba līmeņa novēršanai, ne arī noteiktu tautsaimniecības nozaru attīstības atbalstīšanai, – nav spēkā ne Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts, ne 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta reģionālie apstākļi. Ar atbalsta palīdzību netiek veicināti nekādi svarīgi Eiropas kopīgo interešu pasākumi. Atbalsta mērķis nav arī kultūras atbalstīšana un kultūras mantojuma saglabāšana.
- (202) Tā kā, veicot šo pasākumu, nebija runas par "Helaba" tālāku ekonomisko pastāvēšanu, nebija aktuāls jautājums, vai vienas tik lielas kredītiestādes kā "Helaba" sabrukuma gadījumā nerastos vispārēja krīze Vācijas banku nozarē, kas saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu varētu attaisnot atbalsta sniegšanu, lai novērstu ievērojamu Vācijas ekonomikas satricinājumu.
- (203) Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu var uzskatīt par savienojamu ar kopējā tirgus noteikumiem, ja tas veicina noteiktu ekonomikas nozaru attīstību. Tas principiāli varētu attiekties arī uz atbalstu pārstrukturēšanai banku nozarē. Taču aplūkojamajā gadījumā trūkst priekšnoteikumu šo izņēmuma nosacījumu piemērošanai. "Helaba" nebija uzņēmums, kas nonācis grūtībās un kura rentabilitātes atjaunošana būtu jāatbalsta ar valsts palīdzību.
- (204) Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 86. panta 2. punkts, kas noteiktos gadījumus paredz Eiropas Kopienas dibinā-

šanas līguma izņēmumus attiecībā uz valsts atbalstu, principiāli attiecas arī uz finanšu pakalpojumu nozari. To Komisija apstiprinājusi savā ziņojumā "Pakalpojumi ar vispārēju ekonomisko nozīmību banku nozarē" ⁽⁴⁰⁾. Šis gadījums neatbilst tā formālajām prasībām: netiek precīzi norādīti ne uzdevumi, ko "Helaba" veic pakalpojumu ar vispārēju ekonomisku nozīmību nodrošināšanai, ne arī izmaksas, kas rodas šīs darbības rezultātā. Tas nozīmē, ka aplūkojamais darījums ir noticis bez saistības ar jebkādiem pakalpojumiem ar vispārēju ekonomisku nozīmību. Tāpēc šajā gadījumā nav izmantojami arī šie izņēmuma nosacījumi.

(205) Tā kā saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu spēkā nav neviens izņēmums attiecībā uz principiālo valsts atbalsta aizliegumu, šajā gadījumā sniegto atbalstu nevar uzskatīt par atbilstošu līgumam.

3. NEESOŠS ATBALSTS

(206) Pretēji Vācijas apgalvojumam citu federālo banku lietās, nav iespējams uzskatīt, ka kapitāla pievienošanu segtu pastāvošais institūcijas slogs un galvotāja atbildība, bet gan jāuzskata par jaunu atbalstu.

(207) Pirmkārt, nav izpildīta kreditoru izņēmuma garantijas galvotāja atbildība būtība gadījumā, ja ar bankas īpašumiem nepietiek viņu prasību segšanai. Kapitāla papildinājums nav vērst uz federālās bankas kreditoru prasību apmierināšanu, un federālās bankas īpašumi nebija iztērēti.

(208) Otrkārt, arī institūcijas sloga būtība nav spēkā. Institūcijas slogu uzliek atbildīgajam par institūciju, "Sparkassenverband Hessen – Thüringen" pienākumu nodrošināt "Helaba" ar tiem līdzekļiem, kas nepieciešami "Helaba" normālai darbībai, ciktāl tas pieņem lēmumus par bankas darba turpināšanu. Taču "Helaba" kapitāla pievienošanas brīdī noteikti nebija tāda stāvoklis, lai tai trūkstotu pašu līdzekļu dēļ nebūtu iespējams normāli turpināt darbu. Tātad normālas bankas darbības saglabāšanai kapitāla pievienošana nebija nepieciešama. Tāpēc federālā banka ar federālo zemi kā (līdz-)īpašnieci arī turpmāk konkurences tirgū varēja izmantot savas iespējas. Taču šādam normālam federālās zemes kā (līdz-) īpašnieces ekonomiskam lēmumam nav piemērojami institūcijas sloga "obligātie noteikumi". Tāpēc, iztrūkstot citiem uz šo gadījumu attiecināmiem spēkā esošiem atbalstu regulējošiem noteikumiem, saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu un 88. panta 1. punktu, kapitāla

pievienošana ir atzīstama par jaunu atbalstu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta un 88. panta 3. punkta izpratnē un atbilstoši arī jāizmeklē.

VII. SECINĀJUMS

(209) Minētais atbalsts ne saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 2. un 3. punktu, ne saskaņā ar citiem šī līguma noteikumiem nav uzskatāms par atbilstošu kopējam tirgum. Atbalsts ir jāatzīst par neatbilstošu kopējam tirgum un Vācijai ir jāpieprasa atmaksāt prettiesiskā darījuma atbalsta elements,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU:

1. pants

1. Atteikšanās no atbilstošas atlīdzības 0,3 % apmērā gadā (pirms nodokļiem) par Hesenes federālās zemes "Landesbank Hessen – Thüringen – Girozentrale" pārnesto kapitālu, ko tā, sākot ar 1998. gada 31. decembri, varēja izmantot kā garantiju, ir kopējam tirgum neatbilstošs atbalsts.

2. Šī panta 1. punktā minētais atbalsts laikā no 1998. gada 31. decembra līdz 2003. gada 31. decembrim veido 6,09 miljonus euro.

2. pants

1. Vācijai vēlākais līdz 2004. gada 31. decembrim jānovērš 1. panta 1. punktā minētais atbalsts.

2. Vācijai jāveic visas nepieciešamās darbības, lai no saņēmējas atprasītu 1. panta 1. punktā minēto, prettiesiski nodrošināto atbalstu. Atprasāmajā summā ietilpst:

a) no 1998. gada 31. decembra līdz 2003. gada 31. decembrim 1. panta 2. punktā minētā summa;

b) no 2004. gada 1. janvāra līdz atbalsta novēršanas brīdim – summa, kas tiek aprēķināta saskaņā ar 1. panta 1. punktā minētās aprēķina metodes.

3. pants

Atprasīšana notiek nekavējoties un saskaņā ar valsts likumdošanu, ciktāl tā ļauj nekavējoties un faktiski izpildīt šo lēmumu.

Atprasāmajā summā ietilpst procenti, kas maksājami no brīža, kad saņēmējai kļuva pieejams prettiesiskais atbalsts, līdz faktiskai tā atmaksai.

⁽⁴⁰⁾ Šis ziņojums tika iesniegts Ekonomikas un finanšu padomei 1998. gada 23. novembrī, bet netika publicēts. Tas saņemams Komisijas Konkurences ģenerāldirekcijā, kā arī aplūkojams Komisijas interneta mājas lapā.

Procenti tiek aprēķināti saskaņā ar Komisijas Regulas (EK)
Nr. 794/2004 V nodaļas nosacījumiem ⁽⁴¹⁾.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

4. pants

Briselē, 2004. gada 20. oktobris.

Divu mēnešu laikā pēc šī lēmuma izsludināšanas Vācija,
izmantojot pielikumā pievienotās veidlapas, informē Komisiju
par veiktajiem pasākumiem lēmuma īstenošanai.

Komisijas vārdā
Komisijas locekle
Neelie KROES

⁽⁴¹⁾ OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.

KOMISIJAS LĒMUMS

2006. gada 25. janvāris

par valsts atbalstu, ko Nīderlande sniedz AZ un AZ Vastgoed BV

(izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 80)

(Autentisks ir tikai teksts holandiešu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/743/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā līgumu par Eiropas Ekonomikas Zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad ieinteresētās personas ir aicinātas iesniegt savus apsvērumus atbilstīgi iepriekš minētajiem pantiem ⁽¹⁾, un ņemot vērā šos apsvērumus,

tā kā:

I. PROCEDŪRA

- (1) Ar vēstulēm, kas saņemtas un reģistrētas 2002. gada 26. jūnijā un 2003. gada 6. februārī, Komisija saņēma sūdzības par valsts atbalstu, ko Nīderlande ir piešķirusi futbola klubam *AZ Alkmaar*. Veicot sākotnējo izmeklēšanu par šīm sūdzībām, tā saņēma papildu informāciju no sūdzību iesniedzējiem un Nīderlandes valsts iestādēm.
- (2) Savā 2003. gada 23. jūlija vēstulē Komisija informēja Nīderlandi, ka tā ir nolēmusi uzsākt EK Līguma 88. panta 2. punktā noteikto procedūru attiecībā uz šiem pasākumiem. Komisijas lēmums par procedūras uzsākšanu tika publicēts *Eiropas Kopienų Oficiālajā Vēstnesī* ⁽²⁾. Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt savus apsvērumus.
- (3) Nīderlande pieprasīja pagarinājumu termiņam, kurā jāiesniedz apsvērumi, tās lūgums tika apmierināts. Tā atbildēja uz lēmumu par procedūras uzsākšanu ar vēstulēm, kas saņemtas un reģistrētas 2003. gada 29. oktobrī un 5. novembrī.
- (4) Vairākas vēstules ar apsvērumiem Komisija saņēma no ieinteresētajām personām 2003. gada decembrī. Ieinteresētās personas nosūtīja papildu apsvērumus ar vēstulēm, kas saņemtas un reģistrētas 2004. gada 9. februārī, 6. aprīlī un 6. oktobrī.
- (5) Informāciju par to, ka pašvaldība gatavojas pārskatīt līgumu ar *AZ un AZ Vastgoed*, Komisija saņēma 2004. gada

pavasārī. Tādēļ tā savā 2004. gada 3. jūlija vēstulē pieprasīja papildu informāciju no Nīderlandes valsts iestādēm. Atbilde tika sniegta 2004. gada 5. jūlija vēstulē, apstiprinot, ka pašvaldība, *AZ un AZ Vastgoed* patiesi apsver iespēju slēgt jaunu līgumu. Vēstulē atkārtoti norādīts, ka saistībā ar pasākuma pārtraukšanu, ko noteikusi apelācijas tiesa Amsterdamā, līgumu nevarēs izpildīt ⁽³⁾. Nīderlandes valsts iestādes iesniedza papildu informāciju vēstulē, kas saņemta un reģistrēta 2004. gada 5. novembrī, kurā apstiprināja, ka puses ir noslēgušas jaunu līgumu un ka iepriekšējais līgums ir anulēts.

II. APRAKSTS

- (6) Alkmāras pašvaldība 2001. gada 7. decembrī vienojās ar *Stichting AZ un AZ Vastgoed BV* (turpmāk tekstā attiecīgi "AZ" un "AZ Vastgoed") par jaunu atrašanās vietu futbola stadionam. Līgums starp Alkmāras pašvaldību, no vienas puses, un *AZ un AZ Vastgoed*, no otras puses, attiecas uz četriem darījumiem saistībā ar vairāku zemes gabalu pārdošanu.
- (7) Saskaņā ar Nīderlandes valsts iestāžu informāciju, divi zemes gabali tika pārdoti *AZ un AZ Vastgoed*, lai būvētu jaunu stadionu, dienesta telpas un autostāvvietu. Alkmāras pašvaldība pārdeva *AZ* zemi, uz kuras atradās esošais stadions. *AZ un AZ Vastgoed* nojauktu veco stadionu, attīstītu teritoriju un uzbūvētu 150 dzīvokļus. Visbeidzot, viens zemes gabals tika pārdots *AZ*, lai būvētu telpas treniņiem. Līgumā zemes pircējiem tika noteiktas saistības. *AZ un AZ Vastgoed* vajadzēja attīstīt un uzturēt noteiktus infrastruktūras elementus.
- (8) Komisija 2003. gada jūlijā nolēma uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru. Ja līgums būtu uzskatāms par valsts atbalstu EK līguma 87. panta 1. punkta izpratnē, tad būtu jāapšaubā, vai *AZ un AZ Vastgoed* sniegtais atbalsts atbilst EK līgumam.
- (9) Tā kā apelācijas tiesa Amsterdamā 2004. gada aprīlī pieņēma nolēmumu apturēt līguma īstenošanu, zeme nekad netika nodota saskaņā ar 2001. gada 7. decembra līgumu.

⁽¹⁾ OV C 266, 5.11.2003., 8. lpp.

⁽²⁾ OV C 266., 5.11.2003., 8. lpp.

⁽³⁾ *Gerechthof Amsterdam*, 1.4.2004., LjN: AO6912, 206/03 KG (www.rechtspraak.nl).

- (10) Tomēr Nīderlandes valsts iestādes 2004. gada novembrī informēja Komisiju par to, ka 2001. gada 7. decembra līgums, kas noslēgts starp Alkmāras pašvaldību, no vienas puses, un AZ un AZ *Vastgoed BV*, no otras puses, ir anulēts.
- (11) Saskaņā ar Nīderlandes valsts iestāžu teikto, notiek jaunas pārrunas un neatkarīgs eksperts ir novērtējis zemes gabalus saskaņā ar Komisijas paziņojumu par valsts atbalsta elementiem, valsts iestādēm pārdodot zemi un ēkas⁽¹⁾. Pēc šī novērtējuma starp pašvaldību un *Egedi BV* (AZ *Vastgoed* tiesību pārņēmēja) tika noslēgts jauns līgums.
- (12) Ievērojot šos apstākļus, ka līgums, attiecībā uz kuru tika veikta izmeklēšana, ir anulēts, un tā rezultātā oficiālā izmeklēšanas procedūra vairs nav lietderīga, un tā ir jāizbeidz.
- (14) Attiecīgi oficiālā izmeklēšanas procedūra, kas saskaņā ar EK līguma 88. panta 2. punktu tika veikta attiecībā uz augstāk minēto līgumu starp Alkmāras pašvaldību no vienas puses un AZ un AZ *Vastgoed BV* no otras puses, ir jāizbeidz,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Oficiālā izmeklēšanas procedūra saskaņā ar EK Līguma 88. panta 2. punktu, kas tika uzsākta pret AZ un AZ *Vastgoed BV* 2003. gada 23. jūlijā, ar šo ir izbeigta.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Nīderlandes Karalistei.

Briselē, 2006. gada 25. janvāris.

III. SECINĀJUMS

- (13) Tā kā līgums, attiecībā uz kuru tika veikta izmeklēšana, ir anulēts, izmeklēšana vairs nav lietderīga.

Komisijas vārdā
Komisijas locekle
Neelie KROES

⁽¹⁾ OV C 209, 10.7.1997., 3. lpp.

KOMISIJAS LĒMUMS

2006. gada 8. maijs

Par Valsts Atbalstu, ko Vācija sniegusi uzņēmumam “Magog Schiefergruben GmbH & Co. KG”

(izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 641)

(autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/744/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta 1. apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

atbilstoši ieinteresēto pušu aicinājumam izteikties saskaņā ar iepriekš minētajiem pantiem⁽¹⁾ un ņemot vērā šo pušu viedokļus,

ievērojot šādus iemeslus:

I. PROCEDŪRA

- (1) 2003. gada 12. novembrī Komisija saņēma sūdzību par iespējamu valsts atbalstu uzņēmumam “Schiefergruben Magog GmbH & Co. KG” (“Magog”), ko iesniedzis “Magog” konkurents Vācijā. 2003. gada 25. novembrī Komisija pieprasīja Vācijai iesniegt informāciju, ko Vācija sniedza 2004. gada 4. marta vēstulē, kas tika saņemta tajā pašā dienā.
- (2) 2004. gada 6. oktobrī Komisija uzsāka formālu izmeklēšanas procedūru attiecībā uz minēto atbalstu. Komisijas lēmums uzsākt procedūru tika publicēts *Eiropas Kopienų Oficiālajā Vēstnesī*⁽²⁾. Komisija aicināja ieinteresētās puses izteikties par iespējamo atbalstu. 2004. gada 14. decembra vēstulē, kas tika saņemta 2004. gada 16. decembrī, tā saņēma “Rathscheck Schiefer und Dach-Systeme KG” un “I. B. Rathscheck Söhne KG Moselschiefer-Bergwerke und Theis-Böger GmbH” (“Rathscheck und Theis-Börger”) apsvērumus, un 2004. gada 7. decembra vēstulē, kas tika saņemta 2004. gada 13. decembrī, tika saņemts trešās personas, kura vēlējās palikt nenosaukta, viedoklis.
- (3) Šie apsvērumi 2005. gada 3. janvāra un 2005. gada 7. jūlija vēstulēs tika paziņoti Vācijai. Vācijas atbilde tika saņemta 2005. gada 11. marta vēstulē, kas tika saņemta tajā pašā dienā, un 2005. gada 31. augusta vēstulē, kas tika saņemta 2005. gada 1. septembrī.

- (4) Attiecībā uz formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu Vācija sniedza atbildi 2004. gada 6. decembra vēstulē, kas tika saņemta 2004. gada 13. decembrī. 2005. gada 5. oktobrī Komisija lūdza sniegt papildu informāciju, kuru Vācija paziņoja 2005. gada 15. novembra vēstulē, kas tika saņemta 2005. gada 16. novembrī. Pielikumi tika nosūtīti 2005. gada 18. novembra vēstulē, kas tika saņemta 2005. gada 24. novembrī. 2005. gada 21. decembra vēstulē, kas tika saņemta tajā pašā dienā, Vācija sniedza papildu informāciju.

II. ATBALSTA APRAKSTS

2.1. Uzņēmums, kuram tika sniegts atbalsts

- (5) Uzņēmums “Magog”, kuram tika sniegts atbalsts un kura juridiskā adrese ir Bādfredeburga (*Bad Fredeburg*), Ziemeļreina-Vestfālene, nodarbojas ar šifera ražošanu. 2002. gadā uzņēmums nodarbināja 43 darbiniekus un tā bilances kopsumma bija mazāk nekā 5 (pieci) mlj. euro. Tā kā ir izpildīts arī neatkarības kritērijs, uzņēmums jāuzskata par mazu uzņēmumu 2003. gada 6. maija Komisijas Ieteikuma par maza uzņēmuma, kā arī maza un vidēja uzņēmuma definīciju⁽³⁾ izpratnē.

2.2. Projekts

- (6) Pēc Vestfālenes Šifera reģistrētās apvienības (*Westfälischer Schieferverband e.V.*) pieprasījuma Ziemeļreinas-Vestfālenes (ZRV) federālā zeme 2002. un 2003. gadā veicināja jaunas metodes izstrādi jumta šifera griešanai (projekts “Elektroniski vadītas un robotizētas jumta šifera ražotnes izstrāde un izmēģināšana”). Projektu sadarbībā ar Ekonomikas un tehnikas augstskolu īstenoja uzņēmums “Magog” – Vestfālenes Šifera reģistrētās apvienības biedrs.
- (7) Saskaņā ar Vācijas viedokli projekta mērķis bija izstrādāt jauna tipa tehniku jumta šifera apstrādei, lai samazinātu apdraudējumu darbinieku veselībai. Līdz šim plaši izmantotā manuālā jumta šifera akmeņu apstrāde bija saistīta ar darbinieku fizisku slodzi. Pēc Vācijas domām, projekts deva būtisku ieguldījumu darba drošības paaugstināšanā un ir paraugs visai jumta šifera kalnrūpniecībai.

⁽¹⁾ OV C 282, 19.11.2004., 3. lpp.⁽²⁾ Skat. 1. atsauci.⁽³⁾ OV C 124, 20.5.2003., 36. lpp.

- (8) Saskaņā ar pieprasījumu projektu "Elektroniski vadītas un robotizētas jumta šifera ražotnes izstrāde un izmēģināšana" veidoja trīs posmi. Pirmajā posmā bija jāizstrādā modelis. Otrs posms paredzēja halles izbūvi un trešajā posmā jaunā tehnika bija jāpārņem.
- (9) Ziemeļreinas-Vestfālenes (ZRV) federālā zeme atbalstīja tikai pirmo posmu. Pirmā posma izmaksas sākotnēji bija noteiktas 1 293 110 euro apmērā, no kurām ZRV federālajai zemei bija jāfinansē 60 %, tas ir, 775 866 euro. Beigās pirmā posma izmaksas sasniedza 1 223 945 euro, no kuriem 702 093 euro (57 %) finansēja ZRV federālā zeme.
- (10) Pirmā posma galīgās izmaksas ir sadalītas atbilstoši turpmāk minētajai

1. tabulai:

	Euro
Tehniski ekonomiskais pamatojums	25 565
Modeļa izstrāde (1. iekārta)	464 410
Divu ražošanas iekārtu (2. un 3. iekārta) izstrāde un izgatavošana	733 970
Kopā	1 223 945

- (11) "Magog" sagatavoja tehniski ekonomisko pamatojumu, lai saskaņā ar pasūtījumu izstrādātu elektroniski vadītu un robotizētu iekārtu jumta šifera ražošanai, šī iekārta tika izgatavota 2002. gada martā. Pamatojuma izmaksas bija 25 565 euro.
- (12) Pēc tehniski ekonomiskā pamatojuma sagatavošanas "Magog" teritorijā tika izstrādāts un izgatavots nevis rūpnieciskai ražošanai, bet gan izmēģinājumiem paredzēts modelis. Izmēģinājumi tika veikti 2002. gada novembrī un decembrī, un 2003. gada janvārī modelis tika izjaukts. Modeļa izmaksas bija 464 410 euro.
- (13) Balstoties uz modeļa izmēģinājumu rezultātā gūto pieredzi, uzņēmums izgatavoja iekārtu rūpnieciskai ražošanai. Modeļa izmēģinājumi parādīja, ka atšķirīgo jumta šifera izmēru dēļ ir vajadzīgas vismaz divas iekārtas rūpnieciskai ražošanai. Pirmā rūpnieciskai ražošanai paredzētā iekārta tika izgatavota 2003. gada janvārī (2. iekārta), otrā – 2003. gada aprīlī (3. iekārta). 2003. gada laikā tika turpināti 2. un 3. iekārtas izmēģinājumi, lai uzlabotu šo iekārtu darbību. No 2004. gada sākuma ražošana ar 2. un 3. iekārtu notiek netraucēti. 2. un 3. iekārtas izmaksas bija 733 970 euro.

- (14) 8. – 13. rindā aprakstītais 1. posms bija vispārējās "Magog" ražošanas procesa modernizācijas koncepcijas daļa, kas ietvēra pārējos posmus. 2. un 3. posms sākās 2003. gadā un tie tika pabeigti 2005. gadā. Turklāt kopš 2002. gada tika veiktas investīcijas šifera ieguvē (štreku izciršana). Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju 2. un 3. posms un štreku izciršana ietvēra šādas investīcijas, kas bija vispārējās modernizācijas koncepcijas daļa

2. tabula:

		Euro
1	2002. gada halle	16 576
2	2005. gada halle	213 175
3	Zāģis	267 774
4	Ūdens sagatavošana	35 740
5	Savienošana ar biroju	2 570
6	Ciršanas ierīce	105 840
7	Patenta izmaksas	65 128
8	Štreku izciršana 2002. – 2005. gadā	557 378
9	Štreku izciršana 2006. – 2007. gadā	176 800
10	Personāla izmaksas projekta vadītājam/inženierim 2004./2005. g.	84 247
11	Ražošanas ēkas nojaukšana	8 245
12	Arhitekta honorārs	5 733
	Kopā	1 539 205⁽¹⁾

(¹) Noapaļošanas dēļ skaitļi nav precīzi.

- (15) Par 2002. gada halli norādītās izmaksas 16 576 euro apmērā attiecas uz esošās zāģētavas remontu un atjaunošanu 2002. gadā (2. tabulas 1. punkts).
- (16) Investīcijas 2005. gada hallē attiecas uz bijušo noliktavu, kas tika būtiski pārbūvēta 2004. un 2005. gadā un tagad tiek izmantota ražošanai (2. punkts). Noliktavas pārbūve bija nepieciešama, lai te varētu notikt jaunizveidotais, robotizētais ražošanas process. Noliktavas pārbūve ietver arī jauna zāģa (3. punkts) izgatavošanu, kas bija nepieciešams, lai iebūvētu jauno robotizēto sistēmu.
- (17) Jaunajam ražošanas procesam bija nepieciešama arī jaunu ūdens sagatavošanas iekārtu jaunā zāģa atdzesēšanai (4. punkts) izgatavošana. Jaunais zāģis ir lielāks nekā vecais zāģis, un tāpēc tam ir lielāks ūdens patēriņš. Savienošana ar biroju izmaksas (5. punkts) ir saistītas ar investīcijām 2005. gadā hallē un zāģa izgatavošanā.

- (18) Ciršanas ierīce (6. punkts) ir transportlīdzeklis, kas tiek izmantots šifera ieguvē raktuvēs un kuru "Magog" iegādājās 2004. gadā.
- (19) 7. punktā minētās patenta izmaksas ir advokāta honorārs par ar projektu saistīto patentu pieteikšanu.
- (20) Šifera ieguves jomā 2002. un 2003. gadā runa ir par investīcijām štreku izciršanai (8. punkts). 2006. un 2007. gadam noteiktās uzņēmuma izmaksas štreku izciršanai ir uzskaitītas abos šajos gados (9. punkts). Izmaksas projekta vadītājam un inženierim 2004./2005. gadā (10. punkts) ir saistītas ar 8. un 9. punktā minētajām kalnrūpniecības darbībām.
- (21) Izmaksas par ēkas nojaukšanu (11. punkts) radās 2005. gada jūlijā un ietver sīkāk neaprašītās ražošanas ēkas nojaukšanu.
- (22) Arhitekta honorāru (12. punkts) sīkāk iedala 3 600 euro par 2005. gada halles būvi un 2 133 euro par citām pozīcijām.

2.3. Finanšu pasākumi

- (23) ZRV federālā zeme piešķir subsīdiju 702 093 euro apmērā, balstoties uz "Kalnrūpniecības tehnoloģiju programmu". Šīs programmas mērķis bija veicināt projektus, kas dod ieguldījumu kalnrūpniecībā nodarbināto personu drošības un veselības aizsardzības uzlabošanā, kā arī apkārtnes vides aizsardzības uzlabošanā kalnrūpniecībā. Programmas potenciālie labuma guvēji bija zinātniski tehniskie uzņēmumi. Programma tika sagatavota 2003. gada beigās.
- (24) Lēmums par subsīdijas piešķiršanu tika pieņemts 2001. gada 19. decembrī. Atbilstoši projekta attīstībai subsīdija tika izmaksāta vairākās daļās no 2002. gada augusta līdz 2003. gada decembrim.
- (25) "Magog" pieder visas īpašuma tiesības uz projekta rezultātiem un lietošanas tiesības. Uzņēmuma ienākumu daļa, ko zināmos apstākļos tas gūst, izmantojot rezultātus, ir jāizmaksā ZRV federālajai zemei. Subsīdijas piešķiršana tika saistīta ar noteikumu par projekta rezultātu tālāku izplatīšanu. Uzņēmumam "Magog" rezultāti jāpublicē vismaz vienā atzītā Vācijas specializētajā zinātniski tehniskajā žurnālā. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju "Magog" ir piešķīris licences vienam konkurentam. Raksts par rezultātiem tika publicēts Kalnrūpniecības apvienības "Bergbau" žurnālā.

III. FORMĀLĀS IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAS IEMESLI

- (26) Komisija uzsāka formālo izmeklēšanas procedūru, jo tai radās šaubas, ka finanšu pasākumi, kā to apgalvoja Vācija,

neveidoja valsts atbalstu. Pēc Komisijas domām, finanšu pasākumi uzņēmumam "Magog" nodrošināja selektīvas priekšrocības, jo jaunās tehnoloģijas ieviešana paaugstināja uzņēmuma produktivitāti un uzlaboja tā konkurētspēju, turklāt uzņēmumam nebija jāsedz visas izmaksas. Turklāt Komisija uzskatīja, ka tika ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm.

- (27) Attiecībā uz iespējamiem izņēmumiem saskaņā ar EK Līguma 87. panta 3. punktu vispirms Komisija konstatēja, ka "Magog" neatrodas atbalstāmā reģionā atbilstoši EK Līguma 87. panta 3. punkta a) vai c) apakšpunktam.
- (28) Pēc Komisijas domām, projektu, iespējams, varēja vērtēt kā investīciju projektu Komisijas 2001. gada 12. janvāra Regulas (EK) Nr. 70/2001 par EK Līguma 87. un 88. panta piemērošanu, sniedzot valsts atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem⁽⁴⁾ izpratnē, tomēr tā apšaubīja, ka ir ievērotas pieļaujamās maksimālās robežas – bruto atbalsta intensitāte 7,5 % apmērā no atbalstāmajām investīciju izmaksām vidējiem uzņēmumiem un bruto atbalsta intensitāte 15 % apmērā maziem uzņēmumiem.
- (29) Komisija arī ņēma vērā, ka vienu projekta daļu varētu uzskatīt par pirmskonkurences attīstības pasākumu Kopienas nostādņu par valsts atbalstu pētniecībai un attīstībai⁽⁵⁾ (Nostādnes pētniecībai un attīstībai) izpratnē, saskaņā ar kurām valsts atbalsts ir pieļaujams fundamentāliem pētījumiem, rūpnieciskiem pētījumiem un pirmskonkurences attīstībai. Tomēr tā apšaubīja, vai ir ievērota pieļaujamā bruto atbalsta intensitāte 35 % apmērā maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU).
- (30) Komisija secināja, ka tā izmeklēs atbalsta atbilstību vispārējām interesēm un jo īpaši veselības aizsardzības mērķim un darbinieku drošībai EK Līguma 137. panta izpratnē.

IV. DALĪBNIEKU PIEZĪMES

- (31) Komisija saņēma piezīmes no "Ratscheck und Theis-Böger", kā arī no kāda konkurenta, kurš vēlējās palikt anonīms.

4.1. "Ratscheck und Theis-Böger"

- (32) Savos apsvērumos par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu "Ratscheck und Theis-Böger" paskaidroja, ka jumta šifera tirgus ir vienots tirgus un nepastāv atsevišķs tirgus "Senvāciešu jumta segumam". Pat, ja "Senvāciešu jumta segumam" būtu atsevišķs tirgus, subsīdija tomēr radītu konkurences traucējumus, jo jauno robotu varētu

⁽⁴⁾ OV C 10, 13.1.2001., 33. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 45, 17.2.1996., 5. lpp.

izmantojot arī tradicionālā jumta šifera ražošanai un Spānijas šifera ražotāji nevarētu konkurēt ne tikai gala produktu tirgū, bet arī starpproduktu tirgū. "Ratscheck und Theis-Böger" norāda, ka "Senvāciešu jumta segumu" viņi vairāk ražoja no Spānijas neapstrādātā šifera.

V. VĀCIJAS APSVĒRUMI

- (33) Attiecībā uz iespējamo atbilstību Kopējam tirgum "Ratscheck und Theis-Böger" paskaidro, ka atbalsts nebūtu atbilstīgs Kopējam tirgum, ja uzņēmumam "Magog" tas dotu iespēju piedāvāt savus produktus tirgū par zemākām cenām, nekā tās ir konkurentiem un pat Spānijas uzņēmumiem.
- (34) "Ratscheck und Theis-Böger" noraida Vācijas apgalvojumu, ka subsīdija uzņēmumam "Magog" neradīja nekādas priekšrocības. "Magog" nenoliedza, ka subsīdija ir veicinājusi būtisku tā rentabilitātes pieaugumu.
- (35) "Ratscheck und Theis-Böger" iesniedza arī papildu informāciju par jumta šifera tirgu. Viņi norāda, ka no 2001. gada jumta šifera kopējais ražošanas apjoms samazinās. Spānijā, kas ir vienīgā valsts ar ievērojamu eksporta pārsvaru, tiek ražoti 95 % kopējā Kopienas ražošanas apjoma. Visi jumta šifera ražotāji Kopienā ir mazi un vidēji uzņēmumi.
- (36) "Ratscheck und Theis-Böger" apstrīd, ka elektroniski vadītas un robotizētas jumta šifera ražotnes izstrāde ir īsts jauninājums. Spānijā tradicionālais jumta šiferis jau vairākus gadus tiek ražots ar ļoti modernu apstrādes tehniku. Attiecībā uz vienas projekta daļas uzskatīšanu par pirmskonkurences attīstību "Ratscheck und Theis-Böger" norāda, ka pieļaujamā atbalsta intensitāte netiktu ievērota jebkurā gadījumā.
- (37) "Ratscheck und Theis-Böger" noraida Vācijas izteikumus, ka atbalsts ir uzlabojis darbinieku darba apstākļus. Atbalstu tāpēc nevar uzskatīt par atbilstīgu Kopējam tirgum, ja tā mērķis ir darbinieku veselības aizsardzība un drošība EK Līguma 137. panta izpratnē.
- (38) Savos apsvērumos par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu kāds konkurents, kurš vēlējas palikt anonīms, norāda, ka Vācijas būvniecības un jumta segumu tirgus pēdējos gados samazinās. Tādēļ subsīdijas piešķiršana kādam Vācijas ražotājam būtu īpaši kaitīga. Viņš pats ražo neapstrādāto šiferi, kas tiek izmantots "Senvāciešu jumta seguma" ražošanai Vācijā.
- (39) Savos apsvērumos par formālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu Vācija pamato, ka šo subsīdiju nevar uzskatīt par valsts atbalstu, jo netiek skarta tirdzniecība starp dalībvalstīm. Šiferis, kuru "Magog" ražo ar jaunizveidoto iekārtu, ir īpaši augstvērtīgs jumta šiferis, tā saucamais "Senvāciešu akmeņsegums". Šī šifera tirgus ir reģionāls tirgus un lokalizējas noteiktos Vācijas apgabalos. Tādēļ netiek ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm.
- (40) Gadījumā, ja Komisija uzskatītu, ka tiek ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm, saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju subsīdiju varētu uzskatīt par atbilstīgu Kopējam tirgum saskaņā ar 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Pasākums izpilda pirmskonkurences attīstības pasākumu nostādņu pētniecībai un attīstībai 5.4. punkta izpratnē un maza uzņēmuma pirmskonkurences attīstības pasākumu veikšanas priekšizpētes priekšnoteikumus. Turklāt subsīdiju tieši, balstoties uz EK Līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu, varētu uzskatīt par atbilstīgu Kopējam tirgum. Pasākums veicina nozīmīgu Kopienas mērķu sasniegšanu atbilstīgi EK Līguma 137. pantam un attiecas uz saimniecisku darbību, kurai, ja tā vispār ietekmē konkurenci, nav intensīvas konkurences Kopienas līmenī. Turklāt Vācija iesniedza detalizētu projekta aprakstu, kā arī tāmi un informāciju par uzņēmuma MVU statusu.
- (41) Atbildot uz "Ratscheck und Theis-Böger" izteikumiem, Vācija apliecināja, ka netiek ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm. Vācija norāda, ka intensīva konkurence ir reģionālajā tirgū. Pēc Vācijas domām, projekta īstenošana nesamazina "Magog" ražošanas izmaksas. Turklāt projekts arī saskaņā ar nostādņām pētniecībai un attīstībai ir tiesīgs saņemt atbalstu, kādēļ šo atbalstu var uzskatīt par atbilstīgu Kopējam tirgum. Vācija apšaubīja "Ratscheck und Theis-Böger" izteikumus, saskaņā ar kuriem "Senvāciešu jumta segumu" tie ražo no Spānijas neapstrādātā šifera.
- (42) Attiecībā uz konkurenta, kurš vēlējas palikt anonīms, izteikumiem Vācija piebilda, ka atbalstītais robots netiek izmantots Spānijā dominējošā tradicionālā šifera ražošanai. Tādēļ nav nekādu konkurences traucējumu attiecībā uz Spānijas šiferi. Konkurenta, kurš vēlējas palikt anonīms, paziņojums, ka viņš ražo šiferi, kas Vācijā tiek izmantots "Senvāciešu šifera" ražošanai, ir nepatiess.

4.2. Konkurents, kurš vēlējas palikt anonīms

VI. NOVĒRTĒJUMS

6.1. Atbalsta esamība EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē

- (43) Saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu Kopējam tirgum neatbilst nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem, un kas rada vai draud radīt konkurences traucējumus, dodot priekšroku atsevišķiem uzņēmumiem vai atsevišķu preču ražošanai, ja šāds atbalsts ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Saskaņā ar Eiropas Kopienas Tiesas pastāvīgo tiesu praksi tirdzniecības ietekmēšanas priekšnoteikums ir izpildīts, ja uzņēmums, kam sniegta priekšrocība, veic saimniecisku darbību, kas ir tirdzniecības starp dalībvalstīm priekšmets.
- (44) Pēc Komisijas domām, projekts un ZRV federālās zemes subsīdija sniedza priekšrocības uzņēmumam "Magog". Subsīdija palīdzēja uzņēmumam modernizēt tā ražošanas procesu, ļaujot izgatavot jaunas iekārtas. Tas tiek apstiprināts arī uzņēmuma tīmekļa vietnē, saskaņā ar kuru projekts tika īstenots piegriešanas procesa automatizēšanai, lai uzņēmums varētu ražot lētāku, kvalitātes ziņā augstvērtīgāku šiferi un līdz ar to paaugstinātu savu konkurētspēju. Subsīdija sniedz priekšrocības uzņēmumam "Magog", jo uzņēmums nesaņēma subsīdiju tirgus apstākļos, un tādēļ draud radīt konkurences traucējumus.
- (45) Attiecībā uz tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšanu Komisija secina, ka īpašais, kvalitātes ziņā augstvērtīgais jumta šiferis, kuru ražo "Magog", neveido atsevišķu tirgu, bet gan jāuzskata par kopējā jumta šifera tirgus daļu. Vācija pamato, ka "Senvāciešu jumta seguma" ražošana un pārdošana lokalizējas noteiktos reģionos un pieprasījuma aspektā "Senvāciešu jumta segums", balstoties uz tā cenu un izmantošanas nolūku, nav aizstājams ar tradicionālo jumta šiferi. Tomēr Komisija uzskata, ka fakts, ka "Senvāciešu jumta segums" ir dārgāks nekā tradicionālais šiferis un to pieprasa tikai noteikti patērētāji ar īpašām vēsturiskām interesēm, nepamato "Senvāciešu jumta seguma" uzskatīšanu par atsevišķu tirgu.
- (46) Saskaņā ar sūdzības iesniedzēju sniegto informāciju jumta šifera kopējais ražošanas apjoms Kopienā ir 743 000 tonnu. Spānija noteikti ir lielākais jumta šifera ražotājs un eksportēt būtisku savas produkcijas daļu. Vācija ražo aptuveni 9 000 līdz 10 000 tonnu jumta šifera. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju 2002. gadā Vācija importēja vairāk nekā 100 000 tonnu Spānijas jumta šifera. Līdz ar to Komisija secina, ka jumta šifera tirgū notiek tirdzniecība starp dalībvalstīm un ka "Magog" ir citu dalībvalstu ražotāju konkurents.
- (47) Pasākumu veica Ziemeļreinas-Vestfālenes federālā zeme. Līdz ar to tas tika finansēts no valsts līdzekļiem un ir valsts pasākums.

- (48) Tādēļ Komisija secina, ka subsīdija jāuzskata par valsts atbalstu EK Līguma 87. panta 1. punkta izpratnē un tāpēc jāizmeklē tās atbilstība Kopējam tirgum.

6.2. Izņēmumi saskaņā ar EK Līguma 87. panta 2. un 3. punktu

- (49) EK Līguma 87. panta 2. un 3. punkts paredz izņēmumus no 1. punktā minētā vispārējā atbalsta aizlieguma.
- (50) EK Līguma 87. panta 2. punktā noteiktie izņēmumi neattiecas uz šo gadījumu, jo tas nebija sociāls atbalsts, tas netika piešķirts individuāliem patērētājiem, tam nebija jāatlīdzina kaitējums, ko nodarījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi; tāpat atbalsts netika sniegts tautsaimniecībai noteiktos Vācijas Federatīvās Republikas apvidos, kurus iespaidojusi Vācijas sadalīšana.
- (51) Attiecībā uz iespējamiem EK Līguma 87. panta 3. punktā noteiktajiem izņēmumiem vispirms jāsecina, ka projekts netika īstenots atbalstāmā reģionā saskaņā ar EK Līguma 87. panta 3. punkta a) vai c) apakšpunktiem un tādēļ to nevar ņemt vērā kā reģionālu atbalstu.

Pētniecība un attīstība

- (52) Regula (EK) Nr. 70/2001 Regulas (EK) Nr. 364/2004⁽⁶⁾ redakcijā, kuras piemērošanas joma ir atbalsts pētniecībai un attīstībai, atļauj valsts atbalstu MVU fundamentāliem pētījumiem, rūpnieciskiem pētījumiem un pirmskonkurences attīstībai. Lai gan šis pasākums tika veikts pirms Regulas (EK) Nr. 364/2004 spēkā stāšanās, jāpiemēro Regula (EK) Nr. 70/2001 tās grozītajā redakcijā, jo saskaņā ar tās 9a. pantu individuāls atbalsts, kas sniegts pirms Regulas (EK) Nr. 364/2004 spēkā stāšanās bez Komisijas atļaujas, pārkāpjot 88. panta 33. punktu, atbilst Kopējam tirgum, ja tas izpilda Regulas (EK) Nr. 70/2001 tās grozītajā redakcijā priekšnoteikumus.
- (53) Regulas (EK) Nr. 70/2001 2. pantā fundamentālie pētījumi tiek definēti kā pētījumi, kas vērsti uz tādām jaunām zinātnes un tehnikas atziņām, kuru iegūšana nav saistīta ar rūpnieciskiem vai komerciāliem mērķiem. Rūpnieciskie pētījumi tiek definēti kā plānveida pētījumi vai nozīmīgs izpētes darbs ar mērķi iegūt jaunas atziņas, kā galveno uzdevumu izvēloties šo atziņu izmantošanu jaunas produkcijas, [tehnoloģisko] procesu un pakalpojumu izstrādei vai jau esošās produkcijas, [tehnoloģisko] procesu un pakalpojumu uzlabošanai. Tā kā šis projekts paredz modeļa un divu iekārtu, kas tiks izmantotas ražošanā, izstrādi, viennozīmīgi nevar būt runa par fundamentāliem pētījumiem vai rūpnieciskiem pētījumiem.

⁽⁶⁾ OV C 63, 28.2.2004., 22. lpp.

- (54) Tajā pašā pantā pirmskonkurences attīstība tiek definēta kā rūpniecisko pētījumu rezultātu apkopošana plānā, shēmā vai projektā, pēc kura paredzēts iegūt jaunu, pārveidotu vai uzlabotu produkciju, [tehnoloģiskos] procesus vai pakalpojumus, neatkarīgi no tā, vai tie paredzēti pārdošanai vai izmantošanai; tā aptver arī sākotnēja nekomerciāla modeļa izstrādi. Turklāt tā var ietvert arī alternatīvu produktu, procesu vai pakalpojumu konceptuālu izstrādāšanu un projektēšanu, kā arī sākotnējus paraugprojektus un izmēģinājumu projektus, ar noteikumu, ka šos projektus nevar pārveidot vai izmantot rūpnieciskām vajadzībām vai komerciāliem mērķiem.
- (55) Komisija secina, ka projekta pirmo posmu veido modeļa un divu iekārtu, kas pēc tam tika iesaistītas ražošanas procesā, izstrāde. Divu iepriekšminēto iekārtu izgatavošanu nevar uzskatīt par pirmskonkurences attīstību, jo šīs iekārtas tiek izmantotas ražošanā. Tomēr, pēc Komisijas domām, modeļa izstrādi var uzskatīt par pirmskonkurences attīstību. Modelis ir uzlabota ražošanas procesa projekta daļa. Tas netiek izmantots ražošanā, jo tika izjaukts 2003. gadā. Attiecībā uz inovatīvo raksturu Komisija ņēma vērā, ka saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju izstrādātais modelis būtiski atšķiras no tradicionālā šifera ražošanai izmantotajām iekārtām Spānijā, kas nav piemērotas "Senvāciešu jumta seguma" ražošanai. Turklāt uzņēmumam "Magog" līdz ar projekta īstenošanu tika piešķirti arī patenti.
- (56) Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 70/2001 5a. panta 3. punktu pieļaujamā bruto atbalsta intensitāte mazu un vidēju uzņēmumu pirmskonkurences attīstībai ir 35 % bruto attaisnoto projekta izmaksu. 5a. panta 4. punkts maksimālo atbalsta intensitāti atļauj palielināt par 10 bruto procentu punktiem, ja pētījumu rezultāti ir paziņoti atklātībai, izmantojot zinātniski tehniskās konferences, vai publicēti specializētos zinātniski tehniskajos žurnālos.
- (57) Daļa rezultātu licences veidā kļuva pieejama kādam citam uzņēmumam. Turklāt projekta rezultāti jāpublicē zinātniski tehniskajā žurnālā. Tādēļ to Komisija secina, ka atbalsta intensitātei 35 % apmērā var pieskaitīt 10 procentu punktu palielinājumu tā, ka pieļaujamā atbalsta intensitāte ir 45 %. Tā kā modeļa izmaksas bija 464 410 euro, pieļaujamais atbalsts ir 208 985 euro.
- (58) Turklāt tehniski ekonomisko pamatojuma sagatavošanu 1. posma ietvaros var uzskatīt par pirmsizpēti, lai pārbaudītu tehniskās īstenošanas iespējas līdz pirmskonkurences attīstībai, Regulas (EK) Nr. 70/2001 5b. panta izpratnē, līdz ar to atbalsta intensitāte ir pieļaujama līdz 75 % apmēram. Tā kā tehniski ekonomiskā pamatojuma sagatavošanas izmaksas bija 25 565 euro, pieļaujamā atbalsta summa ir 19 174 euro. Pieļaujamais atbalsts saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 70/2001 kopā ir 228 158 euro.
- Materiālie un nemateriālie ieguldījumi*
- (59) Kā jau minēts 55. punktā, 2. un 3. iekārtas, kas tiek izmantotas rūpnieciskā ražošanā, izgatavošana nav jāuzskata par pirmskonkurences attīstību un tādēļ netiek ņemta vērā kā atbalsts pētniecībai un attīstībai. Tomēr šo iekārtu izgatavošanu var uzskatīt par materiālajiem ieguldījumiem un nemateriālajiem ieguldījumiem Regulas (EK) Nr. 70/2001 izpratnē, jo tādējādi "Magog" sasniedza fundamentālas ražošanas procesa izmaiņas, racionalizējot un modernizējot esošo ražošanas procesu.
- (60) Regulas (EK) Nr. 70/2001 4. pants atļauj atbalstu materiālajiem ieguldījumiem un nemateriālajiem ieguldījumiem, ja bruto atbalsta intensitāte maziem uzņēmumiem nepārsniedz 15 %. Saskaņā ar 2. pantu materiālie ieguldījumi ir definēti kā ieguldījumi fiziskajos pamatlīdzekļos, kas attiecas uz jauna uzņēmuma izveidošanu, esoša uzņēmuma paplašināšanu vai iesaistīšanu darbībā, kas ietver esoša uzņēmuma ražojuma vai ražošanas procesa būtisku maiņu (jo īpaši racionalizācijas, diversifikācijas vai modernizācijas dēļ). Nemateriālie ieguldījumi ir ieguldījumi tehnoloģijas nodošanā, iegādājoties patentu tiesības, licences, īpašo profesionālo informāciju vai nepatentētas tehniskās zināšanas.
- (61) 2. un 3. iekārtas izmaksas ir 733 970 euro. Vācija uzskata, ka arī 2. un 3. posma un štreku izciršanas izmaksas jāuzskata par materiālajiem ieguldījumiem un nemateriālajiem ieguldījumiem Regulas (EK) Nr. 70/2001 izpratnē un līdz ar to ir tiesīgas saņemt atbalstu.
- (62) Pēc Komisijas domām, izmaksas halles jauno ražošanas procesu izveidei (2. tabulas 2. punkts), zāģa iegāde jaunajam ražošanas procesam (3. punkts), investīcijas ūdens sagatavošanai (4. punkts), kā arī savienošanas ar biroju (5. punkts) izmaksas ir materiālie ieguldījumi Regulas (EK) Nr. 70/2001 izpratnē. Šie ieguldījumi ir projekta uzņēmuma "Magog" ražošanas procesa racionalizācijas un modernizācijas daļa un līdz ar to ir atbalstāmi saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 70/2001. Turklāt, pēc Komisijas domām, arī arhitekta honorārs par "2005. gada halles" izveidi (3 600 euro) ir atbalstāms, jo tas ir "2005. gada halles" izmaksu daļa. Šo pasākumu kopējās izmaksas ir 522 859 euro.
- (63) Pretēji Vācijas viedoklim Komisija secina, ka pārējās 2. un 3. posma izmaksas, kā arī štreku izciršana nav atbalstāmas. Investīcijas par "2002. gada halli" (2. tabulas 1. punkts) attiecas uz esošās zāģētavas remontu un atjaunošanu 2002. gadā un ir tīrie kapitālieguldījumi, kas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 70/2001 nav atbalstāmi.

- (64) Ciršanas ierīce ir iekārta, kas tiek izmantota šifera ieguvē raktuvēs. Pēc Komisijas domām, šīs iekārtas iegāde neveido materiālos ieguldījumus Regulas (EK) Nr. 70/2001 izpratnē, drīzāk šīs iekārtas iegādes izmaksas ir tūrie ekspluatācijas izdevumi. Ciršanas ierīces iegāde nav investīciju projekta uzņēmuma "Magog" ražošanas procesa racionalizācijas un modernizācijas daļa.
- (65) Izmaksas par patentiem advokāta honorāra veidā par patentu pieteikšanu (7. punkts) gan ir saistītas ar racionalizācijas un modernizācijas projektu, bet neveido atbalstāmas izmaksas Regulas (EK) Nr. 70/2001 izpratnē, jo šeit nav runa par nemateriāliem ieguldījumiem.
- (66) Izmaksas par štreku izciršanu 2002. – 2005. gadā (8. punkts) un paredzamās izmaksas par štreku izciršanu 2006. – 2007. gadā (9. punkts), pēc Komisijas domām, ir normāli ekspluatācijas izdevumi un nav jāuzskata par materiāliem ieguldījumiem Regulas (EK) Nr. 70/2001 izpratnē. Tas pats attiecas uz 2004./2005. gada projekta vadītāja un inženiera izmaksām, kas ir saistītas ar štreku izciršanu (10. punkts).
- (67) Turklāt, pēc Komisijas domām, nav atbalstāmas 2005. gadā radušās izmaksas par ēkas nojaukšanu (11. punkts), jo šī nojaukšana nav investīciju projekta ražošanas procesa modernizācijas un racionalizācijas daļa. Drīzāk tā ir daļa no uzņēmuma "Magog" normālas saimnieciskās darbības un tādēļ neatbilst Regulas (EK) Nr. 70/2001 materiālu ieguldījumu un nemateriālu ieguldījumu definīcijai. Atlikusī arhitekta honorāra daļa (12. punkts), kas nav saistīta ar "2005. gada halli", pēc Komisijas domām, arī nav investīciju projekta daļa, jo šis honorārs nav saistīts ar investīcijām, kas ir modernizācijas un racionalizācijas projekta daļa.
- (68) Līdz ar to Komisija secināja, ka saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 70/2001 atbalstāmās izmaksas materiāliem ieguldījumiem un nemateriāliem ieguldījumiem ir 733 970 euro par 1. posmu un 522 859 euro par 2. un 3. posmu, tātad kopā – 1 256 829 euro. Tā kā pieļaujamā atbalsta intensitāte maziem uzņēmumiem ir 15 %, pieļaujamā atbalsta summa materiāliem ieguldījumiem un nemateriāliem ieguldījumiem ir 188 524 euro.
- (69) Komisija uzskata, ka šajā gadījumā nevar piemērot nevienu no pārējām Kopienas pamatnostādnēm vai regulām, kas attiecas uz atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai, atbalstu apkārtējās vides aizsardzībai, izglītībai un nodarbinātībai vai riska kapitālu.
- (70) Komisija arī ir izpētījusi, vai atbalsts atbilst vispārējām interesēm un jo īpaši darbinieku veselības aizsardzības un

drošības mērķim EK Līguma 137. panta izpratnē. Saskaņā ar EK Līguma 137. pantu Kopiena atbalsta un papildina dalībvalstu darbību arī uzlabojumu jomā, jo īpaši darba vidē, lai aizsargātu darbinieku veselību un drošību, un darba apstākļu jomā. Komisija secināja, ka, balstoties uz iepriekšminēto, atbalstu nevar uzskatīt par atbilstīgu Kopējam tirgum, jo primāri tas nav paredzēts darba vides uzlabošanai, lai aizsargātu darbinieku veselību un drošību, bet gan uzņēmuma "Magog" ražošanas procesa racionalizācijai un modernizācijai. Fakts, ka projekts (kā papildu efektu) deva ieguldījumu arī darbinieku darba apstākļu uzlabošanā un samazināja roku darbu un trokšņu līmeni darba vietā, neatspēko šo secinājumu.

VII. SECINĀJUMI

- (71) Komisija secina, ka Vācija uzņēmumam "Magog" nelikumīgi ir piešķirusi atbalstu 702 093 euro apmērā, pārkāpjot EK Līguma 88. panta 3. punktu. Pēc Komisijas domām, summu 416 683 euro apmērā (228 158 euro par pētniecību un attīstību un 188 524 euro par materiāliem ieguldījumiem un nemateriāliem ieguldījumiem⁽⁷⁾) saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 70/2001 var uzskatīt par atbilstīgu Kopējam tirgum. Atlikusī summa 285 410 euro apmērā neatbilst Kopējam tirgum un ir jāpieprasa atpakaļ.

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU:

1. pants

Valsts atbalsts 416 683 euro apmērā, ko Vācija ir sniegusi uzņēmumam "Schiefergruben Magog GmbH & CO. KG", saskaņā ar 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbilst Kopējam tirgum.

2. pants

Valsts atbalsts 285 410 euro apmērā, ko Vācija ir sniegusi uzņēmumam "Schiefergruben Magog GmbH & CO. KG", neatbilst Kopējam tirgum.

3. pants

1. Vācija veiks visus nepieciešamos pasākumus, lai 2. pantā minēto, nelikumīgi piešķirto atbalstu pieprasītu atpakaļ no saņēmēja.

2. Atprasīšana notiek nekavējoties saskaņā ar nacionālajās tiesībās paredzēto procesuālo kārtību, ja ir iespējama tūlītēja lēmuma izpilde. Atprasāmais atbalsts ietver procentus no brīža, tiklīdz nelikumīgais atbalsts nokļuva saņēmēja (-u) rīcībā, līdz tā faktiskai atmaksai.

(7) Skat. 1. atsauci.

3. 2. punktā minētie atprasāmie procenti jāaprēķina atbilstīgi Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 ⁽⁸⁾ 9. un 11. pantam.

un šim nolūkam lieto oficiālo veidlapu, kas atrodama šī lēmuma pielikumā.

5. pants

4. Divu mēnešu laikā pēc šī lēmuma izziņošanas Vācija 2. pantā minētos atbalsta saņēmējus oficiāli aicinās atmaksāt nelikumīgi piešķirto un neatbilstīgo atbalstu un aprēķinātos procentus.

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

4. pants

Briselē, 2006. gada 8. maijs.

Divu mēnešu laikā pēc šī lēmuma izziņošanas Vācija informē Komisiju par pasākumiem, ko tā veikusi, lai izpildītu šo lēmumu,

Komisijas vārdā

Komisijas locekle

Neelie KROES

⁽⁸⁾ OV L 140, 30.11.2004., 1. lpp.

PIELIKUMS

INFORMĀCIJA PAR KOMISIJAS LĒMUMA C(2006) 641 IZPILDI

1. **Atprasāmās summas aprēķins**

1.1. Lūdzu, ierakstiet šādu informāciju par saņēmējam prettiesiski piešķirtā valsts atbalsta summu:

Izmaksas datums (-i) (°)	Atbalsta summa (*)	Valūta	Uzņēmuma, kuram piešķirts atbalsts, nosaukums

(°) Datums (-i), kurā (-os) atbalsts (atbalsts vairāku maksājumu veidā) ir piešķirts saņēmējam (ja atbalsts izmaksāts un atmaksāts vairākās daļās, izmantojiet atsevišķas rindas)

(*) Summa, kas piešķirta saņēmējam (bruto dotāciju ekvivalentos)

Piezīmes:

1.2. Lūdzu, atsevišķi paskaidrojiet, kā tiek aprēķināti procenti, kas jāatmaksā par atprasāmā atbalsta summu?

2. **Plānotie un jau veiktie atbalsta atprasišanas pasākumi**

2.1. Lūdzu, atsevišķi paskaidrojiet, kādi pasākumi ir iplānoti un kādi pasākumi jau ir veikti, lai nekavējoties un efektīvi atprasītu atbalstu. Lūdzu, tāpat noskaidrojiet, kādi alternatīvi pasākumi ir paredzēti nacionālajās tiesībās, lai atprasītu atbalstu. Lūdzu, eventuāli norādiet arī tiesisko pamatojumu veiktajiem/plānotajiem pasākumiem.

2.2. Līdz kuram laikam tiks pabeigta atbalsta atprasišana?

3. **Atmaksa, kas jau veikta**

3.1. Lūdzu, sniedziet šādu informāciju par no saņēmēja jau atmaksātajām atbalsta summām:

Datums(-i) (°)	Atmaksātā atbalsta summa	Valūta	Uzņēmuma, kuram piešķirts atbalsts, nosaukums

(°) Datums(-i), kurā(-os) atbalsts tika atmaksāts

3.2. Lūdzu, pievienojiet pierādījumus par 3.1. punktā minētajā tabulā norādīto atbalsta summu atmaksu.

KOMISIJAS LĒMUMS

2006. gada 8. maijs

par valsts atbalstu – Francija – Atbalsts uzņēmuma *Air Lib* glābšanai un pārstrukturēšanai

(izzinots ar dokumenta numuru C(2006) 649)

(Autentisks ir tikai teksts franču valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/745/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

(6)

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad ieinteresētajām personām ir lūgts iesniegt savus apsvērumus saskaņā ar minētajiem pantiem ⁽¹⁾,

tā kā:

I. PROCEDŪRA

- (1) Ar 2002. gada 22. janvāra vēstuli Francija paziņoja Eiropas Komisijai par glābšanas atbalstu aviosabiedrībai *Société d'exploitation AOM Air Liberté* (turpmāk tekstā "Air Lib" vai "sabiedrība").
- (2) Šo pasākumu īstenoja nelikumīgi pirms tā apstiprināšanas Komisijā, to reģistrēja kā nepaziņotu atbalstu ar numuru NN 42/2002.
- (3) Ar 2003. gada 24. janvāra vēstuli (SG (2003) D/228222) Komisija informēja Franciju par lēmumu uzsākt Līguma 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru attiecībā uz šo atbalstu.
- (4) Komisijas lēmums uzsākt procedūru ir publicēts *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* ⁽²⁾. Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt savus apsvērumus par attiecīgo atbalstu viena mēneša laikā pēc publicēšanas, proti, līdz 2003. gada 11. maijam.
- (5) Šajā sakarā Komisija no ieinteresētajām trešajām personām saņēma 2003. gada 9. un 12. maija vēstules ar apsvērumiem. Pēc Komisijas 21. maija pieprasījuma šīs trešās personas piekrita atsaukt savu komentāru konfidencialitāti. Tos nodeva Francijai ar 2003. gada 23. jūnija vēstuli, dodot vienu mēnesi laiku, lai tos paskaidrotu. Vienlaikus Francija ar 2003. gada 19. maija vēstuli nodeva savu atbildi par procedūras uzsākšanu.

II. ATBALSTA SĪKS APRAKSTS

Konteksts

- (7) Pēc bijušo akcionāru, it īpaši *Swissair*, lēmuma vairs neturpināt savu ieguldījumu stratēģiju un jaunu investoru trūkuma dēļ, pret *Air Liberté* AOM sabiedrībām (agrāk *AOM Minerve*), *Air Liberté* un 5 meitas uzņēmumiem Kreteijas Tirdzniecības strīdu tiesa 2001. gada 19. jūnijā uzsāka sanācijas procedūru. Tiesa 2001. gada 27. jūlijā par simbolisku samaksu nodeva sanājamo sabiedrību aktīvu atgūšanu sabiedrībai *Holco*, pēc tam visiem meitas uzņēmumiem, ko tā kontrolēja. Šim nolūkam 2001. gada 24. augustā tika izveidots *Air Lib* (*Société d'exploitation AOM Air Liberté SA* tirdzniecības nosaukums), *Holco SAS* meitas uzņēmums, kas tāpat gandrīz 100 % pieder Korbē kungam.
- (8) Tiesa tāpat 2001. gada 1. augustā apstiprināja bijušo akcionāru piedāvāto darījumu principu, ar kuru *Swissair* apņēmas samaksāt 1,5 miljardus FRF (228,7 miljonus euro). Faktiski no 2001. gada septembra sākuma *Swissair* pirms sava bankrota bija samaksājusi tikai 1,05 miljardus FRF (160 miljonus euro). Šo resursu trūkuma dēļ un dēļ papildu grūtībām, ko radīja 2001. gada 11. septembra notikumi, sabiedrība rēķinājās ar iespējamiem zaudējumiem 2001. un 2002. gadā. Tādēļ Francija īstenoja sabiedrības glābšanas atbalstu; atjaunojamu atbalstu ar maksimālo ilgumu 6 mēneši un maksimālo summu 30,5 miljoni euro (200 miljoni FRF) jau samaksāja 2002. gada 9. janvārī 16,5 miljonu euro apmērā; atlikušos 14 miljonus euro samaksāja 2002. gada 28. februārī. Šis atbalsts varētu nosegt tikai daļu no sabiedrības izlaicīgajām vajadzībām. Tā kā netika sniegts ne paziņojums par sabiedrības pārstrukturēšanas plānu, ne arī pierādījums par aizdevuma atmaksu, Komisija 2002. gada 9. jūlijā ziņoja Francijai, ka tā turpinās lietas analīzi no nelikumīgi piešķirta pārstrukturēšanas atbalsta viedokļa.

⁽¹⁾ 2003. gada 21. janvāra lēmums publicēts OV C 88,11.4.2003., 2. lpp.⁽²⁾ Skatīt 1. zemsvītras piezīmi.

(9) Vadoties pēc informācijas presē vai sabiedrības tīmekļa vietnē, varēja secināt, ka sabiedrība tiešām atver daudzas līnijas; vispirms sākot ar 2001. gada ziemu uz Ziemeļāfriku, tad no 2002. gada aprīļa Francijā piedāvāja lidojumus par zemām cenām zem nosaukuma *Air Lib Express*; visbeidzot, no 2002. gada oktobra beigām *Air Lib* ieviesa lidojumus par zemām cenām no Parīzes uz Itāliju. Tajā pat laikā tāpat izrādījās, ka tirdzniecības parādi ir nesamaksājami vai ka ir piešķirti īpaši avansi: sociālo iemaksu atlikšana, *Air France* izdarītie avansi, atbrīvošana no PVA... Tādējādi 2002. gada 1. novembrī, joprojām vadoties pēc preses, *Air Lib* kopējais pārāds jau bija gandrīz 90 miljoni euro valsts iestādēm vai uzņēmumiem. Paredzēja, ka *Air Lib* pārņems Kopienas akcionārs, Nīderlandes grupa *IMCA*.

III. IEINTERESĒTO PERSONU APSVĒRUMI

(10) Savos apsvērumos Komisijai ieinteresētā trešā persona, Francijas aviosabiedrība *SA Corse Air International* ("*Corsair*"), galvenokārt iesniedza juridiskus dokumentus, kas izklāsta tās rīcību Francijas tiesās. *Corsair* 2003. gada sākumā tiešām vērsās Kreteijas Tirdzniecības strīdu tiesā pret *Air Lib*, lai konstatētu nelikumīgu atbalstu, ko, vadoties pēc tās teiktā, *Air Lib* saņēmusi, lai iegūtu atmaksājumu un lai pārtrauktu augstāk minētās komerciālās darbības, un ko tā uzskatīja par negodīgu rīcību, kas izriet no minētā nelikumīgā atbalsta.

(11) Ar 2003. gada 12. februāra rīkojumu un, cita starpā, ņemot vērā Komisijas uzsāktu izmeklēšanas procedūru, tiesa pasludināja sevi par nekompetentu. Iesniedzot informāciju, *Corsair* vēlējās iegūt Komisijas viedokli, pamatojoties uz to, ka tiesas lēmums tai šķita pretrunā ar pašas lēmumu pieņemšanas praksi un Kopienas tiesu praksi.

(12) *Corsair* tāpat izklāstīja argumentus, cenšoties atbalstīt Komisijas izteikto kritiku attiecībā uz sākotnējo valsts atbalstu, sabiedrības tirdzniecības attīstību un citiem fiskālajiem un sociālajiem atbalsta pasākumiem, kurus tā varētu būt saņēmusi.

IV. FRANCIJAS PIEZĪMES

(13) Francijas iestādes 2003. gada 19. maijā Komisijai darīja zināmu, ka *IMCA* paredzētie *Air Lib* pārņemšanas projekti nav izdevušies, iestādes 2003. gada 5. februārī neatjaunoja *Air Lib* pagaidu ekspluatācijas atļauju, kurai beidzās termiņš. Tā rezultātā un smago finansiālo grūtību priekšā *Air Lib* 2003. gada 13. februārī atzina sevi par maksātnespējīgu Kreteijas Tirdzniecības strīdu tiesā, kas to nodeva likvidācijai 17. februārī, tas tika apstiprināts 4. aprīlī apelācijā.

(14) Tikmēr neviena darbības atsākšanas procedūra nešķīta iespējama, 2003. gada 30. martā Parīzes lidostu koordinators uzsāka ap 35 000 tādējādi atbrīvojošos laika nišu sadali.

(15) Francija norādīja, ka pēc tās domām 2003. gada 21. janvārī uzsāktā oficiālā izmeklēšanas procedūra tai turpmāk šķiet bez pamata; darbības izbeigšana ar tiesas lēmumu ir viens no risinājumiem, ko paredz Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu glābšanai.

V. SECINĀJUMI

(16) Komisija vērs uzmanību uz to, ka atbalsta saņēmēja darbība ir izbeigusies bez ieinteresētās trešās personas veiktas jebkādas tās pārņemšanas tiesas vai citas procedūras ceļā. Tādējādi tika izbeigti iespējamie konkurences izkropļojumi, kas izriet no Francijas iestāžu īstenotā pasākuma par labu *Air Lib*.

(17) Bez tam Komisija atgādina, ka 1999. gadā publicētajās Kopienas pamatnostādnēs par valsts atbalstu glābšanai un grūtībās nonākušu uzņēmumu pārstrukturēšanai 23. d punkts ⁽³⁾ paredz, ka uzņēmuma likvidācija ir viens no iemesliem glābšanas atbalsta apturēšanai.

(18) Līdz ar to 2003. gada 21. janvārī uzsāktā oficiālā izmeklēšanas procedūra saskaņā ar EK Līguma 88. panta 2. punktu ir bez pamata,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

2003. gada 21. janvārī uzsāktā EK Līguma 88. panta 2. punktā paredzētā procedūra pret *Société d'exploitation AOM Air Liberté*, sauktu "*Air Lib*", ir slēgta.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Francijas Republikai.

Briselē, 2006. gada 8. maijs.

Komisijas vārdā —
priekšsēdētāja vietnieks
Jacques BARROT

⁽³⁾ EKOV C 288, 9.10.1999., 2. lpp.

KOMISIJAS LĒMUMS**2006. gada 4. aprīlis****PAR VALSTS ATBALSTU Nr. C 33/2005 (ex N 277/2004), kuru Nīderlande paredzējusi īstenot saskaņā ar *Marktpassageplan* projektu Hāksbergenā**

(izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 1184)

(Autentisks ir tikai teksts holandiešu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/746/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

2. **APRAKSTS**

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, jo īpaši tā 88. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā nolīgumu par Eiropas Ekonomisko zonu, jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad ieinteresētās personas ir aicinātas iesniegt savus apsvērumus saistībā ar iepriekš minētajiem pantiem,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

- (1) Ar 2004. gada 23. janvāra vēstuli, kas reģistrēta 23. februārī, Komisija saņēma sūdzību par iespējamu atbalstu attiecībā uz celtniecības projektu Hāksbergenā Nīderlandē. Ar 2004. gada 15. aprīļa vēstuli Komisija lūdza Nīderlandes iestādes sniegt skaidrojumu par pasākumu. Ar 2004. gada 18. maija vēstuli, kas reģistrēta 25. maijā, Nīderlande informēja Komisiju, ka drīzumā sniegs paziņojumu par pasākumu.
- (2) Ar 2004. gada 25. jūnija vēstuli, kas reģistrēta 2004. gada 30. jūnijā, Nīderlande paziņoja Komisijai par Hāksbergenas pašvaldības nodomu piešķirt atbalstu būvniecības uzņēmumiem, kuri iesaistīti *Marktpassageplan* projektā. Ar 2004. gada 12. jūlija vēstuli Komisija lūdza papildinformāciju, kura tika sniegta 2004. gada 8. oktobra sanāksmē, kurā piedalījās Komisija, un 2004. gada 30. decembra vēstulē, kas reģistrēta 2005. gada 10. janvārī. Nīderlande iesniedza papildinformāciju ar 2005. gada 11. maija vēstuli, kas reģistrēta 2005. gada 18. maijā.
- (3) Ar 2005. gada 21. septembra vēstuli Komisija informēja Nīderlandi par to, ka tā nolēmusi uzsākt EK Līguma 88. panta 2. punktā izklāstīto procedūru attiecībā uz atbalstu.
- (4) Komisijas lēmums uzsākt procedūru tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽¹⁾. Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt savus apsvērumus par atbalstu. No ieinteresētajām personām apsvērumi netika saņemti.
- (5) Nīderlandes atbilde uz formālās pārbaudes procedūras uzsākšanu tika iesniegta ar 2005. gada 29. decembra vēstuli, kas reģistrēta 2006. gada 5. janvārī.

2.1. Projekts

- (6) Hāksbergenas pilsētas dome, pašvaldība, kurā ir 24 000 iedzīvotāji un kura atrodas Overijses provincē netālu no Vācijas robežas, jau kopš deviņdesmito gadu sākuma ir vēlējusies sakopt pilsētas nesakārtoto centru. Ar konsultantu palīdzību tika izpētīti dažādi celtniecības plāni, lai nodrošinātu kvalitatīvu dzīvokļu un komercielpu būvniecību. Tomēr ne sākotnējais būvniecības uzņēmums, ar kuru pašvaldība bija paredzējusi īstenot projektu, ne pati pašvaldība nespēja iegādāties projekta uzsākšanai nepieciešamos zemes gabalus.
- (7) Deviņdesmito gadu beigās seši būvniecības uzņēmumi iegādājās attiecīgos zemes gabalus un apvienojās. Tie izstrādāja būvniecības projektu, kurā bija paredzēta 58 dzīvokļu un 11 komercielpu izbūve. Projektā būvniecības uzņēmumiem nebija paredzēts veikt sabiedriskos celtniecības darbus, piemēram, infrastruktūras izveidi, kas vēlāk tiktu nodota pašvaldībai. Projektā bija paredzēts būvniecības uzņēmumiem tikai izbūvēt dzīvokļus un veikalus, kurus vēlāk pārdotu vai iznomātu privātajiem ieguldītājiem. Tomēr aprēķini liecināja, ka projekts nebūtu rentabls.

2.2. Valsts iestāžu atbalsts

- (8) Vietējā pašvaldība, ņemot vērā sešu būvniecības uzņēmumu ierosinātā pašvaldības centra atjaunošanas projekta lielo nozīmību un zinot, ka tā saņems provinces finansiālu ieguldījumu, piekrita atbalstīt projektu, galvenokārt sedzot paredzētos projekta zaudējumus. Pašvaldība ir jau parakstījusi sadarbības līgumu ar būvniecības uzņēmumiem, bet līgumā paredzētais atbalsts vēl nav piešķirts.
- (9) Valsts atbalsts galvenokārt paredzēts kā pašvaldības piešķirtas subsīdijas 2,98 miljonu euro apmērā būvniecības uzņēmumiem (1. pasākums). Šī summa ietver finansiālu atbalstu 453 780 euro (NLG 1 000 000) apmērā, kuru province piešķir šim projektam, un tā paredzēta plānoto projekta zaudējumu segšanai, kas aprēķināti, pamatojoties uz paredzamajām izmaksām un ieņēmumiem.

(¹) OV C 333, 29.12.2005., 2. lpp.

(10) Viens no sadarbības līguma nosacījumiem paredz, ka projekta beigās neatkarīgs eksperts aprēķinās faktiskās izmaksas un ieņēmumus. Ja šī eksperta *ex post* aprēķinātie faktiskie zaudējumi izrādīsies mazāki par paredzētajiem zaudējumiem, uz kuru pamata tika piešķirtas subsīdijas, pašvaldībai jāatmaksā tikai 50 % no subsīdiju daļas, kas pārsniedz faktiskos zaudējumus. Citiem vārdiem, projekta izstrādātāji var paturēt 50 % no subsīdijām, kas nesedz faktiskos zaudējumus. Šis nosacījums turpmāk tiks dēvēts par “daļējas līdzekļu atmaksas nosacījumu”. Ja faktiskie zaudējumi ir lielāki nekā paredzētie zaudējumi, pašvaldības piešķirtās subsīdijas netiks palielinātas.

(11) Papildus atbalstam subsīdiju veidā (1. pasākums) Komisija ir arī uzsākusi procedūru attiecībā uz trim pārējiem pasākumiem, kuri varētu ietvert atbalstu. Otrais pasākums ir dažu pašvaldībai piederošu zemes gabalu nodošana būvniecības uzņēmumiem bez maksas ⁽¹⁾ (2. pasākums). Saskaņā ar Nīderlandes iestāžu paziņojumu zemes gabalu vērtība bija 233 295 euro, bet Komisija nesaņēma vērtējuma ziņojumu. Turklāt pašvaldība ir atbildīga par 35 % no izmaksām, kas varētu rasties no prasībām par zaudējumu saskaņā ar Reģionālās plānošanas likuma (*Wet op de Ruimtelijke Ordening*) 49. pantu pēc projekta pabeigšanas (3. pasākums). Atbildība par pārējiem 65 % būs būvniecības uzņēmumu ziņā. Visbeidzot, nebija skaidrs, vai pašvaldība zemes gabalus un ēku projekta izstrādātājiem pārdos par bilances vērtību vai par to tirgus vērtību (4. pasākums).

(12) Pabeidzot projektu, pašvaldība bez maksas saņems vairākus zemes gabalus, kas saskaņā ar būvniecības atļauju tiks pārveidoti par sabiedrisko telpu. Paziņojumā nebija ietverts precīzs attiecīgo zemes gabalu vērtējums (2a. pasākums).

2.3. Atbalsta saņēmēji

(13) Mīnēto pasākumu saņēmēji ir projektā iesaistītie būvniecības uzņēmumi.

(14) Pirmais tiešais atbalsta saņēmējs, *Rabo Vastgoed B.V.*, pieder lielai uzņēmumu grupai, kura darbojas starptautiskā līmenī, galvenokārt finanšu sektorā. Šis uzņēmums ir atbildīgs par 25 % projekta.

(15) Pamatojoties uz sadarbības līgumu, otrs tiešais atbalsta saņēmējs ir *Centrum Haaksbergen B.V.*, uzņēmums, kuru šī projekta īstenošanai izveidoja pieci būvniecības uzņēmumi. Šie pieci uzņēmumi veiks visas *Centrum Haaksbergen B.V.* uzticētās būvniecības darbības, tādējādi tas ir galvenokārt īpašs juridisks instruments bez “faktiskām” ekonomiskām darbībām. Tādējādi var secināt, ka *Centrum Haaksbergen* piešķirtās subsīdijas tiks nodotas šiem pieciem uzņēmumiem. Saskaņā ar Nīderlandes iestāžu paziņojumu katrs

uzņēmums ir atbildīgs par 15 % projekta. Nīderlande ir arī norādījusi, ka *RoTij Bouwontwikkeling Oost B.V.* darbojas valsts līmenī, turpretim četri pārējie uzņēmumi (*Besathij B.V.*, *Bouwbedrijf Assink Eibergen B.V.*, *Bouwbedrijf Deeterink B.V.* un *Bouwbuuro Jan Scharenborg B.V.*) ir reģionāli vai vietēji tirgus dalībnieki.

(16) Pat ja šajā lēmumā atbalsta saņēmēji tiek dēvēti par “būvniecības” uzņēmumiem, tie nenodarbojas tikai ar būvniecības darbiem. To darbība ietver visus nekustamo īpašumu projektu īstenošanas posmus.

2.4. Svarīgākie tirgi

(17) Attiecīgie tirgi ir dzīvojamo ēku būvniecības un pārdošanas tirgus un komercietelpu būvniecības un iznomāšanas tirgus. Tā kā Hāksbergena atrodas tuvu Vācijas robežai, iespējams, ka atsevišķi Nīderlandes un Vācijas piegādātāji un klienti, kas darbojas šajos tirgos, darbojas arī kaimiņvalstī.

3. FORMĀLĀS PĀRBAUDES PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAS IEMESLI

(18) Komisija uzsāka formālo pārbaudes procedūru, jo bija šaubas par to, vai visi pasākumi, kurus pilsētas dome plānoja īstenot, atbilst valsts atbalstam, un nebija pārliecības, ka atbalsts uzskatāms par savietojamu ar kopējo tirgu.

(19) Attiecībā uz valsts pasākuma klasificēšanu kā atbalstu, Komisija jo īpaši norādīja, ka “daļējas līdzekļu atmaksas nosacījums” būvniecības uzņēmumiem piešķir priekšrocības.

(20) Attiecībā uz iespējamiem atbrīvojumiem no vispārējā aizlieguma saņemt valsts atbalstu saskaņā ar 87. panta 1. punktu Komisija vispirms atzīmēja, ka 87. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētais automātiski piemērojams izņēmums nav piemērojams šī atbalsta pasākumiem. Tāpat nevar uzskatīt, ka atbalsts 87. panta 2. punkta a) apakšpunkta nozīmē cita starpā tiek piešķirts projektam ar sociālu ievirzi, jo jaunu dzīvokļu iegāde nav paredzēta mazturīgām personām.

(21) Attiecībā uz 87. panta 3. punktā paredzētajiem izņēmumiem Komisija atzīmēja, ka Hāksbergenas pašvaldība neatrodas īpaši atbalstāmā teritorijā un tāpēc tai nepienākas reģionālais atbalsts, pamatojoties uz 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunktu. Līdz ar to nepiemēro 87. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzēto izņēmumu. Komisija ir izstrādājusi dažādas vadlīnijas un pamatnostādnes, nosakot noteikumus attiecībā uz atbalstu, kuru var sniegt, piemērojot 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzēto

⁽¹⁾ Šie seši būvniecības uzņēmumi šobrīd no iepriekšējiem privatīpašniekiem ir iegādājušies aptuveni 90 % no nepieciešamajiem zemes gabaliem.

izņēmumu. Neviena no šīm vadlīnijām nav piemērojama attiecīgajā gadījumā. Tika aplūkots arī izņēmums attiecībā uz pamestajām pilsētu teritorijām⁽¹⁾. Tomēr projektam nevar piemērot šo izņēmumu, jo, cita starpā, Hāksbergena nav pilsētas teritorija minētā Komisijas paziņojuma nozīmē. Protams, uz teritoriju neattiecas arī Eiropas URBAN II programma. Visbeidzot, kultūras izņēmums, kas paredzēts 87. panta 3. punkta d) apakšpunktā, nav piemērojams, jo šis projekts paredzēts jaunu ēku celtniecībai, nevis esošu ēku renovācijai vai kādam citam ar kultūru saistītam nolūkam.

4. IEINTERESĒTO PERSONU APSVĒRUMI

- (22) Komisija nesaņēma ieinteresēto personu apsvērumus.

5. NĪDERLANDES APSVĒRUMI

- (23) Atbildot uz formālās pārbaudes procedūras uzsākšanu, Nīderlande iesniedza papildinformāciju par pašvaldības veikto zemes gabalu nodošanu bez maksas (attieciņi 2. pasākums un 2a. pasākums). Zemes gabalu nodošana būvniecības uzņēmumiem (2. pasākums) bez maksas attiecas uz 674 m² lielu teritoriju. Savukārt pašvaldība saņems 1 077 m² (2a. pasākums). Nīderlandes iestādes ir iesniegušas eksperta ziņojumu, saskaņā ar kuru konkrētās zemes vērtība ir 135 euro/m².

- (24) Attiecībā uz cita pašvaldībai piederoša zemes gabala un ēkas pārdošanu būvniecības uzņēmumiem (4. pasākums) Nīderlandes iestādes ir sniegušas informāciju, kas norāda, ka darījuma cena bija ievērojami augstāka nekā summa, ko pašvaldība par šiem īpašumiem samaksājusi pirms dažiem gadiem.

6. ATBALSTA NOVĒRTĒJUMS

6.1. Atbalsts EK dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta nozīmē

Valsts līdzekļi

- (25) Piecos pārbaudītajos pasākumos skaidri redzams, ka tiek iesaistīti valsts līdzekļi. Subsīdijas (1. pasākums) ir tieša pašvaldības resursu nodošana. Īpašumtiesību uz zemes gabaliem un ēku nodošana maina pašvaldības aktīvu kopējo vērtību (2., 2a un 4. pasākums). Visbeidzot, piešķirot garantiju, kura ietver maksājumu nākotnē, un neprasot attiecīgas garantiju prēmijas maksāšanu, arī 3. pasākumā izmanto pašvaldības līdzekļus.

Ieguvums

- (26) Pašvaldības piešķirtās subsīdijas (1. pasākums) nodrošina ieguvumu uzņēmumiem, jo tie saņem finansējumu, kuru nesaņemtu, darbojoties tirgus apstākļos.

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums par valsts atbalsta uzņēmumiem pamestajās pilsētu teritorijās vadlīniju piemērošanas beigu termiņu (OV C 119, 22.5.2002., 21. lpp.).

- (27) Pašvaldības veikto zemes bezmaksas nodošanu (2. pasākums) kompensē lielākas teritorijas daļas pretēja nodošana (2a pasākums), kas paredzēta tajā pašā līgumā. Pamatojoties uz Nīderlandes iesniegto eksperta izvērtējumu, pašvaldība saņems zemi, kuras tirā vērtība ir 54 405 euro⁽²⁾. Tādējādi šie divi pasākumi kopā būvniecības uzņēmumiem nav ieguvums.

- (28) Pašvaldība būs atbildīga par 35 % no izmaksām, kas varētu rasties no prasībām par zaudējumiem, kas radušies pēc projekta (3. pasākums). Komisijas paziņojuma par EK Līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā⁽³⁾ 2.1.2. punktā ir noteikts: "Ieguvums no valsts garantijas ir tāds, ka ar garantiju saistīto risku uzņemas valsts. To, ka valsts uzņemas risku, parasti vajadzētu atlīdzināt ar atbilstošu prēmiju. Ja valsts no šīs prēmijas atsakās, gan uzņēmums gūst labumu, gan valsts novirza resursus. Tātad, pat, ja saskaņā ar garantiju valsts neveic maksājumus, tas vienalga var būt valsts atbalsts saskaņā ar 87. panta 1. punktu. Atbalstu piešķir brīdī, kad sniedz garantiju, nevis brīdī, kad garantiju izmanto vai kad saskaņā ar garantijas noteikumiem veic maksājumus. To, vai garantija ietver valsts atbalstu, un, ja tā ir, kāds varētu būt valsts atbalsta lielums, novērtē brīdī, kad piešķir garantiju." Šajā gadījumā Komisija atzīmē, ka kompensācijas maksājumu risku, kas rodas no prasībām par zaudējumu, daļēji uzņemas valsts un ka pašvaldība nesaņem prēmiju par šo daļējo garantiju. Tādējādi šis pasākums uzņēmumiem atbrīvo no izmaksām, kādas tiem parasti rastos būvniecības projekta gadījumā, vai nu garantiju/apdrošināšanas prēmijas veidā, vai, ja netiek ņemta apdrošināšana, iespējamo maksājumu, lai kompensētu zaudējumus, nosacījumu veidā. Tādējādi tas ir ieguvums.

- (29) Attiecībā uz pašvaldības veikto zemes gabalu un īpašuma pārdošanu būvniecības uzņēmumiem (4. pasākums) Nīderlandes iestāžu iesniegtā papildinformācija par cenu, kādu pašvaldība maksājusi, iegādājoties šos aktīvus, ir pietiekama, lai kļiedētu radušās šaubas par lēmumu uzsākt lietas izskatīšanu par iespējamo pārdošanu par bilances vērtību. Papildu dokumentos norādīts, ka pašvaldība ir ieguvusi ievērojamu kapitāla pieaugumu īsā laika posmā. Līdz ar to nav zaudēta iespējamā peļņa. Tādējādi darījums būvniecības uzņēmumiem nenodrošina ieguvumu.

- (30) Tātad divi pasākumi būvniecības uzņēmumiem nodrošina ieguvumu (1. un 3. pasākums), turpretim citi ne (2., 2a. un 4. pasākums). Tāpēc pēdējie nav valsts atbalsts un turpmāk pārbaudīti netiks.

- (31) Iepriekšējos punktos pārbaudīts iespējama būvniecības uzņēmumu ieguvums. Komisijai arī jāpārbauda, vai ieguvumu nav daļēji guvuši dzīvokļu un komercietļu pircēji vai īrnieki. Proti, viņi var pirkt vai iznomāt šīs telpas, kuras

⁽²⁾ Nodošana būvniecības uzņēmumiem: 674 m² × EUR 135 = EUR 90 990; nodošana pašvaldībai: 1 077 m² × EUR 135 = EUR 145 395.

⁽³⁾ OV C 71, 11.3.2000., 14. lpp.

citādi varbūt nepastāvētu vai vismaz būtu daudz dārgākas. Tomēr šis ieguvums būtu netiešs un izkliedēts. Jebkurā gadījumā ir maz ticams, ka uz jebkādu ieguvumu, ko gūst 58 mājsaimniecības, būs iespējams attiecināt noteikumus, kas attiecas uz valsts atbalstu par netieša atbalsta saņēmējiem, kuri veic ekonomiskas darbības. Uzņēmējiem, piemēram, šiem 11 mazumtirdzniecības veikaliem, jebkurš ieguvums būtu ļoti mazs un jebkurā gadījumā nepārsniegtu noteikumos definēto minimālo līmeni. Tāpēc Komisija pārbaudīs tikai iespējamo valsts atbalstu būvniecības uzņēmumiem.

Selektivitāte

- (32) Pasākums ir nepārprotami selektīvs, jo to piemēro tikai šajā projektā iesaistītiem uzņēmumiem.

Konkurences kropļošana

- (33) Pateicoties valsts atbalstam, uzņēmumi apņemsies īstenot citādi zaudējumus radošu projektu, kurš ietver dzīvokļu un komercietelpu būvniecību un pārdošanu vai nomu. Līdz ar to atbalsts tieši kropļo konkurenci, jo jauni dzīvokļi un komercietelpas papildinās tirgus piedāvājumu.
- (34) Iespējama konkurences papildu kropļošana, ja valsts atbalsts pārsniegs saistībā ar šo projektu uzņēmumiem radīto zaudējumu summu. Ar šo "papildu" subsīdiju tie varētu, piemēram, piedāvāt zemākas cenas turpmākos būvniecības projektos un/vai izmantot to citām darbībām. Komisija norāda, ka šī papildu kropļošana nepastāvētu, ja, pamatojoties uz eksperta aprēķinātiem faktiskajiem zaudējumiem projekta beigās, uzņēmumiem būtu pilnībā jāatmaksā tā subsīdiju daļa, kura pārsniedz faktiskos zaudējumus. Tā norāda, ka "daļējas līdzekļu atmaksas nosacījums" ļauj uzņēmumiem paturēt 50 % no subsīdijām, kas pārsniedz zaudējumus. Šo papildu kropļojumu nedrīkst ignorēt.

Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm

- (35) Komisija atzīmē, ka Hāksbergena atrodas tuvu Vācijas robežai. Tāpēc dzīvokļu un komercietelpu būvniecības un pārdošanas tirgū piedalās arī daži Vācijas būvniecības uzņēmumi. Tomēr tā arī norāda, ka vairāki attiecīgie uzņēmumi darbojas arī starptautiskā mērogā. Līdz ar to ir iespējama ietekme uz tirdzniecību.
- (36) Līdz ar to subsīdija (1. pasākums) un daļējā garantija (3. pasākums) saskaņā ar EK Līguma 87. panta 1. punktu uzskatāma par valsts atbalstu. Zemes gabalu neto bezmaksas nodošana (2. un 2a pasākumi kopā), kā arī zemes gabala un ēkas pārdošana (4. pasākums) nav valsts atbalsts.

6.2. Saderība ar kopējo tirgu

- (37) Nīderlande tās paziņojumā neatsaucās ne uz vienu īpašu atbrīvojumu no vispārējā aizlieguma attiecībā uz valsts atbalstu, kuru var apstiprināt, pamatojoties uz 87. panta 1. punktu.
- (38) Kā norādīts iepriekš, Komisija, pieņemot lēmumu par formālās pārbaudes procedūras uzsākšanu, izteica šaubas par to, vai atbalsts uzskatāms par saderīgu 87. panta 2. punkta un 3. punkta a), b) un d) apakšpunkta nozīmē vai saskaņā ar vadlīnijām un pamatnostādnēm, kas izveidotas, pamatojoties uz 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Atbildot uz šo lēmumu, Nīderlande neizteica nekādus apsvērumus par atbalsta saderību. Arī Komisijas veiktās turpmākās analīzes gaitā šajā sakarā jauni aspekti netika atklāti. Tādēļ Komisija secina, ka atbalstu, pamatojoties uz iepriekšminēto juridisko pamatu, nevar uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu.
- (39) Attiecībā uz iespējamo saderību, pamatojoties uz 86. panta 2. punktu, Komisija uzskata, ka konkrētā atbalsta veicinātās ekonomiskās darbības, proti, augstas kvalitātes dzīvokļu un komercietelpu, kam piekļuve netiek ierobežota konkrētai sociālai kategorijai, būvniecība un pārdošana vai noma noteikti nav uzskatāma par vispārējas ekonomiskas intereses pakalpojumiem. Arī Nīderlande nav paziņojusi, ka šis būtu šāds gadījums. Tādējādi šim atbalstam nevar piemērot 86. panta 2. punktu.
- (40) Šai sakarā Komisija pārbaudīs, vai atbalsts 1. un 3. pasākumā nav tieši saderīgs, pamatojoties uz 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu, kur paredzēts, ka "atbalstu, lai veicinātu noteiktu tautsaimniecības darbību vai noteiktu tautsaimniecības teritoriju attīstību, kur šāds atbalsts nelabvēlīgi neietekmē tirdzniecības nosacījumus tādā mērā, kas ir pretēji kopējām interesēm" var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu.
- (41) Pārbaudot, vai atbalsts ir tieši saderīgs saskaņā ar 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu, Komisija, pirmkārt, ņem vērā Kopienas mērķus un, otrkārt, analizē, vai ieteiktais atbalsta pasākums ir atbilstīgs un proporcionāls paredzētajiem mērķiem un vai tas neatstāj nesamērīgu ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību.
- (42) Attiecībā uz mērķiem, kuru sasniegšanai tiek īstenots projekts, Komisija atzīmē šādus novērojumus: Nīderlandes varas iestādes norādīja, ka saskaņā ar 2001. gada pārskatu 65 % Hāksbergenas iedzīvotāju jūtas nedroši un tādēļ izvairās no pašvaldības centra. Šo nedrošības sajūtu

apstiprina arī policijas reģistrētie pārkāpumi. Projekts, kurā pirmajā stāvā paredzētas komercelpas un virs tām dzīvokļi, kā arī jaunās dzīvojamās ēkas vietā, kas līdz šim bijusi pamesta, ir izstrādāts jo īpaši, lai risinātu šo nedrošības sajūtas problēmu. Nīderlandes iestādes arī norādīja, ka trīs veikalumu ielas jau ir veiksmīgi izveidotas ap centru, kurš joprojām tomēr ir komerciāli neattīstīts un šo trīs ekonomiski veiksmīgo teritoriju vidū veido zināma veida barjeru. Projekts ir paredzēts, lai centru padarītu pievilcīgāku un tādējādi novērstu esošo veikalumu saimnieciskās darbības turpmāku pasliktināšanos un pamestību. Tādējādi var secināt, ka projekts pozitīvi ietekmēs kopējās intereses, kā pašvaldība paziņoja, atbalstot valsts atbalsta piemērošanu.

- (43) Attiecībā uz atbalsta proporcionalitāti Komisija norāda, ka atbalsts ir paredzēts uzņēmumu to zaudējumu segšanai, kas radušies īstenojot projektu, kurš citādi nebūtu uzsākts. Atbalsts ir proporcionāls, ciktāl tas sedz faktiskos sešu uzņēmumu zaudējumus, kuri pārdos vai iznomās dzīvokļus un telpas par cenām, kas atbilst parastajām cenām līdzvērtīgos īpašumos šajā teritorijā. Tomēr projektā ir ietverts potenciāls "papildu" atbalsts, kas radies "daļēja līdzekļu atmaksas nosacījuma" rezultātā. Šis pašvaldības un būvniecības uzņēmumu sadarbības līguma nosacījums nozīmē, ka faktiskos projekta zaudējumus speciālists projekta beigās aprēķinās, pamatojoties uz izdevumiem un ieņēmumiem. Ja faktiskie zaudējumi ir mazāki kā novērtētie zaudējumi, uz kuru pamata projekta gaitā piešķiramas subsīdijas (1. pasākums), pašvaldībai jāatmaksā tikai 50 % no subsīdiju daļas, kas pārsniedz faktiskos zaudējumus. Līdz ar to būvniecības uzņēmumi var paturēt 50 % no tās subsīdiju daļas, kas nesedz faktiskos zaudējumus. Piemēram, ja faktiskie zaudējumi ir ap nulli paredzēto 2,98 miljonu euro vietā, uzņēmumi atmaksās 1,49 miljonus euro un līdzvērtīgu summu paturēs sev. Valsts resursu apjoms, kas pārsniedz faktiskos zaudējumus, nav nepieciešams projekta īstenošanai. Tāpēc var secināt, ka tikai tāds līguma nosacījums, ka pilnīgi jāatmaksā subsīdijas, kas pārsniedz faktisko zaudējumu, varētu ierobežot valsts atbalstu līdz nepieciešamajam minimumam, un tādējādi to varētu uzskatīt par proporcionālu. Komisija arī atzīmē, ka šāds "pilnīgas atmaksas nosacījums" attiecināms arī uz atbalstu, kas ietverts daļējā garantijā (3. pasākums), ne tikai subsīdijās (1. pasākums), kā tas ir ar pašreizējo "daļējo līdzekļu atmaksas nosacījumu".

- (44) Attiecībā uz konkurences kropļojuma apmēru un ietekmi uz tirdzniecību, Komisija atzīmē, ka atbalsts palielina tirgus piedāvājumu par 58 dzīvokļiem un 11 komercelpām, kuras tiks piedāvātas par cenām, kas atbilst parastajām īpašuma cenām šajā reģionā. Tā norāda, ka konkurences kropļojums un ietekme uz tirdzniecības apstākļiem, kuru rada šāds

lokāls, ierobežots projekts, ir maza un nenomāc iepriekš norādīto pozitīvo ietekmi.

- (45) Kā norādīts saistībā ar papildu konkurences kropļojumiem, Komisija uzskata, ka valsts atbalsts, tādā apmērā, kas sedz faktiskos radītos zaudējumus, nesniedz šiem sešiem uzņēmumiem resursus, kurus tie varētu izmantot turpmākos projektos, lai kropļotu konkurenci un ietekmētu tirdzniecību. Tomēr šis secinājums neattiecas uz atbalsta summu, kas pārsniedz faktiskos zaudējumus. Kā norādīts iepriekš, "daļējas līdzekļu atmaksas nosacījums" pieļauj šādu "papildu" atbalstu.
- (46) Komisija secina, ka atbalsta daļa, kas sedz faktiskos projekta izdevumus, kurus *ex post* aprēķinājis neatkarīgs eksperts, veicina noteiktu tautsaimniecības darbību vai noteiktu tautsaimniecības teritoriju attīstību, kur šāds atbalsts nelabvēlīgi neietekmē tirdzniecības nosacījumus tādā mērā, kas ir pretēji kopējām interesēm. Tāpat arī tiek secināts, ka atbalsta daļa, kas pārsniedz faktiskos projekta zaudējumus, kurus *ex post* aprēķinājis neatkarīgs eksperts, nav nepieciešama projekta īstenošanai un vienlaikus nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecības nosacījumus.

7. SECINĀJUMS

- (47) Pamatojoties uz iepriekšminētajiem apsvērumiem, Komisija secina, ka tā atbalsta daļa, kas sedz faktiskos projekta zaudējumus, kurus neatkarīgs eksperts aprēķinājis *ex post*, līdz maksimālajai summai 2,98 miljoni euro apmērā (1. pasākums), pieskaitot attiecīgu garantijas prēmiju (3. pasākums), ir saderīga ar kopējo tirgu, pamatojoties uz 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Atbalsta daļa, kas pārsniedz faktiskos projekta zaudējumus, kurus neatkarīgs eksperts aprēķinājis *ex post*, nav saderīga ar kopējo tirgu, pamatojoties uz 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu vai uz jebkuru citu atbrīvojumu. Tāpēc tas nav saderīgs ar kopējo tirgu.

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Zemes gabalu bezmaksas nodošana (2. pasākums), ko Nīderlande plāno veikt *Marktpassageplan* projekta Hāksbergenā iesaistīto būvniecības uzņēmumu labā, nav valsts atbalsts, jo to īsteno, pretī bez maksas nodrošinot lielāku ieguvumu (2a pasākums).

Arī zemes gabala un ēkas pārdošana šiem uzņēmumiem (4. pasākums) neatbilst valsts atbalstam.

2. pants

Subsīdijas 2 984 000 euro apmērā (1. pasākums) un 35 % segums potenciālajiem maksājumiem, kuri radīsies no zaudējumu piedziņas (3. pasākums), ko Nīderlande plāno piešķirt

uzņēmumiem, kas iesaistīti *Marktpassageplan* projektā Hāksbergenā, ir valsts atbalsts.

3. pants

Tā 2. pantā minētā atbalsta daļa, kas ietver faktiskos projekta zaudējumus, kurus neatkarīgs eksperts aprēķinājis *ex post*, ir saderīga ar kopējo tirgu.

Tā 2. pantā minētā atbalsta daļa, kas pārsniedz faktiskos projekta zaudējumus, kurus neatkarīgs eksperts aprēķinājis *ex post*, nav saderīga ar kopējo tirgu.

4. pants

Divu mēnešu laikā pēc paziņojuma par šo lēmumu saņemšanas Nīderlande informē Komisiju par tā izpildei veiktajiem pasākumiem.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Nīderlandes Karalistei.

Briselē, 2006. gada 4. aprīlis.

Komisijas vārdā
Komisijas Locekle
Neelie KROES

KOMISIJAS LĒMUMS**2006. gada 26. aprīlis****Par valsts atbalstu, ko Francija plāno piešķirt Euromoteurs (C 1/2005 (ex N 426/2004))**

(izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 1540)

(Autentisks ir tikai teksts franču valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/747/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

2. PASĀKUMU APRAKSTS

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad ieinteresētās personas aicinātas iesniegt savus apsvērumus atbilstīgi minētajiem pantiem ⁽¹⁾, un ņemot vērā šos apsvērumus,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Francija ar 2004. gada 5. oktobrī reģistrētu vēstuli Komisijai paziņoja par savu nodomu 2 miljonu euro apmērā finansiāli piedalīties uzņēmuma *Euromoteurs* pārstrukturēšanā. Lieta tika reģistrēta ar numuru N 426/2004. Komisija ar 2004. gada 18. oktobra vēstuli lūdza iesniegt papildu informāciju par paziņojumu. Francija atbildēja ar 2004. gada 1. decembra vēstuli.

(2) Komisija ar 2005. gada 19. janvāra vēstuli Franciju informēja par lēmumu attiecībā uz šo pasākumu uzsākt Līguma 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Šo lēmumu publicēja *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽²⁾. Komisija uzaicināja ieinteresētās personas iesniegt apsvērumus par minēto pasākumu.

(3) Francijas iestāžu piezīmes Komisija saņēma 2005. gada 19. maijā. Francijas iestāžu un Komisijas pārstāvju sanāksme notika 2005. gada 12. oktobrī. Francijas iestādes informāciju Komisijai nosūtīja ar 2005. gada 10. novembra vēstuli un 2006. gada 31. janvāra e-pastu.

⁽¹⁾ OV L 137, 4.6.2005., 16. lpp.

⁽²⁾ Skat. 1. parindi.

2.1 Atbalsta saņēmējs

(4) *Euromoteurs S.A.S.* (*Euromoteurs*) izveidojās no kādreizējās *Moulinex* filiāles, kas nodarbojās ar elektromotoru ražošanu, kuri galvenokārt bija paredzēti sadzīves tehnikai.

(5) Precīzāk, 1999. gada decembrī *Moulinex* izveidoja *Compagnie Générale des Moteurs Electriques (CGME)*, lai motoru ražošanu nodotu filiālei. 2001. gada septembrī tika uzsākta *Moulinex* sanācijas procedūra, kas līdz ar to attiecās arī uz *CGME*. Kad 2001. gada oktobrī *SEB* grupa (*SEB*) iegādājās daļu no *Moulinex*, tā nepārņēma *CGME*, bet noslēdza ar to piegādes līgumu uz četriem gadiem, tādējādi dodot šim uzņēmumam iespēju atsākt darbību.

(6) 2002. gada janvārī 12 *CGME* vadošie darbinieki izveidoja sabiedrību ar ierobežotu atbildību *Compagnie Financière des Moteurs Electriques (COFIME)*, kura nodarbojās ar konsultāciju sniegšanu un kurai piederēja kontrolpakete uzņēmumā *Euromoteurs*, kas tika izveidots tā paša gada septembrī.

(7) 2002. gada septembrī *COFIME* un *Euromoteurs* pārņēma *CGME* aktīvus. Komerctiesa, kura atļāva minēto operāciju, savā spriedumā noteica, ka līdz 2004. gada septembrim aizliegts atlaist darbiniekus ekonomisku iemelsu dēļ un aizliegts pārdot aktīvus.

(8) Šis aizliegums ir pretrunā pārņēmēju sākotnējam plānam, kas paredzēja *CGME* ražošanas līdzekļu koncentrēšanu vienā ražotnē divu vietā, kā arī atlaist vairāk nekā pusi no visiem darbiniekiem. Turklāt uzņēmums saskaras ar ievērojamu pārdošanas apjoma kritumu, kura iemesli, kā apgalvo Francija, ir nelabvēlīga starptautiskā konjunktūra, *SEB* pasūtījumu apjoma mazināšanās un dolāra kursa kritums attiecībā pret euro.

(9) *Euromoteurs* finanšu rādītāju dinamika ir bijusi šāda:

(miljonos euro)	2002 (4 darbības mēneši)	2003	2004
Apgrozījums	13	25	18
Peļņa/zaudējumi	-0	-1	-5
Pašu kapitāls	4	3	-3

(10) 2004. gadā 93 % no *Euromoteurs* kopējā apgrozījuma bija *SEB* grupai pārdotā produkcija.

2.2 Tirgus

(11) Saskaņā ar 2004. gada decembrī iesniegto informāciju *Euromoteurs* ražo 25 % no Eiropā patērētajiem universālajiem sadzīves elektrotehnikas motoriem. Uzņēmuma diversifikācijas stratēģija paredz, ka 2006. gadā tas ražos gandrīz 10 % no Eiropas sēdekļu motoru patēriņa.

(12) Kā informējušas Francijas iestādes, *Euromoteurs* galvenie konkurenti gan attiecībā uz universālajiem motoriem (*Ametek*, *Domel*, *LG*, *Johnson Electric*, *Sun Motors*), gan motoriem ar pastāvīgo magnētu (*Valeo*, *Bosch*, *Meritor*, *Johnson Electric*) ir Eiropas un Āzijas uzņēmumi.

2.3 Pārstrukturēšanas projekts

(13) Francijas iestāžu paziņotais pārstrukturēšanas projekts ir paredzēts uz diviem gadiem, sākot no paziņotā atbalsta izmaksāšanas dienas. Tajā ir trīs daļas – rūpnieciskā, finanšu un sociālā –, un kopsummā tam paredzēti 5,95 miljoni euro:

— rūpniecības pārstrukturēšanas plānotās izmaksas ir 1,1 miljoni euro, un tās ietvaros paredzēts:

- 1) slēgt vienu no abām ražotnēm;
- 2) meklēt lētākus piegādes avotus;
- 3) meklēt jaunus tirdzniecības partnerus;
- 4) dažādot ražošanu, pievērsties automobiļu nozarei (sēdekļu motori);

— finanšu pārstrukturēšanas mērķis ir dzēst uzņēmuma parādus 2,5 miljonu euro apmērā;

— sociālās pārstrukturēšanas mērķis ir sniegt atbalstu 246 atlaisto darbinieku pārkvalifikācijai, un tam paredzēti 2,35 miljoni euro.

(14) Projekta finansēšana paredzēta šādi:

— vienas ražotnes pārdošana: 1,45 miljoni euro;

— avanss par *SEB* pasūtījumu: 1,5 miljoni euro;

— akciju kapitāla apmaksā: 1 miljons euro;

— pārstrukturēšanas atbalsts.

2.4 Atbalsta apraksts

(15) Saskaņā ar 2004. gada 5. oktobra paziņojumu pārstrukturēšanas atbalsta summa bija 2 miljoni euro.

(16) Savukārt Francijas iestāžu 2004. gada 1. decembra vēstulē minēts, ka paziņotais atbalsts izpaustos kā valsts subsidija 1 miliona euro apmērā un kā pašvaldību parādu dzēšana (1 miljons euro reģionālajai padomei un 0,25 miljoni euro Lamanša un Kalvadosas departamentu padomēm), kopsummā 2,25 miljoni euro.

(17) Visbeidzot, 2005. gada 10. novembra vēstulē Francijas iestādes norādīja, ka “nepieciešamais valsts finansējuma apjoms ir vismaz 2,65 miljoni euro”.

(18) Tādējādi paziņotā atbalsta lielums joprojām nav precīzi zināms – tas var būt 2 miljoni euro, 2,25 miljoni euro vai 2,65 miljoni euro.

3. EK LĪGUMA 88. PANTA 2. PUNKTĀ PAREDZĒTĀS PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAS PAMATOJUMS

(19) Lēmumā uzsākt Līguma 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru ietverts pasākuma sākotnējais novērtējums, ņemot vērā Kopienas 1999. gada pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai ⁽³⁾ (tālāk tekstā – “pamatnostādnes”).

(20) Minētajā lēmumā Komisija pauda šaubas par to, ka, īstenojot pārstrukturēšanas plānu, izdosies atjaunot *Euromoteurs* dzīvotspēju, kā arī bažījās par to, vai nenotiks pārmērīgi konkurences kropļojumi un vai atbalsts būs tikai tik liels, cik vajadzīgs.

(21) Tāpat Komisija norādīja, ka *Euromoteurs* varēja izmantot atsevišķus nodokļu atbrīvojumus, kas paredzēti Vispārējā nodokļu kodeksa 44.f pantā (tālāk tekstā – “44.f pants”). Ar Komisijas 2003. gada 16. decembra Lēmumu 2004/343/EK par Francijas noteikto atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu pārņemšanai ⁽⁴⁾ tika atzīts, ka šis atbalsts ir pretlikumīgs un nav saderīgs ar kopējo tirgu, un Komisija pauda šaubas par paziņotā atbalsta saderību ar *Deggendorf* lietā nolemtu.

⁽³⁾ OV C 288, 9.10.1999., 2. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 108, 16.4.2004., 38. lpp.

4. TREŠO PERSONU APSVĒRUMI UN FRANCIJAS PIEZĪMES

- (22) Kopš procedūras uzsākšanas Komisija nav saņēmusi nekādus trešo personu apsvērumus. Tālāk sniegts Francijas piezīmju kopsavilkums.

Euromoteurs saskaņā ar 44.f pantu saņemtais pretlikumīgais un ar kopējo tirgu nesaderīgais atbalsts

- (23) Ar 2005. gada 19. maija vēstuli Francijas iestādes apstiprināja, ka *Euromoteurs* saņēma atsevišķus nodokļu atbrīvojumus, kas paredzēti 44.f pantā.

- (24) Komisijai iepriekš nosūtītajā 2005. gada 15. marta vēstulē Francijas iestādes lēsa, ka šādi saņemtā finansiālā priekšrocība bija lielākais⁽⁵⁾ 1,7 miljoni euro uzņēmumam *Euromoteurs* un 1,5 miljoni euro *COFIME*.

- (25) Laikā, kad *Euromoteurs* saņēma 44.f pantā paredzētās priekšrocības, uzņēmums nebija pieskaitāms pie mazo un vidējo uzņēmumu kategorijas, kā tā definēta Komisijas 2003. gada 6. maija ieteikumā 2003/2361/EK par mikro-uzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju⁽⁶⁾, un neatradās teritorijā, kurā var saņemt reģionālo atbalstu. Līdz ar to, lai gan šā lēmuma sagatavošanas laikā nav precīzi zināma ar kopējo tirgu nesaderīgā atbalsta atgūstamā summa, Komisija lēš, ka uzņēmumam *Euromoteurs* būs jāatmaksā aptuveni 1,7 miljoni euro. Turklāt šai summai būs jāpieskaita kavējuma procenti saskaņā ar 14. panta 2. punktu Padomes 1999. gada 22. marta Regulā (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK Līguma 93. panta piemērošanai⁽⁷⁾.

- (26) Savās 2005. gada 19. maija piezīmēs Francijas iestādes atzina, ka *Euromoteurs* pārstrukturēšanai vajadzīgajā atbalsta summā nebija ņemta vērā iespēja, ka uzņēmumam varētu būt jāatmaksā pretlikumīgais un ar kopējo tirgu nesaderīgais atbalsts un ka gadījumā, "ja tas būtu jāatmaksā, tā rezultātā ievērojami pasliktinātos *Euromoteurs* finansiālā situācija".

Dzīvotspējas atjaunošana pēc pārstrukturācijas

- (27) Francijas iestādes informēja Komisiju, ka 2005. gada vidū *Euromoteurs* ar *Johnson Electric Industrial Manufacturing Ltd (Johnson)* noslēdza degresīvu piegādes līgumu uz trim gadiem par 12 miljoniem euro 2005. gadā un 9 miljoniem euro 2006. gadā (tādējādi aizstājot *Euromoteurs* līgumus ar *SEB*). Šis līgums arī paredz, ka *Johnson* uzņēmumam *Euromoteurs* ar izdevīgiem noteikumiem piegādātu izejvielas un mezglus.

⁽⁵⁾ Priekšrocības lielums aprēķināts, neņemot vērā samazinājumus, kādi ir atļauti ar piemērojamiem Kopienas tiesību aktiem.

⁽⁶⁾ OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.

⁽⁷⁾ OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp. Regulā grozījumi izdarīti ar 2003. gada Pievienošanās aktu.

- (28) Francija, atsaucoties uz sadzīves tehnikas ražotāju starpnozaru organizāciju (*Groupement interprofessionnel des fabricants d'appareils d'équipement ménager*), norādīja, ka sadzīves tehnikas jomā piegādes līgumi ir retums un ka to darbības laiks reti ir ilgāks par vienu gadu. Balstoties uz to, Francija secināja, ka trīs gadu līgums liecina par pasūtījuma veicēja vēlmi izveidot pastāvīgas attiecības ar piegādātāju.

- (29) Francijas iestādes iesniedza arī *Euromoteurs* 2006. gada peļņas un zaudējumu aprēķina un naudas plūsmas prognozi. Papildus 9 miljonu euro pārdošanas ieņēmumiem no *Johnson* uzņēmums plāno sasniegt 6 miljonu euro apgrozījumu, dažādojot savu klientūru. 2005. gada novembrī 25 % no šā mērķa nodrošināja pasūtījumi, un notika sarunas par līgumu noslēgšanu kopsummā par 0,6 miljoniem euro.

Pārmērīgu konkurences traucējumu novēršana

- (30) Francijas iestādes uzsvēra, ka, pabeidzot rūpniecisko pārstrukturēšanu, *Euromoteurs* bija atlaidis 60 % darbinieku, slēdzis vienu no abām ražotnēm un Kopienas tiesību izpratnē kļuvis par vidēju uzņēmumu. Tās arī norādīja, ka uzņēmuma konkurenti ir tādas lielas grupas kā Itālijas *Ametek*, Slovēnijas *Domel* un Korejas *Goldstar*, kuru tirdzniecības tīkli ir daudz attīstītāki nekā *Euromoteurs* gadījumā.

- (31) Visbeidzot, tā kā *Euromoteurs* bija kļuvis par vidēju uzņēmumu, Francijas iestādes Komisijai ierosināja analīzi veikt, balstoties uz jaunajām pārstrukturēšanas atbalsta pamatnostādņēm⁽⁸⁾.

5. NOVĒRTĒJUMS

5.1 Valsts atbalsta esība

- (32) Francijas paziņotais pasākums ir valsts atbalsts Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē. To piešķir valsts un tas tiktu finansēts no valsts līdzekļiem par labu vienam konkrētam uzņēmumam – *Euromoteurs*. Turklāt uzņēmumam *Euromoteurs* kopējā tirgū ir konkurenti, piemēram, Itālijas *Ametek* un Slovēnijas *Domel*, un uzņēmuma produkciju tirgo starptautiskā tirgū (konkrēti, *Euromoteurs* ir klienti Vācijā un Ēģiptē). Līdz ar to paziņotais pasākums ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un rada vai draud radīt konkurences traucējumus.

- (33) Tādējādi Francija ir izpildījusi pienākumu, kas noteikts Līguma 88. panta 3. punktā.

⁽⁸⁾ OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.

5.2 Atbalsta saderība ar kopējo tirgu

Ievadpiezīme

(34) Eiropas Kopienu Tiesas 1991. gada 3. oktobra spriedumā lietā Itālija pret Komisiju ⁽⁹⁾ norādīts, ka "Komisijai, vērtējot valsts atbalsta saderību ar kopējo tirgu, ir jāņem vērā visi būtiskie elementi, attiecīgā gadījumā ieskaitot jau agrāk pieņemtā lēmumā izvērtēto kontekstu, kā arī pienākumus, kādi ar šo lēmumu uzlikti dalībvalstij".

(35) Turklāt 1997. gada 15. maija spriedumā lietā *Deggendorf* ⁽¹⁰⁾ Tiesa norādīja, ka tad, ja, pretēji Komisijas lēmumā noteiktajam, vēl nav atgūts iepriekš piešķirts pretlikumīgs un ar kopējo tirgu nesaderīgs atbalsts, izvērtējot jauna atbalsta piešķiršanu tam pašam saņēmējam, jāņem vērā, pirmkārt, iepriekšējā pretlikumīgā un nesaderīgā atbalsta un jaunā atbalsta kopējā ietekme un, otrkārt, tas, ka iepriekšējais atbalsts nav atmaksāts.

(36) Tādēļ, vērtējot Francijas paziņotā pasākuma saderību ar kopējo tirgu, Komisija ņems vērā visus būtiskos aspektus, tostarp to, ka saskaņā ar Francijas iestāžu iesniegto informāciju *Euromoteurs* iepriekš ir saņēmis atbalstu no shēmas, ko Komisija atzinusi par pretlikumīgu un daļēji nesaderīgu ar kopējo tirgu, un ka šis atbalsts, kas nav pieskaitāms pasākumiem, kuri nav atbalsts un kurus Komisija nav atzinusi par nesaderīgiem ar kopējo tirgu, joprojām nav atgūts, pretēji Lēmumā 2004/343/EK noteiktajam.

Atkāpes no valsts atbalsta aizlieguma principa

(37) Šajā konkrētajā gadījumā atbalsts ir jāvērtē kā īpašs atbalsts. Līguma 87. panta 2. un 3. punktā ir paredzētas atkāpes no vispārējā nesaderības principa, kas noteikts 1. punktā.

(38) Konkrētajā gadījumā Līguma 87. panta 2. punktā paredzētās atkāpes nav piemērojamas, jo atbalsta pasākumiem nav sociāls raksturs un atbalstu nepiešķir individuāliem patērētājiem, tas nav paredzēts, lai atļidzinātu dabas katastrofu vai ārkārtēju notikumu izraisītus zaudējumus, nedz arī, lai veicinātu tautsaimniecību Vācijas Federatīvās Republikas apvidos, kurus iespaidojusi Vācijas sadalīšana. Tas pats sakāms par 87. panta 3. punkta b) un d) apakšpunktos paredzētajām atkāpēm, kuras šajā gadījumā acīmredzami nav piemērojamas.

⁽⁹⁾ Tiesas 1991. gada 3. oktobra spriedums lietā C-261/89, Itālija Republika pret Komisiju, 1991, rec. I-4437.

⁽¹⁰⁾ Tiesas 1997. gada 15. maija spriedums lietā C-355/95 P, *Textilwerke Deggendorf GmbH* pret Komisiju un Vācijas Federatīvo Republiku, 1997, rec. I-2549.

(39) Papildu atkāpes ir paredzētas arī EK Līguma 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunktos. Tā kā atbalsta galvenais mērķis ir pārstrukturēt grūtībās nonākušu uzņēmumu, nevis reģionāla rakstura atbalsts, var piemērot tikai c) apakšpunktā paredzēto atkāpi. Minētajā punktā noteikts, ka var atļaut tādu valsts atbalstu, kas veicina atsevišķu saimniecisko darbību attīstību, ja šāds atbalsts nemaina tirdzniecības apstākļus tiktāl, ka tas būtu pretrunā vispārējām interesēm. Komisija ir publicējusi īpašas pamatnostādnes, pēc kurām vērtēt atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai. Pretēji Francijas iestāžu ierosinātajam, konkrētais atbalsts jāvērtē saskaņā ar 1999. gada pamatnostādnes noteiktajiem kritērijiem, jo par atbalstu paziņots līdz 2004. gada 10. oktobrim ⁽¹¹⁾. Ir skaidrs, ka pasākumam nav nekādu citu horizontālu mērķu. Turklāt Francija arī nemin nekādus citus mērķus un, lai pamatotu paziņotā pasākuma saderību ar kopējo tirgu, balstās uz minētajām pamatnostādņēm.

Atbalsta izvērtējums pēc pārstrukturēšanas atbalsta noteikumiem

Atbilstības kritērijs – grūtībās nonācis uzņēmums

(40) Lai uzņēmums būtu tiesīgs saņemt pārstrukturēšanas atbalstu, tam jābūt uzskatāmam par grūtībās nonākušu uzņēmumu. Šis jēdziens definēts pamatnostādņu 2.1. punktā. *Euromoteurs*, kura parakstītais kapitāls ir 4 miljoni euro, 2004. gadā piedzīvoja zaudējumus 5,4 miljonu euro apmērā, un tā rezultātā uzņēmuma pašu kapitāls samazinājās līdz -2,6 miljoniem euro. Tādējādi saskaņā ar pamatnostādņu 5. punkta a) apakšpunktu uzņēmumu var uzskatīt par grūtībās nonākušu.

(41) Pamatnostādņu 7. punktā precizēts, ka *jaunizveidots uzņēmums* nav tiesīgs saņemt pārstrukturēšanas atbalstu pat tad, ja tā sākotnējais finansiālais stāvoklis ir nedrošs. Tā kā uzņēmums tika izveidots divus gadus un vienu mēnesi pirms paziņojuma iesniegšanas, saskaņā ar Komisijas pamatnostādņu piemērošanas praksi tas nav uzskatāms par *jaunizveidotu*.

Konkurences kropļojumu novēršana (pamatnostādņu 35. – 39. punkts)

(42) Pabeidzot rūpniecisko pārstrukturēšanu, *Euromoteurs* bija atlaidis 60 % darbinieku, slēdzis vienu no abām ražotnēm un kļuvis par vidēju uzņēmumu. Līdz ar to Komisija uzskata, ka, abstrahējoties no pretlikumīgā un ar kopējo tirgu nesaderīgā atbalsta, minētais pārstrukturēšanas atbalsts nedraud radīt pārmērīgus konkurences traucējumus.

⁽¹¹⁾ Saskaņā ar jauno pamatnostādņu 103. punktu.

- (43) Tomēr, kā uzsvērts Tiesas judikatūrā ⁽¹²⁾, Komisijas vērtējumā par valsts atbalsta saderību ar kopējo tirgu ir jāņem vērā visi būtiskie elementi, attiecīgā gadījumā ieskaitot jau agrāk pieņemtā lēmumā izvērtēto kontekstu, kā arī pienākumus, kādi ar šo lēmumu uzlikti dalībvalstij.
- (44) Šajā konkrētajā gadījumā Komisija konstatē, ka, kamēr *Euromoteurs* nav atmaksājis pretlikumīgi piešķirto atbalstu, summējot iepriekšējo un no jauna paziņoto atbalstu, *Euromoteurs* tiktu sniegta pārmērīgas un nepamatotas priekšrocības, kas ietekmētu tirdzniecības apstākļus tiktāl, ka tas būtu pretrunā vispārējām interesēm. Turklāt, kamēr nav atmaksāts pretlikumīgais un ar kopējo tirgu nesaderīgais atbalsts, uzskatāms, ka nav novērsts ar šo atbalstu radītais konkurences kropļojums. Ja papildus atbalstam, kas atzīts par pretlikumīgu un ar kopējo tirgu nesaderīgu, *Euromoteurs* saņemtu arī pārstrukturēšanas atbalstu, konkurences kropļojums kļūtu vēl izteiktāks.
- (45) Secinājums ir tāds, ka, lai novērstu pārmērīgu konkurences kropļojumu rašanos, *Euromoteurs* ir jāatmaksā pretlikumīgi piešķirtais atbalsts, un tikai tad tam var piešķirt paziņoto pārstrukturēšanas atbalstu.
- Dzīvotspējas atjaunošana (pamatnostādņu 32. – 34. punkts)
- (46) Saskaņā ar pamatnostādņu 3.2.2. punktu atbalstu var piešķirt ar nosacījumu, ka tiek īstenots pārstrukturēšanas plāns, kas dod iespēju saprātīgā termiņā atjaunot uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspēju, pamatojoties uz reāliem pieņēmumiem par turpmākiem darbības apstākļiem.
- (47) Lai *Euromoteurs* atjaunotu savu dzīvotspēju, tam jāizpilda divi uzdevumi: jāracionalizē ražošana un jādažādo klientūra, lai uzņēmums spētu pastāvēt neatkarīgi no *SEB* pasūtījumiem (šo pasūtījumu apjoms kopš 2002. gada pastāvīgi samazinās, un pašlaik pasūtījumi tiek veikti ar *Johnson* starpniecību).
- (48) Attiecībā uz pirmo uzdevumu Komisija konstatē, ka, slēdzot Karpikē ražotni un atlaižot 246 darbiniekus, *Euromoteurs* ir izdevies ievērojami samazināt darbības izmaksas (Francija ir aplēsusī, ka, visu ražošanu pārnesot uz vienu ražotni, ir ietaupīts 1,491 miljons euro) un ražošanu pielāgot noieta apjomam.
- (49) Attiecībā uz otro uzdevumu līgums ar *Johnson*, kas noslēgts uz laiku no 2005. līdz 2007. gadam, uzņēmumam nodrošina ievērojamu pārdošanas apjomu līdz 2007. gadam, tādējādi dodot laiku pielāgot turpmāko stratēģiju. Ņemot vērā tās rīcībā esošo informāciju, Komisija uzskata, ka elektromotoru nozarē *Euromoteurs* diversifikācijas stratēģija sāk nest augļus. Turpretim attiecībā uz automobiļu sēdekļu motoriem, kas ir *Euromoteurs* diversifikācijas projekta otrā daļa, pašlaik nevienas no uzsāktajām sarunām nav sasniegušas brieduma posmu.
- (50) Komisija skaitliski izteiktas prognozes no Francijas iestādēm ir saņēmusi tikai par 2006. gadu – saskaņā ar tām *Euromoteurs* apgrozījums būs 15 miljoni euro, saimnieciskās darbības rezultāts 0,2 miljoni euro un tīrā peļņa būs 1,7 miljoni euro. Komisija uzskata, ka, balstoties uz prognozēm, kas sniegtas tikai par vienu gadu, un no tām izrietošās apgrozījuma rentabilitātes 1,3 % apmērā, nevar secināt, ka pārstrukturēšanas plāna īstenošanas rezultātā izdosies atjaunot uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspēju. 2006. gadā joprojām ir spēkā *Euromoteurs* un *Johnson* noslēgtais līgums. Taču šis līgums beigsies 2007. gadā. Tādēļ tikai par 2006. gadu pieejamie rezultāti nav pietiekami, lai Komisija varētu secināt, ka izdosies atjaunot uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspēju.
- (51) Turklāt, kā Francija norādīja 2005. gada 19. maija piezīmēs, paziņotajā atbalstā un tam pievienotajā pārstrukturēšanas plānā nav ņemta vērā iespēja, ka *Euromoteurs* varētu būt jāatmaksā pretlikumīgais un ar kopējo tirgu nesaderīgais atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar 44.f pantu. Komisija minēto atbalstu lika atmaksāt ar Lēmumu 2004/343/EK, un no *Euromoteurs* atgūstamā summa tika novērtēta 1,7 miljonu euro apmērā. Šis maksājums vēl vairāk saasinās uzņēmuma finansiālās problēmas, un Komisija uzskata, ka, ņemot vērā šos apstākļus, plāns nav uzskatāms par reālistisku. Šo konstatējumu apstiprina arī tas, ka 2005. gada novembrī Francijas iestādes informēja Komisiju, ka paziņojuma iesniegšanas laikā ar *Euromoteurs* pārstrukturēšanu saistītās grūtības (īpaši vajadzīgā finansējuma apjoms) bija novērtētas par zemu un ka tādēļ jāpalielina uzņēmumam piešķiramais valsts finansējums (+132,5 %).
- (52) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka Francijas iestādes nav pierādījušas, ka paziņotais pārstrukturēšanas plāns balstās uz reāliem pieņēmumiem un ka tas ļaus atjaunot uzņēmuma dzīvotspēju.
- Līdz minimumam ierobežots atbalsts (pamatnostādņu 40. – 41. punkts)
- (53) Francijas iestāžu aplēse par Komisijai paziņotā pārstrukturēšanas plāna izmaksām ir 5,95 miljoni euro. Plānā paredzēts, ka valsts finansējums būs 2 miljoni euro. Ar 2005. gada 10. novembra vēstuli Francijas iestādes informēja Komisiju, ka paziņojuma iesniegšanas laikā ar *Euromoteurs* pārstrukturēšanu saistītās grūtības (īpaši vajadzīgā finansējuma apjoms) bija novērtētas par zemu un ka uzņēmumam vajadzīgais valsts finansējums būs vismaz 2,65 miljoni euro. Komisijai netika iesniegta nekāda informācija par to, kā aprēķināta jaunā nepieciešamā finansējuma summa (vai tā izriet no pārstrukturēšanas papildu izmaksām vai no nepieciešamības nodrošināt naudas plūsmu).

⁽¹²⁾ Skat. šā lēmuma 34. punktu.

(54) Tādējādi Komisija jebkurā gadījumā uzskata, ka Francijas iestādes nav pierādījušas, ka uzņēmuma dzīvotspējas atjaunošanai vajadzīgā atbalsta summai jābūt lielākai par 2 miljoniem euro, un tādēļ nevar secināt, ka paziņotais atbalsts ir tikai tik liels, cik vajadzīgs.

“Vienreiz un pēdējoreiz” princips

(55) Saskaņā ar Francijas iestāžu informāciju *Euromoteurs* iepriekš nav saņēmis pārstrukturēšanas atbalstu.

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts atbalsts 2 miljonu euro, 2,25 miljonu euro vai 2,65 miljonu euro apmērā, ko Francija plāno piešķirt uzņēmumam *Euromoteurs*, nav saderīgs ar kopējo tirgu.

Tādēļ šo atbalstu nedrīkst piešķirt.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Francijas Republikai.

Briselē, 2006. gada 26. aprīlis.

Komisijas vārdā –

Komisijas locekle

Neelie KROES

KOMISIJAS LĒMUMS

2006. gada 4. jūlijs

PAR VALSTS ATBALSTU Nr. C 30/2004 (ex NN 34/2004), ko īstenojusi Portugāle, atbrīvojot no uzņēmumu ienākuma nodokļa par kapitāla pieaugumu atsevišķas publisku uzņēmumu darbības/darījumus

(izziņots ar dokumenta numuru C(2006) 2950)

(Autentisks ir tikai teksts portugāļu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/748/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

II. ATBALSTA SHĒMAS DETALIZĒTS APRAKSTS

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

aicinājusi ieinteresētās personas iesniegt apsvērumus saskaņā ar iepriekš minēto pantu ⁽¹⁾,

tā kā:

I. PROCEDŪRA

- (1) Pamatojoties uz informāciju par Portugāles iestāžu atsevišķiem publiskiem uzņēmumiem piešķirti iespējamiem nodokļu atbrīvojumiem par kapitāla pieaugumu saskaņā ar Portugāles Nodokļu atvieglojumu noteikumu *Estatuto dos Benefícios Fiscais* (še turpmāk – “EBF”) ⁽²⁾ 25. pantu Komisija 2001. gada 14. marta vēstulē pieprasīja Portugāles iestādēm detalizētu informāciju.
- (2) Portugāles iestādes atbildēja 2001. gada 25. aprīļa vēstulē. Otrs informācijas pieprasījums tika nosūtīts 2003. gada 28. oktobrī, un atbilde uz šo vēstuli tika saņemta 2004. gada 30. janvārī. Portugāles iestādes sniedza papildu informāciju 2004. gada 8. septembra vēstulē.
- (3) Ar 2004. gada 6. oktobra vēstuli Komisija informēja Portugāli, ka tā ir nolēmusi uzsākt EK Līguma 88. panta 2. punktā noteikto procedūru par attiecīgo atbalsta pasākumu ⁽³⁾. Šajā lēmumā, kas publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽⁴⁾, Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt apsvērumus par atbalsta pasākumu.
- (4) Ar vēstuli, ko Komisija reģistrēja 2005. gada 21. decembrī, Portugāles iestādes iesniedza savus apsvērumus.
- (5) Neviena ieinteresētā persona neiesniedza apsvērumus.

- (6) Nodokļu atbrīvojumi ar nosaukumu *Mais-validas no âmbito do processo de privatização* (kapitāla pieaugums privatizācijas procesa ietvaros) paredzēti EBF 25. pantā, kas atbilst 32.-C pantam 2000. gada oriģinālajā redakcijā pirms EBF grozījuma ar 2001. gada 3. jūlija Dekrētu 198/2001.
- (7) Lai noteiktu peļņu, kurai piemēro uzņēmumu ienākuma nodokli, pilnībā publisku uzņēmumu vai to kontrolētu uzņēmumu gadījumā, EBF 25. pantā paredzēts izslēgt no apliekamās summas kapitāla pieaugumu no privatizācijas un pārstrukturēšanas darbībām, kas veiktas saskaņā ar stratēģiskajām pamatnostādnēm valsts akcionāra funkcijas izpildei un atzītas kā tādas ar finanšu ministra rīkojumu.
- (8) Portugāles EBF 25. pants stājās spēkā 2000. gada 1. janvārī saskaņā ar 2000. gada 4. aprīļa Likuma 3-B/2000 103. pantu.

III. PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAS IEMESLI

- (9) Lēmums uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru noteica, ka EBF 25. pants, šķiet, ir valsts atbalsta shēma EK Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē. Shēma izrādījās pamatdarbības atbalsts un, pamatojoties uz pieejamo informāciju, nebija saderīga, jo tā nešķīta vērsta uz atbilstīgiem ieguldījumiem vai izdevumu posteņiem. Turklāt neizrādījās piemērojams neviens no EK Līguma 87. panta 2. un 3. punktā paredzētajiem atbrīvojumiem. Patiešām tas bija neattaisnots atbalsts, kas deva publiskiem uzņēmumiem priekšrocību attiecībā pret to privātiem konkurentiem.

IV. PORTUGĀLES IESNIEGTIE APSVĒRUMI

- (10) Ar vēstuli, ko Komisija reģistrēja 2005. gada 21. decembrī, Portugāle apstiprināja jau Komisijas sākotnējā vērtējuma laikā sniegto informāciju.

⁽¹⁾ OV C 256, 15.10.2005., 26. lpp.

⁽²⁾ 1989. gada 1. jūlija Dekrēts 215/89.

⁽³⁾ C(2004) 2637, 6.10.2004.

⁽⁴⁾ Sk. 1. zemspītras piezīmi.

- (11) Portugāles iestādes apkopo attīstību attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokli par kapitāla pieaugumu Portugālē šādi:
- No 1993. gada atkārtoti ieguldītam kapitāla pieaugumam piemēroja atvieglotu nodokļu režīmu ar noteikumu, ka tas radies no pamatlīdzekļiem vai akcijām, ko tur kontrolāciju sabiedrības (SGPS) ⁽⁵⁾. Tādos gadījumos ieņēmumu atkārtota ieguldīšana noved pie to izslēgšanas no apliekamās peļņas.
  - Šī situācija mainījās no 2001. gada ⁽⁶⁾. Pozitīva starpība starp kapitāla pieaugumu un kapitāla zaudējumiem bija apliekama ar nodokli šādi: ja ieņēmumi tika atkārtoti ieguldīti tajā gadā, kad tie tika gūti, viena piektdaļa no ieņēmumiem bija apliekama ar nodokli tajā gadā, kad tie tika gūti, un turpmāka piektdaļa katrā no nākamajiem četriem gadiem.
  - No 2002. gada puse no kapitāla pieauguma kļuva apliekama ar nodokli pat tad, ja tā tika ieguldīta atkārtoti ⁽⁷⁾.
  - 2003. gadā situācija atkal mainījās: SGPS (un riska kapitāla uzņēmumiem SCR) bija kopīgs nodokļu atbrīvojums no kapitāla pieauguma, kas gūts par to turētām akcijām, ar noteikumu, ka tie turēja tās ne mazāk par vienu gadu ⁽⁸⁾.
- (12) Portugāles iestādes apgalvo, ka nodokļu atvieglojumu tiesību akti piemēro publiskā sektora uzņēmumiem tikai tādos pašus noteikumus par kapitāla pieauguma aplikšanu ar nodokli un nodokļu neitralitāti, kuri ir piemēroti privātiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar korporatīvu pārstrukturēšanu, kopš 1988. gada nodokļu reformas un uzņēmumu ienākuma nodokļa *Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Colectivas (IRC)* ieviešanas.
- (13) Turklāt Portugāles iestādes apgalvo, ka saskaņā ar Portugāles nodokļu atvieglojumu tiesību aktiem atkārtoti ieguldītam kapitāla pieaugumam piemēro atvieglotu nodokļu režīmu, ja tas radies no pamatlīdzekļiem vai akcijām, ko tur kontrolāciju sabiedrības. Tādos gadījumos ieņēmumu atkārtota ieguldīšana noved pie to izslēgšanas no apliekamās peļņas; tā ir Portugāles nodokļu sistēmas neatņemama daļa.
- (14) EBF 25. pants izslēdz no IRC apliekamās bāzes arī kapitāla pieaugumu, ko guvuši 100 % valstij piederоши uzņēmumi un to kontrolēti uzņēmumi. Tas tikai attiecinās uz šīm institūcijām nodokļu režīmu, kas piemērojams kontrolāciju sabiedrību atkārtoti ieguldītajam kapitāla pieaugumam
- un citu privātu uzņēmumu veiktām korporatīvām pārstrukturēšanas darbībām. Tādēļ atbilstīgi uzņēmumi negūst finansiālu priekšrocību, ja tie ir iesaistīti privatizācijas, reorganizācijas vai pārstrukturēšanas darbībās.
- (15) Saskaņā ar Portugāles iestādēm EBF 25. panta mērķis bija tieši izvairīties no privatizāciju un korporatīvu pārstrukturēšanas darbību publiskajā sektorā padarīšanas par atkarīgām no publiskas kontrolāciju sabiedrības iesaistīšanas, tādējādi sekmējot valsts kā akcionāra lomu.
- (16) Portugāles iestādes apstiprina, ka EBF 25. pantā nav iekļauts noteikums, kas rada izņēmuma sistēmu kapitāla pieauguma aplikšanai ar nodokli salīdzinājumā ar parasto sistēmu. Tā piemērošana nepiešķir papildu priekšrocību saņēmējiem uzņēmumiem, kas iesaistīti reorganizācijas vai pārstrukturēšanas darbībās.
- (17) Portugāles iestādes arī paziņoja par savu nodomu atcelt EBF 25. pantu. Tādējādi, kad tas būtu atcelts, ikviena pārstrukturēšanas vai privatizācijas darbība, kurā iesaistīts publisks uzņēmums, tiktu traktēta saskaņā ar Portugāles parasto nodokļu atvieglojumu sistēmu, kas piemērojama privātiem uzņēmumiem.
- (18) Attiecībā uz atgūšanu Portugāles iestādes apgalvoja, ka: (a) tikai četri darījumi ir guvuši labumu no shēmas, un jebkurā gadījumā privāts uzņēmums būtu saņēmis tādas pašas nodokļu atlaides, izveidojot kontrolāciju sabiedrību un atkārtoti ieguldot summu finanšu aktīvos, un (b) trīs no četriem darījumiem jau bija apstiprinājusi *Caixa Geral de Depósitos (CGD)* vadība privatizācijas nolūkā (SGPS izveide), ņemot vērā to, ka tajā laikā EBF 25. pants vēl nebija pieņemts. Tādēļ, ņemot vērā to, ka publiskiem uzņēmumiem netika piešķirta finansiāla priekšrocība, Portugāles iestādes noliedz, ka ir kaut kas atgūstams.
- (19) Četri darījumi, kas guva labumu no shēmas, ir šādi:

⁽⁵⁾ 1988. gada 30. decembra Dekrēta 495/88 7. panta 2. punkts un EBF 31. panta 2. punkts īstenoja *Código do Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Colectivas (CIRC)* 44. (tagad 45.) pantu.

⁽⁶⁾ 2000. gada 29. decembra Likums 30-G/2000.

⁽⁷⁾ 2001. gada 27. decembra Likums 109-B/2001.

⁽⁸⁾ Saskaņā ar EBF 31. panta 2. punktu pārstrādātajā redakcijā, kas ieviesta ar 2002. gada 30. decembra Likumu 32-B/2002, ar ko apstiprina 2003. gada valsts budžetu: "SGPS vai SCR kapitāla pieaugumu un kapitāla zaudējumus to turētu kapitāla daļu nodošanas rezultātā pret maksājumu neatkarīgi no darījuma iemesliem ar noteikumu, ka tie ir turējuši tās ne mazāk par vienu gadu, plus to iegādē radušās finanšu maksas neņem vērā šo uzņēmumu apliekamajā peļņā".

— Portugāles finanšu iestādes CGD apdrošināšanas meitasuzņēmuma *Mundial Confiança (MC)* veiktā savas daļas (5,46 %) uzņēmumā *Crédito Predial Português (CPP)* pārdošana *Banco Santander Central Hispano (BSCH)* 2000. gada 5. aprīlī. MC gūtais kapitāla pieaugums bija 9,3 miljoni euro.

— *Banco Pinto & Sotto Mayor (BPSM)*, kuru darījuma brīdī kontrolēja CGD, veiktā savas daļas (94,38 %) bankā *Banco Totta & Açores (BTA)* un savas daļas (7,09 %)

uzņēmumā CPP pārdošana BSCH 2000. gada 7. aprīlī. BPSM gūtais kapitāla pieaugums bija aplēsts 310 miljonu euro apmērā.

— Akciju apmaiņa starp MC un BCP. MC pārdeva savu daļu (53,05 %) bankā BPSM uzņēmumam BCP apmaiņā pret aptuveni 10 % no BCP 2000. gada 19. jūnijā. MC gūtais kapitāla pieaugums bija 1 566,4 miljoni euro.

— Kapitāla pieaugums no CGD daļas pārdošanas Brazīlijas bankā ITA^B SA, kas notika no 2000. gada līdz 2003. gadam. CGD gūtais kopējais kapitāla pieaugums bija 357,4 miljoni euro.

(20) Par pirmajiem trijiem darījumiem tika nolemts pēc vienošanās starp *Champalimaud Group* un *BSCH*. Šim nolūkam *CGD* un *BSCH* 1999. gada 11. novembrī noslēdza līgumu, saskaņā ar kuru:

— *BSCH* nopirka *António Champalimaud* daļas uzņēmumā *Champalimaud Group* un tad pārdeva tās *CGD*.

— Daļas bankā *BTA* un uzņēmumā *CPP* tika pārdotas *BSCH*.

(21) *Champalimaud Group* pārstrukturēšanas mērķis bija nodalīt banku darbību un apdrošināšanas darbību, lai uzlabotu Portugāles uzraudzības iestāžu (*Banco de Portugal* un *Instituto de Seguros de Portugal*) efektivitāti.

(22) Ceturtajā gadījumā par atsavināšanu tika nolemts pēc jaunas vienošanās starp *CGD* un *Unibanco (União de Bancos Brasileiros S.A.)*.

(23) Attiecīgā pasākuma mērķis bija nodrošināt fiskālo neitralitāti privatizācijas un pārstrukturēšanas darbībām, kurās iesaistīti pilnībā publiski uzņēmumi un to kontrolēti uzņēmumi.

(24) Portugāles iestādes savā lomā kā *CGD* akcionārs 2000. gada 18. oktobrī un 2000. gada 31. martā nosūtīja finanšu ministra parakstītas vēstules, atļaujot iepriekš minētos darījumus saskaņā ar stratēģiskajām pamatnostādņēm.

V. PASĀKUMA NOVĒRTĒJUMS

V.1. Vai shēma ir valsts atbalsts?

(25) Komisija apstiprina lēmumu uzsākt formālu procedūru, lai izlemtu, vai pasākums ir valsts atbalsts. *EBF* 25. pants, kas atbrīvo no uzņēmumu ienākuma nodokļa publisko uzņēmumu kapitāla pieaugumu no privatizācijas un pārstrukturēšanas darbībām, ir valsts atbalsta shēma.

(26) Eiropas Kopienu Tiesa konsekvēnti ir uzskatījusi, ka pasākums, ar ko publiskas institūcijas piešķir atsevišķiem uzņēmumiem nodokļu atbrīvojumu, kas, lai gan neietver valsts līdzekļu pārvešanu, nodrošina personām, kurām piemēro atbrīvojumu, izdevīgāku finansiālo stāvokli nekā citiem nodokļu maksātājiem, ir valsts atbalsts Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē⁽⁹⁾.

Valsts līdzekļi

(27) *EBF* 25. pantā paredzētais pasākums izmanto valsts līdzekļus, jo tas ir balstīts uz uzņēmumu ienākuma nodokļu neiekasēšanu, kas parasti būtu jāmaksā valsts budžetā. Lēmums atteikties no šiem ieņēmumiem atbilst valsts līdzekļu kritērijiem.

Selektīva priekšrocība

(28) *EBF* 25. pants salīdzinājumā ar parasto nodokļu režīmu, kas piemērojams kapitāla pieaugumam Portugālē, piešķir priekšrocību saņēmējiem.

(29) Parastais nodokļu režīms, kas ir jāņem vērā, ir tas, kas ir piemērojams uzņēmumiem bez atšķirības attiecībā uz īpašumtiesībām (publiski vai ne) vai veidu (kontrolāciju sabiedrība vai ne).

(30) Parastais nodokļu režīms nav tas, kas ir piemērojams vienīgi kontrolāciju sabiedrībām, jo darījumos, uz kuriem attiecas *EBF* 25. pants (pārstrukturēšanas darbības), var būt iesaistītas gan kontrolāciju sabiedrības, gan citi uzņēmumi.

(31) Atvieglotais nodokļu režīms, kas piemērojams kontrolāciju sabiedrību gūtajam kapitāla pieaugumam Portugālē, kļuva piemērojams no 1993. gada. Tomēr attiecīgo darījumu notikšanas brīdī šis atvieglotais režīms tika piemērots tikai tad, ja gūtie ieņēmumi tika ieguldīti atkārtoti. Tas nozīmē, ka pat salīdzinot ar režīmu, kas piemērojams kontrolāciju sabiedrībām, kas nebija parastais nodokļu režīms Portugālē, selektīva priekšrocība tika piešķirta pilnībā publiskiem uzņēmumiem un to kontrolētiem uzņēmumiem.

(32) Atbrīvojums no kapitāla pieauguma nodokļa dod publiskiem uzņēmumiem, kas gūst labumu no tā, priekšrocību salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kuri darbojas tajās pašās ekonomikas nozarēs, jo šiem publiskajiem uzņēmumiem ir lielāka naudas plūsma no to uzņēmējdarbības. Neatkarīgi no pasākuma nolūka valsts atbalstu nosaka, pamatojoties uz sekām, nevis mērķiem.

(33) Priekšrocību piešķir tikai atsevišķiem uzņēmumiem, proti, uzņēmumiem, kuri ir pilnībā publiski, un to kontrolētiem uzņēmumiem, kuros veic privatizācijas vai pārstrukturēša-

⁽⁹⁾ Lieta C-6/97 Itālijas Republika Komisijai [1999.] ECR I-2981, 16. punkts.

nas darbības, kas atbilst valsts politikas mērķiem. Tas izslēdz visus citus uzņēmumus, ieskaitot privātus uzņēmumus, kas konkurē ar publiskajiem saņēmējiem. Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu pasākumiem saistībā ar tiešiem uzņēmējdarbības nodokļiem nosaka, ka, ja dažus publiskus uzņēmumus, piemēram, atbrīvo no uzņēmumu ienākuma nodokļiem, šie noteikumi, kas piešķir atvieglotu režīmu uzņēmumiem, kuriem ir publiska uzņēmuma juridiskais statuss un kuri veic saimniecisko darbību, var būt valsts atbalsts Līguma 92. panta nozīmē⁽¹⁰⁾.

(34) EBF 25. panta nodokļu noteikumi ir *de jure* selektīvi, jo tie attiecas tikai uz atsevišķiem uzņēmumiem (t.i., publiskiem uzņēmumiem vai to kontrolētiem uzņēmumiem). Turklāt pasākums *de facto* piemērots vienīgi banku darbības vai apdrošināšanas publiskiem uzņēmumiem vai to kontrolētiem uzņēmumiem. Tas ir skaidrs no Portugāles iestāžu sniegtās informācijas.

(35) Portugāles iestādes noliedz, ka pasākums ir selektīvs, apgalvojot, ka pasākums ir vērsts uz publiskā sektora uzņēmumiem kā uzņēmumu kategoriju, un tādējādi ir vispārīgs pasākums. Tomēr Komisija nevar piekrist šim argumentam šādu iemeslu dēļ.

(36) Pirmkārt nepastāv tāds jēdziens kā publiskā sektora uzņēmumi nodokļu nolūkā, jo uzņēmumi, kuriem, iespējams, var būt ar EBF 25. pantu piešķirta priekšrocība, principā var darboties dažādos tirgos.

(37) Otrkārt šis pasākums nenosaka aspektus, kas ir raksturīgi publiskiem uzņēmumiem salīdzinājumā ar privātiem. Privāti uzņēmumi un ārvalstu publiski uzņēmumi, kuriem ir filiāles Portugālē, arī var iesaistīties pārstrukturēšanas programmās. To akcionāri var nolemt pārdot uzņēmumus, bet uz tiem neattiektos shēma.

(38) Treškārt šis pasākums attiecas tikai uz publisku uzņēmumu apakšsektoru: tiem, kas ir privatizācijas vai pārstrukturēšanas procesā, ja šīs darbības atzīst finanšu ministrs. Šis pasākums ir selektīvs pat attiecībā uz uzņēmumiem publiskajā sektorā arī sakarā ar kompetentās iestādes rīcības brīvību.

(39) Tādēļ Komisija secina, ka EBF 25. pants piešķir selektīvu priekšrocību. Attiecīgā pasākuma ietvertā selektivitāti neattaisno Portugāles nodokļu sistēmas veids un struktūra.

Ietekme uz tirdzniecību un konkurences traucējumi

(40) Nodrošinot publiskiem uzņēmumiem, kuros veic privatizāciju vai regulētu pārstrukturēšanu, nodokļa samazinājumu par to kapitāla pieaugumu, EBF 25. pants piešķir tiem pamatdarbības priekšrocību un nostiprina to stāvokli salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem. Savā novērtējumā Komisijai nav jānosaka, ka atbalstam ir reāla ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm vai ka faktiski tiek radīti konkurences traucējumi, bet tikai ir jāpārbauda, vai šis atbalsts var ietekmēt tirdzniecību un radīt konkurences traucējumus⁽¹¹⁾. Ja dalībvalsts piešķirts atbalsts nostiprina uzņēmuma stāvokli attiecībā pret citiem uzņēmumiem, kuri konkurē Kopienas iekšējā tirdzniecībā, šie citi uzņēmumi ir jāuzskata par šī atbalsta ietekmētiem⁽¹²⁾.

(41) Turklāt visi identificētie shēmas saņēmēji darbojas banku darbības un apdrošināšanas nozarēs – nozares, kas daudzus gadus ir bijušas atvērtas konkurencei. Progresīva liberalizācija ir palielinājusi konkurenci, kas jau var būt radusies no EK Līgumā paredzētās brīvas kapitāla aprites.

(42) Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un atbalsta ietekme konkurences traucējumu izteiksmē šajās nozarēs ir īpaši jutīga⁽¹³⁾.

(43) Tādēļ atbalsta shēma var ietekmēt šo tirdzniecību un radīt konkurences traucējumus.

Secinājums

(44) No iepriekš minētā izriet, ka EBF 25. pantā paredzētā izņēmuma shēma, kas atbrīvo no uzņēmumu ienākuma nodokļa publisku uzņēmumu kapitāla pieaugumu no privatizācijas darbībām un no pārstrukturēšanas procesiem, ir shēma, kas piešķir valsts atbalstu EK Līguma 87. panta 1. punkta nozīmē.

V.2. Vai shēma ir nelikumīgs atbalsts?

(45) Portugāle ir īstenojusi atbalsta shēmu bez paziņošanas. Tādēļ, nelikumīgi īstenojot EBF 25. pantu, Portugāle pārkāpusi Līguma 88. panta 3. punktu.

⁽¹¹⁾ Sk., piemēram, Eiropas Kopienas Tiesas spriedumu lietā C-372/97 *Itālija v. Komisija* [2004.] ECR I-3679, 44. punkts.

⁽¹²⁾ Sk. lietas 730/79 *Philip Morris Holland v. Komisija* [1980.] ECR 2671 11. punktu.

⁽¹³⁾ Par ietekmi uz tirdzniecību un konkurences traucējumiem banku darbības nozarē sk. jo īpaši Eiropas Kopienas Tiesas 2005. gada 15. decembra spriedumu lietā C-222/04 *Fondazioni bancarie*, 139. punkts utt., un minēto tiesas praksi.

⁽¹⁰⁾ OV C 384, 10.12.1998., 3. lpp.

V.3. Nelikumīgās atbalsta shēmas saderība

VI. ATGŪŠANA

- (46) Atbalsts nav saderīgs ar 87. panta 2. punktu. Tas nav sociāls atbalsts, ko piešķir individuāliem patērētājiem, nedz atbalsts, ko sniedz, lai atlīdzinātu kaitējumu, ko nodarījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi, tas nav atbalsts, ko sniedz tautsaimniecībai Vācijas Federatīvās Republikas apvidos, kurus iespaidojusi Vācijas sadalīšana.
- (47) Atbalsts ir piemērojams vienmērīgi visā Portugāles teritorijā, un tādēļ to nevar uzskatīt par saderīgu ar 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunktu, kas attiecas uz atsevišķu reģionu attīstību.
- (48) Komisija uzskata, ka attiecīgo pamatdarbības atbalstu nevar uzskatīt par atsevišķu saimniecisko darbību attīstību veicinošu 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta nozīmē, īpaši tādēļ, ka šis noteikums prasa, lai atbalstam "nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas būtu pretrunā vispārējām interesēm", – nosacījums, kuru Komisija uzskata par neizpildītu šajā gadījumā. Šis atbalsts neatbilst nevienam glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu nosacījumam, kas bija spēkā, kad atbalsts tika piešķirts⁽¹⁴⁾. Tas nav vērsts uz citu vispārējas intereses horizontālu mērķi. Visbeidzot, tas, ka piemērošana aprobežojas ar finanšu nozari, nemaina novērtējuma secinājumu, īpaši tādēļ, ka šī nozare ir īpaši jutīga pret ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un šī atbalsta ietekmi konkurences traucējumu izteiksmē.
- (49) Atbalsts nav saderīgs ar 87. panta 3. punkta d) apakšpunktu (atbalsts, kas veicina kultūru un kultūras mantojuma saglabāšanu) vai e) apakšpunktu (citu kategoriju atbalsts, ko Padome var noteikt ar lēmumu). Portugāle nekad nav minējusi nevienu no šiem izņēmumiem.
- (50) Turklāt atbalsts nav saderīgs ar 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu. Atbalstu nevar uzskatīt par "projektu visas Eiropas interesēs", jo tas dos labumu vienas dalībvalsts publiskajiem uzņēmumiem, nevis Kopienai kopumā, un neveicinās kāda svarīga projekta īstenojumu, tas "nenovērš nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā", jo nav pierādījumu par to, ka bez atbalsta Portugāles tautsaimniecība būtu cietusi no nopietna traucējuma.
- (51) Jebkurā gadījumā, nemaz nerunājot par ļoti vispārīgiem apgalvojumiem, Portugāle nav konkrēti minējusi nevienu no Līgumā paredzētajiem izņēmumiem.
- (52) Atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 659/1999 14. pantam, kad pieņem negatīvus lēmumus par nelikumīgu atbalstu, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus nepieciešamos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmēja. Tomēr Komisija var nepieprasīt atbalsta atgūšanu, ja tas būtu pretrunā kādam Kopienas tiesību aktu vispārējam principam.
- (53) Komisija uzskata, ka šajā gadījumā nav neviens Kopienas tiesību aktu vispārējs princips, kas kavētu atgūšanu.
- (54) Portugāles iestādes apgalvo, ka četri darījumi, kas guva labumu no shēmas, tāpat būtu atbrīvoti no nodokļa saskaņā ar Portugāles nodokļu režīmu kontrolakciju sabiedrībām. Turklāt par trim no četriem darījumiem jau bija izņemts saskaņā ar iepriekšējo režīmu, jo EBF 25. pants tajā laikā vēl nebija apstiprināts. Tādēļ Portugāles iestādes apgalvo, ka atgūšanai nav jānotiek.
- (55) Atbilstīgi Eiropas Kopienas Tiesas praksei⁽¹⁵⁾ un Komisijas paziņojumam par uzņēmējdarbības aplikšanu ar nodokļiem⁽¹⁶⁾ atgūšanas posmā ir jāapsver iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, lai novērtētu, vai pastāvēja alternatīvs nodokļu režīms, kas bez nelikumīga atbalsta un saskaņā ar iekšzemes noteikumiem, kuri ir saderīgi ar Kopienas tiesību aktiem, būtu devis līdzīgu priekšrocību attiecīgajiem uzņēmumiem.
- (56) Atgūstamā summa, lai atjaunotu iepriekšējo situāciju, ir starpība starp: (i) kopējo diskontēto priekšrocību, kas piešķirta publiskiem uzņēmumiem vai to kontrolētiem uzņēmumiem EBF 25. panta piemērošanas rezultātā, un (ii) "parasto" nodokļu režīmu, kas būtu piemērots, ja attiecīgās darbības būtu veiktas bez atbalsta pasākuma. *Unicredito* gadījumā Eiropas Kopienas Tiesa nosaka, ka nebūtu pareizi noteikt atmaksājamās summas, ņemot vērā dažādas darbības, kuras uzņēmumi varēja īstenot, ja tie nebūtu izvēlējušies darbības veidu, uz kuru attiecas atbalsts⁽¹⁷⁾. Šajā kontekstā Komisijai nav jāņem vērā hipotētiskās izvēles, kuras varēja izdarīt attiecīgie operatori, piemēram, citos veidos strukturētas darbības.
- (57) Rezultātā, lai novērtētu situāciju, kas būtu dominējusi, ja attiecīgās darbības būtu veiktas bez nodokļu samazinājuma, ir jāveic katra tā darījuma analīze, kurš guva labumu no EBF

⁽¹⁴⁾ Kopienas pamatnostādnes attiecībā uz valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai (OV C 288, 9.10.1999., 2. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Lieta C-148/04 *Unicredito Italiano SpA*.

⁽¹⁶⁾ Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu pasākumiem attiecībā uz tiesīgiem nodokļiem uzņēmējdarbībai (OV C 384, 10.12.1998., 3. lpp.).

⁽¹⁷⁾ 113. līdz 119. punkts.

25. panta. Šajā gadījumā šo analīzi var veikt, pamatojoties uz Portugāles iestāžu sniegto informāciju, neierobežojot katra darījuma turpmāko novērtējumu, pamatojoties uz jebkuru pieejamo papildu informāciju.

Pirmie divi darījumi

(58) Pirmais darījums bija MC veiktā savas daļas pārdošana uzņēmumā CPP bankai BSCH 2000. gada 5. aprīlī. Otrais darījums bija CDG kontrolētā BPSM veiktā savas daļas pārdošana bankā BTA plus tā daļas uzņēmumā CPP – bankai BSCH 2000. gada 7. aprīlī.

(59) Tā kā pārdošanas ierosināšanas brīdī EBF 25. pants nebija publicēts, CGD vadība abus darījumus plānoja un apstiprināja saskaņā ar kontrolāciju sabiedrībām (SGPS) piemērojamiem nodokļu tiesību aktiem. Kontrolāciju sabiedrību izveide un sekojoša pārdošana vai akciju maiņa radītu nodokļu atbrīvojumu abiem darījumiem saskaņā ar parasto Portugāles nodokļu režīmu. Portugāles iestādes ir nosūtījušas Komisijai visus attiecīgos dokumentus.

(60) Patiešām operatoru attiecīgo darījumu izvēle nemaz nebija nejauša, bet lēmumi bija jau attiecīgo grupu vadību plānoti un apstiprināti. Nosacījumi darījumu veikšanai saskaņā ar kontrolāciju sabiedrībām piemērojamiem vispārīgajiem nodokļu tiesību aktiem arī jau bija izpildīti. Portugāles iestādes apstiprināja, ka nebija vajadzības saņemt nodokļu iestāžu iepriekšēju apstiprinājumu šiem darījumiem.

(61) Tātad Komisija uzskata, ka šajos abos gadījumos atgūšana nav vajadzīga. Attiecībā uz šiem darījumiem nebija priekšrocības, piemērojot EBF 25. pantu, jo, ņemot vērā darbības veidu, MC un BPSM būtu atbrīvoti pat bez šī panta saskaņā ar atbrīvošanas režīmu kontrolāciju sabiedrībām, kas ir parastais nodokļu režīms saskaņā ar Portugāles tiesību aktiem.

Trešais darījums

(62) Trešais darījums bija iepriekš aprakstītā akciju maiņa starp MC un BCP.

(63) Tādējādi uz MC gūto kapitāla pieaugumu no kontrolpaketes bankā BPSM maiņas pret akcijām, kas veido aptuveni 10 %

no BCP apstiprinātā kapitāla, tiktu attiecināta CIRC 67. līdz 72. pantā paredzētā "apvienošanai, sadalīšanai, to aktīvu pārvešanai un akciju maiņai piemērojamā speciālā sistēma". Šie panti īsteno Direktīvu 90/434/EEK⁽¹⁸⁾, kas nedod dalībvalstīm citu iespēju kā atbrīvot darbību no nodokļiem.

(64) Zināms ir tas, ka ar 2000. gada 14. novembra rīkojumu finanšu ministrs nolēma piemērot šim darījumam EBF 25. pantu. Tomēr šajā gadījumā nebija priekšrocības, piemērojot EBF 25. pantu, jo Kopienas direktīvas noteiktais un ar CIRC 71. panta 1. punktu transponētais atbrīvojums ir parastais nodokļu režīms, kas bez nelikumīga atbalsta un saskaņā ar iekšzemes noteikumiem, kuri ir saderīgi ar Kopienas tiesību aktiem, būtu piešķirts faktiski veiktajai darbībai. Tādēļ arī šajā gadījumā atgūšana nav vajadzīga.

Ceturtais darījums

(65) Ceturtais un pēdējais darījums ir kapitāla pieaugums no CGD daļas pārdošanas Brazīlijas bankā ITA B S.A., kas notika no 2000. gada līdz 2003. gadam. Atšķirībā no pārējiem trijiem darījumiem šis nav saistīts ar vienošanos starp Champalimaud Group un BSCH.

(66) Visa pārdošana notika vairākos darījumos no 2000. gada līdz 2003. gadam. Lai gan Portugāles iestādes apgalvo, ka šo darījumu varēja veikt ar kontrolāciju sabiedrības starpniecību, fakts ir tas, ka tā veikšana šajā veidā, lai nodrošinātu parastās sistēmas piedāvāto režīmu labvēlīgāku nodokļu režīmu, nebija efektīvi plānota. Tādēļ, ņemot vērā Unicredito gadījumu, Komisija uzskata, ka kontrolāciju sabiedrību nodokļu atbrīvojuma piemērošana šajā gadījumā būtu saistīta ar pagātnes notikumu atjaunošanu, pamatojoties uz hipotētiskiem elementiem. Portugāles iestādes nesniedza pietiekami detalizētus pierādījumus par attiecīgās darbības dažādajiem posmiem, kas būtu noveduši pie nodokļu neitralitātes pat tad, ja nebūtu piemērots EBF 25. pants.

(67) Tādēļ Portugāles iestādes šajā posmā nav norādījušas, ka nav jāatgūst summa, kas ir jāaprēķina, piemērojot spēkā esošo nodokļu likmi faktiski gūtajam kapitāla pieaugumam (EUR 357,4 miljoni) plus procenti.

VII. SECINĀJUMS

(68) Komisija uzskata, ka Portugāle pārkāpa Līguma 88. panta 3. punktu, īstenojot Portugāles EBF 25. pantu. Atbalsta

⁽¹⁸⁾ Padomes 1990. gada 23. jūlija Direktīva 90/434/EEK par kopēju nodokļu sistēmu, ko piemēro dažādu dalībvalstu uzņēmējdarbības apvienošanai, sadalīšanai, to aktīvu pārvešanai un akciju maiņai (OV L 225, 20.8.1990., 1. lpp.). 8. panta 1. punktā noteikts, ka: "Ja apvieno vai sadala sabiedrības, vai maina to akcijas, kādam pārvedamās vai iegādātās sabiedrības akcionāram pret vērtspapīriem, kas pieder pie iegādātās sabiedrības kapitāla, piešķirot vērtspapīrus, kas pieder pie saņēmējas vai iegādātās sabiedrības kapitāla, tas nav iemesls uzlikt nodokļus šī akcionāra ienākumiem, peļņai vai kapitāla peļņai".

shēma nav saderīga ar kopējo tirgu un ir jāatceļ, kā apņēmušās Portugāles iestādes.

- (69) Šis lēmums attiecas uz shēmu kā tādu un ir jāievieš nekavējoties, ieskaitot saskaņā ar shēmu piešķirtā atbalsta atgūšanu. Tomēr tas neierobežo iespēju, ka atsevišķos gadījumos piešķirto visu atbalstu vai tā daļu var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu.
- (70) Portugāles iestādes ir norādījušas, ka atgūšana ir jāveic pirmajos trijos darījumos. Tādēļ, pamatojoties uz Portugāles iestāžu sniegto informāciju un neierobežojot šā darījuma turpmāko novērtējumu, pamatojoties uz jebkuru pieejamo papildu informāciju, ir jāatgūst tikai atbalsts, kas piešķirts darījumam attiecībā uz kapitāla pieaugumu no CGD daļas Brazīlijas bankā ITAB S.A. pārdošanas,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts atbalsta shēma, ko īstenojusi Portugāle saskaņā ar EBF 25. pantu, nav saderīga ar kopējo tirgu.

2. pants

Portugāle atceļ 1. pantā minēto shēmu.

3. pants

1. Portugāle veic visus nepieciešamos pasākumus, lai atgūtu no saņēmējiem 1. pantā minēto atbalstu, kas tiem tika piešķirts nelikumīgi.

2. Atgūšanu veic nekavējoties un saskaņā ar valsts tiesību aktos noteiktajām procedūrām ar noteikumu, ka tie pieļauj šī lēmuma nekavējošu un spēkā esošu izpildi.

3. Atgūstamais atbalsts ir ar procentiem no datuma, kurā tas tika izmaksāts saņēmējam, līdz tā atgūšanas datumam.

4. Procentus aprēķina, pamatojoties uz atsaucē likmi, ko izmanto reģionālā atbalsta dotācijas ekvivalenta aprēķināšanai.

4. pants

Portugāle informē Komisiju divu mēnešu laikā pēc šī lēmuma paziņošanas par veiktajiem pasākumiem tā izpildei. Tā sniegs šo informāciju, izmantojot šī lēmuma I pielikumā doto anketu.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Portugāles Republikai

Briselē, 2006. gada 4. jūlijs.

Komisijas vārdā —

Komisijas locekle

Neelie KROES